Rocznik Statystyczny
Województwa Lubuskiego

URZĄD STATYSTYCZNY W ZIELONEJ GÓRZE
STATISTICAL OFFICE IN ZIELONA GÓRA

Statistical Yearbook
Lubuskie Voivodship

2017

ZESPÓŁ REDAKCYJNY URZĘDU STATYSTYCZNEGO

EDITORIAL BOARD OF STATISTICAL OFFICE

PRZEWODNICZĄCY

PRESIDENT

Roman Fedak

Z-CA PRZEWODNICZĄCEGO

VICE-PRESIDENT

Krystyna Motyl

REDAKTOR GŁÓWNY

EDITOR-IN-CHIEF

Robert Wróbel

Członkowie

Memebrs

Wioletta Bielecka, Marlena Gajewska, Teresa Sokołowska, Bogusława Kołeczek, Robert Wróbel

Redakcja i skład komputerowy – Lubuski Ośrodek Badań Regionalnych Urzędu Statystycznego

Edited and setting – Lubuskie Centre for Regional Surveys of Statistical Office

Projekt okładki

Cover design

Lidia Motrenko-Makuch

Wykresy

Graphs

Marek Bartoszewicz

Prosimy o podanie źródła przy publikowaniu danych US

When publishing SO data please indicate source

Publikacja dostępna na CD oraz w Internecie - zielonagora.stat.gov.pl

Publication available on CD and on the Internet - zielonagora.stat.gov.pl

Druk:
Zakład Wydawnictw Statystycznych w Warszawie
Printing:

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze przekazuje Państwu kolejne – osiemnaste – wydanie ROCZNIKA STATYSTYCZNEGO WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO, opracowanego w polsko-angielskiej wersji językowej i dostępnego również na płycie kompaktowej.

W Roczniku przedstawiono zestaw informacji umożliwiających ocenę potencjału demograficznego, poziomu życia, stanu środowiska naturalnego i gospodarki oraz dane charakterystyczne dla województwa.

Tablice przeglądowe dotyczące ważniejszych danych o województwie przedstawiono w układzie retrospektywnym lat 2000, 2005, 2008-2016.

Zjawiska i procesy społeczno-gospodarcze zachodzące w Województwie Lubuskim zamieszczono w formie bogatego zestawu danych ujętych w 23 działach tematycznych, poprzedzonych uwagami ogólnymi. Tematy prezentowane w publikacji wzbogacono o liczne wykresy i diagramy.

Oddając w ręce Państwa Rocznik Statystyczny Województwa Lubuskiego 2017 dziękuję wszystkim osobom i instytucjom za przekazane informacje i będę wdzięczny za wnioski oraz uwagi przyczyniające się do kształtowania i wzbogacania jego treści.

D y r e k t o r
Urzędu Statystycznego
w Zielonej Górze

Roman Fedak

Zielona Góra, grudzień 2017 r.

Preface

The Statistical Office in Zielona Góra presents you the next - eighteenth – edition of the STATISTICAL YEARBOOK OF LUBUSKIE VOIVODSHIP, available as Polish – English version, as well as on a compact disc.

The Yearbook contains a collection of information that allows to determine the demographic potential, standard of living, and conditions of natural environment and the economy, as well as it contains the characteristic data of the voivodship.

The tables concerning major data on the voivodship are presented retrospectively and they include the data from the period between 2000, 2005 and 2008-2016.

The social and economical phenomena and processes occurring in Lubuskie Voivodship are presented as a wide set of data divided into 23 thematic chapters, each preceded by general notes. The issues presented in this publication are completed with numerous charts and diagrams.

Presenting you the Statistical Yearbook of Lubuskie Voivodship 2017 I would like to express my gratitude to all persons and institutions for the information they submitted and I would be obliged to have your comments and opinions, which would help us improve the content of this publication.

P r e s i d e n t
of the Statistical Office
in Zielona Góra

Roman Fedak

Zielona Góra, December 2017

SPIS RZECZY / *CONTENTS*

		Strona *Page*
Przedmowa	***Preface***	3-4
Spis tablic i wykresów	***List of tables and graphs***	6-22
Objaśnienia znaków umownych. Skróty	***Symbols. Abbreviations***	23-24
Uwagi ogólne	***General notes***	25-31
TABLICE PRZEGLĄDOWE	***REVIEW TABLES***	
I. Województwo na tle kraju w 2016 r	*Voivodship on the background of the country in 2016*	32-37
II. Ważniejsze dane o województwie (2000, 2005, 2008-2016)	*Major data on the voivodship (2000, 2005, 2008-2016)*	38-55
DZIAŁY	***CHAPTERS***	
I. Geografia	*Geography*	56-57
II. Stan i ochrona środowiska	*Environmental protection*	58-79
III. Podział administracyjny i samorząd terytorialny	*Administrative division and territorial self-government*	80-84
IV. Bezpieczeństwo publiczne. Wymiar sprawiedliwości	*Public safety. Justice*	85-93
V. Ludność	*Population*	94-123
VI. Rynek pracy	*Labour market*	124-156
VII. Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	*Wages and salaries. Social security benefits*	157-168
VIII. Budżety gospodarstw domowych	*Household budgets*	169-178
IX. Infrastruktura komunalna. Mieszkania	*Municipal infrastructure. Dwellings*	179-192
X. Edukacja i wychowanie	*Education*	193-220
XI. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	*Health care and social welfare*	221-237
XII. Kultura. Turystyka. Sport	*Culture.Tourism. Sport*	238-252
XIII. Nauka i technika. Społeczeństwo informacyjne	*Science and technology. Information society*	253-266
XIV. Ceny	*Prices*	267-270
XV. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	*Agriculture, hunting and forestry*	271-298
XVI. Przemysł i budownictwo	*Industry and construction*	299-310
XVII. Transport i telekomunikacja	*Transport and telecommunications*	311-318
XVIII. Handel i gastronomia	*Trade and catering*	319-324
XIX. Finanse przedsiębiorstw	*Finances of enterprises*	325-338
XX. Finanse publiczne	*Public finance*	339-347
XXI. Inwestycje. Środki trwale	*Investments. Fixed assets*	348-356
XXII. Rachunki regionalne	*Regional accounts*	357-362
XXIII. Podmioty gospodarki narodowej	*Entities of the national economy*	363-371

SPIS TABLIC

LIST OF TABLES

		Tablica *Table*	Strona *Page*
DZIAŁ I. **GEOGRAFIA**	*CHAPTERS I.* ***GEOGRAPHY***		
Położenie geograficzne	*Geographic location*	1	56
Powierzchnia i granice w 2016 r.	*Area and borders in 2016*	2	56
Układ pionowy powierzchni	*Elevations*	3	57
Temperatury powietrza	*Air temperatures*	4	57
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, usłonecznienie i zachmurzenie	*Atmospheric precipitation, wind velocity, insolation and cloudiness*	5	57
DZIAŁ II. **STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA**	*CHAPTER II.* ***ENVIRONMENTAL PROTECTION***		
Uwagi ogólne	*General notes*	x	58
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany w wykorzystaniu powierzchni województwa (2005, 2010, 2017)	*Geodesic status, directions and changes of voivodship land use (2005, 2010, 2017)*	1(6)	66
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne (2005, 2010, 2015, 2016)	*Agricultural land designated for non--agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes (2005, 2010, 2015, 2016)*	2(7)	67
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane (2005, 2010, 2015, 2016)	*Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land (2005, 2010, 2015, 2016)*	3(8)	67
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2005, 2010, 2015, 2016)	*Water withdrawal for needs of the national economy and population (2005, 2010, 2015, 2016)*	4(9)	68
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2005, 2010, 2015, 2016)	*Water consumption for needs of the national economy and population (2005, 2010, 2015, 2016)*	5(10)	68
Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania stawów rybnych (2005, 2010, 2015, 2016)	*Area and water withdrawal for irrigation in agriculture and forestry as well as water for filling up fish ponds (2005, 2010, 2015, 2016)*	6(11)	69
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi (2005, 2010, 2015, 2016)	*Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground (2005, 2010, 2015, 2016)*	7(12)	69
Zakłady odprowadzające ścieki według miejsca odprowadzania oraz wyposażenia w oczyszczalnie ścieków (2005, 2010, 2015, 2016)	*Plants discharging waste water by place of discharge and wastewater treatment plants possessed (2005, 2010, 2015, 2016)*	8(13)	70
Oczyszczalnie ścieków (2005, 2010, 2015, 2016)	*Waste water treatment plants (2005, 2010, 2015, 2015)*	9(14)	70
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza (2005, 2010, 2015, 2016)	*Emission and reduction of air pollutants (2005, 2010, 2015, 2016)*	10(15)	71
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2005, 2010, 2015, 2016)	*Air pollution reduction systems in plants of significant nuisance to air quality (2005, 2010, 2015, 2016)*	11(16)	71
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (2005, 2010, 2015, 2016)	*Legally protected areas possessing unique environmental value (2005, 2010, 2015, 2016)*	12(17)	72

		Tablica *Table*	Strona *Page*
Parki narodowe (2005, 2010, 2015, 2016)	*National parks (2005, 2010, 2015, 2016)*	13(18)	73
Rezerwaty przyrody (2005, 2010, 2015, 2016)	*Nature reserves (2005, 2010, 2015, 2015)*	14(19)	73
Parki krajobrazowe (2005, 2010, 2015, 2016)	*Landscape parks (2005, 2010, 2015, 2016)*	15(20)	74
Pomniki przyrody (2005, 2010, 2015, 2016)	*Monuments of nature (2005, 2010, 2015, 2016)*	16(21)	74
Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) oraz tereny ich składowania (2005, 2010, 2015, 2016)	*Waste generated and landfilled up to now (accumulated) as well as their storage yards areas (2005, 2010, 2015, 2016)*	17(22)	75
Odpady według rodzajów w 2016 r.	*Waste by type in 2016*	18(23)	76
Nakłady na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące) [2005, 2010, 2015, 2016]	*Outlays on fixed assets in environmental protection and water management (current prices) [2005, 2010, 2015, 2016]*	19(24)	76
Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2005, 2010, 2015, 2016)	*Tangible effects of investments in environmental protection and water management (2005, 2010, 2015, 2016)*	20(25)	78
Kierunki finansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (2005, 2010, 2015, 2016)	*Financing Directions of the Voivodship Environmental Protection and Water Management fund (2005, 2010, 2015, 2016)*	21(26)	79
Wpływy z opłat i kar na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2005, 2010, 2015, 2016)	*Receipts from fees and fines for environmental protection and water management funds (2005, 2010, 2015, 2016)*	22(27)	79
DZIAŁ III. **PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY**	*CHAPTER III.* ***ADMINISTRATIVE DIVISION AND TERRITORIAL SELF-GOVERNMENT***		
Uwagi ogólne	*General notes*	x	80
Jednostki administracyjne województwa (2005, 2010, 2015, 2016)	*Administrative units of voivodship (2005, 2010, 2015, 2016)*	1(28)	82
Gminy w 2015 r.	*Gminas in 2015*	2(29)	82
Powiaty i miasta na prawach powiatu w 2016 r.	*Powiats and cities with powiats status in 2016*	3(30)	82
Radni organów jednostek samorządu terytorialnego w 2016 r.	*Councillors of organs of local self-government entities in 2016*	4(31)	83
Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji publicznej (2005, 2010, 2015, 2016)	*Paid employment, wages and salaries in the public administration (2005, 2010, 2015, 2016)*	5(32)	84
DZIAŁ IV. **BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI**	*CHAPTER IV.* ***PUBLIC SAFETY. JUSTICE***		
Uwagi ogólne	*General notes*	x	85
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postepowaniach przygotowawczych (2005, 2010, 2015, 2016)	*Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings (2005, 2010, 2015, 2016)*	1(33)	89
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję (2005, 2010, 2015, 2016)	*Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police (2005, 2010, 2015, 2016)*	2(34)	91
Wpływ spraw do sądów powszechnych (2005, 2010, 2015, 2016)	*Incoming cases in common courts (2005, 2010, 2015, 2016)*	3(35)	91

		Tablica *Table*	Strona *Page*
Dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego (2005, 2010, 2015, 2016)	*Adults sentenced by common courts for crimes prosecuted on the basis of an indictment (2005, 2010, 2015, 2016)*	4(36)	92
Załatwione sprawy rodzinne (2005, 2010, 2015, 2016)	*Resolved family cases (2005, 2010, 2015, 2016)*	5(37)	92
Podmioty w Krajowym Rejestrze Sądowym (2005, 2010, 2015, 2016)	*Entities of the National Judicial Register (2005, 2010, 2015, 2016)*	6(38)	93
DZIAŁ V. **LUDNOŚĆ**	*CHAPTER V.* ***POPULATION***		
Uwagi ogólne	*General notes*	x	94
Ludność (2005, 2010, 2015, 2016)	*Population (2005, 2010, 2015, 2016)*	1(39)	99
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2005, 2010, 2015, 2016)	*Working and non-working age population (2005, 2010, 2015, 2016)*	2(40)	100
Ludność według płci i wieku (2005, 2010, 2015, 2016)	*Population by sex and age (2005, 2010, 2015, 2016)*	3(41)	101
Miasta i ludność w miastach (2005, 2010, 2015, 2016)	*Towns and urban population (2005, 2010, 2015, 2016)*	4(42)	101
Gminy zamieszkane przez ludność wiejską (2005, 2010, 2015, 2016)	*Gminas and rural population (2005, 2010, 2015, 2016)*	5(43)	102
Mediana wieku ludności według płci (2005, 2010, 2015, 2016)	*Median population age by sex (2005, 2010, 2015, 2016)*	6(44)	102
Ruch naturalny ludności (2005, 2010, 2015, 2016)	*Vital statistics (2005, 2010, 2015, 2016)*	7(45)	103
Małżeństwa zawarte i rozwiązane (2005, 2010, 2015, 2016)	*Marriages contracted and dissolved (2005, 2010, 2015, 2016)*	8(46)	104
Małżeństwa zawarte według wieku nowożeńców w 2016 r	*Marriages contracted by age of bridegrooms and brides in 2016*	9(47)	104
Małżeństwa zawarte według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców w 2016 r.	*Marriages contracted by previous marital status of bridegrooms and brides in 2016*	10(48)	107
Małżeństwa wyznaniowe (2005, 2010, 2015, 2016)	*Church or religious marriages (2005, 2010, 2015, 2016)*	11(49)	107
Rozwody według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa w 2016 r.	*Divorces by age of spouses at the moment of filling petition for divorce in 2016*	12(50)	108
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie (2005, 2010, 2015, 2016)	*Divorces by the number of underage children in the marriage (2005, 2010, 2015, 2016)*	13(51)	109
Urodzenia (2005, 2010, 2015, 2016)	*Births (2005, 2010, 2015, 2016)*	14(52)	109
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki (2005, 2010, 2015, 2016)	*Live births by birth order and age of mother (2005, 2010, 2015, 2016)*	15(53)	110
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności (2005, 2010, 2015, 2016)	*Female fertility and reproduction rates of population (2005, 2010, 2015, 2016)*	16(54)	110

		Tablica *Table*	Strona *Page*
Zgony według płci i wieku zmarłych (2005, 2010, 2015, 2016)	*Deaths by sex and age of deceased (2005, 2010, 2015, 2016)*	17(55)	111
Zgony według wybranych przyczyn (2005, 2010, 2014, 2015)	*Deaths by selected causes (2005, 2010, 2014, 2015)*	18(56)	112
Zgony niemowląt według płci i wieku (2005, 2010, 2015, 2016)	*Infant deaths by sex and age (2005, 2010, 2015, 2016)*	19(57)	113
Zgony niemowląt według wybranych przyczyn (2005, 2010, 2014, 2015)	*Infant deaths by selected causes (2005, 2010, 2014, 2015)*	20(58)	114
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez policję (2015, 2016)	*Suicides registered by police (2015, 2016)*	21(59)	115
Przeciętne dalsze trwanie życia (2005, 2010, 2015, 2016)	*Life expectancy (2005, 2010, 2015, 2016)*	22(60)	115
Prognoza ludności (2020, 2025, 2030, 2035, 2040 2045, 2050).	*Households projection (2020, 2025, 2030, 2035, 2040 2045, 2050)*	23(61)	116
Prognoza gospodarstw domowych (2020, 2025, 2030, 2035, 2040 2045, 2050)	*Population projection (2020, 2025, 2030, 2035, 2040 2045, 2050)*	24(62)	117
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały (2005, 2010, 2015, 2016)	*Internal and international migration of population for permanent residence (2005, 2010, 2015, 2016)*	25(63)	118
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków (2005, 2010, 2015, 2016)	*Internal migration of population for permanent residence by direction (2005, 2010, 2015, 2016)*	26(64)	119
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2005, 2010, 2015, 2016)	*Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2005, 2010, 2015, 2016)*	27(65)	120
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2005, 2010, 2014, 2016)	*International migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2005, 2010, 2014, 2016)*	28(66)	120
Rezydenci (2010, 2015, 2016)	*Usual residence population (2010, 2015, 2016)*	29(67)	121
Rezydenci w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2010, 2015, 2016)	*Working and non-working age usual residence population (2010, 2015, 2016)*	30(68)	121
Kościoły i związki wyznaniowe (2005, 2010, 2015, 2016)	*Churches and religious associations (2005, 2010, 2015, 2016)*	31(69)	122
DZIAŁ VI. **RYNEK PRACY**	*CHAPTER VI.* ***LABOUR MARKET***		
Uwagi ogólne	*General notes*	x	124
Aktywność ekonomiczna ludności	***Economic activity of the population***		
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej – na podstawie BAEL (2010, 2015, 2016)	*Economic activity of the population aged 15 and more – on the LFS basis (2010, 2015, 2016)*	1(70)	133
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku i poziomu wykształcenia w IV kwartale 2016 r. – na podstawie BAEL	*Economic activity of the population aged 15 and more by age and educational level in IV quarter 2016 – on the LFS basis*	2(71)	134
Pracujący	***Employment***		
Pracujący (2005, 2010, 2015, 2016)	*Employed persons (2005, 2010, 2015, 2016)*	3(72)	135
Pracujący według statusu zatrudnienia (2005, 2010, 2015, 2016)	*Employed persons by employment status (2005, 2010, 2015, 2016)*	4(73)	136
Przeciętne zatrudnienie (2005, 2010, 2015, 2016)	*Average paid employment (2005, 2010, 2015, 2016)*	5(74)	137

		Tablica *Table*	Strona *Page*
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni (2005, 2010, 2015, 2016)	*Full- and part-time employment (2005, 2010, 2015, 2016)*	6(75)	138
Przyjęcia do pracy (2005, 2010, 2015, 2016)	*Hires (2005, 2010, 2015, 2016)*	7(76)	139
Zwolnienia z pracy (2005, 2010, 2015, 2016)	*Terminations (2005, 2010, 2015, 2016)*	8(77)	140
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy (2005, 2010, 2015, 2016)	*The graduates of tertiary schools, leavers of vocational and secondary schools starting work for the first time (2005, 2010, 2015, 2016)*	9(78)	142
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane w 2016 r.	*Job vacancies, newly created and liquidated job in 2016*	10(79)	143
Bezrobocie	***Unemployment***		
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy (2005, 2010, 2015, 2016)	*Registered unemployed persons, unemployment rate as well as job offers (2005, 2010, 2015, 2016)*	11(80)	144
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani (2005, 2010, 2015, 2016)	*Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls (2005, 2010, 2015, 2016)*	12(81)	144
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy (2005, 2010, 2015, 2016)	*Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority (2005, 2010, 2015, 2016)*	13(82)	145
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz oferty pracy (2005, 2010, 2015, 2016)	*Registered unemployed persons benefiting from labour market programme as well as job offers (2005, 2010, 2015, 2016)*	14(83)	146
Wydatki Funduszu Pracy (2005, 2010, 2015, 2016)	*Labour Fund expenditures (2005, 2010, 2015, 2016)*	15(84)	146
Warunki pracy	***Work conditions***		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2005, 2010, 2015, 2016]	*Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2005, 2010, 2015, 2016]*	16(85)	147
Wydarzenia i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2005, 2010, 2015, 2016]	*Contact-mode of injury and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2005, 2010, 2015, 2016]*	17(86)	149
Poszkodowani w wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (2005, 2010, 2015, 2016)	*Persons injured in accidents at work on private farms in agriculture (2005, 2010, 2015, 2016).*	18(87)	151
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia (2005, 2010, 2015, 2016)	*Persons working in hazardous conditions (2005, 2010, 2015, 2016)*	19(88)	151
Zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2016 r.	*Paid employees on position for which evaluation of occupational risk was done in 2016*	20(89)	153
Choroby zawodowe (2005, 2010, 2015, 2016)	*Occupational diseases (2005, 2010, 2015, 2016)*	21(90)	154
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych (2005, 2010, 2015, 2016)	*Persons receiving benefits for work in harmful and strenuous conditions (2005, 2010, 2015, 2016)*	22(91)	155
Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (2005, 2010, 2015, 2016)	*Occupational accidents and occupational diseases benefits (2005, 2010, 2015, 2016)*	23(92)	156

		Tablica *Table*	Strona *Page*
DZIAŁ VII. **WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH**	*CHAPTER VII.* ***WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS***		
Uwagi ogólne	*General notes*	x	157
Wynagrodzenia	***Wages and salaries***		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (2005, 2010, 2015, 2016)	*Average monthly gross wages and salaries (2005, 2010, 2015, 2016)*	1(93)	160
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2016 r.	*Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2016*	2(94)	161
Zatrudnieni oraz przeciętne wynagrodzenia brutto według grup zawodów wykonywanych za październik 2016 r.	*Paid employment and average gross wages and salaries by performed occupational groups for October 2016*	3(95)	163
Przeciętne wynagrodzenia brutto za październik 2016 r.	*Average gross wages and salaries for October 2016*	4(96)	165
Miesięczne wynagrodzenia brutto najwyższe (decyle) w grupach decylowych pracowników zatrudnionych według wielkich grup zawodów wykonywanych za październik 2016 r.	*Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment by great occupational groups for October 2016*	5(97)	167
Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	***Social security benefits***		
Emeryci i renciści (2005, 2010, 2015, 2016)	*Retirees and pensioners (2005, 2010, 2015, 2016)*	6(98)	168
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto (2005, 2010, 2015, 2016)	*Gross retirement pay and pension benefits (2005, 2010, 2015, 2016)*	7(99)	168
DZIAŁ VIII. **BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH**	*CHAPTER VIII.* ***HOUSEHOLD BUDGETS***		
Uwagi ogólne	*General notes*	x	169
Gospodarstwa domowe (2005, 2010, 2015, 2016)	*Households (2005, 2010, 2015, 2016)*	1(100)	175
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2015, 2016)	*Average monthly per capita available income of households (2005, 2010, 2015, 2016)*	2(101)	175
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2015, 2016)	*Average monthly per capita expenditures of households (2005, 2010, 2015, 2016)*	3(102)	176
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2015, 2016)	*Average monthly per capita consumption of selected foodstuffs of households (2005, 2010, 2015, 2016)*	4(103)	177
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania (2005, 2010, 2015, 2016	*Households furnished with selected durable goods (2005, 2010, 2015, 2016)*	5(104)	178
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2015, 2016)	*At-risk-of-poverty rates in households (2005, 2010, 2015, 2016)*	6(105)	178

		Tablica *Table*	Strona *Page*
DZIAŁ IX. **INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA**	*CHAPTER IX.* ***MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS***		
Uwagi ogólne	*General notes*	x	179
Infrastruktura komunalna	***Municipal infrastructure***		
Wodociągi i kanalizacja (2010, 2015, 2016)	*Water supply and sewage systems (2010, 2015, 2016)*	1(106)	184
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2015, 2016)	*Consumers and consumption of electricity in households (2005, 2010, 2015, 2016)*	2(107)	185
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2015, 2016)	*Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households (2005, 2010, 2015, 2016)*	3(108)	185
Ogrzewnictwo (2005, 2010, 2015, 2016)	*House-heating (2005, 2010, 2015, 2016)*	4(109)	186
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej (2005, 2010, 2015, 2016)	*Population using water supply sewerage and gas supply systems (2005, 2010, 2015, 2016)*	5(110)	186
Odpady komunalne (2005, 2010, 2015, 2016)	*Municipal waste (2005, 2010, 2015, 2016)*	6(111)	187
Nieczystości ciekłe (2005, 2010, 2015, 2016)	*Liquid waste (2005, 2010, 2015, 2016)*	7(112)	187
Składowiska odpadów komunalnych (2005, 2010, 2015, 2016)	*Landfill sites with municipal waste (2005, 2010, 2015, 2016)*	8(113)	187
Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej (2005, 2010, 2015, 2016)	*Generally accessible and estate area green belts (2005, 2010, 2015, 2016)*	9(114)	188
Mieszkania	***Dwellings***		
Zasoby mieszkaniowe (2005, 2010, 2015, 2016)	*Dwelling stocks (2005, 2010, 2015, 2016)*	10(115)	188
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje (2005, 2010, 2015, 2016)	*Dwellings in dwelling stocks fitted with installations (2005, 2010, 2015, 2016)*	11(116)	189
Dodatki mieszkaniowe wypłacone w 2016 r.	*Housing allowances paid out in 2016*	12(117)	189
Gospodarka gruntami pod budownictwo mieszkaniowe (2005, 2010, 2015, 2016)	*Administration of grounds for dwelling construction (2005, 2010, 2015, 2016)*	13(118)	190
Mieszkania, których budowę rozpoczęto (2005, 2010, 2015, 2016)	*Dwellings in which construction has begun (2005, 2010, 2015, 2016)*	14(119)	190
Mieszkania oddane do użytkowania (2005, 2010, 2015, 2016)	*Dwellings completed (2005, 2010, 2015, 2016)*	15(120)	191
Mieszkania oddane do użytkowania według liczby izb (2005, 2010, 2015, 2016)	*Dwellings completed by number of rooms (2005, 2010, 2015, 2016)*	16(121)	192
DZIAŁ X. **EDUKACJA I WYCHOWANIE**	*CHAPTER X.* ***EDUCATION***		
Uwagi ogólne	*General notes*	x	193
Edukacja według szczebli kształcenia (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	*Education by level (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)*	1(122)	199
Szkoły według organów prowadzących (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	*Schools by school governing authority (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)*	2(123)	202

		Tablica *Table*	Strona *Page*
Uczniowie według grup wieku (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	*Pupils and students by age groups (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)*	3(124)	204
Współczynnik skolaryzacji (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	*Enrolment rate (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)*	4(125)	205
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	*Students studying foreign languages in schools for children and youth and in post-secondary schools (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)*	5(126)	206
Uczący się języków obcych w szkołach dla dorosłych (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	*Pupils and students studying foreign languages in schools for adults (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)*	6(127)	207
Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	*Education for people with special educational needs (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)*	7(128)	207
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii oraz ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze (2005, 2010, 2015, 2016)	*Special educational centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres (2005, 2010, 2015, 2016)*	8(129)	208
Wychowanie pozaszkolne (2005, 2010, 2015, 2016)	*Extracurricular education (2005, 2010, 2015, 2016)*	9(130)	208
Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]	*Boarding-schools and dormitories for children and youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]*	10(131)	209
Domy i stołówki studenckie (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	*Student dormitories and canteens (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)*	11(132)	209
Studenci szkół wyższych otrzymujący stypendia (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	*Students of higher education institutions receiving scholarships (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)*	12(133)	209
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]	*Primary schools for children and youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]*	13(134)	210
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]	*Lower secondary schools for children and youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]*	14(135)	211
Zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]	*Basic vocational schools for youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]*	15(136)	212
Uczniowie i absolwenci zasadniczych szkół zawodowych dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według grup kierunków kształcenia [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]	*Students and graduates of basic vocational schools for youth (excluding special schools) by fields of education [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]*	16(137)	212
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]	*General secondary schools for youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]*	17(138)	213
Technika dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]	*Technical secondary schools for youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]*	18(139)	213

		Tablica *Table*	Strona *Page*
Uczniowie i absolwenci techników dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według grup kierunków kształcenia [2015/16, 2016/17]	*Students and graduates of technical secondary schools for youth (excluding special schools) by fields of education [2015/16, 2016/17]*	19(140)	214
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży 2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	*Level art schools for children and youth (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)*	20(141)	214
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]	*Post-secondary schools (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]*	21(142)	214
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych według grup kierunków kształcenia (2015/16, 2016/17)	*Students and graduates of post-secondary schools by fields of education (2015/16, 2016/17)*	22(143)	215
Szkoły wyższe (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	*Higher education institutions (2005/06, 2010/10, 2015/16, 2016/17)*	23(144)	215
Studenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	*Students of higher education institutions by study forms and type of schools (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)*	24(145)	216
Absolwenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół (2005/06, 2014/15, 2015/16)	*Graduates of higher education institutions by study forms and type of schools (2005/06, 2014/15, 2015/16)*	25(146)	216
Nauczyciele akademiccy w szkołach wyższych (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	*Academic teachers in higher education institutions (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)*	26(147)	217
Cudzoziemcy - studenci i absolwenci według form studiów i typów szkół (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	*Foreigners - students and graduates by study forms and type of schools (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)*	27(148)	217
Studia podyplomowe i doktoranckie (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	*Postgraduate and doctoral studies 2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)*	28(149)	218
Studia podyplomowe według podgrup kierunków kształcenia w roku akademickim 2015/16	*Postgraduate studies by narrow fields of education in the 2015/16 academic year*	29(150)	218
Szkoły dla dorosłych (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	*Schools for adults (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)*	30(151)	219
Wychowanie przedszkolne (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	*Pre-primary education (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)*	31(152)	219

DZIAŁ XI. **OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA** — *CHAPTER XI.* ***HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE***

Uwagi ogólne	*General notes*	x	221
Pracownicy medyczni (2015, 2016)	*Medical personnel (2015, 2016)*	1(153)	228
Lekarze specjaliści (2015, 2016).	*Doctors specialists (2015, 2016)*	2(154)	228
Ambulatoryjna opieka zdrowotna (2015, 2016)	*Out-patient health care (2015, 2016)*	3(155)	229
Stacjonarna opieka zdrowotna (2015, 2016).	*In-patient health care (2015, 2016)*	4(156)	230
Szpitale ogólne (2015, 2016)	*General hospitals (2015, 2016)*	5(157)	231
Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna (2005, 2010, 2015, 2016)	*Emergency medical services and first aid (2005, 2010, 2015, 2016)*	6(158)	232
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne (2005, 2010, 2015, 2016)	*Public pharmacies and pharmaceutical outlets (2005, 2010, 2015, 2016)*	7(159)	232
Krwiodawstwo (2005, 2010, 2015, 2016)	*Blood donation (2005, 2010, 2015, 2016)*	8(160)	233

		Tablica *Table*	Strona *Page*
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia (2005, 2010, 2015, 2016)	*Incidence of infectious diseases and poisonings (2005, 2010, 2015, 2016)*	9(161)	233
Ocena stanu zdrowia ludności (2004, 2009, 2014)	*Perceived health status of population (2004, 2009, 2014)*	10(162)	234
Ludność w wieku 15 lat i więcej według wagi ciała (2004, 2009, 2014)	*Population at the age of 15 and more by body weight (2004, 2009, 2014)*	11(163)	234
Żłobki i kluby dziecięce (2005, 2010, 2015, 2016)	*Nurseries and children's clubs (2005, 2010, 2015, 2016)*	12(164)	234
Wspieranie rodziny w 2016 r.	*Family support in 2016*	13(165)	235
Placówki wsparcia dziennego (2005, 2010, 2015, 2016)	*Day-support centres (2005, 2010, 2015, 2016)*	14(166)	235
Rodzinna piecza zastępcza (2005, 2010, 2015, 2016)	*Family foster care (2005, 2010, 2015, 2016)*	15(167)	235
Instytucjonalna piecza zastępcza (2005, 2010, 2015, 2016)	*Institutional foster care (2005, 2010, 2015, 2016)*	16(168)	236
Pomoc społeczna stacjonarna (2005, 2010, 2015, 2016)	*Stationary social welfare (2005, 2010, 2015, 2016)*	17(169)	236
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej według grup mieszkańców (2005, 2010, 2015, 2016)	*Stationary social welfare facilities by groups of residents (2005, 2010, 2015, 2016)*	18(170)	236
Świadczenia pomocy społecznej (2005, 2010, 2015, 2016)	*Social welfare benefits (2005, 2010, 2015, 2016)*	19(171)	237
DZIAŁ XII. **KULTURA. TURYSTYKA. SPORT**	*CHAPTER XII.* ***CULTURE. TOURISM. SPORT***		
Uwagi ogólne	*General notes*	x	238
Kultura	***Culture***		
Książki i broszury wydane (2005, 2010, 2015, 2016)	*Books and pamphlets published (2005, 2010, 2015, 2016)*	1(172)	242
Gazety i czasopisma wydane (2005, 2010, 2015, 2016)	*Newspapers and magazines published (2005, 2010, 2015, 2016)*	2(173)	242
Biblioteki publiczne (z filiami) [2005, 2010, 2015, 2016]	*Public libraries (with branches) [2005, 2010, 2015, 2016]*	3(174)	243
Muzea (2005, 2010, 2015, 2016)	*Museums (2005, 2010, 2015, 2016)*	4(175)	243
Galerie sztuki (2005, 2010, 2015, 2016)	*Art galleries (2005, 2010, 2015, 2016)*	5(176)	243
Teatry, instytucje muzyczne (2005, 2010, 2015, 2016)	*Theatres, music institutions (2005, 2010, 2015, 2016)*	6(177)	244
Domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice (2005, 2010, 2015, 2016)	*Cultural centres and establishment, clubs, community centres (2005, 2010, 2015, 2016)*	7(178)	244
Kina stale (2005, 2010, 2015, 2016)	*Fixed cinemas (2005, 2010, 2015, 2016)*	8(179)	245
Abonenci telewizji kablowej (2005, 2010, 2015, 2016)	*Cable television subscribers (2005, 2010, 2015, 2016)*	9(180)	245
Abonenci radiowi i telewizyjni (2005, 2010, 2015, 2016)	*Radio and television subscribers (2005, 2010, 2015, 2016)*	10(181)	245
Turystyka	***Tourism***		
Baza noclegowa turystyki (2005, 2010, 2015, 2016)	*Tourist accommodation establishments (2005, 2010, 2015, 2016)*	11(182)	246
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki (2005, 2010, 2015, 2016)	*Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments (2005, 2010, 2015, 2016)*	12(183)	248
Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki (2005, 2010, 2015, 2016)	*Occupancy in tourist accommodation establishments (2005, 2010, 2015, 2016)*	13(184)	249

		Tablica *Table*	Strona *Page*
Placówki gastronomiczne w bazie noclegowej turystyki (2005, 2010, 2015, 2016)	*Catering establishments in tourist accommodation establishments (2005, 2010, 2015, 2016).*	14(185)	249
Sport	***Sport***		
Organizacje kultury fizycznej i kluby sportowe (2006, 2014, 2016)	*Physical education organizations and sports clubs (2006, 2014, 2016)*	15(186)	250
Wybrane dziedziny i rodzaje sportu w klubach sportowych w 2016 r.	*Selected sports fields and kinds of sports in sports clubs in 2016*	16(187)	251
Wybrane obiekty sportowe w 2014 r.	*Selected sports facilities in 2014*	17(188)	252
DZIAŁ XIII. **NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE**	*CHAPTER XIII.* ***SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY***		
Uwagi ogólne	*General notes*	x	253
Nauka i technika	***Science and technology***		
Podmioty oraz pracujący w działalności badawczej i rozwojowej (2005, 2010, 2015, 2016)	*Entities and internal personnel in research and development (2005, 2010, 2015, 2016)*	1(189)	258
Pracujący w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia (2010, 2015, 2016)	*Internal personnel in research and development activity by educational level (2010, 2015, 2016)*	2(190)	259
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące) [2005, 2010, 2015, 2016]	*Gross domestic expenditures on research and development activity (current prices) [2005, 2010, 2015, 2016]*	3(191)	260
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według dziedzin nauk (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016]	*Gross domestic expenditures on research and development activity by field of science (current prices) [2010, 2015, 2016]*	4(192)	260
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według sektorów instytucjonalnych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016]	*Gross domestic expenditures on research and development by institutional sector (current prices) [2010, 2015, 2016]*	5(193)	261
Nakłady bieżące na działalność badawczą i rozwojową według rodzajów badań (ceny bieżące) [2005, 2010, 2015, 2016]	*Current expenditures on research and development activity by type of activity (current prices) [2005, 2010, 2015, 2016]*	6(194)	261
Stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności badawczej i rozwojowej (2005, 2010, 2015, 2016)	*Degree of consumption of research equipment in research and development activity (2005, 2010, 2015, 2016)*	7(195)	261
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach netto ze sprzedaży w przemyśle w 2016 r.	*Share of net revenues from sales of new or significantly improved products in net revenues from sales in industry in 2016*	8(196)	262
Przedsiębiorstwa innowacyjne w przemyśle według rodzajów wprowadzonych innowacji w latach 2014–2016	*Innovative enterprises in industry by type of introduced innovation during 2014–2016*	9(197)	263
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące) [2005, 2010, 2015, 2016]	*Expenditures on innovation activities in industry (current prices) [2005, 2010, 2015, 2016]*	10(198)	264
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle według źródeł finansowania (ceny bieżące) [2005, 2010, 2015, 2016]	*Expenditures on innovation activities in industry by source of funds (current prices) [2005, 2010, 2015, 2016]*	11(199)	265
Wynalazki i wzory użytkowe krajowe (2005, 2010, 2015, 2016)	*Domestic inventions and utility models (2005, 2010, 2015, 2016)*	12(200)	266

		Tablica *Table*	Strona *Page*
Społeczeństwo informacyjne	***Information society***		
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie informacyjno-telekomunikacyjne (2005, 2010, 2015, 2016)	*Enterprises using selected information and communication technologies (2005, 2010, 2015, 2016)*	13(201)	266
Cele wykorzystania Internetu w przedsiębiorstwach (2005, 2010, 2015, 2016)	*Purpose of using the Internet by enterprises (2000, 2005, 2010, 2015)*	14(202)	266
DZIAŁ XIV. **CENY**	*CHAPTER XIV.* ***PRICES***		
Uwagi ogólne	*General notes*	x	267
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (2005, 2010, 2015, 2016)	*Price indices of consumer goods and services (2005, 2010, 2015, 2016)*	1(203)	268
Ceny detaliczne wybranych towarów i usług (2005, 2010, 2015, 2016)	*Retail prices of major goods and services (2005, 2010, 2015, 2016)*	2(204)	268
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych (2005, 2010, 2015, 2016)	*Average procurement prices of major agricultural products (2005, 2010, 2015, 2016)*	3(205)	270
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach (2005, 2010, 2015, 2016)	*Average market-place prices received by farmers (2005, 2010, 2015, 2016)*	4(206)	270
DZIAŁ XV. **ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO**	*CHAPTER XV.* ***AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY***		
Uwagi ogólne	*General notes*	x	271
Rolnictwo	***Agriculture***		
Uwarunkowania i ważniejsze wyniki ekonomiczno-produkcyjne w rolnictwie (2005, 2010, 2015, 2016)	*Trends and major economic and production results in agriculture (2005, 2010, 2015, 2016)*	1(207)	278
Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków (2010, 2015, 2016)	*Agricultural land area by land type (2010, 2015, 2016)*	2(208)	279
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych (2010, 2013, 2016)	*Farms by area groups (2010, 2013, 2016)*	3(209)	279
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2005, 2010, 2014, 2015]	*Indices of gross, final and market agricultural output (constant prices) [2005, 2010, 2014, 2015]*	4(210)	280
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2005, 2010, 2014, 2015]	*Structure of gross and market agricultural output (constant prices) [2005, 2010, 2014, 2015]*	5(211)	281
Powierzchnia zasiewów (2005, 2010, 2015, 2016)	*Sown area (2005, 2010, 2015, 2016)*	6(212)	282
Zbiory i plony wybranych ziemiopłodów (2006-2010, 2010, 2015, 2016)	*Selected crop production and yields (2006-2010, 2010, 2015, 2016)*	7(213)	283
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw gruntowych (2006-2010, 2010, 2015, 2016)	*Area, production and yields of ground vegetables (2006-2010, 2010, 2015, 2016)*	8(214)	284
Powierzchnia i zbiory owoców z drzew (2006-2010, 2010, 2015, 2016)	*Area and production of fruit tree (2006-2010, 2010, 2015, 2016)*	9(215)	285
Powierzchnia i zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych (2006-2010, 2010, 2015, 2016)	*Area and production of fruit bushes and berry fruit (2006-2010, 2010, 2015, 2016)*	10(216)	285

		Tablica *Table*	Strona *Page*
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie (2005, 2010, 2015, 2016)	*Cattle, pigs, sheep and horses (2005, 2010, 2015, 2016)*	11(217)	286
Drób (2005, 2010, 2015, 2016)	*Poultry (2005, 2010, 2015, 2016)*	12(218)	287
Produkcja żywca rzeźnego (2005, 2010, 2015, 2016)	*Production of animals for slaughter (2005, 2010, 2015, 2016)*	13(219)	287
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów (2005, 2010, 2015, 2016)	*Production of meat, fats and pluck (2005, 2010, 2015, 2016)*	14(220)	288
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych (2005, 2010, 2015, 2016)	*Production of cows` milk and hen eggs (2005, 2010, 2015, 2016)*	15(221)	288
Ciągniki rolnicze (2005, 2010, 2013)	*Agricultural tractors (2005, 2010, 2013)*	16(222)	289
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik (2004/05, 2009/10, 2010/11, 2014/15)	*Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient (2004/05, 2009/10, 2010/11, 2014/15)*	17(223)	289
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące) [2005, 2010, 2015, 2016]	*Value of agricultural products procurement (current prices) [2005, 2010, 2015, 2016]*	18(224)	290
Skup ważniejszych produktów rolnych (2005, 2010, 2015, 2016)	*Procurement of major agricultural products (2005, 2010, 2015, 2016)*	19(225)	291
Ekologiczne gospodarstwa rolne (2005, 2010, 2015, 2016)	*Organic farms (2005, 2010, 2015, 2016)*	20(226)	292
Łowiectwo	***Hunting***		
Ważniejsze zwierzęta łowne (2005, 2010, 2015, 2016)	*Major game species (2005, 2010, 2015, 2016)*	21(227)	292
Odstrzał ważniejszych zwierząt łownych (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	*Shoot of main game species (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)*	22(228)	292
Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwody łowieckie (2005, 2010, 2015, 2016)	*Clubs and members of the polish hunting association and hunting districts (2005, 2010, 2015, 2016)*	23(229)	293
Leśnictwo	***Forestry***		
Powierzchnia gruntów leśnych (2005, 2010, 2015, 2016)	*Forest land (2005, 2010, 2015, 2016)*	24(230)	293
Powierzchnia lasów	*Forest areas*	25(231)	294
Zasoby drzewne na pniu	*Growing stock of standing wood*	26(232)	295
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane (2005, 2010, 2015, 2016)	*Renewals, afforestations and other forest breeding work (2005, 2010, 2015, 2016)*	27(233)	296
Pozyskanie drewna (2005, 2010, 2015, 2016)	*Removals (2005, 2010, 2015, 2016)*	28(234)	297
Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień (2005, 2010, 2015, 2016)	*Trees and shrubs outside the forest and removals (2005, 2010, 2015, 2016)*	29(235)	298
Pożary w lasach (2005, 2010, 2015, 2016)	*Forest fires (2005, 2010, 2015, 2016)*	30(236)	299
DZIAŁ XVI. **PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO**	*CHAPTER XVI.* ***INDUSTRY AND CONSTRUCTION***		
Uwagi ogólne	*General notes*	x	299
Przemysł	***Industry***		
Produkcja sprzedana przemysku (2005, 2010, 2015, 2016)	*Sold production of industry (2005, 2010, 2015, 2016)*	1(237)	301

		Tablica *Table*	Strona *Page*
Produkcja sprzedana przemysku według liczby zatrudnionych w podmiotach gospodarczych w przemyśle (ceny bieżące) [2005, 2010, 2015, 2016]	*Sold production of industry by number of paid employees in economic entities in industry (current prices) [2005, 2010, 2015, 2016]*	2(238)	303
Produkcja wybranych wyrobów (2005, 2010, 2015, 2016	*Production of selected products (2005, 2010, 2015, 2016)*	3(239)	303
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle (2005, 2010, 2015, 2016)	*Average paid employment in industry (2005, 2010, 2015, 2016)*	4(240)	304
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle (2005, 2010, 2015, 2016)	*Average monthly gross wages and salaries in industry (2005, 2010, 2015, 2016)*	5(241)	305
Budownictwo	***Construction***		
Produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące) [2005, 2010, 2015, 2016]	*Construction and assembly production (current prices) [2005, 2010, 2015, 2016]*	6(242)	306
Produkcja budowlano-montażowa według rodzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące) [2005, 2010, 2015, 2016]	*Construction and assembly production by type of constructions (current prices) [2005, 2010, 2015, 2016]*	7(243)	306
Budynki oddane do użytkowania (2005, 2010, 2015, 2016)	*Buildings completed (2005, 2010, 2015, 2016).*	8(244)	308
Budynki oddane do użytkowania według rodzajów budynków (2005, 2010, 2015, 2016)	*Buildings completed by type of buildings (2005, 2010, 2015, 2016)*	9(245)	309
Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie (2005, 2010, 2015, 2016)	*Average paid employment and average monthly gross wages and salaries in construction (2005, 2010, 2015, 2016)*	10(246)	310
DZIAŁ XVII. **TRANSPORT I TELEKOMUNIKACJA**	*CHAPTER XVII.* ***TRANSPORT AND TELECOMMUNICATIONS***		
Uwagi ogólne	*General notes*	x	311
Transport	***Transport***		
Linie kolejowe eksploatowane (2005, 2010, 2015, 2016)	*Railway lines operated (2005, 2010, 2015, 2016)*	1(247)	314
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (2005, 2010, 2015, 2016)	*Hard surface public roads (2005, 2010, 2015, 2016)*	2(248)	314
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane (2005, 2010, 2015, 2016)	*Registered road vehicles and tractors (2005, 2010, 2015, 2016)*	3(249)	315
Linie regularnej komunikacji autobusowej (2005, 2010, 2015, 2016)	*Regular bus transport lines (2005, 2010, 2015, 2016)*	4(250)	315
Transport samochodowy zarobkowy (2005, 2010, 2015, 2016)	*Hire or reward road transport (2005, 2010, 2015, 2016)*	5(251)	316
Komunikacja miejska (2005, 2010, 2015, 2016)	*Urban transport (2005, 2010, 2015, 2016)*	6(252)	316
Ruch pasażerów w porcie lotniczym (2005, 2010, 2015, 2016)	*Passenger traffic at airport (2005, 2010, 2015, 2016)*	7(253)	316
Wypadki drogowe i ich ofiary (2005, 2010, 2015, 2016)	*Road traffic accidents and their casualties (2005, 2010, 2015, 2016)*	8(254)	317
Wypadki drogowe według sprawców, ważniejszych przyczyn i rodzajów pojazdów (2015, 2016)	*Road traffic accidents by culprits, major causes and types of vehicles (2015, 2016)*	9(255)	317
Telekomunikacja	***Telecommunications***		
Abonenci telefoniczni i aparaty telefoniczne (2005, 2010, 2015, 2016)	*Telephone subscribers and telephone sets (2005, 2010, 2015, 2016)*	10(256)	318

		Tablica *Table*	Strona *Page*
DZIAŁ XVIII. **HANDEL I GASTRONOMIA**	*CHAPTER XVIII.* ***TRADE AND CATERING***		
Uwagi ogólne	*General notes*	x	319
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące) [2005, 2010, 2015, 2016]	*Retail sales (current prices) [2005, 2010, 2015, 2016]*	1(257)	322
Sprzedaż detaliczna towarów według grup (ceny bieżące) [2005, 2010, 2015, 2016]	*Retail sales by groups (current prices) [2005, 2010, 2015, 2016]*	2(258)	322
Sprzedaż hurtowa towarów w przedsiębiorstwach handlowych (ceny bieżące) [2005, 2010, 2015, 2016]	*Wholesale sales in trade enterprises (current prices) [2005, 2010, 2015, 2016]*	3(259)	322
Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw (2005, 2010, 2015, 2016)	*Shops by organizational form and petrol stations (2005, 2010, 2015, 2016]*	4(260)	323
Gastronomia (2005, 2010, 2015, 2016)	*Catering (2005, 2010, 2015, 2016)*	5(261)	323
Magazyny handlowe (2005, 2012, 2015)	*Trade warehouses (2005, 2012, 2015)*	6(262)	324
Targowiska (2005, 2010, 2015, 2016)	*Marketplaces (2005, 2010, 2015, 2016)*	7(263)	324
DZIAŁ XIX. **FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW**	*CHAPTER XIX.* ***FINANCE OF ENTERPRISES***		
Uwagi ogólne	*General notes*	x	325
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sektorów własności (2005, 2010, 2015, 2016)	*Revenues, costs and financial results of enterprises by ownership sectors (2005, 2010, 2015, 2016)*	1(264)	330
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według wybranych sekcji (2005, 2010, 2015, 2016)	*Revenues, costs and financial results of enterprises by selected sections (2005, 2010, 2015, 2016)*	2(265)	331
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych (2005, 2010, 2015, 2016)	*Enterprises by obtained financial results (2005, 2010, 2015, 2016)*	3(266)	332
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach (2005, 2010, 2015, 2016)	*Economic relations in enterprises (2005, 2010, 2015, 2016)*	4(267)	333
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw (2005, 2010, 2015, 2016)	*Current assets of enterprises (2005, 2010, 2015, 2016)*	5(268)	334
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw (2005, 2010, 2015, 2016)	*Share equity (funds) of enterprises (2005, 2010, 2015, 2016)*	6(269)	336
Kapitał zakładowy spółek (2005, 2010, 2015, 2016)	*Share capital of companies (2005, 2010, 2015, 2016)*	7(270)	337
Zobowiązania przedsiębiorstw (2005, 2010, 2015, 2016)	*Liabilities of enterprises (2005, 2010, 2015, 2016)*	8(271)	338
DZIAŁ XX. **FINANSE PUBLICZNE**	*CHAPTER XX.* ***PUBLIC FINANCE***		
Uwagi ogólne	*General notes*	x	339
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2005, 2010, 2015, 2016)	*Revenue of local self-government entities budgets by type (2005, 2010, 2015, 2016)*	1(272)	342

		Tablica *Table*	Strona *Page*
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2015 r.	*Revenue of local self-government entities budgets by division in 2015*	2(273)	344
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2005, 2010, 2015, 2016)	*Expenditure of local self-government entities budgets by type (2005, 2010, 2015, 2016)*	3(274)	345
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2015 r.	*Expenditure of local self-government entities budgets by division in 2015*	4(275)	346
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych (2015, 2016)	*Revenue and costs of self-government budgetary establishments (2015, 2016)*	5(276)	347
DZIAŁ XXI. **INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE**	*CHAPTER XXI.* ***INVESTMENTS. FIXED ASSETS***		
Uwagi ogólne	*General notes*	x	348
Inwestycje	***Investments***		
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016]	*Investment outlays (current prices) [2010, 2015, 2016]*	1(277)	352
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016]	*Investment outlays in enterprises (current prices) [2010, 2015, 2016]*	2(278)	353
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według grup (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016]	*Investment outlays in enterprises by groups (current prices) [2010, 2015, 2016]*	3(279)	354
Środki trwałe	***Fixed assets***		
Wartość brutto środków trwałych (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2015, 2016]	*Gross value of fixed assets (current book-keeping prices) [2010, 2015, 2016]*	4(280)	355
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2015, 2016]	*Gross value of fixed assets in enterprises (current book-keeping prices) [2010, 2015, 2016]*	5(281)	356
DZIAŁ XXII. **RACHUNKI REGIONALNE**	*CHAPTER XXII.* ***REGIONAL ACCOUNTS***		
Uwagi ogólne	*General notes*	x	357
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) [2010, 2014, 2015]	*Gross domestic product (current prices) [2010, 2014, 2015]*	1(282)	361
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące) [2010, 2014, 2015]	*Basic elements of production account and generation of income account (current prices) [2010, 2014, 2015]*	2(283)	362
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych (2010, 2014, 2015)	*Nominal income in the households sector (2010, 2014, 2015)*	3(284)	362
DZIAŁ XXIII. **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ**	*CHAPTER XXIII.* ***ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY***		
Uwagi ogólne	*General notes*	x	363
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON (2005, 2010, 2015, 2016)	*Entities of the national economy in the REGON register (2005, 2010, 2015, 2016)*	1(285)	364
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji (2005, 2010, 2015, 2016)	*Entities of the national economy registered in the REGON register by legal forms and sections (2005, 2010, 2015, 2016)*	2(286)	365
Spółki handlowe według form prawnych i sekcji (2005, 2010, 2015, 2016)	*Commercial companies by legal status and sections (2005, 2010, 2015, 2016)*	3(287)	367

		Tablica *Table*	Strona *Page*
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2005, 2010, 2015, 2016)	*Entities of the national economy newly registered by selected legal forms and sections (2005, 2010, 2015, 2016)*	4(288)	368
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2005, 2010, 2015, 2016)	*Entities of the national economy removed by selected legal forms and sections (2005, 2010, 2015, 2016)*	5(289)	370

SPIS WYKRESÓW

LIST OF GRAPHS

		Strona *Page*
Podział administracyjny województwa lubuskiego w 2016 r.	*Administrative division of lubuskie voivodship in 2016*	24-25
Podział województwa lubuskiego według nomenklatury jednostek terytorialnych do celów statystycznych (NTS)	*Division of the lubuskie voivodship according to the nomenclature of territorial units for statistical purposes*	24-25
Ludność według płci i wieku w 2016 r.	*Population by sex and age in 2016*	98-99
Ruch naturalny ludności	*Vital statistics*	98-99
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku 0 lat	*Life expectancy at 0 age*	98-99
Struktura pracujących według sekcji	*Structure of employed persons by sections*	156-157
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku i poziomu wykształcenia	*Structure of registered unemployed persons by age and educational level*	156-157
Odchylenie względne przeciętnych wynagrodzeń w wybranych sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w województwie	*Relative deviation of average wages and salaries in selected sections from the average wages and salaries in the voivodship*	156-157
Mieszkania wyposażone w instalacje w 2016 r.	*Dwellings fitted with installations in 2016*	192-193
Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa	*Structure of dwellings completed by type of building*	192-193
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2016/2017	*Education by educational level in 2016/2017 school year*	192-193
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2016 r.	*Land use in agricultural holdings in 2016*	298-299
Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2015 r.	*Structure of market agricultural output in 2015*	298-299
Struktura produkcji budowlano-montażowej	*Structure of construction and assembly production*	298-299
Dochody i wydatki jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca	*Revenue and expenditure of local self-government entities budget per capita*	356-357
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności	*Structure of gross value added by kinds of activities*	356-357
Struktura podmiotów gospodarki narodowej w 2016 r.	*Structure of entities of the national economy in 2016*	356-357

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

SYMBOLS

Kreska	(–)	–	zjawisko nie wystąpiło. *magnitude zero.*
Zero	(0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; *magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;*
	(0,0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. *magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.*
Kropka	(.)	–	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. *data not available or not reliable.*
Znak	(x)	–	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. *not applicable.*
Znak	(Δ)	–	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do już opublikowanych. *categories of applied classification are presented in abbreviated form.*
Znak	(#)	–	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. *data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistic.*
„W tym”		–	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. *„Of which” indicates that not all elements of the sum are given.*
Comma (,)		–	*used in figures represents the decimal points.*

SKRÓTY

ABBREVIATIONS

tys.	=	tysiąc
thous.	=	*thousand*
mln	=	milion *million*
zł	=	złoty *zloty*
szt.	=	sztuka
pcs	=	*pieces*
egz.	=	egzemplarz
kpl	=	komplet
wol.	=	wolumin
vol.	=	*volume*
µg	=	mikrogram *microgram*
g	=	gram *gram*
kg	=	kilogram *kilogram*
dt	=	decytona *deciton*
t	=	tona *tonne*
mm	=	milimetr *millimetre*
cm	=	centymetr *centimetre*
m	=	metr *metre*
km	=	kilometr *kilometre*
m^2	=	metr kwadratowy *square metre*
ha	=	hektar *hectare*
km^2	=	kilometr kwadratowy *square kilometre*
l	=	litr *litre*
hl	=	hektolitr *hectolitre*
dm^3	=	decymetr sześcienny *cubic metre*
m^3	=	metr sześcienny *cubic metre*
dam^3	=	dekametr sześcienny *cubic decametre*

hm^3	=	hektometr sześcienny *cubic hectometre*
kWh	=	kilowatogodzina *kilowatt•hour*
MWh	=	megawatogodzina *megawatt•hour*
GWh	=	gigawatogodzina *gigawatt•hour*
GJ	=	gigadżul *gigajoule*
PJ	=	petadżul *petajoule*
°C	=	stopień Celsjusza *centigrade*
h	=	godzina *hour*
d	=	doba *24 hours*
r.	=	rok
ceg *brick*	=	cegła przeliczeniowa materiałów ściennych *standard brick unit expressing the quantity of wall building materials*
t/r t/y	= =	ton rocznie *tonnes per year*
art.	=	artykuł *article*
cd. *cont.*	= 	*ciąg dalszy* *continued*
dok.	=	dokończenie *continued*
Lp. No.	= =	*liczba porządkowa* *number*
Kk	=	Kodeks karny
kl.	=	klasa
p. proc.	=	punkt procentowy
tabl.	=	tablica table
ust.	=	ustęp metre
Dz. U.	=	Dziennik Ustaw
i in.	=	i inni
itp. *etc.*	= 	i tym podobne *and the like*
m.in. *i.a.*	= 	miedzy innymi *among others*
np. *e.g.*	= =	na przykład *for example*
tj. *i.e.*	= =	to jest *that is*
tzn. *i.e.*	= =	to znaczy *that is*
tzw.	=	tak zwany
ww.	=	wyżej wymieniony
PKP	=	Polskie Koleje Państwowe
ZOZ	=	Zakład Opieki Zdrowotnej *Health Care Institution*
NTS *NUTS*	= =	Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych *Nomenclature of Territorial Units for Statistics*
EKG *ECE*	= =	Europejska Komisja Gospodarcza *Economic Commission for Europe*
EUROSTAT	=	Biuro Statystyczne Wspólnot Europejskich *Office Statistique des Communautes Européennes*

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

ADMINISTRATIVE DIVISION OF LUBUSKIE VOIVODSHIP IN 2016

As of 31 XII

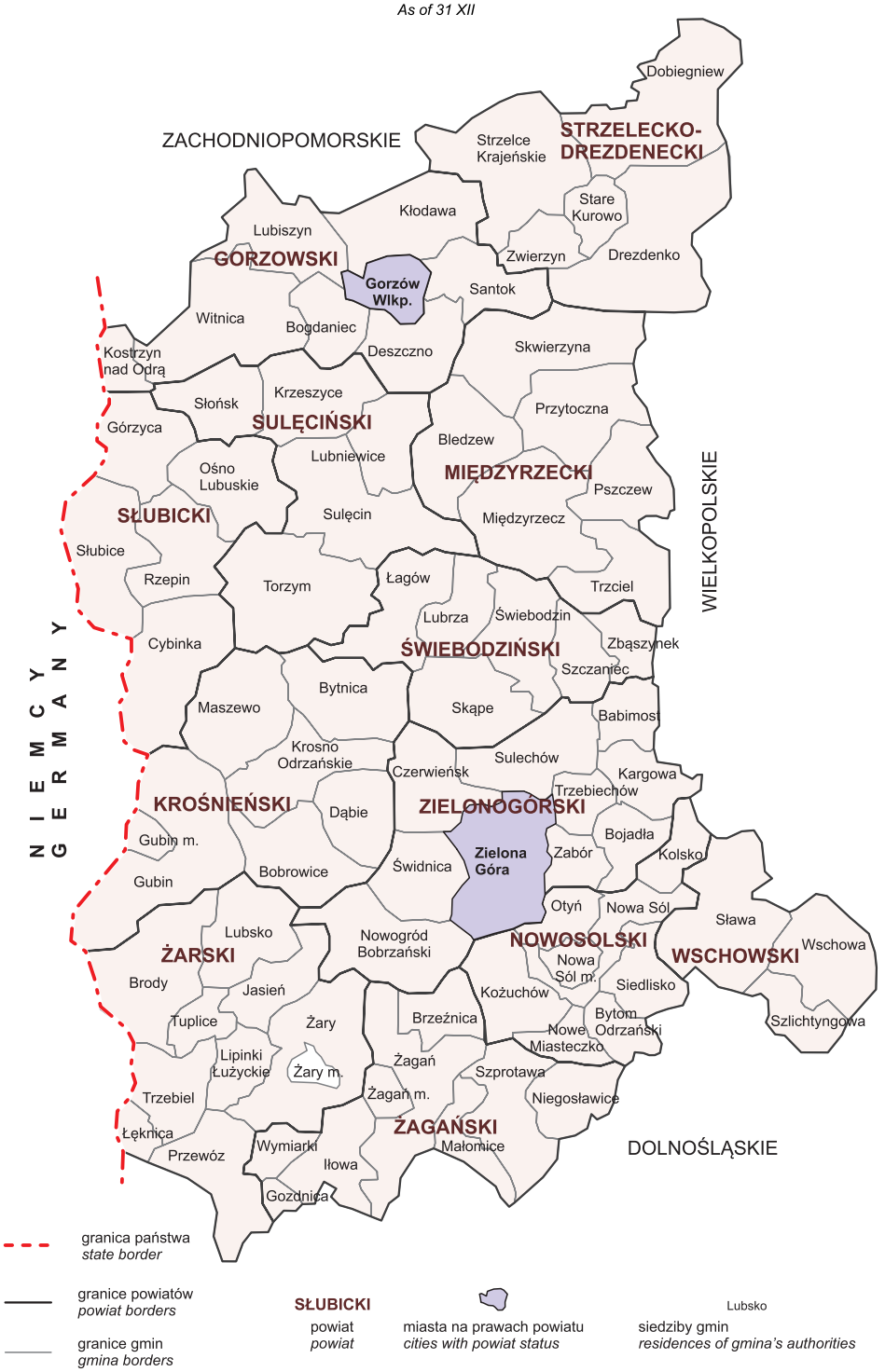

PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NTS) W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

DIVISION OF THE LUBUSKIE VOIVODSHIP ACCORDING TO THE NOMENCLATURE OF TERRITORIAL UNITS FOR STATISTICAL PURPOSES (NTS) IN 2016

As of 31 XII

Liczba powiatów; liczba miast na prawach powiatu
Udział w ogólnej liczbie ludności[a]

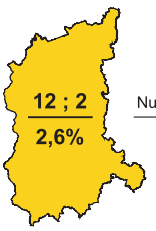

Number of powiats; number of cities with powiat status
Share in total number of population[a]

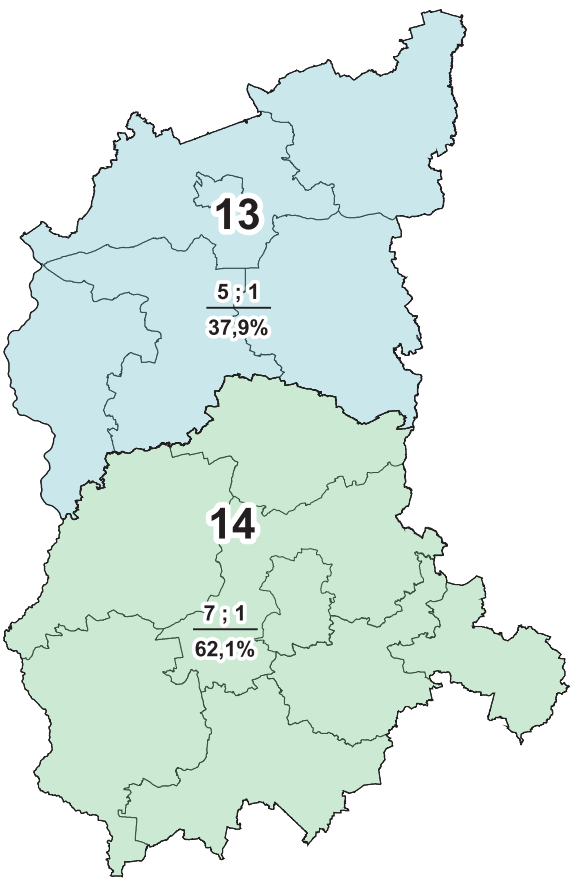

Podregiony (NTS 3):
Subregions (NTS 3):

13 gorzowski

Powiaty *Powiats* (NTS 4)

gorzowski	(7)
międzyrzecki	(6)
słubicki	(5)
strzelecko-drezdenecki	(5)
sulęciński	(5)

Miasto na prawach powiatu (NTS 4)
City with powiat status (NTS 4)

Gorzów Wielkopolski	(1)

14 zielonogórski

Powiaty *Powiats* (NTS 4)

krośnieński	(7)
nowosolski	(8)
świebodziński	(6)
wschowski	(3)
zielonogórski	(9)
żagański	(9)
żarski	(10)

Miasto na prawach powiatu (NTS 4)
City with powiat status (NTS 4)

Zielona Góra	(1)

W nawiasach podano odpowiednio liczbę gmin (NTS 5).
Number of gminas (NTS 5) is given in brackets.

a Odpowiednio: dla województwa - udział w kraju, dla podregionów - udział w województwie.
a *Respectively: for voivodship - share in country, for subregions - share in voivodship.*

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w Roczniku dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — dotyczą **całej gospodarki narodowej.**

2. Dane prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności - PKD 2007,** opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej - Statistical Classification of Economic Activities in the European Community - NACE Rev. 2. PKD 2007, wprowadzona z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami.

   W ramach PKD 2007 wyodrębniono **„Przemysł"**, jako dodatkowe grupowanie, które obejmuje sekcje: „Górnictwo i wydobywanie'', „Przetwórstwo przemysłowe'', „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych'' oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją''.

   Pod pojęciem **„Pozostałe usługi"** ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna naukowa i techniczna", „Działalność z zakresu usług administrowania i działalność wspierająca", „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne", „Edukacja", „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna", „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją" oraz „Pozostała działalność usługowa".

2) według **sektorów instytucjonalnych** – wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;

3) według **sektorów własności**:

- sektor publiczny - grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną" z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
- sektor prywatny - grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną" z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

GENERAL NOTES

1. *Data presented in the Yearbook — unless otherwise indicated — concern the* ***entire national economy.***

2. *Data are presented:*

1) according to the ***Polish Classification of Activities - PKD 2007****, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2 PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers, dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments.*

The item ***"Industry"*** *was introduced as an additional grouping, including sections "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" as well as ''Water supply; sewerage, waste management and remediation activities''.*

The item ***"Other services"*** *was introduced including sections: "Professional scientific and technical activities", "Administrative and support service activities", "Public administration and defence; compulsory social security", "Education", "Human health and social work activities", "Arts, entertainment and recreation" and "Other service activities";*

2) according to ***institutional sectors*** *– exclusively within the scope of regional accounts;*

3) according to ***ownership sectors:***

- *public sector - grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), local self-government entity ownership as well as "mixed ownership" with a predominance of public sector entity capital (property),*
- *private sector - grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as "mixed ownership" with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.*

„Własność mieszana" określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

3. Prezentowane informacje przedstawione zostały stosownie do zakresu prowadzonych badań, obejmujących podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i - jeśli nie zaznaczono inaczej - obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- 50 osób i więcej.

4. Dane - jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej.**

5. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 opracowano - jeśli nie zaznaczono inaczej - tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

Informacje w rejestrze REGON tworzone są na podstawie danych zgłaszanych bezpośrednio przez podmioty, na których ciąży obowiązek rejestracji oraz dokonywania zmian cech objętych wpisem. Dane te nie podlegają dodatkowej weryfikacji.

7. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w Roczniku - obok PKD 2007 - należy wymienić:

1) **Klasyfikację Zawodów i Specjalności** (KZiS), na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego, pełnozatrudnionych i ich wynagrodzeń; klasyfikacja opracowana na podstawie Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08), wprowadzona została z dniem 1 I 2015 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (Dz. U. poz. 1145) w miejsce obowiązującej do 31 XII 2014 r.;

"*Mixed ownership" is* defined *mainly for companies and determined on the basis of the capital (*property*) structure as declared in a company's registration application.*

3. *Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, including entities classified according to the criterion of the* ***number of persons employed,*** *and (unless otherwise indicated) include entities employing:*

- *up to 9 persons,*
- *from 10 to 49 persons,*
- *50 persons and more.*

4. *Data, unless otherwise indicated, are compiled in accordance with* ***the respective organizational status of units of the national economy.***

5. *Data according to PKD 2007/NACE Rev. 2 sections and divisions are compiled, unless otherwise indicated, using the enterprise method.*

In the ***enterprise*** *(entity)* ***method,*** *the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.*

6. *The term* ***entities of the national economy*** *is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.*

The term ***economic entities*** *is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own-account in order to earn a profit.*

Information in REGON register is produced on the basis of data submitted directly by entities, which are obliged to register and report on changes in features required for the registration. The data are not further verified.

7. *Other than PKD 2007/NACE Rev. 2, among the more important classifications, according to which data are presented in the Yearbook, the following should be mentioned:*

1) the ***Occupations and Specializations Classification*** *(KZiS), on the basis of which councillors of organs of local self-government entities, full-time paid employees and their wages and salaries are grouped; the classification compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08), was introduced on 1 I 2015 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy of 7 VIII 2014 (Journal of Laws item 1145) replacing the classification valid until 31 XII 2014;*

2) **Polską** Klasyfikację **Wyrobów i Usług – PKWiU 2015,** na podstawie której dokonuje się grupowania wyrobów i towarów; PKWiU 2015, opracowana na podstawie międzynarodowych klasyfikacji i nomenklatur, wprowadzona została z dniem 1 I 2016 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 IX 2015 r. (Dz. U. poz. 1676) w miejsce PKWiU 2008 obowiązującej do 31 XII 2015 r.;

3) **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP),** na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen);

4) **Polską** Klasyfikację **Obiektów Budowlanych (PKOB),** na podstawie której dokonuje się grupowania produktów budownictwa; PKOB, opracowana na podstawie europejskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 I 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 XII 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316) z późniejszymi zmianami;

5) Klasyfikację **Środków Trwałych (KŚT),** na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KŚT wprowadzona została z dniem 1 I 2011 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 XII 2010 r. (Dz. U. Nr 242, poz. 1622).

8. Informacje o województwie w podziale na **miasta** i **wieś** - jeśli nie zaznaczono inaczej - podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „miasta" rozumie się obszar położony w granicach administracyjnych tych jednostek, przez „wieś" - pozostałe terytorium województwa.

9. Dane w **cenach bieżących** odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

Do wyceny **produkcji** - jeśli nie zaznaczono inaczej - przyjęto kategorię **ceny bazowej**.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

*2) the **Polish Classification of Products and Services – PKWiU 2015**, on the basis of which products and goods are grouped; compiled on the basis of international classifications and nomenclatures, was introduced on 1 I 2016 by the decree of the Council of Ministers, dated 4 IX 2015 (Journal of Laws item 1676) replacing the classification PKWiU 2008 valid until 31 XII 2015;*

*3) the Classification **of Individual Consumption by Purpose (COICOP),** on the basis of which final consumption expenditure of products (goods and services) in the households sector as well as expenditures on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped;*

*4) the **Polish Classification of Types of Construction (PKOB),** on the basis of which products of construction are grouped; PKOB, compiled on the basis of the European Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1 I 2000 by a decree of the Council of Ministers, dated 30 XII 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316) with later amendments;*

*5) the **Classification of Fixed Assets (KŚT),** on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KŚT was introduced on 1 I 2011 by a decree of the Council of Ministers, dated 10 XII 2010 (Journal of Laws No. 422, item 1622).*

***8.** Information on voivodship as well as by **urban** and **rural areas**, unless otherwise indicated, is presented according to administrative division in a given period. The term "urban area" is understood as an area located within the administrative borders of these units, while a "rural area" is understood as the remaining territory of the voivodship.*

***9.** Data in **current prices** correspond to obtained revenue, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables in which prices are not defined, data are expressed in current prices.*

*In order to evaluate **production**, unless otherwise indicated, the **basic price** category was implemented.*

***Basic price** is defined as the amount of money received by a producer (trade entities included) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.*

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług (od produktów krajowych i od importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych i podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych, zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

10. Jako **ceny stałe** przyjęto w przypadku:

1) produkcji rolniczej - ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;

2) produkcji sprzedanej przemysłu:

- ceny stałe 2005 r (średnie ceny bieżące 2005 r.) dla lat 2006-2010 r.
- ceny stałe 2010 r (średnie ceny bieżące 2010 r.) od 2011 r.

11. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki - w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyceny produkcji, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach - obliczono w warunkach porównywalnych. Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

12. Do przeliczeń danych według liczby ludności – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto liczbę ludności według krajowej definicji zamieszkania, opracowaną metoda bilansową.

Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja) – według stanu w dniu 30 VI.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną dla 2005 r. na bazie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, od 2010 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

Taxes on products include: the value added tax - VAT (on domestic products and on imports), taxes and customs duties on imports (including the excise tax) as well as other taxes on products, such as the excise tax on domestic products and taxes on selected types of services (e.g., on games of chance and mutual betting, the lump sum tax on goods and services from occasional transports of passengers in buses with foreign registration).

***10. Constant prices** were adopted as follows*:

1) agricultural output - current prices from the year preceding the reference year with the exception of potatoes, vegetables and fruit, in the case of which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year;

2) sold production of industry:

- *2005 constant prices (2005 average current prices) for 2006-2010,*
- *2010 constant prices (2010 average current prices) since 2011.*

***11. Relative numbers (indices, percentages)** are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.*

***Indices** - in the case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods are calculated in comparable conditions. Single base indices are calculated using the chain-base index method.*

***12.** For the purpose of calculating data by population number, unless otherwise indicated, the population number according to the national definition of residence, compiled using the balance method, was adopted.*

***When computing per capita data (per 1000 population, etc.)** as of the end of a year (e.g. beds in hospitals, fixed assets),, the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., vital statistics, production) – as of 30 VI.*

For calculations, it was assumed to use the number of population calculated for 2005 on the basis of the results of the Population and Housing Census 2002, since 2010 – of the Population and Housing Census 2011.

13. Dane - jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

14. Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

15. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem".

16. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzono odpowiednimi notami, przy przyjęciu zasady, że jako źródło dawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

17. W Roczniku zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

13. *Data, unless otherwise indicated, do not include the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.*

14. *Selected information presented on the basis of preliminary data may change in subsequent publications of the Statistical Office.*

15. *Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item "total".*

16. *Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information presented in the table for the last year given as the source.*

17. *The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:*

skrót ***abbreviation***	***pełna nazwa*** ***full name***
MIĘDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA CHORÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja) *INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (ICD — 10 Revision)*	
Choroby krwi i narządów krwiotwórczych	Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz wybrane choroby przebiegające z udziałem mechanizmów immunologicznych
Diseases of blood and blood-forming organs	*Diseases of the blood and blood-forming organs and certain disorders involving the immune mechanism*
Wady rozwojowe wrodzone	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe
Congenital anomalies	*Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities*
Objawy i stany niedokładnie określone	Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych niesklasyfikowane gdzie indziej
Symptoms and ill-defined conditions	*Symptoms, sign and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified*

skrót ***abbreviation***	***pełna nazwa*** ***full name***
POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI - PKD 2007 *STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY - NACE Rev. 2*	
sekcje	***sections***
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
x	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
x	*Water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Trade; repair of motor vehicles	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Accommodation and catering	*Accommodation and food service activities*
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
x	*Real estate activities*
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
x	*Administrative and support service activities*

skrót ***abbreviation***	***pełna nazwa*** ***full name***
POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI - PKD 2007 (dok.) *STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY - NACE Rev. 2 (cont.)*	
działy	***divisions***
Produkcja skór i wyrobów skórzanych	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych
x	*Manufacture of leather and related products*
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker	*Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials*
Produkcja wyrobów farmaceutycznych	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych
Manufacture of pharmaceutical products	*Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations*
Produkcja wyrobów z metali	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
Manufacture of metal products	*Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment*
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
x	*Manufacture of machinery and equipment n.e.c.*
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
x	*Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers*
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
x	*Construction of buildings*
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej
x	*Civil engineering*

* * *

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych, w „Roczniku Statystycznym Rzeczypospolitej Polskiej" oraz na stronie internetowej GUS http://stat.gov.pl.

Methodological explanations *concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications, in the "Statistical Yearbook of the Republic of Poland" as well as on the web page of the CSO http://stat.gov.pl.*

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2016 R.
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska *Poland*	Województwo *Voivodship*		*SPECIFICATION*
	ogółem *total*		Polska = 100 *Poland = 100*	
POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY – stan w dniu 31 XII *AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION – as of 31 XII*				
Powierzchnia w km²	312679	13988	4,5	*Area in km²*
Powiaty	314	12	3,8	*Powiats*
Miasta na prawach powiatu	66	2	3,0	*Cities with powiat status*
Gminy	2478	82	3,3	*Gminas*
Miasta	919	42	4,6	*Towns*
Miejscowości wiejskie	52548	1297	2,5	*Rural localities*
Sołectwa	40726	1027	2,5	*Village administrator's offices*
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA *ENVIRONMENTAL PROTECTION*				
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				*Emission of air pollutants by plants of significant nuisance to air quality in thous. t:*
pyłowych	38,6	0,9	2,4	*particulates*
gazowych	210849,4	2184,2	1,0	*gases*
Komunalne oczyszczalnie ścieków [a] (stan w dniu 31 XII)	3253	105	3,2	*Municipal wastewater treatment plants [a] (as of 31 XII)*
w tym: biologiczne	2408	82	3,4	*of which: biological*
z podwyższonym usuwaniem biogenów	826	23	2,8	*with increased biogene removal*
Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t	128306,9	556,4	0,4	*Generated waste (during the year; excluding municipal waste) in thous. t*
Odpady komunalne zebrane [b] (w ciągu roku) w tys. t	11654,3	352,3	3,0	*Municipal waste collected [b] (during the year) in thous. t*
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące):				*Outlays on fixed assets (current prices):*
służące ochronie środowiska:				*in environmental protection:*
w milionach złotych	6517,0	188,2	2,9	*in million zlotys*
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	2,7	3,3	x	*in % of total investment outlays*
służące gospodarce wodnej:				*in water management:*
w milionach złotych	1690,3	19,7	1,2	*in million zlotys*
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	0,7	0,3	x	*in % of total investment outlays*
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE *PUBLIC SAFETY*				
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych [c]:				*Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings [c]:*
w liczbach bezwzględnych	748459	22775	3,0	*in absolute numbers*
na 10 tys. ludności	195	224	x	*per 10 thous. population*
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję [c] w %	66,5	69,5	x	*Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police [c] in %*

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. *b* Dane szacunkowe. *c* Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.
a Working on sewage network. b Estimated data. c Excluding punishable acts committed by juveniles.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2016 R. (cd.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska *Poland*	Województwo *Voivodship*		*SPECIFICATION*
	ogółem *total*		Polska = 100 *Poland = 100*	
LUDNOŚĆ *POPULATION*				
Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys.	38433,0	1017,4	2,6	*Population (as of 31 XII) in thous.*
miasta	23129,5	660,4	2,9	*urban areas*
wieś	15303,5	357,0	2,3	*rural areas*
w tym kobiety	19839,8	522,3	2,6	*of which females*
Ludność na 1 km^2 powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	73	59,3	*Population per 1 km^2 of total area (as of 31 XII)*
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)	62	60	96,8	*Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)*
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,15	-0,22	x	*Natural increase per 1000 population*
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,04	-0,82	x	*Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population*
RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA *LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES*				
Pracujący [ab] (stan w dniu 31 XII) w tys.	14964,4	343,8	2,3	*Employed persons [ab] (as of 31 XII) in thous.*
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł	4052,19	3541,91	87,4	*Average monthly gross wages and salaries in zl*
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	1335,2	32,4	2,4	*Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.*
Stopa bezrobocia rejestrowanego [b] (stan w dniu 31 XII) w %	8,2	8,6	x	*Registered unemployment rate [b] (as of 31 XII) in %*
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA *MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS*				
Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km:				*Network (as of 31 XII) in km:*
wodociągowej rozdzielczej	300989,7	6916,4	2,3	*water supply distribution*
kanalizacyjnej rozdzielczej [c]	154013,7	4371,1	2,8	*sewage distribution [c]*
gazowej	149036,6	4299,6	2,9	*gas supply*
Zasoby mieszkaniowe [d] (stan w dniu 31 XII):				*Dwellings stocks [d] (as of 31 XII):*
mieszkania: w tysiącach	14272,0	369,1	2,6	*dwellings: in thousands*
na 1000 ludności	371,3	362,8	x	*per 1000 population*
izby: w tysiącach	54558,3	1466,0	2,7	*rooms: in thousands*
na 1000 ludności	1419,6	1441,0	x	*per 1000 population*
powierzchnia użytkowa mieszkań:				*usable floor area of dwellings:*
w tysiącach m^2	1053251,8	27113,2	2,6	*in thousands m^2*
na 1000 ludności w m^2	27404,9	26650,2	x	*per 1000 population in m^2*

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. *b* Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. *c* Łącznie z kolektorami. *d* Na podstawie bilansu.

a By actual workplace and kind of activity. b Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. c Including collectors. d Based on balance.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2016 R. (cd.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska *Poland*	Województwo *Voivodship*		*SPECIFICATION*
	ogółem *total*		Polska = 100 *Poland = 100*	
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA (dok.) *MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS (cont.)*				
Mieszkania oddane do użytkowania:				*Dwellings completed:*
w tysiącach	163,3	3,6	2,2	*in thousands*
na 1000 ludności:				*per 1000 population:*
mieszkania	4,3	3,5	x	*dwellings*
izby	16,8	14,0	x	*rooms*
powierzchnia użytkowa mieszkań w m^2	401,2	319,1	x	*usable floor area of dwellings in m^2*
EDUKACJA [a] I WYCHOWANIE – stan na początku roku szkolnego *EDUCATION [a] – as of beginning of the school year*				
				Pupils and students in schools [b]
Uczniowie w szkołach [b] w tys.:				*in thous.:*
podstawowych	2296,5	61,5	2,7	*primary*
gimnazjalnych	1061,3	27,1	2,6	*lower secondary*
zasadniczych zawodowych [c]	176,9	5,4	3,1	*basic vocational [c]*
liceach ogólnokształcących	485,5	10,7	2,2	*general secondary*
technikach	505,9	13,7	2,7	*technical secondary*
artystycznych ogólnokształcących [d]	12,9	0,3	2,2	*general art [d]*
policealnych	248,1	4,9	2,0	*post-secondary*
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego [e]:				*Children attending pre-primary education establishments [e]:*
w tysiącach	1299,1	34,0	2,6	*in thousands*
na 1000 dzieci w wieku 3–5 lat	811	787	97,0	*per 1000 children aged 3–5*
OCHRONA ZDROWIA [f] I POMOC SPOŁECZNA – stan w dniu 31 XII *HEALTH CARE [f] AND SOCIAL WELFARE – as of 31 XII*				
Pracownicy medyczni [g]:				*Medical personnel [g]:*
lekarze	91730	2064	2,3	*doctors*
lekarze dentyści	13308	574	4,3	*dentists*
pielęgniarki [h]	195838	4688	2,4	*nurses [h]*
Przychodnie	21299	584	2,7	*Out-patients departments*
Szpitale ogólne	957	24	2,5	*General hospitals*
Łóżka w szpitalach ogólnych w tys.	186,6	4,3	2,3	*Beds of general hospitals in thous.*
Apteki ogólnodostępne [i]	13104	319	2,4	*Generally available pharmacies [i]*

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie", ust. 1–2 na str. 193. *b* Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. *c* Łącznie z uczniami szkół specjalnych przysposabiających do pracy. *d* Dających uprawnienia zawodowe. *e* Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. *f* Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej i spraw wewnętrznych. *g* Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. *h* Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. *i* Patrz uwagi ogólne do działu „Ochrona zdrowia i opieka społeczna", ust. 12 na str. 226.

a See general notes to the chapter "Education", item 1–2 on page 193. b Excluding schools for adult, excluding post-secondary schools. c Including students special job-training schools. d Leading to professional certification. e Including the children attending for all school year in the units performing health care activities. f Data include health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior. g Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local government administration and National Health Fund. h Including master nurses. i See general notes to the chapter "Health care and social welfare", item 12 on page 226.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2016 R. (cd.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska *Poland*	Województwo *Voivodship*		*SPECIFICATION*
	ogółem *total*		Polska = 100 *Poland = 100*	
KULTURA. TURYSTYKA *CULTURE. TOURISM*				
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	7984	253	3,2	*Public libraries (as of 31 XII)*
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	128994,9	3651,3	2,8	*Public library collections (as of 31 XII) in thous. vol.*
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	944	18	1,9	*Museums (as of 31 XII)*
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	36081,6	258,0	0,7	*Museum and exhibition visitors in thous.*
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	484	12	2,5	*Fixed cinemas (as of 31 XII)*
Widzowie w kinach stałych w tys.	51823,9	1186,3	2,3	*Audience in fixed cinemas in thous.*
Baza noclegowa turystyki [a] w tys.:				*Tourist accommodation establishments [a] in thous.:*
miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	749,2	19,0	2,5	*number of beds (as of 31 VII)*
korzystający z noclegów	30108,3	641,3	2,1	*tourists accommodated*
ROLNICTWO[b] I LEŚNICTWO *AGRICULTURE[b] AND FORESTRY*				
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej (stan w czerwcu) [c] w tys. ha	14405,6	395,7	2,7	*Agricultural land in good agricultural condition (as of June) [c] in thous. ha*
pod zasiewami [d]	10640,0	287,8	2,7	*sown area [d]*
grunty ugorowane	165,6	7,7	4,6	*fallow land*
uprawy trwałe	393,5	4,1	1,0	*permanent crops*
w tym sady	376,5	3,4	0,9	*of which orchards*
ogrody przydomowe	31,1	0,4	1,3	*kitchen gardens*
łąki i pastwiska	3175,5	95,7	3,0	*meadows and pastures*
Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) [d] w tys. ha:				*Sown area (as of June) [c] in thous. ha:*
zboża	7462,3	192,6	2,6	*cereals*
ziemniaki	311,6	4,6	1,5	*potatoes*
warzywa gruntowe [e]	178,5	4,1	2,3	*ground vegetables [e]*
Zbiory w tys. t:				*Production in thous. t:*
zboża	29849,2	813,6	2,7	*cereals*
ziemniaki	8872,4	147,4	1,7	*potatoes*
warzywa gruntowe [e]	4547,3	88,3	1,9	*ground vegetables [e]*
Plony z 1 ha w dt:				*Yields per 1 ha in dt:*
zboża	40,0	41,4	103,5	*cereals*
ziemniaki	285	318	111,6	*potatoes*
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	9230,0	689,0	7,5	*Forest areas (as of 31 XII) in thous. ha*

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. *b* Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. *c* Bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. *d* Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). *e* Łącznie z ogrodami przydomowymi; dane według szacunków.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places; data were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. b Data are presented according to the official residence of the land user. c Excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. d Excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). e Including kitchen gardens; data based on estimation.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2016 R. (cd.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska *Poland*	Województwo *Voivodship*		*SPECIFICATION*
	ogółem *total*		Polska = 100 *Poland = 100*	
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO *INDUSTRY AND CONSTRUCTION*				
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące):				*Sold production of industry (current prices):*
w milionach złotych	1301911,8	32881	2,5	*in million zlotys*
na 1 mieszkańca w zł	33880	32317	x	*per capita in zl*
Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej [a] (ceny bieżące):				*Sales of construction and assembly production [a] (current prices):*
w milionach złotych	166844,2	3952,4	2,4	*in million zlotys*
na 1 mieszkańca w zł	4342	3885	x	*per capita in zl*
TRANSPORT I TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII *TRANSPORT AND TELECOMMUNICATIONS – as of 31 XII*				
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie) w km	294313	8711	3,0	*Hard surface public roads (urban and non-urban) in km*
w tym o nawierzchni ulepszonej w %	92,3	88,6	x	*of which improved in %*
Samochody zarejestrowane [b] w tys. szt.:				*Registered cars [b] in thous. units:*
osobowe	21675,4	607,0	2,8	*passenger cars*
ciężarowe i ciągniki siodłowe [c]	3541,3	95,3	2,7	*lorries and road tractors [c]*
Placówki pocztowe [d]	7497	240	3,2	*Postal offices [d]*
Telefoniczne łącza główne [e]:				*Fixed main line [e]:*
w tysiącach	4759,0	134,2	2,8	*in thousands*
w tym standardowe łącza główne	4059,8	116,6	2,9	*of which standard main line*
na 1000 ludności	123,8	131,9	x	*per 1000 population*
HANDEL – stan w dniu 31 XII *TRADE – as of 31 XII*				
Sklepy	367011	10046	2,7	*Shops*
Liczba ludności na 1 sklep	105	101	x	*Population per 1 shop*
Targowiska stałe	2199	74	3,4	*Permanent marketplaces*
FINANSE PUBLICZNE *PUBLIC FINANCE*				
Budżety gmin [f]				***Budgets of gminas [f]***
Dochody:				*Revenue:*
w milionach złotych	101794,8	2928,4	2,9	*in million zlotys*
na 1 mieszkańca w zł	3944	3880	98,4	*per capita in zl*
Wydatki:				*Expenditure:*
w milionach złotych	98175,1	2824,6	2,9	*in million zlotys*
na 1 mieszkańca w zł	3803	3743	98,4	*per capita in zl*
Budżety miast na prawach powiatu				***Budgets of cities with powiat status***
Dochody:				*Revenue:*
w milionach złotych	74420,1	1351,3	1,8	*in million zlotys*
na 1 mieszkańca w zł	5900	5142	87,2	*per capita in zl*
Wydatki:				*Expenditure:*
w milionach złotych	71941,5	1289,8	1,8	*in million zlotys*
na 1 mieszkańca w zł	5703	4908	86,0	*per capita in zl*

a Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót. *b* Łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku. *c* Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. *d* Dane dotyczą placówek operatora wyznaczonego. *e* Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. *f* Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Realized by construction units – by place of performing works. b Including cars having temporary permission (for the period 30 days) given at the end of the year. c Including vans. d Data concern the appointed operator. e Data concern operators of the public telecommunication network. f Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2016 R. (dok.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska *Poland*	Województwo *Voivodship*		*SPECIFICATION*
	ogółem *total*		Polska = 100 *Poland = 100*	
FINANSE PUBLICZNE (dok.) *PUBLIC FINANCE (cont.)*				
Budżety powiatów				***Budgets of powiats***
Dochody:				*Revenue:*
w milionach złotych	23948,3	709,8	3,0	*in million zlotys*
na 1 mieszkańca w zł	928	941	101,4	*per capita in zl*
Wydatki:				*Expenditure:*
w milionach złotych	23300,6	687,3	2,9	*in million zlotys*
na 1 mieszkańca w zł	903	911	100,9	*per capita in zl*
Budżety województw				***Budgets of voivodships***
Dochody:				*Revenue:*
w milionach złotych	13505,6	430,7	3,2	*in million zlotys*
na 1 mieszkańca w zł	351	423	120,5	*per capita in zl*
Wydatki:				*Expenditure:*
w milionach złotych	12617,4	386,4	3,1	*in million zlotys*
na 1 mieszkańca w zł	328	380	115,7	*per capita in zl*
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE *INVESTMENTS. FIXED ASSETS*				
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				*Investment outlays (current prices):*
w milionach złotych	244429,0	5670,5	2,3	*in million zlotys*
na 1 mieszkańca w zł	6361	5573	x	*per capita in zl*
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				*Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):*
w milionach złotych	3660941,7	102680,5	2,8	*in million zlotys*
na 1 mieszkańca w zł	95255	100927	x	*per capita in zl*
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ *ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY*				
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON [ab] (stan w dniu 31 XII)	4237691	111756	2,6	*Entities of the national economy in the REGON register [ab] (as of 31 XII)*
sektor publiczny	121951	4767	3,9	*public sector*
sektor prywatny	4071719	106075	2,6	*private sector*
RACHUNKI REGIONALNE W 2015 R. *REGIONAL ACCOUNTS IN 2015*				
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				*Gross domestic product (current prices):*
w milionach złotych	1799392	39814	2,2	*in million zlotys*
na 1 mieszkańca w zł	46792	39052	83,5	*per capita in zl*
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				*Gross value added (current prices):*
w milionach złotych	1596366	35321	2,2	*in million zlotys*
na 1 pracującego w zł	113577	108205	95,3	*per 1 employed person in zl*
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				*Gross nominal disposable income in the households sector:*
w milionach złotych	1063827	25242	2,4	*in million zlotys*
na 1 mieszkańca w zł	27664	24759	89,5	*per capita in zl*

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. *b* W podziale według sektorów własności nie uwzględniono podmiotów, które w rejestrze REGON nie mają wpisanego rodzaju własności.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b The division by the ownership sections does do not include entities, which have not registered the type of ownership in the REGON register.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009	2010
						POWIERZ *AR*
1	Powierzchnia w km^2 (stan w dniu 31 XII)	13984	13989	13988	13988	13988
						STAN I OCHRONA *ENVIRONMENTAL*
	Pobór wody – w % poboru ogółem – na cele:					
2	produkcyjne [a] (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)	16,6	13,5	11,9	11,5	11,5
3	eksploatacji sieci wodociągowej [b]	58,4	53,9	48,9	50,0	50,2
4	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km^2 w dam^3	5,8	6,0	6,7	6,4	6,4
5	w tym do produkcji przemysłowej	1,0	1,0	0,7	0,8	0,8
	Ścieki przemysłowe i komunalne [c] odprowadzone do wód lub do ziemi:					
6	oczyszczane w % wymagających oczyszczania	88,6	91,7	95,0	95,7	98,6
7	nieoczyszczane na 1 km^2 w dam^3	0,3	0,2	0,1	0,1	0,0
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem [d]	59,0	64,0	68,4	67,4	67,5
	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:					
9	pyłowych	4,8	2,8	1,4	1,4	1,4
10	gazowych (bez dwutlenku węgla)	23,0	32,9	29,2	26,2	28,1
	Redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych:					
11	pyłowych	95,9	97,9	98,5	98,7	98,8
12	gazowych (bez dwutlenku węgla)	6,4	0,0	0,5	0,3	0,8
13	Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) [e] na 1 km^2 w t	61,8	36,9	50,5	52,2	65,4
14	Odpady komunalne zebrane [f] (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w kg	401	277	307	315	290
	Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w % nakładów inwestycyjnych ogółem:					
15	służące ochronie środowiska	5,5	4,7	5,3	6,2	3,1
16	służące gospodarce wodnej	2,0	1,1	1,2	1,7	1,8
	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII):					
17	w % powierzchni ogólnej	36,1	39,3	38,8	38,9	38,9
18	na 1 mieszkańca w m^2	4926	5445	5380	5381	5315
						BEZPIECZEŃSTWO *PUBLIC*
	Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych [g]:					
19	w liczbach bezwzględnych	41833	39483	37913	37395	39230
20	na 10 tys. ludności	415	391	376	370	384
21	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję [g] w %	57,2	70,0	75,9	75,9	76,1

a Z ujęć własnych. *b* Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. *c* Od 2010 r. dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie ze względu *e* Patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska", ust. 7 na str. 63. *f* Dane szacunkowe; w 2000 r. określane jako odpady stałe wywieraturą; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

a From own intakes. b Water withdrawal at intakes before entering the water network. c Since 2010 data are not comparable with previous years balances. e See general notes to the chapter "Environmental protection", item 7 on page 63. f Estimated data; in 2000 defined as solid including prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles.

2011	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
CHNIA							
EA							
13988	13988	13988	13988	13988	13988	*Area in km^2 (as of 31 XII)*	1
ŚRODOWISKA							
PROTECTION							
						Water withdrawal – in % of total withdrawal – for purposes of:	
12,0	10,9	11,3	11,9	12,3	12,6	*production [a] (excluding agriculture, hunting and forestry and fishing)*	2
50,9	48,0	48,6	49,5	52,5	51,4	*exploitation of water supply network [b]*	3
6,3	6,7	6,4	6,3	6,0	6,1	*Consumption of water for needs of the national economy and population per 1 km^2 in dam^3*	4
0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	*of which for industrial production*	5
						Industrial and municipal [c] wastewater discharged into waters or into the ground:	
98,3	98,7	98,8	98,8	99,2	99,7	*treated in % of requiring treatment*	6
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	*untreated per 1 km^2 in dam^3*	7
68,0	70,3	71,4	72,4	74,1	75,8	*Population connected to wastewater treatment plants in % of total population [d]*	8
						Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thous. t:	
1,3	1,2	1,1	1,0	0,9	0,9	*particulates*	9
23,1	24,0	23,7	23,3	18,8	8,9	*gases (excluding carbon dioxide)*	10
						Reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in % of pollutants produced:	
99,0	99,0	99,1	99,1	99,1	99,2	*particulates*	11
19,0	14,2	0,6	0,7	32,3	65,3	*gases (excluding carbon dioxide)*	12
81,2	66,1	75,1	65,6	45,2	39,8	*Generated waste (during the year; excluding municipal waste) [e] per 1 km^2 in t*	13
292	297	306	321	328	346	*Municipal waste collected [f] (during the year) per capita in kg*	14
						Outlays on fixed assets (current prices) in % of total investment outlays:	
2,8	3,6	4,1	7,6	7,3	3,3	*in environmental protection*	15
1,8	1,5	1,7	2,5	1,7	0,3	*in water management*	16
						Legally protected areas possessing unique environmental value (as of 31 XII):	
38,9	38,8	38,8	39,0	38,8	38,1	*in % of total area*	17
5320	5310	5318	5341	5332	5232	*per capita in m^2*	18
PUBLICZNE							
SAFETY							
						Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings[g]:	
41065	38692	38268	29736	26949	22775	*in absolute numbers*	19
401	378	374	291	264	224	*per 10 thous. population*	20
77,7	74,9	73,1	71,9	71,2	69,5	*Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police[g] in %*	21

na zmianę metodologii badania ścieków komunalnych. *d* Ludność korzystająca – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów. zione; od 2003 r. dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie ze względu na zmianę katalogu odpadów. *g* Do 2012 r. – łącznie z proku-

due to change in the methodology of municipal wastewater. d Population connected to – estimated data, the total population – based on waste removed; since 2003 data are not comparable with data for previous years due to a change in the catalogue of waste. g Until 2012

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009	2010
						LUD
						POPULA
1	Ludność (stan w dniu 31 XII)	1008472	1009198	1008962	1010047	1023215
2	miasta	652041	647054	643056	642494	649781
3	wieś	356431	362144	365906	367553	373434
4	w tym kobiety	518213	519510	519987	520586	524841
5	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	106	106	106	106	105
6	Ludność na 1 km^2 powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	72	72	72	72	73
	Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII):					
7	przedprodukcyjnym	256819	212814	198646	195777	195704
8	produkcyjnym	619906	659796	664422	664562	672779
9	poprodukcyjnym	131747	136588	145894	149708	154732
10	Małżeństwa na 1000 ludności	5,28	4,87	6,91	6,55	5,79
11	Rozwody na 1000 ludności	1,52	2,54	2,21	1,95	1,89
12	Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,92	9,82	11,24	11,37	10,69
13	Zgony[b] na 1000 ludności	8,81	9,05	9,48	9,67	9,28
14	Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,11	0,77	1,76	1,70	1,42
15	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	8,59	6,15	5,37	6,26	5,39
16	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-0,57	-0,64	-0,68	-0,47	-0,46
	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:					
17	mężczyźni	69,20	70,19	70,46	70,68	71,54
18	kobiety	77,43	78,98	79,32	79,48	80,05
						RYNEK
						LABOUR
	Pracujący[de] (stan w dniu 31 XII):					
19	w tysiącach	330,1	291,8	318,1	309,4	323,1
20	w tym kobiety	159,0	137,8	148,8	146,1	151,4
21	na 1000 ludności	327,3	289,2	315,3	306,3	315,7
22	w sektorze prywatnym w %	70,5	71,6	74,4	73,7	75,2
	według rodzajów działalności w %:					
23	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	.	9,4	8,6	8,9	11,3
24	przemysł i budownictwo	.	31,6	34,1	32,8	32,3
25	handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ]; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia[Δ]; informacja i komunikacja	.	27,1	27,0	26,3	25,4
26	działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości[Δ]	.	3,4	3,5	3,5	3,3
27	pozostałe usługi[f]	.	28,5	26,8	28,5	27,7

a Patrz uwagi ogólne do działu „Ludność", ust. 1 na str. 94. *b* Łącznie ze zgonami niemowląt. *c* Do obliczenia salda wykorzystano dane o działalności. *e* Dane opracowano z uwzględnianiem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010. „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna", „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją", „Administrowanie i działalność wspierająca[Δ]",

a See general notes to the chapter "Population", item 1 on page 94. b Including infant deaths. c For calculating net migration, data on internal are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results: in 2000 of the Agricultural since 2010 – of the Agricultural Census 2010. e The term "Other services" refers to the NACE Rev. 2 sections: "Professional, scientific and "Human health and social work activities", "Arts, entertainment and recreation" and "Other service activities".

2011	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
NOŚĆ [a]							
TION [a]							
1023158	1023317	1021470	1020307	1018075	1017376	*Population (as of 31 XII)*	1
648692	647594	644970	643742	661321	660397	*urban areas*	2
374466	375723	376500	376656	356754	356979	*rural areas*	3
524821	524887	524130	523641	522401	522265	*of which females*	4
105	105	105	105	105	105	*Females per 100 males (as of 31 XII)*	5
73	73	73	73	73	73	*Population per 1 km^2 of total area (as of 31 XII)*	6
						Population of age (as of 31 XII):	
192884	190628	188345	186481	184524	183640	*pre-working*	7
669142	664362	657450	650536	642638	635141	*working*	8
161132	168327	175675	183290	190913	198595	*post-working*	9
5,09	5,31	4,64	4,78	4,94	4,97	*Marriages per 1000 population*	10
2,06	1,96	1,92	2,07	2,05	1,85	*Divorces per 1000 population*	11
10,19	10,13	9,53	9,52	9,24	9,57	*Live births per 1000 population*	12
9,43	9,39	9,83	9,36	9,96	9,78	*Deaths [b] per 1000 population*	13
0,76	0,74	-0,30	0,16	-0,72	-0,22	*Natural increase per 1000 population*	14
5,57	5,98	5,65	3,81	4,14	5,86	*Infant deaths per 1000 live births*	15
-0,81	-0,61	-1,35	-1,30	-1,53[c]	-0,82	*Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population*	16
						Life expectancy at the moment of birth:	
71,49	72,30	72,21	73,27	72,76	72,97	*males*	17
79,91	80,31	80,11	80,78	80,90	81,38	*females*	18
PRACY							
MARKET							
						Employed persons [de] (as of 31 XII):	
324,6	319,6	320,3	330,5	334,6	343,8	*in thousands*	19
152,2	151,4	153,9	158,3	159,7	163,0	*of which women*	20
317,2	312,4	313,6	323,9	328,7	338,0	*per 1000 population*	21
76,3	76,7	77,0	77,6	78,1	78,7	*in private sector in %*	22
						by kind of activities in %:	
11,1	11,4	11,5	11,3	11,2	11,0	*agriculture, forestry and fishing*	23
32,1	31,3	31,0	31,9	31,8	31,7	*industry and construction*	24
25,3	25,5	25,4	25,3	25,3	25,6	*trade; repair of motor vehicles[Δ]; transportation and storage; accommodation and catering[Δ]; information and communication*	25
3,1	3,2	3,2	3,1	3,1	3,0	*financial and insurance activities; real estate activities*	26
28,3	28,6	28,9	28,4	28,6	28,7	*other services[f]*	27

migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. *d* Według faktycznego miejsca pracy i (od 2004 r.) rodzaju uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w latach 2005–2009 – Narodowego Spisu Powszechnego *f* Pod pojęciem "Pozostałe usługi" należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna", „Edukacja", „ Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne" oraz „Pozostała działalność usługowa".

migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. d By actual workplace and (since – 2004) kind of activity. e Data Census 1996, in 2005–2009 – of the Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, technical activities", "Administrative and support service activities", "Public administration and defence; compulsory social security", "Education",

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009	2010
						RYNEK
						LABOUR
	Przeciętne zatrudnienie:					
	w przemyśle:					
1	w tysiącach	.	65,6	76,6	71,1	71,7
2	na 1000 ludności	.	65,0	75,9	70,4	70,1
	w budownictwie:					
3	w tysiącach	.	9,5	13,5	13,7	13,0
4	na 1000 ludności	.	9,4	13,4	13,6	12,7
5	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	89,1	89,2	46,3	61,1	59,2
6	2000 = 100	100,0	100,0	52,0	68,5	66,4
	W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII):					
7	kobiety	54,4	53,1	56,0	51,8	53,4
8	w wieku do 25 lat	28,4	20,3	20,1	20,4	20,1
9	pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	41,7	45,1	26,8	21,3	23,9
10	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) na 1 ofertę pracy	1748	169	52	68	70
11	Stopa bezrobocia rejestrowanego[a] (stan w dniu 31 XII) w %	21,3	23,0	12,5	16,2	15,5
						WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA
						WAGES AND SALARIES.
12	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	1670,36	2032,99	2498,00	2640,41	2755,38
13	2000 = 100	100,0	121,7	149,5	158,1	165,0
14	w tym: w przemyśle	.	1977,24	2507,39	2651,41	2798,41
15	w budownictwie	.	1609,77	2019,90	2086,08	2144,77
16	Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	239,4	226,4	225,3	228,8	229,1
17	pobierających emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	202,8	196,6	199,7	204,4	205,9
18	rolników indywidualnych	36,6	29,8	25,6	24,4	23,2
	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:					
19	wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	754,92	1009,25	1240,23	1358,64	1447,41
20	rolników indywidualnych[b]	676,41	852,82	975,50	1035,11	1084,18
						INFRASTRUKTURA KOMU
						MUNICIPAL INFRASTRUC
	Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km:					
21	wodociągowej	4650,9	5496,1	6016,7	6143,1	6459,8
22	kanalizacyjnej[c]	1317,1	1995,4	2465,6	2565,1	2709,0
	Zużycie w gospodarstwach domowych:					
	wody z wodociągów:					
23	w hektometrach sześciennych	34,2	30,5	31,0	30,3	30,7
24	na 1 mieszkańca w m^3	33,9	30,2	30,7	30,0	30,0
	energii elektrycznej w miastach[d]:					
25	w gigawatogodzinach	410,5	441,2	455,6	460,2	468,0
26	na 1 mieszkańca w kWh	629,2	681,3	708,0	716,0	719,6

a Do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010. *b* Łącznie z wypłatami z poza- z Funduszu Emerytalno-Rentowego. *c* Łącznie z kolektorami. *d* W 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania

a The number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture was used for calculation as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. b including payments from non-agricultural social security households, whose the main source of maintenance was income from a private farm in agriculture.

2011	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
PRACY (dok.)							
MARKET (cont.)							
						Average paid employment:	
						in industry:	
71,3	69,1	67,1	72,1	74,0	75,1	*in thousands*	1
69,7	67,6	65,6	70,6	72,6	73,8	*per 1000 population*	2
						in construction:	
12,9	11,3	10,7	10,5	11,2	11,6	*in thousands*	3
12,6	11,1	10,5	10,3	11,0	11,4	*per 1000 population*	4
						Registered unemployed persons (as of 31 XII)	5
59,1	60,6	59,8	47,1	39,3	32,4	*in thous.*	
66,3	68,0	67,1	52,9	44,1	36,3	*2000 = 100*	6
						In % of registered unemployed (as of 31 XII):	
55,3	52,3	52,8	53,0	54,0	56,5	*women*	7
19,6	18,3	17,0	14,3	13,6	12,4	*aged up to 25 years*	8
27,1	28,4	30,3	34,3	31,1	33,1	*out of work for longer than 1 year*	9
						Registered unemployed persons (as of 31 XII) per a job	10
88	65	42	28	15	11	*offer*	
						Registered unemployment rate[a] (as of 31 XII)	11
15,4	15,9	15,7	12,5	10,5	8,6	*in %*	
Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH							
SOCIAL SECURITY BENEFITS							
2903,70	3034,01	3114,69	3247,04	3375,72	3541,91	*Average monthly gross wages and salaries in zl*	12
173,8	181,6	186,5	194,4	202,1	212,0	*2000 = 100*	13
2952,85	3124,71	3203,20	3357,39	3509,62	3703,20	*of which: in industry*	14
2212,36	2230,52	2280,26	2410,44	2541,67	2683,15	*in construction*	15
223,4	219,3	217,0	214,6	214,8	215,7	*Average number of retirees and pensioners in thous.*	16
						receiving retirement pay and pensions paid by the	17
201,3	198,5	197,2	195,6	196,4	198,0	*Social Insurance Institution*	
22,0	20,9	19,9	19,0	18,4	17,8	*farmers*	18
						Average monthly gross retirement pay and pension	
						in zl:	
1515,86	1604,06	1690,11	1749,68	1810,13	1845,46	*paid by the Social Insurance Institution*	19
1119,06	1193,65	1261,30	1287,36	1319,74	1319,19	*farmers[b]*	20
NALNA. MIESZKANIA							
TURE. DWELLINGS							
						Distribution network (as of 31 XII) in km:	
6550,6	6658,7	6730,5	6814,6	6962,5	6916,4	*water supply*	21
2991,5	3191,6	3315,0	3641,2	4181,4	4371,1	*sewage[c]*	22
						Consumption in households:	
						water from water supply systems:	
30,7	29,3	29,5	29,7	30,1	29,6	*in cubic hectometre*	23
30,0	28,7	28,9	29,1	29,5	29,1	*per capita in m^3*	24
						electricity in urban areas[d]:	
464,3	452,6	452,1	432,9	429,9	464,7	*in gigawatt·hour*	25
715,1	698,6	699,4	671,6	648,8	703,2	*per capita in kWh*	26

przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w latach 2005–2009 – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005–2009 – of the Population and Housing Census 2002 as well system in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the pension fund. c Including collectors. d In 2000 excluding

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009	2010
						INFRASTRUKTURA KOMU
						MUNICIPAL INFRASTRUC
	Zasoby mieszkaniowe [a] (w 2000 r. — zamieszkane; stan w dniu 31 XII):					
	mieszkania:					
1	w tysiącach	305,7	333,7	343,6	347,3	350,5
2	na 1000 ludności	298,6	330,7	340,5	343,8	346,7
3	izby na 1000 ludności	1111,6	1249,8	1291,8	1306,2	1318,8
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m^2:					
4	na 1000 ludności	19072,8	22648,2	23623,0	23959,6	24262,3
5	przeciętna 1 mieszkania	62,9	68,5	69,4	69,7	70,0
	Mieszkania oddane do użytkowania:					
	mieszkania:					
6	w tysiącach	2,1	3,3	4,3	3,7	3,3
7	na 1000 ludności	2,1	3,3	4,2	3,7	3,2
8	izby na 1000 ludności	8,1	14,3	17,7	16,0	13,9
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m^2:					
9	na 1000 ludności	178,2	321,1	410,4	365,3	324,7
10	przeciętna 1 mieszkania	85,0	98,4	97,4	99,0	100,3
						EDUKACJA [b]
						EDUCA
	Uczniowie w szkołach [c] (stan na początku roku szkolnego) w tys.:					
11	podstawowych [d]	87,9	70,8	61,4	59,4	57,6
12	gimnazjach	33,3	43,0	37,7	35,8	34,0
13	zasadniczych zawodowych [e]	17,1	6,7	7,4	7,4	7,0
14	liceach ogólnokształcących [f]	22,7	18,0	15,7	14,7	14,1
15	liceach profilowanych	x	7,5	2,1	1,1	0,5
16	technikach [f]	29,3	15,2	16,2	16,7	16,7
17	artystycznych ogólnokształcących [g]	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
18	policealnych	4,9	8,0	8,2	7,0	7,4
	Absolwenci szkół [ch] w tys.:					
19	podstawowych	34,2 [i]	13,5	11,6	10,9	10,5
20	gimnazjów	x	14,3	12,7	11,9	11,5
21	zasadniczych zawodowych [e]	5,8	2,2	1,9	2,1	2,3
22	liceów ogólnokształcących [k]	4,3	6,1	5,7	5,4	5,2
23	liceów profilowanych	x	2,4	1,5	1,0	0,6
24	techników [k]	5,6	4,3	3,0	3,0	3,5
25	artystycznych ogólnokształcących [g]	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
26	policealnych	2,1	2,4	2,1	1,9	1,7
27	Absolwenci szkół zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe [hkl] (bez szkół dla dorosłych) na 1000 ludności	15,6	15,0	12,0	11,5	11,4

a Na podstawie bilansów. *b* Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie", ust. 1–2 na str. 193. *c* Bez szkół dla dorosłych, z wyjąt-
2004/05 łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. *f* W latach 2004/05-2013/14 łącznie z uzupełniającymi odpowiednio:
klasy VIII i VI. *k* Łącznie z uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi od roku szkolnego 2005/06 i technikami od roku szkol-

a Based on balances. b See general notes to the chapter "Education", item 1–2 on page 193. c Excluding schools for adults, except post-special job-training schools. f In 2005/06-2013/14 school years including supplementary schools: general secondary and technical secondary supplementary general schools: general secondary schools since 2005/06 school year and technical secondary since 2006/07 school year

2011	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
NALNA. MIESZKANIA (dok.)							
TURE. DWELLINGS (cont.)							
						Dwelling stocks [a] (in 2000 – inhabited; as of 31 XII):	
						dwellings:	
353,7	356,6	359,5	362,7	365,7	369,1	*in thousands*	1
345,7	348,5	351,9	355,4	359,2	362,8	*per 1000 population*	2
1370,3	1382,8	1397,3	1411,4	1426,8	1441,0	*rooms per 1000 population*	3
						usful floor area of dwellings in m²:	
25068,2	25358,6	25685,8	25997,6	26332,1	26650,2	*per 1000 population*	4
72,5	72,8	73,0	73,1	73,3	73,5	*average per dwelling*	5
						Dwellings completed:	
						dwellings:	
3,3	3,2	3,2	3,4	3,2	3,6	*in thousands*	6
3,2	3,1	3,1	3,3	3,2	3,5	*per 1000 population*	7
13,8	13,9	13,4	13,4	13,4	14,0	*rooms per 1000 population*	8
						useful floor area of dwellings in m²:	
318,0	322,4	313,4	304,5	302,4	319,1	*per 1000 population*	9
98,0	104,1	101,4	92,6	95,4	90,6	*average per dwelling*	10
I WYCHOWANIE							
TION [b]							
						Pupils and students in schools [c] (as of beginning of the school year) in thous.:	
57,3	56,5	56,8	61,6	67,3	61,5	*primary [d]*	11
32,5	31,2	29,8	28,7	27,7	27,1	*lower secondary*	12
6,7	6,3	5,9	6,1	5,8	5,4	*basic vocational [e]*	13
13,6	13,0	12,3	11,7	11,2	10,7	*general secondary [f]*	14
0,4	0,2	0,1	x	x	x	*specialized secondary*	15
16,3	15,4	14,6	14,1	13,7	13,7	*technical secondary [f]*	16
0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	*general art [g]*	17
7,5	7,4	6,0	5,3	5,2	4,9	*post-secondary*	18
						Graduates in schools [ch] in thous.:	
10,1	9,7	9,2	9,2	8,9	8,7	*primary*	19
10,8	10,1	9,9	9,6	9,2	8,8	*lower secondary*	20
2,1	2,2	2,0	1,5	1,7	1,7	*basic vocational [e]*	21
4,7	4,5	4,7	4,3	3,9	3,6	*general secondary [k]*	22
0,2	0,2	0,1	-	x	x	*specialized secondary*	23
3,4	3,6	3,6	3,6	3,3	3,0	*technical secondary [k]*	24
0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	*general art [g]*	25
2,1	2,0	2,1	1,8	1,5	1,4	*post-secondary*	26
10,2	10,3	10,2	9,2	8,7	8,2	*Graduates of basic vocational , general and technical secondary as well as general art leading to professional certification schools [hkl] (excluding schools for adults) per 1000 population*	27

kiem szkół policealnych. *d* Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego. *e* Od roku szkolnego liceami ogólnokształcącymi i technikami *g* Dające uprawnienia zawodowe. *h* Z poprzedniego roku szkolnego. *i* Dane obejmują absolwentów nego 2006/07. *l* Od roku szkolnego 2004/05 łącznie z liceami profilowanymi i szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy.

-secondary schools. d Excluding children aged 6 attending pre-primary education establishments. e Since 2004/05 school year including respectively. g Leading to professional certification. h From the previous school year. i Data include graduates of 8th and 6th grade. k Including respectively. l Since 2004/05 school year including specialized secondary schools as well as special job-training schools.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009	2010
						EDUKACJA [a] *EDUCA*
1	Studenci szkół wyższych [b] (stan w dniu 30 XI) w tys.	33,9	39,6	29,7	28,0	26,2
2	Absolwenci szkół wyższych [bc] w tys.	5,5	8,7	7,6	7,6	7,5
3	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) w tys.	7,7	9,4	6,8	7,5	7,9
4	Absolwenci szkół dla dorosłych [d] w tys.	2,6	2,4	1,6	1,4	1,6
	Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego):					
5	miejsca w przedszkolach w tys.	22,4	19,7	20,9	22,2	23,8
6	dzieci [e] w tys.	25,7	23,0	25,0	27,1	29,5
7	w tym: w przedszkolach	21,4	19,0	21,1	22,3	24,0
8	w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych	4,3	4,0	3,9	4,4	4,9
9	Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat [f]	440	470	540	558	561
						OCHRONA ZDROWIA [g] *HEALTH CARE [g] AND*
	Pracownicy medyczni [h] (stan w dniu 31 XII):					
10	lekarze	1786	1763	1736	1768	1789
11	lekarze dentyści	168	419	423	436	463
12	pielęgniarki [i]	4641	4674	4474	4519	4430
13	Łóżka w szpitalach ogólnych [k] (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności	46,1	42,9	44,1	43,1	41,0
14	Leczeni w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności	1654,4	1603,0	1652,9	1622,8	1610,7
15	Przychodnie [l] (stan w dniu 31 XII)	189	291	418	456	461
16	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII)	210	275	291	288	296
17	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 aptekę	4802	3670	3467	3507	3457
	Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:					
18	lekarskie	5,0	5,8	6,5	6,0	5,7
19	stomatologiczne	0,4	0,6	0,6	0,7	0,6
20	Dzieci w żłobkach [m] i klubach dziecięcych (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku [n] do lat 3	28,3	29,8	36,3	34,9	36,6
						KULTURA. *CULTURE.*
21	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	274	271	263	260	258
22	Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	3942	3949	3900	3811	3745
23	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	206	202	180	179	176
	Wypożyczenia księgozbioru [o] z bibliotek publicznych w wol.:					
24	na 1000 ludności	4149	3879	3448	3513	3275
25	na 1 czytelnika	20	19	19	20	19
26	Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	1,2	1,5	1,3	1,3	1,3
27	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych [p] na 1000 ludności	149,8	173,5	455,6	600,0	425,5
28	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	14	14	15	15	15
29	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności	149,9	168,4	159,6	164,6	158,0

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie", ust. 1–2 na str. 193. *b* Łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organi- bez cudzoziemców. *c* Z poprzedniego roku akademickiego, a w roku 2000 – z roku kalendarzowego; patrz uwagi ogólne do działu rodzaju placówek – zespołami wychowania przedszkolnego i punktami przedszkolnymi; od roku 2007 bez wychowania przedszkolnego w placów- przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. *f* W 2014 r. do przeliczeń wskaźnika użyto liczbę dzieci danymi resortu obrony narodowej oraz spraw wewnętrznych i administracji. *h* Od 2005 r. pracujący bezpośrednio z pacjentem; od 2006 r. miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych; od 2008 r. łącznie z łóżkami i inkubatorami noworodków. *l* Patrz uwagi ogólne do działu „Ochrona zdro- z wypożyczeniami międzybiblioteczn ymi. *p* Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi

a See general notes to the chapter "Education", item 1–2 on page 193. b Including branch sections, basic organizational units in another Administration; excluding foreigners. c From the previous academic year, and in 2000 – the calendar year; see general notes to the chapter education groups and pre-primary points; since 2007 excluding pre-primary education in the units performing health care activities (unit the 2011 care activities. f In 2014 the rate was calculated using the number of children aged 3-6 in the population aged 3-5 and in half of the 6-year old Interior and Administration. h Since 2005 working directly with a patient; since 2006 including persons for whom the primary workplace is a medical and general notes to the chapter "Health care and social welfare" item 2, point 1) on page 221. m Including nursery wards. n Until 2010 excluding

2011	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
I WYCHOWANIE (dok.)							
TION [a] (cont.)							
23,7	21,1	18,8	17,7	16,3	14,8	*Students of higher education institutions [b] (as of 30 XI) in thous.*	1
6,9	6,7	6,0	5,2	4,8	4,2	*Graduates of higher education institutions [bc] in thous.*	2
7,7	7,7	6,6	5,7	5,2	4,5	*Students of schools for adults (as of beginning of the school year) in thous.*	3
1,9	1,9	2,0	2,0	1,6	1,4	*Graduates of schools for adults [d] in thous.*	4
						Pre-primary education (as of beginning of the school year):	
25,0	26,2	27,6	28,0	27,4	29,3	*places in nursery schools in thous.*	5
32,1	33,5	35,2	32,6	29,2	34,0	*children [e] in thous.:*	6
24,0	26,5	27,5	26,6	24,9	28,0	*of which: in nursery schools*	7
6,0	6,2	6,8	5,2	3,7	5,0	*in pre-primary sections in primary schools*	8
562	564	582	656	715	658	*Children in nursery schools (as of beginning of the school year) per 1000 children aged 3-6 [f]*	9
I POMOC SPOŁECZNA							
SOCIAL WELFARE							
						Medical personnel [h] (as of 31 XII):	
1803	1985	2045	2085	2035	2064	*doctors*	10
510	550	559	578	552	574	*dentists*	11
4455	5024	4883	4957	4823	4688	*nurses [i]*	12
						Beds in general hospitals [k] (as of 31 XII)	13
41,2	44,3	43,8	43,5	43,2	42,7	*per 10 thous. population*	
1540,6	1793,6	1845,4	1843,7	1896,1	2032,9	*In-patients in general hospitals per 10 thous. population*	14
517	536	529	547	551	584	*Out-patients departments [l] (as of 31 XII)*	15
301	304	313	323	316	319	*Generally available pharmacies (as of 31 XII)*	16
3399	3366	3263	3159	3222	3189	*Population (as of 31 XII) per 1 generally available pharmacy*	17
						Consultations provided within the scope of out-patient health care per capita:	
5,7	6,3	6,6	6,7	6,8	6,9	*medical*	18
0,7	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	*dental*	19
38,4	50,6	62,8	77,1	78,6	93,2	*Children in nurseries [m] and children's clubs (as of 31 XII) per 1000 children up to age 3 [n]*	20
TURYSTYKA							
TOURISM							
254	254	253	252	253	253	*Public libraries (including branches; as of 31 XII)*	21
3709	3694	3660	3615	3612	3589	*Public library collections (as of 31 XII) per 1000 population in vol.*	22
173	161	161	151	150	147	*Public library borrowers per 1000 population*	23
						Public library loans [o] in vol.:	
3210	3080	2964	2766	2656	2628	*per 1000 population*	24
19	19	18	18	18	18	*per borrower*	25
2,7	2,9	3,0	2,9	3,0	2,9	*Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII) per 1000 population*	26
198,7	204,5	236,2	821,8	226,5	553,3	*Audience in theatres and music institutions [p] per 1000 population*	27
16	16	17	17	17	18	*Museums with branches (as of 31 XII)*	28
204,2	217,9	204,3	214,4	229,5	253,6	*Museum and exhibition visitors per 1000 population*	29

zacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi, bez szkół resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych i administracji; „Edukacja i wychowanie", ust. 16 na str. 197. *d* Z poprzedniego roku szkolnego. *e* Od roku 2008 łącznie z – nieuwzględnionymi w podziale według kach wykonujących działalność leczniczą (do 2011 r. określanych, jako zakłady opieki zdrowotnej). W roku szkolnym 2013/14 łącznie z dziećmi w grupie 3-6 w liczbie ludności w wieku 3-5 lat i połowie rocznika 6-latków, a w 2015 r. – w wieku 3-5 lat. *g* Od 2012 r. dane łącznie z łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest praktyka lekarska i pielęgniarska. *i* Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. *k* Bez dla wia i opieka społeczna" ust. 2, pkt. 1) na str. 221. *n* Do 2010 r. bez klubów dziecięcych. *m* Łącznie z oddziałami żłobkowymi. *o* W 2015 r. łącznie w plenerze.

location as well as teaching centres in another location, excluding academies of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior and "Education", item 16 on page 197. d From the previous school year. e Since 2008 including, entities excluding in division according to type, pre-primary defined as health care institution). in the 2013/14 of school year including the children attending for all school year in the units performing health population, and in 2015 – aged 3-5. g Since 2012 data include health care units subordinated to the Ministry National Defence and the Ministry of nurse practice. i Including master nurses. k Excluding day places in hospital wards; since 2008 including beds and incubators for newborns. l See children's clubs. o In 2015 including interlibrary lending. p Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009	2010
	KULTURA. *CULTURE.*					
1	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	22	18	14	13	11
2	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	6,2	4,7	5,1	4,9	4,2
3	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	288,8	211,1	592,4	917,1	862,6
	Abonenci (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności:					
4	radiowi	258,4	263,5	217,8	208,9	204,6
5	telewizyjni	253,9	255,8	211,4	202,7	198,5
6	Obiekty noclegowe turystyki[a] (stan w dniu 31 VII)	296	280	335	306	298
7	w tym hotele	38	52	64	63	66
8	Miejsca noclegowe[a] (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności	193,9	177,8	243,7	231,1	198,3
9	Korzystający z noclegów na 1000 ludności	474,0	537,4	697,6	604,6	612,0
	ROLNICTWO[b] *AGRICULTURE[b] AND*					
10	Użytki rolne (stan w czerwcu) [cd] w tys. ha	546,7	480,1	499,2	500,2	437,7
11	w tym w dobrej kulturze rolnej w %	x	x	93,1	92,7	92,5
12	Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) [de] w tys. ha	291,8	304,1	325,2	324,7	281,6
	w tym w %:					
13	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	74,2	71,9	70,5	68,7	66,3
14	w tym: pszenica	21,0	20,7	20,5	19,4	20,0
15	żyto	20,6	17,9	17,0	16,4	15,0
16	ziemniaki [f]	5,5	4,2	3,6	3,6	1,8
17	buraki cukrowe	1,2	1,2	0,5	0,6	0,3
	Zbiory w tys. t:					
18	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	480,6	679,2	558,5	808,8	671,6
19	w tym: pszenica	167,0	234,3	218,1	280,7	257,2
20	żyto	112,5	132,2	117,1	150,1	115,3
21	ziemniaki [f]	319,8	239,9	210,1	225,3	109,7
22	buraki cukrowe	107,2	128,2	57,1	94,8	50,6
	Plony z 1 ha w dt:					
23	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	22,2	31,1	24,4	36,2	36,0
24	w tym: pszenica	27,2	37,2	32,8	44,6	45,7
25	żyto	18,7	24,3	21,2	28,1	27,2
26	ziemniaki [f]	201	189	177	191	213
27	buraki cukrowe	317	365	359	467	536
	Zwierzęta gospodarskie [d] (stan w czerwcu):					
	bydło:					
28	w tysiącach sztuk	80,2	69,5	72,0	61,9	69,8
29	na 100 ha użytków rolnych [c] w szt.	15,4	14,5	14,4	12,4	16,0
	trzoda chlewna (w latach 2000-2009 oraz 2011-21013 – stan w końcu lipca):					
30	w tysiącach sztuk	289,2	257,0	173,2	181,1	164,2
31	na 100 ha użytków rolnych [c] w szt.	55,6	53,5	34,7	36,2	37,5
	Produkcja na 1 ha użytków rolnych [c]:					
32	żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) [g] w kg	146,6	195,1	193,3	179,4	240,6
33	mleka krowiego w l	250	272	268	238	248

a Od 2011 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; w 2016 r. dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, wadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali; patrz bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). *f* Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. ciepłej.

a Since 2011 concern establishments 10 and more bed places; in 2016 data were compiled with consideration imputation for units, which of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha agricultural land who conduct agricultural activities Census. e Since 2010 excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). f Since 2010

2011	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
TURYSTYKA (dok.)							
TOURISM (cont.)							
14	12	12	12	12	12	*Fixed cinemas (as of 31 XII)*	1
4,5	4,2	4,2	4,1	4,8	4,9	*Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) per 1000 population*	2
904,1	851,6	802,9	881,1	987,2	1165,9	*Audience in fixed cinemas per 1000 population*	3
						Subscribers (as of 31 XII) per 1000 population:	
203,8	205,1	206,5	206,6	206,2	205,9	*radio*	4
197,6	198,4	199,7	199,5	199,2	198,8	*television*	5
306	307	302	283	288	299	*Tourist accommodation establishments[a] (as of 31 VII)*	6
65	66	64	62	63	65	*of which hotels*	7
185,2	200,4	186,4	178,4	182,4	187,0	*Number of beds[a] (as of 31 VII) per 10 thous. population*	8
661,5	631,0	598,9	583,2	604,1	630,3	*Tourists accommodated per 1000 population*	9
I LEŚNICTWO							
FORESTRY							
484,0	484,4	407,9	439,1	391,2	399,9	*Agricultural land (as of June) [cd] in thous. ha*	10
97,1	96,7	98,9	99,1	98,7	98,9	*of which in good agricultural condition in %*	11
324,6	327,0	275,0	281,2	277,5	287,8	*Sown area (as of June) [de] in thous. ha*	12
						of which in %:	
67,5	66,2	59,6	57,5	54,0	59,0	*basic cereals (including cereal mixed)*	13
20,6	19,0	18,7	20,4	18,0	18,5	*of which: wheat*	14
14,4	13,6	15,5	11,8	7,8	10,6	*rye*	15
2,5	3,1	1,5	1,1	1,8	1,6	*potatoes[f]*	16
0,6	0,7	0,4	0,6	0,5	0,5	*sugar beets*	17
						Crop production in thous. t:	
581,1	782,0	699,8	778,7	560,1	688,1	*basic cereals (including cereal mixed)*	18
228,8	268,1	271,9	313,2	218,9	245,5	*of which: wheat*	19
97,4	140,7	144,3	122,7	64,6	94,2	*rye*	20
179,5	251,5	93,6	93,8	95,8	147,4	*potatoes [f]*	21
75,0	140,2	75,8	119,7	74,0	101,2	*sugar beets*	22
						Yields per 1 ha in dt:	
26,5	36,2	42,7	46,2	37,4	40,5	*basis cereals (including cereal mixed)*	23
34,1	43,2	53,0	54,5	43,8	46,0	*of which: wheat*	24
20,8	31,6	33,9	37,0	29,9	30,7	*rye*	25
222	250	233	313	191	318	*potatoes [f]*	26
374	651	652	768	582	698	*sugar beets*	27
						Livestock [d](as of June):	
						cattle:	
62,9	69,6	78,3	79,7	73,8	75,3	*in thousand heads*	28
13,0	14,4	19,2	18,1	18,9	19,5	*per 100 ha of agricultural land [c] in heads*	29
						pigs (in years 2000-2009 and 2011-2013 - as of the end of July):	
184,4	147,2	145,8	155,8	143,8	147,5	*in thousand heads*	30
38,1	30,4	35,7	35,5	36,8	38,2	*per 100 ha of agricultural land [c] in heads*	31
						Production per 1 ha of agricultural land [c]:	
262,4	200,8	269,9	265,6	311,1	317,3	*of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) [g] in kg*	32
245	240	265	241	218	209	*of cows' milk in l*	33

które odmówiły udziału w badaniu. *b* Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. *c* Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych niepro-uwagi ogólne do działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo", ust. 3 na str. 271. *d* W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. *e* Od 2010 r. *g* Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej

refused to participate in the survey. b Data are presented according to the official residence of land user. c Since 2010 excluding land of owners on a small scale; see general notes to the chapter "Agriculture, hunting and forestry", of item 3 on page 271. d In 2010 data of the Agricultural excluding kitchen gardens. g Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game: in post-slaughter warm weight.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009	2010
						ROLNICTWO[a]
						AGRICULTURE[a] AND
	Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych[b]:					
1	ziarno zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi) w kg	411,5	477,2	283,0	658,7	596,3
2	ziemniaki w kg	18,6	14,2	12,1	11,6	9,2
3	buraki cukrowe w kg	206,2	267,1	114,3	189,5	189,2
4	żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami)[c] w kg	113,4	161,9	164,9	153,3	205,3
5	mleko krowie w l	149,1	205,6	172,7	187,5	219,5
	Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych[bde] w kg:					
6	mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi)	87,4	115,5	140,4	120,4	98,7
7	wapniowych	26,5	33,5	40,7	36,4	38,9
8	Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu; w 2000 r. – stan w dniu 31 XII) na 100 ha użytków rolnych [be] w szt.	3,8	4,2	4,7	4,7	4,4
9	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	692,2	702,4	704,6	705,0	706,2
	Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII):					
10	w tysiącach hektarów	672,7	681,6	683,4	683,8	685,1
11	na 1 mieszkańca w ha	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
12	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	48,1	48,7	48,9	48,9	49,0
13	Pozyskanie drewna (grubizny) na 100 ha powierzchni lasów w m^3	321,6	356,0	361,4	374,7	376,1
						PRZE
						INDU
	Produkcja sprzedana przemysłu:					
14	w milionach złotych (ceny bieżące)	.	14811,9	19127,3	21622,1	24597,2
15	2005 = 100 (ceny stałe)	.	100,0	127,5	138,0	161,7
16	na 1 zatrudnionego w zł (ceny bieżące)	.	225781	249853	303997	343053
17	na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	.	14677	18963	21416	24337
						BUDO
						CONST
	Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej [f] (ceny bieżące):					
18	w milionach złotych	.	1879,9	3358,7	3220,6	3146,8
19	na 1 mieszkańca w zł	.	1863	3330	3190	3076
						TRANSPORT I TELE
						TRANSPORT AND TELECOMMUNI
	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe [g]:					
20	w kilometrach	1210	985	959	960	967
21	na 100 km^2 powierzchni ogólnej w km	8,7	7,0	6,9	6,9	6,9
	Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie):					
22	w kilometrach	8164	8056	8 134	8174	8166
23	na 100 km^2 powierzchni ogólnej w km	58,4	57,6	58,2	58,5	58,4
	Samochody osobowe zarejestrowane [h]:					
24	w tysiącach sztuk	270,3	347,6	440,6	448,7	469,7
25	na 1000 ludności	264	344	437	444	459

a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. *b* Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności działu; „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo", ust. 3 na str. 271. *c* Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego i podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót. *g* Dane dotyczą sieci kolejowej Polskich Kolei Państwowych (PKP) oraz od 2005 r. okres 30 dni) wydane w końcu roku.

a Data are presented according to the official residence of land user. b Since 2010 excluding land of owners of agricultural land who do not notes to the chapter "Agriculture, hunting and forestry", item 3 on page 271. c Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh and place of performing works. g Data concern rail network of Polskie Koleje Państwowe (PKP), as well as since 2005 of other entities which are the year.

2011	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
I LEŚNICTWO (dok.) *FORESTRY (cont.)*							
						Procurement of agricultural products per 1 ha of agricultural land [b]:	
367,4	488,6	657,1	814,9	971,4	892,1	*basic cereal grains (including cereal mixed) in kg*	1
11,1	24,8	15,6	34,6	35,5	52,6	*potatoes in kg*	2
143,4	264,5	229,4	215,8	252,7	253,1	*sugar beets in kg*	3
233,5	176,4	248,5	240,4	280,5	288,0	*animals for slaughter in terms of meat (including fats)[c] in kg*	4
189,7	206,9	241,2	214,2	215,6	204,4	*cows' milk in l*	5
						Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land[bde] in kg:	
118,0	105,2	188,5	98,0	104,9	113,1	*mineral or chemical (including mixed fertilizers)*	6
32,5	38,6	24,0	44,7	29,2	51,0	*lime*	7
.	.	4,8	.	.	5,1	*Agricultural tractors (as of June; in 2000 – as of 31 XII) per 100 ha of agricultural land [be] in units*	8
707,1	708,2	708,6	709,0	709,4	709,7	*Forest land (as of 31 XII) in thous. ha*	9
						Forest areas (as of 31 XII):	
686,0	687,2	687,7	688,1	688,4	689,0	*in thousand hectares*	10
0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	*per capita in ha*	11
49,0	49,1	49,2	49,2	49,2	49,3	*Forest cover (as of 31 XII) in %*	12
421,9	418,0	438,1	445,8	470,7	478,1	*Removals (timber) per 100 ha of forest area in m^3*	13
MYSŁ *STRY*							
						Sold production of industry:	
25679,9	25823,5	26526,9	29842,7	30422,3	32881,0	*in million zlotys (current prices)*	14
167,3	158,7	158,8	181,6	183,3	222,0	*2005 = 100 (constant prices)*	15
360298	372242	386245	413959	421999	437667	*per employee in zl (current prices)*	16
25100	25240	25949	29236	29840	32317	*per capita in zl (current prices)*	17
WNICTWO *RUCTION*							
						Sales of construction and assembly production [f] (current prices):	
3924,2	3720,8	3281,2	3331,7	4264,3	3952,4	*in million zlotys*	18
3836	3637	3210	3264	4183	3885	*per capita in zl*	19
KOMUNIKACJA — stan w dniu 31 XII *CATIONS — as of 31 XII*							
						Railway lines operated – standard gauge [g]:	
967	971	920	921	909	890	*in kilometres*	20
6,9	6,9	6,6	6,6	6,5	6,4	*per 100 km^2 of total area in km*	21
						Hard surface public roads (urban and non-urban):	
8285	8318	8476	8647	8608	8711	*in kilometres*	22
59,2	59,5	60,6	61,8	61,5	62,3	*per 100 km^2 of total area in km*	23
						Registered passenger cars [h]:	
498,3	518,4	539,4	558,2	577,7	607,0	*in thousand units*	24
487	507	528	547	567	597	*per 1000 population*	25

rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali; patrz uwagi ogólne do drobiowego w wadze poubojowej ciepłej. *d* W roku gospodarczym. *e* W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. *f* Zrealizowanej przez również innych podmiotów, będących zarządcami infrastruktury kolejowej. *h* Od 2011 r. łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe (na

conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale; see general poultry; in post-slaughter warm weight. d In farming year. e In 2010 data of the Agricultural Census. f Realized by construction units – by administrators of railway infrastructure. h Since 2011 including having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009	2010
						TRANSPORT I TELE
						TRANSPORT AND TELECOMMUNI
	Placówki pocztowe[a]:					
1	w liczbach bezwzględnych	267	290	293	285	282
2	na 100 tys. ludności	26,5	28,7	29,0	28,2	27,6
	Telefoniczne łącza główne[b]:					
3	w tysiącach	278,9	333,7	262,0	227,9	207,6
4	na 1000 ludności	272,4	330,7	259,7	225,7	202,9
						HAN
						TRA
	Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące):					
5	w milionach złotych	10022,6	9611,5	9143,7	9709,3	11135,2
6	na 1 mieszkańca w zł	9789	9524	9065	9617	10886
7	Sklepy (stan w dniu 31 XII) w tys.	11,7[c]	10,4	10,0	9,5	10,5
8	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep	88[c]	97	101	106	98
						FINANSE
						PUBLIC
	Budżety gmin[d]					
	Dochody:					
9	w milionach złotych	960,8	1507,4	1875,7	2011,8	2185,9
10	na 1 mieszkańca w zł	1257	1970	2449	2623	2804
	Wydatki:					
11	w milionach złotych	994,2	1517,7	1891,4	2193,6	2529,1
12	na 1 mieszkańca w zł	1301	1983	2470	2860	3244
	Budżety miast na prawach powiatu					
	Dochody:					
13	w milionach złotych	512,8	620,1	793,7	862,3	885,3
14	na 1 mieszkańca w zł	2103	2542	3269	3553	3638
	Wydatki:					
15	w milionach złotych	522,5	619,9	826,8	983,0	1040,7
16	na 1 mieszkańca w zł	2142	2541	3406	4050	4276
	Budżety powiatów					
	Dochody:					
17	w milionach złotych	397,2	479,5	544,3	672,8	684,1
18	na 1 mieszkańca w zł	520	627	711	877	878
	Wydatki:					
19	w milionach złotych	402,2	477,6	548,5	716,4	750,6
20	na 1 mieszkańca w zł	526	624	716	934	963
	Budżet województwa					
	Dochody:					
21	w milionach złotych	147,0	206,0	350,6	756,2	475,3
22	na 1 mieszkańca w zł	146	204	348	749	465
	Wydatki:					
23	w milionach złotych	148,5	240,1	340,1	777,4	513,4
24	na 1 mieszkańca w zł	147	238	337	770	502

a Dane dotyczą operatora wyznaczonego (do 2012 r. operatora publicznego); w 2000 r. placówki pocztowe i placówki usług telekomunikacyjnych. sklepów. *d* Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Data concern the appointed operator (until 2012 the public operator); in 2000 post offices and telecommunication service offices. *b Data d Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities witch powiat status.*

2011	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
KOMUNIKACJA — stan w dniu 31 XII (dok.)							
CATIONS — as of 31 XII (cont.)							
						Postal offices[a]:	
269	268	252	246	237	240	*in absolute numbers*	1
26,3	26,2	24,7	24,1	23,3	23,6	*per 100 thous. population*	2
						Fixed main line[b]:	
184,6	162,8	161,1	151,2	137,7	134,2	*in thousands*	3
180,4	159,1	157,7	148,2	135,2	131,9	*per 1000 population*	4
DEL							
DE							
						Retail sales (current prices):	
10987,4	10910,4	11884,6	10666,4	12403,9	13438,3	*in million zlotys*	5
10739	10664	11626	10449	12167	13208	*per capita in zl*	6
11,1	9,9	11,4	9,0	10,3	10,0	*Shops (as of 31 XII) in thous.*	7
92	103	90	114	99	101	*Population (as of 31 XII) per 1 shop*	8
PUBLICZNE							
FINANCE							
						Budgets of gminas[d]	
						Revenue:	
2240,6	2312,8	2456,2	2583,8	2604,2	2928,4	*in million zlotys*	9
2875	2967	3154	3322	3442	3880	*per capita in zl*	10
						Expenditure:	
2354,5	2277,0	2384,4	2596,1	2530,5	2824,6	*in million zlotys*	11
3021	2921	3062	3338	3344	3743	*per capita in zl*	12
						Budgets of cities with powiat status	
						Revenue:	
900,8	931,9	984,1	1042,8	1151,7	1351,3	*in million zlotys*	13
3696	3825	4041	4292	4381	5142	*per capita in zl*	14
						Expenditure:	
933,5	934,0	971,9	1035,6	1114,0	1289,8	*in million zlotys*	15
3830	3834	3991	4262	4238	4908	*per capita in zl*	16
						Budgets of powiats	
						Revenue:	
779,2	664,7	698,9	704,6	695,2	709,8	*in million zlotys*	17
1000	853	897	906	919	941	*per capita in zl*	18
						Expenditure:	
794,3	654,6	682,7	705,8	719	687,3	*in million zlotys*	19
1019	840	877	908	950	911	*per capita in zl*	20
						Budget of voivodship	
						Revenue:	
498,5	439,5	599,3	536,8	489,4	430,7	*in million zlotys*	21
487	430	586	526	480	423	*per capita in zl*	22
						Expenditure:	
502,2	446,8	578,3	525,2	491,4	386,4	*in million zlotys*	23
491	437	566	515	482	380	*per capita in zl*	24

b Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. *c* Dane nieporównywalne w związku ze zmianą w 2004 r. metody badania

concern operators of the public telecommunication network. c Data are not comparable due to change in 2004 the method of shop survey.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009	2010
	INWESTYCJE. *INVESTMENTS.*					
	Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):					
1	w milionach złotych	2627,9	3317,0	4420,0	4422,6	7497,2
2	na 1 mieszkańca w zł	2606	3287	4382	4380	7329
	Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):					
3	w milionach złotych	32805,9	43097,2	54709,3	58442,3	61292,7
4	na 1 mieszkańca w zł	32530	42704	54223	57861	59902
	PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ *ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY*					
5	Ogółem: w tysiącach	87,9	102,1	101,9	101,4	106,1
6	na 10 tys. ludności	871,5	1011,4	1009,6	1004,0	1037,0
	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej:					
7	w tysiącach	19,1	24,7	26,3	26,9	27,8
8	1999 = 100	110,7	142,9	142,9	155,7	160,9
	w tym:					
9	spółdzielnie	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
10	spółki handlowe	4,5	6,1	6,8	7,1	7,4
11	w tym z udziałem kapitału zagranicznego	1,9	2,3	2,6	2,7	2,7
12	spółki cywilne	7,3	6,1	5,9	5,9	6,0
	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą:					
13	w tysiącach	68,8	77,4	75,6	74,5	78,3
14	1999 = 100	101,9	114,7	112,1	110,5	116,1
15	na 10 tys. ludności	681,8	766,8	749,3	737,7	765,5
	RACHUNKI *REGIONAL*					
	Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):					
16	w milionach złotych	.	.	.	.	32449
17	na 1 mieszkańca w zł	.	.	.	.	31723
18	Produkt krajowy brutto (ceny stałe) – rok poprzedni = 100	.	.	.	.	.
	Wartość dodana brutto (ceny bieżące):					
19	w milionach złotych	.	.	.	.	28534
20	na 1 mieszkańca w zł	.	.	.	.	27896
	Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:					
21	w milionach złotych	.	.	.	.	22435
22	na 1 mieszkańca w zł	.	.	.	.	21933
23	Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych – rok poprzedni = 100	.	.	.	.	.

a Dane za 2000 r. nieporównywalne w związku z nowelizacją w 2002 r. ustawy o rachunkowości. *b* Bez osób prowadzących gospodarstwa

a Data for 2000 are not comparable due to amendments in 2002 of the Act of Accounting. b Excluding persons tending private farms in

2011	2012	2013	2014	2015	2016	*SPECIFICATION*	*No.*
ŚRODKI TRWAŁE [a]							
FIXED ASSETS [a]							
						Investment outlays (current prices):	
7990,5	5774,6	5283,4	4809,6	5874,3	5670,5	*in million zlotys*	1
7810	5644	5168	4712	5762	5573	*per capita in zl*	2
						Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):	
64779,3	73620,6	84750,7	87721,6	97568,0	102680,5	*in million zlotys*	3
63313	71943	82969	85976	95836	100927	*per capita in zl*	4
W REJESTRZE REGON [b] — stan w dniu 31 XII							
IN THE REGON REGISTER [b] *— as of 31 XII*							
104,4	107,7	109,8	110,1	111,3	111,8	*Total: in thousands*	5
1020,7	1052,4	1075,3	1078,9	1093,0	1098,5	*per 10 thous. population*	6
						Legal persons and organizational entities without legal personality:	
28,6	30,5	31,5	32,6	33,7	34,7	*in thousands*	7
165,4	176,4	182,2	188,7	195,0	201,0	*1999 = 100*	8
						of which:	
0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	*co-operatives*	9
7,8	8,3	8,9	9,5	10,3	11,0	*commercial companies*	10
2,7	2,8	2,8	2,8	2,8	2,9	*of which with foreign capital participation*	11
6,1	6,1	6,1	6,0	6,1	6,1	*civil law partnerships*	12
						Natural persons conducting economic activity:	
75,9	77,2	78,4	77,5	77,6	77,0	*in thousands*	13
112,5	114,5	116,2	114,9	115,0	114,2	*1999 = 100*	14
741,4	754,7	767,2	759,6	762,2	757,2	*per 10 thous. population*	15
REGIONALNE							
ACCOUNTS							
						Gross domestic product (current prices):	
34517	35888	36582	38416	39814	.	*in million zlotys*	16
33738	35078	35786	37635	39052	.	*per capita in zl*	17
103,8	102,3	100,4	103,8	102,9	.	*Gross domestic product (constant prices) – previous year = 100*	18
						Gross value added (current prices):	
30323	31787	32473	34061	35321	.	*in million zlotys*	19
29639	31070	31766	33368	34645	.	*per capita in zl*	20
						Gross nominal disposable income in the households sector:	
23386	23969	24006	24703	25242	.	*in million zlotys*	21
22858	23428	23484	24200	24759	.	*per capita in zl*	22
100,4	98,5	98,9	102,4	102,6	.	*Gross real disposable income in the households sector – previous year = 100*	23

indywidualne w rolnictwie.

agriculture.

DZIAŁ I

GEOGRAFIA

CHAPTER I

GEOGRAPHY

TABL. 1. **POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE WOJEWÓDZTWA**
GEOGRAPHIC LOCATION ON THE VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina *Gmina*	W stopniach, minutach I sekundach *In degrees, minutes and seconds*	W km *In km*	*SPECIFICATION*
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:				*Extreme points of the voivodship border:*
na północ (szerokość geograficzna północna)	Dobiegniew	53°07'26"	x	*in the north (northern geographic latitude)*
na południe (szerokość geograficzna północna)	Przewóz	51°21'47"	x	*in the south (northern geographic latitude)*
na zachód (długość geograficzna wschodnia).....	Gubin	14°32'03"	x	*in the west (eastern geographic longitude)*
na wschód (długość geograficzna wschodnia).....	Wschowa	16°25'00"	x	*in the east (eastern geographic longitude)*
Rozciągłość:				*Extent:*
z południa na północ	x	1°45'39"	195,7	*from south to north*
z zachodu na wschód	x	1°52'57"	128,2	*from west to east*

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.
S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2. **POWIERZCHNIA I GRANICE W 2016 R.**
Stan w dniu 31 XII
AREA AND BORDERS IN 2016
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych *In absolute numbers*	W odsetkach *In percent*	*SPECIFICATION*
Powierzchnia w km^2.....	13988	x	*Area in km^2*
Długość granicy w km	937	100,0	*Length of borders in km*
z Niemcami	199	21,2	*with Germany*
z województwami:			*with voivodships:*
zachodniopomorskim	217	23,2	*zachodniopomorskie*
wielkopolskim	292	31,2	*wielkopolskie*
dolnośląskim	229	24,4	*dolnośląskie*

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.
S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 3. **UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI**
ELEVATIONS

NAJWYŻEJ ORAZ NAJNIŻEJ POŁOŻONE PUNKTY I MIEJSCOWOŚCI	Gmina *Gmina*	Wzniesienie nad poziom morza w m *Elevation above the sea level in m*	*THE HIGHEST AND THE LOWEST POINTS AND LOCALITIES*
Najwyżej położony punkt			*Highest point*
— Góra Żarska.....	Żary	226,9	— *Góra Żarska*
Najniżej położony punkt	Kostrzyn		*Lowest point*
— Dno Doliny Odry	nad Odrą	10,0	— *Dno Doliny Odry*
Najwyżej położona miejscowość			*Highest locality*
— Łaz	Żary	174,8	— *Łaz*
Najniżej położona miejscowość			*Lowest locality*
— Jamno	Słońsk	12,5	— *Jamno*

Ź r ó d ł o: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego.
S o u r c e: data of the Lubuski Marshal's Office.

TABL. 4. **TEMPERATURY POWIETRZA**
AIR TEMPERATURES

STACJE METEOROLOGICZNE *METEOROLOGICAL STATIONS*	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m *Station elevation above the sea level in m*	Temperatury w °C *Temperatures in °C*							
		średnie[a] *average[a]*					skrajne *extreme*		amplitudy temperatur skrajnych *amplitudes of extreme temperatures*
		1971–2000	1991–2000	2001–2005	2001–2010	2016	maksimum *maximum*	minimum *minimum*	
							1971–2016		
Gorzów Wlkp.	72	8,6	9,0	9,2	9,3	9,8	37,4	-24,6	62,0
Zielona Góra	192	8,5	8,8	9,1	9,2	9,7	36,8	-22,2	59,0

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.
Ź r ó d ł o: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.
a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.
S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

TABL.5. **OPADY ATMOSFERYCZNE, PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIENIE I ZACHMURZENIE**
ATMOSPHERIC PRECIPITATION, WIND VELOCITY, INSOLATION AND CLOUDINESS

STACJE METEOROLOGICZNE *METEOROLOGICAL STATIONS*	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m *Station elevation above the sea level in m*	Roczne sumy opadów w mm *Total annual precipitation in mm*					Średnia prędkość wiatru w m/s *Average wind velocity in m/s*	Usłonecznienie w h *Insolation in h*	Średnie zachmurzenie w oktantach[a] *Average cloudiness in octants[a]*
		1971–2000	1991–2000	2001–2005	2001–2010	2016			
		średnie[b] *average[b]*							
Gorzów Wlkp.	72	531	541	553	572	473	2,5	1697	5,5
Zielona Góra	192	572	598	553	591	622	2,8	1902	5,4

a Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami). *b* Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.
Ź r ó d ł o: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.
a Degree of cloudiness from 0 (no clouds) to 8 (total cloud cover). b Data for multi-year periods include annual averages from these periods.
S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

DZIAŁ II

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

Uwagi ogólne

Dział prezentuje statystyczną charakterystykę problemów zagrożenia i ochrony środowiska oraz gospodarki wodnej.

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 1034).

Ewidencja ta wprowadziła od 2002 r. różnice zakresowe w stosunku do lat poprzednich, polegające głównie na włączeniu do użytków rolnych: gruntów rolnych zabudowanych (dotychczas ujmowanych w pozycji grunty zabudowane i zurbanizowane), gruntów pod stawami (ujmowanych w pozycji wody śródlądowe stojące) oraz rowów, (które stanowiły odrębną pozycję).

Dane **o gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 II 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 1205), która chroni wszystkie grunty rolne zaliczone do klas bonitacyjnych I-III oraz grunty rolne klas bonitacyjnych IV-VI wytworzone z gleb organicznych. Do 2008 r., zgodnie z art. 12, ust. 15 ustawy, rada gminy mogła podjąć uchwałę o objęciu ochroną na jej obszarze również gruntów rolnych zaliczonych do klas bonitacyjnych IV, IVa, IVb wytworzonych z gleb pochodzenia mineralnego. Od 2009 r. przepisów ustawy nie stosuje się do gruntów rolnych stanowiących użytki rolne położonych w granicach administracyjnych miast.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolniczej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI - najniższą.

CHAPTER II

ENVIRONMENTAL PROTECTION

General notes

Chapter presents statistical characteristics of threats to environment, environment protection and water management.

1. *Information regarding the* ***geodesic status and use of voivodship land*** *is classified according to ownership ship and register groups, according to a land register as a result of the decree of the Minister of the Ministry of Regional Development and Construction from 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws, 2016, item 1034).*

A land register introduced since 2002 differences in regard to scope in relation to previous years, primarily consisting in the inclusion of built-up agricultural land (which to date was included in the item "built-up and urbanized land"), land under ponds (included in the item "standing inland water") as well as ditches (which accounted for a separate item), in agricultural land.

Data regarding ***agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes*** *concern land, for which payments and fees collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3 II 1995 (unified text: Journal of Laws 2013 item 1205), which protects all agricultural land, especially included in quality classes I-III, as well as quality classes IV-VI comprised of organic soils. Until 2008, in accordance with Art. 12, item 15 of the Law, a gmina council might also resolve to protect agricultural land of IV, IVa, IVb quality classes, originating from mineral-derived soils and located within the gmina. Since 2009 the provisions of the Law do not apply to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.*

Quality classes of agricultural land *describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest.*

2. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

Zagospodarowanie **gruntów zrekultywowanych** polega na wykonaniu odpowiednich zabiegów umożliwiających wykorzystanie tych gruntów dla celów rolniczych, leśnych, komunalnych i innych.

3. Informacje o **poborze wody** dotyczą:

1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, łowiectwem, leśnictwem oraz rybactwem)" - jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam^3 i więcej wody podziemnej albo 20 dam^3 i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam^3 i więcej ścieków;
2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych"- jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej" – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

4. Dane o **ściekach** dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3, pkt 1) i 3). Do tych samych jednostek odnoszą się dane o **wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków**.

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

2. *Data regarding* ***devastated and degraded land requiring reclamation and management*** *concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land, the utility value of which has declined, due to a worsening in natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).*

Reclamation of land *consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.*

Development ***of reclaimed land*** *is based on undertaking appropriate measures, which enable to use that land for agricultural, forest, municipal and other purposes.*

3. *Information regarding* ***water withdrawal*** *concerns:*

1) in the item "for production purposes (excluding agriculture, hunting, forestry and fishing)" - organizational entities making payments for the annual withdrawal of 5 dam^3 or more of underground water, or 20 dam^3 or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam^3 or more of waste water annually;

2) in the item "irrigation in agriculture, forestry and fishing as well as filling and completing fishponds" - agricultural, forest and fishing organizational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fishponds of 10 ha or more in area;

3) in the item "exploitation water-line system" – all entities supervising the work of the water supply network (including housing cooperatives, water companies, water service plants, workplaces, etc.).

4. *Data regarding* ***waste water*** *concern waste water discharged into waters or into the ground by entities described in item 3, points 1) and 3). Data regarding* ***equipment of waste water treatment plants*** *concerns the same entities.*

Wastewater requiring treatment *is understood as water discharged by means of channel open ditch systems directly into waters or into the ground or sewage network of entities engaged in production (including contaminated drainage water from mines and cooling water), other entities as well as households.*

Wody chłodnicze są to wody używane w procesach produkcyjnych, głównie w elektrowniach cieplnych, do celów chłodzenia. Są one zwykle podgrzane i powodują tzw. zanieczyszczenie termiczne wód.

Za wody chłodnicze niewymagające oczyszczania uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód powierzchniowych oddzielnym systemem kanalizacji,
- ilości zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ilości zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,
- temperatura wód chłodniczych odprowadzonych do jezior oraz ich odpływów nie przekracza 26°C, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza 35°C.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzaniu lub flotacji, przy użyciu krat, sit, piaskowników, odtłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogennych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoefektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie mechaniczne i biologiczne lub mechaniczne i chemiczne odprowadzanych ścieków zakwalifikowano do wyższego stopnia oczyszczania (biologicznego lub chemicznego).

Cooling water *means water used in production processes, mainly in heat and power generating plants, for cooling purposes. This is usually hot water which causes so-called thermal pollution of water.*

Cooling water not requiring treatment *is water which meets the following conditions:*

- *is discharged in surface waters by a separate sewerage system,*
- *the quantity of pollutants in cooling water after the production process is not greater than the amount of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,*
- *the temperature of cooling water discharged into lakes and their inflows does not exceed 26°C and into other waters, except territorial sea, does not exceed 35°C.*

Data regarding ***treated waste water*** *concern waste water treated mechanically, chemically, biologically, and with increased biogen removal, discharged into waters or into the ground.*

Mechanical treatment of waste water *is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation, through the use of grates, filters, grit chambers, grease traps in conjunction with Imhoff tanks.*

Chemical treatment of waste water *consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.*

Biological treatment of waste water *occurs through mineralisation processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of waste water, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from sewage.*

Increased biogen removal from sewage *occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.*

Graduated *mechanical and biological or mechanical and chemical* ***treatment****, of discharging waste water was classified as a higher degree of the treatment process (biological or chemical).*

Dane o **komunalnych oczyszczalniach ścieków** dotyczą oczyszczalni, które oczyszczają ścieki odprowadzone do oczyszczalni siecią kanalizacyjną, niezależnie od formy własności zarówno oczyszczalni jak i sieci kanalizacyjnej, na której oczyszczalnia pracuje. Dane nie dotyczą oczyszczalni przydomowych lub oczyszczających ścieki wyłącznie dowożone, (czyli oczyszczalni niepracujących na sieci kanalizacyjnej).

Dane o **ludności miast i wsi korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie pracujące na sieci kanalizacyjnej. W przypadku gdy miasto obsługiwane jest przez kilka oczyszczalni o różnym sposobie oczyszczania, o zakwalifikowaniu miasta do obsługiwanego przez poszczególny rodzaj oczyszczalni ścieków decyduje przewaga ilości ścieków oczyszczanych przez dany rodzaj oczyszczalni.

5. Informacje o **emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza** z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 X 2015 w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz.U. 2015, poz. 1875).

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana corocznie, co w zasadzie zapewnia porównywalność, może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą pyłów: ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i grzewczych oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

*Data on **municipal waste water treatment plants** concern those of them, which are used to treat waste water drained off to treatment plants by sewage systems, regardless of the form of ownership of the plants or sewage systems. Data do not include household sewage plants or treatment plants processing only transported waste water (i.e., waste water treatment plants not working within sewage network).*

*Data on **urban and rural** population **connected to wastewater treatment plants** are presented on a basis of a number of people served by wastewater treatment plants working on sewage network. When an urban area is served by several treatment plants with various methods of treatment, the predominate amount of wastewater treated by a given treatment plant determines the classification of the urban area in the appropriate type of wastewater treatment plant.*

***5.** Information regarding **emission and reduction of air pollutants** from plants of significant nuisance to air quality concerns organizational entities established by the Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 12 X 2015, regarding payments for use of the environment (Journal of Laws 2015, item 1875).*

The established group of surveyed entities maintained annually which, in principle, assures comparability may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high step scale of pollutant emission.

*Data regarding **particulate emissions** concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.*

*Data regarding **gas emissions** concern: sulphur dioxide, carbon oxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide).*

Data regarding particulate and gas emission include organized emission (from technological and heating facilities) and disorganized emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading of volatile or loose substances, from production halls etc.).

*The **emission volumes of different pollutant types from various sources** were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.*

6. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 IV 2004 r. (jednolity tekst, Dz. U. 2016 poz. 2134, z późniejszymi zmianami); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Parki narodowe obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na których ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Parki narodowe tworzy się w celu: zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk: przyrodniczych, roślin, zwierząt lub grzybów.

Rezerwaty przyrody obejmują wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska: roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

6. Nature protection *consists in maintaining, sustainable use and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, Nature 2000 areas, documentation sites, ecological arable lands, landscape-nature complexes, monuments of nature.*

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16 IV 2004 (uniform text, Journal of Laws 2016 item 2134, with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

National parks *include protected areas distinguishing for particular natural, scientific, social, cultural and educational values, of the area of at least 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected.*

National parks are related to: preserve biodiversity, resources, formations and elements of inanimate nature and landscape features, restore a proper state of resources and elements of nature, reconstruct distorted natural habitats of plants, animals or fungi.

Nature reserves *include areas having essential value for the environmental, scientific, cultural and landscape reasons in natural or slightly changed state, ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature.*

Landscape parks *are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.*

Protected landscape areas *include areas protected because of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.*

Sieć **Natura 2000** obejmuje obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO), które do czasu utworzenia w drodze aktu prawnego są obszarami mającymi znaczenie dla Wspólnoty (OZW). Podstawą prawną jej funkcjonowania są: dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (zwana Dyrektywą Ptasią), określająca kryteria do wyznaczenia ostoi dla gatunków ptaków zagrożonych wyginięciem oraz dyrektywa Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (zwana Dyrektywą Siedliskową), określająca zasady ochrony pozostałych gatunków zwierząt, a także roślin i siedlisk przyrodniczych oraz procedury ochrony obszarów szczególnie ważnych przyrodniczo.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do udostępnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych oraz fragmenty eksploatowanych i nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów siedliskowych, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków itp.

Zespołami **przyrodniczo-krajobrazowymi** są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

7. Informacje o odpadach od 2013 r. opracowano w oparciu o Ustawę z dnia 14 XII 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2013 r. poz. 21, z późniejszymi zmianami) zmieniającą ustawę z dnia 27 IV 2001 r. obowiązującą do 2012 r.

Prezentowane rodzaje odpadów od 2002 r. są zgodne z katalogiem odpadów opartym o Listę Odpadów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 IX 2001 r. (Dz.U. Nr 112, poz. 1206), a za 2000 r. opracowane zostały na podstawie klasyfikacji odpadów zgodnej z Europejskim Katalogiem Odpadów.

Natura 2000 *network includes Special Protection Areas (SPAs) and Special Areas of Conservation (SACs) that until the creation by way of legal act are Sities of Community Importance (SCIs). The legal basis for its functioning are: Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council on the conservation of wild birds (Birds Directive), that specifies the criteria to designate and manage special protection areas endangered bird species as well as Council Directive 92/43/EEC on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora (Habitats Directive), that specifies the rules of protection of the rest of the animal and plant species as well as natural habitats and the procedures of protection of especially important natural areas.*

Documentation sites *are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings.*

Ecological arable land *are worth of protection fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, old river-beds, rock outcrops, scarps, gravel-banks, habitats or rare or protected species etc.*

Landscape-nature complexes *are fragments of natural and cultural landscape that are worth of protection due to their scenic or aesthetic features.*

Monuments of nature *are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien shrubs, springs, waterfalls, rocks, ravines, erratic blocks and caves.*

7. *Data on waste since 2013 have been compiled on the basis of the Law on Waste dated 14 XII 2012 (Journal of Laws 2013 item 21, with later amendments) amending the Law dated 27 IV 2001 valid until 2012.*

Types of waste since 2002 presented are consistent with the catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment dated 27 IX 2001 (Journal of Laws No. 112, item 1206), and for 2000 were compiled on the basis of a classification of waste, based on the European Waste Catalogue.

Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany.

Informacje o **ilości i rodzajach odpadów** dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

U w a g a. Dane od 2014 r. dotyczące odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych obejmują odpady zagospodarowane przez wytwórcę we własnym zakresie. Dane za lata poprzednie dotyczą odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych zarówno we własnym zakresie, jak i przekazanych innym odbiorcom w celu odzysku lub unieszkodliwienia. Oznacza to, że **dane nie są w pełni porównywalne.**

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów, które w przeciwnym przypadku zostałyby użyte do spełnienia danej funkcji, lub w wyniku którego odpady są przygotowywane do spełnienia takiej funkcji w danym zakładzie lub ogólnie w gospodarce.

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Przez **magazynowanie odpadów** rozumie się czasowe przechowywanie odpadów obejmujące wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów oraz magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady umieszczone na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów (wysypiska, hałdy, stawy osadowe) własnych zakładów lub obcych.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

Przez **zrekultywowane tereny składowania odpadów** należy rozumieć tereny, których eksploatacja została zakończona i na których zostały przeprowadzone prace polegające na nadaniu lub przywróceniu im wartości użytkowej poprzez m.in. właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych.

8. Dane o **nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich efektach rzeczowych** prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz.U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Ochrony Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Waste *shall mean any substance or object in which the holder discards or intends or is required to discard.*

Information regarding the quantity and type of waste concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).

N o t e. Since 2014 data on waste recovered and disposed included waste treated by waste producer on its own. Data on waste recovered and disposed for previous years included waste treated both by waste producer on its own and transferred to other recipient for recovery or disposal. This means that ***data are not strictly comparable****.*

Recovery of waste *shall mean any operation the principal result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials which would otherwise have been used to fulfill a particular function, or as a result of which waste is being prepared to fulfill that function, in the plant or generally in the economy.*

Disposal of waste *is understood as a process which is not recovery even if a secondary consequence of such a process is the reclamation of substances or energy.*

Waste storage *means a temporary waste storage including preliminary storage of waste by its producer, temporary storage of waste by the one colleting waste, storage of waste by the one processing waste.*

Landfilled waste *is understood as waste transferred to landfill areas and waste facility (landfills, heaps, setting ponds) of the plant generating it or to other areas.*

Data regarding ***landfilled up to now (accumulated) waste*** *concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result depositing it during the reporting and previous years.*

Reclaimed waste landfills *are territories where exploitation had been finished and where works connected with restoration or assigning utility value such as appropriate landscaping, improving physical and chemical characteristics or regulating waterways were carried out.*

8. *Data regarding* ***outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management*** *are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2 III 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.*

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyłączeniem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą - prowadzących księgi przychodów i rozchodów) jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne", a także spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę pracujących.

9. Fundusze ekologiczne - fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowy i wojewódzkie, a także do 2009 r. powiatowe i gminne) - są to fundusze tworzone m.in. z: opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza, umieszczanie odpadów na składowisku oraz pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi), kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom.

Dane dotyczące funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowego i wojewódzkich) prezentuje się w układzie memoriałowym (z wyjątkiem kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska - w ujęciu kasowym).

Zgodnie z ustawą z dnia 20 XI 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 215, poz. 1664) z dniem 1 I 2010 r. powiatowe oraz gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej uległy likwidacji, a ich przychody z tytułu opłat i kar środowiskowych oraz środki pieniężne i zobowiązania przejęły budżety powiatów i gmin. Do zadań powiatów i gmin należy finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w wysokości nie mniejszej niż kwota wpływów z tytułu opłat i kar środowiskowych, stanowiących dochody budżetów powiatów i gmin, pomniejszona o nadwyżkę z tytułu tych dochodów przekazaną do wojewódzkich funduszy.

The presented data refer to: legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing more than 9 persons (with the exception of private forms in agriculture as well as natural persons and civil law partnerships conducting economic activity - keeping the so-called revenues and expenses books), budgetary entities conducting economic activity classified according to NACE Rev. 2 to the section "Public administration and defence; compulsory social security" as well as water and sewage companies, regardless of the number of employees.

9. Ecological funds - environmental protection and water management funds *(National and voivodship as well as until 2009 powiat and gmina) - are funds created from income originating i.a. from: payments for use of natural environment (i.e.: payments collected i.a. for: emission of air pollutants, placement of waste in the landfill as well as withdrawal and use of water and releasing wastewater into water or the ground), the fines for violating environmental protection requirements, the repayments of loans granted for investors.*

Data concerning environmental protection and water management founds (National and voivodship) are presented on accrual basis (excluding fines for violating environmental protection requirements - on cash basis).

According to the Law on Amending the Environmental Protection Law and some other laws, dated 20 XI 2009 (Journal of Laws No. 215, item 1664) as of 1 I 2010, the powiat and gmina environmental protection and water management funds were liquidated and their revenues from environmental payments and fines as well as cash and liabilities are assumed by the powiats and gminas budgets.

The objective of powiat and gmina is to finance environmental protection and water management in the amount at least equal to the amount of income from environmental payments and fines, consisting powiat and gmina budgets incomes and reduced by surplus of these incomes that is transferred to voivodship funds.

TABL. 1(6). **STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA**
Stan w dniu 1 I
GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE
As of 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2017		2005	2017	*SPECIFICATION*
	w ha *in ha*			przyrost (+) lub ubytek (–) w ha w stosunku do 2016 r. *increase (+) or decrease (–) in ha in relation to 2016*	na 1000 ludności [a] w ha *per 1000 population [a] in ha*		
Powierzchnia ogólna [b]	**1398920**	**1398788**	**1398793**	**0**	**1386**	**1375**	***Total area*** [b]
Użytki rolne	574384	571053	565549[c]	+1356[c]	569	556	*Agricultural land*
grunty orne	407466	406426	401130	-558	404	394	*arable land*
sady	3109	2826	2494	-127	3	2	*orchards*
łąki trwałe	101494	101441	100037	-478	101	98	*permanent meadows*
pastwiska trwałe	37170	36252	35413	-94	37	35	*permanent pastures*
grunty rolne zabudowane	15008	14499	13740	-128	15	14	*agricultural built-up areas*
grunty pod stawami	3037	3594	3587	-773	3	4	*lands under ponds*
grunty pod rowami	7100	6015	5429	-205	7	5	*lands under ditches*
grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	.	.	3719	x	x	4	*woody and bushy lands on agricultural land*
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	713075	715518	715648	+393	707	703	*Forest land as well as woody and bushy land*
lasy	702064	707583	711424	+347	696	699	*forests*
grunty zadrzewione i zakrzewione	11011	7935	4224	x	11	4	*woody and bushy land*
Grunty pod wodami							*Lands under surface*
powierzchniowymi	23664	24727	26003	+1052	23	26	*waters*
płynącymi	20329	21543	22290	+244	20	22	*flowing*
stojącymi	3335	3184	3713	+808	3	4	*standing*
Grunty zabudowane i zurbanizowane	58158	60038	65240	+852	58	64	*Built-up and urbanized areas*
tereny mieszkaniowe	7853	8271	9816	+385	8	10	*residential areas*
tereny przemysłowe	2496	2951	3289	+19	2	3	*industrial areas*
tereny inne zabudowane	2792	3788	4461	-156	3	4	*other built-up areas*
tereny zurbanizowane niezabudowane	3048	3354	3826	+310	3	4	*urbanized non-built-up areas*
tereny rekreacji i wypoczynku	3346	3397	3459	+22	3	3	*recreational areas*
tereny komunikacyjne	37728	37546	39712	+255	37	39	*transport areas*
drogi	32443	32370	34106	+22	32	34	*roads*
kolejowe	5110	5022	4815	-7	5	5	*railway*
inne [d]	175	154	553	x	0	1	*others* [d]
grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych	.	.	238	x	x	0	*areas used for public road construction or railways*
użytki kopalne	895	731	677	+17	1	1	*minerals*
Użytki ekologiczne	2186	2743	3433	+202	2	3	*Ecological arable lands*
Nieużytki	18438	17576	16951	-18	18	17	*Wasteland*
Tereny różne [e]	9015	7133	5969	-118	9	6	*Miscellaneous land* [e]

a Stan ludności w dniu 31 XII, odpowiednio dla lat 2004 i 2016. *b* Obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi) oraz część morskich wód wewnętrznych. *c* Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione". *d* Porty lotnicze, urządzenia portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty itp. *e* Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrekultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Ż r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Population as of 31 XII, respectively for 2004 and 2016. b Land area (including inland waters) as well as part of internal waters. c Including woody and bushy land on agricultural land, classified until 2016 in the items "forest land as well as woody". d Airports, airport devices, harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects, etc. e Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments, not designated for car traffic.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2(7). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE**[a]
AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL PURPOSES AND FOREST LAND DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES[a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	w ha *in ha*				
O G Ó Ł E M	**160**	**103**	**224**	**420**	***T O T A L***
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW *BY TYPE OF LAND*					
Użytki rolne	**57**	**36**	**68**	**154**	***Agricultural land***
klasy bonitacyjne:					*quality classes:*
mineralne: III	9	6	20	20	*mineral: III*
IV	38	23	45	123	*IV*
organiczne: IV	1	4	1	3	*organic: IV*
V-VI	9	3	2	8	*V-VI*
Inne grunty rolne	**59**	**37**	**129**	**251**	***Other agricultural land***
Grunty leśne	**44**	**30**	**27**	**15**	***Forest land***
WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA *BY DIRECTIONS OF DESIGNATION*					
wyłączone:					*designated for:*
Na tereny osiedlowe	54	56	108	290	*Residential areas*
Na tereny przemysłowe	37	24	49	55	*Industrial areas*
Pod drogi i szlaki komunikacyjne	29	7	2	3	*Roads and communication trails*
Pod użytki kopalne	26	10	44	66	*Minerals*
Pod zbiorniki wodne	2	-	-	-	*Under reservoirs*
Na inne cele	12	6	21	7	*Other purposes*

[a] W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Ź r ó d ł o w zakresie wyłączonych w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych: gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.

[a] According to the existing regulations on the protection of agricultural and forest land.

S o u r c e: in regard to designated land according to the legal regulations on the protection of agricultural and forest land: agricultural land – data of the Ministry of Agriculture and Rural Development, forest land – data of the Ministry of Environment.

TABL. 3(8). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE**
DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

GRUNTY	2005	2010	2015	2016	*LAND*
	w ha *in ha*				
Grunty wymagające rekultywacji					*Land requiring reclamation*
(stan w dniu 31 XII)	1234	1538	1661	1646	*(as of 31 XII)*
zdewastowane	756	823	761	714	*devastated*
zdegradowane	478	715	900	932	*degraded*
Grunty (w ciągu roku):					*Land (during the year):*
zrekultywowane	71	32	44	39	*reclaimed*
w tym na cele:					*of which for purposes:*
rolnicze	23	12	40	36	*agricultural*
leśne	19	18	4	3	*forest*
zagospodarowane	42	1	24	16	*managed*

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
S o u r c e: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 4(9). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		*SPECIFICATION*
	w hm³ *in hm³*				w odsetkach *in percent*	
O G Ó Ł E M	**98,1**	**104,3**	**98,2**	**99,5**	**100,0**	***T O T A L***
na cele:						*for purposes of:*
Produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) – z ujęć własnych	13,2	12,0	12,1	12,5	12,6	*Production (excluding agriculture, forestry and fishing) – from own intakes*
wody: powierzchniowe	5,8	5,8	5,3	5,4	5,4	*waters: surface*
podziemne	7,5	6,2	6,8	7,2	7,2	*underground*
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	32,0	40,0	34,6	35,8	36,0	*Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds*
Eksploatacji sieci wodociągowej [a]	52,8	52,3	51,5	51,2	51,4	*Exploitation of water supply network* [a]
wody: powierzchniowe	4,4	3,7	3,7	3,1	3,2	*waters: surface*
podziemne	48,4	48,7	47,8	48,0	48,3	*underground*

[a] Pobór wody na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci.

[a] *Water withdrawal by intakes before entering the water system.*

TABL. 5(10). **ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		*SPECIFICATION*
	w hm³ *in hm³*				w odsetkach *in percent*	
O G Ó Ł E M	**83,5**	**89,5**	**84,1**	**86,0**	**100,0**	***T O T A L***
Przemysł	12,8	11,2	11,3	11,9	13,8	*Industry*
w tym na cele produkcyjne	9,7	9,4	10,1	10,6	12,3	*of which for purposes of production*
Rolnictwo i leśnictwo [a]	32,0	40,0	34,6	35,8	41,6	*Agriculture and forestry* [a]
Eksploatacja sieci wodociągowej [b]	38,7	38,4	38,3	38,3	44,6	*Exploitation of water supply network* [b]

[a] Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. [b] Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

[a] *Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling up and completing fish ponds.* [b] *Excluding consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.*

TABL. 6(11). **POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIEŃ W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE ORAZ NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH**
AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR IRRIGATION IN AGRICULTURE AND FORESTRY AS WELL AS WATER FOR FILLING UP FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych [a] w ha	1381	1320	859	824	*Area of irrigated agricultural land and forest land [a] in ha*
Powierzchnia napełnianych stawów rybnych [b] w ha	2297	2468	2300	2310	*Area of filled fish ponds [b] in ha*
Pobór wody [c] w dam^3	32052	40010	34560	35812	*Water withdrawal [c] in dam^3*
do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych	2466	1179	1308	1279	*for irrigation of agricultural and forest lands*
na 1 ha	1,8	0,9	1,5	1,6	*per 1 ha*
do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	29586	38831	33252	34533	*for filling and completing fish ponds*
na 1 ha	12,8	15,7	14,5	14,9	*per 1 ha*

a O powierzchni co najmniej 20 ha. *b* O powierzchni co najmniej 10 ha. *c* Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.

a Area of 20 ha and more. b Area of 10 ha and more. c Including wastewater withdrawal for irrigation.

TABL. 7(12). **ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZANE DO WÓD LUB DO ZIEMI**
INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		*SPECIFICATION*
	w hm^3 *in hm^3*				w odsetkach *in percent*	
O G Ó Ł E M	**36,7**	**35,4**	**36,4**	**37,3**	**100,0**	***T O T A L***
odprowadzone bezpośrednio z zakładów [a]	6,2	5,7	5,4	5,2	13,9	*discharged directly by plants [a]*
w tym wody chłodnicze	0,5	0,5	0,7	0,5	1,4	*of which cooling water*
odprowadzone siecią kanalizacyjną	30,4	29,8	30,9	32,1	86,1	*discharged by sewerage system*
W tym ścieki wymagające oczyszczania	36,2	35,0	35,7	36,8	98,6	*Of which waste water requiring treatment*
oczyszczane	33,2	34,5	35,4	36,7	98,3	*treated*
mechanicznie	1,3	0,9	0,5	0,8	2,1	*mechanically*
chemicznie [b]	1,1	1,0	0,9	0,5	1,4	*chemically [b]*
biologicznie	11,1	11,7	11,6	12,3	32,9	*biologically*
z podwyższonym usuwaniem biogenów	19,7	20,9	22,4	23,1	61,9	*with increased biogene removal*
nieoczyszczane	3,0	0,5	0,3	0,1	0,3	*untreated*
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	*discharged directly by plants*
odprowadzone siecią kanalizacyjną	2,7	0,5	0,3	0,1	0,3	*discharged by sewage network*

a Łącznie z wodami chłodniczymi, wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. *b* Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

a Including polluted cooling water and water from mine drainage as well as building constructions as well as from contaminated precipitation water. b Data concern only to industrial wastewater.

TABL. 8(13). **ZAKŁADY[a] ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 XII
PLANTS[a] DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTEWATER TREATMENT PLANTS POSSESSED
As of 31 XII

JEDNOSTKI	2005	2010	2015	2016	*ENTITIES*
O G Ó Ł E M	**100**	**83**	**85**	**81**	***T O T A L***
Odprowadzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania	43	34	29	28	*Discharging waste water directly into waters or into the ground requiring treatment*
wyposażone w oczyszczalnie ścieków	37	30	24	23	*possessing waste water treatment plants*
o wystarczającej przepustowości	35	30	24	23	*with sufficient capacity*
o niewystarczającej przepustowości	2	-	-	-	*with insufficient capacity*
bez oczyszczalni ścieków	6	4	5	5	*not possessing waste water treatment plants*
Odprowadzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków)	57	49	56	53	*Discharging waste water into sewage network (not possessing waste waters treatment plants)*

a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.
a Excluding enterprises and water-sewage treatment plants.

TABL. 9(14). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 XII
WASTE WATER TREATMENT PLANTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem *Total*	Mechaniczne *Mechanical*	Chemiczne *Chemical*	Biologiczne *Biological*	Z podwyższonym usuwaniem biogenów *With increased biogene removal*	*SPECIFICATION*
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych							***Industrial waste water treatment plants***
Liczba	2005	47	13	6	26	2	*Number*
	2010	34	7	4	22	1	
	2015	26	7	3	16	-	
	2016	**24**	**6**	**2**	**16**	**-**	
Przepustowość w dam^3/d	2005	68,1	30,5	5,4	17,1	15,1	*Capacity in $dam^3/24h$*
	2010	38,6	14,3	1,1	23,1	0,1	
	2015	40,1	13,6	6,3	20,3	-	
	2016	**37,4**	**13,5**	**3,6**	**20,3**	**-**	
Oczyszczalnie ścieków komunalnych[a]							***Municipal waste water treatment plants[a]***
Liczba	2005	90	2	-	63	25	*Number*
	2010	98	2	-	67	29	
	2015	105	-	-	80	25	
	2016	**105**	**-**	**-**	**82**	**23**	
Przepustowość w dam^3/d	2005	231,3	0,5	-	65,3[b]	165,5	*Capacity in $dam^3/24h$*
	2010	237,7	0,1	-	66,2[b]	171,5	
	2015	245,8	-	-	57,9	187,9	
	2016	**245,3**	**-**	**-**	**57,8**	**187,5**	
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem[c]	2005	64,0	0,6	-	19,3	44,1	*Population connected to wastewater treatment plants in % of total population[c]*
	2010	67,5	0,0	-	20,3	47,2	
	2015	74,1	0,0	-	20,6	53,4	
	2016	**75,8**	**0,0**	**-**	**21,3**	**54,4**	

a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. *b* Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. *c* Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków — na podstawie szacunków, ludność ogółem — na podstawie bilansów.

a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage system. b Refers to equipment for biological treatment. c Population connected to wastewater treatment plants — estimated data, total population — based on balances.

TABL. 10(15). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA**
EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza[a] (stan w dniu 31 XII)	56	70	67	69	*Plants of significant nuisance to air quality[a] (as of 31 XII)*
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					*of which possessing systems to reduce the emission of:*
pyłowych	32	33	34	36	*particulates*
gazowych	1	5	4	3	*gases*
nieposiadające wyników pomiarów:					*without the results of measurements of:*
emisji:					*emission:*
pyłów	27	34	28	31	*particulates*
gazów	24	32	26	29	*gases*
imisji[b]	53	64	63	65	*imission[b]*
pyłów[c]	.	.	64	65	*particulates[c]*
gazów[d]	.	.	63	66	*gases[d]*
Emisja zanieczyszczeń w tys. t:					*Emission of pollutants in thous. t:*
pyłowych	2,8	1,4	0,9	0,9	*particulates*
w tym pyły ze spalania paliw	2,6	1,1	0,7	0,7	*of which particulates from the combustion of fuels*
gazowych (bez dwutlenku węgla)	32,9	28,1	18,8	8,9	*gases (excluding carbon dioxide)*
w tym: dwutlenek siarki	5,2	3,0	2,6	2,5	*of which: sulphur dioxide*
tlenek węgla	24,3	21,6	8,8	2,5	*carbon monoxide*
tlenki azotu	2,9	2,7	6,1	2,7	*nitrogen oxides*
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					*Pollutants retained in pollutant reduction systems:*
w tysiącach ton:					*in thousand tonnes:*
pyłowe	126,7	117,3	101,5	110,8	*particulates*
gazowe (bez dwutlenku węgla)	0,0	0,2	9,0	16,8	*gases (excluding carbon dioxide)*
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					*in % of pollutants produced:*
pyłowych	97,9	98,8	99,1	99,2	*particulates*
gazowych (bez dwutlenku węgla)	0,0	0,8	32,3	65,3	*gases (excluding carbon dioxide)*

a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy. *b—d* Zakłady nieposiadające pomiarów poziomu substancji w powietrzu: *b* — dla pyłów i gazów, *c* — dla pyłów, ale mogące posiadać pomiary poziomu substancji w powietrzu dla gazów, *d* — dla gazów, ale mogące posiadać pomiary poziomu substancji w powietrzu dla pyłów.

a Emitting particulates, gases or particulates and gases. b—d Plants do not have a measuring level of a substance in the air: b — for particulates and gases, c — for particulates, but that may have measured level of a substance in the air for gases, d — for gases, but that may have measured level of a substance in the air for particulates.

TABL. 11(16). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIE UCIĄŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Cyklony *Cyclones*	Multicyklony *Multicyclones*	Filtry tkaninowe *Fabric filters*	Elektrofiltry *Electrofilters*	Urządzenia mokre *Wet air cleaners*	Inne *Others*
URZĄDZENIA — stan w dniu 31 XII *EQUIPMENT — as of 31 XII*							
O G Ó Ł E M ...	2005	118	15	77	6	4	1
T O T A L	2010	143	19	98	6	6	14
	2015	126	16	122	6	5	38
	2016	**128**	**15**	**123**	**5**	**6**	**6**
Skuteczność: *Efficiency:*							
niska ..... *low*	2005	7	-	8	-	-	x
	2010	11	-	23	1	-	x
	2015	13	2	23	1	-	x
	2016	**11**	**2**	**21**	**1**	**-**	**x**
średnia ..... *moderate*	2005	53	7	59	1	-	x
	2010	62	6	66	1	-	x
	2015	33	2	46	1	-	x
	2016	**35**	**1**	**50**	**-**	**-**	**x**
wysoka ..... *high*	2005	58	8	10	5	4	x
	2010	70	13	9	4	6	x
	2015	80	12	53	4	5	x
	2016	**82**	**12**	**52**	**4**	**6**	**x**

TABL. 11(16). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIE UCIĄŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA (dok.)**
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Cyklony *Cyclones*	Multicyklony *Multicyclones*	Filtry tkaninowe *Fabric filters*	Elektrofiltry *Electrofilters*	Urządzenia mokre *Wet air cleaners*	Inne *Others*
PRZEPŁYW GAZÓW ODLOTOWYCH w dam³/h *WASTE GAS FLOW in dam³/h*							
O G Ó Ł E M ...	2005	4271	935	3308	778	105	19
T O T A L	2010	6223	927	3432	1375	219	218
	2015	3824	234	4124	1413	219	114
	2016	**3859**	**190**	**4947**	**1014**	**219**	**76**
Skuteczność: *Efficiency:*							
niska	2005	441	-	200	-	-	x
low	2010	374	-	280	597	-	x
	2015	340	20	225	597	-	x
	2016	**320**	**20**	**925**	**597**	**-**	**x**
średnia	2005	1656	85	2762	194	-	x
moderate	2010	3383	163	2732	194	-	x
	2015	1046	109	2164	194	-	x
	2016	**1090**	**25**	**1982**	**-**	**-**	**x**
wysoka	2005	2174	850	346	584	105	x
high	2010	2466	764	420	584	219	x
	2015	2438	105	1735	622	219	x
	2016	**2449**	**145**	**2040**	**417**	**219**	**x**

TABL. 12(17). **POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA**[a]
Stan w dniu 31 XII
LEGALLY PROTECTED AREAS POSSESSING UNIQUE ENVIRONMENTAL VALUE[a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016			*SPECIFICATION*
	w ha *in ha*				w % powierzchni ogólnej województwa *in % of total area of the voivodship*	na 1 mieszkańca w m² *per capita in m²*	
O G Ó Ł E M	**549524,6**	**543885,3**	**542821,0**	**532297,9**	**38,1**	**5232**	***T O T A L***
Parki narodowe	13606,4	13642,8	13642,8	13642,8	1,0	134	*National parks*
Rezerwaty przyrody	3402,6	3674,1	3907,7	3907,7	0,3	38	*Nature reserves*
Parki krajobrazowe [b].....	76313,5	76933,4	76062,2	76250,5	5,5	749	*Landscape parks* [b]
Obszary chronionego krajobrazu [b].....	438577,9	436441,8	435425,2	424659,4	30,4	4174	*Protected landscape areas* [b]
Stanowiska dokumentacyjne	-	5,6	5,6	53,8	0,0	1	*Documentation sites*
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	14528,5	10052,5	10221,9	10221,9	0,7	100	*Natural and scenic complexes*
Użytki ekologiczne	3095,7	3135,1	3555,7	3561,8	0,3	35	*Ecological arable lands*

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 62. *b* Bez powierzchni rezerwatów przyrody i innych form ochrony przyrody położonych na ich terenie.
a See general notes, item 6 on page 62. b Excluding nature reserves and other forms of nature protection located within those areas.

TABL. 13(18). **PARKI NARODOWE**
Stan w dniu 31 XII
NATIONAL PARKS
As of 31 XII

LATA *YEARS* PARKI NARODOWE [a] *NATIONAL PARKS* [a]	Powierzchnia w ha *Area in ha*				
	parków narodowych *national parks*				otuliny (strefy ochronnej) *buffer zones (of the protected areas)*
	ogółem *grand total*	w tym lasów *of which forests*	z liczby ogółem — pod ochroną ścisłą [b] *of grand total number — strictly protected* [b]		
			razem *total*	w tym lasów *of which forests*	
O G Ó Ł E M 2005	13606,4	4792,4	881,9	192,9	17274,9
T O T A L 2010	13642,8	4792,4	1059,5	306,1	17274,9
2015	13642,8	4792,4	1059,2	306,1	17274,9
2016	**13642,8**	**4792,4**	**1059,5**	**306,1**	**17274,9**
Ujście Warty	8074,0	81,7	681,9	-	10453,9
Drawieński[c]	5568,8	4710,7	377,6	306,1	6821,0

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. *b* Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka. *c* Powierzchnia parków w granicach województwa.

a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. b The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned. c Area of parks in the area of the voivodship.

TABL. 14(19). **REZERWATY PRZYRODY**
Stan w dniu 31 XII
NATURE RESERVES
As of 31 XII

LATA REZERWATY	Obiekty *Number*	Powierzchnia w ha *Area in ha*		*YEARS* *RESERVES*
		ogółem *total*	w tym pod ochroną ścisłą[a] *of which strictly protected*[a]	
O G Ó Ł E M 2005	52	3402,6	77,0	***T O T A L***
2010	59	3674,1	77,0	
2015	64	3907,7	.	
2016	**64**	**3907,7**	**1035,7**	
Faunistyczne	7	890,0	40,8	*Fauna*
Krajobrazowe	1	188,4	-	*Landscape*
Leśne	33	1739,8	661,2	*Forest*
Torfowiskowe	16	756,0	200,8	*Peat-bog*
Florystyczne	2	153,7	88,7	*Flora*
Wodne	3	89,8	39,2	*Water*
Stepowe	2	90,1	5,0	*Steppe*

a Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

a The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 15(20). **PARKI KRAJOBRAZOWE**
Stan w dniu 31 XII
LANDSCAPE PARKS
As of 31 XII

LATA *YEARS* ZESPOŁY I PARKI KRAJOBRAZOWE [a] *SETS AND LANDSCAPE PARKS* [a]		Powierzchnia [b] w ha *Area* [b] *in ha*			
		ogółem *total*	w tym *of which*		
			lasów *forests*	użytków rolnych *agricultural land*	wód *water*
O G Ó Ł E M	2005	76915,9	37573,8	27854,2	5082,3
T O T A L	2010	77500,8	38468,1	27854,2	5082,3
	2015	77167,5	36500,6	27698,5	5082,3
	2016	**77355,8**	**41090,8**	**25131,6**	**4450,1**
Ujście Warty		18734,0	1031,0	11422,4	1205,0
Łuk Mużakowa		18200,0	10614,0	5779,0	625,0
Barlinecko-Gorzowski [c]		12142,8	11386,2	276,7	389,4
Pszczewski [c]		9300,0	5984,2	2184,2	1095,1
Krzesiński		8546,0	3547,0	4392,0	571,0
Łagowsko-Sulęciński		5367,2	3808,4	993,3	381,6
Gryżyński		3065,9	2720,0	84,0	183,0
Przemęcki [c]		2000,0	2000,0	-	-

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. *b* Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków. *c* Powierzchnia parków w granicach województwa.

a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. b Including nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within parks. c Area of parks on the area of voivodship.

TABL. 16(21). **POMNIKI PRZYRODY**
Stan w dniu 31 XII
MONUMENTS OF NATURE
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
O G Ó Ł E M	**1785**	**1236**	**1337**	**1366**	***T O T A L***
w tym:					*of which:*
Pojedyncze drzewa	1443	1002	1071	1099	*Individual trees*
Grupy drzew	235	156	173	175	*Tree clusters*
Aleje	28	23	22	22	*Alleys*
Głazy narzutowe	40	36	37	37	*Erratic boulders*

TABL. 17(22). **ODPADY[a] WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE) ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA**
WASTE[a] GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED) AS WELL AS THEIR STORAGE YARDS AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	45	58	56	55	*Plants generating waste (as of 31 XII)*
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	515,9	914,3	631,6	556,4	*Waste generated (during the year) in thous. t*
poddane odzyskowi [b]	369,6	705,5	164,6	96,7	*recovered [b]*
unieszkodliwione [b]	129,4	138,5	36,4	32,2	*treated [b]*
w tym składowane [c]	57,7	58,6	34,0	27,5	*of which landfilled [c]*
przekazane innym odbiorcom	.	.	413,3	421,6	*transferred to other recipients*
magazynowane czasowo	16,9	70,3	17,3	5,9	*temporarily stored*
W % wytworzonych:					*In % generated:*
poddane odzyskowi [b]	71,6	77,2	26,1	17,4	*recovered [b]*
unieszkodliwione [b]	25,1	15,1	5,8	5,8	*treated [b]*
w tym składowane [c]	11,2	6,4	5,4	4,9	*of which landfilled [c]*
przekazane innym odbiorcom	x	x	65,4	75,8	*transferred to other recipients*
magazynowane czasowo	3,3	7,7	2,7	1,0	*temporarily stored*
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone [d]; stan w końcu roku) w tys. t	2559,6	2663,2	2780,8	2808,3	*Waste landfilled up to now (accumulated [d]; end of year) in thous. t*
Odpady poddane odzyskowi z nagromadzonych do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t	1,8	-	-	-	*Waste recovered from accumulated by 1 January of reporting year in thous. t*
Tereny składowania odpadów w ha:					*Area of storage yards in ha:*
niezrekultywowane (stan w końcu roku)	54,5	45,0	39,9	39,9	*non-reclaimed (end of year)*
zrekultywowane (w ciągu roku)	2,1	0,2	-	-	*reclaimed (during the year)*

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 63. *b* We własnym zakresie przez wytwórcę. *c* Na terenach własnych zakładów. *d* Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych.

a Excluding municipal waste; see general notes, item 7 on page 63. b By waste producer on its own. c On own plant grounds. d On own landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 18(23). **ODPADY[a] WEDŁUG RODZAJÓW W 2016 R.**
WASTE[a] BY TYPE IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone w ciągu roku *Waste generated during the year*						Odpady dotychczas składowane (nagromadzone[b]; stan w końcu roku) *Waste landfilled up to now (accumulated[b]; end of year)*	*SPECIFICATION*
	ogółem *grand total*	poddane odzyskowi[c] *recovered[c]*	unieszkodliwione[c] *disposed[c]* razem *total*	w tym składowane[d] *of which landfilled[d]*	przekazane innym odbiorcom *transferred to other recipients*	magazynowane czasowo *temporarily stored*		
	w tys. t *in thous. t*							
O G Ó Ł E M	**556,4**	**96,7**	**32,2**	**27,5**	**421,6**	**5,9**	**2808,3**	***T O T A L***
w tym:								*of which:*
Mieszanki popiołowo-żużlowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	34,8	-	25,8	25,8	8,5	0,5	2758,6	*Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste*
Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów...	11,5	2,8	-	-	7,7	1,0	-	*Slag, furnace ash and particulates from boilers*

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. *b* Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych. *c* We własnym zakresie przez wytwórcę; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 63. *d* Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych i innych.

a Excluding municipal waste. b On own landfills (heaps, settling ponds). c By waste producer on its own; see general notes, item 7 on page 63. d On own and other landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 19(24). **NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ[a] (ceny bieżące)**
OUTLAYS ON FIXED ASSETS ON ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT[a] (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	w tys. zł *in thous. zl*				
Ochrona środowiska	**154368,2**	**232667,0**	**429797,7**	**188200,9**	***Environmental protection***
w tym:					*of which:*
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	29535,0	29547,1	95447,6	22094,8	*Protection of air and climate*
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz modernizację kotłowni i ciepłowni	19341,4	14028,3	3468,3	2044,1	*of which outlays on modern fuel combustion technologies as well as the modernization of boiler and thermal energy plants*

a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej.

a By investments localization; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy.

TABL. 19(24). **NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ[a] (dok.)**
OUTLAYS ON FIXED ASSETS ON ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT[a] (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. zł *in thous. zl*				
Ochrona środowiska (dok.)					***Environmental protection (cont.)***
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	102779,5	187798,1	267188,7	63196,9	*Waste water management and protection of waters*
w tym nakłady na:					*of which outlays on:*
oczyszczanie ścieków komunalnych	17328,5	50328,1	41997,4	6526,1	*municipal wastewater treatment*
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe	73019,5	135940,6	215958,3	54277,2	*sewage network discharging wastewater and precipitation water*
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	19062,7	9133,1	27220,8	23617,1	*Waste management, protection and recovery of soils, protection of groundwater and surface waters*
w tym nakłady na:					*of which outlays on:*
zbieranie odpadów[b] i ich transport	792,6	667,7	4334,4	3430,6	*waste collection[b] and transport*
w tym selektywne zbieranie odpadów	276,6	580,0	3165,5	1960,6	*of which selective waste collection*
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów[b]	974,2	6413,5	12843,5	19570,0	*removal and treatment of waste[b]*
rekultywację hałd, stawów osadowych i składowisk odpadów oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych	70,0	324,9	8126,7	155,0	*reclamation of waste dumps, sludge tanks and landfills as well as other devastated and degraded areas*
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	-	16,0	1174,7	36128,4	*Protection of nature, biodiversity and landscape*
Zmniejszanie hałasu i wibracji	468,8	-	75,1	120,0	*Noise and vibration reduction*
Gospodarka wodna	**37547,5**	**136145,5**	**100191,3**	**19690,7**	***Water management***
Ujęcia i doprowadzenia wody	22508,4	36762,2	19023,4	8922,2	*Water intakes and pipe systems*
Stacje uzdatniania wody	3175,0	9606,6	39053,6	3249,5	*Water treatment plants*
Zbiorniki i stopnie wodne	3195,5	80451,7	5091,4	-	*Water reservoirs and falls*
Regulacja i zabudowa rzek i potoków	1348,6	4921,0	8302,1	937,8	*Regulation and management of rivers and streams*
Obwałowania przeciwpowodziowe	7320,0	4404,0	25284,6	6188,5	*Flood embankments*
Stacje pomp na zawalach i obszarach depresyjnych	-	-	3436,2	392,7	*Pump stations behind embankments and in depression areas*

a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. *b* Przemysłowych i komunalnych.

a By investments localization; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy. b Industrial and municipal.

TABL. 20(25). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
OCHRONA ŚRODOWISKA *ENVIRONMENTAL PROTECTION*					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					***Protection of air and climate***
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:					*Capacity of completed systems to reduce pollutants in t/y:*
pyłowych	14059	506	305	390	*particulates*
gazowych	-	344	-	7370	*gases*
Gospodarka ściekowa i ochrona wód					***Waste water management and protection of waters***
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					*Sewage network in km discharging:*
ścieki	156,1	157,1	290,6	119,6	*wastewater*
wody opadowe	18,1	28,4	20,3	14,5	*precipitation water*
Oczyszczalnie ścieków:					*Wastewater treatment plants:*
obiekty	2	3	1	-	*facilities*
w tym oczyszczalnie komunalne	2	3	1	-	*of which municipal*
mechaniczne	-	1	-	-	*mechanical*
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	2	2	1	-	*biological (excluding fermentation tanks)*
przepustowość oczyszczalni w m^3/d	53	1503	6070	-	*capacity of treatment plants in m^3/24h*
w tym oczyszczalni komunalnych	53	1503	6070	-	*of which municipal*
mechanicznych	-	150	-	-	*mechanical*
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	53	1353	6070	-	*biological (excluding fermentation tanks)*
Oczyszczalnie ścieków indywidualne (przydomowe):				-	*Farmstead treatment facilities (homestead):*
obiekty	2	2	190	-	*facilities*
przepustowość w m^3/d	1	10	207	-	*capacity in m^3/24h*
Gospodarka odpadami					***Wastes management***
Urządzenia do unieszkodliwiania odpadów:					*Waste treatment plants:*
wydajność w t/r	-	53	520000	45000	*capacity in t/y*
Składowiska dla odpadów komunalnych:					*Landfills of municipal waste:*
powierzchnia w ha	-	0,2	4,0	-	*area in ha*
wydajność w t/r	-	5	20000	-	*capacity in t/y*
GOSPODARKA WODNA *WATER MANAGEMENT*					
Wydajność ujęć wodnych [a] w m^3/d	11524	1686	1819	305	*Capacity of water intakes [a] in m^3/24h*
Uzdatnianie wody w m^3/d	2040	2748	6039	-	*Water treatment in m^3/24h*
Sieć wodociągowa w km	157,2	108,6	88,8	26,4	*Water supply network in km*
Pojemność zbiorników wodnych w m^3	-	-	140000	-	*Capacity of water reservoirs in m^3*
Regulacja i zabudowa rzek i potoków w km	23,6	20,0	33,5	1,0	*Regulation and management of rivers and streams in km*
Obwałowania przeciwpowodziowe w km	-	4,0	8,0	-	*Flood embankments in km*

a Bez ujęć w energetyce zawodowej.
a Excluding water intakes in the power industry.

TABL. 21(26). **KIERUNKI FINANSOWANIA Z WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
FINANCING DIRECTIONS OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
	w tys. zł *in thous. zł*				w odsetkach *in percent*	
O G Ó Ł E M	**22161,2**	**19347,4**	**65249,1**	**29184,6**	**100,0**	***T O T A L***
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	1644,3	1829,7	4548,9	10835,1	37,1	*Protection of ambient air and climate*
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	16908,5	15397,6	57010,5	9858,0	33,8	*Waste water management and protection of waters*
Gospodarka odpadami	202,6	461,6	1014,3	1087,9	3,7	*Waste management*
Pozostałe	3405,8	1658,5	2675,3	7403,6	25,4	*Others*

Ź r ó d ł o: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
S o u r c e: data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 22(27). **WPŁYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
RECEIPTS FROM FEES AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. zł *in thous. zł*				
Opłaty za korzystanie ze środowiska	**21674,8**	**34288,7**	**31070,1**	**29775,9**	***Payments for use of natural environment***
w tym:					*of which:*
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	6306,0	9594,4	9900,5	10499,2	*Wastewater management and protection of water*
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	12019,7	10551,8	9799,2	8228,1	*Protection of air and climate*
Gospodarka odpadami	2491,2	13408,0	10406,5	9256,3	*Waste management*
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	**91,6**	**67,3**	**565,0**	**475,3**	***Fines for not meeting environmental protection regulations***
w tym za przekroczenie:					*of which for exceeding:*
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	71,7	14,6	416,3	380,2	*Norms of discharging wastewater into water or into the ground*
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza	10,9	-	-	-	*Permissible emission of air pollutants*

Ź r ó d ł o: w zakresie opłat – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kar – dane Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.
S o u r c e: with regard to fees – data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management, fines – data of the Inspectorate for Environmental Protection.

DZIAŁ III

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 I 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603, z późniejszymi zmianami) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2016, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 16 XI 2014 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (Dz. U. 2014 poz. 1145).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna" w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne".

Do **administracji państwowej** zalicza się:

1) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:

CHAPTER III

ADMINISTRATIVE DIVISION AND TERRITORIAL SELF-GOVERNMENT

General notes

1. *On 1 I 1999 (based on the act dated 24 VII 1998, Journal of Laws No. 96, item 603, with later amendments) a fundamental three-tier administrative division of the country was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.*

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. *Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.*

3. *The demographic and professional characteristic of councillors in local self-government entities is based on reporting results for 2016, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 16 XI 2014 elections.*

The grouping of councillors of organs of local government units by groups of occupations is made on the basis of the Polish Classification of Occupations and Specializations for Labour Market Needs, which was introduced by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, 7 VIII 2014 (Journal of Laws 2014 item 1145).

4. *Information presented concerning* ***public administration*** *involves employment and wages and salaries in the state administration, local government administration and local government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group "Public administration and economic and social policy" in the section "Public administration and defence; compulsory social security".*

State administration *comprises:*

1) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:

a) instytucje naczelne i centralne (np. kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),

b) terenowe organy administracji rządowej niezespolonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);

2) terenowe organy administracji rządowej zespolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);

3) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.

Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:

1) gminy i miasta na prawach powiatu:

a) urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),),

b) urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);

2) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);

3) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urządzeń wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).

Samorządowe kolegia odwoławcze są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.

5. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.

a) principle and central institutions (e.g., chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),

b) territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit and until 2010 auxiliary units of budgetary entities);

2) territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices);

3) some state agencies (e.g., Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development and since 2009 Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.

Local self-government administration *comprises:*

1) gminas and *cities with powiat status:*

a) gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),

b) offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);

2) powiats, i.e., powiat starosta offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);

3) voivodships, i.e., marshal's offices and voivodship self-government organizational entities e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).

Self-government appeal councils *are bodies competent for examining, inter alia, appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of local government units.*

5. *Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.*

TABL. 1(28). **JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA**
Stan w dniu 31 XII
ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Powiaty	12	12	12	12	*Powiats*
Miasta na prawach powiatu	2	2	2	2	*Cities with powiat status*
Gminy	83	83	82	82	*Gminas*
miejskie	9	9	9	9	*urban*
miejsko-wiejskie	33	33	33	33	*urban-rural*
wiejskie	41	41	40	40	*rural*
Miasta	42	42	42	42	
Miejscowości wiejskie	1376	1372	1297	1297	*Rural localities*
Sołectwa	1017	1019	1026	1027	*Village administrator's offices*

TABL. 2(29). **GMINY W 2016 R.**
Stan w dniu 31 XII
GMINAS IN 2016
As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI *GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION*	Ogółem *Total*	O powierzchni [a] *Area* [a]							
		5,0 – – 19,9 km²	20,0 – – 49,9	50,0 – – 99,9	100,0 – – 149,9	150,0 – – 199,9	200,0 – – 249,9	250,0 – – 299,9	300,0 km² i więcej *and more*
O G Ó Ł E M ***T O T A L***	**82**[b]	**1**	**6**	**16**	**11**	**23**	**10**	**7**	**8**
Poniżej 5000 *Below*	27	1	1	8	8	5	4	-	-
5000 – 7499	25	-	-	6	3	10	1	2	3
7500 – 9999	7	-	-	1	-	4	1	1	-
10000 – 14999	4	-	-	-	-	-	-	3	1
15000 – 19999	9	-	2	-	-	3	1	-	3
20000 – 39999	8	-	3	-	-	1	3	-	1
40000 i więcej *and more*	2	-	-	1	-	-	-	1	-

a Nie wystąpiły gminy o powierzchni poniżej 5,0 km². *b* W tym 2 gminy mające również status miasta na prawach powiatu.
a Gminas with area below 5,0 km² were not appear. b Of which 2 gminas that are also cities with powiat status.

TABL. 3(30). **POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2016 R.**
Stan w dniu 31 XII
POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2016
As of 31 XII

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI *GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION*	Ogółem *Total*	O powierzchni *Area*		
		poniżej *below* 500,0 km²	500,0 – – 999,9	1000,0 – – 1499,9
O G Ó Ł E M ***T O T A L***	**14**	**2**	**4**	**8**
Poniżej 50000 *Below*	4	-	2	2
50000 — 74999	4	-	1	3
75000 — 99999	4	-	1	3
100000 i więcej *and more*	2	2	-	-

TABL. 4(31). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2016 R.**
Stan w dniu 31 XII
COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES IN 2016
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni *Councillors of*				*SPECIFICATION*
	rad gmin[a] *gmina councils*[a]	rad miast w miastach na prawach powiatu *city councils in cities with powiat status*	rad powiatów *powiat councils*	sejmiku wojewódzkiego *voivodship regional council*	
			OGÓŁEM *TOTAL*		
OGÓŁEM	**1244**	**50**	**218**	**30**	***TOTAL***
W tym kobiety	412	9	41	9	*Of which women*
			WEDŁUG WIEKU *BY AGE*		
18–29 lat	35	6	2	1	*18–29*
30–39	235	10	19	1	*30–39*
40–49	322	14	45	4	*40–49*
50–59	370	10	72	12	*50–59*
60 lat i więcej	282	10	80	12	*60 and more*
			WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA *BY EDUCATIONAL LEVEL*		
Wyższe	499	45	155	26	*Tertiary*
Policealne i średnie	524	5	53	4	*Post-secondary and secondary*
Zasadnicze zawodowe	200	-	10	-	*Basic vocational*
Gimnazjalne i podstawowe	21	-	-	-	*Lower secondary and primary*
			WEDŁUG GRUP ZAWODÓW[b] *BY OCCUPATIONAL GROUPS*[b]		
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	96	3	100	21	*Managers*
Specjaliści	281	41	57	5	*Professionals*
Technicy i inny średni personel	214	-	20	-	*Technicians and associate professionals*
Pracownicy biurowi	113	4	10	-	*Clerical support workers*
Pracownicy usług i sprzedawcy	188	2	8	-	*Service and sales workers*
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	146	-	11	4	*Skilled agricultural forestry and fishery workers*
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	65	-	4	-	*Craft and related trades workers*
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	49	-	1	-	*Plant and machine operators and assemblers*
Pracownicy przy pracach prostych	27	-	-	-	*Elementary occupations*
Siły zbrojne	32	-	3	-	*Armed forces occupations*

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. *b* Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 80; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status. b See general notes, item 3 on page 80; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABL. 5(32). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**
PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	przeciętne zatrudnienie *average employment*				przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto [a] w zł *average monthly gross wages and salaries [a] in zl*				
O G Ó Ł E M	**10907**	**12052**	**11332**	**11167**	**2746,47**	**3676,37**	**4282,77**	**4559,01**	***T O T A L***
w tym:									*of which:*
Administracja państwowa.....	4650	4250	4092	3905	3107,12	4139,68	4449,90	4908,61	*State administration*
Administracja samorządu terytorialnego	6226	7758	7201	7223	2468,41	3413,81	4177,32	4357,78	*Local self--government administration*
gminy i miasta na prawach powiatu	4390	5016	4583	4569	2566,27	3382,12	4205,55	4396,26	*gminas and cities with powiat status*
powiaty	1514	1740	1582	1594	2132,18	3266,29	3816,45	3972,27	*powiats*
województwo	322	1002	1036	1060	2717,42	3828,68	4600,25	4767,85	*voivodship*

a Patrz uwagi ogólne do działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych" ust. 3 na str. 158.
a See general notes to the chapter "Wages and salaries. Social security benefits", item 3 on page 158.

DZIAŁ IV

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

Uwagi ogólne

1. Dane o przestępstwach stwierdzonych oraz o skazanych przez sądy podano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r., obowiązującego od 1 IX 1998 r. (ustawa z dnia 6 VI 1997 r., tekst jednolity Dz.U. 2016, poz. 1137), Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 X 1999 r. (ustawa z dnia 10 IX 1999 r., tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 186, z późniejszymi zmianami) lub innych ustaw szczególnych.

2. Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo — zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. - jest to zbrodnia lub występek ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym - jest to przestępstwo skarbowe.

Dane o przestępstwach stwierdzonych od 2014 r. nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. Zgodnie z obowiązującą metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw pochodzą z policyjnych systemów informacyjnych.

U w a g a. Do 2012 r. prezentowane dane zawierały informacje o przestępstwach stwierdzonych przez Policję, jak również stwierdzonych w śledztwach własnych prowadzonych w prokuraturach. Od 2013 r. dane dotyczą spraw prowadzonych przez Policję lub powierzonych przez prokuratora w całości do prowadzenia przez Policję. Ponadto zmienił się sposób zbierania danych o czynach karalnych popełnionych przez nieletnich. Do marca 2013 r. czyny te wykazywane były jako przestępstwa stwierdzone w momencie skierowania wniosku o wszczęcie postępowania do sądu rodzinnego, a od kwietnia 2013 r. Policja rejestrowała je jako przestępstwa stwierdzone dopiero po otrzymaniu informacji z sądu rodzinnego o zakończeniu postępowania.

CHAPTER IV

PUBLIC SAFETY. JUSTICE

General notes

1. *Data concerning ascertained crimes as well as adults convicted are given according to the classification of the Criminal Code of 1997, valid since 1 IX 1998 (the law dated 6 VI 1997, uniform text Journal of Laws 2016, item 1137), the Penal Fiscal Code valid since 17 X 1999 (the law dated 10 IX 1999, unified text: Journal of Laws 2013 item 186, with later amendments) or other specific laws.*

2. *An* ***ascertained crime*** *is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. In connection with the Criminal Code of 1997 crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation, in connection with the Penal Fiscal Code - is a fiscal offence.*

Data about ascertained crimes since 2014 do not include punishable acts committed by juveniles. In accordance with the existing methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court.

Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes come from police information systems.

N o t e. Until 2012 presented data contained information on crimes ascertained by the Police, as well as ascertained in investigations conducted by the prosecutor's offices. Since 2013 data concern cases conducted by the Police or entrusted by the prosecutor entirely to the Police conduction. Moreover, the mode of collecting data on punishable acts committed by juveniles has changed. Until March 2013 these acts were presented as ascertained crimes at the moment of submitting a motion for bringing legal proceedings to the family court, and from April 2013 the Police did not registered them as ascertained crimes until receiving information from the family court on completion proceeding.

Od 2014 r. dane o przestępstwach stwierdzonych nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich; zgodnie ze zmienioną metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego. W związku z powyższym prezentowane **dane nie są w pełni porównywalne**.

3. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

4. Organizacja **sądów powszechnych** określona jest w ustawie z dnia 27 VII 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2015 r. poz. 133). W ramach struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego działają sądy apelacyjne, okręgowe i rejonowe. W dniu 31 XII 2015 r. w województwie lubuskim działały 2 sądy okręgowe i 12 sądów rejonowych.

5. Sądy apelacyjne rozpatrują sprawy odwoławcze od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe. Do sądu apelacyjnego wpływają sprawy z kilku sądów okręgowych, objętych obszarem jego właściwości.

6. Sądy okręgowe rozpatrują w pierwszej instancji sprawy, gdy ustawa tak stanowi oraz w drugiej instancji - odwołania od orzeczeń sądów rejonowych.

7. Wpływ spraw do sądów oznacza liczbę spraw, które zostały wniesione do sądów powszechnych w celu rozpatrzenia w postępowaniu sądowym.

8. W sądownictwie powszechnym **sprawą załatwioną** jest sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie lub połączono ją z inną sprawą albo przekazano do innego rodzaju sądu lub organu. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną, gdy dotyczy to wszystkich osób występujących w sprawie.

Sprawy (postępowania) załatwione lub zakończone w danym roku obejmują również sprawy niezałatwione w latach poprzednich.

*Since 2014 data about ascertained crimes do not include punishable acts committed by juveniles; in accordance with the amended methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court. Due to the above, presented **data are not fully comparable**.*

***3**. The **rate of detectability of delinquents** is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.*

***4.** The organization of common courts is defined in the Law on Common Courts, dated 27 VII 2001 (unified text: Journal of Laws 2015 item 133). Appeal, regional and district courts function within the framework of the organizational structure of common courts. On 31 XII 2015, in Lubuskie*
voivodship were 2 regional courts and 12 district courts.

***5. Appeal courts** consider cases in which the verdicts issued by regional courts of first instance are appealed. An appeal court considers cases from several regional courts within its jurisdiction.*

***6. Regional courts** consider cases relegated by the law in the first instance and appeals of regional court verdicts in the second instance.*

***7. Incoming cases** are the number of cases that were filed in common courts for consideration in a court proceedings.*

***8.** In common courts a **resolved case** is a case with regard to which a sentence or order has been issued or combined with another case, or which has been transferred to a different kind of court or authority. A case that involves a number of persons is considered resolved when this applies to all the persons.*

The resolved cases and completed proceedings in the given year also include the cases unresolved from previous years.

9. Sprawy rodzinne obejmują postępowanie:

1) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego;

2) dotyczące nałożenia na alkoholików obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;

3) wobec nieletnich w zakresie:

a) zapobiegania i zwalczania demoralizacji w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,

b) postępowania w sprawach o czyny karalne w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale przed ukończeniem 17 lat,

c) wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby 21 lat;

4) w związku z leczeniem narkomanów;

5) w sprawie kontroli umieszczania w zakładach lecznictwa psychiatrycznego.

Tryb postępowania wobec nieletnich przed sądem (pkt 3a i 3b) wynika z ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 1654).

Zmiany dokonane w ustawie, które weszły w życie z dniem 2 I 2014 r. zniosły dwuetapową procedurę postępowania sądów wobec nieletnich. Przed zmianami sędzia, w momencie wpływu sprawy do sądu, mógł wszcząć postępowanie wyjaśniające wobec nieletniego, a następnie wobec tego samego nieletniego mógł wydać postanowienie o rozpoznaniu sprawy na posiedzeniu lub rozprawie w postępowaniu opiekuńczo-wychowawczym lub w postępowaniu poprawczym. Sprawy wszczęte przed dniem wejścia w życie nowych przepisów rozpatrywane były według dwuetapowej procedury. Zgodnie z obowiązującą jednoetapową procedurą sąd prowadzi postępowanie i orzeka w sprawach, w których zachodzi podejrzenie demoralizacji lub popełnienia czynu karalnego przez nieletniego.

9. Family cases *include the following proceedings:*

1) family and guardianship law;

2) regarding enforcement of compulsory treatment of alcoholics;

3) with respect to juveniles concerning:

a) prevention and counteraction the demoralization of persons under the age of 18,

b) proceedings in cases concerning punishable acts committed by persons aged 13—16,

c) execution of educational and corrective measures concerning persons with regard to whom such measures have been adjudicated, but not longer than until the age of 21;

4) compulsory treatment of drug addicts;

5) supervising the placement of an individual in a psychiatric treatment facility.

Court proceedings against juveniles (points 3a and 3b) are based on the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (unified text: Journal of Laws 2016 item 1654).

Amendments to the law entered into force as of 2 I 2014 abolished the two-stage court proceedings against juveniles. Before the amendments, the judge, at the time the case was brought into the court, could institute investigative proceedings against a juvenile and then, with regard to the same juvenile issue the decision on the examination of the case in the course of tutorial and educational proceedings or correctional proceedings. Cases instituted before the effective date of new regulations were examined according to two-stage procedure. According to the valid single-stage procedure the court conducts the proceedings and adjudges of cases in which occur suspicion of demoralization or commitment punishable act by a juvenile.

Sprawy rodzinne rozpoznawane są przez sądy rodzinne, które działają jako wydziały rodzinne i nieletnich w sądach rejonowych, z wyjątkiem niektórych spraw, np. o rozwód i separację rozpoznawanych przez wydziały cywilne sądów okręgowych na podstawie ustawy z dnia 27 VII 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. patrz ust. 4 na str. 89).

10. Dorośli skazani są to osoby, które zostały skazane za przestępstwo popełnione w wieku co najmniej 17 lat.

11. Krajowy Rejestr Sądowy prowadzony jest przez sądy rejonowe (sądy gospodarcze) na podstawie ustawy z dnia 20 VIII 1997 r. (tekst jednolity: Dz.U. 2017 poz. 700) i przepisów wykonawczych.

W województwie lubuskim Krajowy Rejestr Sądowy prowadzony jest przez Sąd Rejonowy w Zielonej Górze.

Family cases are heard by family courts which act as family and juvenile departments in district courts, with the exception of some cases (e.g., divorce and separation), which have been transferred to civilian regional courts on the basis of the Law on Common Courts, dated 27 VII 2001 (Journal of Laws see item 4 on page 89).

***10. Adults convicts** are persons who have been sentenced for committed crime aged 17 or more.*

***11. National Judicial Register** is conducted by regional courts (commercial courts) on the basis of law dated 20 VIII 1997 (unified text: Journal of Laws 2017 item 700, with later amendments) and implementing regulations.*

In Lubuskie voivodship National Judicial Register is conducted by Regional Court in Zielona Góra.

TABL. 1(33). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH**[a]

ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS[a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
O G Ó Ł E M	**39483**	**39230**	**26949**	**22775**	***T O T A L***
w tym w miastach	30519	29021	20982	17737	*of which urban areas*
w tym:					*of which:*
Przeciwko życiu i zdrowiu – art. 148––162 kk	**1049**	**1153**	**593**	**636**	***Against life and health – Art. 148–162 Criminal Code***
w tym:					*of which:*
Zabójstwo – art. 148 kk	27	27	29	28	*Homicide – Art. 148 Criminal Code*
Uszczerbek na zdrowiu – art. 156 i 157 kk	460	546	361	352	*Damage to health – Art. 156 and 157 Criminal Code*
Udział w bójce lub pobiciu – art. 158 i 159 kk	497	448	149	192	*Participation in violence or assault – Art. 158 and 159 Criminal Code*
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji – art. 163–180 kk	**7351**	**6633**	**2856**	**2753**	***Against public safety and safety in transport – Art. 163–180 Criminal Code***
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego ––art. 178a	6775	6239	2286	2027	*Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant – Art. 178a Criminal Code*
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania – art. 189–196 kk	**1470**	**1561**	**1016**	**1103**	***Against freedom, freedom of conscience and religion – Art. 189–196 Criminal Code***
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności – art. 197–205 kk	**241**	**227**	**100**	**164**	***Against sexual freedom and morals – Art. 197–205 Criminal Code***
W tym zgwałcenie – art. 197 kk	65	51	33	47	*Of which rape – Art. 197 Criminal Code*
Przeciwko rodzinie i opiece – art. 206–211 kk	**900**	**1122**	**935**	**890**	***Against the family and guardianship – Art. 206–211 Criminal Code***
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną – art. 207 kk	642	572	467	546	*Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person – Art. 207 Criminal Code*
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej – art. 212–217 kk	**65**	**541**	**171**	**181**	***Against good name and personal integrity – Art. 212–217 Criminal Code***
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk [b]	**1013**	**1365**	**2425**	**662**	***Against the activities of state institutions and local government – Art. 222–231 Criminal Code*** [b]
w tym:					*of which:*
Naruszenie nietykalności cielesnej lub czynna napaść na funkcjonariusza publicznego – art. 222 i 223 kk	124	179	175	174	*Battery or active assault on a public official – Art. 222 and 223 Criminal Code*
Znieważenie funkcjonariusza publicznego albo znieważanie lub poniżanie organu konstytucyjnego RP – art. 226 kk	458	523	408	309	*Insulting a public official or insulting a constitutional body of the Republic of Poland – Art. 226 Criminal Code*
Przestępstwa korupcyjne – art. 228–231 250a, 296a i 296b kk	215	506	1663	37	*Corruption – Art. 228–231, 250a, 296a and 296b Criminal Code*

a W latach 2005 i 2010 łącznie z przestępstwami stwierdzonymi przez prokuraturę; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. *b* Łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum" oraz z art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu".

a In 2005 and 2010 including crimes ascertained by prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles. b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section "Against election and referendum" and Art. 296a and 296b Criminal Code (corruption on the managing post and corruption in sport) in the section "Against economic activity".

TABL. 1(33). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH[a] (dok.)**

ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS[a] (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – art. 232–247 kk	**1073**	**1889**	**828**	**686**	***Against the judiciary – Art. 232–247 Criminal Code***
Przeciwko porządkowi publicznemu – art. 252–264 kk	**271**	**345**	**347**	**232**	***Against public order – Art. 252–264 Criminal Code***
Przeciwko wiarygodności dokumentów – art. 270–277 kk[c]	**1777**	**1637**	**907**	**1025**	***Against the reliability of documents – Art. 270–277 Criminal Code[c]***
Przeciwko mieniu – art. 278–295 kk[d]	**19781**	**17716**	**14001**	**11451**	***Against property – Art. 278–295 Criminal Code[d]***
w tym:					*of which:*
Kradzież rzeczy – art. 275 § 1, 278 i 279[e] kk	7983	6036	3848	3578	*Property theft – Art. 275 § 1, 278 and 279[e] Criminal Code*
w tym kradzież samochodu	1007	465	456	442	*of which automobile theft*
Krótkotrwały zabór pojazdu – art. 289 kk	252	194	109	142	*Wilful short-term theft of automobile – Art. 289 Criminal Code*
Kradzież z włamaniem – art. 279 kk[f]	5109	4114	2965	2294	*Burglary – Art. 279 Criminal Code[f]*
Rozbój – art. 280 kk	498	374	161	173	*Robbery – Art. 280 Criminal Code*
Kradzież rozbójnicza – art. 281 kk	43	36	31	36	*Theft with assault – Art. 281 Criminal Code*
Wymuszenie rozbójnicze – art. 282 kk	107	283	21	13	*Criminal coercion – Art. 282 Criminal Code*
Oszustwo – art. 286 i 287 kk	2282	2628	4122	2859	*Fraud – Art. 286 and 287 Criminal Code*
Przeciwko obrotowi gospodarczemu – art. 296–309 kk[g]	**525**	**678**	**198**	**145**	***Against economic activity – Art. 296–309 Criminal Code[g]***
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi – art. 310–315 kk	**254**	**255**	**244**	**246**	***Against money and securities trading Art. 310–315 Criminal Code***
Przestępstwa z ustaw szczególnych:					***Crimes by specific laws:***
O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (jednolity tekst Dz. U. 2012 r., poz. 1356)	92	30	4	5	*On Sobriety and Alcohol Education (uniform text Journal of Laws 2012, item 1356)*
O prawie autorskim i prawach pokrewnych (jednolity tekst Dz. U. 2006 r. Nr 90, poz. 631, z późniejszymi zmianami)	404	204	17	35	*On Copyright and Related Laws (uniform text Journal of Laws 2006 No. 90, item 631 with later amendments)*
O przeciwdziałaniu narkomanii – ustawy z dnia 24 IV 1997 r. jednolity tekst Dz. U. 2003 r. Nr 24, poz. 198, z późniejszymi zmianami) i z dnia 29 VII 2005 r. (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 224)	2616	3033	1541	1933	*On Counteracting Drug Addiction – laws dated 24 IV 1997 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 24, item 198 with later amendments) and dated 29 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2016 item 224)*
Przestępstwa skarbowe – kks	**125**	**193**	**67**	**57**	***Fiscal offences – Penal Fiscal Code***
W tym akcyza	60	55	27	33	*Of which excise*

a, b Notki patrz na str. 88. *c* Z wyłączeniem kradzieży lub przywłaszczenia dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk). *d* Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów"). *e* Wyłącznie w zakresie kradzieży samochodu poprzez włamanie. *f* Z wyłączeniem kradzieży samochodu poprzez włamanie. *g* Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a, b See notes on page 88. c Excluding theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code). d Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section "Against the reliability of documents"). e Exclusively in regard to automobile theft by burglary. f Excluding automobile theft by burglary. g Excluding corruption under Art. 296a and 296b Criminal Code.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 2 (34). **WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ**[a]

RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	w %		*in %*		
O G Ó Ł E M	**70,0**	**76,1**	**71,2**	**69,5**	***T O T A L***
w tym przestępstw [b]:					*of which of crimes* [b]*:*
Przeciwko życiu i zdrowiu	87,7	87,8	83,4	83,8	*Against life and health*
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	99,0	99,4	98,8	98,7	*Against public safety and safety in transport*
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania	94,0	96,3	92,5	91,4	*Against freedom, freedom of conscience and religion*
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	93,4	93,0	89,0	82,9	*Against sexual freedom and morals*
Przeciwko rodzinie i opiece	99,8	100,0	99,8	99,4	*Against the family and guardianship*
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej	90,8	97,2	83,6	92,3	*Against good name and personal integrity*
Przeciwko mieniu [c]	46,3	53,1	53,5	49,3	*Against property* [c]

a W latach 2005 i 2010 łącznie z przestępstwami stwierdzonymi przez prokuraturę; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. *b* Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 88. *c* Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów").

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a In 2005 and 2010 including crimes ascertained by prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles. b See Criminal Code articles table 1 on page 88. c Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section "Against the reliability of documents").

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 3(35). **WPŁYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH**

INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
SĄDY REJONOWE — sądy pierwszej instancji					
DISTRICT COURTS — courts of first instance					
O G Ó Ł E M	**277761**	**341885**	**317008**	**305708**	***T O T A L***
w tym sprawy:					*of which cases:*
Karne z aktami oskarżenia		21771	13423	12840	*Criminal with bills of indictment*
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	72058	20643	21199	15157	*Concerning offences with motions for punishment*
Pozostałe karne i o wykroczenia [a]		42439	43238	41620	*Other criminal and concerning petty offences* [a]
Cywilne	140708	183965	180280	178775	*Civil*
w tym wieczysto-księgowe [b]	77280	87021	86658	90398	*of which involving real estate registry* [b]
Rodzinne	36254	47085	46160	44690	*Family*
Z zakresu prawa pracy	7788	3334	2720	2397	*Labour law*
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	941	761	1095	873	*Related to social security law*
Gospodarcze [c]	10998	10729	8893	9356	*Commercial law* [c]
SĄDY OKRĘGOWE — sądy pierwszej instancji i odwoławcze					
REGIONAL COURTS — courts of first instance and appeal					
O G Ó Ł E M	**28920**	**31457**	**28756**	**28104**	***T O T A L***
w tym sprawy:					*of which cases:*
Karne z aktami oskarżenia	13064	456	436	391	*Criminal with bills of indictment*
Pozostałe karne i o wykroczenia [a]		14703	14973	13979	*Other criminal and concerning petty offences* [a]
Cywilne[cd]	8822	7858	8776	8915	*Civil* [cd]
Z zakresu prawa pracy	575	490	413	440	*Labour law*
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	4967	7259	4158	4379	*Related to social security law*
Gospodarcze	1452	578	x	x	*Commercial law*

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. *b* Łącznie ze zbiorami dokumentów. *c* Bez spraw rejestrowych. *d* Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including collections of documents. c Excluding registry cases. d Including family cases (i.a., divorce).

S o u r c e : data of the Ministry of Justice.

TABL. 4(36). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO**
ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
O G Ó Ł E M	**21053**	**18838**	**9505**	**10310**	***T O T A L***
w tym mężczyźni	19004	17345	8599	9346	*of which men*
w tym za przestępstwa [a]:					*of which for crimes[a]:*
Przeciwko życiu i zdrowiu [b]	**1975**	**1954**	**1120**	1240	***Against life and health*** [b]
w tym:					*of which:*
Zabójstwo	20	24	9	14	*Homicide*
Uszczerbek na zdrowiu, udział w bójce lub pobiciu	870	719	445	469	*Damage to health, participation in violence or assault*
Przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	**5944**	**6188**	**2204**	**2491**	***Against safety in transport***
W tym za prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego	5583	5910	1981	1934	*Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant*
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajowości	**631**	**549**	**487**	**479**	***Against freedom, freedom of conscience and religion, sexual freedom and morals***
W tym zgwałcenie	48	28	21	17	*Of which rape*
Przeciwko rodzinie i opiece	**713**	**998**	**775**	747	***Against the family and guardianship***
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną	494	478	394	407	*Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person*
Przeciwko mieniu	**6472**	**5141**	**2824**	**3048**	***Against property***
w tym:					*of which:*
Kradzież rzeczy	2068	1662	786	886	*Property theft*
Kradzież z włamaniem	1248	739	453	448	*Burglary*
Rozbój	278	215	120	100	*Robbery*

a Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 89 i 90. *b* Łącznie z przestępstwami z ustaw o przeciwdziałaniu narkomanii — ustawy z dnia 24 IV 1997 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198) i z dnia 29 VII 2005 r. (tekst jednolity: Dz.U. 2016, poz. 224).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a See Criminal Code articles table 1 on page. 89 and 90. b Including crimes from the laws on counteracting drug addiction — laws dated 24 IV 1997 (unified text: Journal of Laws 2003 No. 24, item 198) and dated 29 VII 2005 (unified text: Journal of Laws 2016, item 224).

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 5(37). **ZAŁATWIONE SPRAWY RODZINNE**
RESOLVED FAMILY CASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
O G Ó Ł E M	**13448**	**14337**	**9399**	**11931**	***T O T A L***
O rozwód	2658	3019	2772	3994	*By divorce*
O separację	347	201	97	203	*By separation*
O alimenty	4707	4845	3728	4505	*By alimony*
Nieletnich [a]:					*Concerning juveniles [a]:*
w postępowaniu wyjaśniającym w związku z:					*in investigation proceedings involving:*
demoralizacją	1177	1343	x	x	*demoralization*
czynami karalnymi	2743	2812	x	x	*punishable acts*
na posiedzeniu lub rozprawie w związku z:					*at session or hearing involving:*
demoralizacją	538	800	x	x	*demoralization*
czynami karalnymi	1278	1317	x	x	*punishable acts*
w postepowaniu w sprawach, w których zachodzi podejrzenie:					*in investigation of case in which occur suspicion:*
demoralizacji	x	x	1484	1614	*of demoralization*
popełnienia czynu karalnego	x	x	1318	1615	*of committing punishable acts*

a Dane dotyczą osób; w 2014 r. zmieniła się procedura postępowania sądów wobec nieletnich, patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 87.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Data relate to persons; in 2014 changed court proceedings against juveniles, see general notes, item 9 on page 87.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 6(38). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM** [a]
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF IN THE NATIONAL JUDICIAL REGISTER [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Rejestr Przedsiębiorców					***Register of Entrepreneurs***
Przedsiębiorstwa państwowe	16	1	-	-	*State owned enterprises*
Przedsiębiorstwa zagraniczne	1	1	1	1	*Foreign enterprises*
Społeczno-zawodowe organizacje rolników [b]	8	5	7	7	*Professional organizations of farmers* [b]
Spółdzielnie	289	302	326	321	*Cooperatives*
Spółki jawne	533	657	769	770	*Unlimited partnerships*
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	2661	3893	6347	6936	*Lmited liability companies*
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej [c]					***Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities*** [c]
Stowarzyszenia [d]	996	1485	2038	2103	*Associations* [d]
Związki zawodowe	140	162	169	169	*Trade unions*
Izby gospodarcze	5	6	5	5	*Economic chambers*
Rejestr Dłużników Niewypłacalnych					***Register of Insolvent Debtors***
Dłużnicy ogółem	5448	21831	35483	35451	*Total debtors*

a Sądem rejestrowym prowadzącym Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa jest Sąd Rejonowy w Zielonej Górze. *b* Prowadzące działalność gospodarczą. *c* Do 2011 r. – "Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej". *d* Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.
U w a g a. Rejestr obejmuje także inne podmioty.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Registration court conducting the National Judicial Register in lubuskie voivodship is the District Court in Zielona Góra. b Conducting economic activity. c Until 2011 – "Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Public Health Care Facilities". d Excluding physical education associations and sports associations.
N o t e. Register also included other entities.
S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

DZIAŁ V

LUDNOŚĆ

Uwagi ogólne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:

1) bilansów stanu i struktury ludności na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (z wyjątkiem danych dla lat 1999-2001 oraz 2010 r. - patrz ust. 2) przy uwzględnieniu:

   a) zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,

   b) różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. - ponad 2 miesiące) na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych (zameldowania i wymeldowania na pobyt czasowy z/do innych gmin;

2) rejestrów Ministerstwa Cyfryzacji - o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);

3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego - o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;

4) sprawozdawczości sądów okręgowych - o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

2. Dane o ludności (według stanu w dniu 30 VI i 31 XII) a także współczynniki demograficzne oraz przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano przy przyjęciu liczby ludności zbilansowanej:

- w 2005 r. - w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002,
- dla lat 2010-2015 - w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (dla 2010 r. zastosowano podział administracyjny z dnia 31 XII 2011 r.).

CHAPTER V

POPULATION

General notes

1. *Chapter tables were compiled on the basis of:*

1) the balances of the size and structure of the population in a gmina. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census (with the exception of data for 1999-2001 and 2010 - see item 2), taking into account:

   a) changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division,

   b) difference between the number of people registered for temporary stay for a period of more than 3 months (until 2005 - for a period of more than 2 months) in a gmina and the number of people temporary absent (registering and cancelling registration for temporary stay from/to other gminas);

2) the registers of the Digital Affairs – on internal and international migration of population for permanent residence (since 2006 the source of these data is PESEL register –Common Electronic System of Population Register);

3) documentation of Civil Status Offices regarding registered marriages, births and deaths;

4) documentation of regional courts - regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.

2. Data about population *(as of 30 VI and 31 XII) as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 population etc.) were prepared assuming the number of population balanced on:*

- *for 2005- the basis of results of the Population and Housing Census 2002,*
- *for 2010-2015 - the basis of results of the Population and Housing Census 2011 (for 2010 was applied the administrative division of the country obligatory as of 31 XII 2011).*

3. Przez ludność **w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet 18-59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym,** tj. w wieku 18-44 lata i niemobilnym**,** tj. mężczyźni - 45-64 lata, kobiety - 45-59 lat. Przez ludność **w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność **w wieku przedprodukcyjnym,** tj. do 17 lat oraz ludność **w wieku poprodukcyjnym,** tj. mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej.

4. Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

5. Dane o **ruchu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano:

- małżeństwa - według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku, gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem);
- separacje - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża). Nie są uwzględniane przypadki, gdy oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa zamieszkiwali za granicą;
- rozwody - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka). Nie są uwzględniane przypadki, gdy oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa zamieszkiwali za granicą;
- urodzenia - według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka;
- zgony - według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

3. *The* ***working age population*** *refers to males, aged 18-64, and females, aged 18-59. In this category the age groups of* ***mobility*** *(i.e. 18-44) and* ***non-mobility*** *(i.e. 45-64 for males and 45-59 for females) are distinguished. The* ***non-working age population*** *is defined as the* ***pre-working age population,*** *i.e., up to the age of 17 and the* ***post-working age population,*** *i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.*

4. Median age *of population is a parameter determining border of age, which half of population has already exceeded and second half has not reached yet.*

5. *Data regarding the* ***vital statistics*** *according to territorial division were compiled as follows:*

- *marriages - according to the husband's place of permanent residence before the marriage (in cases when the husband lived abroad before the marriage, the wife's place of residence before the marriage is used);*
- *separations - according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing aboard, place of residence of a spouse has been taken; in cases unanimous petition of both of persons - residence of husband is used). Data exclude divorces in which both spouses were living abroad at the moment of filling petition for separation;*
- *divorces - according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing aboard, place of residence of a spouse has been taken). Data exclude divorces in which both spouses were living abroad at the moment of filling petition for separation;*
- *births - according to the mother's place of permanent residence;*
- *deaths - according to the place of permanent residence of the deceased.*

The data on ***marriages*** *refers to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices. On the basis of the Law dated 24 VII 1998 (Journal of Laws, No. 117, item 757) in the local civil status offices in Poland are registered all marriages, including those based on the internal law of the Churches or the Religious Associations. Marriages contracted (on the basis of canonic laws marriages) subordinate the civil Polish laws and induce due to the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.*

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w dziesięciu Kościołach i Związku Wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (cząstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15-19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45-49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

– **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15-49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmienne,

– **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmienne współczynniki płodności),

– **współczynnik dynamiki demograficzne**j jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

Do 2014 r. źródłem danych o **urodzeniu żywym i martwym** był, wykorzystywany wtórnie przez statystykę publiczną, dokument Ministerstwa Zdrowia podstawowy dla akt stanu cywilnego „Pisemne zgłoszenie urodzenia dziecka".

The religious marriages may by contracted in the ten Churches and Religious Associations: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

***Female fertility rate** is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15-49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers in the age under 15 are counted to the group 15-19 and from the mothers in the age 50 and over - to the group 45-49.*

Reproduction rates:

– ***total fertility rate** refers to the number of children which would be born to the average woman during the course of her entire reproductive period (15-49 years of age) assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., in assuming age specific fertility rates for this period to be constant,*

– ***gross reproduction rate** refers to the number of daughters which would be born to the average woman assuming that a woman during her reproductive age will give births with an intensity which is characteristic for all women giving births in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),*

– ***demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.*

***Natural increase of the population** accounts for the difference between the number of live births and deaths in a given period.*

***Infant** is a child under the age of 1.*

Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

*Up to 2014 the source of data on **live birth and still birth** were the document of the Ministry of Health "Notification of birth", which is basic document for civil status acts and is secondarily utilized by national statistics.*

Od 2015 r. źródłem danych:

– medycznych o **urodzeniu żywym** jest dokument Ministerstwa Zdrowia „Karta urodzenia"), natomiast dane demograficzno-społeczne pochodzą z rejestru stanu cywilnego oraz rejestru Pesel;

– o **urodzeniach martwych** jest sprawozdanie o działalności szpitala ogólnego zawierające ogólne informacje, tj. dotyczące: liczby urodzeń martwych w podziale na ciężar urodzeniowy dziecka i województwo porodu (umiejscowienie szpitala). Prezentowane za lata 2015-216 dane zostały oszacowane w podziale na miasto i wieś oraz płeć. Brak szczegółowych danych o urodzeniach martwych (medycznych i demograficzno-społecznych o dziecku i matce) wynika z wprowadzenia w 2015 r. nowego dokumentu „Karta martwego urodzenia" (Dz. U. z 12 stycznia 2015 r., poz. 171) niezawierającego danych podstawowych dla statystyki urodzeń.

Uwaga – zmiany, które miały miejsce w 2015 r. w zakresie wzoru karty urodzenia (żywego i martwego) oraz systemu rejestracji aktów stanu cywilnego spowodowały także wzrost liczby nieustalonych cech dotyczących m.in.: stanu cywilnego matki i daty zawarcia małżeństwa, podziału na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie oraz kolejności urodzenia dziecka, daty poprzedniego porodu itd.

Podział na **urodzenia małżeńskie** i **pozamałżeńskie** jest dokonywany zgodnie ze stanem faktycznym ustalonym na podstawie przepisu art. 62 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (ustawa z dnia 25 II 1964 r., Dz. U. z 1964 r. Nr 9, poz. 59).

6. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

7. Prognoza ludności do 2050 r. opracowana została w 2016 r. na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 XII 2015 r. (w podziale administracyjnym obowiązującym w dniu 1 I 2016 r.) oraz założeń dotyczących tendencji w dzietności, umieralności i migracjach zagranicznych, przy czym dane o ludności według **wieku produkcyjnego i poprodukcyjnego** podano przyjmując górną granicę dla wieku produkcyjnego 59/64 lata oraz dolną granicę dla wieku poprodukcyjnego 60/65 lat.

Since 2015 the source of:

– *medical data of **live births** is document of the Ministry of Health "Birth certificate". Sociodemographic data come from the register of civil status and register Pesel;*

– *data of **still births** is a report on the activities of a general hospital containing general information, ie.: the number of stillbirths in the division of the birthweight and voivodship of delivery (location of the hospital). Presented for 2015-216 data have been estimated in the division of the urban and rural areas and sex. Causes of lack of data about still births (medical and socio-demographic of the child and mother) is introduction in 2015 new document "Still birth certificate" 1 (Journal of Laws on 12 January 2015, item 171). This document doesn't contain the basic data for the statistics of births.*

***Note** – the changes that took place in 2015 in certifications of live birth and stillbirth, as well as birth registration system of civil status has also resulted in an increase in the number of missing data relating to, among others, marital status of mother and the date of marriage, division of births on legitimal and illegitimal and birth order of the child, date of previous birth, etc.*

*Civil status office divides the births on **legitimate** and **illegitimate** in accordance with the factual status fixed on the basis of Art. 62 § 1 of the Family and Tutelary Code (the Act from February 25, 1964, Journal of Laws 1964 No. 9, item 59).*

***6. Life expectancy** is expressed by the average number of years that a person at the exact age x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.*

***7. Population projection until 2050** was calculated in 2016 on the basis of population number and structure as of 31 XII 2015 (in administrative division valid as of 1 I 2016) as well as assumptions on fertility, mortality and international migration, data about population by **working and post-working age** are given assuming the upper limit of the working age 59/64 and the lower limit of the post-working age 60/65.*

8. Prognoza gospodarstw domowych do 2050 r. została opracowana w 2016 r. na podstawie wyników narodowych spisów powszechnych ludności i mieszkań z lat 2002 i 2011 w zakresie liczby i struktury gospodarstw domowych oraz założeń dotyczących tendencji w kształtowaniu się procesów demograficznych, społecznych i ekonomicznych zachodzących w Polsce, szczególnie wynikających z zachowań prorodzinnych i promałżeńskich osób młodych, które uczestniczą w procesie formowania się rodzin i tworzenia nowych gospodarstw domowych.

9 Dane o **migracjach wewnętrznych ludności** opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniach osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

10. Dane o **migracjach zagranicznych** opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

Napływ ludności obejmuje zameldowania na pobyt stały, odpływ - wymeldowania ze stałego miejsca zamieszkania.

11. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności według stanu w dniu 30 VI:

- do 2009 r. - zameldowanej na pobyt stały,
- od 2010 r. - faktycznie zamieszkałej.

12. Do **ludności rezydującej** (rezydentów) zalicza się:

a) stałych mieszkańców gminy, z wyjątkiem osób przebywających poza gminą zamieszkania przez okres co najmniej 12 miesięcy – bez względu na ich miejsce przebywania (w kraju czy za granicą);

b) osoby przebywające czasowo w gminie z zamiarem zamieszkania przez okres co najmniej 12 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (imigranci bez stałego pobytu w Polsce).

8. The households projection *until 2050 was calculated in 2016 on the basis of the results of the population and housing censuses in 2002 and 2011 in terms of the number and composition of households and assumptions about trends in the development of demographic, social and economic processes in Poland, especially under the pro-family and pro-marriage behavior patterns of young people who participate in the formation of families and the creation of new households.*

9. *Data regarding* ***internal migration of the population*** *were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.*

10. *Data regarding* ***international migration*** *were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as regarding the removal from registration of people leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).*

The inflow of the population includes registration of arrival for permanent residence, outflow – registration of departure from permanent residence.

11. *Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population as of 30 VI:*

- *to 2009 - registered for permanent residence,*
- *since 2010 - de facto population (population actually residing).*

12. *The* ***usual residence population*** *(residents) – comprise the following groups:*

a) permanent residents of the gmina, with the exception of persons residing outside the gmina of residence for a period 12 months and more – regardless of their place of residence (in the country or abroad);

b) a person temporarily staying in the gmina with the intention of residence for the period 12 months and more, arrived from another place in the country or from abroad (immigrants who are not registered for permanent residence in Poland).

Ludność według płci i wieku w 2016 r.

Stan w dniu 31 XII

Population by sex and age in 2016

As of 31 XII

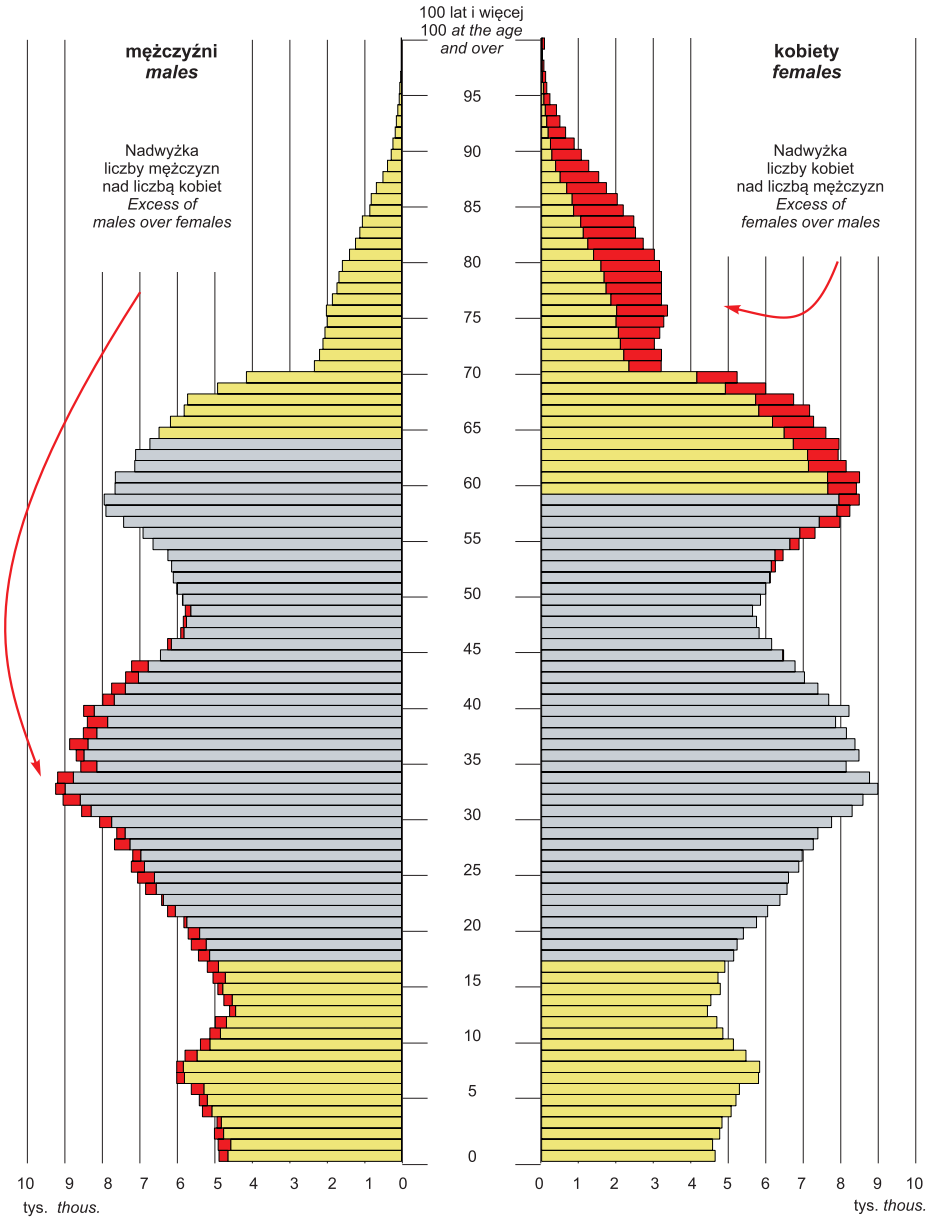

Ludność w wieku:
Population in age:

produkcyjnym
working age

przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym
pre-working and post-working age

Ruch naturalny ludności
Vital statistics

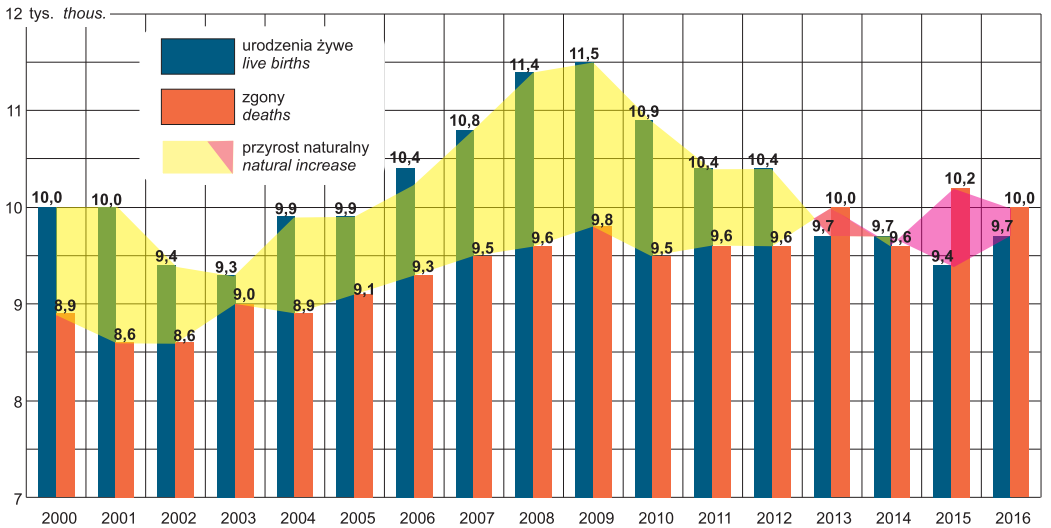

Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku 0 lat
Life expectancy at 0 age

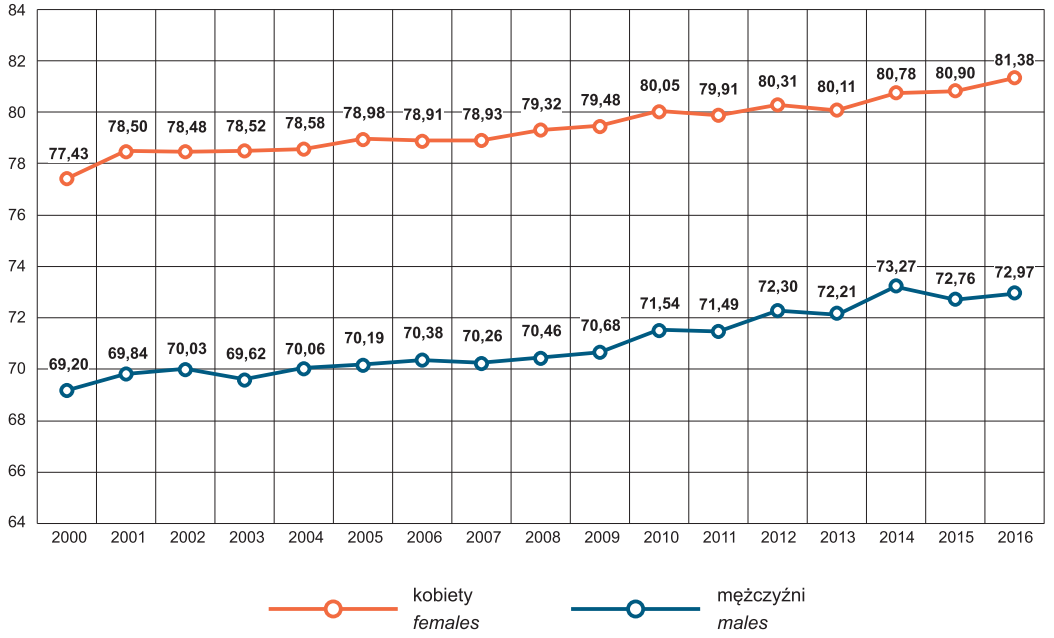

TABL. 1(39). **LUDNOŚĆ**[a]
POPULATION [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
STAN W DNIU 30 VI					
AS OF 30 VI					
O G Ó Ł E M	**1009192**	**1022896**	**1019514**	**1017450**	***T O T A L***
mężczyźni	489599	498115	496245	495223	*males*
kobiety	519593	524781	523269	522227	*females*
Miasta	647558	650368	662537	660842	*Urban areas*
Wieś	361634	372528	356977	356608	*Rural areas*
STAN W DNIU 31 XII					
AS OF 31 XII					
O G Ó Ł E M	**1009198**	**1023215**	**1018075**	**1017376**	***T O T A L***
na 1 km^2	72	73	73	73	*per 1 km^2*
mężczyźni	489688	498374	495674	495111	*males*
kobiety	519510	524841	522401	522265	*females*
na 100 mężczyzn	106	105	105	105	*per 100 males*
Miasta	647054	649781	661321	660397	*Urban areas*
w % ogółu ludności	64,1	63,5	65,0	64,9	*in % of total population*
Wieś	362144	373434	356754	356979	*Rural areas*
w % ogółu ludności	35,9	36,5	35,0	35,1	*in % of total population*

[a] Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 94.
[a] *Based on balances; see general notes, item 1 on page 94.*

TABL. 2(40). **LUDNOŚĆ[a] W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION[a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
O G Ó Ł E M	**1009198**	**1023215**	**1018075**	**1017376**	***T O T A L***
W wieku przedprodukcyjnym	**212814**	**195704**	**184524**	**183640**	***Pre-working age***
mężczyźni	108832	100182	94577	94032	*males*
kobiety	103982	95522	89947	89608	*females*
Miasta	126821	115948	114942	114674	*Urban areas*
mężczyźni	64867	59377	58921	58676	*males*
kobiety	61954	56571	56021	55998	*females*
Wieś	85993	79756	69582	68966	*Rural areas*
mężczyźni	43965	40805	35656	35356	*males*
kobiety	42028	38951	33926	33610	*females*
W wieku produkcyjnym	**659796**	**672779**	**642638**	**635141**	***Working age***
w tym w wieku mobilnym	407357	412303	404962	401649	*of which of mobility age*
mężczyźni	337666	354342	342463	339121	*males*
w tym w wieku mobilnym	206480	210299	206743	205198	*of which of mobility age*
kobiety	322130	318437	300175	296020	*females*
w tym w wieku mobilnym	200877	202004	198219	196451	*of which of mobility age*
Miasta	430930	429030	412396	406354	*Urban areas*
mężczyźni	216167	222448	217091	214478	*males*
kobiety	214763	206582	195305	191876	*females*
Wieś	228866	243749	230242	228787	*Rural areas*
mężczyźni	121499	131894	125372	124643	*males*
kobiety	107367	111855	104870	104144	*females*
W wieku poprodukcyjnym	**136588**	**154732**	**190913**	**198595**	***Post-working age***
mężczyźni	43190	43850	58634	61958	*males*
kobiety	93398	110882	132279	136637	*females*
Miasta	89303	104803	133983	139369	*Urban areas*
mężczyźn	27948	29445	40800	43039	*males*
kobiety	61355	75358	93183	96330	*females*
Wieś	47285	49929	56930	59226	*Rural areas*
mężczyźni	15242	14405	17834	18919	*males*
kobiety	32043	35524	39096	40307	*females*
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	**53**	**52**	**58**	**60**	***NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE***
Mężczyźni	45	41	45	46	*Males*
Kobiety	61	65	74	76	*Females*

a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 94.

a Based on balances; see general notes, item 1 on page 94.

TABL. 3(41). **LUDNOŚĆ[a] WEDŁUG PŁCI I WIEKU**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION[a] BY SEX AND AGE
As of 31 XII

W I E K *A G E*	2005	2010	2015	2016					
				ogółem *grand total*		miasta *urban areas*		wieś *rural areas*	
				ogółem *grand total*	w tym mężczyźni *of which males*	razem *total*	w tym mężczyźni *of which males*	razem *total*	w tym mężczyźni *of which males*
O G Ó Ł E M ***T O T A L***	**1009198**	**1023215**	**1018075**	**1017376**	**495111**	**660397**	**316193**	**356979**	**178918**
0– 2 lata	28948	34708	28762	28804	14811	18605	9555	10199	5256
3– 6	39295	41762	43816	41734	21322	26597	13599	15137	7723
7–12	70772	59115	62372	65162	33353	40278	20597	24884	12756
13–15	42841	34386	28845	28057	14292	16877	8617	11180	5675
16–18	47030	39255	31763	30463	15691	18853	9639	11610	6052
19–24	109357	89317	74807	72129	36725	42585	21726	29544	14999
25–29	84650	89944	74519	71983	36819	45050	22872	26933	13947
30–34	72176	85830	87847	86684	44198	57163	28780	29521	15418
35–39	59886	73419	84368	84223	43122	55993	28414	28230	14708
40–44	65216	60271	72387	76050	38897	49146	24795	26904	14102
45–49	83877	65068	59146	60149	30278	37782	18650	22367	11628
50–54	83688	82744	63345	61125	30405	38672	18792	22453	11613
55–59	69628	81340	79251	75875	36897	49609	23300	26266	13597
60–64	34019	66081	76488	77362	36343	52708	23818	24654	12525
65–69	35802	31120	60505	64001	29164	44937	19892	19064	9272
70–74	32866	31408	27375	30690	12853	21859	9087	8831	3766
75–79	26119	26781	26160	25538	9262	18139	6525	7399	2737
80 lat i więcej *and more*	23028	30666	36319	37347	10679	25544	7535	11803	3144

a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 94.
a Based on balances; see general notes, item 1 on page 94.

TABL. 4(42). **MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH**
Stan w dniu 31 XII
TOWNS AND URBAN POPULATION
As of 31 XII

L A T A *Y E A R S* GRUPY MIAST WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI *GROUPS OF TOWNS BY NUMBER OF POPULATION*	Miasta *Towns*	Ludność[a] w miastach *Urban population[a]*	
	w liczbach bezwzględnych *in absolute numbers*		w % ogółu ludności *in % of total population*
O G Ó Ł E M 2005	42	647054	64,1
T O T A L 2010	42	649781	63,5
2015	42	661321	65,0
2016	**42**	**660397**	**64,9**
Poniżej 2000 *Below*	1	1301	0,1
2000 – 4999	17	57764	5,7
5000 – 9999	6	42852	4,2
10000 – 19999	12	169651	16,7
20000 – 49999	4	125504	12,3
50000 i więcej *and more*	2	263325	25,9

a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 94.
a Based on balances; see general notes, item 1 on page 94.

TABL. 5(43). **GMINY ZAMIESZKANE PRZEZ LUDNOŚĆ WIEJSKĄ**
Stan w dniu 31 XII
GMINAS AND RURAL POPULATION
As of 31 XII

LATA *YEARS* GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ *GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF RURAL POPULATION*	Gminy [a] *Gminas [a]*	Ludność [b] na wsi *Rural population [b]*	
	w liczbach bezwzględnych *in absolute numbers*		w % ogółu ludności *in % of total population*
OGÓŁEM 2005	74	362144	35,9
TOTAL 2010	74	373434	36,5
2015	73	356754	35,0
2016	**73**	**356979**	**35,1**
Poniżej 2000	3	3935	0,4
Below			
2000 – 4999	41	144605	14,2
5000 – 6999	15	91487	9,0
7000 – 9999	13	104561	10,3
10000 i więcej	1	12391	1,2
and more			

a Wiejskie i miejsko-wiejskie. *b* Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 94.
a Rural and urban-rural gminas. b Based on balances; see general notes, item 1 on page 94.

TABL. 6(44). **MEDIANA WIEKU WEDŁUG PŁCI**
MEDIAN AGE BY SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
OGÓŁEM	**35,8**	**37,4**	**39,5**	**40,0**	***TOTAL***
mężczyźni	33,8	35,8	38,1	38,5	*males*
kobiety	37,9	39,2	41,1	41,5	*females*
Miasta	36,8	38,4	40,3	40,7	*Urban areas*
mężczyźni	34,5	36,4	38,5	39,0	*males*
kobiety	39,3	40,7	42,3	42,7	*females*
Wieś	34,0	35,8	38,0	38,4	*Rural areas*
mężczyźni	32,9	34,9	37,2	37,6	*males*
kobiety	35,3	36,8	38,9	39,4	*females*

TABL. 7(45). **RUCH NATURALNY LUDNOŚCI**
VITAL STATISTICS

WYSZCZE-GÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Małżeństwa *Marriages*		Separacje *Separations*	Rozwody *Divorces*	Urodzenia żywe *Live births*	Zgony *Deaths*		Przyrost naturalny *Natural increase*
		ogółem *total*	w tym wyzna-niowe[a] *of which religious*[a]				ogółem *total*	w tym niemowląt *of which infants*	
		W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH *IN ABSOLUTE NUMBERS*							
O G Ó Ł E M	2005	4920	3130	329	2567	9915	9135	61	780
T O T A L	2010	5926	3549	56	1937	10939	9488	59	1451
	2015	5040	2531	32	2087	9420	10156	39	-736
	2016	**5060**	**2646**	**30**	**1885**	**9734**	**9955**	**57**	**-221**
Miasta	2005	3210	1937	250	2005	6086	5674	38	412
Urban areas	2010	3862	2254	45	1493	6646	5905	30	741
	2015	3271	1583	24	1561	6063	6716	20	-653
	2016	**3307**	**1668**	**23**	**1385**	**6255**	**6446**	**40**	**-191**
Wieś	2005	1710	1193	79	562	3829	3461	23	368
Rural areas	2010	2064	1295	11	444	4293	3583	29	710
	2015	1769	948	8	526	3357	3440	19	-83
	2016	**1753**	**978**	**7**	**500**	**3479**	**3509**	**17**	**-30**
		NA 1000 LUDNOŚCI[b] *PER 1000 POPULATION*[b]							
O G Ó Ł E M	2005	4,87	3,10	32,58	2,54	9,82	9,05	6,15	0,77
T O T A L	2010	5,79	3,47	5,47	1,89	10,69	9,28	5,39	1,42
	2015	4,94	2,48	3,14	2,05	9,24	9,96	4,14	-0,72
	2016	**4,97**	**2,60**	**2,95**	**1,85**	**9,57**	**9,78**	**5,86**	**-0,22**
Miasta	2005	4,97	3,00	38,70	3,10	9,42	8,78	6,24	0,64
Urban areas	2010	5,94	3,47	6,92	2,30	10,22	9,08	4,51	1,14
	2015	4,94	2,39	3,62	2,36	9,15	10,14	3,30	-0,99
	2016	**5,00**	**2,52**	**3,48**	**2,10**	**9,47**	**9,75**	**6,39**	**-0,29**
Wieś	2005	4,70	3,28	21,71	1,55	10,52	9,51	6,01	1,01
Rural areas	2010	5,54	3,48	2,95	1,19	11,52	9,62	6,76	1,91
	2015	4,96	2,66	2,24	1,47	9,40	9,64	5,66	-0,23
	2016	**4,92**	**2,74**	**1,96**	**1,40**	**9,76**	**9,84**	**4,89**	**-0,08**

a Ze skutkami cywilnymi. b W przypadku: separacji – na 100 tys. ludności; zgonów niemowląt – na 1000 urodzeń żywych.

a With civil law consequences. b In case of: separations – data are presented per 100 thous. population; infant deaths – per 1000 live births.

TABL. 8(46). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE I ROZWIĄZANE**
MARRIAGES CONTRACTED AND DISSOLVED

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Małżeństwa zawarte *Marriages contracted*	Małżeństwa rozwiązane *Marriages dissolved*						Różnica między małżeństwami zawartymi a rozwiązanymi [a] *Difference between contracted and dissolved marriages* [a]
			ogółem *total*	przez śmierć *by death of*		przez rozwód[b] *by divorce*[b]	na 1000 istniejących małżeństw *per 1000 existing marriages*		
				mężа *husband*	żony *wife*		ogółem *total*	w tym przez rozwód *of which by divorce*	
OGÓŁEM	2005	4920	6705	3015	1123	2567	30,0	11,5	-1857
TOTAL	2010	5926	5945	2907	1101	1937	26,5	8,6	-115
	2015	5040	5960	2805	1068	2087	26,3	9,2	-1385
	2016	**5060**	**5726**	**2786**	**1055**	**1885**	**25,4**	**8,3**	**-932**
Miasta	2005	3210	4622	1887	730	2005	31,9	13,9	-1758
Urban areas	2010	3862	4029	1832	704	1493	28,7	10,6	-1615
	2015	3271	4174	1881	732	1561	29,4	11,0	-1344
	2016	**3307**	**3874**	**1808**	**681**	**1385**	**27,4**	**9,8**	**-884**
Wieś	2005	1710	2083	1128	393	562	26,4	7,1	-99
Rural areas	2010	2064	1916	1075	397	444	23,1	5,4	804
	2015	1769	1786	924	336	526	21,1	6,2	-41
	2016	**1753**	**1852**	**978**	**374**	**500**	**21,9**	**5,9**	**-48**

a Po uwzględnieniu salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały osób pozostających w stanie małżeńskim. *b* W podziale na miasta i wieś nie uwzględniono rozwodów, w których oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa mieszkali za granicą.

a After considering net internal and international migration for permanent residence of married persons. b Data by urban and rural areas exclude divorces in which both spouses were living abroad at the moment of filing petition for divorce.

TABL. 9(47). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2016 R.**
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2016

MĘŻCZYŹNI W WIEKU *MALES AT AGE*	Ogółem *Total*	Kobiety w wieku *Females at age*							
		19 lat i mniej *and less*	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej *and more*
		OGÓŁEM *TOTAL*							
OGÓŁEM ..... ***GRAND TOTAL***	**5060**	**50**	**1099**	**1921**	**920**	**420**	**374**	**165**	**111**
19 lat i mniej ..... *and less*	8	5	3	-	-	-	-	-	-
20–24	507	30	363	92	16	4	2	-	-
25–29	1775	13	544	1051	141	21	5	-	-
30–34	1269	2	158	574	426	85	24	-	-
35–39	630	-	23	163	223	157	62	2	-
40–49	493	-	8	39	103	127	191	22	3
50–59	197	-	-	1	10	24	70	75	17
60 lat i więcej ..... *and more*	181	-	-	1	1	2	20	66	91

TABL. 9(47). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2016 R. (cd.)**
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2016 (cont.)

MĘŻCZYŹNI W WIEKU *MALES AT AGE*	Ogółem *Total*	Kobiety w wieku *Females at age*							
		19 lat i mniej *and less*	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej *and more*
W tym małżeństwa wyznaniowe [a]	**2646**	**13**	**663**	**1303**	**459**	**122**	**41**	**22**	**23**
Of which church or religious marriages [a]									
19 lat i mniej *and less*	1	1	-	-	-	-	-	-	-
20–24	278	8	204	57	8	1	-	-	-
25–29	1229	3	359	781	75	10	1	-	-
30–34	735	1	90	372	245	25	2	-	-
35–39	264	-	9	81	108	56	9	1	-
40–49	86	-	1	12	23	26	21	1	2
50–59	21	-	-	-	-	4	5	9	3
60 lat i więcej *and more*	32	-	-	-	-	-	3	11	18
MIASTA *URBAN AREAS*									
R A Z E M *T O T A L*	**3307**	**28**	**625**	**1254**	**660**	**291**	**264**	**107**	**78**
19 lat i mniej *and less*	5	2	3	-	-	-	-	-	-
20–24	281	16	199	54	7	3	2	-	-
25–29	1108	9	305	678	101	12	3	-	-
30–34	877	1	97	386	319	56	18	-	-
35–39	433	-	16	110	153	109	45	-	-
40–49	347	-	5	25	75	92	134	14	2
50–59	132	-	-	1	5	17	48	49	12
60 lat i więcej *and more*	124	-	-	-	-	2	14	44	64
W tym małżeństwa wyznaniowe [a]	**1668**	**7**	**379**	**840**	**315**	**76**	**25**	**12**	**14**
Of which church or religious marriages [a]									
19 lat i mniej *and less*	1	1	-	-	-	-	-	-	-
20–24	157	3	115	34	4	1	-	-	-
25–29	758	3	200	500	50	5	-	-	-
30–34	488	-	56	242	174	15	1	-	-
35–39	171	-	7	54	71	33	6	-	-
40–49	59	-	1	10	16	18	12	1	1
50–59	12	-	-	-	-	4	3	4	1
60 lat i więcej *and more*	22	-	-	-	-	-	3	7	12

[a] Ze skutkami cywilnymi.
[a] *With civil law consequences.*

TABL. 9(47). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2016 R. (dok.)**
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2016 (cont.)

MĘŻCZYŹNI W WIEKU *MALES AT AGE*	Ogółem *Total*	Kobiety w wieku *Females at age*							
		19 lat i mniej *and less*	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej *and more*
WIEŚ *RURAL AREAS*									
R A Z E M ***T O T A L***	**1753**	**22**	**474**	**667**	**260**	**129**	**110**	**58**	**33**
19 lat i mniej *and less*	3	3	-	-	-	-	-	-	-
20–24	226	14	164	38	9	1	-	-	-
25–29	667	4	239	373	40	9	2	-	-
30–34	392	1	61	188	107	29	6	-	-
35–39	197	-	7	53	70	48	17	2	-
40–49	146	-	3	14	28	35	57	8	1
50–59	65	-	-	-	5	7	22	26	5
60 lat i więcej *and more*	57	-	-	1	1	-	6	22	27
W tym małżeństwa wyznaniowe [a] ***Of which church or religious marriages*** [a]	**978**	**6**	**284**	**463**	**144**	**46**	**16**	**10**	**9**
20–24	121	5	89	23	4	-	-	-	-
25–29	471	-	159	281	25	5	1	-	-
30–34	247	1	34	130	71	10	1	-	-
35–39	93	-	2	27	37	23	3	1	-
40–49	27	-	-	2	7	8	9	-	1
50–59	9	-	-	-	-	-	2	5	2
60 lat i więcej *and more*	10	-	-	-	-	-	-	4	6

[a] Ze skutkami cywilnymi.
[a] *With civil law consequences.*

TABL. 10(48). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW W 2016 R.**
MARRIAGES CONTRACTED BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2016

POPRZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYZN *PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES*	Ogółem *Total*	Poprzedni stan cywilny kobiet *Previous marital status of females*		
		panny *single*	wdowy *widows*	rozwiedzione *divorced*
OGÓŁEM *TOTAL*				
OGÓŁEM ***GRAND TOTAL***	**5060**	**4140**	**127**	**793**
Kawalerowie *Single*	4183	3801	33	349
Wdowcy *Widowers*	103	18	38	47
Rozwiedzeni *Divorced*	774	321	56	397
MIASTA *URBAN AREAS*				
RAZEM ***TOTAL***	**3307**	**2680**	**80**	**547**
Kawalerowie *Single*	2677	2434	15	228
Wdowcy *Widowers*	76	14	25	37
Rozwiedzeni *Divorced*	554	232	40	282
WIEŚ *RURAL AREAS*				
RAZEM ***TOTAL***	**1753**	**1460**	**47**	**246**
Kawalerowie *Single*	1506	1367	18	121
Wdowcy *Widowers*	27	4	13	10
Rozwiedzeni *Divorced*	220	89	16	115

TABL. 11(49). **MAŁŻEŃSTWA WYZNANIOWE**[a]
CHURCH OR RELIGIOUS MARRIAGES[a]

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE *CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS*		Ogółem *Total*	Miasta *Urban areas*	Wieś *Rural areas*
OGÓŁEM ***TOTAL***	2005	3130	1937	1193
	2010	3549	2254	1295
	2015	2531	1583	948
	2016	**2646**	**1668**	**978**
Kościół Katolicki		2632	1658	974
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny		2	-	2
Kościół Ewangelicko-Augsburski		3	3	-
Kościół Chrześcijan Baptystów		1	1	-
Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich		1	1	-
Kościół Zielonoświątkowy		7	5	2

a Ze skutkami cywilnymi.
a With civil law consequences.

TABL. 12(50). **ROZWODY WEDŁUG WIEKU MAŁŻONKÓW W MOMENCIE WNIESIENIA POWÓDZTWA W 2016 R.**
DIVORCES BY AGE OF SPOUSES AT THE MOMENT OF FILLING PETITION FOR DIVORCE IN 2016

MĘŻCZYŹNI W WIEKU *MALES AT AGE*	Ogółem *Total*	Kobiety w wieku *Females at age*							
		19 lat i mniej *and less*	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej *and more*
OGÓŁEM *TOTAL*									
OGÓŁEM ..... ***GRAND TOTAL***	**1885**	**2**	**70**	**292**	**407**	**374**	**436**	**208**	**96**
20–24	22	1	13	7	1	-	-	-	-
25–29	166	-	37	103	24	1	1	-	-
30–34	358	1	16	137	173	26	5	-	-
35–39	396	-	3	35	148	173	35	1	1
40–49	524	-	1	9	57	160	279	16	2
50–59	283	-	-	1	2	11	110	144	15
60 lat i więcej ..... *and more*	136	-	-	-	2	3	6	47	78
MIASTA *URBAN AREAS*									
RAZEM ..... ***TOTAL***	**1385**	**1**	**46**	**209**	**288**	**279**	**322**	**162**	**78**
20–24	14	1	6	7	-	-	-	-	-
25–29	119	-	27	73	17	1	1	-	-
30–34	252	-	12	95	125	17	3	-	-
35–39	302	-	-	27	109	137	28	-	1
40–49	378	-	1	6	34	113	210	12	2
50–59	213	-	-	1	2	9	76	112	13
60 lat i więcej ..... *and more*	107	-	-	-	1	2	4	38	62
WIEŚ *RURAL AREAS*									
RAZEM ..... ***TOTAL***	**500**	**1**	**24**	**83**	**119**	**95**	**114**	**46**	**18**
20–24	8	-	7	-	1	-	-	-	-
25–29	47	-	10	30	7	-	-	-	-
30–34	106	1	4	42	48	9	2	-	-
35–39	94	-	3	8	39	36	7	1	-
40–49	146	-	-	3	23	47	69	4	-
50–59	70	-	-	-	-	2	34	32	2
60 lat i więcej ..... *and more*	29	-	-	-	1	1	2	9	16

TABL. 13(51). **ROZWODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNICH DZIECI[a] W MAŁŻEŃSTWIE**
DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN[a] IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
			O G Ó Ł E M *T O T A L*		
O G Ó Ł E M	**2567**	**1937**	**2087**	**1885**	***G R A N D T O T A L***
rozwody małżeństw:					*divorces:*
Bez dzieci	784	791	930	800	*Marriages without children*
Z dziećmi	1783	1146	1157	1085	*Marriages with children*
o liczbie dzieci:					*by number of children:*
1	1010	696	692	645	*1*
2	579	382	383	369	*2*
3	133	52	62	61	*3*
4 i więcej	61	16	20	10	*4 and more*
			MIASTA *URBAN AREAS*		
R A Z E M	**2005**	**1493**	**1561**	**1385**	***T O T A L***
rozwody małżeństw:					*divorces:*
Bez dzieci	635	632	712	602	*Marriages without children*
Z dziećmi	1370	861	849	783	*Marriages with children*
o liczbie dzieci:					*by number of children:*
1	795	526	533	481	*1*
2	453	285	262	253	*2*
3	89	37	40	41	*3*
4 i więcej	33	13	14	8	*4 and more*
			WIEŚ *RURAL AREAS*		
R A Z E M	**562**	**444**	**526**	**500**	***T O T A L***
rozwody małżeństw:					*divorces:*
Bez dzieci	149	159	218	198	*Marriages without children*
Z dziećmi	413	285	308	302	*Marriages with children*
o liczbie dzieci:					*by number of children:*
1	215	170	159	164	*1*
2	126	97	121	116	*2*
3	44	15	22	20	*3*
4 i więcej	28	3	6	2	*4 and more*

[a] Poniżej 18 lat.
[a] Below age 18.

TABL. 14(52). **URODZENIA**
BIRTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015[a]	2016[a]			*SPECIFICATION*
				ogółem *total*	miasta *urban areas*	wieś *rural areas*	
Urodzenia żywe	**9915**	**10939**	**9420**	**9734**	**6255**	**3479**	***Live births***
chłopcy	5091	5655	4903	4988	3185	1803	*males*
dziewczęta	4824	5284	4517	4746	3070	1676	*females*
Małżeńskie	6338	6959	5735	5829	3780	2049	*Legitimate*
chłopcy	3264	3559	3020	3014	1968	1046	*males*
dziewczęta	3074	3400	2715	2815	1812	1003	*females*
Pozamałżeńskie	3577	3980	3685	3905	2475	1430	*Illegitimate*
chłopcy	1827	2096	1883	1974	1217	757	*males*
dziewczęta	1750	1884	1802	1931	1258	673	*females*
Urodzenia martwe	**43**	**49**	**33**	**20**	**9**	**11**	***Live still births***
chłopcy	26	26	.	.	.	.	*males*
dziewczęta	17	23	.	.	.	.	*females*

[a] Dane w zakresie urodzeń martwych oraz podziału na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie zostały oszacowane, patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 96 i 97.

[a] Data on stillbirths and on births divided into legitimate and illegitimate were estimated, see general notes, item 5 on pages 96 and 97.

TABL. 15(53). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA[a] ORAZ WIEKU MATKI**
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER[a] AND AGE OF MOTHER

LATA *YEARS* WIEK MATKI *AGE OF MOTHER*		Ogółem *Total*	Kolejność urodzenia dziecka u matki *Birth order* 1	2	3	4	5	6 i dalsze *and over*
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH *IN ABSOLUTE NUMBERS*								
OGÓŁEM *TOTAL*	2005	9915	5196	3140	968	340	130	141
	2010	10939	5416	3950	1040	315	119	99
	2015	9420	4178	3594	985	256	91	78
	2016	**9734**	**4327**	**3793**	**1074**	**280**	**114**	**65**
19 lat i mniej *and less*		418	376	38	4	-	-	-
20–24		1695	1165	447	68	11	1	-
25–29		3122	1624	1132	246	64	25	6
30–34		3051	889	1549	417	90	43	24
35–39		1202	226	547	279	84	32	25
40–44		239	47	78	59	29	12	9
45 lat i więcej *and more*		7	-	2	1	2	1	1
W ODSETKACH *IN PERCENT*								
OGÓŁEM *TOTAL*	2005	100,0	52,4	31,7	9,8	3,4	1,3	1,4
	2010	100,0	49,5	36,1	9,5	2,9	1,1	0,9
	2015	100,0	44,4	38,2	10,5	2,7	1,0	0,8
	2016	**100,0**	**44,5**	**39,0**	**11,0**	**2,9**	**1,2**	**0,7**
19 lat i mniej *and less*		100,0	89,9	9,1	1,0	-	-	-
20–24		100,0	68,7	26,4	4,0	0,6	0,1	-
25–29		100,0	52,0	36,3	7,9	2,0	0,8	0,2
30–34		100,0	29,1	50,8	13,7	2,9	1,4	0,8
35–39		100,0	18,8	45,5	23,2	7,0	2,7	2,1
40–44		100,0	19,7	32,6	24,7	12,1	5,0	3,8
45 lat i więcej *and more*		100,0	-	28,5	14,3	28,5	14,3	14,3

a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia.
a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown.

TABL. 16(54). **PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKCJI LUDNOŚCI**
FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	2005	2010	2015	2016 ogółem *total*	2016 miasta *urban areas*	2016 wieś *rural areas*
Płodność – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku lat: ***Fertility** – live births per 1000 women aged:*						
15–49[ab]	37,1	43,0	38,7	40,3	40,3	40,4
15–19[a]	17,7	19,6	16,5	16,6	13,8	21,0
20–24	62,8	61,6	54,3	55,2	52,3	59,4
25–29	88,7	91,6	81,8	87,3	88,1	85,9
30–34	55,8	67,5	66,3	71,3	74,4	65,1
35–39	20,2	27,2	28,0	29,2	29,0	29,6
40–44	4,4	4,7	5,3	6,6	6,6	6,5
45–49[b]	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2
Współczynniki: ***Rates:***						
Dzietności ogólnej *Total fertility*	1,243	1,352	1,253	1,326	1,314	1,334
Reprodukcji brutto *Gross reproduction*	0,605	0,653	0,601	0,646	0,645	0,643
Dynamiki demograficznej *Demographic dynamics*	1,085	1,153	0,928	0,978	0,970	0,992

a, b Łącznie z urodzeniami z matek w wieku: *a* – poniżej 15 lat, *b* – 50 lat i więcej.
a, b Including births from mothers aged: a – below 15, b – 50 and more.

TABL. 17(55). **ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH**
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED

LATA *YEARS* WIEK ZMARŁYCH *AGE OF DECEASED*	Ogółem *Grand total*			Miasta *Urban areas*			Wieś *Rural areas*		
	ogółem *grand total*	mężczyźni *males*	kobiety *females*	razem *total*	mężczyźni *males*	kobiety *females*	razem *total*	mężczyźni *males*	kobiety *females*
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH *IN ABSOLUTE NUMBERS*									
OGÓŁEM *TOTAL* 2005	9135	4933	4202	5674	3054	2620	3461	1879	1582
2010	9488	5074	4414	5905	3107	2798	3583	1967	1616
2015	10156	5399	4757	6716	3534	3182	3440	1865	1575
2016	**9955**	**5358**	**4597**	**6446**	**3424**	**3022**	**3509**	**1934**	**1575**
0 lat	57	35	22	40	23	17	17	12	5
1– 4 lata	6	1	5	-	-	-	6	1	5
5– 9	6	4	2	5	3	2	1	1	-
10–14	2	1	1	2	1	1	-	-	-
15–19	25	18	7	14	11	3	11	7	4
20–24	41	37	4	28	27	1	13	10	3
25–29	55	44	11	28	23	5	27	21	6
30–34	108	80	28	79	58	21	29	22	7
35–39	105	76	29	60	46	14	45	30	15
40–44	153	110	43	94	65	29	59	45	14
45–49	201	151	50	123	95	28	78	56	22
50–54	351	257	94	228	161	67	123	96	27
55–59	761	539	222	475	330	145	286	209	77
60–64	1120	777	343	715	479	236	405	298	107
65–69	1230	816	414	817	536	281	413	280	133
70–74	833	531	302	568	363	205	265	168	97
75–79	1083	548	535	702	343	359	381	205	176
80–84	1415	611	804	935	394	541	480	217	263
85 lat i więcej *and more*	2403	722	1681	1533	466	1067	870	256	614
NA 100 TYS. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU *PER 100 THOUS. POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP*									
OGÓŁEM *TOTAL* 2005	905	1007	808	878	989	777	951	1038	865
2010	928	1019	841	908	997	826	962	1054	869
2015	996	1088	909	1014	1114	921	964	1042	885
2016	**978**	**1082**	**880**	**975**	**1082**	**878**	**984**	**1082**	**885**
0 lat [a]	586	702	464	639	722	554	489	666	298
1– 4 lata	15	5	26	-	-	-	42	14	72
5– 9	11	14	7	14	17	12	5	9	-
10–14	4	4	4	7	7	7	-	-	-
15–19	48	67	28	44	68	19	54	67	41
20–24	66	117	13	76	144	6	51	78	24
25–29	75	118	31	61	99	22	99	149	46
30–34	124	180	65	137	199	73	98	143	50
35–39	125	176	70	107	162	51	159	204	111
40–44	206	290	119	197	270	122	224	325	112
45–49	337	502	169	328	513	147	353	486	208
50–54	564	831	300	578	840	330	540	815	245
55–59	981	1431	557	933	1383	536	1074	1515	600
60–64	1456	2151	841	1361	2018	819	1661	2405	892
65–69	1976	2875	1222	1864	2753	1154	2241	3144	1397
70–74	2868	4408	1777	2747	4270	1684	3168	4738	2013
75–79	4202	5883	3250	3850	5242	3071	5051	7395	3689
80–84	7036	9680	5827	6704	8806	5711	7788	11806	6081
85 lat i więcej *and more*	14409	17158	13481	13797	15986	13019	15631	19799	14369

[a] Na 100 tys. urodzeń żywych.
[a] Per 100 thous. live births.

TABL. 18(56). **ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYN** [a]
DEATHS BY SELECTED CAUSES [a]

LATA PRZYCZYNY ZGONÓW	Ogółem *Total*			Miasta *Urban areas*	Wieś *Rural areas*	*YEARS* *CAUSES OF DEATHS*
	ogółem *total*	mężczyźni *males*	kobiety *females*			
	na 100 tys. ludności *per 100 thous. population*					
OGÓŁEM 2005	905	1007	808	878	951	***TOTAL***
2010	928	1019	841	908	962	
2014	936	1011	865	940	928	
2015	**996**	**1088**	**909**	**1014**	**964**	
w tym:						*of which:*
Choroby zakaźne i pasożytnicze	2	3	1	3	1	*Infectious and parasitic diseases*
w tym gruźlica i następstwa gruźlicy	1	2	0	1	1	*of which tuberculosis and sequelae of tuberculosis*
Nowotwory	257	290	226	268	237	*Neoplasms*
w tym nowotwory złośliwe	251	282	221	262	230	*of which malignant neoplasms*
w tym:						*of which:*
nowotwór złośliwy żołądka	12	16	7	13	10	*malignant neoplasm of stomach*
nowotwór złośliwy jelita grubego....	20	20	19	21	18	*malignant neoplasm of large intestine*
nowotwór złośliwy trzustki	10	9	11	11	8	*malignant neoplasm of pancreas*
nowotwór złośliwy tchawicy, oskrzela i płuca	66	87	47	72	56	*malignant neoplasm of trachea, bronchus and lung*
nowotwór złośliwy sutka u kobiet[b] ...	31	x	31	35	23	*malignant neoplasm of female breast*[b]
nowotwór złośliwy szyjki macicy[b] ...	9	x	9	8	10	*malignant neoplasm of cervix uteri*[b]
nowotwór złośliwy gruczołu krokowego[c]	24	24	x	24	25	*malignant neoplasm of prostate*[c]
białaczka	7	8	6	7	7	*leukemia*
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	18	14	22	17	20	*Endocrine, nutritional and metabolic diseases*
w tym cukrzyca	18	14	22	17	20	*of which diabetes mellitus*
Choroby układu nerwowego i narządów zmysłów	11	9	14	12	10	*Diseases of the nervous system and sense organs*
Choroby układu krążenia	436	449	424	439	431	*Diseases of the circulatory system*
w tym:						*of which:*
choroba nadciśnieniowa	3	3	3	3	3	*hypertensive* disease
choroba niedokrwienna serca	69	87	53	72	64	*ischaemic* heart disease
w tym ostry zawał serca	35	48	23	37	31	*of which acute myocardial infarction*
choroby naczyń mózgowych	69	67	71	68	71	*diseases of cerebrovascular*
miażdżyca	61	51	70	61	60	*atherosclerosis*
Choroby układu oddechowego	38	44	32	37	38	*Diseases of the respiratory system*
Choroby układu trawiennego	27	36	18	28	24	*Diseases of the digestive system*
w tym zwłóknienie i marskość wątroby	4	5	4	5	4	*of which fibrosis and cirrhosis of liver*

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja). b Na 100 tys. kobiet. c Na 100 tys. mężczyzn.

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10 Revision). b Per 100 thous. females. c Per 100 thous. males.

TABL. 18(56). **ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYN** [a] (**dok.**)
DEATHS BY SELECTED CAUSES [a] *(cont.)*

LATA PRZYCZYNY ZGONÓW	Ogółem *Total*			Miasta *Urban areas*	Wieś *Rural areas*	*YEARS* *CAUSES OF DEATHS*
	ogółem *total*	mężczyźni *males*	kobiety *females*			
	na 100 tys. ludności *per 100 thous. population*					
Choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej	2	1	2	2	1	*Diseases of the musculoskeletal system and connective tissue*
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	3	3	2	2	4	*Conditions originating in the perinatal period*
Wady rozwojowe wrodzone [Δ]	1	2	1	1	2	*Congenital anomalies* [Δ]
Objawy i stany niedokładnie określone [Δ]	108	110	106	106	111	*Symptoms and ill-defined conditions* [Δ]
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny zgonu	49	79	21	47	54	*Injuries and poisonings by external cause*
w tym:						*of which:*
wypadki komunikacyjne	11	18	4	10	13	*transport accidents*
samobójstwa	22	41	5	23	22	*suicides*

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).
a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10 Revision).

TABL. 19(57). **ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PŁCI I WIEKU**
INFANT DEATHS BY SEX AND AGE

LATA *YEARS* WIEK ZMARŁYCH *AGE OF DECEASED*	Ogółem *Total*			Miasta *Urban areas*			Wieś *Rural areas*		
	ogółem *total*	chłopcy *males*	dziewczęta *females*	razem *total*	chłopcy *males*	dziewczęta *females*	razem *total*	chłopcy *males*	dziewczęta *females*
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH *IN ABSOLUTE NUMBERS*									
OGÓŁEM 2005	61	36	25	38	23	15	23	13	10
TOTAL 2010	59	31	28	30	17	13	29	14	15
2015	39	23	16	20	12	8	19	11	8
2016	**57**	**35**	**22**	**40**	**23**	**17**	**17**	**12**	**5**
0–27 dni *days*	39	23	16	29	17	12	10	6	4
0–6	25	17	8	19	13	6	6	4	2
w tym 0 *of which 0*	13	7	6	11	6	5	2	1	1
7–13	6	4	2	4	3	1	2	1	1
14–20	5	2	3	3	1	2	2	1	1
21–27 dni *days*	3	-	3	3	-	3	-	-	-
1 miesiąc *month*	8	4	4	4	1	3	4	3	1
3	2	2	-	1	1	-	1	1	-
4	1	-	1	1	-	1	-	-	-
6	1	1	-	-	-	-	1	1	-
7	2	2	-	1	1	-	1	1	-
8	2	1	1	2	1	1	-	-	-
10	1	1	-	1	1	-	-	-	-
11 miesięcy *months*	1	1	-	1	1	-	-	-	-

TABL. 19(57). **ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PŁCI I WIEKU (dok.)**
INFANT DEATHS BY SEX AND AGE (cont.)

LATA *YEARS* WIEK ZMARŁYCH *AGE OF DECEASED*	Ogółem *Total*			Miasta *Urban areas*			Wieś *Rural areas*		
	ogółem *total*	chłopcy *males*	dziewczęta *females*	razem *total*	chłopcy *males*	dziewczęta *females*	razem *total*	chłopcy *males*	dziewczęta *females*
	NA 100 TYS. URODZEŃ ŻYWYCH *PER 100 THOUS. OF LIVE BIRTHS*								
OGÓŁEM 2005	615	707	518	624	739	504	601	657	541
TOTAL 2010	539	548	530	451	495	405	676	631	723
2015	414	469	354	330	377	278	566	640	489
2016	**586**	**702**	**464**	**639**	**722**	**554**	**489**	**666**	**298**
0–27 dni ..... *days*	401	461	337	464	534	391	287	333	239
0–6	257	341	169	304	408	195	172	222	119
w tym 0 ..... *of which 0*	134	140	126	176	188	163	57	55	60
7–13	62	80	42	64	94	33	57	55	60
14–20	51	40	63	48	31	65	57	55	60
21–27 dni ..... *days*	31	-	63	48	-	98	-	-	-
1 miesiąc ..... *month*	82	80	84	64	31	98	115	166	60
3	21	40	-	16	31	-	29	55	-
4	10	-	21	16	-	33	-	-	-
6	10	20	-	-	-	-	29	55	-
7	21	40	-	16	31	-	29	55	-
8	21	20	21	32	31	33	-	-	-
10	10	20	-	16	31	-	-	-	-
11 miesięcy ..... *months*	10	20	-	16	31	-	-	-	-

TABL. 20(58). **ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYN**[a]
INFANT DEATHS BY SELECTED CAUSES[a]

LATA PRZYCZYNY ZGONÓW	Ogółem *Total*		Chłopcy *Males*	Dziewczęta *Females*	Miasta *Urban areas*	Wieś *Rural areas*	*YEARS CAUSES OF DEATHS*
	w liczbach bezwzględnych *in absolute numbers*	na 100 tys. urodzeń żywych *per 100 thous. live births*					
OGÓŁEM 2005	61	615	707	518	624	601	***TOTAL***
2010	59	539	548	530	451	676	
2014	37	381	401	359	338	448	
2015	**39**	**414**	**469**	**354**	**330**	**566**	
w tym:							*of which:*
Zapalenie płuc	1	11	20	-	16	-	*Pneumonia*
Wady rozwojowe wrodzone Δ	8	85	122	44	66	119	*Congenital anomalies* Δ
w tym:							*of which:*
wrodzone wady serca	6	64	82	44	49	89	*congenital malformation of heart*
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym ..	28	297	306	288	231	417	*Conditions originating in the perinatal period*
w tym:							*of which:*
zaburzenia związane z czasem trwania ciąży i rozwojem płodu	19	202	204	199	132	328	*disorders related to length of gestation and fetal growth*

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).
a *In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10 Revision).*

TABL. 21(59). **ZAMACHY SAMOBÓJCZE** [a] **ZAREJESTROWANE PRZEZ POLICJĘ**
SUICIDES [a] *REGISTERED BY POLICE*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	*SPECIFICATION*
G Ó Ł E M	**278**	**284**	***T O T A L***
w tym dokonane	180	171	*of which committed*
Miasta	195	194	*Urban areas*
Wieś	83	90	*Rural areas*
Wiek samobójców:			*Age of suicidal persons:*
12 lat i mniej	x	-	*12 and less*
13—18	10	10	*13—18*
19—24	22	21	*19—24*
25—29	28	39	*25—29*
30—49	121	108	*30—49*
50—69	80	87	*50—69*
70 lat i więcej	14	19	*70 and more*

a Usiłowane i dokonane; w dalszym podziale nie uwzględniono samobójców o nieustalonym miejscu dokonania samobójstwa oraz o nieustalonym wieku.
Ź r ó d ł o: dane Krajowego Systemu Informacji Policji (KSIP) wygenerowane w dniu 13.06.2017 r.
a Attempted and committed; continued data exclude suicidal persons for whom place of the suicide is unknown and age is unknown.
S o u r c e: data of the National Police Information System (KSIP) generated on 13.06.2017.

TABL. 22(60). **PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA**
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat *Life expectancy at age specified*				
		0	15	30	45	60
			MĘŻCZYŹNI *MALES*			
O G Ó Ł E M ***T O T A L***	2005	70,19	55,96	41,77	28,21	16,85
	2010	71,54	57,14	42,92	29,22	18,00
	2015	72,76	58,22	44,03	30,22	18,40
	2016	**72,97**	**58,56**	**44,32**	**30,45**	**18,60**
Miasta *Urban areas*		73,46	59,07	44,86	30,97	19,15
Wieś *Rural areas*		71,95	57,52	43,23	29,39	17,47
			KOBIETY *FEMALES*			
O G Ó Ł E M ***T O T A L***	2005	78,98	64,55	49,78	35,32	22,16
	2010	80,05	65,58	50,77	36,29	23,05
	2015	80,90	66,29	51,52	37,01	23,67
	2016	**81,38**	**66,88**	**52,09**	**37,63**	**24,12**
Miasta *Urban areas*		81,71	67,23	52,38	37,87	24,38
Wieś *Rural areas*		80,53	66,01	51,32	36,94	23,39

TABL. 23(61). **PROGNOZA LUDNOŚCI**[a]
Stan w dniu 31 XII
POPULATION PROJECTION[a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	*SPECIFICATION*
O G Ó Ł E M w tys.	**1009,8**	**997,0**	**979,7**	**957,9**	**932,7**	**905,8**	**878,6**	***G R A N D T O T A L in thous.***
WIEK PRZEDPRODUKCYJNY								
PRE-WORKING AGE								
R A Z E M w tys.	**179,5**	**171,1**	**154,3**	**144,4**	**136,3**	**131,0**	**127,0**	***T O T A L in thous.***
mężczyźni	92,8	88,8	80,3	75,2	71,0	68,3	66,2	*males*
kobiety	86,8	82,3	74,0	69,2	65,3	62,7	60,8	*females*
Miasta	107,2	101,5	90,3	83,7	78,6	75,4	72,8	*Urban areas*
mężczyźni	55,6	53,1	47,4	44,0	41,3	39,7	38,3	*males*
kobiety	51,6	48,5	42,9	39,7	37,3	35,7	34,5	*females*
Wieś	72,4	69,5	63,9	60,7	57,7	55,6	54,2	*Rural areas*
mężczyźni	37,2	35,7	32,9	31,2	29,7	28,6	27,9	*males*
kobiety	35,2	33,8	31,1	29,5	28,0	27,0	26,3	*females*
WIEK PRODUKCYJNY								
WORKING AGE								
R A Z E M w tys.	**604,5**	**578,1**	**568,3**	**547,0**	**513,2**	**470,5**	**430,4**	***T O T A L in thous.***
mężczyźni	326,8	312,1	308,3	302,2	289,0	269,1	246,4	*males*
kobiety	277,7	266,0	260,0	244,8	224,2	201,4	184,0	*females*
Miasta	369,1	348,6	340,0	324,9	301,5	272,5	246,2	*Urban areas*
mężczyźni	198,4	187,5	184,4	180,2	171,4	157,8	142,8	*males*
kobiety	170,7	161,0	155,6	144,7	130,2	114,7	103,4	*females*
Wieś	235,4	229,5	228,4	222,1	211,7	198,0	184,2	*Rural areas*
mężczyźni	128,5	124,5	123,9	122,1	117,7	111,2	103,5	*males*
kobiety	107,0	105,0	104,4	100,1	94,0	86,8	80,6	*females*

TABL. 23(61). **PROGNOZA LUDNOŚCI (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION PROJECTION (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	*SPECIFICATION*
WIEK POPRODUKCYJNY								
POST-WORKING AGE								
R A Z E M w tys.	**225,8**	**247,9**	**257,1**	**266,5**	**283,2**	**304,3**	**321,3**	***T O T A L in thous.***
mężczyźni	76,2	91,0	96,5	98,7	105,9	118,1	132,4	*males*
kobiety	149,6	156,9	160,6	167,7	177,3	186,3	188,9	*females*
Miasta	153,3	165,0	167,6	169,9	177,4	188,2	195,8	*Urban areas*
mężczyźni	50,8	59,3	61,6	61,8	65,2	72,4	80,8	*males*
kobiety	102,5	105,7	106,0	108,2	112,3	115,9	115,1	*females*
Wieś	72,4	82,9	89,5	96,5	105,7	116,1	125,5	*Rural areas*
mężczyźni	25,4	31,7	34,9	37,0	40,7	45,7	51,6	*males*
kobiety	47,1	51,2	54,6	59,6	65,0	70,4	73,9	*females*
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM								
NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE								
Ogółem	**67**	**72**	**72**	**75**	**82**	**93**	**104**	***Total***
Mężczyźni	52	58	57	58	61	69	81	*Males*
Kobiety	85	90	90	97	108	124	136	*Females*

TABL. 24(62). **PROGNOZA GOSPODARSTW DOMOWYCH**
Stan w dniu 31 XII
HOUSEHOLDS PROJECTION
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	*SPECIFICATION*
GOSPODARSTWA DOMOWE w tys.								
HOUSEHOLDS in thous.								
O G Ó Ł E M	**391,1**	**406,6**	**416,5**	**402,7**	**382,0**	**368,2**	**359,2**	***T O T A L***
Miasta	265,9	273,9	276,4	265,3	247,9	236,1	229,4	*Urban areas*
Wieś	125,2	132,7	140,0	137,4	134,1	132,1	129,9	*Rural areas*
PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWIE DOMOWYM								
AVERAGE NUMBER OF PERSONS IN HOUSEHOLD								
O G Ó Ł E M	**2,6**	**2,4**	**2,3**	**2,4**	**2,4**	**2,4**	**2,4**	***T O T A L***
Miasta	2,3	2,2	2,1	2,2	2,2	2,3	2,2	*Urban areas*
Wieś	3,0	2,9	2,7	2,7	2,8	2,8	2,8	*Rural areas*

TABL. 25(63). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY**
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Napływ [a] *Inflow* [a]				Odpływ [b] *Outflow* [b]				Saldo migracji *Net migration*
		ogółem *total*	z miast *from urban areas*	ze wsi *from rural areas*	z zagranicy *from abroad*	ogółem *total*	do miast *to urban areas*	na wieś *to rural areas*	za granicę *to abroad*	
		W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH *IN ABSOLUTE NUMBERS*								
O G Ó Ł E M ...	2005	13328	7821	5116	391	13974	7406	5966	602	-646
T O T A L	2010	13338	7724	5057	557	13812	7039	6216	557	-474
	2015	11389	6385	4574	.	12945	6818	5034	.	-1556[c]
	2016	**11014**	**6006**	**4651**	**357**	**11845**	**6333**	**5064**	**448**	**-831**
Miasta	2005	7088	3309	3505	274	8677	3817	4405	455	-1589
Urban areas	2010	7059	3088	3535	436	8599	3477	4683	439	-1540
	2015	6523	2889	3278	.	7945	3478	3665	.	-1422[c]
	2016	**6124**	**2577**	**3277**	**270**	**6987**	**3084**	**3556**	**347**	**-863**
Wieś	2005	6240	4512	1611	117	5297	3589	1561	147	943
Rural areas	2010	6279	4636	1522	121	5213	3562	1533	118	1066
	2015	4866	3496	1296	.	5000	3340	1369	.	-134[c]
	2016	**4890**	**3429**	**1374**	**87**	**4858**	**3249**	**1508**	**101**	**32**
		NA 1000 LUDNOŚCI *PER 1000 POPULATION*								
O G Ó Ł E M ...	2005	13,20	7,75	5,07	0,39	13,84	7,33	5,91	0,60	-0,64
T O T A L	2010	13,04	7,55	4,94	0,54	13,50	6,88	6,08	0,54	-0,46
	2015	11,17	6,26	4,49	.	12,70	6,69	4,94	.	-1,53[c]
	2016	**10,83**	**5,90**	**4,57**	**0,35**	**11,64**	**6,22**	**4,98**	**0,44**	**-0,82**
Miasta	2005	10,97	5,12	5,43	0,42	13,43	5,91	6,82	0,70	-2,46
Urban areas	2010	10,85	4,75	5,44	0,67	13,22	5,35	7,20	0,68	-2,37
	2015	9,85	4,36	4,95	.	11,99	5,25	5,53	.	-2,15[c]
	2016	**9,27**	**3,90**	**4,96**	**0,41**	**10,57**	**4,67**	**5,38**	**0,53**	**-1,31**
Wieś	2005	17,15	12,40	4,43	0,32	14,56	9,86	4,29	0,40	2,59
Rural areas	2010	16,86	12,44	4,09	0,32	13,99	9,56	4,12	0,32	2,86
	2015	13,63	9,79	3,63	.	14,01	9,36	3,83	.	-0,38[c]
	2016	**13,71**	**9,62**	**3,85**	**0,24**	**13,62**	**9,11**	**4,23**	**0,28**	**0,09**

a Zameldowania. b Wymeldowania. c Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

a Registrations. b Cancelled registrations. c For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

TABL. 26(64). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Napływ [a] *Inflow* [a]			Odpływ [b] *Outflow* [b]		
		ogółem *total*	z tego samego województwa *from the same voivodship*	z innych województw *from other voivodships*	ogółem *total*	do tego samego województwa *to the same voivodship*	do innych województw *to other voivodships*
		W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH *IN ABSOLUTE NUMBERS*					
O G Ó Ł E M	2005	12937	9472	3465	13372	9472	3900
T O T A L	2010	12781	9528	3253	13255	9528	3727
	2015	10959	8207	2752	11852	8207	3645
	2016	**10657**	**8002**	**2655**	**11397**	**8002**	**3395**
Miasta.....	2005	6814	4595	2219	8222	5464	2758
Urban areas	2010	6623	4436	2187	8160	5557	2603
	2015	6167	4328	1839	7143	4614	2529
	2016	**5854**	**4123**	**1731**	**6640**	**4285**	**2355**
Wieś	2005	6123	4877	1246	5150	4008	1142
Rural areas	2010	6158	5092	1066	5095	3971	1124
	2015	4792	3879	913	4709	3593	1116
	2016	**4803**	**3879**	**924**	**4757**	**3717**	**1040**
		NA 1000 LUDNOŚCI *PER 1000 POPULATION*					
O G Ó Ł E M	2005	12,81	9,38	3,43	13,24	9,38	3,86
T O T A L	2010	12,49	9,31	3,18	12,96	9,31	3,64
	2015	10,75	8,05	2,70	11,63	8,05	3,58
	2016	**10,47**	**7,86**	**2,61**	**11,20**	**7,86**	**3,34**
Miasta.....	2005	10,55	7,11	3,44	12,73	8,46	4,27
Urban areas	2010	10,18	6,82	3,36	12,55	8,54	4,00
	2015	9,31	6,53	2,78	10,78	6,96	3,82
	2016	**8,86**	**6,24**	**2,62**	**10,05**	**6,48**	**3,56**
Wieś	2005	16,83	13,40	3,42	14,15	11,02	3,14
Rural areas	2010	16,53	13,67	2,86	13,68	10,66	3,02
	2015	13,42	10,87	2,56	13,19	10,07	3,13
	2016	**13,47**	**10,88**	**2,59**	**13,34**	**10,42**	**2,92**

a Zameldowania. b Wymeldowania.
a Registrations. b Cancelled registrations.

TABL. 27(65). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

LATA *YEARS* WIEK MIGRANTÓW *AGE OF MIGRANTS*	Napływ [a] *Inflow* [a]			Odpływ [b] *Outflow* [b]			Saldo migracji *Net migration*		
	ogółem *total*	mężczyźni *males*	kobiety *females*	ogółem *total*	mężczyźni *males*	kobiety *females*	ogółem *total*	mężczyźni *males*	kobiety *females*
OGÓŁEM 2005	12937	6220	6717	13372	6332	7040	-435	-112	-323
TOTAL 2010	12781	5981	6800	13255	6105	7150	-474	-124	-350
2015	10959	5240	5719	11852	5582	6270	-893	-342	-551
2016	**10657**	**5059**	**5598**	**11397**	**5382**	**6015**	**-740**	**-323**	**-417**
0– 4 lata	1075	574	501	1098	583	515	-23	-9	-14
5– 9	802	395	407	835	423	412	-33	-28	-5
10–14	528	267	261	536	266	270	-8	1	-9
15–19	438	219	219	451	243	208	-13	-24	11
20–24	796	248	548	871	283	588	-75	-35	-40
25–29	1578	646	932	1929	805	1124	-351	-159	-192
30–34	1453	736	717	1633	801	832	-180	-65	-115
35–39	1113	572	541	1162	594	568	-49	-22	-27
40–44	682	373	309	695	378	317	-13	-5	-8
45–49	445	233	212	430	224	206	15	9	6
50–54	337	197	140	347	194	153	-10	3	-13
55–59	368	174	194	368	169	199	0[c]	5	-5
60–64	356	149	207	342	149	193	14	-	14
65 lat i więcej ..... *and more*	686	276	410	700	270	430	-14	6	-20

a Zameldowania. b Wymeldowania. c Oznacza, ze liczba zameldowań i wymeldowań równoważy się.
a Registrations. b Cancelled registrations. c Means, that the number of registrations and cancelled registrations is balanced.

TABL. 28(66). **MIGRACJE ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

LATA *YEARS* WIEK MIGRANTÓW *AGE OF MIGRANTS*	Imigranci *Immigrants*			Emigranci *Emigrants*			Saldo migracji *Net migration*		
	ogółem *total*	mężczyźni *males*	kobiety *females*	ogółem *total*	mężczyźni *males*	kobiety *females*	ogółem *total*	mężczyźni *males*	kobiety *females*
OGÓŁEM 2005	391	217	174	602	303	299	-211	-86	-125
TOTAL 2010	557	337	220	557	232	325	0[a]	105	-105
2016	**357**	**199**	**158**	**448**	**229**	**219**	**-91**	**-30**	**-61**
0– 4 lata	147	72	75	21	13	8	126	59	67
5– 9	28	11	17	40	25	15	-12	-14	2
10–14	6	3	3	23	13	10	-17	-10	-7
15–19	7	4	3	53	40	13	-46	-36	-10
20–24	15	7	8	29	14	15	-14	-7	-7
25–29	16	8	8	45	23	22	-29	-15	-14
30–34	37	29	8	58	24	34	-21	5	-26
35–39	19	11	8	56	21	35	-37	-10	-27
40–44	18	12	6	46	24	22	-28	-12	-16
45–49	11	7	4	19	9	10	-8	-2	-6
50–54	15	12	3	14	4	10	1	8	-7
55–59	11	7	4	21	12	9	-10	-5	-5
60–64	16	9	7	10	3	7	6	6	-
65 lat i więcej ..... *and more*	11	7	4	13	4	9	-2	3	-5

a Oznacza, ze liczba imigrantów i emigrantów równoważy się.
a Means, that the number of immigrants and emigrants is balanced.

TABL. 29(67). **REZYDENCI**[a]
Stan w dniu 31 XII
USUAL RESIDENCE POPULATION[a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
O G Ó Ł E M w tys.	**1010,7**	**1005,2**	**1004,9**	***T O T A L***
mężczyźni w tys.	492,7	489,9	489,6	*males*
kobiety: w tys.	518,0	515,3	515,3	*females: in thous.*
na 100 mężczyzn	105	105	105	*per 100 males*
Miasta: w tys.	641,8	653,1	652,6	*Urban areas: in thous.*
w % ogółu ludności rezydującej	63,5	65,0	64,9	*in % of total usual residence population*
Wieś: w tys.	368,9	352,0	352,3	*Rural areas: in thous.*
w % ogółu ludności rezydującej	36,5	35,0	35,1	*in % of total usual residence population*

a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 98.

a See general notes, item 12 on page 98.

TABL. 30(68). **REZYDENCI**[a] **W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE USUAL RESIDENCE POPULATION[a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	w tys. *in thous.*			
O G Ó Ł E M	**1010,7**	**1005,2**	**1004,9**	***T O T A L***
W wieku przedprodukcyjnym	**193,9**	**182,9**	**182,2**	***Pre-working age***
Miasta	114,8	113,7	113,5	*Urban areas*
mężczyźni	58,8	58,3	58,1	*males*
kobiety	56,0	55,4	55,4	*females*
Wieś	79,1	69,2	68,6	*Rural areas*
mężczyźni	40,5	35,5	35,2	*males*
kobiety	38,6	33,7	33,5	*females*
W wieku produkcyjnym	**662,2**	**631,8**	**624,7**	***Working age***
w tym w wieku mobilnym	403,5	396,5	393,7	*of which of mobility age*
Miasta	422,3	405,8	400,2	*Urban areas*
mężczyźni	219,5	214,1	211,7	*males*
w tym w wieku mobilnym	128,3	128,7	127,8	*of which of mobility age*
kobiety	202,8	191,8	188,5	*females*
w tym w wieku mobilnym	125,5	125,2	124,0	*of which of mobility age*
Wieś	239,9	226,0	224,6	*Rural areas*
mężczyźni	130,0	123,5	122,8	*males*
w tym w wieku mobilnym	78,0	74,3	73,9	*of which of mobility age*
kobiety	109,9	102,5	101,8	*females*
w tym w wieku mobilnym	71,7	68,4	68,0	*of which of mobility age*
W wieku poprodukcyjnym	**154,6**	**190,5**	**198,0**	***Post-working age***
Miasta	104,7	133,6	138,9	*Urban areas*
mężczyźni	29,4	40,7	43,0	*males*
kobiety	75,3	92,9	96,0	*females*
Wieś	49,9	56,9	59,1	*Rural areas*
mężczyźni	14,4	17,8	18,9	*males*
kobiety	35,5	39,0	40,2	*females*

a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 98.

a See general notes, item 12 on page 98.

TABL. 31(69). **KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE**[a]
Stan w 31 XII
CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS[a]
As of 31 XII

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE *CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS*	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016
	jednostki kościelne [b] *church units* [b]				duchowni *clergy*			
Kościół Katolicki								
Catholic Church								
Kościół Rzymskokatolicki [c]	261	266	268	269	653	660	660	665
Kościół Greckokatolicki[d]	9	13	56	56	3	.	30	31
Starokatolickie								
Old Catholic								
Kościół Polskokatolicki [e]	7	7	6	5	7	5	4	3
Prawosławne								
Orthodox								
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny [ef]	41	42	43	43	38	38	44	40
Protestanckie i tradycji protestanckiej								
Protestant and Protestant-tradition								
Kościół Ewangelicko-Augsburski [eg]	3	16	16	16	3	17	17	17
Kościół Zielonoświątkowy	14	16	15	15	11	15	15	16
Nowoapostolski Kościół w Polsce	7	7	7	7	4	4	8	6
Kościół Boży w Chrystusie	4	3	5	5	15	15	18	17
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	4	4	4	4	1	2	2	2
Kościół Chrześcijan Baptystów [e]	2	2	2	2[h]	4	1	5	5[h]
Kościół Ewangelicko-Metodystyczny [e]	1	1	1	1	-	-	-	-
Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej	.	2	2	2	.	1	1	1
Kościół Chrystusowy w Polsce[i]	.	.	-	-	.	.	-	-
Stowarzyszenie Badaczy Pisma Świętego	2	2	2	2	5	4	4	4
Świecki Ruch Misyjny "Epifania"	3	3	2[k]	2[k]	5	4	4[k]	4[k]
Kościół Ewangelicko-Reformowany [e]	-	-	-	-	-	-	-	-
Kościół Boży w Polsce [l]	.	.	1	-	.	.	1	-
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	2	2	2	2	4	1	1	1
Zbór Stanowczych Chrześcijan	1	-	-	-	1	1	1	1
Zbory Boże Chrześcijan Dnia Siódmego	-	-	-	-	-	-	-	-
Kościół Chrześcijan Dnia Sobotniego	-	-	2	-	-	-	-	-
Islamskie								
Muslim								
Muzułmański Związek Religijny w RP [l]	.	1	1	1	.	.	.	.
Dalekiego Wschodu								
Far Eastern Religions								
Misja Baha'i w Polsce [im]	.	.	5	5	.	.	-	-
Związek Taoistów Tao Te King [m]	.	2	2	2	.	10	10	10
Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu [l]	.	.	3	3	.	.	-	-
Misja Buddyjska Trzy Schronienia w Polsce [n]	-	-	-	-	-	-	-	-
Związek Buddyjski Bencien Karma Kamtsang [o]	-	-	-	-	-	-	-	-
Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny	.	.	-	-	.	.	-	-
Związek Buddystów Zen "Bodhidharma"	.	.	-	-	.	.	-	-
Inne								
Others								
Związek Wyznania Świadków Jehowy	67	67	51	49	-	-	-	-
Wspólnota Unitarian Uniwersalistów [o]	.	3	.	.	.	3	5	5
Zachodniosłowiański Związek Wyznaniowy "Słowiańska Wiara"	.	1	1[p]	1	.	1	1[p]	1
Zbór w Opolu "Społeczność Wywołanych"	.	-	1	1[h]	.	2	2	2[h]
Unia Ewangelikalna w Rzeczypospolitej Polskiej	.	-	-	-	.	-	-	-

a Uszeregowane malejąco według liczby wiernych, wyznawców. *b* Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. *c* Dane dotyczą diecezji: zielonogórsko-gorzowskiej. *d* Dane dotyczą diecezji: wrocławsko-gdańskiej. *e* Kościół stowarzyszony w Polskiej Radzie Ekumenicznej. *f* Dane dotyczą diecezji wrocławsko-szczecińskiej. *g* Dane dotyczą diecezji wrocławskiej. *h* Dane dotyczą 2015 r. *i* Dane dotyczą 2012 r. *k* Dane dotyczą 2014 r. *l* Dane dotyczą 2011 r. *m* Dane szacowane dotyczą całego kraju. *n* Dane dotyczą 2008 r. *o* Do 2011 r. Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtzang w Polsce. *p* Dane dotyczą 2013 r.

a Listed by the decreasing number of adherents and faithful. b Including, among others, parishes, congregations, religious communities, centres. c Data concern diocese: zielonogórsko-gorzowska. d Data concern diocese: wrocławsko-gdańska. e Church associated in the Polish Ecumenical Council. f Data concern wrocławsko-szczecińska diocese. g Data concern wrocławska diocese. h Data concern 2015. i Data concern 2012. k Data concern 2014. l Data concern 2011. m Data estimated concern area of the whole country. n Data concern 2008. o Until 2011 Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtzang w Polsce. p Data concern 2013.

TABL. 31(69). **KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE[a] (dok.)**
Stan w 31 XII
CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS[a] (cont.)
As of 31 XII

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE *CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS*	2005	2010	2015	2016
	wierni, wyznawcy *adherents, faithful*			
Kościół Katolicki				
Catholic Church				
Kościół Rzymskokatolicki[c]	1035994	1088947	981448[d]	1051551
Kościół Greckokatolicki[e]	.	.	25000	25000
Starokatolickie				
Old Catholic				
Kościół Polskokatolicki[f]	513	613	515	410
Prawosławne				
Orthodox				
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny[fg]	41650	40700	40700	40700
Protestanckie i tradycji protestanckiej				
Protestant and Protestant-tradition				
Kościół Ewangelicko-Augsburski[fh]	3000	2672	2442	2488
Kościół Zielonoświątkowy	1028	1082	977	1028
Nowoapostolski Kościół w Polsce	527	543	556	579
Kościół Boży w Chrystusie	326	346	414	435
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	203	205	183	178
Kościół Chrześcijan Baptystów[f]	89	86	78	78[i]
Kościół Ewangelicko-Metodystyczny[f]	70	70	58	58
Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej	.	25	45	45
Kościół Chrystusowy w Polsce[k]	.	.	28	28
Stowarzyszenie Badaczy Pisma Świętego	25	22	19	19
Świecki Ruch Misyjny "Epifania"	26	18	18[l]	18[l]
Kościół Ewangelicko-Reformowany[f]	20	18	12	12
Kościół Boży w Polsce[m]	.	.	10	-
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	17	9	6	6
Zbór Stanowczych Chrześcijan	20	6	6	6
Zbory Boże Chrześcijan Dnia Siódmego	-	-	3	4
Kościół Chrześcijan Dnia Sobotniego	-	-	-	2
Islamskie				
Muslim				
Muzułmański Związek Religijny w RP[m]	.	.	.	.
Dalekiego Wschodu				
Far Eastern Religions				
Misja Baha'i w Polsce[in]	.	.	335	335
Związek Taoistów Tao Te King[n]	.	200	200	200
Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu[m]	.	.	105	105
Misja Buddyjska Trzy Schronienia w Polsce[o]	30	70	70	70
Związek Buddyjski Bencien Karma Kamtsang[p]	42	65	65	67
Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny	.	.	4	5
Związek Buddystów Zen "Bodhidharma"	.	.	1	1
Inne				
Others				
Związek Wyznania Świadków Jehowy	127729[r]	4714	4463	4351
Wspólnota Unitarian Uniwersalistów[n]	.	257	200	200
Zachodniosłowiański Związek Wyznaniowy "Słowiańska Wiara"	.	6	13[s]	30
Zbór w Opolu "Społeczność Wywołanych"	.	20	11	11[i]
Unia Ewangelikalna w Rzeczypospolitej Polskiej	.	2	2	2

a Uszeregowane malejąco według liczby wiernych, wyznawców. *b* Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. *c* Dane dotyczą diecezji: zielonogórsko-gorzowskiej. *d* Ochrzczeni. *e* Dane dotyczą diecezji: wrocławsko-gdańskiej. *f* Kościół stowarzyszony w Polskiej Radzie Ekumenicznej. *g* Dane dotyczą diecezji wrocławsko-szczecińskiej. *h* Dane dotyczą diecezji wrocławskiej. *i* Dane dotyczą 2015 r. *k* Dane dotyczą 2012 r. *l* Dane dotyczą 2014 r. *m* Dane dotyczą 2011 r. *n* Dane szacowane dotyczą całego kraju. *o* Dane dotyczą 2008 r. *p* Do 2011 r. Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtzang w Polsce. *r* Dane o wyznawcach dotyczą całego kraju. *s* Dane dotyczą 2013 r.

a Listed by the decreasing number of adherents and faithful. b Including, among others, parishes, congregations, religious communities, centres. c Data concern diocese: zielonogórsko-gorzowska. d Baptised. e Data concern diocese: wrocławsko-gdańska. f Church associated in the Polish Ecumenical Council. g Data concern wrocławsko-szczecińska diocese. h Data concern wrocławska diocese. i Data concern 2015. k Data concern 2012. l Data concern 2014. m Data concern 2011. n Data estimated concern area of the whole country. o Data concern 2008. p Until 2011 Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtzang w Polsce. r Data on faithful concern area of the whole country. s Data concern 2013.

DZIAŁ VI

RYNEK PRACY

Uwagi ogólne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane o **aktywności ekonomicznej ludności** dotyczą ludności faktycznie zamieszkałej i obejmują **osoby w wieku 15 lat i więcej będące** członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach. Badanie nie obejmuje osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania i bezdomnych. Prezentowane dane opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności — BAEL** (tabl. 1 i 2) przeprowadzanego w cyklu kwartalnym; badaniem nie są objęte osoby nieobecne w gospodarstwach domowych 12 miesięcy i więcej. Badanie prowadzi się metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną ludności bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Gospodarstwo domowe oznacza zespół osób spokrewnionych lub spowinowaconych, a także niespokrewnionych, mieszkających razem i utrzymujących się wspólnie. Dane prezentowane według grup wieku obliczane są w oparciu o dokładną datę urodzenia. Od 2010 r. dane uogólniane są na podstawie bilansów ludności opracowywanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do aktywnych zawodowo zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

1) o **pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:
   - wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
   - formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych), jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; dodatkowym kryterium od 2006 r. przyjmuje się, że jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium od 2006 r. w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia;

CHAPTER VI

LABOUR MARKET

General notes

Economic activity of the population

1. *Data on* ***economic activity of population*** *concern the actually living population and cover* ***persons aged 15 and more****, who are members of households in the dwellings selected on a random basis. The survey does not cover persons living in collective accommodation establishment and homeless. Presented data were compiled on the basis of representative* ***Labour Force Survey — LFS*** *(tables 1 and 2); the sample survey conducted on a quarterly basis. The survey does not cover persons absent in households for 12 months and more. The survey is conducted by the continuous observation method, i.e. economic activity of the population is observed in each week during the whole quarter. A household is a group of people living together in a dwelling and maintaining themselves jointly. Data presented by age groups have been calculated on the basis of the exact date of birth. Since 2010 the data have been generalized on the basis of population balances compiled with the use of the National Census of Population and Housing 2011.*

2. *The main criterion in dividing the population into economically active and inactive is work, i.e. performing, holding or looking for work.*

Economically active persons *include employed and unemployed persons:*

1) ***employed persons*** *are persons who during the reference:*
   - *performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income, or assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or conducting a family-owned business outside agriculture,*
   - *formally had work but did not perform it (e.g., due to illness, vacation, a break in company activity, bad weather), if the break in work did not exceed 3 months; the additional criterion since 2006 in case of employment as a paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration;*

2) za **bezrobotne uznano** osoby w wieku 15-74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:
   - w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
   - w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
   - były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono również osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

*2) **unemployed persons** are aged 15-74 who simultaneously fulfilled three conditions:*
   - within the reference week were *not employed,*
   *- within a 4-*week *period (the last week being the reference week) actively sought work,*
   - were available *for work within a fortnight period after the reference week.*

The unemployed also *include persons who found work and were waiting to begin it within a 3-month period and were available for that work.*

***Economically inactive** persons are persons who are not classified as employed or unemployed.*

*The **activity rate** is calculated as the share of economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).*

*The **employment rate** is calculated as the share of the employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).*

*The **unemployment rate** calculated as the share of unemployed (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).*

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
   a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), z pewnymi wyłączeniami w latach 2005-2009; patrz ust. 5 na str. 126,
   b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,

Employment

1. *Data were compiled on the basis of reports as well as estimates (i.a. in regard to private farms in agriculture).*

2. *Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:*

1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment or election) or service relation;
2) employers and own-account workers, i.e.:
   a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), with some exceptions in 2005-2009; see item 5 on page 126,
   b) owners and co-owners (including contribute family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity other than that related to private farms in agriculture,

c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;

3) osoby wykonujące pracę nakładczą;

4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);

5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);

6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

3. Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorcy mienia; **niepełnozatrudnieni** są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

4. Dane dotyczące **pracujących według stanu w dniu 31 XII** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

5. Dane dotyczące **pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu 31 XII** w latach 2002-2009 wyszacowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 oraz od 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, przy czym:

1) w latach 2005-2009 nie zaliczono osób pracujących:

a) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby;

b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1,0 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby;

c) other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;

3) outworkers;

4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);

5) members of agricultural production co-operatives (agricultural producers' co-operatives, other co-operatives engaged in agricultural production and agricultural farmers' co-operatives);

6) clergy fulfilling priestly obligations.

***3. Full-time paid employees** are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker; **part-time paid employees** are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.*

***4.** Data concerning **employment on a given day of 31 XII** are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main job**.*

***5.** Data concerning **employed persons on private farms in agriculture as of 31 XII** in 2002-2009 were estimated on the basis of the results of the Population and Housing Census as well as the Agricultural Census 2002 as well as since 2010 on the basis of the Agricultural Census 2010.*

The following employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, while:

1) in 2005-2009 are not included the following employed persons:

*a) on farms with the area more than 1 ha of agricultural land producing **exclusively** for their own needs;*

*b) on farms with the area to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural land) producing **exclusively** or **mainly** for their own needs;*

2) od 2010 r. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby).

6. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełnozatrudnionych;
2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

7. Dane według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności - PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 26.

8. Dane o pracujących w tabl. 3 prezentowane są według faktycznego (stałego) miejsca pracy pracownika i faktycznie prowadzonej działalności.

9. Informacje o ruchu zatrudnionych obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy,** a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy łącznie ze zwolnieniami grupowymi, osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także — ze względów ewidencyjnych — osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych i do 2008 r bezpłatnych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze i do 2008 r. bezpłatne) w badanym okresie do liczby zatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedniego.

10. Wolne miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

*2) since 2010 are included the whole number of employed persons on those farms independently from area of agricultural land as well as from destination of agricultural output (including producing **exclusively** or **mainly** for their own needs).*

6. *Data regarding employees hired on the basis of employment contracts concern:*

*1) the **employment, as of 31 XII,** of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main job without converting them into full-time paid employees;*
*2) **the average paid employment** - full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.*

7. *Data according to sections of the NACE rev. 2 were compiled using the **enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 26.*

8. *Data regarding employment in table 3 are presented by permanent places of work and actually conducted business activity.*

9. *Information regarding labour turnover cover full-time paid employees as well as in 2009 seasonal and temporary employees. These data concern **the number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.*

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons, who have retired or been granted a pension due to an inability to work, persons who have left work as well as, for record-keeping purposes — persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacations and rehabilitation.

***The hire (termination) rate** is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care and until 2008 unpaid vacations (or the number of terminations less the number of persons granted child-care and until 2008 unpaid vacations) during a survey period to the number of persons employed on a given day as of 31 XII the previous year.*

***10. Vacancies are positions** or jobs unoccupied due to labour turnover or newly created ones that simultaneously meet the following three conditions:*

1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone,
2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy,
3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

11. Nowo utworzone miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

Bezrobocie

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 645, z późniejszymi zmianami), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat, a nie ukończyła 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn, jest osobą niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osobą niepełnosprawną - zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. Za **bezrobotnego zarejestrowanego absolwenta** uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne.

3. Długotrwale bezrobotni zarejestrowani to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego.

1) the positions and jobs were actually unoccupied on the survey day,
2) the employer made efforts to find people willing to take up the job,
3) if adequate candidates were found to occupy the vacancies, the employer would readily take them in.

***11. Newly created jobs** are the jobs created in the course of organizational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.*

Unemployment

***1.** Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (unified text: Journal of Laws 2016 item 645, with later amendments), are classified as unemployed.*

*An **unemployed person** is understood as a person who is at least 18 years old and is less than 60 in case of women and less than 65 in case of men, is not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme exam) or tertiary schools in part–time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.*

***2.** An **registered unemployed school-leaver** is a person who has graduated within the last 12 months any school confirmed by a certificate, diploma or other document of completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation.*

***3.** The **registered long-term unemployed** are persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training.*

4. Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

5. Informacje o **wydatkach Funduszu Pracy** podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 674, z późniejszymi zmianami).

Warunki pracy

1. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy.

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, z tytułu których przyznano w danym roku jednorazowe odszkodowania.

Za **jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby, poszkodowanej zarówno w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.**

2. Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
2) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

4. *The* ***registered unemployment*** *rate is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety.*

5. *Information concerning* ***Labour Fund expenditures*** *are given according to Law dated 20 IV 2004, on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (unified text: Journal of Laws 2013 item 674, with later amendments).*

Work conditions

1. *Information regarding accidents at work includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work. Information regarding accidents at work in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.*

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical reports of accidents at work.

Accidents at work on private farms in agriculture were prepared on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to these accidents, for which a one-off compensation were granted a given year.

Each accident, regardless whether the person injured was injured during an individual or mass accident, is counted as a single accident at work.

2. Accident at work *is understood as a sudden event, caused by external reason which leads to injury or death, which happened in connection with work:*

1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
2) when the employee remains at the disposal of the employers on the way between the seat of the employer and the place of performing the duty, which is a result of work relations.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnienia do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

1) w czasie podróży służbowej;
2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;
3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za wypadek **przy pracy uważa się również** nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
3) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w rzeczypospolitej Polskiej;
4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w rzeczypospolitej Polskiej;
5) odbywania - na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy - szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy -zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

3. Za **ciężki wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

4. Za **śmiertelny wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

*Every accident is treated **equally to accident at work,** as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance by virtue of accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:*

1) during a business trip;
2) during a training within the scope of common self-defence;
3) at performing tasks ordered by trade union organizations, functioning at the employer.

***Accident at work is also understood** as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance during:*

1) practising sports during competitions and trainings by a person receiving sport scholarship;
2) performance of paid work in the time of serving imprisonment sentences or temporary detentions;
3) carrying out a mandate by members of parliament or senate, who receive salaries;
4) serving the mandate of the European Parliament member elected in the Re[public of Poland;
5) stay - on the basis of appointment issues by powiat labour office - at a training or internship connected with a scholarship received by school-leavers;
6) performance of work, by members of agricultural producers' co-operatives, agricultural farmers' co-operatives and by other persons treated equally to members of co-operatives, for the benefit of these co-operatives;
7) performance or co-operation at performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;
8) performance of ordinary activities connected with conducting non-agricultural economic activities or co-operation at conducting them;
9) performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;
10) serving supplementary forms of military service;
11) education at the National School of Public Administration by students, who receive scholarships.

***3.** A **serious accident at work** is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, fertility, or which results in other bodily harm or in health-related problems, disrupting primary bodily functions, as well as which results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant inability to work in the profession or in a permanent significant disfigurement or distortion of the body.*

***4.** A **fatal accident** at work is an accident during which the person injured dies at the site of the accident or within a period of 6 months from the date of the accident.*

5. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków.

Wydarzenia powodujące urazy pogrupowano od 2005 r. zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

6. Wskaźnik wypadkowości jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących, obliczoną jako średnia arytmetyczna 2 stanów w dniu 31 XII, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

7. Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia** czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości, przy czym:

1) obejmują zatrudnionych w podmiotach zaliczanych do sekcji: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (bez gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); górnictwo i wydobywanie; przetwórstwo przemysłowe; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; budownictwo (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków); handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transport i gospodarka magazynowa; informacja i komunikacja (bez działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane oraz pozostałego sprzątania); edukacja (w zakresie szkół wyższych); opieka zdrowotna i pomoc społeczna (w zakresie opieki zdrowotnej); pozostała działalność usługowa (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);

5. *Accidents at work are classified, i.a., according to the* ***contact-mode of injury*** *which directly cause them (describing the type of contact of the person injured with the factor which caused the accident) as well as according to their* ***causes*** *(all short-comings and irregularities connected with material factors, organization of work, incorrect employee action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents.*

Contact-mode of are grouping according in the EUROSTAT recommendation.

6. *The* ***accident ratio*** *is the number of persons injured per 1000 persons employed. In calculating the ratio the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31 XII, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.*

7. *Information regarding* ***persons working in hazardous conditions*** *i.e., with substances hazardous to health, is compiled on the basis of reports:*

1) employed by entities included in the sections: agriculture, forestry and fishing (excluding private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction (excluding development of building projects); wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; information and communication (excluding motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); professional, scientific *and technical activities (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities);administrative and support service activities (in the scope of rental and leasing activities, travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); education (only tertiary education); human health and social work activities (in the scope of human health activities); other service activities (in the scope of repair of computers and personal and household goods);*

2) dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwłókniające, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

8. Ocena ryzyka zawodowego to kompleksowe oszacowanie kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia i ich ciężkości, w sytuacji zagrożenia, dokonywane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa.

9. Do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych (tabl. 19 i 20) przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku badanego.

10. Za **chorobę zawodową** uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

Choroby zawodowe prezentowane w tabl. 21 podaje się od 2009 r. zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 VI 2009 r. (Dz. U. Nr 105, poz. 869).

Do obliczenia wskaźnika na 100 tys. zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

2) data exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, fibrosis-inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold micro-climates, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery.

8. Evaluation of occupational risk *is a complex estimation of possibility combination of bodily injury occurrence or health status worsening as well as seriousness of these events, in threatening situation. It is done in order to choose appropriate means for ensuring safety.*

9. *The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the surveyed year was assumed in calculating the ratio per 1000 paid employees (tables 19 and 20).*

10. *A disease is deemed an* ***occupational disease*** *if it has been caused by the health hazards occurring in the working environment or properties of performed work.*

Occupational diseases in table 21 are given since 2009 according to the decree of the Council of Ministers, dated 30 VI 2009 (Journal of Laws No. 105, item 869).

The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the year preceding the surveyed year was assumed in calculating the ratio per 100 thous. paid employees.

Aktywność ekonomiczna ludności
Economic activity of the population

TABL. 1(70). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ – na podstawie BAEL**
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016					SPECIFICATION
	przeciętne roczne *annual averages*			kwartały *quarters*				
				I	II	III	IV	
LUDNOŚĆ w tys.	**865**	**808**	**805**	**806**	**806**	**805**	**805**	***POPULATION in thous.***
Mężczyźni	419	391	388	388	388	388	388	*Men*
Kobiety	446	417	417	417	417	417	417	*Women*
Aktywni zawodowo	**477**	**441**	**448**	**452**	**446**	**448**	**444**	***Economically active persons***
mężczyźni	265	244	248	253	247	246	245	*men*
kobiety	213	198	200	200	200	202	200	*women*
Pracujący	427	413	427	428	426	426	427	*Employed persons*
mężczyźni	237	228	237	241	237	233	236	*men*
kobiety	190	184	190	187	189	193	191	*women*
Bezrobotni[a]	50	28	21	24	20	22	18	*Unemployed persons*[a]
mężczyźni	27	15	11	11	10	13	9	*men*
kobiety	23	13	10	12	10	9	8	*women*
Bierni zawodowo	**387**	**367**	**357**	**353**	**359**	**357**	**361**	***Economically inactive persons***
Mężczyźni	154	147	141	136	142	142	143	*Men*
Kobiety	233	220	217	217	218	215	217	*Women*
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ w %	**55,1**	**54,6**	**55,7**	**56,1**	**55,3**	**55,7**	**55,2**	***ACTIVITY RATE in %***
mężczyźni	63,2	62,4	63,9	65,2	63,7	63,4	63,1	*men*
kobiety	47,8	47,5	48,0	48,0	48,0	48,4	48,0	*women*
Miasta	55,7	54,4	55,5	56,6	55,8	55,2	54,4	*Urban areas*
Wieś	54,5	55,3	55,9	55,5	54,8	56,6	56,9	*Rural areas*
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA w %	**49,4**	**51,1**	**53,0**	**53,1**	**52,9**	**52,9**	**53,0**	***EMPLOYMENT RATE in %***
mężczyźni	56,6	58,3	61,1	62,1	61,1	60,1	60,8	*men*
kobiety	42,6	44,1	45,6	44,8	45,3	46,3	45,8	*women*
Miasta	49,7	51,1	53,2	54,1	53,9	53,1	52,3	*Urban areas*
Wieś	48,6	51,1	52,7	51,6	50,9	53,0	54,4	*Rural areas*
STOPA BEZROBOCIA w %	**10,5**	**6,3**	**4,7**	**5,3**	**4,5**	**4,9**	**4,1**	***UNEMPLOYMENT RATE in %***
mężczyźni	10,2	6,1	4,4	4,3	4,0	5,3	3,7	*men*
kobiety	10,8	6,6	5,0	6,0	5,0	4,5	4,0	*women*
Miasta	10,6	6,0	4,1	4,4	3,4	4,2	3,9	*Urban areas*
Wieś	10,8	7,6	5,7	7,1	6,5	6,3	4,4	*Rural areas*

a Osoby w wieku 15–74 lata.
a Persons aged 15–74.

TABL. 2(71). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2016 R. – na podstawie BAEL**
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATIO5 AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN IV QUARTER 2016 – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	Ludność *Population*	Aktywni zawodowo *Economically active persons*			Bierni zawodowo *Economically inactive persons*	Współczynnik aktywności zawodowej *Activity rate*	Wskaźnik zatrudnienia *Employment rate*	Stopa bezrobocia *Unemployment rate*
		ogółem *total*	pracujący *employed*	bezrobotni [a] *unemployed* [a]				
	w tys. *in thous.*					w % *in %*		
O G Ó Ł E M ..... ***T O T A L***	**805**	**444**	**427**	**18**	**361**	**55,2**	**53,0**	**4,1**
Według wieku: ***By age:***								
w tym w wieku produkcyjnym [b] ..... *of which at working age* [b]	586	429	412	17	157	73,2	70,3	4,0
15–24 lata	105	36	31	5	69	34,3	29,5	13,9
25–34	140	114	108	6	26	81,4	77,1	5,3
35–44	145	123	120	.[c]	22	84,8	82,8	x
45–54	114	93	90	.[c]	21	81,6	78,9	x
55 lat i więcej ..... *and more*	301	79	77	.[c]	222	26,2	25,6	x
Według poziomu wykształcenia: ***By educational level:***								
Wyższe ..... *Tertiary*	135	109	105	.[c]	25	80,7	77,8	x
Policealne i średnie zawodowe ..... *Post-secondary and vocational secondary*	201	128	124	.[c]	73	63,7	61,7	x
Średnie ogólnokształcące... *General secondary*	88	42	41	.[c]	46	47,7	46,6	x
Zasadnicze zawodowe ..... *Basic vocational*	229	137	131	6	92	59,8	57,2	4,4
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe .... *Lower secondary, primary and incomplete primary*	152	28	26	.[c]	124	18,4	17,1	x

a Osoby w wieku 15–74 lata. *b* Mężczyźni 18–64 lata, kobiety 18–59 lat. *c* Liczby po uogólnieniu wyników z próby wynoszą poniżej 5 tys., znak (".") oznacza, że konkretna wartość nie może być pokazana ze względu na losowy błąd próby.

a Persons aged 15–74. b Men aged 18–64, women aged 18–59. c The numbers are estimated below 5 thousand, points (".") means that the value cannot be displayed because of high sampling error.

Pracujący
Employment

TABL. 3(72). **PRACUJĄCY** [a]
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016 ogółem *total*	2016 w tym kobiety *of which women*	*SPECIFICATION*
O G Ó Ł E M	**291843**	**323049**	**334597**	**343848**	**162979**	***T O T A L***
sektor publiczny	82892	80219	73256	73133	48746	*public sector*
sektor prywatny	208951	242830	261341	270715	114233	*private sector*
Rolnictwo[b], leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	27533	36531	37633	37872	16535	*Agriculture[b], forestry and fishing*
Przemysł	79626	85069	88290	90028	32016	*Industry*
w tym przetwórstwo przemysłowe	71351	75772	79802	81453	30074	*of which manufacturing*
Budownictwo	12687	19227	18011	18792	2019	*Construction*
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ]	51521	53382	53503	54439	29969	*Trade; repair of motor vehicles* [Δ]
Transport i gospodarka magazynowa	18790	20326	22274	23951	4438	*Transportation and storage*
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ]	5800	5297	5502	6077	3987	*Accommodation and catering* [Δ]
Informacja i komunikacja	2810	3010	3339	3564	1078	*Information and communication*
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5929	6183	6117	5956	4096	*Financial and insurance activities*
Obsługa rynku nieruchomości [Δ]	4023	4445	4304	4421	2334	*Real estate activities*
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	8412	7853	9150	9461	4558	*Professional, scientific and technical activities*
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ]	7354	10691	12312	14351	6603	*Administrative and support service activities*
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	16140	18131	17706	17675	11531	*Public administration and defence; compulsory social security*
Edukacja	25537	26246	26592	27034	21394	*Education*
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	17937	18134	19102	19336	15652	*Human health and social work activities*
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3166	3397	3300	3443	2096	*Arts, entertainment and recreation*
Pozostała działalność usługowa	4578	5127	7462	7448	4673	*Other service activities*

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. *b* Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 126.

a By actual workplace and kind of activity. b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 5 on page 126.

TABL. 4(73). **PRACUJĄCY[a] WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS[a] BY EMPLOYMENT STATUS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem *Total*	W tym *Of which*		*SPECIFICATION*
		zatrudnieni na podstawie stosunku pracy *employees hired on the basis of an employment contract*	właściciele, współwłaściciele i bezpłatnie pomagający członkowie rodzin *owners, co-owners including contributing family workers*	
O G Ó Ł E M 2005	175160	172555	2039	***T O T A L***
2010	190413	187842	1989	
2015	189898	187796	1554	
2016	**195782**	**193742**	**1573**	
sektor publiczny	64949	64949	-	*public sector*
sektor prywatny	130833	128793	1573	*private sector*
w tym:				*of which:*
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	5470	5284	106	*Agriculture, forestry and fishing*
Przemysł	73193	72646	442	*Industry*
w tym przetwórstwo przemysłowe...	68663	68124	434	*of which manufacturing*
Budownictwo	6557	6376	181	*Construction*
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ]	18260	17827	432	*Trade; repair of motor vehicles[Δ]*
Transport i gospodarka magazynowa	11351	11196	155	*Transportation and storage*
Zakwaterowanie i gastronomia[Δ].....	2061	1986	75	*Accommodation and catering[Δ]*
Informacja i komunikacja	1276	1268	8	*Information and communication*
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2889	2597	11	*Financial and insurance activities*
Obsługa rynku nieruchomości[Δ]	2753	2748	5	*Real estate activities*
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2690	2665	25	*Professional, scientific and technical activities*
Administrowanie i działalność wspierająca[Δ]	8854	8812	42	*Administrative and support service activities*
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	17279	17279	-	*Public administration and defence; compulsory social security*
Edukacja	25711	25670	41	*Education*
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	14093	14060	33	*Human health and social work activities*
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2895	2892	3	*Arts, entertainment and recreation*
Pozostała działalność usługowa	450	436	14	*Other service activities*

[a] Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
[a] Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 5(74). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016 ogółem *total*	2016 w tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób[a] *of which entities employing more than 9 persons*[a]	*SPECIFICATION*
O G Ó Ł E M	**202199**	**220881**	**216897**	**222394**	**185252**	***T O T A L***
sektor publiczny	73807	69569	62333	62244	62243	*public sector*
sektor prywatny	128392	151312	154564	160150	123009	*private sector*
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	6029	7005	7279	7548	4647	*Agriculture, forestry and fishing*
Przemysł	65603	71701	73997	75128	70584	*Industry*
w tym przetwórstwo przemysłowe	59669	66136	69311	70346	66104	*of which manufacturing*
Budownictwo	9484	12973	11193	11621	6159	*Construction*
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ	29027	29542	27513	27969	16970	*Trade; repair of motor vehicles Δ*
Transport i gospodarka magazynowa	10567	10838	12031	13901	10630	*Transportation and storage*
Zakwaterowanie i gastronomia Δ	3311	3391	2874	3209	1838	*Accommodation and catering Δ*
Informacja i komunikacja	1566	1445	1435	1599	1149	*Information and communication*
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3584	3260	3007	2982	2503	*Financial and insurance activities*
Obsługa rynku nieruchomości Δ	3262	3660	3262	3289	2560	*Real estate activities*
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3936	4604	4536	4715	2451	*Professional, scientific and technical activities*
Administrowanie i działalność wspierająca Δ	4321	9266	8893	9001	8081	*Administrative and support service activities*
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	16121	17991	16845	16565	16564	*Public administration and defence; compulsory social security*
Edukacja	25034	25227	24347	24699	24463	*Education*
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	15880	15004	14666	14722	13593	*Human health and social work activities*
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2514	2770	2669	2786	2670	*Arts, entertainment and recreation*
Pozostała działalność usługowa	1960	2204	2349	2660	390	*Other service activities*

a Bez zatrudnionych za granicą.
a Excluding persons employed abroad.

TABL. 6(75). **PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI** [a]
Stan w dniu 31 XII
FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYMENT [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Pełnozatrudnieni[b] *Full-time employees*[b]		Niepełnozatrudnieni *Part-time employees*		*SPECIFICATION*
	ogółem *total*	w tym kobiety *of which women*	ogółem *total*	w tym kobiety *of which women*	
O G Ó Ł E M 2005	161440	79757	11115	6308	***T O T A L***
2010	175892	87659	11950	7085	
2015	177400	89222	10396	6468	
2016	**183068**	**90843**	**10674**	**6629**	
sektor publiczny	60033	42192	4916	3331	*public sector*
sektor prywatny	123035	48651	5758	3298	*private sector*
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4589	1461	695	488	*Agriculture, forestry and fishing*
Przemysł	71164	26064	1482	765	*Industry*
w tym przetwórstwo przemysłowe	66769	25012	1355	703	*of which manufacturing*
Budownictwo	6061	788	315	96	*Construction*
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ].....	16894	9016	933	546	*Trade; repair of motor vehicles* [Δ]
Transport i gospodarka magazynowa	10730	1420	466	130	*Transportation and storage*
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ] .	1763	1202	223	141	*Accommodation and catering* [Δ]
Informacja i komunikacja	1094	464	174	81	*Information and communication*
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2536	1897	61	48	*Financial and insurance activities*
Obsługa rynku nieruchomości [Δ]	2530	1310	218	173	*Real estate activities*
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2538	1130	127	84	*Professional, scientific and technical activities*
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ]	8069	3727	743	435	*Administrative and support service activities*
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	16662	10972	617	356	*Public administration and defence; compulsory social security*
Edukacja	22387	18261	3283	2331	*Education*
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	13297	11430	763	535	*Human health and social work activities*
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2449	1509	443	342	*Arts, entertainment and recreation*
Pozostała działalność usługowa	305	192	131	78	*Other service activities*

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. *b* W 2005 r. bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo.
a Excluding economic entities employing up to 9 persons. b In 2005 excluding seasonal and temporary paid employees.

TABL. 7(76). **PRZYJĘCIA DO PRACY** [a]
HIRES [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Ogółem *Total*	Z liczby ogółem *Of total number*				Współczynnik przyjęć w % *Hire rate in %*
			kobiety *women*	podejmujący pierwszą pracę *persons starting work for the first time*	poprzednio pracujący *persons formerly employed*	powracający z urlopów wychowawczych[b] *persons returning from child-care leaves*[b]	
O G Ó Ł E M *T O T A L*	2005	44075	16022	5460	19813	715	27,4
	2010	42111	16744	4159	22311	770	23,9
	2015	41271	17835	5469	24284	342	23,5
	2016	**41938**	**17113**	**4573**	**24885**	**301**	**23,3**
sektor publiczny *public sector*		6458	4242	640	4610	101	10,7
sektor prywatny *private sector*		35480	12871	3933	20275	200	29,6
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo *Agriculture, forestry and fishing*		674	180	#	411	#	15,5
Przemysł *Industry*		16994	5419	1627	10131	107	24,3
w tym przetwórstwo przemysłowe *of which manufacturing*		16275	5262	1566	9641	106	24,8
Budownictwo *Construction*		1608	187	138	875	3	26,5
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] *Trade; repair of motor vehicles* [Δ]		4885	2622	656	2539	24	29,7
Transport i gospodarka magazynowa *Transportation and storage*		3642	347	#	2123	#	35,2
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ] *Accommodation and catering* [Δ]		791	486	345	255	3	48,8
Informacja i komunikacja *Information and communication*		212	84	36	158	3	19,1
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa *Financial and insurance activities*		321	238	33	190	6	13,1
Obsługa rynku nieruchomości [Δ] *Real estate activities*		373	157	17	259	2	14,8
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna *Professional, scientific and technical activities*		534	262	74	370	3	21,8
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] *Administrative and support service activities*		5857	2676	750	3370	13	76,0
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne *Public administration and defence; compulsory social security*		1831	1150	196	1336	44	10,8
Edukacja *Education*		2279	1848	220	1643	27	10,3
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna *Human health and social work activities*		1491	1204	203	969	31	11,1
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją *Arts, entertainment and recreation*		311	173	38	189	4	12,6
Pozostała działalność usługowa *Other service activities*		135	80	#	67	#	44,4

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; w 2005 r. bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo. *b* W 2005 r. łącznie z powracającymi z urlopów bezpłatnych.

a Data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons; in 2005 excluding seasonal and temporary paid employees. b In 2005 including persons returning from unpaid leaves.

TABL. 8(77). **ZWOLNIENIA Z PRACY** [a]
TERMINATIONS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Ogółem *Total*	Z liczby ogółem *Of total number*					Współczynnik zwolnień w % *Termination rate in %*
			kobiety *women*	zwolnieni w drodze wypowiedzenia *terminated due to dissolution of an employment contract*		przeniesieni na emeryturę, rentę z tytułu niezdolności do pracy, rehabilitację *retired or granted pension due to an inability to work or due to rehabilitation*	korzystający z urlopów wychowawczych[b] *persons taking child-care leave*[b]	
				przez zakład pracy *by employer*	przez pracownika *by employee*			
O G Ó Ł E M	2005	41296	15142	7971	6005	2046	1149	25,3
T O T A L	2010	39422	16164	6940	4030	1176	858	22,3
	2015	38867	15894	5926	4957	2211	382	22,1
	2016	**37934**	**15426**	**4106**	**5443**	**2419**	**467**	**21,0**
sektor publiczny ..... *public sector*		6141	3777	686	433	1249	195	10,0
sektor prywatny ..... *private sector*		31793	11649	3420	5010	1170	272	26,5
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..... *Agriculture, forestry and fishing*		651	194	56	27	66	10	14,8
Przemysł ..... *Industry*		15232	4985	1942	2484	768	143	21,7
w tym przetwórstwo przemysłowe ..... *of which manufacturing*		14523	4814	1824	2435	659	143	22,1
Budownictwo ..... *Construction*		1571	120	118	236	58	4	25,8
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] ..... *Trade; repair of motor vehicles* [Δ]		4207	2304	501	846	88	30	25,5
Transport i gospodarka magazynowa..... *Transportation and storage*		3187	279	287	438	92	3	31,1
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ].. *Accommodation and catering* [Δ]		632	388	69	223	8	6	38,7

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; w 2005 r. bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo. *b* W 2005 r. łącznie z korzystającymi z urlopów bezpłatnych.

a Data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons; in 2005 excluding seasonal and temporary paid employees. b In 2005 including persons taking unpaid leaves.

TABL. 8(77). **ZWOLNIENIA Z PRACY** [a] **(dok.)**
TERMINATIONS [a] *(cont.)*

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	Ogółem *Total*	Z liczby ogółem *Of total number*					Współczynnik zwolnień w % *Termination rate in %*
		kobiety *women*	zwolnieni w drodze wypowiedzenia *terminated due to dissolution of an employment contract*		przeniesieni na emeryturę, rentę z tytułu niezdolności do pracy, rehabilitację *retired or granted pension due to an inability to work or due to rehabilitation*	korzystający z urlopów wychowawczych[b] *persons taking child-care leave*[b]	
			przez zakład pracy *by employer*	przez pracownika *by employee*			
Informacja i komunikacja ..... *Information and communication*	191	61	22	41	3	#	17,4
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... *Financial and insurance activities*	394	309	68	76	23	12	15,9
Obsługa rynku nieruchomości [Δ].... *Real estate activities*	346	154	38	28	93	4	13,7
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..... *Professional, scientific and technical activities*	445	217	28	62	23	#	18,2
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ]..... *Administrative and support service activities*	5336	2469	350	495	139	#	68,8
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ..... *Public administration and defence; compulsory social security*	1738	1062	81	109	357	71	10,1
Edukacja ..... *Education*	2055	1415	442	110	418	58	9,1
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... *Human health and social work activities*	1522	1235	74	184	249	62	11,1
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..... *Arts, entertainment and recreation*	292	158	21	63	31	10	11,6
Pozostała działalność usługowa .. *Other service activities*	135	76	9	21	3	3	43,7

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; w 2005 r. bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo. *b* W 2005 r. łącznie z korzystającymi z urlopów bezpłatnych.

a Data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons; in 2005 excluding seasonal and temporary paid employees. b In 2005 including persons taking unpaid leaves.

TABL. 9(78). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY**[a]
THE GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, LEAVERS OF VOCATIONAL AND SECONDARY SCHOOLS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME[a]

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Ogółem *Total*	W tym kobiety *Of which women*	Z liczby ogółem — absolwenci szkół *Of total number — school leavers*			
				wyższych *tertiary*	policealnych i średnich zawodowych *post-secondary and secondary vocational*	liceów ogólnokształcących *general secondary*	zasadniczych zawodowych *basic vocational*
O G Ó Ł E M ***T O T A L***	2005	5062	2353	1483	1441	632	1506
	2010	3304	1354	1025	867	501	911
	2015	3683	1699	1010	874	501	1298
	2016	**3258**	**1649**	**831**	**784**	**584**	**1059**
sektor publiczny *public sector*		460	324	318	92	32	18
sektor prywatny *private sector*		2798	1325	513	692	552	1041
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo *Agriculture, forestry and fishing*		79	35	20	29	#	#
Przemysł *Industry*		1101	331	188	317	162	434
w tym przetwórstwo przemysłowe *of which manufacturing*		1077	324	183	314	160	420
Budownictwo *Construction*		55	12	19	14	#	#
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] *Trade; repair of motor vehicles* [Δ]		472	359	91	136	99	146
Transport i gospodarka magazynowa *Transportation and storage*		96	16	23	28	35	10
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ] *Accommodation and catering* [Δ]		#	#	20	23	#	#
Informacja i komunikacja *Information and communication*		8	2	#	#	#	-
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa *Financial and insurance activities*		28	22	15	9	4	-
Obsługa rynku nieruchomości [Δ] *Real estate activities*		11	6	3	6	#	#
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna *Professional, scientific and technical activities*		63	34	33	#	#	-
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] *Administrative and support service activities*		561	273	58	121	97	285
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne *Public administration and defence; compulsory social security*		157	104	112	31	12	2
Edukacja *Education*		142	125	113	13	10	6
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna *Human health and social work activities*		150	125	106	30	12	2
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją *Arts, entertainment and recreation*		26	14	21	3	#	#
Pozostała działalność usługowa *Other service activities*		#	#	#	2	-	-

[a] Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; w 2005 r. bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo.

[a] *Employed on the basis of an employment contract; data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons; in 2005 excluding seasonal and temporary paid employees.*

TABL. 10(79). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2016 R.**
JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOBS IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	Miejsca pracy *Jobs*						
	wolne (stan w dniu 31 XII) *vacancies (as of 31 XII)*			nowo utworzone[a] *vacancies – newly created jobs*[a]		zlikwidowane[a] *liquidated*[a]	
	ogółem *total*	w tym nowo utworzone *of which vacancies – newly created jobs*	z liczby ogółem – w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób *of total number – in entities employing more than 9 persons*	ogółem *total*	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób *of which in entities employing more than 9 persons*	ogółem *total*	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób *of which in entities employing more than 9 persons*
	w tys. *in thous.*						
O G Ó Ł E M ***T O T A L***	**2,1**	**0,5**	**1,9**	**13,1**	**5,9**	**5,2**	**3,6**
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo *Agriculture, forestry and fishing*	0,0	0,0	0,0	0,3	0,1	0,1	0,0
Przemysł *Industry*	1,0	0,1	0,9	3,4	2,3	2,1	2,0
w tym przetwórstwo przemysłowe *of which manufacturing*	1,0	0,1	0,9	3,2	2,1	2,0	1,9
Budownictwo *Construction*	0,1	0,0	0,1	1,5	0,3	0,7	0,2
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] *Trade; repair of motor vehicles*[Δ]	0,5	0,4	0,5	3,7	1,1	0,8	0,5
Transport i gospodarka magazynowa *Transportation and storage*	0,3	0,0	0,2	1,0	0,5	0,3	0,2
Zakwaterowanie i gastronomia[Δ] *Accommodation and catering*[Δ]	0,1	-	0,0	0,5	0,1	0,1	0,1
Informacja i komunikacja *Information and communication*	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa *Financial and insurance activities*	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1	0,0
Obsługa rynku nieruchomości[Δ] *Real estate activities*	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1	0,1
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna *Professional, scientific and technical activities*	0,0	0,0	0,0	0,4	0,1	0,2	0,1
Administrowanie i działalność wspierająca[Δ] *Administrative and support service activities*	0,0	0,0	0,0	0,5	0,3	0,2	0,1
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne *Public administration and defence; compulsory social security*	0,1	0,0	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1
Edukacja *Education*	0,0	0,0	0,0	0,5	0,4	0,3	0,2
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna *Human health and social work activities*	0,0	0,0	0,0	0,4	0,2	0,1	0,1
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją *Arts, entertainment and recreation*	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
Pozostała działalność usługowa *Other service activities*	0,0	-	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0

a W ciągu roku.
a During the year.

Bezrobocie
Unemployment

TABL. 11(80). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS JOB OFFERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	**89151**	**59225**	**39348**	**32367**	***Total registered unemployed persons***
w tym kobiety	47301	31607	21263	18300	*of which women*
Z liczby ogółem – bezrobotni:					*Of total number – unemployed persons:*
dotychczas niepracujący	17266	11347	5363	4050	*previously not employed*
absolwenci [a]	3307	3063	1501	1050	*school-leavers [a]*
bez kwalifikacji zawodowych	20586	16093	12687	10335	*without occupational qualifications*
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	2664	1064	2307	1755	*terminated for company reasons*
długotrwale bezrobotni [b]	57577	26517	19712	15989	*long-term unemployed [b]*
posiadający prawo do zasiłku.....	14504	11365	6731	5690	*possessing benefit rights*
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	.	.	5968	5512	*with at least one child under 6 years of age*
niepełnosprawni	3088	4488	3479	2816	*disabled persons*
Stopa bezrobocia rejestrowanego [c] w %	**23,0**	**15,5**	**10,5**	**8,6**	***Registered unemployment rate [c] in %***
Oferty pracy	**527**	**849**	**2611**	**3066**	***Job offers***

a Za bezrobotnego absolwenta uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne. *b* Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez ponad 12 miesięcy w ciągu ostatnich 2 lat, z wyłączeniem czasu odbywania stażu i przygotowania zawodowego. *c* Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 129.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a An unemployed school-leaver is a person who has, within the last 12 months graduated any school confirmed by a certificate, diploma or other document completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation. b Remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall over 12 months during the last two years, excluding the time of undergoing traineeship and on a job occupational training. c See general notes, item 4 on page 129.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 12(81). **BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI I WYREJESTROWANI [a]**
NEWLY REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AND PERSONS REMOVED FROM UNEMPLOYMENT ROLLS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Bezrobotni nowo zarejestrowani....	**106508**	**119092**	**76597**	**67348**	***Newly registered unemployed persons***
z liczby ogółem:					*of total number:*
Kobiety	49358	57642	37324	33160	*Women*
Dotychczas niepracujący	29540	29128	13109	10167	*Previously not employed*
Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	1770	1449	4129	2918	*Terminated for company reasons*
Bezrobotni wyrejestrowani	**116746**	**120929**	**84364**	**74329**	***Persons removed from unemployment rolls***
z liczby ogółem:					*of total number:*
Kobiety	53191	57652	41041	36123	*Women*
Z tytułu podjęcia pracy	56906	42870	38614	35928	*Received jobs*

a W ciągu roku.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a During the year.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 13(82). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY**
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	2005		2010		2015		2016	
	ogółem *total*	w tym kobiety *of which women*	ogółem *total*	w tym kobiety *of which women*	ogółem *total*	w tym kobiety *of which women*	ogółem *total*	w tym kobiety *of which women*
O G Ó Ł E M *T O T A L*								
O G Ó Ł E M ***T O T A L***	**89151**	**47301**	**59225**	**31607**	**39348**	**21263**	**32367**	**18300**
WEDŁUG WIEKU *BY AGE*								
24 lata i mniej *and less*	18089	9634	11905	6801	5357	3170	4027	2592
25–34	24512	14313	17170	10381	10479	6804	8784	6122
35–44	18568	10446	10777	5994	8371	4925	7050	4257
45–54	23707	11730	12942	6445	7300	3659	5783	2985
55 lat i więcej *and more*	4275	1178	6431	1986	7841	2705	6723	2344
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA *BY EDUCATIONAL LEVEL*								
Wyższe *Tertiary*	3312	2093	4908	3257	3882	2626	3307	2327
Policealne oraz średnie zawodowe *Post-secondary and vocational secondary*	18358	11537	12612	7813	8117	5187	6669	4422
Średnie ogólnokształcące *General secondary*	5922	4433	5768	4049	3605	2604	3012	2221
Zasadnicze zawodowe *Basic vocational*	30740	14369	17923	8084	11815	5290	9542	4505
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe *Lower secondary, primary and incomplete primary*	30819	14869	18014	8404	11929	5556	9837	4825
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY[ab] *BY DURATION OF UNEMPLOYMENT*[ab]								
3 miesiące i mniej *months and less*	21676	9506	23472	11338	14049	6838	11260	5590
3– 6	12869	6525	11225	6205	6535	3548	5121	2934
6–12	14385	7443	10382	5737	6522	3625	5274	3106
12–24	13802	7366	8779	4966	5477	3168	5041	3137
Powyżej 24 miesięcy *More than 24 months*	26419	16461	5367	3361	6765	4084	5671	3533
WEDŁUG STAŻU PRACY[b] *BY WORK SENIORITY*[b]								
Bez stażu pracy *No work seniority*	17266	10169	11347	6860	5363	3346	4050	2701
Ze stażem pracy: *With work seniority:*								
1 rok i mniej *and less*	11543	6528	7895	4453	6032	3589	5064	3197
1– 5	16948	8837	12655	7096	8590	5062	7338	4564
5–10	12769	6991	8292	4481	5886	3279	5113	2955
10–20	16863	9237	9671	5031	6804	3452	5567	2845
20–30	12061	5201	7338	3071	4725	1919	3694	1536
powyżej 30 lat *more than 30 years*	1701	338	2027	615	1948	616	1541	502

a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. *b* Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3–6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 XII 2015 r. wśród bezrobotnych było 11850 osób (w tym 4623 kobiet) w wieku 50 lat i więcej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a From the date of registering in a labour office. b Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3–6 persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

N o t e. As of 31 XII 2015 among the unemployed were 11850 persons (of which 4623 women) aged 50 and more.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 14(83). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ OFERTY PRACY**[a]
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME AS WELL AS JOB OFFERS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Bezrobotni, którzy:					*Unemployed persons who:*
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych	3622	2645	1184	1030	*Undertaking employment in intervention works*
w tym kobiety	1836	1550	687	610	*of which women*
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych	4804	2769	1044	1064	*Undertaking employment in public works*
w tym kobiety	1753	841	425	451	*of which women*
Rozpoczęli szkolenie lub staż u pracodawcy	9208	17436	7475	6028	*Starting training or internship with the employer*
w tym kobiety	5211	10635	4526	3735	*of which women*
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne	.	14530	2668	2342	*Started a social useful works*
w tym kobiety	.	6794	1334	1087	*of which women*
Liczba zgłoszonych ofert pracy	**38284**	**51448**	**40472**	**50235**	***Number of submitted job offers***

[a] W ciągu roku.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

[a] *During the year.*

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 15(84). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY**[a]
EXPENDITURES OF LABOUR FUND[a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		*SPECIFICATION*
	w mln zł *in mln zl*				w odsetkach *in percent*	
O G Ó Ł E M	**209,4**	**314,0**	**192,5**	**192,6**	**100,0**	***T O T A L***
w tym:						*of which:*
Zasiłki dla bezrobotnych	125,1	117,2	81,0	69,8	36,3	*Unemployment benefits*
Szkolenia	5,1	8,4	4,4	2,7	1,4	*Training*
Środki na podjęcie działalności gospodarczej i wyposażenie stanowisk pracy	16,4	66,0	38,3	32,9	17,1	*Means for starting of economic activity and equipping of work seat*
Roboty publiczne	14,2	17,5	7,0	7,6	4,0	*Public works*
Prace interwencyjne	8,3	11,3	6,1	5,4	2,8	*Intervention works*
Stypendia za okres stażu	17,8	58,2	32,4	29,0	15,0	*Scholarships for traineeship period*

[a] Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 129.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

[a] *See general notes, item 5 on page 129.*

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Warunki pracy
Work conditions

TABL. 16(85). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY[a] (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK[a] (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem *Total*	W wypadkach *In accidents*			Z liczby ogółem – powodujących niezdolność do pracy *Of total number – accidents resulting in an inability to work*			*SPECIFICATION*
		śmiertelnych *fatal accidents*	ciężkich *serious accidents*	lżejszych *light*	1—3 dni *days*	4—20	21 dni i więcej *days and more*	
				O G Ó Ł E M *T O T A L*				
O G Ó Ł E M 2005	2801	17	26	2758	42	1089	1552	***T O T A L***
2010	2789	9	21	2759	38	1083	1496	
2015	2342	2	10	2330	37	1026	1191	
2016	**2486**	**4**	**7**	**2475**	**42**	**1117**	**1286**	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	59	1	1	57	-	24	34	*Agriculture, forestry and fishing*
Przemysł	1261	1	6	1254	18	571	655	*Industry*
w tym przetwórstwo przemysłowe	1167	1	5	1161	17	537	598	*of which manufacturing*
Budownictwo	80	1	-	79	2	22	55	*Construction*
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ]	305	-	-	305	4	162	133	*Trade; repair of motor vehicles[Δ]*
Transport i gospodarka magazynowa	182	1	-	181	1	71	105	*Transportation and storage*
Zakwaterowanie i gastronomia[Δ].....	20	-	-	20	3	13	4	*Accommodation and catering[Δ]*
Informacja i komunikacja	7	-	-	7	-	3	4	*Information and communication*
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	23	-	-	23	-	13	10	*Financial and insurance activities*
Obsługa rynku nieruchomości[Δ]	22	-	-	22	-	11	11	*Real estate activities*
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	7	-	-	7	-	3	4	*Professional, scientific and technical activities*
Administrowanie i działalnośćwspierająca[Δ]	73	-	-	73	-	27	45	*Administrative and support service activities*
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	127	-	-	127	6	54	64	*Public administration and defence; compulsory social security*
Edukacja	108	-	-	108	3	50	53	*Education*
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	189	-	-	189	5	84	96	*Human health and social work activities*
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	17	-	-	17	-	6	10	*Arts, entertainment and recreation*
Pozostała działalność usługowa	6	-	-	6	-	3	3	*Other service activities*

a Zgłoszone w danym roku.
a Registered in a given year.

TABL. 16(85). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY[a] (dok.)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK[a] (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem *Total*	W wypadkach *In accidents*			Z liczby ogółem – powodujących niezdolność do pracy *Of total number – accidents resulting in an inability to work*			*SPECIFICATION*
		śmiertelnych *fatal accidents*	ciężkich *serious accidents*	lżejszych *light*	1—3 dni *days*	4—20	21 dni i więcej *days and more*	
NA 1000 PRACUJĄCYCH (wskaźnik wypadkowości) *PER 1000 EMPLOYED PERSONS (accident rate)*								
O G Ó Ł E M 2005	10,54	0,06	0,10	10,38	0,16	4,10	5,84	***T O T A L***
2010	10,10	0,03	0,08	9,99	0,14	3,92	5,42	
2015	7,75	0,01	0,03	7,71	0,12	3,39	3,94	
2016	**8,04**	**0,01**	**0,02**	**8,01**	**0,14**	**3,61**	**4,16**	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	7,78	0,13	0,13	7,52	-	3,17	4,48	*Agriculture, forestry and fishing*
Przemysł	14,14	0,01	0,07	14,06	0,20	6,40	7,35	*Industry*
w tym przetwórstwo przemysłowe	14,47	0,01	0,06	14,40	0,21	6,66	7,42	*of which manufacturing*
Budownictwo	4,35	0,05	-	4,30	0,11	1,20	2,99	*Construction*
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ]	5,65	-	-	5,65	0,07	3,00	2,46	*Trade; repair of motor vehicles[Δ]*
Transport i gospodarka magazynowa	7,87	0,04	-	7,83	0,04	3,07	4,54	*Transportation and storage*
Zakwaterowanie i gastronomia[Δ]	3,45	-	-	3,45	0,52	2,25	0,69	*Accommodation and catering[Δ]*
Informacja i komunikacja	2,03	-	-	2,03	-	0,87	1,16	*Information and communication*
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3,81	-	-	3,81	-	2,15	1,66	*Financial and insurance activities*
Obsługa rynku nieruchomości[Δ]	5,04	-	-	5,04	-	2,52	2,52	*Real estate activities*
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0,75	-	-	0,75	-	0,32	0,43	*Professional, scientific and technical activities*
Administrowanie i działalność wspierająca[Δ]	5,48	-	-	5,48	-	2,03	3,38	*Administrative and support service activities*
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	7,18	-	-	7,18	0,34	3,05	3,62	*Public administration and defence; compulsory social security*
Edukacja	4,03	-	-	4,03	0,11	1,86	1,98	*Education*
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	9,83	-	-	9,83	0,26	4,37	5,00	*Human health and social work activities*
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5,04	-	-	5,04	-	1,78	2,97	*Arts, entertainment and recreation*
Pozostała działalność usługowa	0,80	-	-	0,80	-	0,40	0,40	*Other service activities*

[a] Zgłoszone w danym roku.
[a] Registered in a given year.

TABL. 17(86). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY[a] (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**
CONTACT-MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK[a] (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	Ogółem *Total*	W tym *Of which*						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo *agriculture, forestry and fishing*	przemysł *industry*		budownictwo *construction*	handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] *trade; repair of motor vehicles*[Δ]	transport i gospodarka magazynowa *transport and storage*	opieka zdrowotna i pomoc społeczna *human health and social work activities*
			razem *total*	w tym przetwórstwo przemysłowe *of which manufacturing*				
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY *CONTACT-MODE OF INJURY*								
O G Ó Ł E M 2005	2801	76	1450	1343	185	241	202	251
T O T A L 2010	2789	64	1424	1320	154	304	202	213
2015	2342	68	1129	1060	65	278	171	220
2016	**2486**	**59**	**1261**	**1167**	**80**	**305**	**182**	**189**
Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi ..... *Contact with electrical voltage, temperature, hazardous substances and chemicals*	65	3	34	31	6	11	3	2
w tym z preparatami chemicznymi..... *of which chemicals*	16	-	8	7	5	2	-	1
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie ..... *Drowned, buried, enveloped*	2	-	-	-	2	-	-	-
Zderzenie z lub uderzenie w: *Horizontal or vertical impact with or against:*								
nieruchomy obiekt ..... *a stationary object*	548	17	235	210	11	60	49	40
obiekt w ruchu ..... *object in motion*	552	10	329	318	17	71	41	11
w tym przez: *of which by:*								
spadający obiekt ..... *falling object*	215	3	137	134	9	27	16	4
poruszający się lub transportowany obiekt ..... *moving or transported object*	106	1	63	60	2	16	5	2
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym ..... *Contact with sharp, pointed, rough, coarse material agent*	520	9	307	295	17	83	11	45
w tym kontakt z przedmiotem ostrym *of which contact with sharp material agent*	305	6	174	169	7	68	3	20
Uwięzienie, zmiażdżenie ..... *Trapped, crushing*	184	3	125	118	4	18	10	12
Obciążenie psychiczne lub fizyczne ..... *Physical or mental stress*	306	9	130	113	11	38	27	41
w tym obciążenie układu mięśniowo-szkieletowego ..... *of which physical stress on the muscular-skeletal system*	275	9	120	103	9	36	25	34
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia ..... *Aggresion of human or animal*	58	4	3	-	-	1	21	17
Pozostałe ..... *Others*	251	4	98	82	12	23	20	21

[a] Zgłoszone w danym roku.
[a] *Registered in a given year.*

TABL. 17(86). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY[a] (dok.)**
EVENTS AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK[a] (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Ogółem *Total*	W tym *Of which*: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo *agriculture, forestry and fishing*	przemysł *industry*: razem *total*	przemysł *industry*: w tym przetwórstwo przemysłowe *of which manufacturing*	budownictwo *construction*	handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ *trade; repair of motor vehicles* Δ	transport i gospodarka magazynowa *transport and storage*	opieka zdrowotna i pomoc społeczna *human health and social work activities*
PRZYCZYNY WYPADKÓW *CAUSES OF ACCIDENTS*									
O G Ó Ł E M	2005	5481	138	3010	2766	372	512	359	391
T O T A L	2010	5498	131	2854	2658	355	622	372	319
	2015	4759	159	2454	2302	133	607	309	339
	2016	**5001**	**129**	**2672**	**2500**	**167**	**678**	**317**	**277**
Niewłaściwy stan czynnika materialnego ..... *Inappropriate condition of material objects/agents*		369	8	235	218	12	30	13	12
Niewłaściwa organizacja: *Inappropriate organization of:*									
pracy ..... *work*		182	6	104	96	8	25	9	10
stanowiska pracy ..... *work post*		238	6	132	123	14	32	15	9
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym ..... *Absence or inappropriate use of material objects/agents*		367	4	236	228	13	43	11	17
Nieużywanie sprzętu ochronnego ..... *Not using protective equipment*		71	1	39	36	5	17	3	-
Niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika ..... *Inappropriate wilful employee action*		359	13	216	197	4	69	17	12
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika[b] ..... *Inappropriate mental-physical condition of employee*[b]		101	8	43	42	4	11	5	10
Nieprawidłowe zachowanie się pracownika ..... *Incorrect employee's action*		3165	78	1634	1530	102	434	215	191
Inna przyczyna ..... *Other causes*		149	5	33	30	5	17	29	16

a Zgłoszone w danym roku. *b* Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.
a Registered in a given year. b Caused by, i.a.: sudden illness, physical or mental indisposition, alcohol abuse.

TABL. 18(87). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE** [a]
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
O G Ó Ł E M	**258**	**193**	**199**	**179**	***T O T A L***
w tym wypadki śmiertelne	2	2	4	-	*of which fatal accidents*
Wydarzenia powodujące urazy:					*Events causing injury:*
upadek osób	131	104	100	72	*persons falling*
uderzenie lub przygniecenie przez spadające przedmioty	19	16	19	10	*persons hit or crushed by falling objects*
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środki transportu w ruchu	7	3	3	1	*persons run over, hit or caught by moving means of transport*
pochwycenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	25	14	24	24	*persons caught or hit by moving parts of machinery and equipment*
uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	32	21	14	20	*persons hit, crushed or bitten by animals*
działanie:					*influence of:*
skrajnych temperatur	1	3	2	5	*extreme temperatures*
materiałów szkodliwych	-	-	5	-	*harmful materials*
inne wydarzenia	43	32	37	47	*other events*

[a] Którym wypłacono jednorazowe odszkodowania.

Ź r ó d ł o: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

[a] *Who received one-off accident compensations.*

S o u r c e: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 19(88). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA** [a]
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Ogółem *Grand total*		Zagrożenie *Hazard*					
				związane *connected with*				czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi *connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery*	
				ze środowiskiem pracy *work environment*		z uciążliwością pracy *strenuous conditions*			
		ogółem *grand total*	w tym przez jedną grupę czynników *of which one group of factors*	razem *total*	w tym przez jedną grupę czynników *of which one group of factors*	razem *total*	w tym przez jedną grupę czynników *of which one group of factors*	razem *total*	w tym przez jedną grupę czynników *of which one group of factors*
		na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości *per 1000 paid employees of total surveyed*							
O G Ó Ł E M	2005	135,5	98,4	95,9	69,9	20,4	14,1	19,2	14,4
T O T A L	2010	123,4	94,0	79,5	58,8	23,2	21,8	20,7	13,4
	2015	95,7	68,4	61,0	46,7	18,3	13,6	16,4	8,1
	2016	**94,7**	**70,2**	**57,1**	**44,4**	**20,5**	**16,9**	**17,1**	**8,9**
sektor publiczny *public sector*		69,5	57,6	49,4	39,4	18,2	17,8	1,9	0,4
sektor prywatny *private sector*		99,8	72,7	58,6	45,4	21,0	16,7	20,1	10,6

[a] Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 131.

[a] *Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 131.*

TABL. 19(88). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA[a] (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS[a] (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	Ogółem *Grand total*		Zagrożenie *Hazard* związane *connected with* ze środowiskiem pracy *work environment*		z uciążliwością pracy *strenuous conditions*		czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi *connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery*	
	ogółem *grand total*	w tym przez jedną grupę czynników *of which one group of factors*	razem *total*	w tym przez jedną grupę czynników *of which one group of factors*	razem *total*	w tym przez jedną grupę czynników *of which one group of factors*	razem *total*	w tym przez jedną grupę czynników *of which one group of factors*
	na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości *per 1000 paid employees of total surveyed*							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..... *Agriculture, forestry and fishing*	149,6	110,8	93,9	74,3	36,8	34,7	18,9	1,8
Przemysł ..... *Industry*	135,1	99,7	78,9	61,8	30,3	24,5	26,0	13,3
w tym przetwórstwo przemysłowe..... *of which manufacturing*	140,3	103,9	82,3	65,6	30,6	24,6	27,3	13,7
Budownictwo ..... *Construction*	61,1	25,9	49,4	16,1	5,4	5,2	6,3	4,6
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] ..... *Trade; repair of motor vehicles[Δ]*	10,6	10,3	4,7	4,4	2,2	2,2	3,7	3,7
Transport i gospodarka magazynowa..... *Transportation and storage*	5,8	4,2	4,4	3,7	0,9	0,1	0,5	0,4
Administrowanie i działalność wspierająca[Δ] ..... *Administrative and support service activities*	66,7	60,6	36,4	36,4	10,1	4,0	20,2	20,2
Edukacja ..... *Education*	24,3	24,3	-	-	24,3	24,3	-	-
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... *Human health and social work activities*	48,8	43,4	47,4	42,1	1,0	1,0	0,4	0,3

[a] Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 131.

[a] Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 131.

TABL. 20(89). **ZATRUDNIENI NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO[a] W 2016 R.**
PAID EMPLOYEES ON POSITION FOR WHICH EVALUATION OF OCCUPATIONAL RISK WAS DONE[a] IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	Przeprowadzenie oceny ryzyka zawodowego *Evaluation of occupational risk*	Wyeliminowanie lub ograniczenie ryzyka zawodowego *Elimination or limitation of occupational risk*	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego *Appliance of means to elimination or limitation of occupational risk*		
			techniczne *technical*	organizacyjne *organizational*	ochrony indywidualnej *individuality protection*
	na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości *per 1000 paid employees of total surveyed*				
O G Ó Ł E M ..... ***T O T A L***	**395,2**	**141,9**	**44,6**	**53,7**	**108,5**
sektor publiczny ..... *public sector*	396,2	142,5	26,7	57,7	96,0
sektor prywatny ..... *private sector*	395,0	141,8	48,2	53,0	111,0
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..... *Agriculture, forestry and fishing*	454,1	301,4	60,7	100,3	255,7
Przemysł ..... *Industry*	409,1	155,1	57,3	57,5	120,6
w tym przetwórstwo przemysłowe.... *of which manufacturing*	424,2	158,5	58,1	56,1	122,5
Budownictwo ..... *Construction*	402,3	194,8	40,9	41,3	177,2
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] ..... *Trade; repair of motor vehicles [Δ]*	226,0	69,8	17,9	26,7	50,8
Transport i gospodarka magazynowa ..... *Transportation and storage*	500,2	119,3	29,0	58,7	78,8
Informacja i komunikacja ..... *Information and communication*	381,2	12,5	-	12,5	-
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..... *Professional, scientific and technical activities*	408,2	-	-	-	-
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] ..... *Administrative and support service activities*	503,0	406,1	46,5	286,9	359,6
Edukacja ..... *Education*	168,3	143,6	-	126,8	16,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.... *Human health and social work activities*	467,2	94,5	19,2	25,2	72,4

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 131.

a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 131.

TABL. 21(90). **CHOROBY ZAWODOWE**
OCCUPATIONAL DISEASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba przypadków *Number of cases*		*SPECIFICATION*
	w liczbach bezwględnych *in absolute numbers*	na 100 tys. zatrudnionych *per 100 thous. paid employees*	
O G Ó Ł E M 2005	56	27,2	***T O T A L***
2010	50	22,2	
2015	29	12,8	
2016	**49**	**21,3**	
Zatrucia ostre albo przewlekłe lub ich następstwa	1	0,4	*Acute and chronic intoxications and their sequels*
Pylice płuc	2	0,9	*Pneumoconioses*
Astma oskrzelowa	2	0,9	*Bronchial asthma*
Alergiczny nieżyt nosa	1	0,4	*Allergic rhinitis*
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym	10	4,4	*Chronic voice disorders due to excessive vocal effort*
Choroby skóry	3	1,3	*Skin diseases*
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	6	2,6	*Chronic diseases of locomotor system related to the way the job is performed*
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	8	3,5	*Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way job is performed*
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	16	7,0	*Infectious and parasitic diseases or their sequels*

Ź r ó d ł o: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.
S o u r c e: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 22(91). **KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIĄŻLIWYCH** [a]
Stan w dniu 15 XII
PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR WORK IN HARMFUL AND STRENUOUS CONDITIONS [a]
As of 15 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Posiłki profilaktyczne *Preventive food*	Napoje *Drinks*	Inne środki odżywcze *Other nutrition*	Dodatki pieniężne *Special pay*	Skrócony czas pracy *Short--time work*	Dodatkowe urlopy *Extra leaves*	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach[b] *Entitlements arising from work in particular conditions*[b]
O G Ó Ł E M	2005	11834	39377	3571	8909	738	1859	8224
T O T A L	2010	9579	27221	1796	4852	486	955	266
	2015	7283	13344	1000	3222	588	201	154
	2016	**6652**	**13698**	**697**	**2831**	**211**	**149**	**145**
sektor publiczny ..... *public sector*		2737	4758	176	1331	13	29	91
sektor prywatny ..... *private sector*		3915	8940	521	1500	198	120	54
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..... *Agriculture, forestry and fishing*		1362	867	-	46	7	11	-
Przemysł ..... *Industry*		4303	9115	585	1673	147	93	38
w tym przetwórstwo przemysłowe. *of which manufacturing*		2962	6847	249	1189	146	24	24
Budownictwo ..... *Construction*		364	661	-	28	4	8	-
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] ..... *Trade; repair of motor vehicles* [Δ]		114	514	-	3	7	7	5
Transport i gospodarka magazynowa ..... *Transportation and storage*		479	1146	40	885	24	5	87
Administrowanie i działalność wspierająca[Δ] ..... *Administrative and support service activities*		24	105	-	-	18	18	-
Edukacja ..... *Education*		-	-	-	6	-	-	-
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... *Human health and social work activities*		6	1290	72	190	4	7	15

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 131. *b* Lub w szczególnym charakterze.

a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 131. b Or particular character.

TABL. 23(92). **ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY I CHORÓB ZAWODOWYCH** [a]
OCCUPATIONAL ACCIDENTS AND OCCUPATIONAL DISEASES BENEFITS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Liczba świadczeń *Number of benefits*		Średni koszt świadczeń w zł na 1 świadczenie *Average cost of benefits in zl per 1 benefit*	
		ogółem *total*	w tym z tytułu wypadków przy pracy *of which occupational accidents compensations*	ogółem *total*	w tym z tytułu wypadków przy pracy *of which occupational accidents compensations*
O G Ó Ł E M	2005	769	749	2316	2211
T O T A L	2010	875	849	2410	2385
	2015	731	723	4086	4047
	2016	**734**	**732**	**3736**	**3706**
sektor publiczny ..... *public sector*		150	150	3988	3988
sector prywatny ..... *private sector*		584	582	3672	3634
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..... *Agriculture, forestry and fishing*		29	29	6421	6421
Przemysł ..... *Industry*		488	486	3677	3631
w tym przetwórstwo przemysłowe *of which manufacturing*		451	449	3650	3601
Budownictwo ..... *Construction*		29	29	3052	3052
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] ..... *Trade; repair of motor vehicles* [Δ]		39	39	3944	3944
Transport i gospodarka magazynowa ..... *Transportation and storage*		58	58	3960	3960
Informacja i komunikacja ..... *Information and communication*		1	1	5500	5500
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... *Human health and social work activities*		90	90	3161	3161

[a] Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 131.

[a] *Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 131.*

Struktura pracujących[a] według sekcji

Stan w dniu 31 XII

Structure of employed persons[a] by sections

As of 31 XII

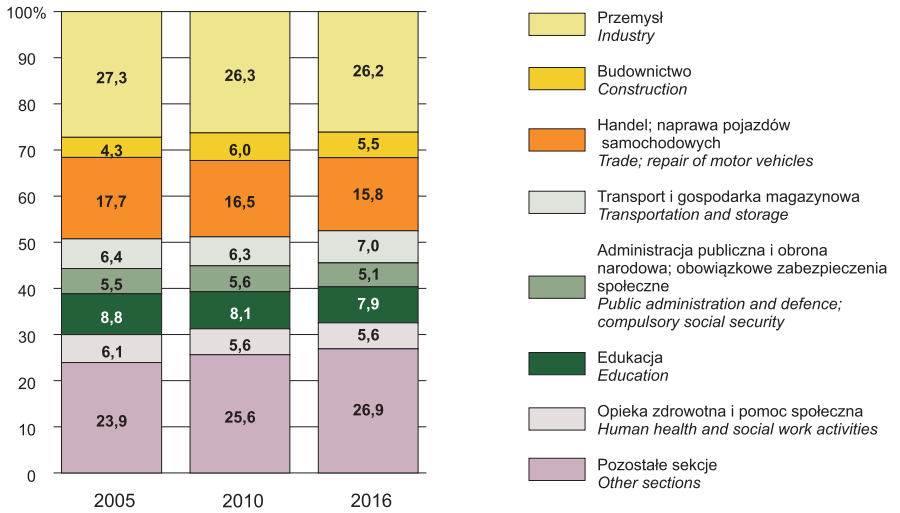

[a] Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

[a] *By actual workplace and kind of activity; with the employed persons on private farms in agriculture.*

Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku i poziomu wykształcenia

Stan w dniu 31 XII

Structure of registered unemployed persons by age and educational level

As of 31 XII

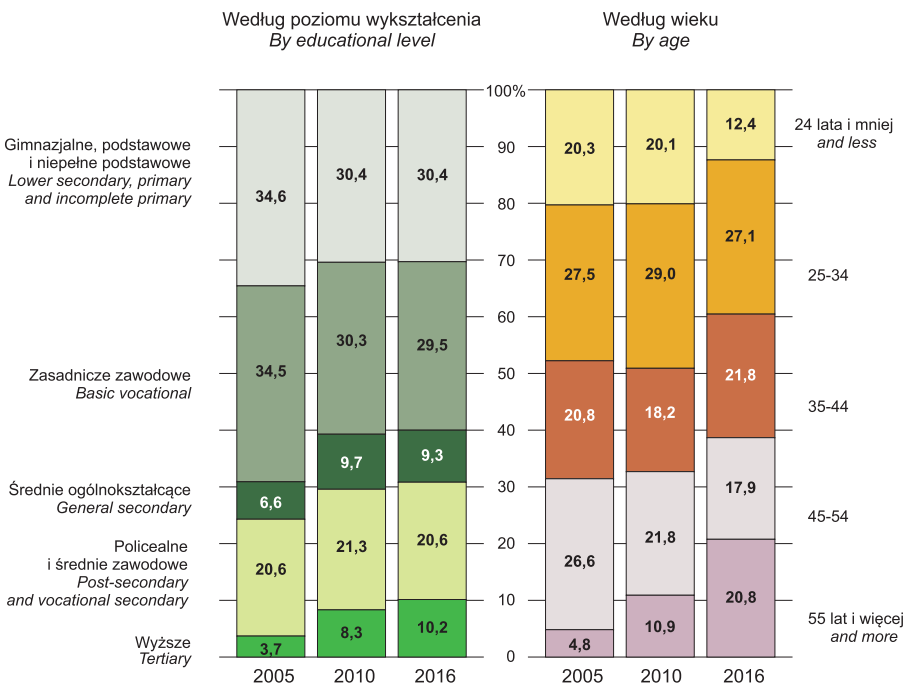

Odchylenie względne przeciętnych wynagrodzeń w wybranych sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w województwie[a]

Relative deviations of average wages and salaries in selected sections from the average wages and salaries in the voivodship[a]

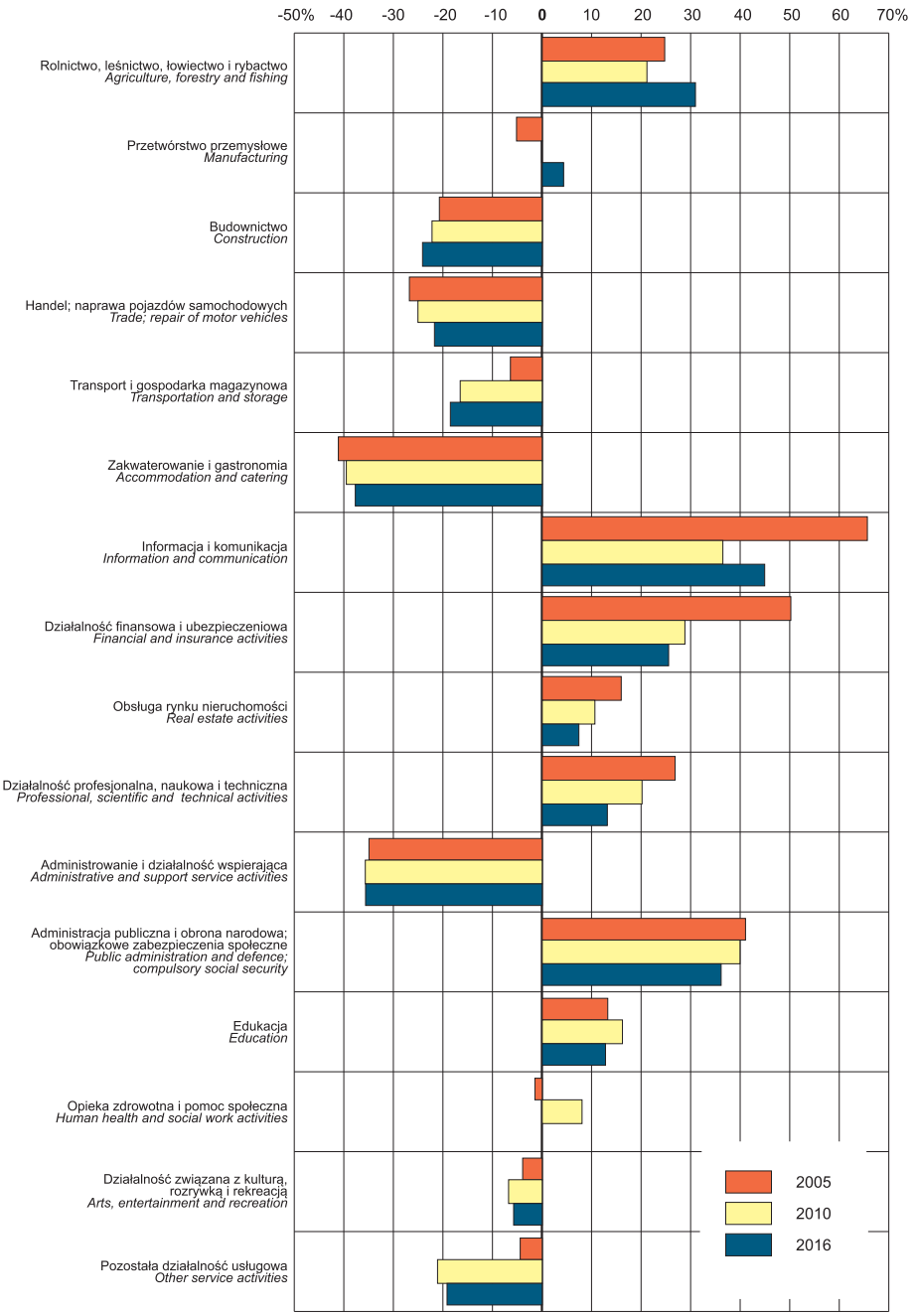

[a] Dotyczy miesięcznych wynagrodzeń brutto.
[a] *Concern monthly gross wages and salaries.*

DZIAŁ VII

WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Uwagi ogólne

Wynagrodzenia

1. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy. Dane nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, a ponadto nie obejmują pracowników fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria.

Do wynagrodzeń osobowych zalicza się m.in.: wynagrodzenia zasadnicze, premie i nagrody, dodatki (np. za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za staż pracy, za pełnienie funkcji kierowniczych), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy (przestoje płatne, urlopy, choroby), świadczenia deputatowe i odszkodowawcze. Wynagrodzenia osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,

CHAPTER VII

WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

General notes

Wages and salaries

1. Wages and salaries *include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed. Data do not include wages and salaries of employees in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety, moreover do not include employees in foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government.*

Components of wages and salaries are comprised of: personal wages and salaries, payments from profit and balance surplus in co-operatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees.

Personal wages and salaries *comprise, i.a.: basic wages and salaries, premiums and prizes, bonuses (e.g., for working in unhealthy conditions, for seniority, for serving in management positions), wages and salaries for working overtime, wages and salaries for time off (paid layoffs, holidays, illness) and allowances and claim benefits. Personal wages and salaries concern employees hired on the basis of an employment contract, persons engaged in outwork as well as apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of vocational training.*

2. The average monthly (nominal) wages and salaries *per paid employee were calculated assuming:*

- *personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,*
- *payments from profit and balance surplus in co-operatives,*
- *annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,*

- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto,** tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz od 1999 r. ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

4. Dane w tabl. 2-5 opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2016 r. Dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc z uwzględnieniem wypłat dokonanych za okresy dłuższe niż miesiąc w przeliczeniu na jeden miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej, 1/12: nagród i premii rocznych, wypłat z tytułu udziału w zysku i nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz honorariów).

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

1. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych - ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie od 1 I 2009 r. do 30 VI 2014 r. ze środków zgromadzonych na otwartych funduszach emerytalnych – OFE.

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television program producers.

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees, the wages and salaries of whom have been converted into those of full-time paid employees.

***3**. Data regarding wages and salaries are given **in gross terms,** i.e. including deductions for personal income taxes and since 1999 also **employee's contributions** to compulsory social security (retirement, pension and illness).*

***4.** Data in tables 2-5 were compiled on the basis of sample survey structure of wages and salaries by occupations for October 2016. Data concern paid employees, who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organizations, trade unions and others. For calculating wages and salaries the sum of the following were assumed: payments of personal wages and salaries for the reference month including, payments made for periods longer than one month calculated per month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12 of: annual prizes and premiums, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities and fees).*

Social security benefits

***1.** Information regarding **retirement pay and pension benefits** (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution - from the source of the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of appropriated allocation as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and in the period from 1 I 2009 r. to 30 VI 2014 from the sources gathered in the open pension funds - OFE.*

*Information regarding **retirement pay and pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the* appropriated *allocation as well as since 2007 from the separate division of the state budget expenditures) and also from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.*

2. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

1) pracownicy;
2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych;
4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
6) duchowni;
7) rolnicy indywidualni;
8) inwalidzi wojenni i wojskowi, kombatanci oraz od 1991 r. osoby represjonowane.

Emerytury oraz renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinne (wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) dotyczą uprawnionych wymienionych w pkt. od 1) do 7).

3. Świadczenia emerytalne i rentowe (wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) obejmują:

1) emerytury;
2) renty z tytułu niezdolności do pracy;
3) renty rodzinne.

4. Świadczenia emerytalne i rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

5. Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m. in. z tytułu osiągania przychodów z pracy.

6. Dane dotyczące **przeciętnej miesięcznej emerytury i renty** obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

7. Dane o świadczeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

2. *Among others the* following *persons (including members of their families) are authorized to receive retirement pay and pensions:*

1) employed persons;
2) outworkers;
3) members of agricultural producers' co-operatives and agricultural farmers' co-operatives;
4) persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;
5) persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists);
6) clergy;
7) farmers;
8) war and military invalids, combatants as well as since 1991 repressed persons.

Retirement pay as well as pensions resulting from an inability to work and *family pensions (also paid due to accidents at work and job-related illnesses) concern the persons mentioned in points 1) to 7).*

3. Retirement pay and pension benefits *(also paid due to accidents at work and job-related illnesses) include:*

1) retirement pay;
2) pensions resulting from an inability to work;
3) family pensions.

4. Retirement pay and pension benefits *do not provide for the payments of retirement pays and pensions arising out international agreements.*

5. Retirement pay and pension benefits *include the amount of benefits due (current and compensatory) taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of earning revenue from work.*

6. *Data regarding the* ***average monthly retirement pay and*** *pension are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.*

7. *Data regarding benefits are given* ***in gross terms****, i.e., including deductions for personal income taxes.*

Wynagrodzenia
Wages and salaries

TABL. 1(93). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO**
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016 ogółem *total*	2016 w tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób *of which entities employing more than 9 persons*	*SPECIFICATION*
	w zł *in zl*					
O G Ó Ł E M	**2032,99**	**2755,38**	**3375,72**	**3541,91**	**3734,90**	***T O T A L***
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2534,67	3337,57	4500,92	4640,83	5008,96	*Agriculture, forestry and fishing*
Przemysł	1977,24	2798,41	3509,62	3703,20	3779,63	*Industry*
w tym przetwórstwo przemysłowe	1926,56	2752,48	3502,12	3698,84	3778,47	*of which manufacturing*
Budownictwo	1609,77	2144,77	2541,67	2683,15	2978,27	*Construction*
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ]	1488,72	2062,98	2582,30	2768,25	2981,93	*Trade; repair of motor vehicles [Δ]*
Transport i gospodarka magazynowa	1903,29	2297,95	2701,32	2882,72	3062,41	*Transportation and storage*
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ]	1195,68	1663,31	2147,70	2201,82	2293,04	*Accommodation and catering [Δ]*
Informacja i komunikacja	3367,73	3761,57	4950,64	5136,59	5683,65	*Information and communication*
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3053,95	3548,39	4307,06	4448,37	4766,08	*Financial and insurance activities*
Obsługa rynku nieruchomości [Δ]	2358,46	3051,04	3642,65	3804,51	3959,22	*Real estate activities*
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2577,48	3310,77	3624,34	4010,55	5058,97	*Professional, scientific andtechnical activities*
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ]	1322,28	1773,02	2125,48	2277,04	2221,48	*Administrative and support service activities*
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	2868,35	3854,98	4523,54	4824,01	4824,01	*Public administration and defence; compulsory social security*
Edukacja	2302,29	3200,95	3955,67	3995,37	4008,76	*Education*
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2003,27	2976,45	3374,56	3543,28	3604,35	*Human health and social work activities*
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1951,77	2566,80	3116,65	3336,98	3374,24	*Arts, entertainment and recreation*
Pozostała działalność usługowa	1944,13	2174,92	2741,86	2858,00	3085,77	*Other service activities*

a Bez zatrudnionych za granicą.
a Excluding persons employed abroad.

TABL. 2(94). **ZATRUDNIENI [1] WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.**
PAID EMPLOYMENT [1] BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Ogółem *Total*			Sektor publiczny *Public sector*			Sektor prywatny *Private sector*		
a - w tys. osób *in thous. persons* b - w odsetkach *in percent*		ogółem *total*	mężczyźni *men*	kobiety *women*	ogółem *total*	mężczyźni *men*	kobiety *women*	ogółem *total*	mężczyźni *men*	kobiety *women*
O G Ó Ł E M	**a**	217,7	124,0	93,7	57,5	19,4	38,1	160,2	104,6	55,6
TOTAL	**b**	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ [2] USTALONYCH NA PODSTAWIE KROTNOŚCI PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO (4346,76 zł) W KRAJU *BY RANGES OF WAGES AND SALARIES [2] ESTABLISHED ON THE BASIS OF THE PRODUCT OF AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES (4346,76 zl) IN COUNTRY*										
1850,00 zł i mniej	a	13,8	7,7	6,1	0,2	0,0	0,2	13,6	7,7	5,9
1850,00 zl and less	b	6,3	6,2	6,5	0,4	0,1	0,5	8,5	7,4	10,6
1850,01 - 2173,38 (1850,01 zł -50%)	a	12,5	6,0	6,5	2,7	0,6	2,1	9,8	5,4	4,4
	b	5,8	4,8	7,0	4,7	3,1	5,6	6,1	5,2	8,0
2173,39 - 2912,33 (50-67)	a	36,0	16,0	20,0	11,6	3,3	8,3	24,4	12,7	11,7
	b	16,6	12,9	21,4	20,2	17,2	21,7	15,3	12,1	21,2
2912,34 - 3260,07 (67-75)	a	17,5	8,5	9,0	5,1	1,9	3,2	12,4	6,6	5,8
	b	8,0	6,9	9,6	8,9	9,8	8,5	7,7	6,3	10,4
3260,08 - 4346,76 (75-100)	a	65,4	35,9	29,5	15,8	4,9	10,9	49,6	31,0	18,6
	b	29,9	28,9	31,4	27,7	25,2	28,7	30,9	29,5	33,4
4346,77 - 5433,45 (100-125)	a	38,8	26,7	12,1	10,5	3,5	7,0	28,3	23,2	5,1
	b	17,8	21,5	12,9	18,3	18,0	18,5	17,6	22,1	9,1
5433,46 - 6520,14 (125-150)	a	15,6	10,6	5,0	5,1	2,0	3,1	10,5	8,6	1,9
	b	7,2	8,6	5,3	8,8	10,3	8,1	6,6	8,3	3,4
6520,15 - 7606,83 (150-175)	a	7,1	4,7	2,4	2,3	0,9	1,4	4,8	3,8	1,0
	b	3,3	3,8	2,6	3,9	4,4	3,7	3,0	3,6	1,9
7606,84 - 8693,52 (175-200)	a	3,3	2,2	1,1	1,2	0,5	0,7	2,1	1,7	0,4
	b	1,5	1,8	1,1	2,0	2,6	1,7	1,3	1,7	0,6
8693,53 - 9780,21 (200-225)	a	1,6	1,1	0,5	0,8	0,5	0,3	0,8	0,6	0,2
	b	0,7	0,9	0,5	1,3	2,5	0,7	0,5	0,6	0,3
9780,22 - 10866,90 (225-250)	a	1,6	1,3	0,3	0,7	0,4	0,3	0,9	0,9	0,0
	b	0,8	1,0	0,4	1,2	2,1	0,7	0,6	0,8	0,2
10866,91 - 11953,59 (250-275)	a	1,0	0,8	0,2	0,4	0,2	0,2	0,6	0,6	0,0
	b	0,5	0,6	0,3	0,6	0,9	0,5	0,4	0,6	0,1
11953,60 - 13040,28 (275-300)	a	0,7	0,4	0,3	0,4	0,2	0,2	0,3	0,2	0,1
	b	0,3	0,4	0,2	0,6	1,2	0,4	0,2	0,2	0,1
13040,29 - 20000,00 (300%-20000,00)	a	2,0	1,4	0,6	0,7	0,5	0,2	1,3	0,9	0,4
	b	0,9	1,1	0,7	1,3	2,4	0,7	0,8	0,9	0,6
20000,01 zł i więcej.....	a	0,8	0,7	0,1	0,0	0,0	0,0	0,8	0,7	0,1
20000,01 zl and more	b	0,4	0,6	0,1	0,1	0,2	0,0	0,5	0,7	0,1

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. *2* W nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 2173,39–2912,23 zł stanowi 50–67% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–67% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 67,00% przeciętnego wynagrodzenia).

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 The percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g., the 2173,39–2912,23 zl range accounts for 50–67% of the average wage and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50–67% range includes wages and salaries accounting for 50,01 to 67,00% of the average wage and salary).

TABL. 2(94). **ZATRUDNIENI [1] WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)**
PAID EMPLOYMENT [1] BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Ogółem *Total*			Sektor publiczny *Public sector*			Sektor prywatny *Private sector*		
a – w tys. osób *in thous.persons* *b* – w odsetkach *in percent*		ogółem *total*	mężczyźni *men*	kobiety *women*	ogółem *total*	mężczyźni *men*	kobiety *women*	ogółem *total*	mężczyźni *men*	kobiety *women*
O G Ó Ł E M	**a**	**217,7**	**124,0**	**93,7**	**57,5**	**19,4**	**38,1**	**160,2**	**104,6**	**55,6**
T O T A L	**b**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ [2] USTALONYCH NA PODSTAWIE KROTNOŚCI PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO (4169,41 zł) W WOJEWÓDZTWIE *BY RANGES OF WAGES AND SALARIES [2] ESTABLISHED ON THE BASIS OF THE PRODUCT OF AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES (4169,41 zl) IN VOIVODSHIP*										
1850,00 zł i mniej	a	13,8	7,7	6,1	0,2	0,0	0,2	13,6	7,7	5,9
1850,00 zl and less	b	6,3	6,2	6,5	0,4	0,1	0,5	8,5	7,4	10,6
1850,01 - 2084,71 (1850,01 zł -50%)	a	8,7	4,2	4,5	1,7	0,3	1,4	7,0	3,9	3,1
	b	4,0	3,4	4,8	3,0	1,7	3,6	4,4	3,7	5,7
2084,72 - 2793,50 (50-67)	a	33,9	14,9	19,0	10,7	3,0	7,7	23,2	11,9	11,3
	b	15,6	12,0	20,3	18,5	15,3	20,1	14,5	11,4	20,3
2793,51 - 3127,06 (67-75)	a	17,2	8,5	8,7	5,1	1,8	3,3	12,1	6,7	5,4
	b	7,9	6,8	9,3	8,9	9,2	8,8	7,6	6,4	9,8
3127,07 - 4169,41 (75-100)	a	61,1	32,6	28,5	15,5	5,0	10,5	45,6	27,6	18,0
	b	28,1	26,3	30,4	27,1	25,4	27,6	28,4	26,4	32,1
4169,42 - 5211,76 (100-125)	a	43,1	28,2	14,9	11,2	3,6	7,6	31,9	24,6	7,3
	b	19,8	22,7	15,9	19,5	18,6	20,0	19,9	23,5	13,2
5211,77 - 6254,12 (125-150)	a	19,4	13,8	5,6	5,7	2,1	3,6	13,7	11,7	2,0
	b	8,9	11,1	5,9	10,0	11,0	9,5	8,5	11,2	3,5
6254,13 - 7296,47 (150-175)	a	7,7	4,7	3,0	2,9	1,2	1,7	4,8	3,5	1,3
	b	3,6	3,8	3,2	5,0	6,1	4,5	3,0	3,4	2,3
7296,48 - 8338,82 (175-200)	a	4,1	3,0	1,1	1,2	0,5	0,7	2,9	2,5	0,4
	b	1,9	2,5	1,2	2,0	2,5	1,7	1,9	2,4	0,8
8338,83 - 9381,17 (200-225)	a	2,0	1,4	0,6	0,9	0,5	0,4	1,1	0,9	0,2
	b	0,9	1,1	0,6	1,5	2,5	1,1	0,7	0,9	0,3
9381,18 - 10423,53 (225-250)	a	1,5	1,2	0,3	0,7	0,4	0,3	0,8	0,8	0,0
	b	0,7	1,0	0,4	1,1	2,3	0,6	0,5	0,7	0,2
10423,54 - 11465,88 (250-275)	a	1,4	1,1	0,3	0,4	0,2	0,2	1,0	0,9	0,1
	b	0,6	0,9	0,3	0,7	1,1	0,6	0,6	0,8	0,2
11465,89 - 12508,23 (275-300)	a	0,7	0,4	0,3	0,4	0,2	0,2	0,3	0,2	0,1
	b	0,3	0,3	0,3	0,6	1,0	0,5	0,2	0,2	0,2
12508,24 - 20000,00 (300%-20000,00)	a	2,3	1,6	0,7	0,9	0,6	0,3	1,4	1,0	0,4
	b	1,0	1,3	0,8	1,6	3,0	0,9	0,8	0,9	0,7
20000,01 zł i więcej	a	0,8	0,7	0,1	0,0	0,0	0,0	0,8	0,7	0,1
20000,01 zl and more	b	0,4	0,6	0,1	0,1	0,2	0,0	0,5	0,7	0,1

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. *2* W nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 2084,72 - 2793,50 zł stanowi 50–67% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–75% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 75,00% przeciętnego wynagrodzenia).

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 The percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g., the 2084,72 - 2793,50 zl range accounts for 50–67% of the average wage and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50–75% range includes wages and salaries accounting for 50,01 to 75,00% of the average wage and salary).

TABL. 3(95). **ZATRUDNIENI [a] ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.**
PAID EMPLOYMENT [a] AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016

GRUPY ZAWODÓW [b]	Zatrudnieni w odsetkach *Paid employees in percent*			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł *Average gross wages and salaries in zl*			*OCCUPATIONAL GROUPS [b]*
	ogółem *total*	mężczyźni *men*	kobiety *women*	ogółem *total*	mężczyźni *men*	kobiety *women*	
O G Ó Ł E M	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**4169,41**	**4476,47**	**3762,88**	***T O T A L***
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	6,4	7,0	5,7	8247,89	9520,87	6188,07	*Managers*
Specjaliści	18,1	10,9	27,4	4995,40	5649,49	4650,88	*Professionals*
specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	2,9	3,6	1,9	5759,75	5828,40	5584,85	*science and engineering professionals*
specjaliści do spraw zdrowia	2,3	0,5	4,7	4603,55	6108,92	4401,76	*health professionals*
specjaliści nauczania i wychowania	6,9	3,0	11,9	4364,52	4462,68	4331,69	*teaching professionals*
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	4,1	2,1	6,8	4642,17	5521,64	4285,52	*business and administration professionals*
specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych	0,6	0,9	0,2	5765,79	5837,32	5407,47	*information and communications technology professionals*
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	1,3	0,8	1,9	8127,17	9111,28	7569,90	*legal, social and cultural professionals*
Technicy i inny średni personel	10,8	8,7	13,6	4284,88	5016,01	3664,78	*Technicians and associate professionals*
średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	4,2	5,5	2,4	5053,18	5423,12	3917,48	*science and engineering associate professionals*
średni personel do spraw zdrowia	0,9	0,5	1,5	3127,04	3454,23	2994,64	*health associate professionals*
średni personel do spraw biznesu i administracji	4,1	2,0	7,0	4052,58	4697,79	3809,31	*business and administration associate professionals*
średni personel z dziedziny prawa, dziedzin społecznych, kultury i pokrewny	1,3	0,3	2,6	3412,65	2968,21	3468,88	*legal, social, cultural and related associate professionals*
technicy informatycy	0,3	0,4	0,1	3771,84	3939,34	2923,93	*information and communications technicians*
Pracownicy biurowi	6,6	5,0	8,7	3634,91	3687,37	3595,06	*Clerks*
sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	2,2	1,2	3,5	3755,89	4193,27	3553,01	*general and keyboard clerks*
pracownicy obsługi klienta	0,4	0,0	0,8	2923,02	3198,43	2900,82	*customer services clerks*
pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	3,0	3,4	2,8	3416,83	3317,41	3570,45	*numerical and material recording clerks*
pozostali pracownicy obsługi biura	1,0	0,4	1,6	4313,61	5068,26	4042,83	*other clerical support workers*

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. *b* Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1) na str. 26.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1) on page 26.

TABL. 3(95). **ZATRUDNIENI[a] ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)**
PAID EMPLOYMENT[a] AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW [b]	Zatrudnieni w odsetkach *Paid employees in percent*			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł *Average gross wages and salaries in zl*			*OCCUPATIONAL GROUPS [b]*
	ogółem *total*	mężczyźni *men*	kobiety *women*	ogółem *total*	mężczyźni *men*	kobiety *women*	
Pracownicy usług i sprzedawcy	6,1	3,9	9,1	2535,38	2831,23	2368,71	*Service and sales workers*
pracownicy usług osobistych	1,7	1,4	2,2	2525,38	2715,80	2365,64	*personal service workers*
sprzedawcy i pokrewni	3,1	1,3	5,4	2529,74	2991,98	2380,82	*sales workers*
pracownicy opieki osobistej i pokrewni	0,6	0,1	1,3	2319,49	2379,20	2313,79	*personal care workers*
pracownicy usług ochrony	0,7	1,1	0,2	2776,18	2827,23	2440,14	*protective services workers*
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,7	0,8	0,7	2816,69	2737,13	2932,82	*Skilled agricultural, forestry and fishery workers*
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	13,8	19,7	6,1	3476,56	3590,36	2988,12	*Craft and related trades workers*
robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	2,3	3,8	0,2	3205,68	3208,20	3128,15	*building and related trades workers (excluding electricians)*
robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń oraz pokrewni	5,0	8,2	0,8	3783,52	3827,45	3163,32	*metal, machinery and related trades workers*
rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	0,4	0,6	0,3	3465,06	3645,33	2973,62	*handicraft and printing workers*
elektrycy i elektronicy	1,8	2,6	0,8	3862,30	4056,81	2987,58	*electrical and electronic trades workers*
robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	4,3	4,5	4,0	3100,58	3203,98	2950,71	*food processing, wood working, garment and other craft and related trades workers*
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	27,8	36,9	15,4	3910,19	4092,10	3332,17	*Plant and machine operators and assemblers*
operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	17,6	22,0	11,4	4062,89	4354,26	3313,21	*stationary plant and machine operators*
monterzy	2,0	1,6	2,6	3043,27	3152,12	2954,11	*assemblers*
kierowcy i operatorzy pojazdów	8,2	13,3	1,4	3798,02	3768,33	4159,57	*drivers and mobile plant operators*
Pracownicy przy pracach prostych	9,7	7,1	13,3	3037,21	3162,79	2948,41	*Elementary occupations*
w tym:							*of which:*
robotnicy pomocniczy w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie	0,4	0,5	0,2	3022,57	3022,34	3023,46	*agricultural, forestry and fishery labourers*
robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	5,1	4,1	6,7	3597,96	3584,46	3608,91	*labourers in mining, construction, manufacturing and transport*

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. *b* Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1) na str. 26.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1) on page 26.

TABL. 4(96). **PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO [1] ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.**
AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES [1] FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Ogółem *Total*			Sektor publiczny *Public sector*			Sektor prywatny *Private sector*		
a – w zł *in zl* b – ogółem = 100 *total = 100*		ogółem *total*	mężczyźni *men*	kobiety *women*	razem *total*	mężczyźni *men*	kobiety *women*	razem *total*	mężczyźni *men*	kobiety *women*
O G Ó Ł E M *T O T A L*										
O G Ó Ł E M	a	**4169,41**	**4476,47**	**3762,88**	**4383,90**	**4850,25**	**4146,37**	**4092,37**	**4407,10**	**3499,78**
T O T A L	b	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA *BY EDUCATIONAL LEVEL*										
Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym	a	5549,42	6892,97	4829,22	5213,14	6098,58	4870,99	6201,84	7778,12	4715,67
Tertiary with academic degree (at least doctorate) or tertiary with master degree, physician degree or equivalent	b	133,1	154,0	128,3	118,9	125,7	117,5	151,5	176,5	134,7
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym	a	5506,31	6604,95	4257,98	4431,60	5785,96	3826,62	5917,89	6761,82	4556,39
Tertiary with engineer degree, licentiate (bachelor), economist with diploma or equivalent	b	132,1	147,5	113,2	101,1	119,3	92,3	144,6	153,4	130,2
Policealne	a	3779,80	4189,26	3445,50	3617,42	3717,49	3595,83	3846,30	4250,40	3330,19
Post-secondary	b	90,7	93,6	91,6	82,5	76,6	86,7	94,0	96,4	95,2
Średnie zawodowe	a	3819,27	4148,02	3343,93	3990,18	4443,94	3710,92	3770,90	4098,98	3159,90
Vocational secondary	b	91,6	92,7	88,9	91,0	91,6	89,5	92,1	93,0	90,3
Średnie ogólnokształcące	a	3805,10	4233,13	3298,77	3235,73	3661,53	3036,36	3898,33	4284,73	3368,19
General secondary	b	91,3	94,6	87,7	73,8	75,5	73,2	95,3	97,2	96,2
Zasadnicze zawodowe	a	3536,32	3752,41	2978,61	2987,28	3375,60	2460,47	3597,82	3785,38	3072,25
Basic vocational	b	84,8	83,8	79,2	68,1	69,6	59,3	87,9	85,9	87,8
Gimnazjalne	a	2937,06	3092,67	2238,74	2648,00	2648,00	-	2947,99	3113,41	2238,74
Lower secondary	b	70,4	69,1	59,5	60,4	54,6	-	72,0	70,6	64,0
Podstawowe i niepełne podstawowe	a	3341,17	3592,38	2939,00	2693,40	3050,19	2342,96	3470,54	3676,29	3105,58
Primary and incomplete primary	b	80,1	80,3	78,1	61,4	62,9	56,5	84,8	83,4	88,7
WEDŁUG WIEKU *BY AGE*										
24 lata i mniej	a	3031,14	3187,97	2655,64	2780,18	3148,51	2581,12	3049,05	3189,32	2668,46
and less	b	72,7	71,2	70,6	63,4	64,9	62,3	74,5	72,4	76,2
25–34	a	3833,35	4099,37	3419,39	3531,96	3967,22	3348,38	3896,28	4111,52	3451,38
	b	91,9	91,6	90,9	80,6	81,8	80,8	95,2	93,3	98,6
35–44	a	4454,18	4822,71	3955,45	4563,23	5107,47	4315,99	4422,02	4782,51	3745,01
	b	106,8	107,7	105,1	104,1	105,3	104,1	108,1	108,5	107,0
45–54	a	4372,41	4919,67	3862,47	4631,58	5140,70	4402,67	4228,29	4853,72	3371,30
	b	104,9	109,9	102,6	105,6	106,0	106,2	103,3	110,1	96,3
55–59	a	3993,49	4216,76	3745,73	4411,06	4805,58	4205,84	3723,46	4014,71	3194,60
	b	95,8	94,2	99,5	100,6	99,1	101,4	91,0	91,1	91,3
60–64	a	4428,92	4457,42	4361,37	4486,25	4701,39	4176,69	4398,12	4356,23	4533,79
	b	106,2	99,6	115,9	102,3	96,9	100,7	107,5	98,8	129,5
65 lat i więcej	a	4063,78	4063,78	-	5481,44	5481,44	-	3436,04	3436,04	-
and more	b	97,5	90,8	-	125,0	113,0	-	84,0	78,0	-

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 4(96). **PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO[1] ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)**
AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES[1] FOR OCTOBER 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION* a – w zł *in zl* b – ogółem = 100 *total = 100*		Ogółem *Total*			Sektor publiczny *Public sector*			Sektor prywatny *Private sector*		
		ogółem *total*	mężczyźni *men*	kobiety *women*	razem *total*	mężczyźni *men*	kobiety *women*	razem *total*	mężczyźni *men*	kobiety *women*
WEDŁUG STAŻU PRACY *BY WORK SENIORITY*										
Do 1,9 roku	a	2985,44	3071,90	2813,79	2907,08	3301,04	2751,21	2996,94	3058,69	2837,36
and less	b	71,6	68,6	74,8	66,3	68,1	66,4	73,2	69,4	81,1
2,0 – 4,9	a	3445,89	3685,92	3050,11	3360,18	3843,28	3106,40	3462,58	3670,32	3027,89
	b	82,6	82,3	81,1	76,6	79,2	74,9	84,6	83,3	86,5
5,0 – 9,9	a	3915,96	4234,91	3550,95	3652,51	4098,46	3436,39	3966,10	4249,70	3585,35
	b	93,9	94,6	94,4	83,3	84,5	82,9	96,9	96,4	102,4
10,0 – 14,9	a	4296,03	4673,10	3727,39	4265,74	4749,70	4050,55	4301,69	4666,39	3605,82
	b	103,0	104,4	99,1	97,3	97,9	97,7	105,1	105,9	103,0
15,0 – 19,9	a	4632,68	4974,44	3997,62	4812,68	5401,82	4477,24	4582,23	4914,96	3679,58
	b	111,1	111,1	106,2	109,8	111,4	108,0	112,0	111,5	105,1
20 lat i więcej	a	4419,00	4783,97	4048,57	4608,61	5022,15	4393,21	4270,26	4682,43	3567,93
and more	b	106,0	106,9	107,6	105,1	103,5	106,0	104,3	106,2	101,9

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 5(97). **MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH[1] WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW[2] WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.**
DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) PAID EMPLOYMENT[1] BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS[2] FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION* a – ogółem *total* b – mężczyźni *men* c – kobiety *women*		Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej w zł *Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) in zl*								
		pierwszej *first*	drugiej *second*	trzeciej *third*	czwartej *fourth*	piątej (mediana) *fifth (median)*	szóstej *sixth*	siódmej *seventh*	ósmej *eight*	dziewiątej *ninth*
O G Ó Ł E M	**a**	**2060,00**	**2538,44**	**2973,37**	**3407,88**	**3752,19**	**4104,67**	**4494,25**	**5094,16**	**6144,96**
T O T A L	**b**	**2100,00**	**2702,00**	**3215,36**	**3678,52**	**4030,12**	**4354,18**	**4778,20**	**5379,00**	**6591,27**
	c	**2028,80**	**2400,20**	**2739,71**	**3094,51**	**3461,42**	**3736,83**	**4110,86**	**4582,30**	**5583,33**
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	a	3246,18	4147,58	4929,00	5539,94	6270,09	7092,84	8459,00	10923,33	16071,38
Managers	b	3424,00	4474,43	5292,46	6120,00	7093,89	8404,13	10500,00	12201,35	18740,00
	c	2800,96	3895,68	4353,33	4932,50	5453,00	5999,45	6701,34	7721,90	10127,40
Specjaliści	a	2788,80	3300,00	3650,00	4037,50	4437,64	4865,43	5299,00	6158,49	7562,22
Professionals	b	2865,00	3496,72	4120,93	4515,10	4980,12	5508,33	6241,67	7349,01	9500,00
	c	2764,75	3200,00	3567,56	3862,34	4198,32	4594,42	5022,04	5517,95	6769,76

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. *2* Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1) na str. 26.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes to the Yearbook, item 7, point 1) on page 26.

TABL. 5(97). **MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH[1] WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW[2] WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)**

DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) PAID EMPLOYMENT[1] BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS[2] FOR OCTOBER 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej w zł *Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) in zl*								
a – ogółem *total* b – mężczyźni *men* c – kobiety *women*		pierwszej *first*	drugiej *second*	trzeciej *third*	czwartej *fourth*	piątej (mediana) *fifth (median)*	szóstej *sixth*	siódmej *seventh*	ósmej *eight*	dziewiątej *ninth*
Technicy i inny średni personel	a	2348,53	2791,87	3128,84	3496,79	3847,38	4298,96	4921,00	5867,49	6663,75
Technicians and associate professionals	b	2492,80	3239,04	3720,40	4299,92	4805,64	5553,11	5986,18	6596,52	7421,79
	c	2292,89	2651,44	2921,25	3148,11	3405,01	3694,52	3988,88	4462,40	5510,94
Pracownicy biurowi	a	2088,63	2447,95	2734,42	3086,45	3439,25	3754,81	4080,81	4400,00	5355,34
Clerks	b	2060,00	2371,49	2744,65	3190,00	3518,66	3821,86	4084,89	4338,19	5355,34
	c	2136,20	2490,00	2734,15	3029,27	3346,97	3700,00	4080,81	4449,19	5367,04
Pracownicy usług i sprzedawcy	a	1850,00	1850,00	1925,00	2111,04	2273,33	2454,54	2674,02	2973,37	3492,75
Service and sales workers	b	1850,00	1850,00	2050,00	2240,84	2469,60	2682,00	3000,00	3348,00	4396,63
	c	1850,00	1850,00	1878,78	2060,66	2203,70	2350,17	2521,62	2791,67	3120,43
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	a	1850,00	1850,00	1850,00	2000,00	2500,00	2689,75	2995,79	3367,67	3772,89
Skilled agricultural, forestry and fishery workers	b	1850,00	1850,00	1850,00	1850,00	1850,00	1850,00	2000,00	3390,80	4513,22
	c	2250,52	2494,70	2599,26	2676,84	2821,44	2923,26	3198,74	3348,18	3628,38
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	a	1850,00	2116,00	2599,24	2952,47	3298,78	3675,30	4063,12	4507,20	5280,15
Craft and related trades workers	b	1850,00	2116,00	2695,00	3071,33	3439,08	3843,75	4200,21	4705,01	5446,19
	c	1850,00	2123,21	2392,98	2638,84	2851,03	3102,03	3401,39	3775,72	4147,60
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	a	2458,82	2965,62	3408,27	3700,70	3934,43	4165,65	4409,98	4728,11	5251,32
Plant and machine operators and assemblers	b	2600,00	3187,42	3644,05	3916,46	4120,99	4366,06	4614,28	4899,52	5393,77
	c	2235,99	2548,38	2889,00	3130,09	3433,25	3610,97	3736,83	4001,26	4389,62
Pracownicy przy pracach prostych	a	1867,93	2115,32	2342,25	2525,03	2815,12	3193,47	3622,45	4003,77	4203,31
Elementary occupations	b	1850,00	2200,00	2500,00	2685,58	2993,49	3213,88	3678,52	4059,73	4455,79
	c	1878,75	2084,01	2271,15	2434,60	2685,52	3162,40	3611,95	3902,99	4133,75

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. *2* Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1) na str. 26.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes to the Yearbook, item 7, point 1) on page 26.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

Social security benefits

TABL. 6(98). **EMERYCI I RENCIŚCI** [a]
RETIREES AND PENSIONERS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
O G Ó Ł E M	**226402**	**229094**	**214766**	**215734**	***T O T A L***
Pobierający emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	196627	205880	196405	197963	*Persons receiving retirement pay and pensions paid by the Social Insurance Institution*
emerytury	92863	130694	131415	134547	*retirement pay*
renty z tytułu niezdolności do pracy	71811	43351	33482	32081	*pensions resulting from an inability to work*
renty rodzinne	31953	31835	31508	31336	*family pensions*
Rolnicy indywidualni	29775	23214	18361	17771	*Farmers*

[a] Przeciętne w roku.
Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

[a] *Annual averages.*
S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 7(99). **ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO** [a]
GROSS RETIREMENT PAY AND PENSION BENEFITS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
O G Ó Ł E M *G R A N D T O T A L*					
Świadczenia w mln zł	2686,1	3877,9	4557,0	4665,3	*Benefits in mln zl*
WYPŁACANE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH *PAID BY THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION*					
R a z e m *T o t a l*					
Świadczenia w mln zł	2381,3	3575,9	4266,2	4384,0	*Benefits in mln zl*
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1009,25	1447,41	1810,13	1845,46	*Average monthly retirement pay and pension in zl*
Emerytury *Retirement pay*					
Świadczenia w mln zł	1283,9	2450,0	3022,0	3146,9	*Benefits in mln zl*
Przeciętna miesięczna emerytura w zł	1152,11	1562,17	1916,33	1949,10	*Average monthly retirement pay in zl*
Renty z tytułu niezdolności do pracy *Pensions resulting from an inability to work*					
Świadczenia w mln zł	729,7	620,7	618,5	600,5	*Benefits in mln zl*
Przeciętna miesięczna renta w zł	846,79	1193,17	1539,38	1559,79	*Average monthly pension in zl*
Renty rodzinne *Family pensions*					
Świadczenia w mln zł	367,8	505,2	625,7	636,6	*Benefits in mln zl*
Przeciętna miesięczna renta w zł	959,16	1322,48	1654,89	1692,93	*Average monthly pension in zl*
ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH [a] *FARMERS* [a]					
Świadczenia w mln zł	304,7	302,0	290,8	281,3	*Benefits in mln zl*
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	852,82	1084,18	1319,74	1319,19	*Average monthly retirement pay and pension in zl*

[a] Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 158.
Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

[a] *Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund; see general notes, item 1 on page 158.*
S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

DZIAŁ VIII

BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH

Uwagi ogólne

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków, spożycia oraz wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania, jest reprezentacyjne badanie **budżetów gospodarstw domowych**.
Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujących w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujących się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno- lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełącząca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama, czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych. W celu zachowania relacji między strukturą badanej zbiorowości a strukturą społeczno-demograficzną zbiorowości generalnej, dane uzyskane z badania budżetów gospodarstw domowych zostały przeważone strukturą gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącą: dla 2005 r. - z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, dla lat 2010, 2014 i 2015 - z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą rotacji miesięcznej w cyklu kwartalnym, co oznacza, że w każdym miesiącu w badaniu uczestniczą inne gospodarstwa domowe, a po kwartale w gospodarstwach domowych, które brały udział w badaniu miesięcznym danego kwartału przeprowadzany jest wywiad dotyczący niektórych wydatków, m.in. na zakup przedmiotów trwałego użytkowania (telewizor, pralka, lodówka itp.), na opłatę za usługi (lekarskie, stomatologiczne itp.) oraz wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

CHAPTER VIII

HOUSEHOLD BUDGETS

General notes

1. *The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e., the level and structure of available income, expenditures, consumption as well as the equipment of households with durable goods, is a representative* ***household budgets*** *survey. In the survey there are included all the households, with the exception of those living in institutional households as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries. The households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish language participate in the survey.*

The survey unit is a one- or a multi-person ***household****. A* ***one-person*** *household is understood as an individual independently maintaining himself/herself, i.e., income is not combined with the income of others, regardless of whether the individual lives alone or with other persons. A* ***multi-person*** *household is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly. Survey results are based on declarations made by persons participating in the household budgets survey. In order to maintain the relation between the structure of the surveyed population and the socio-demographic structure of the total population, data obtained from the household budget survey were weighted with the structure of households by number of persons and class of locality coming: for 2005 - from the Population and Housing Census 2002, for 2010, 2014 and 2015 - from the Population and Housing Census 2011.*

2. *The survey of household budgets is conducted using the method of monthly rotation with a quarterly cycle, which means that, each month, different households participate in the survey, and after each quarter an interview is conducted in households which participated in the monthly survey of a given quarter concerning some expenditures, i.e., on purchases of durable goods (a television set, washing machine, refrigerator, etc.), on payments for services (medical, dental, etc.) as well as on furnishing the household with durable goods.*

Badaniem objęto wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkałe w wylosowanych mieszkaniach, reprezentujące społeczno-ekonomiczne grupy ludności, tj. gospodarstwa domowe: pracowników, pracowników użytkujących gospodarstwo rolne, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów, rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (innych niż emerytura i renta).

3. Kategorie osób występujących w gospodarstwach domowych ustalone zostały na podstawie ich głównego źródła utrzymania, czyli źródła przynoszącego największy dochód:

1) osoby **pracujące**:

a) pracujących najemnie, dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej, niezależnie od rodzaju umowy zawartej z pracodawcą (umowa o pracę na czas nieokreślony lub określony, mianowanie, powołanie, praca sezonowa, praca dorywcza, umowa o wykonanie pracy nakładczej, umowa z agentem, umowa zlecenie, umowa ustna itd.),

b) pracujących w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy w użytkowanym przez siebie gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie,

c) pracujących na własny rachunek (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie działalności gospodarczej (poza użytkowaniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie) oraz wykonywanie wolnego zawodu, a od 2005 r. także członków spółdzielni produkcji rolniczej;

2) osoby **utrzymujące się ze świadczeń społecznych**, których głównym źródłem utrzymania jest m.in.: emerytura, renta, zasiłek dla bezrobotnych i inne świadczenia z Funduszu Pracy, świadczenia rodzinne, renta socjalna, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia;

3) osoby **pozostające na utrzymaniu** (bez własnego źródła utrzymania) utrzymywane przez inne osoby będące członkami tego samego gospodarstwa domowego.

4. Dochód rozporządzalny obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek - rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń społecznych - z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

The survey included all households within randomly selected dwellings representing of socio-economic groups of the population, i.e., households of: employees, farmers, self-employed, retirees, pensioners as well as households maintained from non-earned sources (other than retirement pay and pensions).

3. *The categories of persons comprising households were established on the basis of their main source of maintenance, i.e., source deriving the greatest income:*

1) ***employed*** *persons include:*

a) hired employees, for whom the main source of maintenance is income from hired work, regardless of the type of contract concluded with the employer (a labour contract for a specified or unspecified period, postings, appointments, seasonal work, odd jobs, outwork, contract with agent, commission contracts, verbal contracts, etc.),

b) employees on a private farm in agriculture (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is income from work in private farm in agriculture,

c) self-employed persons (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is conducting economic activity (excluding the use of a private farm in agriculture) and practising a learned profession as well as members of agricultural production co-operatives since 2005;

2) persons ***maintained from social benefits****, for whom the main source of maintenance is i.a.: retirement pay, pension, unemployment benefit and other benefits from the Labour Fund, family allowances, social pension, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Assistance, scholarships;*

3) ***dependents*** *(without their own source of maintenance) maintained by other persons being members of the same household.*

4. Available income *includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e., consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free of charge), excluding prepayments on personal income tax paid from income (from hired labour, from social benefits – from social security benefits and other social benefits), excluding contributions to obligatory social security paid by the insured employee as well as excluding taxes paid by self-employed persons.*

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzą:

1) dochód z pracy najemnej - uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy o pracę - który obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym: wynagrodzenia, wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń (np. dodatek za rozłąkę, ekwiwalent pieniężny za używanie własnej odzieży zamiast roboczej, kwoty uzyskane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych), zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze, dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę);

2) dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym) a poniesionymi na nią bieżącymi nakładami (tj. zakup produktów i usług, wynagrodzenia i składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne pracowników najemnych). Dochód ten jest pomniejszony o podatki związane z prowadzeniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie oraz od 2004 r. powiększony o dopłaty dla rolnictwa;

3) dochód z pracy na własny rachunek, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) oraz dochód z wykonywania wolnego zawodu, jaki został przeznaczony na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych na potrzeby gospodarstwa domowego oraz na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (zakup, budowa, remont lub modernizacja mieszkania lub domu mieszkalnego);

4) dochód z własności (odsetki, udziały w zyskach przedsiębiorstw, w tym dywidendy) oraz dochód z wynajmu nieruchomości (dochód netto, czyli przychody minus nakłady i ewentualnie podatki, pochodzący z wynajmu lokali mieszkalnych, garaży i innych budynków niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz ziemi);

5) dochód ze świadczeń społecznych, który obejmuje m.in. emerytury i renty, zasiłki z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych;

6) pozostały dochód, który obejmuje m.in. dary od osób prywatnych (w tym alimenty), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Available income comprises:

1) income from hired work – obtained in all workplaces by the given household member, regardless of the length of time worked or the type of labour agreement – which includes all income obtained from hired work, including: wages and salaries, payments not included in wages and salaries (e.g., severance pay, the monetary equivalent for the use of personal rather than company clothing, sums received from a company social benefit fund), sick benefits (taken during the period of employment), compensatory and care benefits, income in a non-monetary form (paid by the employer);

2) income from a private farm in agriculture, which accounts for the difference in the value of agricultural production (including own consumption) and current expenditures borne on it (i.e., the purchase of products and services, wages and salaries as well as contributions to compulsory social security of hired employees). This income is reduced by taxes connected with tending a private farm in agriculture and since 2004 increased by subsidies for agriculture;

3) income from self-employment, which accounts for a portion of income obtained from conducting self-employed economic activity (excluding a private farm in agriculture) and income from practising a learned profession, that was spent on consumer goods and services for household needs as well as for investments with a residential character (purchasing, building, renovating or modernizing a dwelling or house);

4) income from property (interest, shares in company profits, including dividends) and income from rental of real-estate (net income i.e. revenues minus investment and taxes, from rental of dwellings, garages and other buildings not connected with conducting economic activity and from land leasing);

5) income from social benefits, which includes, i.a.: retirement pay and pensions, social security benefits and other social benefits;

6) other income, which includes, i.a.: gifts from private persons (of which alimony), insurance indemnities, winnings from games of chance and lotteries.

Available income is designated for expenditures as well as for an increase in savings.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

5. Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory). Do wydatków nie zalicza się funduszu remontowego.

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary, koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem, alimenty dla osób prywatnych, niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości oraz straty pieniężne.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne zagregowano zgodnie z odpowiednią, przyjętą w badaniu budżetów gospodarstw domowych od 2013 r. nomenklaturą Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP), włączając wydatki na ubezpieczenia na życie w pozycji „pozostałe wydatki na towary i usługi".

6. Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymywane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

7. **Zagrożenie ubóstwem** – gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego wydatków (obejmujących także wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa. Dla wyeliminowania wpływu, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera

Disposable income *is understood as available income reduced by other expenditures. Disposable income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.*

5. Expenditures *include expenditures on consumer goods and services as well as other expenditures.*

Expenditures on consumer goods and services *are designated for meeting household needs. They include expenditures on goods and services purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, the value of articles received free of charge as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g., food, beverages, pharmaceutical products), semi-durable goods (e.g., clothing, books, toys) and durable goods (e.g., cars, washing machines, refrigerators, television sets). Expenditures do not include renovation fund.*

Other expenditures *include, i.a.: amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts, boarding costs of youth and students studying away from home, private alimony, some taxes, e.g.: on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate and monetary losses.*

Expenditures on consumer goods and services were aggregated in accordance with the nomenclature adopted in the household budget survey since 2013 on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP), including expenditures on life insurance in item "miscellaneous goods and services".

6. Consumption *of foodstuffs (in terms of quantity) in households includes articles purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, received gratis as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.*

7. Risk of poverty *– a household and thus all its members have been regarded as poor if the expenditure level (including the value of products received free of charge as well as the value of own consumption) was below the adopted poverty threshold. In order to eliminate the effect of the socio-demographic composition of household*

ich skład społeczno-demograficzny, zarówno przy obliczaniu poziomu wydatków w gospodarstwach domowych, jak i ustalaniu granic ubóstwa (relatywnego oraz minimum egzystencji), zastosowano tak zwaną **oryginalną skalę ekwiwalentności OECD**. Według tej skali wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat i więcej, wagę 0,7 - każdej następnej osobie w tym wieku oraz wagę 0,5 - każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat. Oznacza to np., że granica ubóstwa relatywnego dla gospodarstwa 4-osobowego złożonego z dwóch osób dorosłych i dwójki dzieci w wieku poniżej 14 lat jest 2,7 razy wyższa niż dla gospodarstwa 1-osobowego.

Relatywna granica ubóstwa to 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych w kraju z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2005 r. relatywna granica ubóstwa wynosiła dla gospodarstw 1-osobowych 479 zł, a dla 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dzieci w wieku poniżej 14 lat) - 1292 zł, w IV kwartale 2010 r. było to 668 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1802 zł dla gospodarstw 4-osobowych, w IV kwartale 2015 r. progi te wyniosły odpowiednio: 734 zł oraz 1982 zł, a w IV kwartale 2016 r. - 770 zł oraz 2080 zł.

„Ustawowa" granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. W 2005 r. obowiązywały następujące kwoty progowe: 461 zł na osobę samotnie gospodarującą, 418 zł na pierwszą osobę w rodzinie, 294 zł na drugą i dalsze osoby w rodzinie powyżej 15 lat oraz 210 zł na każdą osobę w rodzinie poniżej 15 lat. Od 1 I 2010 r. do 30 IX 2012 r. obowiązywały następujące kwoty progowe - 477 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 351 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. Od 1 X 2012 r. do 30 IX 2015 r. obowiązywały następujące kwoty progowe - 542 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 456 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych, natomiast od 1 X 2015 r. kwoty te zostały ustalone na poziomie odpowiednio: 634 zł oraz 514 zł.

*on the maintenance costs, the so-called **original OECD equivalence scale** has been used for the calculation of the households' expenditure level and determination of poverty thresholds (relative and subsistence minimum). According to this scale, weight 1 is attributed to the first person in the household at the age of 14 and over, weight 0,7 - to any other person at that age and weight 0,5 - to every child under 14. And thus, for instance, the relative poverty threshold for a 4-person household consisting of two adult persons and two children at the age under 14 is 2,7 times as high as that for a 1-person household.*

***Relative poverty threshold** is 50% of the mean monthly expenditure determined at the level of all households in Poland estimated with the use of the so-called original OECD equivalence scale. The poverty lines are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2005 the relative poverty threshold was 479 zl for 1-person households and 1292 zl for 4-person households (2 adults with 2 children at the age under 14), in the fourth quarter of 2010 the threshold was 668 zl for 1-person households and 1802 zl for 4-person households, in the fourth quarter of 2015: 734 zl and 1982 zl, respectively and in the fourth quarter of 2016 - 770 zl and 2080 zl.*

***"Legal" poverty threshold** is the amount which, according to the Law on Social Assistance, provides eligibility for a monetary benefit from social assistance. In 2005 the line remained at the level of 461 zl per person keeping house individually, 418 zl per first person in family, 294 zl per second and next persons in family in the age over 15 and 210 zl per every person in family in the age under 15. Since 1 I 2010 to 30 IX 2012 the line remained at the level of 477 zl for 1-person households and 351 zl per 1 person for multi-person households. Since 1 X 2012 to 30 IX 2015 the line remained at the level of 542 zl for 1-person households and 456 zl per 1 person for multi-person households, since 1 X 2015 the line was changed to: 634 zl and 514 zl, respectively.*

Minimum egzystencji, uznawane za granicę ubóstwa skrajnego, wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Przy ustalaniu granic ubóstwa skrajnego przyjmuje się poziom minimum egzystencji obliczany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego w kraju. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2005 r. granica ubóstwa skrajnego wyniosła dla gospodarstw 1-osobowych 387 zł, a dla 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dzieci w wieku poniżej 14 lat) - 1045 zł, w IV kwartale 2010 r. było to 466 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1257 zł dla gospodarstw 4-osobowych, w IV kwartale 2015 r. progi te wyniosły odpowiednio: 545 zł oraz 1472 zł, a w IV kwartale 2016 r. - 550 zł oraz 1486 zł.

8. Dane opracowane na podstawie wyników reprezentacyjnego badania budżetów gospodarstw domowych mogą różnić się od wielkości „makro" prezentowanych w dziale „Rachunki regionalne".

The subsistence minimum*, regarded as the extreme poverty threshold, sets the level of the satisfaction of needs below which there is a threat to the biological existence and to psychophysical human development. The starting point adopted for determination of the extreme poverty threshold is the subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies for the 1-person employees' household in Poland. Poverty thresholds are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2005 the extreme poverty threshold was 387 zl for 1-person households and 1045 zl for 4-person households (2 adults with 2 children at the age under 14), in the fourth quarter of 2010 the threshold was 466 zl for 1-person households and 1257 zl for 4-person households, in the fourth quarter of 2015: 545 zl and 1472 zl, respectively and in the fourth quarter of 2016 - 550 zl and 1486 zl.*

8. *Data compiled on the basis of the results of the sample survey of household budgets can differ from the „macro" data presented in the chapter „Regional accounts".*

TABL. 1(100). **GOSPODARSTWA DOMOWE**
HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Gospodarstwa domowe objęte badaniem	899	963	1005	999	*Households included in the survey*
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	3,00	2,86	2,73	2,60	*Average number of persons in a household*
w tym:					*of which:*
pracujących	1,02	1,09	1,08	1,04	*employed*
pobierających świadczenia społeczne[a]	0,92	0,81	0,80	0,94	*receiving social benefits*[a]
w tym emeryturę lub rentę	0,70	0,65	0,66	0,67	*of which retirement pay or pension*
pozostających na utrzymaniu	1,00	0,88	0,77	0,56	*dependents*

a W 2005 r. – pobierających świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej.
a In 2005 – receiving social security benefits and social assistance benefits.

TABL. 2(101). **PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA AVAILABLE INCOME OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	w zł *in zl*				
Dochód rozporządzalny	691,25	1162,77	1419,58	1498,52	*Available income*
w tym dochód do dyspozycji	657,11	1116,44	1354,22	1453,27	*of which disposable income*
w tym:					*of which:*
z pracy najemnej	317,18	633,30	775,11	834,09	*from hired work*
z pracy na własny rachunek	65,62[a]	118,98	95,42[b]	86,11	*from self-employment*
ze świadczeń społecznych[c]	274,22	342,01	429,14	482,37	*from social benefits*[c]

a, b Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: *a* —16,15%, *b* — 15,20%. *c* W 2005 r. — ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej.
a, b Relative error of estimate exceeds 10% and equals: a —16,15%, b — 15,20%. *c In 2005 — from social benefits and social welfare.*

TABL. 3(102). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA EXPENDITURES OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	w zł *in zl*				
Wydatki ogółem [a]	717,48	981,82	1118,30	1161,65	*Total expenditures [a]*
w tym towary i usługi konsumpcyjne [b]	683,34	935,50	1052,94	1116,40	*of which consumer goods and services [b]*
w tym:					*of which:*
żywność i napoje bezalkoholowe	195,69	247,71	272,12	288,33	*food and non-alcoholic beverages*
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	19,56	33,94	29,93	34,30	*alcoholic beverages and tobacco*
odzież i obuwie	34,58	54,19	59,11	57,71	*clothing and footwear*
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	143,68	199,57	218,74	241,12	*housing, water, electricity, gas and other fuels*
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	30,07	47,84	52,44[c]	55,68	*furnishings, household equipment and routine maintenance of the house*
zdrowie	34,11	43,61	60,15	56,94	*health*
w tym artykuły farmaceutyczne	x	27,17	33,74	33,21	*of which pharmaceutical products*
transport	75,70	73,41	82,15	106,85[d]	*transport*
łączność [e]	36,45	43,44	57,83	58,31	*communication [e]*
rekreacja i kultura [f]	46,49	82,14	77,83	73,39	*recreation and culture [f]*
edukacja [g]	8,02[h]	10,70	7,81[i]	11,86[k]	*education [g]*
restauracje i hotele	13,07[l]	23,24	46,58[m]	46,91[n]	*restaurants and hotels*
pozostałe towary i usługi [a]	38,75	60,31	69,93[o]	69,83	*others goods and services [a]*
w tym higiena osobista	x	31,23	34,38	33,99	*of which personal hygiene*

a Od 2013 r. łącznie z wydatkami na ubezpieczenia na życie. *b* Łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków. *c, d* Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: *c* — 10,72%, *d* — 19,89%. *e* Od 2013 r. łącznie z wydatkami na usługi internetowe (ujmowane do 2012 r. w poz. "Rekreacja i kultura"). *f* Od 2013 r. bez wydatków na usługi internetowe. *h—o* Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: *h* — 11,96%, *i* — 11,99%, *k* — 12,77%, *l* — 18,35%, *m* — 14,67%, *n* — 18,21%%, *o* — 10,42%. *g* Łącznie z wychowaniem przedszkolnym.

a Since 2013, including expenditures on life insurance. b Including pocket money not considered in items by types of expenditures. c, d Relative error of estimate exceeds 10% and equals: c — 10,72%, d — 19,89%. e From 2013 including expenditures on Internet services (until 2012 included in item "recreation and culture"). f Since 2013 excluding expenditures for Internet services. h—o Relative error of estimate exceeds 10% and equals: h — 11,96%, i — 11,99%, k — 12,77%, l — 18,35%, m — 14,67%, n — 18,21,%, o — 10,42%. g Including pre-school education.

TABL. 4(103). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Pieczywo i produkty zbożowe[a] w kg	8,52	6,78	5,64	5,48	*Bread and cereals[a] in kg*
w tym pieczywo[b]	5,91	4,46	3,30	3,11	*of which bread[b]*
Mięso[c] w kg	5,58	5,96	5,61	5,83	*Meat[c] in kg*
w tym wędliny i pozostałe przetwory mięsne[d]	x	2,58	2,23	2,26	*of which processed meat and other meat preparations[d]*
Ryby i owoce morza[e] w kg	0,49	0,48	0,34	0,30	*Fishand seafood[e] in kg*
Mleko[f] w l	4,70	3,77	3,24	3,02	*Milk[f] in l*
Jogurty w kg	x	0,58	0,56	0,58	*Yoghurt in kg*
Sery i twarogi[g] w kg	0,82	0,98	0,87	0,87	*Cheese and curd[g] in kg*
Jaja w szt.	15,54	11,81	11,08	11,06	*Eggs in pieces*
Oleje i tłuszcze w kg	1,65	1,47	1,24	1,20	*Oils and fats in kg*
w tym masło	x	0,26	0,24	0,27	*of which butter*
Owoce[h] w kg	4,07	3,40	4,00	3,83	*Fruit[h] in kg*
Warzywa w kg	14,67	10,29	8,78	8,37	*Vegetables in kg*
w tym ziemniaki	x	4,97	3,58	3,14	*of which potatoes*
Cukier w kg	1,57	1,25	1,02	0,90	*Sugar in kg*
Kawa, herbata, kakao w kg	x	0,30	0,26	0,26	*Coffee, tea, cocoa in kg*
Wody mineralne lub źródlane w l	x	3,80	4,77	5,47	*Mineral or spring waters in l*
Soki owocowe i warzywne w l	x	x	0,85	1,15	*Fruit and vegetable juices in l*

a Od 2013 r. bez mąki ziemniaczanej. *b* Od 2013 r. bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego. *c* Od 2013 r. łącznie z boczkiem surowym (ujmowanym do 2012 r. w pozycji „Oleje i tłuszcze"). *d* Łącznie z wyrobami garmażeryjnymi, od 2013 r. bez przetworów podrobowych. *e* Do 2012 r. określane jako „Ryby"; bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmażeryjnych i panierowanych oraz od 2013 r. bez konserw rybnych. *f* Bez zagęszczonego i w proszku. *g* Od 2013 r. bez serków słodkich. *h* Łącznie z nasionami i pestkami jadalnymi.

a Since 2013 excluding potato flour. b Since 2013 excluding crisp bread, toasted bread and confectionery. c Since 2013 including raw bacon (until 2012, included in position "Oils and fats"). d Including ready-to-serve-food; since 2013 excluding offal preparations. e Until 2012 defined as „Fish"; excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve foods including coated food products as well as in 2013 excluding canned fish. f Excluding condensed and powdered milk. g Since 2013 excluding sweet cottage cheese. h Including seeds and edible kernel.

TABL. 5(104). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA** [a]
HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	w % ogółu gospodarstw domowych *in % of total households*				
Chłodziarka, chłodziarko-zamrażarka	97,7	99,0	98,5	98,2	*Refrigerator, fridge-freezer*
Zamrażarka	36,6	38,1	13,4	15,5	*Freezer*
Automat pralniczy	80,3	90,2	96,7	97,4	*Automatic washing machine*
Zmywarka do naczyń	5,4	19,1	31,1	34,3	*Dishwasher*
Kuchenka mikrofalowa	40,8	61,9	64,8	66,3	*Microwave oven*
Kuchenka elektryczna z płytą ceramiczną, indukcyjną	x	x	13,3	16,7	*Electric cooker with ceramic hob, induction*
Samochód osobowy	46,7	61,0	63,7	65,4	*Passenger car*
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku[b]	x	x	71,7	70,2	*Equipment for the reception, recording and reproduction of sound*[b]
Odbiornik telewizyjny	97,9	99,6	98,3	97,7	*Television set*
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	58,6	78,1	79,8	76,0	*Satellite or cable television equipment*
Telefon komórkowy	62,2	89,1	96,3	96,8	*Mobile phone*
w tym smartfon	x	x	42,0	54,5	*of which smartphone*
Zestaw kina domowego	x	19,8	16,8	12,4	*Home theatre system*
Odtwarzacz DVD	x	50,3	39,0	26,8	*DVD player*
Aparat fotograficzny cyfrowy	x	47,9	47,4	42,7	*Digital camera*
Komputer osobisty	39,9	66,7	75,3	76,4	*Personal computer*
w tym z dostępem do Internetu	24,5	59,9	74,1	75,1	*of which with access to the Internet*
w tym z dostępem szerokopasmowym	x	37,6	67,8	59,7	*of which broadband access*
Drukarka	x	36,6	31,7	30,0	*Printer*
w tym drukarka wielofunkcyjna	x	x	21,3	21,1	*of which multifunction printer*

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. *b* Obejmuje: radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieżę.

a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters. b Includes: radio, radio tape recorder, radio with compact disc player or radio tape recorder with compact disc player, stereo music system.

TABL. 6(105). **WSKAŹNIKI ZAGROŻENIA UBÓSTWEM W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**[a]
AT-RISK OF POVERTY RATES IN HOUSEHOLDS[a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach – – o wydatkach poniżej:					*Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:*
relatywnej granicy ubóstwa	14,7	15,9	13,5	9,0	*relative poverty threshold*
„ustawowej" granicy ubóstwa	14,6	4,8	11,4	8,8	*"legal" poverty threshold*
minimum egzystencji	8,8	3,9	4,8	2,2	*subsistence minimum*

a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 172.

a See general notes, item 7 on page 172.

DZIAŁ IX

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA

Uwagi ogólne

Infrastruktura komunalna

1. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności,** tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

2. Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej (bez połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów) oraz sieci przesyłowej (magistralnej), tj. przewodach doprowadzających do sieci rozdzielczej wodę i od 2003 r. - gaz.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe, kanalizacyjne i gazowe** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

3. Zdrój uliczny jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

4. Dane o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci oraz ludność korzystającą z wodociągu poprzez zdroje podwórzowe i uliczne (urządzenia zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego), a w przypadku kanalizacji - wpusty kanalizacyjne.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalacje gazu z sieci.

CHAPTER IX

MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

General notes

Municipal infrastructure

1. *Information regarding municipal installations and services was compiled using the* ***kind of activity method,*** *i.e., according to the criterion of installation designation, regardless of the predominate kind of activity of the economic entity.*

Data regarding municipal installation concern operative installations.

2. *Information regarding the* ***length of the water supply and gas supply network*** *concerns distribution network (excluding connections leading to residential buildings and other constructions) as well as the transmission (main) network, i.e. conduits providing water to the distribution network and since 2003— gas.*

Data regarding the ***length of the sewage network****, apart from street conduits, include collectors, i.e., conduits receiving sewage from the street network; while they do not include sewers designed exclusively for draining run-off.*

Water supply, sewage and gas supply connections *leading to residential buildings (including buildings with multiple residents, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or, in case of the sewage system – with the main drainage system.*

3. *As* ***street spring*** *we mean a device connected with the water supply system, used by population as direct source of water supply.*

Data regarding consumption of water in households includes quantity of water collected from water supply system by facilities installed in building.

4. *Data regarding the* ***users of water supply systems and sewage systems*** *include the population living in residential buildings connected to a defined system as well as the population using a water supply system through a common courtyard or street outlet (equipment connected to the street water supply conduit), and in the case of sewage - sewage inlets.*

Data regarding the ***gas users*** *concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas supply system.*

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

5. Dane o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** od 2005 r. obejmują gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Dane o **liczbie odbiorców gazu** podano bez odbiorców korzystających z gazomierzy zbiorczych.

Dane o **zużyciu gazu** odnoszą się do wszystkich gospodarstw domowych.

Dane o **zużyciu energii elektrycznej i gazu z sieci** w gospodarstwach domowych (w tym również zużycie w gospodarstwach domowych prowadzących drobną działalność usługową) ustalono w oparciu o zaliczkowy system opłat.

6. Informacje z zakresu **ciepłownictwa** obejmują budynki mieszkalne oraz urzędy i instytucje ogrzewane centralnie za pośrednictwem sieci przesyłowej rozumianej jako układ instalacji połączonych i współpracujących ze sobą, służące do przesyłania i dystrybucji czynnika grzejnego do odbiorcy zgodnie z ustawą z dnia 10 IV 1997 r. Prawo energetyczne(Dz. U. Nr 54, poz. 348) z późniejszymi zmianami.

Dane w tabl. 4 dotyczą budynków i lokali ogrzewanych przy pomocy urządzeń jednostek gospodarki komunalnej i mieszkaniowej oraz spółdzielni mieszkaniowych i zakładów pracy, niezależnie od źródeł wytwarzania energii cieplnej (własnych lub obcych).

Kotłownia to budynek lub pomieszczenie wraz z ustawionymi w nim kotłami oraz urządzeniami służącymi do wytwarzania energii cieplnej na cele grzewcze lub ogrzewania i równoczesnego dostarczania ciepłej wody.

7. Dane o **odpadach komunalnych** dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych, a także u innych wytwórców odpadów (bez odpadów niebezpiecznych), które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Informacje o odpadach komunalnych podaje się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 IX 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).

8. Dane o **nieczystościach ciekłych** dotyczą nieczystości pochodzących z gospodarstw domowych (budynków mieszkalnych), budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą – w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

Data regarding the population using the water supply system, the sewage system and the gas supply system also include the population in collective accommodation facilities.

5. *Data regarding the* ***number of consumers and the consumption of electricity*** *from 2005 include households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.*

Data regarding the ***number of consumers using gas from gas supply*** *including consumers using collective gas-meters.*

Data regarding ***the consumption of gas from gas supply*** *concern all the households.*

Data regarding the ***consumption of electricity and gas from the gas supply*** *system in households (as is consumption in households conducting small-scale service activity) is established on the basis of an estimated system of payments.*

6. *Information within the range of* ***heating*** *regards dwellings as well as offices and institutions with central heating within transmission thermal-line - with is considered as a system of conduits leading heating medium to distribution line according to Law from 10 IV 1997 Energetic law (Journal of Laws No. 54, item 348) with later amendments.*

Data in table 4 apply to the buildings and premises heated by installations operated by communal and housing organizations and by housing coops or enterprises, regardless of the sources supplying the thermal energy (own and other).

Boiler-house *is a building or space with boilers and installations used for production of thermal energy to heating or both heating and supplying warm water.*

7. *Data on* ***municipal waste*** *concern the waste produced in households, and also at other waste producers (excluding hazardous waste), which in respect of their character or composition is similar to the waste produced in households.*

Information on communal wastes is quoted according to regulation of the Minister of Environment of 27 IX 2001 on catalogue of wastes (Journal of Laws No. 112, item 1206).

8. *Data on* ***liquid waste*** *concern waste which comes from households (dwellings), public buildings and buildings of units running a business - in case they are not discharged by sewage system.*

9. Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, place, aleje spacerowe, ławki itp.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną.

9. Strolling and recreational parks *are green areas of at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, squares, walkways, benches, etc.*

Lawns are areas *of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.*

Estate green belts *are located in residential areas and are used for the purposes of recreation and isolation.*

Mieszkania

1. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmuj ą lokali zbiorowego zamieszkania (hoteli pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkanych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych dla jednej rodziny, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m^2, z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

2. Dane o **zasobach mieszkaniowych** opracowano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych - według stanu w dniu 31 XII, w każdorazowym podziale administracyjnym.

3. Bilanse zasobów mieszkaniowych sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (dla lat 2002-2009 przyjęto jako bazę wyjściową wyniki spisu 2002, od 2010 - wyniki spisu 2011), przyjmując od 2002 r. za podstawę mieszkania zamieszkane i niezamieszkane oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

Dwellings

1. *Information regarding* ***dwelling stocks and completed dwellings*** *concerns dwellings, as well as rooms and the usable floor space in these dwellings, located in residential and non -residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social* ***welfare*** *homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans. ships, wagons and others).*

A dwelling *is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodelled for residential purposes for a single family, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.*

A room *is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m^2, with direct day lighting, i.e., with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.*

2. *Data regarding* ***dwelling stocks*** *have been compiled on the basis of the balance of dwelling stocks, as of 31 XII, in each administrative division.*

3. *The* ***balances of dwelling stocks*** *are estimated for the periods between censuses on the basis of results from last census (for the years 2002-2009 the basis assumed were the results of 2002 census, since 2010 - the results of 2011 census), since 2002 assuming inhabited and uninhabited dwellings as a basis and considering increases and decreases of dwelling stocks.*

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby użytkowane stale i wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

4. W zasobach mieszkaniowych za podstawę obliczenia przeciętnej liczby osób na mieszkanie i na izbę przyjęto ogólną liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII.

5. Dane o **mieszkaniach, których budowę rozpoczęto** dotyczą mieszkań: w nowych budynkach mieszkalnych, w budynkach niemieszkalnych, uzyskanych w wyniku rozbudowy budynków (w części stanowiącej rozbudowę), uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

6. Informacje o **mieszkaniach, powierzchni użytkowej mieszkań** oraz o **izbach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o efektach:

- **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące i nieprowadzące działalności gospodarczej), kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.
- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni;
- **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym);

*Data regarding the **number of rooms in dwellings** also include rooms used regularly and exclusively to conduct economic activity, if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from street, courtyard or from a common space in the building.*

*The **usable floor space** of a dwelling is the total usable floor space of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.*

***4.** In dwelling stocks as the basis for calculating the average number of persons per dwelling and per room the total number of population as of 31 XII was used.*

***5.** Data regarding **dwellings in which construction has begun** concern dwellings in new residential buildings, in non-residential buildings, dwellings created as a results of enlarging building (the enlarged portion), created as a results of adapting non-residential spaces.*

***6.** Information regarding **dwellings, usable floor space of dwellings** as well as regarding **rooms completed** concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged portion) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.*

Information regarding the results of:

- ***private construction** concerns dwellings completed by natural persons (conducting or not conducting economic activity), churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent.*
- ***construction for sale or rent** concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);*
- ***cooperative construction** concerns dwellings completed by housing co-operatives, designed for persons being members of these co-operatives;*
- ***municipal (gmina) construction** concerns dwellings realized in full from the gmina budget (primarily with a public assistance or intervention character);*

- **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego (do 31 V 2009 r. - z Krajowego Funduszu Mieszkaniowego).

7. Dane o **ludności**, przyjęte również za podstawę obliczenia przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie i na 1 izbę, obejmują:

1) na podstawie spisów powszechnych - ludność faktycznie zamieszkałą, nie obejmują natomiast ludności:
   - zamieszkałej w gospodarstwach zbiorowych, np. w hotelach pracowniczych, domach studenckich, internatach, domach opieki społecznej,
   - zamieszkałej w pomieszczeniach nieprzeznaczonych na cele mieszkalne;
2) na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych - od 2002 r. ogólną liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII.

- ***company construction*** *concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), designed for meeting the residential needs of the employees of these companies (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);*
- ***public building society*** *concerns dwellings built by public building societies (operating on a non profit basis) utilizing credit from the state bank BGK (until 31 V 2009 - from the National Housing Fund).*

7. *Data regarding the* ***population,*** *which also constitute the basis for calculating the average number of persons per dwelling and per room, include:*

1) on the basis of the national censuses - population in actual fact inhabiting, however do not include the population:
   - *living in group institutional households e.g., in employee hostels, student dormitories, boarding schools, social welfare homes,*
   - *living in premises not designed for residential purposes;*

2) based on balances of net dwelling stocks - since 2002 the total number of population as of 31 XII.

Infrastruktura komunalna
Municipal infrastructure

TABL. 1(106). **WODOCIĄGI I KANALIZACJA**
Stan w dniu 31 XII
WATER SUPPLY AND SEWAGE SYSTEMS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Sieć rozdzielcza w km				***Network in km***
Wodociągowa	6459,8	6962,5	6916,4	*Water supply*
miasta	1909,2	2322,1	2268,4	*urban areas*
wieś	4550,6	4640,4	4648,0	*rural areas*
Kanalizacyjna [a]	2709,0	4181,4	4371,1	*Sewage [a]*
miasta	1573,0	2065,8	2173,4	*urban areas*
wieś	1136,0	2115,6	2197,7	*rural areas*
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.				***Connections leading to residential buildings in pcs***
Wodociągowe	122259	132082	134664	*Water supply system*
miasta	51369	58728	59624	*urban areas*
wieś	70890	73354	75040	*rural areas*
Kanalizacyjne	56681	74691	78259	*Sewage system*
miasta	39858	47340	48131	*urban areas*
wieś	16823	27351	30128	*rural areas*
Zdroje uliczne	**177**	**148**	**131**	***Street outlets***
Miasta	37	36	36	*Urban areas*
Wieś	140	112	95	*Rural areas*
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm^3	**30,7**	**30,1**	**29,6**	***Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm^3***
Miasta:				*Urban areas:*
w hm^3	21,3	20,7	20,4	*in hm^3*
na 1 mieszkańca w m^3	32,7	31,3	30,8	*per capita in m^3*
Wieś w hm^3	9,5	9,4	9,3	*Rural areas in hm^3*
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm^3	**34,9**	**30,9**	**32,1**	***Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm^3***
W tym oczyszczane	34,5	30,7	32,0	*Of which treated*

a Łącznie z kolektorami.
a Including collectors.

TABL. 2(107). **ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys. ...	**346,2**	**359,2**	**362,1**	**373,9**	***Consumers (as of 31 XII) in thous.***
Miasta	231,7	241,5	242,7	257,0	*Urban areas*
Wieś	114,5	117,7	119,4	116,8	*Rural areas*
Zużycie (w ciągu roku):					***Consumption (during the year):***
W GWh	**692,5**	**749,9**	**676,0**	**742,8**	***In GWh***
miasta	441,2	468,0	429,9	464,7	*urban areas*
wieś	251,3	281,9	246,2	278,0	*rural areas*
W kWh:					*In kWh:*
miasta: na 1 mieszkańca	681,3	733,1	648,8	703,2	*urban areas: per capita*
na 1 odbiorcę [a]	1904,2	1938,0	1771,1	1807,9	*per consumer* [a]
wieś – na 1 odbiorcę [a]	2194,7	2395,0	2061,5	2379,7	*rural areas – per consumer* [a]

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 XII.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Gospodarki.

a The number of consumers as of 31 XII was used in calculations.
S o u r c e: data of the Ministry of Economy.

TABL. 3(108). **SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
Stan w dniu 31 XII
GAS SUPPLY SYSTEM AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Sieć rozdzielcza i przesyłowa w km	**2956,5**	**3573,8**	**4098,0**	**4299,6**	***Distribution and transmission network in km***
w tym przesyłowa	675,5	834,9	1050,1	1079,8	*of which transmission*
miasta	50,7	92,5	108,8	112,3	*urban areas*
wieś	624,8	742,4	941,3	967,5	*rural areas*
Miasta	1459,4	1662,5	2005,6	2170,3	*Urban areas*
Wieś	1497,1	1911,4	2092,4	2129,3	*Rural areas*
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt.	**38820**	**49498**	**56423**	**66207**	***Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs***
Miasta	31766	38657	45875	54589	*Urban areas*
Wieś	7054	10841	10548	11618	*Rural areas*
Odbiorcy gazu z sieci [a] **w tys.**	**180,6**	**191,4**	**192,9**	**193,9**	***Consumers of gas from gas supply system*** [a] ***in thous.***
Miasta	171,6	178,6	180,6	181,1	*Urban areas*
Wieś	9,0	12,8	12,3	12,8	*Rural areas*
Zużycie gazu z sieci [b] **(w ciągu roku):**					***Consumption of gas from gas supply system*** [b] ***(during the year):***
W hm^3	118,9	143,2	124,4	134,6	*In hm^3*
miasta	105,1	123,3	110,9	119,7	*urban areas*
wieś	13,7	19,9	13,5	14,9	*rural areas*
Na 1 mieszkańca w m^3	117,8	139,9	122,0	132,3	*Per capita in m^3*
miasta	162,3	189,6	167,4	181,1	*urban areas*
wieś	37,9	53,3	37,9	41,8	*rural areas*

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. *b* W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami.

a Including consumers using collective gas-meter. b Consumption of gas in natural units on the basis of which settlements with clients occur.

TABL. 4(109). **OGRZEWNICTWO**
Stan w dniu 31 XII
HOUSE-HEATING
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016			*SPECIFICATION*
				ogółem *total*	miasta *urban areas*	wieś *rural areas*	
Sieć cieplna w km	413,4	434,4	506,8	489,5	466,4	23,1	*Heating network in km*
w tym przesyłowa	304,3	320,2	368,6	358,8	350,4	8,4	*of which transmission*
Kotłownie	640	675	1060	1035	888	147	*Boiler rooms*
Sprzedaż[a] energii cieplnej (w ciągu roku) w TJ	3253,9	3719,4	3257,1	3674,5	3600,8	73,7	*Sale[a] of heating energy (during the year) in TJ*
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie w dam^3	36559	36365	50783	52860	51166	1694	*Cubature of buildings with central heating in dam^3*
w tym budynków mieszkalnych	26377	26617	27774	28522	28284	238	*of which residential buildings*

a Od 2014 r. zmieniono zakres podmiotowy badania.
a Since 2014 subject scope of the survey was changed.

TABL. 5(110). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ**
USING WATER SUPPLY, SEWAGE AND GAS SUPPLY SYSTEMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Ludność w tys. – korzystająca[a] z:					*Population in thous. – using[a]:*
wodociągu	890,6	914,7	961,0	961,1	*water supply system*
miasta	617,4	622,1	642,3	641,6	*urban areas*
wieś	273,1	292,6	318,7	319,5	*rural areas*
kanalizacji	616,6	647,6	739,9	747,4	*sewage system*
miasta	556,1	567,8	600,4	601,6	*urban areas*
wieś	60,5	79,8	139,6	145,8	*rural areas*
gazu	504,6	537,8	528,0	528,4	*gas supply system*
miasta	479,8	493,7	486,8	486,0	*urban areas*
wieś	24,8	44,1	41,1	42,4	*rural areas*
Ludność w – % ogółu ludności[b] – korzystająca[a] z:					*Population – in % of total population[b] – using[a]*
wodociągu	88,2	89,4	94,4	94,5	*water supply system*
miasta	95,4	95,7	97,1	97,1	*urban areas*
wieś	75,4	78,4	89,3	89,5	*rural areas*
kanalizacji	61,1	63,3	72,7	73,5	*sewage system*
miasta	85,9	87,4	90,8	91,1	*urban areas*
wieś	16,7	21,4	39,1	40,8	*rural areas*
gazu	50,0	52,6	51,9	51,9	*gas supply system*
miasta	74,2	76,0	73,6	73,6	*urban areas*
wieś	6,8	11,8	11,5	11,9	*rural areas*

a Ludność korzystająca — na podstawie szacunków, ludność ogółem — na podstawie bilansów. *b* Dane za lata 2015-2016 są podawane według zmienionej metody i nie są w pełni porównywalne z danymi za lata 2005 i 2010. *c* Łącznie z korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.
a Population connected to — estimated data, the total population — based on balances. b Data for 2015-2016 are given according to changed method and are not fully comparable with data for 2005 and 2010. c Including connected to collective gas-meters.

TABL. 6(111). **ODPADY KOMUNALNE** [a]
MUNICIPAL WASTE [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016 ogółem *total*	2016 w tym z gospodarstw domowych *of which from households*	*SPECIFICATION*
Odpady komunalne zebrane[b] (w ciągu roku) w t	279880,5	297114,6	334313,4	352318,0	277594,1	*Municipal waste collected*[b] *(during the year) in t*
zmieszane	274149,6	277402,6	271563,6	276524,5	209985,3	*mixed*
miasta	214907,0	210616,9	190984,9	193308,3	141687,9	*urban areas*
wieś	59241,7	66785,8	80578,7	83216,3	68297,4	*rural areas*
zebrane selektywnie	5730,9	19712,0	62749,8	75793,5	67608,8	*collected separately*
w tym:						*of which:*
papier i tektura	1808,1	4648,9	9601,4	5908,6	4859,0	*paper and cardboard*
szkło	1423,2	4007,0	10550,2	11024,6	10029,6	*glass*
tworzywa sztuczne	788,9	2889,1	11224,3	12373,8	11327,6	*plastic*
metale	255,4	347,4	850,1	789,5	770,8	*metals*
wielkogabarytowe	1446,0	3416,6	10568,8	14022,7	12627,5	*largesize*
biodegradowalne	.	3124,7	18343,2	28118,4	24789,1	*biodegradable*

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 180. *b* Dane szacunkowe.
a See general notes, item 8 on page 180. b Estimated data.

TABL. 7(112). **NIECZYSTOŚCI CIEKŁE** [a]
LIQUID WASTE [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Nieczystości ciekłe[b] wywiezione w dam^3	919,7	1419,7	1197,5	1182,9	*Liquid waste*[b] *removed in dam*^{3}
miasta	432,7	344,1	273,0	249,2	*urban areas*
wieś	487,0	1075,6	924,5	933,6	*rural areas*
w tym z gospodarstw domowych	702,7	1049,9	913,1	892,8	*of which from households*
miasta	323,7	253,1	199,1	181,1	*urban areas*
wieś	379,0	796,8	714,0	711,8	*rural areas*
Zbiorniki bezodpływowe w tys. (stan w dniu 31 XII)	56,8	58,3	50,0	48,9	*Septic tanks in thous. (as of 31 XII)*
Przydomowe oczyszczalnie ścieków w tys. (stan w dniu 31 XII)	0,5	2,0	4,6	5,3	*Household waste water treatment systems in thous. (as of 31 XII)*

a Patrz uwagi ogólne ust. 9 na str. 180. *b* Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych.
a See general notes to item 9 on page 180. b Sewage stored temporarily in septic tanks.

TABL. 8(113). **SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH**
LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016 ogółem *total*	2016 miasta *urban areas*	2016 wieś *rural areas*	*SPECIFICATION*
Czynne składowiska kontrolowane (stan w dniu 31 XII):							*Controlled landfill sites in operation (as of 31 XII):*
liczba	33	21	13	12	4	8	*number*
powierzchnia w ha	123,3	87,2	83,7	81,1	37,9	43,2	*area in ha*
Zrekultywowana powierzchnia kontrolowanych składowisk (w ciągu roku) w ha							*Reclaimed area of controlled landfill sites (during the year) in ha*
czynnych	-	1,9	1,0	3,7	3,7	-	*in operation*
o zakończonej eksploatacji (zamknięte)	-	-	1,5	-	-	-	*exploitation completed*

TABL. 9(114). **TERENY ZIELENI MIEJSKIEJ OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
GENERALLY ACCESSIBLE AND ESTATE URBAN AREA GREEN BELTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005		2010		2015		2016		*SPECIFICATION*
	ogółem *total*	w tym miasta *of which urban areas*	ogółem *total*	w tym miasta *of which urban areas*	ogółem *total*	w tym miasta *of which urban areas*	ogółem *total*	w tym miasta *of which urban areas*	
O G Ó Ł E M w ha	**1767,9**	**1319,6**	**1965,6**	**1349,9**	**2541,3**	**1910,0**	**2592,7**	**1938,1**	***T O T A L in ha***
w % powierzchni ogólnej województwa[a]	0,1	2,1	0,1	2,1	0,2	2,2	0,2	2,2	*in % of total area space of the voivodship* [a]
na 1 mieszkańca[b] w m²	17,5	20,4	19,2	20,8	25,0	28,9	25,5	29,3	*per capita*[b] *in m²*
Tereny zieleni miejskiej ogólnodostępnej:									*Generally accessible urban area green belts:*
parki spacerowo-wypoczynkowe.....	808,8	486,3	868,5	485,2	1403,2	1018,8	1403,2	1018,8	*strolling-recreational parks*
zieleńce	429,2	310,6	512,2	328,4	532,2	329,4	536,4	332,6	*lawns*
Tereny zieleni osiedlowej	529,9	522,7	584,9	536,3	605,9	561,8	653,2	586,7	*Estate green belts*

a, b W przypadku miast obliczono: *a* – w % ogólnej powierzchni miast, *b* – na 1 mieszkańca miast.
a, b For urban areas calculated: a – in % total urban areas space, b – per capita in urban areas.

Mieszkania
Dwellings

TABL. 10(115).**ZASOBY MIESZKANIOWE** [a]
Stan w dniu 31 XII
DWELLING STOCKS [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016			*SPECIFICATION*
				ogółem *total*	miasta *urban areas*	wieś *rural areas*	
Mieszkania w tys.	333,7	350,6	365,7	369,1	259,6	109,5	*Dwellings in thous.*
Izby w mieszkaniach w tys....	1261,3	1389,0	1452,6	1466,0	981,3	484,8	*Rooms in dwellings in thous.*
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m²	22856,5	25349,1	26808,1	27113,2	17398,2	9715,1	*Useful floor area of dwellings in thous. m²*
Przeciętna w zasobach:							*Dwelling stocks, average:*
liczba izb w mieszkaniu.....	3,78	3,96	3,97	3,97	3,78	4,43	*number of rooms in a dwelling*
powierzchnia użytkowa w m²:							*useful floor area in m²:*
1 mieszkania	68,5	72,3	73,3	73,5	67,0	88,7	*per dwelling*
na 1 osobę	22,6	24,8	26,3	26,7	26,3	27,2	*per person*
liczba osób[b] na:							*number of persons*[b]*:*
1 mieszkanie	3,02	2,92	2,78	2,76	2,54	3,26	*per dwelling*
1 izbę	0,80	0,74	0,70	0,69	0,67	0,74	*per room*

a Na podstawie bilansów. *b* Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 12 na str. 28.
a Based on balances. b See general notes to the Yearbook, item 12 on page 28.

TABL. 11(116). **MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH [a] WYPOSAŻONE W INSTALACJE**
Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS IN DWELLING STOCKS [a] FITTED WITH INSTALLATIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Mieszkania – w % – wyposażone w *Dwellings – in % – fitted with*				
		wodociąg *water supply system*	ustęp *lavatory*	łazienkę *bathroom*	gaz z sieci *gas from gas supply system*	centralne ogrzewanie *central heating*
O G Ó Ł E M	2005	97,3	89,8	88,2	53,7	75,2
T O T A L	2010	98,2	95,5	92,8	56,2	79,9
	2015	98,3	95,8	93,1	55,1	81,0
	2016	**98,4**	**95,9**	**93,2**	**55,2**	**81,5**
Miasta	2005	98,9	94	91,2	75,2	81,4
Urban areas	2010	99,5	97,4	95,3	76,3	84,5
	2015	99,5	97,6	95,5	73,9	85,6
	2016	**99,5**	**97,7**	**95,6**	**73,9**	**86,1**
Wieś	2005	93,6	80,5	81,8	6,9	61,7
Rural areas	2010	95,4	91,3	87,3	12,3	69,8
	2015	95,5	91,5	87,5	10,7	70,2
	2016	**95,6**	**91,6**	**87,7**	**10,8**	**70,5**

[a] Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.
[a] *Based on balances of dwelling stocks.*

TABL. 12(117). **DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W 2016 R.**
HOUSING ALLOWANCES PAID OUT IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION* a - liczba wypłaconych dodatków *number of allowances* b - kwota dodatków w tys. zł *amount of allowances in thous. zl* c - przeciętna wysokość dodatku w zł *average value of allowances in zl*		Ogółem *Total*	Dodatki wypłacone użytkownikom lokali *Dwellings allowances paid out to user to*					
			gminnych *gminas*	spółdzielczych *cooperatives*	wspólnot mieszkaniowych *housing community*	prywatnych *private*	towarzystw budownictwa społecznego *public building society*	innych *others*
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH *IN ABSOLUTE NUMBERS*								
O G Ó Ł E M	**a**	**117127**	**56796**	**29630**	**22182**	**3546**	**1992**	**2981**
T O T A L	**b**	**23570,4**	**11765,7**	**5878,9**	**4213,7**	**544,3**	**473,9**	**693,9**
	c	**201**	**207**	**198**	**190**	**154**	**238**	**233**
Miasta	a	104649	51804	27205	19518	1622	1992	2508
Urban areas	b	21154,1	10820,3	5328,6	3673,0	256,3	473,9	602,0
	c	202	209	196	188	158	238	240
Wieś	a	12478	4992	2425	2664	1924	-	473
Rural areas	b	2416,3	945,5	550,3	540,6	288,0	-	91,9
	c	194	189	227	203	150	-	194
W % OGÓŁEM *IN % OF TOTAL*								
O G Ó Ł E M	**a**	**100,0**	**48,5**	**25,3**	**18,9**	**3,0**	**1,7**	**2,5**
T O T A L	**b**	**100,0**	**49,9**	**24,9**	**17,9**	**2,3**	**2,0**	**2,9**
Miasta	a	100,0	49,5	26,0	18,7	1,5	1,9	2,4
Urban areas	b	100,0	51,1	25,2	17,4	1,2	2,2	2,8
Wieś	a	100,0	40,0	19,4	21,3	15,4	-	3,8
Rural areas	b	100,0	39,1	22,8	22,4	11,9	-	3,8

TABL. 13(118). **GOSPODARKA GRUNTAMI POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE**
ADMINISTRATION OF GROUNDS FOR DWELLING CONSTRUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Powierzchnia gruntów przekazanych inwestorom pod budownictwo *Area of grounds transferred to investor for dwelling construction*		Powierzchnia gruntów w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe *Area of grounds in gminas stock for dwelling construction*			
		ogółem *total*	w tym osób fizycznych *of which of natural persons*	wielorodzinne *multi-family*		jednorodzinne *single-family*	
				razem *total*	w tym uzbrojone *of which developed*	razem *total*	w tym uzbrojone *of which developed*
		w ha *in ha*					
O G Ó Ł E M	2005	59,1	56,4	298,3	126,3	2253,8	798,0
T O T A L	2010	56,2	47,9	248,8	142,6	2184,6	883,8
	2015	54,8	50,5	222,7	131,3	1713,6	887,2
	2016	**74,5**	**51,4**	**208,8**	**124,7**	**1663,8**	**848,4**
Miasta	2005	32,1	29,5	276,0	113,5	1361,3	405,7
Urban areas	2010	31,8	25,0	236,0	134,5	1293,0	473,1
	2015	29,6	26,3	209,7	123,2	934,8	431,9
	2016	**56,9**	**34,6**	**195,0**	**116,0**	**899,8**	**404,4**
Wieś	2005	27,0	26,9	22,3	12,8	892,5	392,3
Rural areas	2010	24,4	22,9	12,8	8,1	891,6	410,7
	2015	25,2	24,2	13,0	8,1	778,8	455,3
	2016	**17,6**	**16,8**	**13,8**	**8,7**	**764,0**	**444,0**

TABL. 14(119). **MIESZKANIA, KTÓRYCH BUDOWĘ ROZPOCZĘTO**
DWELLINGS IN WHICH CONSTRUCTION HAS BEGUN

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
O G Ó Ł E M	**2314**	**4152**	**4000**	**4172**	***T O T A L***
Indywidualne	1327	1922	1711	1939	*Private*
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	592	1876	2131	1822	*For sale or rent*
Spółdzielcze	153	36	123	366	*Cooperatives*
Komunalne (gminne)	173	115	-	26	*Municipal (gminas)*
Zakładowe	26	43	35	19	*Company*
Społeczne czynszowe	43	160	-	-	*Public building society*

TABL. 15(120). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Mieszkania	**3293**	**3313**	**3233**	**3583**	***Dwellings***
miasta	2404	2099	2120	2516	*urban areas*
wieś	889	1214	1113	1067	*rural areas*
Indywidualne	1906	1982	1824	1791	*Private*
miasta	1055	879	792	782	*urban areas*
wieś	851	1103	1032	1009	*rural areas*
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	579	931	1174	1592	*For sale or rent*
Spółdzielcze	162	73	131	106	*Cooperative*
Komunalne (gminne)	186	170	11	92	*Municipal (gmina)*
Zakładowe	24	37	93	2	*Company*
Społeczne czynszowe	436	120	-	-	*Public building society*
Mieszkania na 1000 zawartych małżeństw	**669**	**559**	**641**	**708**	***Dwellings per 1000 marriages contracted***
miasta	749	544	648	761	*Urban areas*
wieś	520	588	629	609	*Rural areas*
Izby	**14446**	**14174**	**13691**	**14211**	***Rooms***
miasta	9575	7916	7789	8662	*urban areas*
wieś	4871	6258	5902	5549	*rural areas*
Indywidualne	10522	10284	9500	9070	*Private*
miasta	5745	4337	3961	3768	*urban areas*
wieś	4777	5947	5539	5302	*rural areas*
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	1664	2792	3538	4681	*For sale or rent*
Spółdzielcze	459	306	353	278	*Cooperative*
Komunalne (gminne)	489	320	17	174	*Municipal (gmina)*
Zakładowe	95	124	283	8	*Company*
Społeczne czynszowe	1217	348	-	-	*Public building society*

TABL. 15(120). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)**
DWELLINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	**324057**	**332139**	**308325**	**324633**	***Usable floor area of dwellings in m²***
miasta	209114	181239	170293	190292	*urban areas*
wieś	114943	150900	138032	134341	*rural areas*
Indywidualne	250942	251023	228766	220576	*Private*
miasta	138003	107168	96828	91884	*urban areas*
wieś	112939	143855	131938	128692	*rural areas*
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	33544	60810	67409	94494	*For sale or rent*
Spółdzielcze	8153	6031	6409	4916	*Cooperative*
Komunalne (gminne)	8971	6013	321	4234	*Municipal (gmina)*
Zakładowe	1885	2367	5420	413	*Company*
Społeczne czynszowe	20562	5895	-	-	*Public building society*
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	**98,4**	**100,3**	**95,4**	**90,6**	***Average useful floor area per dwelling in m²***
miasta	87,0	86,3	80,3	75,6	*urban areas*
wieś	129,3	124,3	124,0	125,9	*rural areas*
Indywidualne	131,7	126,7	125,4	123,2	*Private*
miasta	130,8	121,9	122,3	117,5	*urban areas*
wieś	132,7	130,4	127,8	127,5	*rural areas*
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	57,9	65,3	57,4	59,4	*For sale or rent*
Spółdzielcze	50,3	82,6	48,9	46,4	*Cooperative*
Komunalne (gminne)	48,2	35,4	29,2	46,0	*Municipal (gmina)*
Zakładowe	78,5	64,0	58,3	206,5	*Company*
Społeczne czynszowe	47,2	49,1	-	-	*Public building society*

TABL. 16(121). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG LICZBY IZB**
DWELLINGS COMPLETED BY NUMBER OF ROOMS

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Ogółem *Grand total*	W budynkach indywidualnych *In private buildings*					W budynkach poza indywidualnymi *In non-private buildings*				
			razem *total*	w % razem — mieszkania o liczbie izb *in % of total — dwellings with specified number of rooms*				razem *total*	w % razem — mieszkania o liczbie izb *in % of total — dwellings with specified number of rooms*			
				1	2	3	4 i więcej *and more*		1	2	3	4 i więcej *and more*
O G Ó Ł E M	2005	3293	1906	0,8	2,9	6,0	90,3	1387	4,6	32,4	41,3	21,6
T O T A L	2010	3313	1982	1,6	4,0	8,5	86,0	1331	7,5	28,3	42,4	21,8
	2015	3233	1824	0,5	2,7	6,4	90,4	1409	1,6	31,7	44,8	21,9
	2016	**3583**	**1791**	**0,4**	**3,7**	**8,9**	**87,0**	**1792**	**2,1**	**37,8**	**39,3**	**20,8**
Miasta	2005	2404	1055	1,4	3,5	6,9	88,2	1349	4,6	31,5	42,0	21,9
Urban areas	2010	2099	879	2,7	6,5	11,8	79,0	1220	6,6	28,6	44,0	20,8
	2015	2120	792	1,0	5,6	9,6	83,8	1328	1,7	33,4	46,9	18,1
	2016	**2516**	**782**	**0,6**	**5,3**	**13,8**	**80,3**	**1734**	**2,0**	**38,7**	**40,3**	**19,0**
Wieś	2005	889	851	-	2,2	4,8	93,0	38	5,3	65,8	18,4	10,5
Rural areas	2010	1214	1103	0,6	2,0	5,8	91,6	111	18,0	25,2	24,3	32,4
	2015	1113	1032	0,1	0,6	3,9	95,4	81	1,2	3,7	9,9	85,2
	2016	**1067**	**1009**	**0,3**	**2,5**	**5,0**	**92,2**	**58**	**5,2**	**10,3**	**8,6**	**75,9**

Mieszkania wyposażone w instalacje w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII
Dwellings fitted with installations in 2016
As of 31 XII

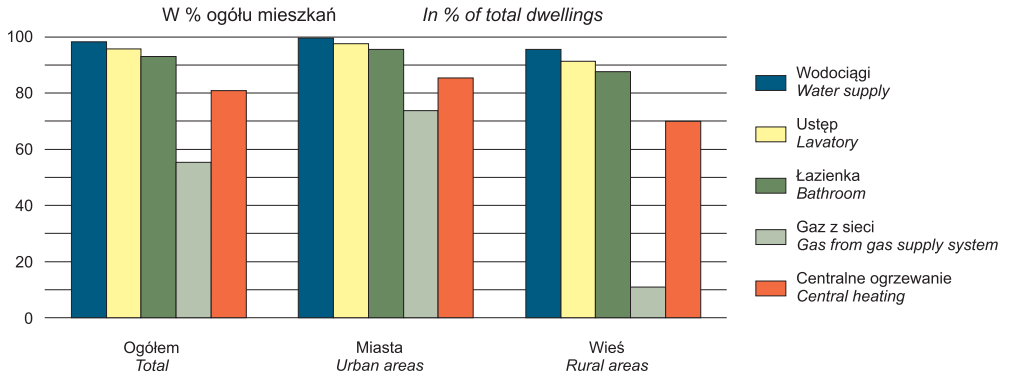

Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa
Structure of dwellings completed by type of building

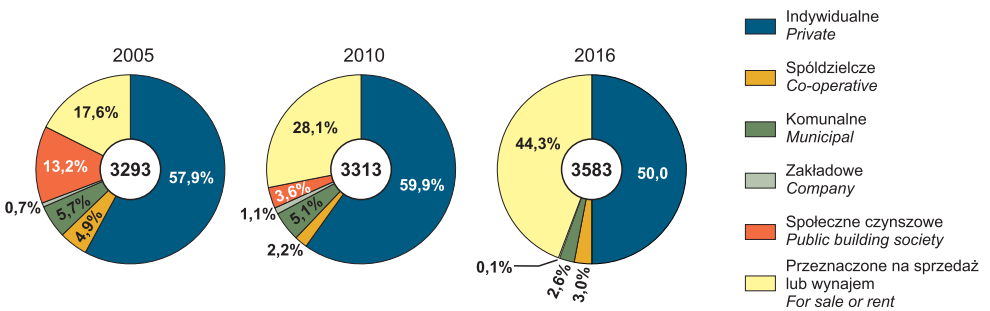

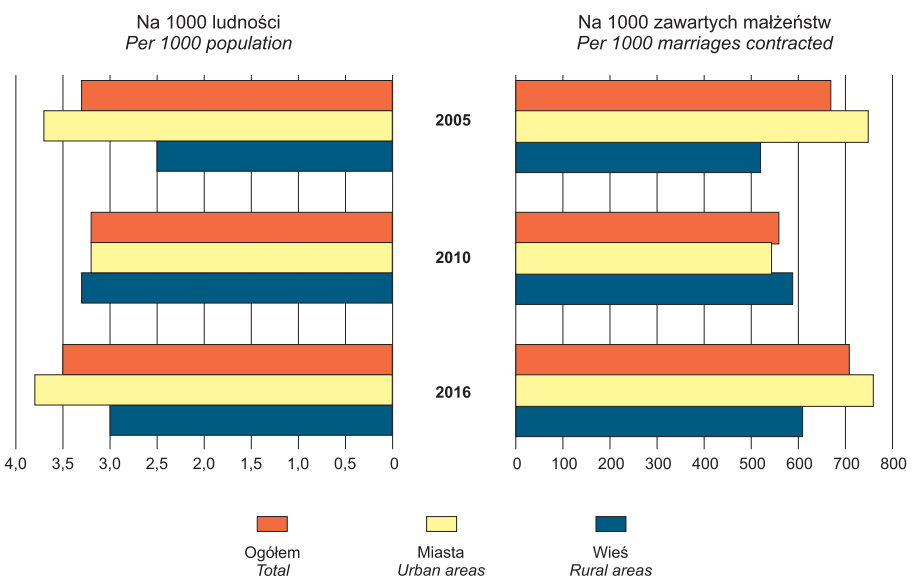

Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2016/2017[a]
Education by educational level in 2016/2017 school year[a]

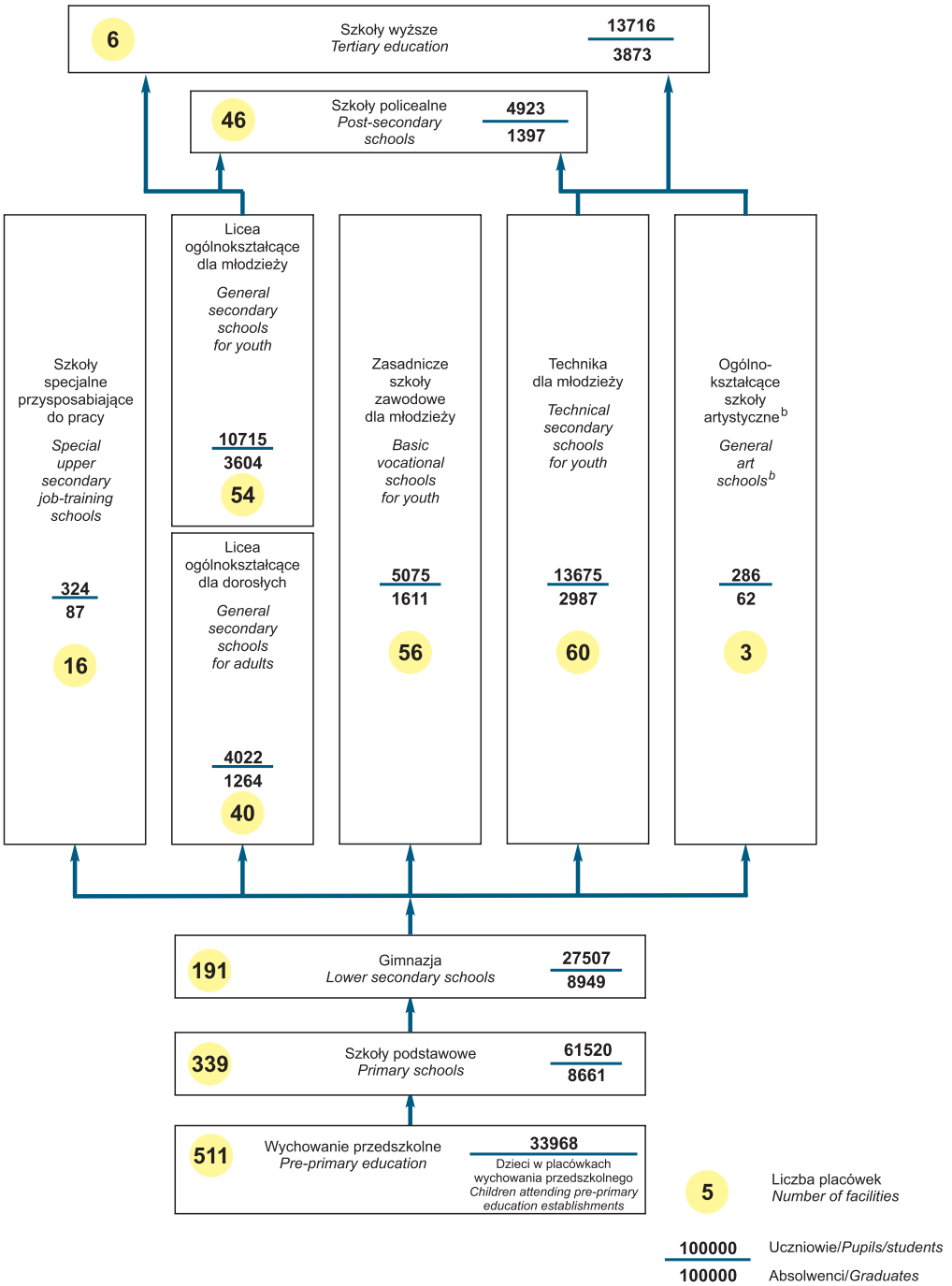

a Stan na początku roku szkolnego; łącznie ze szkołami specjalnymi. Absolwenci z roku szkolnego 2015/2016. b Dające uprawnienia zawodowe.
a As of beginning of the school year; including special schools. Graduates from the school year 2015/2016. b Leading to professional certification.

DZIAŁ X
EDUKACJA I WYCHOWANIE

Uwagi ogólne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 7 IX 1991 r. o systemie oświaty (jednolity tekst Dz. U. 2016, poz. 1943, z późniejszymi zmianami) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1842, z późniejszymi zmianami).

2. Prezentowane dane obejmują:

1) placówki wychowania przedszkolnego, tj. przedszkola (łącznie ze specjalnymi), oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz od roku szkolnego 2008/09 – zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne; od roku szkolnego 2004/05 dzieci 6-letnie są objęte obowiązkiem odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w placówkach wychowania przedszkolnego (w latach szkolnych 2011/12–2015/16 dotyczyło to dzieci 5-letnich);

2) szkoły dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych:

– od roku szkolnego 1999/2000 6-letnie szkoły podstawowe oraz 3-letnie gimnazja, w których nauka jest obowiązkowa; w latach szkolnych 2009/10–2013/14 oraz w roku szkolnym 2016/17 dzieci 6-letnie na wniosek rodziców mogą rozpocząć naukę w I klasie szkoły podstawowej; w roku szkolnym 2014/15 obowiązkiem szkolnym zostały objęte dzieci 6-letnie urodzone w pierwszej połowie 2008 r., a w roku szkolnym 2015/16 dzieci 6-letnie urodzone w 2009 r. oraz dzieci 7-letnie urodzone w drugiej połowie 2008 r. Dzieci urodzone w 2009 r., które w roku szkolnym 2015/16 rozpoczęły naukę w I klasie szkoły podstawowej, w roku szkolnym 2016/17 mogą kontynuować naukę w I klasie; w roku szkolnym 2016/17 obowiązkiem szkolnym objęto dzieci 7-letnie;

– od roku szkolnego 2002/03 szkoły ponadgimnazjalne (patrz ust. 5, pkt 3)–7) na str. 194 oraz ust. 6 na str. 194 i ust. 9, pkt 3) i 4) na str. 195);

3) szkoły policealne;

4) szkoły wyższe;

5) specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze;

6) placówki pozaszkolne.

3. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwa) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

CHAPTER X
EDUCATION

General notes

1. *The educational system in Poland functions according to the Education System Act of 7 IX 1991 (uniform text Journal of Laws 2016, item 1943, with later amendments) and the Act of 27 VII 2005 - Higher Education Law (Journal of Laws 2016, item 1842, with later amendments).*

2. *The presented data included:*

1) pre-primary education establishments, i.e. nursery schools (including special nursery schools), pre-primary sections of primary schools and since the 2008/09 school year pre-primary education groups and pre-primary points; since the 2004/05 school year an obligatory 1 year pre-primary education has been introduced in pre-primary education establishments for children at the age of 6 (in the school years 2011/12—2015/16 it concerned children at the age of 5);

2) schools for children, youth and adults;

– since the 1999/2000 school year, 6-year primary schools and 3-year lower secondary schools, where education is obligatory; in the school year 2009/10–2013/14 and in the 2016/17 school year children at the age of 6, at the request of parents, have been allowed to start education in the first class of primary school; in the 2014/15 school year, the first class of primary school has been obligatory for children at the age of 6 born in the first half of 2008 and in the 2015/16 school year for children at the age of 6 born in 2009, and children born in the second half of 2008 (at the age of 7). Children born in 2009, who joined first class of primary education in the 2015/16 school year, are allowed to continue their education in the first class in the 2016/17 school year; in the 2016/17 school year children at the age of 7 have been subjected to obligatory education.

– since the 2002/03 school year upper secondary schools (see item 5, point 3)–7) on page 194, item 6 on page 194 and item 9, point 3) and 4) on page 195);

3) post-secondary schools;

4) high education institutions;

5) special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres;

6) extracurricular institutions.

3. *Data include schools and establishments managed by central (government) entities and local self-government entities (gminas, powiats and voivodships), as well as by other legal and natural persons.*

4. Szkoły (z wyjątkiem szkół wyższych) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Szkoły wyższe mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

5. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

1) szkoły podstawowe, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych), szkoły filialne (bez szkół specjalnych), szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
2) gimnazja, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);
3) 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy;
4) 2-3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe;
5) 3-letnie licea ogólnokształcące, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);
6) 4-letnie technika;
7) ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych), które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.

6. W roku szkolnym 2012/13 zakończono nabór do niektórych typów szkół ponadgimnazjalnych funkcjonujących w latach szkolnych:

– 2002/03–2013/14 – 3-letnich liceów profilowanych,
– 2004/05–2013/14 – 2-letnich uzupełniających liceów ogólnokształcących i 3-letnich techników uzupełniających dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych.

4. *Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the competence of a public school, if it implements the minimum programme as well as applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Ministry of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) entities and local self-government entities can administer public schools only. Primary schools and lower secondary schools can be public schools, or non-public schools with the competence of public schools only.*

Tertiary education can be public and non-public; non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Ministry of Science and Higher Education.

5. Schools *for* ***children and youth*** *(including special schools) include:*

1) primary schools, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools), branch schools (excluding special schools), art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school programme;
2) lower secondary schools, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools);
3) 3-year special job-training schools;
4) 2-3 year basic vocational schools;
5) 3-year general secondary schools, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools);
6) 4-year technical secondary schools;
7) general art schools leading to professional certification (excluding special schools), excluding schools providing art education only.

6. *Since the 2012/13 school year recruitment has been terminated in some types of upper secondary schools, which were functioning in the period of:*

– 2002/03–2013/14 – 3-year specialized secondary schools,
– 2004/05–2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools and 3-year supplementary technical secondary schools for graduates of basic vocational schools.

7. Szkoły policealne - kształcące w formie dziennej, wieczorowej i zaocznej obejmują:

1) policealne szkoły zawodowe (1-, 2- lub 3-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi;
2) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie) – od roku szkolnego 2005/06;
3) funkcjonujące w latach szkolnych:
   – 1990/91–2015/16 nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie),
   – 1991/92–2015/16 kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadawano tytułu licencjata.

8. Szkoły wyższe realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

Informacje z zakresu szkół wyższych:

1) do roku szkolnego 2015/16 prezentowano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych i kolegiami nauczycielskimi,
   w których absolwentom nadawano tytuł licencjata;
2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce;
3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą.

Podział szkół wyższych według **typów szkół** opracowano na podstawie grupowania stosowanego przez Ministerstwo Nauki i szkolnictwa Wyższego dla szkół publicznych. W podziale tym do typu „wyższe szkoły" zaliczono zarówno szkoły mające w nazwie własnej „wyższa szkoła", jak też „uniwersytet" lub „akademia": rolnicza, ekonomiczna, pedagogiczna, artystyczna i teologiczna.

9. Szkoły dla dorosłych - kształcące w formie w formie stacjonarnej, zaocznej i na odległość – obejmują:

1) szkoły podstawowe dla dorosłych;
2) gimnazja dla dorosłych;
3) 3-letnie licea ogólnokształcące dla dorosłych;
4) funkcjonujące w latach szkolnych:
   – 2002/03–2014/15 – 2–3-letnie zasadnicze szkoły dla dorosłych oraz 3-letnie licea profilowane dla dorosłych,
   – 2004/05–2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych,
   – 2004/05–2015/16 – 3-letnie technika uzupełniające dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej,
   – do roku szkolnego 2015/16 – 4-letnie technika dla dorosłych.

7. Post-secondary *schools educating in day, evening, weekend – form include:*

1) post-secondary vocational schools (1-, 2- or 3-year), including special schools;
2) colleges of social work (3-year) – since the 2005/06 school year;
3) functioning in the school years:
   – 1990/91 – 2015/16 foreign language teacher training colleges (3-year),
   – 1991/92 – 2015/16 teacher training colleges (3-year), in which graduates did not receive the title of licentiate.

8. Tertiary *education (university level) includes full-time and part-time programmes.*

Data regarding tertiary education:

1) until 2015/16 academic year include foreign language teacher training colleges and teacher training colleges in which graduates received the title of licentiate;
2) include foreigners studying in Poland;
3) do not include Poles studying abroad.

The division of higher education institutions by ***type of institution*** *was based on the grouping applied by the Ministry of Science and Higher Education with regard to public schools. In this division, the category of "higher education schools" comprises both the schools whose proper name includes the phrase "higher school" and those containing in their proper name the word "university" or "academy" — of agriculture, economics, pedagogy, arts and theology.*

9. Schools for adults *educating in full-time, in weekend and in distance form – include:*

1) primary schools for adults;
2) lower secondary schools for adults;
3) 3-years general secondary schools for adults;
4) functioning in the school year:
   – 2002/03–2014/15 – 2–3-year basic vocational schools for adults and 3-year specialized secondary schools for adults,
   – 2004/05–2013/14 – 2-year supplementary secondary schools for adults for graduates of basic vocational schools,
   – 2004/05–2015/16 – 3-year supplementary technical schools for adults based on the programme of basic vocational school,
   – until 2015/16 school year – 4-year technical secondary schools for adults.

10. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej.

Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne i ogólnodostępne), w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub placówkach wykonujących działalność leczniczą (do roku szkolnego 2011/12 określanych jako zakłady opieki zdrowotnej; łącznie z zakładami lecznictwa uzdrowiskowego).

11. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

12. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

13. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

14. Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze są placówkami umożliwiającymi dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim realizację obowiązku szkolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

10. Special schools *are organized for disabled children and youth with special* educational *needs.*

Education may be conducted within the school system or individually. Education occurs in mainstream schools (in which special or integrational and mainstream sections are established*), in special schools operating independently, in as well as in special educational care centres, other educational institutions or the unit performing health care activities (until the 2011/12 school year defined as health care institutions; including health resorts treatment).*

11. Special educational centres *are facilities for handicapped children and youth, aged 3 and older who, for reasons of their disability, are not able to attend regular schools or nursery schools.*

12. Youth education centres *are intended for socially maladjusted youth. The goal of the centres is to eliminate the causes and manifestations of the social maladjustment as well as to prepare the youth people for independent life compliant with legal and social norms.*

13. Youth social therapy centres *are centres intended for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.*

14. Rehabilitation-education centres are *facilities making it possible for children and youth with a mental retardation-*profound *to meet their obligation to receive an education through participating in rehabilitation-education classes.*

15. Dane o **nauczycielach,** poza nauczycielami akademickimi, dotyczą nauczycieli (łącznie z nauczycielami religii) zatrudnionych przy realizacji obowiązujących zajęć edukacyjnych, tj. bez wychowawców świetlic, bibliotekarzy, prowadzących wyłącznie zajęcia pozalekcyjne itp.

Dane o nauczycielach akademickich dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, a od roku akademickiego 2006/07 także dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

Dane o nauczycielach dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

16. Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki opiekuńczo-wychowawcze, przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole.

17. Dane dotyczące:

1) wychowania przedszkolnego, szkół (poza szkołami wyższymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 – specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych, wychowania pozaszkolnego oraz internatów i burs podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego;
2) szkół wyższych – prezentuje się w dniu 30 XI, według rzeczywistego położenia zamiejscowych jednostek organizacyjnych (bez zamiejscowych jednostek organizacyjnych działających za granicą); studenci są wykazywani tyle razy, na ilu kierunkach studiują; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych. Absolwenci wykazani są z poprzedniego roku akademickiego.

18. Absolwenci eksterni występują wyłącznie w szkołach policealnych i w szkołach dla dorosłych.

15. *Data regarding* ***teachers,*** *excluding academic teachers, concern* teachers *(including teachers of religion) employed in obligatory teaching programmes, i.e., excluding community centre educators and librarians conducting exclusively extracurricular activities, etc.*

Data regarding academic teachers concern the positions of: professor, assistant professor, tutor and assistant as well as other *didactic positions: senior lecturer, lecturer, lector, instructor and since the 2006/07 academic year also qualified librarian and qualified scientific documentation and information staff.*

Data regarding teachers full-time employees and part-time employees calculated as full-time employees.

16. Pre-primary education establishments *are care and educational centres designated for children 3 of age until beginning education in primary school secured children for care and aimed at preparation to education in school.*

17. *Data regarding:*

1) pre-primary education, schools (excluding higher education institutions) as well as since the 2008/09 school year - special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres, extracurricular education as well as boarding-school and dormitories concern the beginning of the school year; data concerning graduates - the end of the school year;
2) tertiary education is presented as of 30 XI, by actual location of the organisational units (excluding organisational units operating abroad); students are indicated correspondingly on the number of fields of education which they study; data regarding graduates concern the number of diplomas issued at the end of studies. Graduates are shown from the previous academic year.

18. Extramural graduates *occur only in post-secondary schools and schools for adults.*

19. Współczynnik skolaryzacji:

1) **brutto** - jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania;

2) **netto** - jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

20. W roku szkolnym 2014/15 do obliczenia relacji w grupie wieku 6—12 lat odpowiadającej poziomowi kształcenia podstawowego (tabl. 3 i 4) przyjęto za podstawę (mianownik) połowę ludności dla wieku 6 lat według stanu w dniu 31 XII 2014 r., uwzględnioną również w grupach wieku 5—6 lat (tabl. 4) oraz 3—6 lat i 6 lat (tabl. 32) przy wychowaniu przedszkolnym.

21. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. **Bursa** to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

22. Zadaniem **wychowania pozaszkolnego** jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

Do placówek **wychowania pozaszkolnego** zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe i inne placówki publiczne i niepubliczne.

23. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o szkołach wyższych, od roku szkolnego 2007/08 (a w przypadku absolwentów – od roku szkolnego 2006/07) opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

19. Enrolment rate:

*1) **gross** - is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (regardless of age) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this educational level.*

*2) **net** - is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (within a given age group) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this educational level.*

***20.** In the 2014/15 school year, for calculating the ratio corresponding to primary educational level in the 6—12 age group (tables 3 and 4), the half of the population for the age of 6 as of 31 XII 2014, was used as the base (denominator), also used in the 5—6 age group (table 4) as well as 3—6 and 6 age groups (table 32) for pre-primary education.*

***21.** A **boarding school** is a foster and educational facility designated for youth attending general and vocational schools located outside their place of permanent residence. A **dormitory** is an inter-school facility serving as a boarding school.*

***22. Extracurricular education** offered young people favorable conditions to develop interests and aptitudes, and provided recreations and rest during timetable free time.*

***Extracurricular education** establishments include: youth's palaces, youth cultural establishments, extracurricular work's centres, interschool sports centres and other public and non-public establishments.*

***23.** The information presented, excluding the data on higher education institutions, since 2007/08 school year (in the case of graduates – since 2006/07 school year), has been compiled on the basis of the Educational Information System, administered by the Ministry of National Education.*

TABL. 1(122). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA**
EDUCATION BY LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	*SPECIFICATION*
SZKOŁY					
SCHOOLS					
Szkoły:					*Schools:*
podstawowe	354	342	339	339	*primary*
gimnazja	177	180	181	185	*lower secondary*
specjalne szkoły przysposabiające do pracy	11	17	17	16	*special job-training*
zasadnicze zawodowe	58	58	57	56	*basic vocational*
licea ogólnokształcące	73	57	52	54	*general secondary*
uzupełniające licea ogólnokształcące	5	3	x	x	*supplementary general secondary*
licea profilowane	55	8	x	x	*specialized secondary*
technika	96	69	60	60	*technical secondary*
technika uzupełniające	9	6	x	x	*supplementary technical secondary*
artystyczne ogólnokształcące [a]	3	3	3	3 [b]	*general art* [a]
policealne	104	74	46	46	*post-secondary*
wyższe	8	8	6	6	*tertiary*
dla dorosłych	137	97	49	46	*for adults*
gimnazja	8	8	6	6	*lower secondary*
zasadnicze zawodowe	6	3	x	x	*basic vocational*
licea ogólnokształcące	47	34	43	40	*general seconadry*
uzupełniające licea ogólnokształcące	36	36	x	x	*supplementary general secondary*
licea profilowane	5	2	x	x	*specialized secondary*
technika	24	4	-	x	*technical secondary*
technika uzupełniające	11	10	-	x	*supplementary technical secondary*

a Dające uprawnienia zawodowe. *b* Ponadto 3 szkoły artystyczne realizujące wyłącznie kształcenie artystyczne.
a Leading to professional certification. b Moreover, 3 art schools giving only artistic education.

TABL. 1(122). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (cd.)**
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	*SPECIFICATION*
NAUCZYCIELE [a]					
TEACHERS [a]					
Szkoły:					*Schools:*
podstawowe	4829	4490	4887	4655	*primary*
gimnazja [b]	3008	2906	2526	2480	*lower secondary [b]*
zasadnicze zawodowe [bc]	354	473	456	444	*basic vocational [bc]*
licea ogólnokształcące [bd]	1207	1154	927	888	*general secondary [bd]*
licea profilowane [b]	399	45	x	x	*specialized secondary [b]*
technika [bde]	843	1386	1252	1242	*technical secondary [bde]*
policealne	296	199	138	144	*post-secondary*
wyższe [f]	1574	1415	1189	1216	*tertiary [f]*
UCZNIOWIE I STUDENCI					
PUPILS AND STUDENTS					
Wychowanie przedszkolne [g]	10016	8657	10539	8957	*Pre-primary education [g]*
Szkoły:					*Schools:*
podstawowe	70772	57561	67324	61520	*primary*
gimnazja	43015	33961	27667	27078	*lower secondary*
specjalne szkoły przysposabiające do pracy	151	352	333	324	*special job-training*
zasadnicze zawodowe	6523	6651	5504	5075	*basic vocational*
licea ogólnokształcące	17763	14049	11185	10715	*general secondary*
uzupełniające licea ogólnokształcące	254	75	x	x	*supplementary general secondary*
licea profilowane	7462	529	x	x	*specialized secondary*
technika	14868	16571	13733	13675	*technical secondary*
technika uzupełniające	373	110	x	x	*supplementary technical secondary*
artystyczne ogólnokształcące [h]	317	312	298	286 [i]	*general art [h]*
policealne	8041	7373	5199	4923	*post-secondary*
wyższe	33283	24183	15134	13716	*tertiary*
dla dorosłych	9424	7931	5151	4451	*for adults*
gimnazja	648	736	447	429	*lower secondary*
zasadnicze zawodowe	361	98	x	x	*basic vocational*
licea ogólnokształcące	4228	3404	4704	4022	*general seconadry*
uzupełniające licea ogólnokształcące	1894	2978	x	x	*supplementary general secondary*
licea profilowane	244	52	x	x	*specialized secondary*
technika	1619	173	-	x	*technical secondary*
technika uzupełniające	430	490	-	x	*supplementary technical secondary*

a W roku szkolnym 2005/06 bez nauczycieli pracujących w zespołach szkół; patrz uwagi ogólne, ust. 15 na str. 197. *b*,,*c* Łącznie ze szkołami: *b* - dla dorosłych, *c* - specjalnymi przysposabiającymi do pracy. *d* Łącznie ze szkołami uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14) i technikami. *e* Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. *f* Nauczyciele akademiccy. *g* Dotyczy dzieci w wieku 6 lat, w roku szkolnym 2014/15 w wieku 5-6 lat, natomiast w roku szkolnym 2015/16 w wieku 5 lat, objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 32 na str. 219. *h* Dające uprawnienia zawodowe. *i* Ponadto 186 uczniów szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.

a In the 2005/06 school year excluding teachers working in complexes of schools; see general notes, item 15 on page 197. b c Including: b - schools for adults, c - special job-training schools. d Including supplementary respectively: general secondary schools (until the 2013/14 school year) and technical secondary schools. e Including general art schools leading to professional certification. f Academic teachers. g Concerns children aged 6, in the 2014/15 school year aged 5-6, in the 2015/16 school year aged 5, attending pre-primary education establishments also described in table 32 on page 219. h Leading to professional certification. i Moreover, 186 students of art schools providing art education only.

TABL. 1(122). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (dok.)**
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
ABSOLWENCI					
GRADUATES					
Szkoły:					*Schools:*
podstawowe	12886	10132	8661	.	*primary*
gimnazja	14034	10848	8826	.	*lower secondary*
specjalne szkoły przysposabiające do pracy	12	60	87	.	*special job-training*
zasadnicze zawodowe	2032	2032	1611	.	*basic vocational*
licea ogólnokształcące	5663	4661	3604	.	*general secondary*
uzupełniające licea ogólnokształcące	85	14	x	x	*supplementary general secondary*
licea profilowane	2423	164	x	x	*specialized secondary*
technika	3378	3432	2987	.	*technical secondary*
technika uzupełniające	x	11	x	x	*supplementary technical secondary*
artystyczne ogólnokształcące [a]	59	62	62 [b]	.	*general art* [a]
policealne	2741	2115	1397	.	*post-secondary*
wyższe	7066	6371	3873	.	*tertiary*
dla dorosłych	2746	1883	1387	.	*for adults*
gimnazja	126	367	123	.	*lower secondary*
zasadnicze zawodowe	126	34	x	x	*basic vocational*
licea ogólnokształcące	1406	506	1264	.	*general seconadry*
uzupełniające licea ogólnokształcące	388	834	x	x	*supplementary general secondary*
licea profilowane	50	14	x	x	*specialized secondary*
technika	650	24	-	.	*technical secondary*
technika uzupełniające	x	104	-	.	*supplementary technical secondary*

a Dające uprawnienia zawodowe. *b* Ponadto 19 absolwentów szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.
Ź r ó d ł o: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Leading to professional certification. b Moreover, 19 graduates of art schools providing art education only.
S o u r c e: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 2(123). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06	2014/15	2015/16
	szkoły *schools*				uczniowie i studenci *pupils and students*				absolwenci *graduates*		
Szkoły podstawowe ..... ***Primary schools***	**354**	**342**	**339**	**339**	**70772**	**57561**	**67324**	**61520**	**12886**	**8883**	**8661**
Jednostki samorządu terytorialnego..... *Local self-government entities*	337	322	302	299	69155	55792	64150	58329	12633	8546	8329
Organizacje społeczne i stowarzyszenia ..... *Social organizations and associations*	14	16	23	25	919	1101	1719	1673	132	191	192
Organizacje wyznaniowe *Religious organizations*	-	1	2	2	-	90	160	162	-	30	21
Pozostałe ..... *Others*	3	3	12	13	698	578	1295	1356	121	116	119
Gimnazja ..... ***Lower secondary schools***	**177**	**180**	**181**	**185**	**43015**	**33961**	**27667**	**27078**	**14034**	**9218**	**8826**
Jednostki samorządu terytorialnego..... *Local self-government entities*	162	161	160	162	41906	32316	25755	25101	13647	8646	8178
Organizacje społeczne i stowarzyszenia ..... *Social organizations and associations*	10	14	15	16	710	1220	1353	1356	267	425	506
Organizacje wyznaniowe *Religious organizations*	-	1	2	2	-	22	74	77	-	19	21
Pozostałe ..... *Others*	5	4	4	5	399	403	485	544	120	128	121
Zasadnicze szkoły zawodowe[a] ..... *Basic vocational schools*[a]	**69**	**75**	**74**	**72**	**6674**	**7003**	**5837**	**5399**	**2044**	**1702**	**1698**
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ..... *Central (government) administration entities*	-	1	2	2	-	35	117	105	-	27	40
Jednostki samorządu terytorialnego..... *Local self-government entities*	66	69	64	62	6446	6604	5182	4762	1978	1546	1512
Organizacje społeczne i stowarzyszenia ..... *Social organizations and associations*	2	4	6	6	143	165	331	308	42	63	91
Pozostałe ..... *Others*	1	1	2	2	85	199	207	224	24	66	55
Licea ogólnokształcące[b] *General secondary schools*[b]	**78**	**60**	**52**	**54**	**18017**	**14124**	**11185**	**10715**	**5748**	**3850**	**3604**
Jednostki samorządu terytorialnego..... *Local self-government entities*	66	50	44	45	17015	13132	10304	9759	5423	3515	3304
Organizacje społeczne i stowarzyszenia ..... *Social organizations and associations*	7	8	6	7	397	470	407	469	128	158	165
Pozostałe ..... *Others*	5	2	2	2	605	522	474	487	197	177	135

a,b Łącznie ze szkołami: *a* - specjalnymi przysposabiającymi do pracy, *b* - do roku szkolnego 2013/14 uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.

a,b Including: a – special job-training schools, b – until the 2013/14 school years supplementary general secondary schools.

TABL. 2(123). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (cd.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06	2014/15	2015/16
	szkoły *schools*				uczniowie i studenci *pupils and students*				absolwenci *graduates*		
Licea profilowane ..... ***Specialized secondary schools***	**55**	**8**	**x**	**x**	**7462**	**529**	**x**	**x**	**2423**	**x**	**x**
Jednostki samorządu terytorialnego..... *Local self-government entities*	52	8	x	x	7043	529	x	x	2291	x	x
Organizacje społeczne i stowarzyszenia ..... *Social organizations and associations*	2	-	x	x	116	-	x	x	38	x	x
Pozostałe ..... *Others*	1	-	x	x	303	-	x	x	94	x	x
Technika[ab] ..... ***Technical secondary schools***[ab]	**108**	**78**	**63**	**63**	**15558**	**16993**	**14031**	**13961**	**3460**	**3321**	**3049**
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ..... *Central (government) administration entities*	2	7	7	7	221	967	939	959	46	185	180
Jednostki samorządu terytorialnego..... *Local self-government entities*	98	65	50	50	14972	15597	12919	12831	3301	3056	2830
Organizacje społeczne i stowarzyszenia ..... *Social organizations and associations*	6	5	4	4	245	217	76	82	96	34	20
Pozostałe ..... *Others*	2	1	2	2	120	212	97	89	17	46	19
Szkoły policealne..... ***Post-secondary schools***	**104**	**74**	**46**	**46**	**8041**	**7373**	**5199**	**4923**	**2741**	**1459**	**1397**
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ..... *Central (government) administration entities*	1	2	1	1	30	62	19	7	-	-	7
Jednostki samorządu terytorialnego ..... *Local self-government entities*	49	19	7	8	5458	1956	806	805	1774	369	255
Organizacje społeczne i stowarzyszenia ..... *Social organizations and associations*	20	11	6	5	662	522	263	196	239	72	56
Pozostałe ..... *Others*	34	42	32	32	1891	4833	4111	3915	728	1018	1079
Szkoły wyższe ..... ***Tertiary education***	**8**	**8**	**6**	**6**	**33283**	**24183**	**15134**	**13716**	**7066**	**4433**	**3873**
Jednostki administracji centralnej (rządowej)..... *Central (government) administration entities*	3	3	3	3	29678	21854	14669	13291	6561	4181	3751
Pozostałe ..... *Others*	5	5	3	3	3605	2329	465	425	505	252	122

a, b Łącznie ze szkołami: *a* – do roku szkolnego 2013/14 uzupełniającymi technikami, *b* - artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a, b Including: a – until the 2013/14 school years supplementary technical secondary schools, b - general art schools leading to professional certification.

TABL. 2(123). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (dok.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06	2014/15	2015/16
	szkoły *schools*				uczniowie i studenci *pupils and students*				absolwenci *graduates*		
Szkoły dla dorosłych	**137**	**97**	**49**	**46**	**9424**	**7931**	**5151**	**4451**	**2746**	**1594**	**1387**
Schools for adults											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	-	3	-	-	-	109	-	-	-	15	-
Central (government) administration entities											
Jednostki samorządu terytorialnego	82	40	19	20	6190	2496	1500	1323	1751	449	394
Local self-government entities											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	15	10	9	8	781	397	434	363	238	73	148
Social organizations and associations											
Pozostałe	40	44	21	18	2453	4929	3217	2765	757	1057	845
Others											

Ź r ó d ł o: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.
S o u r c e: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 3(124). **UCZNIOWIE WEDŁUG GRUP WIEKU**
PUPILS AND STUDENTS BY AGE GROUPS

GRUPY WIEKU *AGE GROUPS*	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17
	w % ludności danej grupy wieku *in % of population of given age group*			
6–12[a] lat	98,2	94,7	89,8	91,5
13–15	97,7	95,4	92,4	92,0
16–18	95,6	93,6	90,5	90,4
19–21 lat	27,5	25,5	24,8	24,9

a W latach szkolnych 2005/06, 2010/11 i 2016/17 w grupie wieku 7-12 lat.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a During the school years 2005/06, 2010/11 and 2016/17 in the age group 7-12.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 4(125). **WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI**
ENROLMENT RATE

WYSZCZEGÓLNIENIE	Grupy wieku *Age groups*	2005/06			2010/11			2016/17			*SPECIFICATION*
		ogółem *total*	mężczyźni *males*	kobiety *females*	ogółem *total*	mężczyźni *males*	kobiety *females*	ogółem *total*	mężczyźni *males*	kobiety *females*	
		w % *in %*									
BRUTTO *GROSS*											
Szkoły:											*Schools:*
podstawowe [a]	6–12	100,0	100,7	99,3	97,4	98,0	96,7	94,4	94,2	94,7	*primary* [a]
gimnazja	13–15	101,9	103,5	100,3	100,9	103,3	98,4	98,0	99,5	96,6	*lower secondary*
zasadnicze zawodowe [b]	16–18	15,0	20,7	9,0	18,1	24,2	11,7	17,7	22,8	12,3	*basic vocational* [b]
licea ogólnokształcące i profilowane [c]	16–18	67,7	57,8	78,0	53,7	43,6	64,2	48,4	38,9	58,4	*general and specialized secondary* [c]
technika [d]	16–18	37,4	44,2	30,5	45,0	50,0	39,8	45,8	50,9	40,5	*technical secondary* [d]
policealne	19–21	14,8	12,4	17,2	17,4	11,1	24,0	14,7	5,9	23,8	*post-secondary*
NETTO *NET*											
Wychowanie przedszkolne [e]	5	96,8	97,2	96,4	88,7	90,3	87,0	87,7	88,2	87,1	*Pre-primary education* [e]
Szkoły:											*Schools:*
podstawowe [a]	6-12	98,1	98,1	98,1	94,6	94,7	94,5	90,8	90,5	91,0	*primary* [a]
gimnazja	13-15	94,9	93,8	96,0	91,8	90,9	92,6	89,0	88,1	89,9	*lower secondary*
zasadnicze zawodowe [b]	16–18	12,3	16,6	7,9	15,4	20,3	10,3	13,9	17,8	9,8	*basic vocational* [b]
licea ogólnokształcące i profilowane [c]	16–18	53,1	41,9	64,6	38,1	27,2	49,4	35,7	25,7	46,3	*general and specialized secondary* [c]
technika [d]	16–18	23,9	27,8	19,9	32,5	35,5	29,3	34,2	38,0	30,1	*technical secondary* [d]
policealne	19–21	9,1	8,5	9,7	5,7	3,1	8,4	4,6	1,9	7,4	*post-secondary*

a W latach szkolnych 2005/06, 2010/11 i 2016/17 dotyczy dzieci w wieku 7-12 lat. *b-d* Łącznie ze szkołami: *b* - specjalnymi przysposabiającymi do pracy, *c* - w latach szkolnych 2005/06 i 2010/11 uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, *d* - technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. *e* Dotyczy w latach szkolnych 2005/06 i 2010/11 dzieci w wieku 6 lat, a w roku szkolnym 2014/15 w wieku 5-6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2005/06, 2010/11 and 2016/17 school year concerns children aged 7-12. b-d Including: b - special job-training schools, c - in the 2005/06 and 2010/11 school year supplementary general secondary schools, d - supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification. e In the 2005/06 and 2010/11 school year concerns children aged 6 and in the 2014/15 school year aged 5-6 attending pre-primary education establishments.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 5 i 6

W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

Note to tables 5 and 6

In the division by foreign languages one person may be indicated more than once.

TABL. 5(126). **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH**[a]
PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS[a]

LATA *YEARS* JĘZYKI OBCE *FOREIGN LANGUAGES*		Ogółem *Grand total*	W % ogółu uczniów w szkołach *In % of total pupils and students at schools*								
			podstawowych *primary*			gimnazjach *lower secondary*	zasadniczych zawodowych[b] *basic vocational*[b]	liceach ogólnokształcących[c] *general secondary*[c]	liceach profilowanych *specialized secondary*	technikach[cd] *technical secondary*[cd]	policealnych[e] *post-secondary*[e]
			razem *total*	miasta *urban areas*	wieś *rural areas*						
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE *OBLIGATORY EDUCATION*											
Angielski.....	2005/06	75762	27,0	26,9	27,1	42,8	14,0	93,9	92,4	82,9	44,0
English	2010/11	88450	59,8	64,9	49,1	72,5	16,6	92,3	95,1	86,9	2,1
	2015/16	100844	73,9	78,0	63,6	90,5	29,4	95,4	x	95,2	45,8
	2016/17	**96573**	**75,4**	**79,1**	**66,0**	**90,5**	**32,3**	**94,8**	**x**	**95,6**	**61,9**
Francuski.....	2005/06	5847	0,7	1,0	0,1	1,3	4,3	12,6	9,9	9,5	3,9
French	2010/11	3372	0,5	0,8	-	1,5	4,0	8,6	10,4	6,1	-
	2015/16	2370	0,6	0,8	-	2,2	-	8,4	x	3,2	-
	2016/17	**2251**	**0,5**	**0,8**	**-**	**2,0**	**-**	**9,3**	**x**	**2,8**	**-**
Hiszpański....	2005/06	62	-	-	-	-	-	0,4	-	-	-
Spanish	2010/11	65	-	-	-	0,2	-	0,0	-	-	-
	2015/16	189	-	-	-	-	-	1,6	x	0,1	-
	2016/17	**262**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**2,4**	**x**	**0,1**	**-**
Niemiecki.....	2005/06	95229	42,6	40,7	46,3	60,7	64,8	80,0	89,5	87,4	19,7
German	2010/11	78501	40,3	35,1	51,3	73,7	69,0	68,6	91,7	91,1	-
	2015/16	65116	27,3	23,0	38,2	81,7	66,8	67,6	x	90,6	19,3
	2016/17	**60410**	**24,5**	**20,4**	**35,0**	**83,4**	**67,0**	**64,3**	**x**	**88,7**	**8,6**
Rosyjski.....	2005/06	3673	0,8	1,1	0,1	1,0	9,2	3,2	5,8	6,8	1,5
Russian	2010/11	2177	0,1	0,1	-	2,1	2,7	4,0	2,8	4,0	-
	2015/16	695	-	-	-	0,5	0,5	3,6	x	0,9	-
	2016/17	**838**	**0,0**	**0,0**	**-**	**0,4**	**0,4**	**4,8**	**x**	**1,2**	**-**
Włoski.....	2005/06	96	-	-	-	-	-	0,5	-	-	-
Italian	2010/11	203	-	-	-	-	-	1,4	-	-	-
	2015/16	328	-	-	-	0,3	-	2,3	x	-	-
	2016/17	**327**	**-**	**-**	**-**	**0,2**	**-**	**2,6**	**-**	**-**	**-**
Inne	2005/06	875	0,3	0,4	-	0,8	-	2,0	-	-	-
Others	2010/11	42	-	-	-	-	-	0,3	-	-	-
	2016/17	**270**	**0,3**	**0,4**	**-**	**0,2**	**-**	**0,6**	**-**	**-**	**-**
NAUCZANIE DODATKOWE[f] *ADDITIONAL EDUCATION*[f]											
Angielski...	2005/06	18063	14,7	14,7	14,8	17,7	-	0,1	0,3	0,1	-
English	2010/11	7889	6,4	6,0	7,3	8,9	-	1,7	-	2,4	49,0
	2015/16	3790	3,3	1,8	7,2	4,8	-	2,1	x	-	-
	2016/17	**4388**	**4,4**	**3,1**	**7,6**	**5,5**	**-**	**2,2**	**x**	**-**	**-**
Francuski..	2005/06	1525	0,7	0,5	1,1	2,4	-	0,1	-	-	-
French	2010/11	775	0,4	0,6	-	0,8	-	1,9	-	-	-
	2015/16	283	-	-	-	0,7	-	0,8	x	-	-
	2016/17	**261**	**-**	**-**	**-**	**0,5**	**-**	**1,1**	**x**	**-**	**-**
Niemiecki.....	2005/06	15262	14,0	14,7	12,8	12,2	-	0,0	0,4	0,0	2,6
German	2010/11	9661	8,0	8,8	6,4	11,4	0,3	6,3	-	1,5	-
	2015/16	9241	7,9	7,2	9,6	12,3	-	4,9	x	-	-
	2016/17	**9452**	**9,4**	**9,4**	**9,6**	**10,7**	**-**	**6,8**	**x**	**0,1**	**-**
Inne	2005/06	1240	0,9	0,9	0,7	0,5	-	2,3	-	-	-
Others	2010/11	878	0,1	0,2	-	0,3	-	5,0	-	-	-
	2015/16	588	0,2	0,3	-	0,4	-	3,1	x	-	-
	2016/17	**374**	**0,2**	**0,2**	**-**	**0,3**	**-**	**1,8**	**x**	**-**	**-**

a W roku szkolnym 2005/06 stan w dniu 31 XII. *b—d* Łącznie ze szkołami: *b* — w roku szkolnym 2005/06 specjalnymi przysposabiającymi do pracy, *c* — do roku szkolnego 2013/14 uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, *d* — artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe i do roku szkolnego 2013/14 technikami uzupełniającymi. *e* Od roku szkolnego 2010/11 bez kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych. *f* Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

a In 2005/06 school year as of 31 XII. b—d Including: b — in the 2005/06 school year special job-training schools, c — until the 2013/14 school year supplementary general secondary schools, d — general art schools leading to professional certification and until the 2013/14 school year supplementary technical secondary schools. e Since 2010/11 school year excluding teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. f Conducted during the hours which are at the disposal of headperson.

TABL. 6(127). **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH** [a]
STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS [a]

LATA *YEARS* JĘZYKI OBCE *FOREIGN LANGUAGES*		Ogółem *Grand total*	W % ogółu uczniów w szkołach *In % of total students at school*					
			gimnazjach *lower secondary*	zasadniczych zawodowych *basic vocational*	liceach ogólnokształcących[b] *general secondary*[b]	liceach profilowanych *specialized secondary*	technikach[c] *technical secondary*[c]	policealnych *post--secondary*
Angielski.....	2005/06	4535	7,7	9,6	25,3	37,1	13,9	48,1
English	2010/11	5432	15,5	18,4	48,5	13,5	36,4	30,7
	2015/16	4510	57,3	x	54,6	x	-	38,6
	2016/17	**4201**	**60,8**	**x**	**62,6**	**x**	**x**	**35,0**
Francuski	2005/06	2	-	-	-	-	0,1	-
French								
Niemiecki	2005/06	6623	88,6	74,9	54,6	57,2	72,6	17,4
German	2010/11	4415	87,9	81,6	42,3	86,5	41,3	10,5
	2015/16	2261	42,5	x	35,5	x	-	9,1
	2016/17	**1890**	**39,2**	**x**	**30,1**	**x**	**x**	**12,6**
Rosyjski.....	2005/06	1562	3,7	7,8	19,1	14,0	14,2	0,9
Russian	2010/11	589	-	-	7,7	-	14,8	-
	2015/16	74	-	x	1,6	x	-	-
	2016/17	**27**	**-**	**x**	**0,7**	**x**	**x**	**-**
Inny	2015/16	50	-	x	-	x	-	1,1
Other	**2016/17**	**41**	**-**	**x**	**-**	**x**	**x**	**1,0**

a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego; w roku szkolnym 2005/06 stan w dniu 31 XII. *b*, *c* Łącznie ze szkołami: *b* - do roku szkolnego 2013/14 uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, *c* - technikami uzupełniającymi.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Data concern obligatory education; in the 2005/06 school year as of 31 XII. b, c Including: b - until the 2013/14 school year supplementary general secondary schools, c - supplementary technical secondary schools.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 7(128). **KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI** [a]
EDUCATION FOR PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06	2010/11	2015/16	*SPECIFICATION*
	uczniowie *pupils and students*				absolwenci *graduates*			
Szkoły podstawowe	2785	2171	2229	2268	441	466	392	*Primary schools*
w tym specjalne.....	1217	894	897	897	261	232	183	*of which special*
Gimnazja	2041	1850	1343	1351	494	524	395	*Lower secondary schools*
w tym specjalne.....	1216	1067	666	635	325	278	209	*of which special*
Specjalne szkoły przysposabiające do pracy	151	352	333	324	12	60	87	*Special job-training schools*
Zasadnicze szkoły zawodowe	657	397	418	372	212	132	42[b]	*Basic vocational schools*
w tym specjalne.....	618	335	316	273	194	110	28	*of which special*
Licea ogólnokształcące[c]	147	83	77	76	30	31	27	*General secondary schools*[c]
Licea profilowane	93	14	x	x	15	7	x	*Specialized secondary schools*
w tym specjalne.....	6	-	x	x	-	-	x	*of which special*
Technika [d]	160	58	77	93	23	14	3[b]	*Technical secondary schools* [d]
w tym specjalne.....	27	11	-	-	8	7	-	*of which special*
Szkoły policealne	4	-	-	-	-	-	-	*Post-secondary schools*

a Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 196. *b* W przypadku szkół ogólnodostępnych dane dotyczą absolwentów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe, kwalifikacje w zawodzie lub egzamin dyplomowy. *cd* Łącznie z: c - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14). *d* - technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) oraz ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a See general notes, item 9 on page 196. b In mainstream schools data concern graduates with a medical certificate on a need for special education, who passed exam certifying professional qualification, qualification to perform a job or graduation exam. cd Including: c - supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year), d - supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) as well as general art schools leading to professional certification.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 8(129). **SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII ORAZ OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE**
SPECIAL EDUCATIONAL CENTRES, YOUTH EDUCATION CENTRES, YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES AND REHABILITATION-EDUCATION CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005[a]	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE[b] *SPECIAL EDUCATIONAL CENTRES*[b]					
Ośrodki	17	15	14	14	*Centres*
Miejsca	966	839	643	639	*Places*
Wychowankowie	826	543	430	425	*Residents*
w tym:					*of which:*
niewidomi i słabo widzący	4	2	-	-	*blind and sight impaired*
niesłyszący i słabo słyszący	53	31	17	11	*deaf and hearing impaired*
przewlekle chorzy	27	2	-	-	*chronically ill*
z niepełnosprawnością ruchową [c]	24	19	-	-	*motor-skill impaired* [c]
z upośledzeniem umysłowym	647	421	362	361	*mentally disabled*
zagrożeni niedostosowaniem społecznym	71	5	1	8	*socially maladjusted*
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE *YOUTH EDUCATION CENTRES*					
Ośrodki	1	1	1	1	*Centres*
Miejsca	72	72	72	72	*Places*
Wychowankowie	72	72	62	58	*Residents*
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII *YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES*					
Ośrodki	1	2	2	2	*Centres*
Miejsca	30	102	102	102	*Places*
Wychowankowie	28	102	96	99	*Residents*
OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE *REHABILITATION-EDUCATION CENTRES*					
Ośrodki	2	2	4	4	*Centres*
Miejsca	-	97	145	171	*Places*
Wychowankowie	92	95	147	163	*Residents*
w tym:					*of which:*
z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim	38	38	82	90	*mental retardation-profound*
z niepełnosprawnościami sprzężonymi	-	57	65	73	*with multiple disability*

a Stan w dniu 31 X. *b* W latach 2005 i 2010 łącznie ze specjalnymi ośrodkami wychowawczymi. *c* Od 2013 r. dotyczy wychowanków z niepełnosprawnością ruchową i afazją.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a As of 31 X. b In 2005 and 2010 including special educational centres. c Since 2013 concerns motor-skill impaired residents and residents with aphasia.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 9(130). **WYCHOWANIE POZASZKOLNE**
EXTRACURRICULAR EDUCATION

LATA *YEARS* RODZAJE PLACÓWEK *KIND OF INSTITUTIONS*	Placówki *Institutions*	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć [a] *Participants of permanent and temporary forms of pursuits* [a]							
		ogółem *total*	informatycznych *informatical*	technicznych *technical*	przedmiotowych *subjects*	artystycznych *arts*	sportowych *sports*	turystyczno-krajoznawczych *tourism*	innych *others*
OGÓŁEM 2005[a]	5	8771	-	95	317	1968	5967	-	424
TOTAL 2010	5	8329	167	5	252	2297	5174	224	210
2015	8	24356	321	1555	2855	10333	6306	328	2658
2016	**7**	**10847**	**127**	**275**	**348**	**3106**	**5993**	**164**	**834**
Młodzieżowe domy kultury *Youth community centres*	2	4241	127	275	170	2711	364	164	430
Ogniska pracy pozaszkolnej *Extracurricular interest groups*	1	4	-	-	-	-	-	-	4
Międzyszkolne ośrodki sportowe *Inter-school sports centres*	1	5629	-	-	-	-	5629	-	-
Pozostałe placówki *Other institutions*	3	973	-	-	178	395	-	-	400

a Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 X (w 2005 r. – od 1 XI) roku poprzedzającego rok badany do 30 IX roku badanego. *b* Stan w dniu 31 X.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Systematic participation in extracurricular activities in period from 1 X (in 2005 – from 1 XI) of the year preceding the surveyed year to 30 IX of the surveyed year. b As of 31 X.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 10(131). **INTERNATY I BURSY SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BOARDING-SCHOOLS AND DORMITORIES OF SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

SZKOŁY	2016/17		2005/06[a]	2010/11	2015/16	2016/17		*SCHOOLS*
	placówki *establishments*	miejsca *beds*	korzystający *boarders*					
			ogółem *total*				na 100 miejsc *per 100 beds*	
O G Ó Ł E M	**32**	**2748**	**2920**	**2146**	**1958**	**1942**	**71**	***T O T A L***
Internaty	26	2315	2670	1829	1586	1575	68	*Boarding schools*
gimnazja	1	19	-	-	15	19	100	*lower secondary schools* [b]
zasadnicze szkoły zawodowe i technika[b]	18	1577	2574	1171	1006	1023	65	*basic vocational and technical secondary schools*[b]
licea ogólnokształcące	7	719	96	658	565	533	74	*general secondary*
Bursy	6	433	250	317	372	367	85	*Dormitories*

a Stan w dniu 31 X. *b* Łącznie z technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14), ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe, policealnymi, kolegiami nauczycielskimi, nauczycielskimi kolegiami języków obcych, kolegiami pracowników służb społecznych.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a As of 31 X. b Including supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year), general art schools leading to professional certification, post-secondary schools, teacher training colleges, foreign language teacher training colleges, colleges of social work.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 11(132). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	*SPECIFICATION*
DOMY STUDENCKIE *STUDENT DORMITORIES*					
Domy	11	9	9	9	*Dormitories*
Miejsca	2988	2197	2469	2455	*Beds*
Korzystający:					*Boarding:*
studenci	2440	1648	1259	1126	*students*
w % ogółu studentów	7,3	6,8	8,3	8,2	*in % of total students*
uczestnicy studiów doktoranckich	.	6	34	25	*students of doctoral studies*
w % ogółu uczestników	.	5,2	10,7	7,4	*in % of total students of doctoral studies*
STOŁÓWKI STUDENCKIE *STUDENT CANTEENS*					
Stołówki	2	3	1	-	*Canteens*
Miejsca	376	530	100	-	*Places*

TABL. 12(133). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH OTRZYMUJĄCY STYPENDIA**[a]
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING SCHOLARSHIPS[a]

SZKOŁY	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17				*SCHOOLS*
				ogółem[b] *total*[b]	w tym otrzymujący stypendia *of which scholarships recipients*		otrzymujący stypendia w % ogółu studentów danej grupy szkół *scholarship recipients in % of total students of a given group of schools*	
					socjalne *social*	rektora dla najlepszych studentów *vice-chancellor to the best students*		
O G Ó Ł E M	**10833**	**6835**	**3337**	**3021**	**1994**	**961**	**22,0**	***T O T A L***
Uniwersytety	6919	4869	2583	2378	1618	688	21,5	*Universities*
Wyższe szkoły ekonomiczne	428	155	25	23	15	11	19,5	*Academies of economics*
Wyższe szkoły zawodowe	3486	1811	729	620	361	262	24,2	*Higher vocational schools*

a Łącznie z cudzoziemcami; od roku akademickiego 2010/11 bez stypendiów przyznawanych przez ministrów oraz stypendiów finansowanych z funduszy unijnych. *b* W podziale według rodzajów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

a Including foreigners; since 2010/11 academic years excluding scholarships granted by ministers and scholarships financed from European founds. b In the division by type of scholarships one person may be included more than once.

TABL. 13(134). **SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	2005/06			2010/11			2015/16			2016/17		
	ogółem *total*	miasta *urban areas*	wieś *rural areas*	ogółem *total*	miasta *urban areas*	wieś *rural areas*	ogółem *total*	miasta *urban areas*	wieś *rural areas*	ogółem *total*	miasta *urban areas*	wieś *rural areas*
Szkoły ..... *Schools*	328	111	217	316	112	204	316	128	188	315	129	186
w tym: *of which:*												
sportowe i mistrzostwa sportowego ..... *sports and athletic*	2	2	-	2	2	-	2	2	-	1	1	-
filialne ..... *branch*	19	1	18	10	-	10	18	-	18	18	-	18
„małe szkoły” ..... *„small schools”*	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pomieszczenia szkolne *Classrooms*	3994	2127	1867	4449	2357	2092	.	.	.	.	.	.
Oddziały ..... *Sections*	3448	2039	1409	3086	1794	1292	3485	2252	1233	3286	2118	1168
Uczniowie..... *Pupils*	69555	46284	23271	56667	38094	18573	66427	47461	18966	60623	43439	17184
w tym kobiety ..... *of which females*	33965	22579	11386	27604	18527	9077	32697	23463	9234	29816	21442	8374
w tym I klasa ..... *of which 1st grade*	10505	6985	3520	8984	6029	2955	15159	10892	4267	4100	2621	1479
w tym w szkołach: *of which in schools:*												
sportowych i mistrzostwa sportowego ..... *sports and athletic*	679	679	-	576	576	-	641	641	-	454	454	-
filialnych ..... *branch*	435	23	412	299	-	299	826	-	826	700	-	700
„małych szkołach” ..... *„small schools”*	106	-	106	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Absolwenci ..... *Graduates*	12625	8365	4260	9900	6817	3083	8478	5980	2498	.	.	.
w tym kobiety ..... *of which females*	6294	4132	2162	4765	3267	1498	4200	2953	1247	.	.	.
w tym w szkołach: *of which in schools:*												
sportowych i mistrzostwa sportowego ..... *sports and athletic*	59	59	-	186	186	-	97	97	-	.	.	.
filialnych ..... *branch*	27	-	27	73	-	73	55	-	55	.	.	.
Liczba uczniów na: *Number of pupils per:*												
1 szkołę ..... *school*	212	417	107	179	340	91	210	371	101	192	337	92
1 pomieszczenie szkolne ..... *classroom*	17	22	12	13	16	9	x	x	x	x	x	x
1 oddział..... *section*	20	23	17	18	21	14	19	21	15	18	21	15

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 14(135). **GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	2005/06			2010/11			2015/16			2016/17		
	ogółem *total*	miasta *urban areas*	wieś *rural areas*	ogółem *total*	miasta *urban areas*	wieś *rural areas*	ogółem *total*	miasta *urban areas*	wieś *rural areas*	ogółem *total*	miasta *urban areas*	wieś *rural areas*
Gimnazja ..... *Lower secondary*	151	92	59	154	95	59	157	100	57	161	100	61
w tym szkoły: *of which schools:*												
sportowe i mistrzostwa sportowego ..... *sports and athletic*	4	4	-	2	2	-	2	2	-	4	4	-
z oddziałami przysposabiającymi do pracy [a] ..... *with job-training sections* [a]	5	4	1	1	-	1	5	4	1	6	6	-
Pomieszczenia szkolne ..... *Classrooms*	1858	1424	434	2073	1577	496	.	.	.	.	.	.
Oddziały ..... *Sections*	1709	1290	419	1500	1124	376	1255	964	291	1234	947	287
Uczniowie ..... *Pupils*	41799	32418	9381	32894	25503	7391	27001	21439	5562	26443	20932	5511
w tym kobiety ..... *of which females*	20392	15842	4550	15946	12389	3557	13157	10510	2647	12938	10324	2614
w tym I klasa ..... *of which 1st grade*	13796	10731	3065	11097	8582	2515	9155	7288	1867	8880	6982	1898
w tym w szkołach: *of which in schools:*												
sportowych i mistrzostwa sportowego ..... *sports and athletic*	304	304	-	399	399	-	461	461	-	888	888	-
z oodziałami przy sposabiającymi do pracy [a] ..... *with job-training sections* [a]	1736	1591	145	144	-	144	1227	1135	92	1153	1153	-
Absolwenci ..... *Graduates*	13709	10627	3082	10570	8248	2322	8617	6850	1767	.	.	.
w tym kobiety ..... *of which females*	6823	5326	1497	5340	4186	1154	4220	3361	859	.	.	.
w tym w szkołach: *of which in schools:*												
sportowych i mistrzostwa sportowego ..... *sports and athletic*	109	109	-	199	199	-	233	233	-	.	.	.
z oodziałami przy sposabiającymi do pracy [a] ..... *with job-training sections* [a]	617	579	38	44	-	44	421	421	-	.	.	.
Liczba uczniów na: *Number of pupils per:*												
1 szkołę ..... *school*	277	352	159	214	268	125	172	214	98	164	209	90
1 pomieszczenie szkolne ..... *classroom*	22	23	22	16	16	15	x	x	x	x	x	x
1 oddział ..... *section*	24	25	22	22	23	20	22	22	19	21	22	19

[a] Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
[a] *Based on 6th grade primary school.*
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 15(136). **ZASADNICZE SZKOŁY ZAWODOWE DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	*SPECIFICATION*
Szkoły	43	45	45	44	*Schools*
Oddziały	237	298	332	314	*Sections*
Uczniowie	5905	6316	5188	4803	*Students*
w tym kobiety	1683	1949	1703	1545	*of which females*
w tym I klasa	2562	2593	1861	1613	*of which 1st grade*
Absolwenci	1838	1922	1531	.	*Graduates*
w tym kobiety	577	664	508	.	*of which females*

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 16(137). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI ZASADNICZYCH SZKÓŁ ZAWODOWYCH DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA[a]	2015/16	2016/17	2015/16 [b]	*NARROW FIELDS OF EDUCATION[a]*
	uczniowie *students*		absolwenci *graduates*	
O G Ó Ł E M	**5188**	**4803**	**786**	***T O T A L***
Artystyczna	8	4	1	*Arts*
Biznesu i administracji	616	514	168	*Business and administration*
Inżynieryjno-techniczna	2219	2085	256	*Engineering and engineering trades*
Produkcji i przetwórstwa	462	400	49	*Manufacturing and processing*
Architektury i budownictwa	585	558	88	*Architecture and construction*
Rolnicza	26	26	2	*Agriculture*
Leśna	55	49	17	*Forestry*
Usług dla ludności	1217	1167	205	*Personal services*

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). *b* W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In division by narrow fields of education data concern graduates who passed exam certifying professional qualification or qualification to perform a job.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 17 i 18

Od roku szkolnego 2012/13 brak naboru do klas I w liceach profilowanych i uzupełniających liceach ogólnokształcących dla młodzieży i dorosłych, technikach uzupełniających dla młodzieży oraz zasadniczych szkołach zawodowych i technikach dla dorosłych, a od roku szkolnego 2013/14 - technikach uzupełniających dla dorosłych.

***Note to tables 17 i* 18**

Since the 2012/13 school year there has been no admittance to the 1 st grades of specjalized secondary schools, supplementary general schools for youth and adults, supplementary technical secondary schools for youth as well as basic vocational schools and technical secondary schools for adults and since 2013/14 year - supplementary technical schools for adults.

TABL. 17(138). **LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY** [a] **(bez szkół specjalnych)**
GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH [a] *(excluding special schools)*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	*SPECIFICATION*
Szkoły	77	59	52	53	*Schools*
Oddziały	643	536	436	422	*Sections*
Uczniowie	18017	14124	11185	10715	*Students*
w tym kobiety	10987	8959	6985	6736	*of which females*
w tym I klasa	6257	4770	3706	3401	*of which 1st grade*
Absolwenci	5748	4675	3604	.	*Graduates*
w tym kobiety	3523	2997	2252	.	*of which females*

a Do roku szkolnego 2013/14 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi; patrz uwagi ogólne, ust. 5, pkt 8) na str. 194.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2013/14 school years including supplementary general secondary schools; see general notes, item 5, point 8) on page 194.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 18(139). **TECHNIKA**[a] **DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS[a] *FOR YOUTH (excluding special schools)*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	*SPECIFICATION*
Szkoły	103	73	60	60	*Schools*
Oddziały	599	709	576	556	*Sections*
Uczniowie	15214	16661	13733	13675	*Students*
w tym kobiety	6122	7202	5853	5760	*of which females*
w tym I klasa	4778	4733	3859	3838	*of which 1st grade*
Absolwenci	3370	3436	2987	.	*Graduates*
w tym kobiety	1381	1444	1316	.	*of which females*

a Łącznie z technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14).
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
a Including supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year).
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 19(140). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW[a] DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS[a] FOR YOUTH (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA[a]	2015/16	2016/17	2015/16 [b]	*NARROW FIELDS OF EDUCATION[a]*
	uczniowie *students*		absolwenci *graduates*	
O G Ó Ł E M	**13733**	**13675**	**1974**	***T O T A L***
Artystyczna	9	18	-	*Arts*
Społeczna	1302	1247	209	*Social and behavioural science*
Biznesu i administracji	2020	2193	322	*Business and administration*
Nauk o środowisku	189	-	-	*Environmental protection*
Fizyczna[c]	31	15	12	*Physical sciences[c]*
Technologii teleinformacyjnych	2114	1950	290	*Information and communication technologies*
Inżynieryjno-techniczna	2997	3333	360	*Engineering and engineering trades*
Produkcji i przetwórstwa	67	42	6	*Manufacturing and processing*
Architektury i budownictwa	1053	1062	164	*Architecture and construction*
Rolnicza	143	118	12	*Agriculture*
Leśna	337	356	53	*Forestry*
Weterynaryjna	149	141	22	*Veterinary*
Usług dla ludności	2888	2760	445	*Personal services*
Usług transportowych	434	440	79	*Transport services*

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). *b* W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie. *c* Między innymi: fizyka, chemia, geologia.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In division by narrow fields of education data concern graduates who passed exam certifying professional qualification or qualification to perform a job. c Among others: physics, chemistry, geology.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 20(141). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
LEVEL ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	*SPECIFICATION*
NIEDAJĄCE UPRAWNIEŃ ZAWODOWYCH *NOT LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION*					
Szkoły	12	16	15	14	*Schools*
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	12	16	15	14	*of which schooling only in the art subjects*
Uczniowie	1770	1488	1403	1314	*Pupils*
w tym kobiety	1123	948	936	897	*of which females*
Absolwenci	294	152	198	.	*Graduates*
w tym kobiety	194	97	136	.	*of which females*
DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE *LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION*					
Szkoły	7	6	6	6	*Schools*
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	4	3	3	3	*of which schooling only in the art subjects*
Uczniowie	594	522	506	472	*Students*
w tym kobiety	418	389	356	326	*of which females*
Absolwenci	82	74	81	.	*Graduates*
w tym kobiety	60	54	65	.	*of which females*

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 21(142). **SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych)**
POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	*SPECIFICATION*
Oddziały	323	283	258	265	*Sections*
Uczniowie	8041	7373	5199	4923	*Students*
w tym kobiety	4629	4968	4045	3906	*of which females*
Absolwenci	2741	2115	1397	.	*Graduates*
w tym kobiety	1751	1619	1176	.	*of which females*

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 22(143). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych) WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA[a]	2015/16	2016/17	2015/16 [b]	*NARROW FIELDS OF EDUCATION*[a]
	uczniowie *students*		absolwenci *graduates*	
O G Ó Ł E M	**5199**	**4923**	**797**	***T O T A L***
w tym:				*of which:*
Artystyczna	209	150	42	*Arts*
Społeczna	50	91	11	*Social and behavioural science*
Dziennikarstwa i informacji	66	56	-	*Journalism and information*
Biznesu i administracji	937	858	61	*Business and administration*
Technologii teleinformacyjnych	281	262	10	*Information and communication technologies*
Inżynieryjno-techniczna	71	98	-	*Engineering and engineering trades*
Weterynaryjna	59	50	5	*Veterinary*
Medyczne	1205	1165	412	*Health*
Opieki społecznej	210	145	51	*Welfare*
Usług dla ludności	948	1006	120	*Personal services*
Higieny i bezpieczeństwa pracy	701	675	47	*Hygiene and occupational health services*
Ochrony i bezpieczeństwa	251	166	38	*Security services*

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). *b* W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe, kwalifikacje w zawodzie lub egzamin dyplomowy.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In division by narrow fields of education data concern graduates who passed exam certifying professional qualification, qualification to perform a job or graduation exam.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 23(144). **SZKOŁY WYŻSZE**
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

L A T A TYPY SZKÓŁ	Szkoły *Schools*	Nauczyciele akademiccy[a] *Academic teachers* [a]	Studenci *Students*	Absolwenci[b] *Graduates*[b]	*Y E A R S* *TYPE OF SCHOOLS*
O G Ó Ł E M 2005/06	8	1574	33283	7066	***T O T A L***
2010/11	8	1415	24183	6371	
2015/16	6	1189	15134	3873	
2016/17	**6**	**1216**	**13716**	**.**	
Uniwersytety	1	920	11036	3183	*Universities*
Wyższe szkoły ekonomiczne	1	18	118	23	*Academies of economics*
Wyższe szkoły zawodowe	4	278	2562	667	*Higher vocational schools*

a Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 15 na str. 197. *b* W podziale według typów szkół — z roku akademickiego 2015/16.

U w a g a. Ponadto w roku szkolnym 2016/17 na terenie województwa lubuskiego funkcjonowały: 1 filia, 1 zamiejscowa podstawowa jednostka organizacyjna i 1 ośrodek dydaktyczny (1268 studentów i 379 absolwentów) uczelni mających siedzibę jednostki macierzystej poza województwem lubuskim.

a Teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 15 on page 167. b According to type of school — from 2015/16 academic year.

N o t e . Moreover, in 2016/17 school year in Lubuskie voivodship there were 1 branch section, 1 basic organizational unit in another location and 1 learning centres (1268 students and 379 graduates) whose headquarters were located outside the territory of Lubuskie voivodship.

TABL. 24(145). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY STUDY FORMS AND TYPE OF SCHOOLS

L A T A TYPY SZKÓŁ	Ogółem *Total*	W tym kobiety *Of which females*	Z liczby ogółem na studiach *Of total number at study forms*				*Y E A R S* *TYPE OF SCHOOLS*
			stacjonarnych [a] *full-time programmes* [a]		niestacjonarnych [b] *part-time programmes* [b]		
			razem *total*	w tym kobiety *of which females*	razem *total*	w tym kobiety *of which females*	
O G Ó Ł E M 2005/06	33283	19119	18628	10837	14655	8282	***T O T A L***
2010/11	24183	14273	13596	7962	10587	6311	
2015/16	15134	8646	10302	6153	4832	2493	
2016/17	**13716**	**7597**	**9108**	**5265**	**4608**	**2332**	
Uniwersytety	11036	6055	7655	4398	3381	1657	*Universities*
Wyższe szkoły ekonomiczne	118	68	-	-	118	68	*Academies of economics*
Wyższe szkoły zawodowe	2562	1474	1453	867	1109	607	*Higher vocational schools*

a, b Dane dla roku akademickiego 2005/06 dotyczą studiów: *a* – dziennych, *b* – wieczorowych, zaocznych i eksternistycznych.

a, b Data for 2005/06 academic year concern: a – day study system, b – evening, weekend and extramural study system.

TABL. 25(146). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY STUDY FORMS AND TYPE OF SCHOOLS

L A T A TYPY SZKÓŁ	Ogółem *Total*	W tym kobiety *Of which females*	Z liczby ogółem na studiach *Of total number at study forms*				*Y E A R S* *TYPE OF SCHOOLS*
			stacjonarnych [a] *full-time programmes* [a]		niestacjonarnych [b] *part-time programmes* [b]		
			razem *total*	w tym kobiety *of which females*	razem *total*	w tym kobiety *of which females*	
O G Ó Ł E M 2005/06	7066	4473	3620	2218	3446	2255	***T O T A L***
2014/15	4433	2880	2817	1884	1616	996	
2015/16	**3873**	**2491**	**2592**	**1743**	**1281**	**748**	
Uniwersytety	3183	2027	2209	1475	974	552	*Universities*
Wyższe szkoły ekonomiczne	23	19	-	-	23	19	*Academies of economics*
Wyższe szkoły zawodowe	667	445	383	268	284	177	*Higher vocational schools*

a, b Dane dla roku akademickiego 2005/06 dotyczą studiów: *a* – dziennych, *b* – wieczorowych, zaocznych i eksternistycznych.

a, b Data for 2005/06 academic year concern: a – day study system, b – evening, weekend and extramural study system.

TABL. 26(147). **NAUCZYCIELE AKADEMICCY[a] W SZKOŁACH WYŻSZYCH**
ACADEMIC TEACHERS[a] IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06[b]	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
	ogółem *total*				w tym kobiety *of which females*				
O G Ó Ł E M	**1574**	**1415**	**1189**	**1216**	**661**	**622**	**515**	**529**	***T O T A L***
Profesorowie	349	329	366	380	65	71	92	97	*Professors*
w tym z tytułem naukowym profesora	79[b]	110	127	134	9[b]	15	20	21	*of which titled only*
Docenci	-	39	17	12	-	14	8	5	*Assistant professors*
Adiunkci	375	499	470	494	164	242	242	254	*Tutors*
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	27	15	14	12	7	2	4	4	*of which with scientific degree of habilitated doctor [c](HD)*
Asystenci	493	194	111	123	253	114	59	65	*Assistant lecturers*
Pozostali	357	354	225	208	179	181	114	107	*Others*

a Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 15 na str. 197. *b* Bez szkół wyższych zawodowych.

a Teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 15 on page 197. b Excluding higher vocational schools. c The habilitated doctors degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

TABL. 27(148). **CUDZOZIEMCY[a] – STUDENCI I ABSOLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
FOREIGNERS[a] – STUDENTS AND GRADUATES BY STUDY FORMS AND TYPE OF SCHOOLS

WYSZCZEGÓLNIENIE		Studenci *Students*		Absolwenci[b] *Graduates[b]*		SPECIFICATION
		ogółem *total*	w tym kobiety *of which females*	ogółem *total*	w tym kobiety *of which females*	
O G Ó Ł E M	2005/06	44	28	8	5	***T O T A L***
	2010/11	48	34	10	8	
	2015/16	101	52	19	12	
	2016/17	**99**	**53**	**.**	**.**	
studia: stacjonarne		87	46	18	11	*full-time programmes*
niestacjonarne		12	7	1	1	*part-time programmes*
Uniwersytety		60	27	9	3	*Universities*
Wyższe szkoły zawodowe		39	26	10	9	*Higher vocational schools*

a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. *b* W podziale według form studiów i typów szkół – z roku akademickiego 2015/16.

a Also shown in the other tables regarding students and graduates. b According to study forms and type of school – for 2015/16 academic year.

TABL. 28(149). **STUDIA PODYPLOMOWE I DOKTORANCKIE**
POSTGRADUATE AND DOCTORAL STUDIES

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06	2014/15	2015/16	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17
	słuchacze studiów podyplomowych [a] *students of postgraduate studies* [a]				wydane świadectwa słuchaczom studiów podyplomowych *certificates issued to students of postgraduate studies*			uczestnicy studiów doktoranckich *students of doctoral studies*			
O G Ó Ł E M ..... ***T O T A L***	**1611**	**1741**	**1129**	**1102**	**867**	**654**	**730**	**84**	**116**	**318**	**338**
w tym kobiety ..... *of which females*	1220	1294	961	911	695	503	594	27	38	178	195
Uniwersytety ..... *Universities*	.	1025	502	498	.	288	338	84	116	318	338
Wyższe szkoły ekonomiczne..... *Academies of economics*	.	328	103	92	.	74	79	-	-	-	-
Wyższe szkoły zawodowe ..... *Higher vocational schools*	.	388	524	512	.	292	313	-	-	-	-

[a] Dla studiów trwających: do 1 roku – stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej – stan w dniu 31 XII.
[a] *For studies lasting: up to 1 year – as of beginning of the academic year, 1 year and longer – as of 31 XII.*

TABL. 29(150). **STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA W ROKU AKADEMICKIM 2015/16**
POSTGRADUATE STUDIES BY NARROW FIELDS OF EDUCATION IN THE 2015/16 ACADEMIC YEAR

PODGRUPA KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA [a]	2015/16	2016/17	2014/15	2015/16	*NARROW FIELD OF EDUCATION* [a]
	słuchacze *students*		wydane świadectwa *certificates issued*		
O G Ó Ł E M	**1129**	**1102**	**654**	**730**	***T O T A L***
Pedagogiczna	716	683	328	372	*Education*
Artystyczna.....	15	-	-	13	*Arts*
Humanistyczna (z wyłączeniem języków)	7	-	-	7	*Humanities (except languages)*
Językowa	14	12	-	-	*Languages*
Społeczna	13	11	37	12	*Social and behavioural sciences*
Dziennikarstwa i informacji	12	34	19	11	*Journalism and information*
Biznesu, administracji i prawa	261	223	183	223	*Business, administration and law*
Inżynieryjno-techniczna	35	60	25	35	*Engineering and engineering trades*
Architektury i budownictwa	22	11	16	21	*Architecture and construction*
Opieki społecznej.....	16	-	-	16	*Welfare*
Higieny i bezpieczeństwa pracy.....	18	28	25	17	*Hygiene and occupational health services*
Ochrony i bezpieczeństwa.....	-	10	21	3	*Security services*
Usług transportowych	-	30	-	-	*Transport services*

[a] Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013).
[a] *According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013).*

TABL. 30(151). **SZKOŁY DLA DOROSŁYCH**
SCHOOLS FOR ADULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Szkoły *Schools*	Oddziały *Sections*	Uczniowie *Students*		Absolwenci *Graduates*	
				ogółem *total*	w tym kobiety *of which females*	ogółem *total*	w tym kobiety *of which females*
Gimnazja	2005/06	8	27	648	120	126	32
Lower secondary schools	2010/11	8	30	736	174	367	97
	2015/16	6	26	447	128	123	39
	2016/17	**6**	**25**	**429**	**130**	**.**	**.**
Zasadnicze szkoły zawodowe	2005/06	6	16	361	69	126	22
Basic vocational schools	2010/11	3	6	98	23	34	25
Licea ogólnokształcące [a]	2005/06	83	248	6122	2741	1794	911
General secondary schools [a]	2010/11	70	236	6382	2998	1340	726
	2015/16	43	179	4704	2273	1264	686
	2016/17	**40**	**156**	**4022**	**1892**	**.**	**.**
Licea profilowane	2005/06	5	9	244	120	50	27
Specialized secondary schools	2010/11	2	3	52	32	14	11
Technika [b]	2005/06	35	85	2049	664	650	207
Technical secondary schools [b]	2010/11	14	42	663	208	128	39

a, *b* Łącznie z: *a* - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14 *b* - technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2014/15).
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a, *b Including: a – supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year), b - supplementary technical secondary schools (until the 2014/15 school year).*
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 31(152). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE**
PRE-PRIMARY EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	*SPECIFICATION*
Placówki	**414**	**480**	**476**	**511**	***Establishments***
miasta	189	225	247	280	*urban areas*
wieś	225	255	229	231	*rural areas*
Przedszkola	206	232	278	283	*Nursery schools*
w tym specjalne	2	6	8	8	*of which special*
miasta	150	165	204	210	*urban areas*
wieś	56	67	74	73	*rural areas*
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	208	209	159	185	*Pre-primary sections of primary schools*
Zespoły wychowania przedszkolnego	x	5	3	3	*Pre-primary education groups*
Punkty przedszkolne	x	34	36	40	*Pre-primary points*
Miejsca	**19682**	**24702**	**28474**	**30477**	***Places:***
Przedszkola	19682	23788	27417	29355	*Nursery schools*
w tym specjalne	46	76	167	172	*of which special*
miasta	16327	19402	22701	24548	*urban areas*
wieś	3355	4386	4716	4807	*rural areas*
Zespoły wychowania przedszkolnego	x	136	83	88	*Pre-primary education groups*
Punkty przedszkolne	x	778	974	1034	*Pre-primary points*

TABL. 31(152). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE (dok.)**
PRE-PRIMARY EDUCATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	*SPECIFICATION*
Dzieci	**22993**	**29548**	**29208**	**33968**	***Children***
miasta	17412	21825	22110	25870	*urban areas*
wieś	5581	7723	7098	8098	*rural areas*
w tym w wieku: 6 lat	10016	8657	1516[a]	8957	*of which: aged 6*
5 lat	5244	8075	10539	9316	*aged 5*
Przedszkola	18991	23953	24877	28090	*Nursery schools*
w tym specjalne	30	64	122	130	*of which special*
miasta	16160	19916	20935	23685	*urban areas*
wieś	2831	4037	3942	4405	*rural areas*
w tym w wieku: 6 lat	6691	5801	1054[a]	6479	*of which: aged 6*
5 lat	4804	6469	8467	7790	*aged 5*
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	4002	4878	3699	4995	*Pre-primary sections of primary schools*
w tym w wieku 6 lat	3325	2856	452[a]	2437	*of which aged 6*
Zespoły wychowania przedszkolnego	x	107	57	72	*Pre-primary education groups*
Punkty przedszkolne	x	610	575	811	*Pre-primary points*
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku:					***Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged:***
3–6 lat	570	693	.	796	*3–6*
3–5	428	634	832	787	*3–5*
5	532	803	964	877	*5*
6 lat	968	887	.	820	*6*
Dzieci w przedszkolach na:					***Children attending nursery schools per:***
1000 dzieci w wieku:					*1000 children aged:*
3–6 lat	470	561	.	658	*3–6*
6 lat	647	594	.	593	*6*
1 przedszkole	92	103	89	99	*Nursery school*
100 miejsc	96	101	91	96	*100 places*

[a] Dotyczy dzieci, którym odroczono spełnianie obowiązku szkolnego po zasięgnięciu opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej.

U w a g a. W roku szkolnym 2010/11 bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą, z których w roku szkolnym 2005/06 nie były uwzględnione wyłącznie dzieci w podziale według wieku.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

[a] Concern children obliged to attend to the primary school who received opinion of the psychological and educational clinic about lack of school readiness.

N o t e. In the 2010/11 school year excluding pre-primary education in the units performing health care activities, in which in the 2005/06 school year excluded only in position pertaining to children by age.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

DZIAŁ XI

OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Uwagi ogólne

1. Dane o ochronie zdrowia - jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji oraz do 2011 r. Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego; z wyłączeniem ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Podstawę prezentowanych w dziale danych o ochronie zdrowia stanowią:

1) ustawa z dnia 15 IV 2011 r. o działalności leczniczej (tekst jednolity Dz.U. 2015 poz. 618), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej – określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania placówek leczniczych.

Prezentowane w dziale dane dotyczą placówek wykonujących działalność leczniczą w zakresie:

a) ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi),

b) stacjonarnej opieki zdrowotnej (szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, sanatoria).

Na mocy wymienionej ustawy działalność lecznicza może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) – lekarzy, lekarzy dentystów oraz pielęgniarek lub położnych.

2) ustawa z dnia 15 VII 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (tekst jednolity Dz.U. 2016 poz. 1251);

3) ustawa z dnia 5 XII 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (tekst jednolity Dz.U. 2015 poz. 464);

CHAPTER XI

HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

General notes

1. *The data concerning health care – unless otherwise stated – are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration and until 2011 - the Internal Security Agency; excluding health care in prisons.*

2. *The basis of data presented in this chapter of the health care are provided by:*

1) the Law on Health Care Facilities, dated 15 IV 2011 (uniform text Journal of Laws 2015 item 618), replacing the Law on Care Health Facilities. The law specifies among others, the rules of performing health care activities and of the functioning of health care units.

Data presented in the chapter concerns the units performing health care activities in the following areas:

a) out-patient health care (out-patients departments including health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories),

b) in-patient health care (hospitals – general, psychiatric and health resorts, chronic medical care homes, nursing homes, hospices, palliative care wards, detoxification centres, addiction recovery centres, regional centres of forensic psychiatry and sanatoria).

Under that law, medical activity can be carried out also by professional practices (individual or group) - doctors, dentists and nurses or midwives.

2) the Law on the Nursing and Midwiving Professions, dated 15 VII 2011 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1251);

3) the Law on the Occupations of Doctor and Dentist, dated 5 XII 1996 (uniform text Journal of Laws 2015 item 464);

4) ustawa z dnia 27 VIII 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (jednolity tekst Dz. U. 2015 r., poz. 581), która reguluje warunki udzielania i zakres świadczeń zdrowotnych, zasady i tryb ich finansowania oraz działalność Narodowego Funduszu Zdrowia;

5) ustawa z dnia 28 VII 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 879 z późniejszymi zmianami);

6) ustawa z dnia 8 IX 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (jednolity tekst Dz. U. 2013 poz. 757), która określa zasady organizacji, funkcjonowania i finansowania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne; dane za 2005 r. podano zgodnie z ustawą z dnia 25 VII 2001 r. (Dz. U. Nr 113, poz. 1207);

7) ustawa z dnia 6 IX 2001 r. prawo farmaceutyczne (jednolity tekst Dz. U. 2008 Nr 45, poz. 271, z późniejszymi zmianami).

3. Dane o **pracownikach medycznych** dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych, aptekach oraz domach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej, samorządu terytorialnego lub NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, łącznie z osobami odbywającymi staż. Osoby te niezależnie od wymiaru czasu pracy są liczone raz. Przez pielęgniarkę należy rozumieć też pielęgniarza, a przez położną - również położnego.

4. Dane o **specjalistach** dotyczą lekarzy i lekarzy dentystów ze specjalizacja II stopnia oraz od 2005 r. posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziadzinie medycyny zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 X 2005 r. w sprawie specjalizacji lekarskich i lekarzy dentystów (Dz. U. Nr 213, pozycja 1779) z późniejszymi zmianami.

4) the Law on Health Care Services financed from public funds, dated 27 VIII 2004 (uniform text Journal of Laws 2015, item 581), governing the provision conditions and the scope of health services, the rules and the method of their financing and the activities of the National Health Fund;

5) the Law on Health Resort Treatment, Health Resorts, the Areas of health Resort Protection and health resort Gminas, dated 28 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2016 item 879, with later amendments);

6) the Law on the State Emergency Medical Services, dated 8 IX 2006 (uniform text Journal of Laws 2013, item 757), specifying the organizational rules, the functioning and financing of the State Emergency Medical Services; data for 2005 – law dated 25 VII 2001 (Journal of Laws No. 113, item 1207);

7) the Pharmaceutical Law, dated 6 IX 2001 (uniform text Journal of Laws 2008 No. 45, item 271, with later amendments).

3. *Data regarding* ***medical personnel*** *concerns persons employed: in units engaged in medical activities, professional practices, pharmacies, and social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.*

Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local self-government administration and National Health Fund.

Data includes persons working full-time, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic character, including persons undergoing internships. These people regardless of their working hours are counted once. A nurse should be understood also as a male nurse and midwife - also as a male midwife.

4. *Data on* ***doctor specialists and dental specialists*** *concerns doctor with grade II specialization and since 2005 with specialists with the decree of the Minister of Health, dated 20 X 2005 on Doctors and Dentists Specializations (Journal of Laws No. 213, item 1779) with later amendments.*

5. Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentystów w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

6. Dane o szpitalach obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.

Dane dotyczące stacjonarnej opieki zdrowotnej nie obejmują opieki dziennej.

7. Dane o łóżkach w placówkach **stacjonarnej opieki zdrowotnej** dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla chorych, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

8. Dane o **łóżkach w szpitalach ogólnych** nie obejmują miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych oraz do 2007 r. miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków.

9. W szpitalach ogólnych (tabl. 5) rodzaje oddziałów podano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 V 2012 r. (Dz. U. 2012, poz. 594) z późniejszymi zmianami. Do **oddziałów chirurgicznych** zaliczono: chirurgię ogólną, dziecięcą, urazowo-ortopedyczną, neurochirurgię, urologię, chirurgię szczękową, neurochirurgię, kardiochirurgię, a także urologię oraz inne o charakterze chirurgicznym; do **oddziałów zakaźnych** - oddziały obserwacyjno-zakaźne; do **oddziałów gruźlicy i chorób płuc** - oddziały pulmonologiczne.

Dane o **szpitalach psychiatrycznych** nie obejmują oddziałów psychiatrycznych w szpitalach ogólnych.

10. Zakłady opiekuńczo-lecznicze i **zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze** udzielają całodobowych świadczeń w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewniają im produkty lecznicze i wyroby medyczne.

11. Dane dotyczące **ratownictwa medycznego i pomocy** doraźnej obejmują działalność jednostek zgłoszonych do systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, lotnicze pogotowie ratunkowe, izby przyjęć).

Szpitalne oddziały ratunkowe od 8 XI 2011 r. funkcjonują na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowie z dnia 3 XII 2011 r. (Dz. U. Nr 237, poz. 1420); wcześniej będąc komórkami organizacyjnymi szpitali, działały na podstawie przepisów o zakładach opieki zdrowotnej.

12. Dane o **aptekach ogólnodostępnych** nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony. Powinny być one usytuowane na terenach wiejskich.

13. Dane o **zachorowaniach** podaje się zgodnie z „Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych" (X Rewizja) obowiązującą od dnia 1 I 1997 r.

Informacje o zachorowaniach na choroby zakaźne obejmują wszystkie przypadki zarejestrowane w województwie.

5. Consultations provided by doctors and dentists *are presented together with preventive examinations, also together with consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals and with the opinions of military medical commissions.*

6. *Data on hospitals comprises health care units, which until 2011 were treated as hospital branches.*

Data concerning in-patient health care do not include day-care.

7. *Data regarding* ***beds in in-patient health care facilities*** *concern permanent beds in patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.*

8. *Data regarding* ***beds in general hospitals*** *do not include day-time places in hospital wards and until 2007 - places (beds and incubators) for newborns.*

9. *In general hospitals (table 5), types of wards are given in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 17 V 2012 (Journal of Laws 2012, item 594). Included in* ***surgical wards*** *are: general surgery, paediatric surgery, orthopaedic trauma surgery, neurosurgery, maxillo-facial, cardio surgery and urology as well as other surgical wards; in* ***communicable diseases wards*** *- communicable diseases wards; in* ***tubercular and pulmonary wards*** *- pulmonology wards.*

Data regarding ***psychiatric hospitals*** *do not include psychiatric wards in general hospitals.*

10. Chronic medical care homes *and* ***nursing homes*** *provide 24-hour health services in scope of nursing and rehabilitation of persons who do not require hospitalization, as well as provide them with medicinal products and medical devices.*

11. *Data concerning* ***emergency medical services and first-aid*** *includes units covered by the State Emergency Medical Services system (ambulance emergency rescue teams, hospital emergency wards, medical air rescue, admission rooms).*

Hospital emergency ward since 8 XI 2011 have operated on the basis of decree of the Ministry of Health, dated 3 XII 2011 (Journal of Laws No 237, item 1420); earlier operated on the basis of the regulation on health care facilities.

12. Generally available pharmacies *do not included pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.*

Pharmaceutical outlets *are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined. They should be located in rural areas.*

13. *Data regarding* ***incidence of illnesses*** *is given in accordance with the "International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems" (ICD-10 Revision) valid since 1 I 1997.*

Information concerning incidents of infectious diseases includes all cases registered in the voivodship.

14. Dane w tabl. 10 i 11 opracowano na podstawie wyników badań reprezentacyjnych, zgodnych z zaleceniami Eurostatu, „Europejskie Ankietowe Badanie Zdrowia", którymi objęto w 2014 r. 28,8 tys. osób zamieszkałych w 12,2 tys. gospodarstw domowych, w 2009 r. – 41,8 tys. osób w 16,3 tys. gospodarstw domowych. Za 2004 r. są to wyniki badań „Stan zdrowia ludności Polski", którymi objęto 43,0 tys. osób. Wyniki badań zostały uogólnione na ludność zamieszkałą w gospodarstwach domowych według stanu w dniu 31 XII.

15. Dane o **opiece nad dziećmi do lat 3** prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 4 II 2011 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 157) na podstawie której opieka może być organizowana w formie **żłobka, klubu dziecięcego**, sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię.

16. Karta Dużej Rodziny na mocy ustawy z dnia 5 XII 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 785) przysługuje, niezależnie od dochodów, rodzinom z co najmniej trójką dzieci:

1) poniżej 18 lat,
2) poniżej 25 lat, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
3) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności.

Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny (również rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka) spełniającej wymienione warunki. Posiadacze karty mają zapewnione zniżki, przede wszystkim, przy zakupie towarów i usług konsumpcyjnych.

17. Dane dotyczące **wspierania rodziny** oraz **pieczy zastępczej**, prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 VI 2011 r. o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r. poz. 697).

18. Dane o świadczeniach i dodatkach z programu „Rodzina 500+" prezentowane są na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci jednolity tekst Dz.U. 2016 poz. 195). Świadczenie finansowane jest z budżetu państwa.

19. Placówka wsparcia dziennego wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

1) **opiekuńczej**, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,
2) **specjalistycznej** - organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię,
3) **pracy podwórkowej** – realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych,
4) **w połączonych formach**, tj. łączących zadania placówek opiekuńczych, specjalistycznych i pracy podwórkowej.

Wspieranie rodziny może być również prowadzone w formie poradnictwa specjalistycznego lub przez prace asystenta rodziny, udzielającego pomocy rodzinom m.in. w poprawie ich sytuacji życiowej, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi i w poszukiwaniu pracy zarobkowej.

14. *Data in tables 10 and 11 was prepared on the basis of sample surveys according to Eurostat guidelines "The European Health Interview Survey", which in 2014 included 28,8 thous. persons living in 12,2 thous. households and in 2009 – 41,8 thous. persons in 16,3 thous. households. The results for 2004 come from "The health status of population in Poland" survey, which covered 43,0 thous. persons. The results surveys were generalized to the population living in households as of 31 XII.*

15. *Data on* ***childcare for children up to the age of 3*** *are presented according to the law dated 4 II 2011 (unified text: Journal of Laws 2016 item 157) childcare can be organized in the form of a* ***nurseries, children's clubs****, provided by day carer and nanny.*

16. *Large Family Card basis on the law dated 5 XII 2014 of Large Family Card (uniform text Journal of Laws 2016 item 785). The card can be obtained, regardless of the received income, by families with at least three children:*

1) up to the age of 18,
2) up to the age of 25 in case when children learn at school or higher education institution,
3) without age limits in the case of children with a certificate of disability.

The Card is issued free of charge to each member of the family (including foster family and foster home) meeting the conditions specified. The holders of the Card can take advantage of discounts while purchasing consumer goods and services.

17. *Data concerning* ***family support*** *and* ***foster care*** *are presented according to the Law on Family Support and Foster Care System, dated 9 VI 2011 (unified text: Journal of Laws 2017 item 697).*

18. *Data on benefits and supplements under "Family 500+" programme are presented according to the Law on State Aid in Raising Children dated 11 II 2016 (Journal of Law item 195). Benefit is financed from the state budget.*

19. Day-support centre *– supports the family in its care and education functions. It may be operated in the form of:*

1) ***care centre****, including interest circles, day-rooms, clubs, educational centres, provides a child with: care and education, assistance in learning, organisation of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests,*
2) ***specialist centre*** *– organises socio-therapeutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implement an individual corrective programme, a psychocorrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy,*
3) ***street work*** *- carries out motivating and sociotherapeutic activities,*
4) ***in a combination of the forms****, i.e. combining tasks of the general care, specialized and street work centres.*

Family support shall also be provided as a specialist guidance or through a family assistant, who assists in: improvement of family life situation, resolution of psychological and social issues and problems with upbringing children and searching for a job.

20. Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalno-rekreacyjnych i religijnych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1) **rodziny zastępcze:**

a) spokrewnione,

b) niezawodowe - umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa),

c) zawodowe — umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa) — wśród których funkcjonują również:

- zawodowe specjalistyczne — umieszcza się w nich w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity: Dz.U. z 2014 r. poz. 382, z późniejszymi zmianami), małoletnie matki z dziećmi,
- zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego - przyjmują dziecko na podstawie orzeczenia sądu w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12 a ustawy z dnia 29 VII 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1390),

2) **rodzinne domy dziecka** - w tym samym czasie, może w nich przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa).

21. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

1) **placówki opiekuńczo-wychowawczej**, która jest prowadzona jako placówka typu:

a) **interwencyjnego** – zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,

20. Family foster care *shall be exercised in case when it is impossible for the parents to provide care and education for a child. It guarantees a work with a family to make possibility for a child to return to its family, or when it is impossible – efforts aimed at child's adoption; preparation of a child to live an independent and responsible life; satisfaction of children's emotional needs, in particular the needs related to welfare, healthcare, education, culture recreation and religious.*

The forms of family foster care are the following:

1) ***foster families:***

a) related,

b) not-professional - placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings),

c) professional - placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings) - among which there are also:

- professional specialized - shall receive in particular: children with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, children on the basis of the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (unified text: Journal of Laws 2014 item 382, with later amendments), underage mothers with children,

- professional that performs the function of a family emergency house shall receive a child on the basis of a court ruling, case when a child was escorted by Police or Border Guard, upon consent of parents, child or another person in the case referred to in Article 12 a of the Law on Counteracting Domestic Violence, dated 29 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2015, item 1390),

2) ***foster homes*** *- placed in it may be not more than 8 children (except for numerous siblings).*

21. Institutional foster care *shall be exercised in the form of:*

1) ***care*** **and** ***education centre,*** *which shall be exercised in the form of:*

a) ***an intervention*** *- provides immediate care for a child in the crisis situation, especially if it is required for the centre to place the child under immediate care,*

b) **rodzinnego** – wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,

c) **socjalizacyjnego** – zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,

d) **specjalistyczno-terapeutycznego** (od 2012 r.) – sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka, zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;

2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** (od 2012 r.) – umieszczane są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;

3) **interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego** (od 2012 r.) – umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku, w tym samym czasie, można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

*b) **a family** - educates children of various age groups, including adolescents and those becoming independent; enables common education and care for numerous siblings; cooperate with a family foster care coordinator and a family assistant.*

*c) **a socialization** – provides a child with full-time care and education, and fulfil its needs, especially emotional, development, health, living, social and religious needs, implements a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant, enables contacts with parents and other close persons, unless otherwise decided by a court, takes actions aimed at the child's return to a family, provides a child with access to education adjusted to its age and development skills, provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible healthcare services,*

*d) **a specialist therapy** (since 2012) – provides care for a child with individual needs, in particular: a child with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, a child requiring the application of special education methods and specialist therapy, a child requiring dealing with their developmental and emotional retardation. The centre provides educational, socio-therapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating for lacks in upbringing in a family and preparing for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children,*

*2) **regional care and therapy centre** (since 2012) – a centre where children shall be placed, due to their health condition requiring specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or a care and education centre. The total number of 30 children at most may be placed in a regional care and therapy centre at the same time;*

*3) **pre-adoptive intervention centre** (since 2012) – a centre where sall be placed children up to the 1 year old, requiring special care who, waiting for adoption, cannot be covered by family foster. The total number of 20 children at most may be placed in a pre-adoptive intervention centre at the same time.*

22. Dane o **domach i zakładach pomocy społecznej** dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne.

Rodzaje domów i zakładów prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 930).

23. Dane o **świadczeniach pomocy społecznej** prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r.

Zasiłek stały przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Zasiłek okresowy przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasiłek celowy przyznawany jest w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, zakupu żywności, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, wykonania drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

22. *Data concerning* ***social welfare homes and facilities*** *are related to the institutions for which the founding bodies are: local self-government entities, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons.*

Types of social welfare homes and facilities are presented in accordance with the Act on Social Assistance of 12 III 2004 (uniform text Journal of Laws 2016, item 930).

23. *Data on* ***social welfare benefits*** *are presented according to the Act on Social Assistance of 12 III 2004.*

A person entirely incapable of working due to age or disability is entitled to ***permanent benefit.***

A person or a family is entitled to a ***temporary benefit*** *because of long illness, disability, unemployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other systems of social security.*

Appropriated benefit *is offered in order to fulfill a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on* health *treatment, purchase of food, liquid and solid fuels, clothes, goods necessary for routine household maintenance, making small repairs in the dwelling, covering burial costs. The benefit may be given to a person or a family that incurred losses in result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.*

TABL. 1(153). **PRACOWNICY MEDYCZNI**[a]
Stan w dniu 31 XII
MEDICAL PERSONNEL[a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	*SPECIFICATION*
Lekarze	2035	2064	*Doctors*
w tym kobiety	983	964	*of which women*
Lekarze dentyści	552	574	*Dentists*
w tym kobiety	440	454	*of which women*
Farmaceuci	563	567	*Pharmacists*
w tym kobiety	449	452	*of which women*
Pielęgniarki	4823	4688[b]	*Nurses*
Położne	573	565[c]	*Midwives*
Fizjoterapeuci	560	568	*Physiotherapists and rehabilitants*
Diagności laboratoryjni[d]	218	217	*Laboratory diagnosticians*[d]

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 222; dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. *b*, *c* W tym magistrzy: *b* – pielęgniarstwa – 393, *c* – położnictwa – 48. *d* Analitycy medyczni i inni pracownicy z wyższym wykształceniem, np. chemicy, fizycy, mikrobiolodzy.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

a See general notes, item 3 on page 222; data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state of local self-government administration and National Health Fund. b, c Of which masters: b – of nursing – 393, c – of midwifery – 48. d Medical analysts and other employees by tertiary education, i.e. chemists, physicists, microbiologists.

S o u r c e: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and Administration and regard to pharmacists – only in the scope of the pharmacists employed with hospital's pharmacies.

TABL. 2(154). **LEKARZE SPECJALIŚCI**[a]
Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALIST[a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	*SPECIFICATION*
Lekarze ogółem	**1476**	**1500**	***Doctors of total***
w tym specjaliści w zakresie:			*of which specialists in the field of:*
Anestezjologii i intensywnej terapii	98	102	*Anesthesiology and intensive therapy*
Chirurgii[b]	226	223	*Surgery*[b]
Chorób płuc	37	29	*Respiratory diseases*
Chorób wewnętrznych	93	95	*Internal diseases*
Dermatologii i wenerologii	24	21	*Dermatology and venereology*
Kardiologii[c]	54	56	*Cardiology*[c]
Medycyny rodzinnej	253	253	*General practitioners*
Neurologii[c]	54	56	*Neurology*[c]
Okulistyki	58	58	*Ophthalmology*
Onkologii	13	13	*Oncology*
Otolaryngologii[d]	26	26	*Otolaryngology*[d]
Pediatrii	80	82	*Paediatrics*
Położnictwa i ginekologii	111	118	*Obstetrics and gynecology*
Psychiatrii[c]	68	74	*Psychiatry*[c]
Radiodiagnostyki[e]	40	46	*Radiodiagnostic*[e]

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 222 oraz notka *a* do tabl. 1. *b* Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej i szczękowej, kardiochirurgii oraz urologii i chirurgii naczyniowej. *c* Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. *d, e* Również: *d* – otorynolaryngologii, *e* – radiologii i diagnostyki obrazowej, radioterapii onkologicznej.

a See general notes, item 4 on page 222 and footnote a to the table 1. b General surgery, pediatric, thoracic surgery, orthopedics and traumatology, orthopedics and traumatology of locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic and maxillofacial surgery, cardiosurgery as well as urology and vascular surgery. c Including children's specialists. d, e Also: d – oto-rhino-laringology, e – radiology and imaging diagnostics, oncological radiotherapy.

TABL. 2(154). **LEKARZE SPECJALIŚCI[a] (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALIST[a] (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	*SPECIFICATION*
Lekarze specjaliści w % ogółu lekarzy	**72,5**	**72,7**	***Specialists in % of total doctors***
Lekarze dentyści ogółem	**74**	**75**	***Dentists of total***
w tym lekarze dentyści ze specjalizacją:			*of which dentists with specialization:*
Chirurgii stomatologicznej	17	17	*Oral surgery*
Chirurgii szczękowo-twarzowej	4	4	*Maxillo-facial surgery*
Ortodoncji	16	17	*Orthodontics*
Periodontologii (paradontologii)	4	6	*Periodiontology (paradontics)*
Protetyki stomatologicznej	15	15	*Dental prosthetics*
Stomatologii dziecięcej	4	3	*Children's dentistry*
Stomatologii zachowawczej	14	13	*Restorative dentistry*
Lekarze dentyści ze specjalizacją w % ogółu lekarzy dentystów	**13,4**	**13,1**	***Dental specialists in % of total dentist***

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 222 oraz notka *a* do tabl. 1.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a See general notes, item 4 on page 222 and footnote a to the table 1.
S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior and Administration.

TABL. 3(155). **AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA[a]**
OUT-PATIENT HEALTH CARE[a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	*SPECIFICATION*
Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	551	584	*Out-patients departments (as of 31 XII)*
miasta	440	467	*urban areas*
wieś	111	117	*rural areas*
Praktyki lekarskie[b] (stan w dniu 31 XII)	222	210	*Medical practices[b] (as of 31 XII)*
miasta	186	175	*urban areas*
wieś	36	35	*rural areas*
Porady udzielone[c] w tys.	7627,1	7761,5	*Consultations provided[c] in thous.*
miasta	6979,2	7079,3	*urban areas*
wieś	647,9	682,2	*rural areas*
lekarskie	6910,8	7018,3	*doctors*
w tym specjalistyczne	2517,0	2568,9	*of which specialized*
stomatologiczne	716,3	743,2	*stomatological*

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 223. *b* Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. *c* Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne).

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

a See general notes, item 5 on page 223. b Data concern medical practices that have signed contract with National Health Fund or with out-patients departaments. c Including consultations paid by patients (non-public funds).

Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and Administration and the Central Statistical Office.

TABL. 4(156). **STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA**[a]
IN-PATIENT HEALTH CARE[a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	*SPECIFICATION*
ZAKŁADY — stan w dniu 31 XII			
FACILITIES — as of 31 XII			
Szpitale ogólne[b]	26	24	*General hospitals*[b]
Szpitale psychiatryczne	3	3	*Psychiatric hospital*
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	2	2	*Addiction recovery centres*
Zakłady opiekuńczo-lecznicze[c]	13	12	*Chronic medical care homes*[c]
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze	2	2	*Nursing homes*
Hospicja	4	4	*Hospice*
Oddziały opieki paliatywnej	1	1	*Palliative care wards*
ŁÓŻKA W ZAKŁADACH — stan w dniu 31 XII			
BEDS IN FACILITIES — as of 31 XII			
Szpitale ogólne[d]	4402	4347	*General hospitals*[d]
Szpitale psychiatryczne	837	847	*Psychiatric hospital*
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	245	245	*Addiction recovery centres*
Zakłady opiekuńczo-lecznicze[c]	871	840	*Chronic medical care homes*[c]
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze	57	61	*Nursing homes*
Hospicja	53	53	*Hospice*
Oddziały opieki paliatywnej	17	17	*Palliative care wards*
LECZENI			
IN-PATIENTS			
Szpitale ogólne[e]	193311	206841	*General hospitals*[e]
Szpitale psychiatryczne	7870	7863	*Psychiatric hospital*
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	655	624	*Addiction recovery centres*
Zakłady opiekuńczo-lecznicze[c]	1596	1488	*Chronic medical care homes*[c]
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze[c]	121	81	*Nursing homes*[c]
Hospicja	756	859	*Hospice*
Oddziały opieki paliatywnej	224	257	*Palliative care wards*

a Patrz uwagi ogólne ust. 7 na str. 223. *b* Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 223. *c* Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego. *d* Łącznie z łóżkami i inkubatorami dla noworodków. *e* Bez międzyoddziałowego ruchu chorych.

Ź r ó d ł o: w zakresie szpitali ogólnych – dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w zakresie zakładów opieki długoterminowej – dane Ministerstwa Zdrowia i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w zakresie zakładów psychiatrycznych – dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii.

a See general notes, item 7 on page 223. b See general notes, item 8 on page 223. c Including psychiatric types facilities. d Including beds and incubator for newborns. e Excluding inter-ward patient transfer.

S o u r c e: in regard to general hospitals – data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior and Administration, in regard to long-term facilities – data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior and Administration; in regard to psychiatric facilities – data of the Institute of Psychiatry and Neurology.

TABL. 5(157). **SZPITALE OGÓLNE**[a]
GENERAL HOSPITALS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	*SPECIFICATION*
Szpitale ogólne (stan w dniu 31 XII)	26	24	*Hospitals (as of 31 XII)*
Łóżka (stan w dniu 31 XII)	4402	4347	*Beds (as of 31 XII)*
na 10 tys. ludności	43,2	42,7	*per 10 thous. population*
w tym na oddziałach:			*of which in specified wards:*
chorób wewnętrznych	713	709	*internal diseases*
w tym kardiologicznych[b]	157	157	*of which cardiological* [b]
chirurgicznych	970	967	*surgical*
pediatrycznych	245	230	*paediatrical*
ginekologiczno-położniczych	542	517	*gynaecological-obstetric*
onkologicznych	155	155	*oncological*
intensywnej terapii	92	89	*intensive therapy*
zakaźnych	24	35	*communicable*
gruźlicy i chorób płuc	201	163	*tubercular and pulmonary*
dermatologicznych	19	19	*dermatological*
neurologicznych	156	156	*neurological*
psychiatrycznych	299	299	*psychiatric*
Leczeni[c] w tys.	193,3	206,8	*In-patients*[c] *in thous.*
w tym na oddziałach[d]:			*of which in specified wards*[d]*:*
chorób wewnętrznych	37,9	38,3	*internal diseases*
w tym kardiologicznych[b]	13,0	13,2	*of which cardiological* [b]
chirurgicznych	51,7	52,4	*surgical*
pediatrycznych	12,1	11,8	*paediatrical*
ginekologiczno-położniczych	27,0	27,5	*gynaecological-obstetric*
onkologicznych	7,6	8,7	*oncological*
intensywnej terapii	3,1	3,0	*intensive therapy*
zakaźnych	1,3	1,3	*communicable*
gruźlicy i chorób płuc	5,6	4,5	*tubercular and pulmonary*
dermatologicznych	0,8	0,8	*dermathological*
neurologicznych	6,0	6,1	*neurological*
psychiatrycznych	2,3	2,3	*psychiatric*
Wypisani w tys.	186,9	200,5	*Discharges in thous.*
Zmarli w tys.	4,4	4,1	*Deaths in thous.*
Leczeni na: 10 tys. ludności	1896,1	2032,9	*In-patients per: 10 thous. population*
1 łóżko[e]	46,3	50,3	*bed* [e]
Przeciętny pobyt chorego w dniach	5,1	4,9	*Average patient stay in days*
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach	242,4	250,2	*Average bed use in days*

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 i 9 na str. 223. *b* Łącznie z oddziałami intensywnego nadzoru kardiologicznego. *c* Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. *d* Łącznie z międzyoddziałowym ruchem chorych. *e* Bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a See general notes, items 8 and 9 on page 223. b Including intensive cardiological care wards. c Excluding inter-ward patient transfers. d Including inter-ward patient transfers. e Excluding beds and incubators for newborns on neonathology wards.

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior and Administration.

TABL. 6(158). **RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŹNA**[a]
Stan w dniu 31 XII
EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST AID[a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Zespoły ratownictwa medycznego	36	53	51	51	*Ambulance emergency rescue teams*
podstawowe	x	29	29	29	*basic*
specjalistyczne	x	24	22	22	*specialist*
Szpitalne oddziały ratunkowe	4	7	8	8	*Hospital emergency wards*
Izby przyjęć [b]	2	16	9	9	*Admission rooms* [b]
Lotnicze pogotowie ratunkowe [c]	1	1	1	1	*Medical air rescue* [c]
Wyjazdy na miejsce zdarzenia [d]:					*Calls to the occurrence places* [d]*:*
w tysiącach	81,3	75,6	85,2	79,2	*in thousands*
na 1000 ludności	80,6	73,9	83,6	77,8	*per 1000 population*
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia [d]:					*Persons who received health care benefits in the place of occurrence* [d]*:*
w tysiącach	82,7	76,0	85,4	79,4	*in thousands*
w tym:					*of which:*
dzieci i młodzież w wieku do 18 lat	8,1	5,4	5,6	5,3	*children and youth up to 18 years of age*
w wieku 65 lat i więcej	.	32,1	35,1	33,5	*aged 65 and more*
na 1000 ludności	81,9	74,3	83,8	78,0	*per 1000 population*

a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 223. *b* Komórki organizacyjne szpitali zgłoszone do współpracy z ratownictwem medycznym. *c* Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratunkowe. *d* W ciągu roku.

a See general notes, item 11 on page 223. b Organizational cells of hospitals applied to co-operate with emergency medical system. c Airplane or helicopter, including crew, i.e. pilot and people giving first aid or acting as medical rescue. d During the year.

TABL. 7(159). **APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE**[a]
Stan w dniu 31 XII
GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS[a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Apteki	275	296	316	319	*Pharmacies*
w tym prywatne	274	294	315	318	*of which private*
w tym na wsi	19	16	16	16	*of which in rural areas*
Punkty apteczne	38	47	51	53	*Pharmaceutical outlets*
w tym na wsi	38	47	47	49	*of which in rural areas*
Liczba ludności na:					*Number of population per:*
1 aptekę i punkt apteczny	3224	2983	2774	2735	*pharmacy and pharmaceutical outlet*
w tym na wsi	6353	5928	5663	5492	*of which in rural areas*
1 aptekę	3670	3457	3222	3189	*pharmacy*
w tym na wsi	19060	23340	22297	22311	*of which in rural areas*
Farmaceuci pracujący w aptekach i w punktach aptecznych	450	487	532	534	*Pharmacists employed in pharmacies and pharmaceutical outlets*

a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 223.
a See general notes, item 12 on page 223.

TABL. 8(160). **KRWIODAWSTWO**[a]
BLOOD DONATION[a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII)	1	1	1	1	*Regional centres (as of 31 XII)*
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII)	6	6	5	5	*Local branches (as of 31 XII)*
Krwiodawcy	13,0	15,6	15,4	15,7	*Blood donors*
w tym honorowi	13,0	15,6	15,4	15,7	*of which honorary blood donors*
Liczba donacji [b] krwi pełnej	23,2	29,9	30,8	31,7	*Number of collected donations [b] of whole blood*
Wyprodukowana liczba jednostek świeżo mrożonego osocza (FFP) [c]	22,8[d]	29,9	30,8	31,5	*Number of prepared units of fresh frozen plasma (FFP) [c]*

a Bez danych Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. *b* Donacja jest to pobranie krwi lub jej składnika do celów klinicznych, diagnostycznych lub produkcyjnych. *c* Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się 200 ml, jeden litr osocza równa się 5 jednostkom. *d* Pobrane osocze w jednostkach świeżo mrożonego osocza (FFP).

Ź r ó d ł o: dane Narodowego Centrum Krwi.

a Excluding data of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior and Administration. b Donation is collection of blood components for clinical, diagnostic or manufacturing purposes. c One unit of freshly frozen plasma equals 200 ml, one litre of plasma equals 5 units. d Plasma taken in units of freshly frozen plasma (FFP).

S o u r c e: data of the National Blood Centre.

TABL. 9(161). **ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŹNE I ZATRUCIA**
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS

CHOROBY	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016	*DISEASES*
	w liczbach bezwzględnych *in absolute numbers*				na 100 tys. ludności *per 100 thous. population*				
Gruźlica	178	135	115	130	17,6	13,2	11,3	12,8	*Tuberculosis*
Tężec	-	-	1	-	-	-	0,1	-	*Tetanus*
Krztusiec	16	3	70	71	1,6	0,3	6,9	7,0	*Whooping cough*
Odra	-	1	-	-	-	0,1	-	-	*Measles*
Wirusowe zapalenie wątroby:									*Viral hepatitis:*
typ A	-	1	-	-	-	0,1	-	-	*type A*
typ B	37	31	68	67	3,7	3,0	6,7	6,6	*type B*
typ C	113	134	184	163	11,2	13,1	18,0	16,0	*type C*
Różyczka	143	201	99	47	14,2	19,7	9,7	4,6	*Rubella*
AIDS[a]	2	7	1	-	0,2	0,7	0,1	-	*AIDS[a]*
Salmonellozy	468	201	139	176	46,4	19,7	13,6	17,3	*Salmonella infections*
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe	96	54	108	1	9,5	5,3	10,6	0,1	*Other bacterial food borne intoxications*
Biegunki u dzieci w wieku do lat 2[b]	65	933	1134	871	33,3	399,6	592,8	458,2	*Acute diarrhoea in children under 2 years[b]*
Szkarlatyna (płonica)	227	379	643	465	22,5	37,1	63,1	45,7	*Scarlet fever*
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	37	26	19	23	3,7	2,5	1,9	2,3	*Bacterial meningitis and/or encephalitis*
Wirusowe zapalenie opon mózgowych	13	13	36	10	1,3	1,3	3,5	1,0	*Viral meningitis*
Wirusowe zapalenie mózgu	-	1	1	6	-	0,1	0,1	0,6	*Viral encephalitis*
Świnka (zapalenie przyusznicy nagminne)	248	124	70	66	24,6	12,1	6,9	6,5	*Mumps*
Włośnica	1	-	12	-	0,1	-	1,2	-	*Trichinellosis*
Grypa [c]	17641	2748	35163	58914	1748,0	268,6	3449,0	5790,4	*Influenza [c]*
Choroby weneryczne	62	54	47	47	6,1	5,3	4,6	4,6	*Veneral diseases*
Szczepieni przeciw wściekliźnie	99	126	118	180	9,8	12,3	11,6	17,7	*Rabies vaccinations*

a Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby. *b* Wskaźnik obliczono na 10 tys. dzieci w wieku do lat 2. *c* Łącznie z podejrzeniami zachorowań.

Ź r ó d ł o: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH (na podstawie rejestru chorób zakaźnych prowadzonego przez stacje sanitarno-epidemiologiczne), Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

a Preliminary data because of specific features of the disease. b Ratio calculated per 10 thous. children up to the age of 2. c Including influenza-like illness.

S o u r c e: data of the National Institute of Public Health – NIH (on the ground of register of infectious diseases kept by sanitary and epidemiological stations), the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venereology of the Medical University of Warsaw.

TABL. 10(162). **OCENA STANU ZDROWIA LUDNOŚCI**
PERCEIVED HEALTH STATUS OF POPULATION

STAN ZDROWIE *HEALTH STATUS*		Ogółem *Total*			W wieku lat *At the age of*				
		ogółem *total*	mężczyźni *males*	kobiety *females*	0-14	15-29	30-49	50-69	70 i więcej *and more*
		w % ogółu ludności danej płci i grupy wieku *in % of total population of given sex and age group*							
Bardzo dobry i dobry.....	2004	59,6	63,3	56,9	89,5	85,6	59,2	25,5	11,5
Very good and good	2009	66,2	69,7	63,3	92,7	93,1	74,2	38,3	13,4
	2014	**65,7**	**68,3**	**63,3**	**88,6**	**90,6**	**78,6**	**37,8**	**15,4**
Taki sobie, ani dobry ani zły	2004	26,3	24,0	28,1	7,7	12,0	30,2	47,7	39,3
Fair	2009	22,1	20,8	23,2	6,3	5,8	20,0	42,1	36,8
	2014	**24,1**	**21,6**	**26,2**	**9,1**	**9,4**	**18,1**	**43,3**	**41,0**
Zły i bardzo zły	2004	14,0	12,7	15,0	2,8	2,3	10,6	26,7	49,3
Bad and very bad	2009	11,7	9,5	13,5	0,9	1,0	5,8	19,6	49,8
	2014	**10,3**	**10,1**	**10,5**	**2,3**	**-**	**3,4**	**18,9**	**43,7**

TABL. 11(163). **LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WAGI CIAŁA**[a]
POPULATION AT THE AGE OF 15 AND MORE BY BODY WEIGHT[a]

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Ogółem *Total*			W wieku lat *At the age of*			
		ogółem *total*	mężczyźni *males*	kobiety *females*	15-29	30-49	50-69	70 i więcej *and more*
		w % ogółu ludności danej płci i grupy wieku *in % of total population of given sex and age group*						
Niedowaga	2004	4,6	2,4	6,7	10,8	2,2	0,9	3,0
Underweight	2009	3,7	1,5	5,6	9,9	2,2	1,2	2,4
	2014	**2,1**	**0,7**	**3,2**	**5,5**	**1,0**	**1,4**	**0,8**
W normie	2004	50,9	47,4	54,2	72,2	51,1	31,4	34,0
Normal	2009	45,0	37,3	51,3	63,0	47,2	33,7	31,6
	2014	**43,4**	**33,9**	**51,2**	**62,5**	**45,9**	**32,5**	**31,6**
Nadwaga	2004	31,3	37,4	25,6	15,0	34,1	42,5	43,5
Overweight	2009	33,9	41,5	27,7	22,0	35,9	38,8	40,3
	2014	**37,1**	**47,1**	**29,0**	**26,5**	**36,7**	**43,3**	**40,3**
Otyłość	2004	13,2	12,9	13,5	2,0	12,6	25,2	19,5
Obesity	2009	17,3	19,7	15,3	5,1	14,7	26,4	25,7
	2014	**17,4**	**18,3**	**16,6**	**5,6**	**16,4**	**22,8**	**27,3**

a Wagę ciała opracowano na podstawie wskaźnika masy ciała (BMI) obliczonego przez podzielenie wagi ciała (w kilogramach) przez wzrost (w metrach do kwadratu) i podano według grup: otyłość – 30,0 i więcej, nadwaga – od 25,0 do 29,99 w normie – od 18,5 do 24,99, niedowaga – poniżej 18,5.

a Body weight was presented on the basis of body mass index (BMI), calculated by dividing the body weight in kilograms by square of the height in metres and was presented by the following groups of BMI values: obesity – 30,0 and more, overweight – 25,0-29,99, normal – 18,5-24,99, underweight – less than 18,5.

TABL. 12(164). **ŻŁOBKI**[a] **I KLUBY DZIECIĘCE**
Stan w dniu 31 XII
NURSERIES[a] *AND CHILDREN'S CLUBS*
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Żłobki.....	11	11	47	54	*Nurseries*
w tym publiczne	11	11	12	14	*of which public*
Oddziały żłobkowe przy przedszkolach	6	5	5	5	*Nursery wards of nursery schools*
Kluby dziecięce	x	x	8	10	*Children's clubs*
w tym publiczne	x	x	3	3	*of which public*
Miejsca:					*Places:*
w żłobkach	925	1266	2352	2631	*in nurseries*
w klubach dziecięcych	x	x	168	224	*in children's clubs*
Dzieci przebywające (w ciągu roku):					*Children staying (during the year)*
w żłobkach	1679	2116	3398	3587	*in nurseries*
w klubach dziecięcych	x	x	179	232	*in children's clubs*
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych[b] na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w miastach.....	52,3	60,0	131,8	147,1	*Places in nurseries and children's clubs*[b] *per 1000 children up to the age of 3 in urban areas*
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych[b]:					*Children staying in nurseries and children's clubs*[b]*:*
na 1000 dzieci w wieku do lat 3	29,8	36,6	78,6	93,2	*per 1000 children up to the age of 3*
na 100 miejsc	93,4	100,2	89,7	94,0	*per 100 places*

a Miejsca i dzieci – łącznie z oddziałami żłobkowymi. *b* Do 2010 r. bez klubów dziecięcych.

a Places and children - including nursery wards. b Until 2010 excluding children's clubs.

TABL. 13(165). **WSPIERANIE RODZINY W 2016 R.**
FAMILY SUPPORT IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem *Total*	*SPECIFICATION*
Świadczenie wychowawcze[a]:		*Child-raising benefit[a]:*
przeciętna miesięczna liczba rodzin otrzymujących świadczenie	63017	*average monthly number of families receiving benefit*
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie	94161	*average monthly number of children to which families receive benefits*
wypłaty świadczenia w tys. zł	422581,7	*benefit payments in thous. zl*
Dodatek wychowawczy[a]:		*Child-rising supplement[a]:*
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka otrzymują dodatek	1797	*average monthly numer of children to which foster families and foster homes receive benefits*
wypłaty świadczenia w tys. zł	7933,5	*benefit payments in thous. zl*
Dodatek do zryczałtowanej kwoty[a]:		*Lump sum supplement[a]:*
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego otrzymują dodatek	28	*average monthly number of children to which family care and education centres receive benefits*
wypłaty świadczenia w tys. zł	125,7	*benefit payments in thous. zl*
Rodziny posiadające Kartę Dużej Rodziny	6930	*Family Large Family Card holder*

a W ramach programu "Rodzina 500+"; dane dotyczą okresu od 1 IV do 31 XII.
a Within the "Family 500+" programme; data concern the period – 1 IV-31 XII.

TABL. 14(166). **PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO**
DAY-SUPPORT CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	placówki – stan w dniu 31 XII *centres – as of 31 XII*				wychowankowie w tys. *residents in thous.*				
O G Ó Ł E M	**86**	**82**	**101**	**96**	**3,7**	**3,2**	**2,9**	**2,7**	***T O T A L***
Opiekuńcze	81	75	84	76	3,5	2,9	2,4	2,1	*General care*
Specjalistyczne	5	7	16	15	0,2	0,2	0,4	0,5	*Specialized*
Pracy podwórkowej	-	-	-	1	-	-	-	0,0	*Street work*
W połączonych formach	-	-	1	4	-	-	0,1	0,2	*In a combination of the forms*

TABL. 15(167). **RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA[a]**
Stan w dniu 31 XII
FAMILY FOSTER CARE[a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Rodziny zastępcze	**1264**	**1367**	**1482**	**1443**	***Foster families***
Spokrewnione	1039	1111	938	906	*Related*
dzieci [b]	1339	1439	1204	1165	*children [b]*
Niezawodowe	197	173	454	440	*Non-professional*
dzieci [b]	307	271	612	583	*children [b]*
Zawodowe [c]	28	83	90	97	*Professional [c]*
dzieci [b]	122	314	333	356	*children [b]*
Rodzinne domy dziecka			**11**	**10**	***Foster homes***
dzieci [d]			66	61	*children [d]*

a Niektóre dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany przepisów prawnych. *b* Do 2011 r. – w wieku do 18 lat, od 2012 r. - w wieku do 25 lat. *c* Do 2011 r. rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem. d W wieku do 25 lat.

a Some data are not fully comparable with data for previous years due to changes of the provisions of the law. b Until 2011 up to the age of 18, since 2012 up to the age of 25. c Until 2011 professional, not related to the child foster families. d Up to the age of 25.

TABL. 16(168). **INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA**[a]
INSTITUTIONAL FOSTER CARE[a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016
	placówki *centres*				wychowankowie *residents*				wolontariusze *volunteers*			
	stan w dniu 31 XII *as of 31 XII*											
Placówki opiekuńczo-wychowawcze *Care and education centres*	12	22	33	33	547	563	545	527[b]	42	39	38	29
interwencyjne ..... *intervention*	1	1	1	1	45	18	23	18	-	-	-	2
rodzinne ..... *family*	2	4	4	4	10	26	32	31	-	-	3	3
socjalizacyjne ..... *socialization*	5	6	22	22	288	144	381	368	7	7	27	16
łączące zadania placówek[c] ..... *combining tasks of the centres*[c]	4	11	6	6	204	375	109	110	35	32	8	8

a Patrz uwagi ogólne, ust. 21 na str. 225. *b* W tym 1 wychowanek w wieku 0-3 lat i 8 w wieku 4–6 lat oraz 11 sierot i 80 niepełnosprawnych. *c* Łączące zadania placówek interwencyjnych, socjalizacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; do 2011 r. – placówki wielofunkcyjne.

a See general notes, item 21 on page 225. b which 1 resident at age 0–3 and at 8 age 4–6, 11 orphans and 80 disabled. c Combining tasks of the intervention, socialization and specialist therapy centres; until 2011 – multi-functional centres.

TABL. 17(169). **POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA**[a]
Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE[a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Domy i zakłady (bez filii)	38	33	42	40	*Homes and facilities (excluding branches)*
Miejsca[b]					*Places*[b]
ogółem.....	2728	2574	2916	2935	*total*
na 10 tys. ludności	27,0	25,2	28,6	28,8	*per 10 thous. population*
Mieszkańcy[b]					*Residents*[b]
ogółem.....	2660	2569	2789	2841	*total*
w tym kobiety	1347	1089	1348	1342	*of which women*
w tym do 18 lat	123	70	86	74	*of which up to age 18*
w tym umieszczeni w ciągu roku	896	822	945	1010	*of which placed within during the year*
na 10 tys. ludności	26,4	25,1	27,4	27,9	*per 10 thous. population*
Osoby oczekujące na umieszczenie	179	223	299	308	*Persons awaiting a place*

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. *b* Łącznie z filiami.

a Including community self-help homes. b Including branches.

TABL. 18(170). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ**[a] **WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW**
Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES[a] *BY GROUPS OF RESIDENTS*
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Domy i zakłady (bez filii)[b]	**38**	**33**	**42**	**40**	***Homes and facilities (excluding branches)***[b]
w których mogą przebywać:					*in which may be:*
osoby w podeszłym wieku	5	6	9	8	*aged persons*
przewlekle somatycznie chorzy	5	7	8	8	*chronically ill with somatic disorders*
dorośli niepełnosprawni intelektualnie	5	4	4	4	*adults mentally retarded*
dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie	5	4	5	5	*children and young mentally retarded*
przewlekle psychicznie chorzy.....	4	5	5	6	*chronically mentally ill*
niepełnosprawni fizycznie	2	6	4	4	*physically handicapped*
matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży.....	3	2	3	3	*mothers with dependent children and pregnant women*
bezdomni.....	8	6	11	9	*homeless*
inne osoby.....	1	2	2	2	*other persons*

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. *b* W dalszym podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców.

a Including community self-help homes. b In the division facilities may be shown several times, because one facility may be designed for few group of residents

TABL. 18(170). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ[a] WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES[a] BY GROUPS OF RESIDENTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Mieszkańcy w domach i zakładach dla [a]: ..	**2660**	**2569**	**2789**	**2841**	***Residents in homes and facilities for [a]:***
osób w podeszłym wieku	452	419	406	322	*aged persons*
przewlekle somatycznie chorych	608	670	793	821	*chronically ill with somatic disorders*
dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	295	259	269	266	*adults mentally retarded*
dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	371	196	291	291	*children and young mentally retarded*
przewlekle psychicznie chorych.....	367	461	462	543	*chronically mentally ill*
niepełnosprawnych fizycznie	285	243	219	216	*physically handicapped*
matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.....	66	53	69	65	*mothers with dependent children and pregnant women*
bezdomnych.....	191	238	264	304	*homeless*
innych osób	25	30	16	13	*other persons*

a Łącznie z filiami.
a Including branches.

TABL. 19(171). **ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ[a]**
SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS[a]

WYSZCZEGÓLNIENIE		Korzystający[b] *Beneficiaries[b]*	Udzielone świadczenia w tys. zł *Benefits granted in thous. zl*	*SPECIFICATION*
O G Ó Ł E M	2005	99585	101383	***T O T A L***
	2010	71391	132074	
	2015	57934	127800	
	2016	**52200**	**128474**	
Pomoc pieniężna		**54163**	**102127**	***Monetary assistance***
w tym:				*of which:*
Zasiłki stałe		9429	47278	*Permanent benefits*
Zasiłki okresowe		16127	28536	*Temporary benefits*
Zasiłki celowe		28414	25706	*Appropriated benefit*
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki		65	231	*Assistance to reach self-dependence and to continue education*
Pomoc niepieniężna		**22488**	**26348**	***Non-monetary assistance***
w tym:				*of which:*
Schronienie		329	759	*Shelter*
Posiłek.....		18871	13317	*Meals*
Ubranie.....		208	26	*Clothing*
Sprawienie pogrzebu		151	369	*Burial*
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze		2875	11817	*Attendance services and specialized attendance services*
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia i na zagospodarowanie		25	59	*Assistance in gaining adequate housing conditions, gaining employment and for running one's own household*

a Patrz uwagi ogólne, ust. 23 na str. 227. *b* W podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie.
Ź r ó d ł o: dane Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego.
a See general notes, item 23 on page 227. b Under the item benefits, recipients may be shown several times.
S o u r c e: data of the Lubuskie Voivodship Office.

DZIAŁ XII

KULTURA. TURYSTYKA. SPORT

Uwagi ogólne

Kultura

1. Książka jest to wydawnictwo zwarte o objętości powyżej 48 stron, broszura – o objętości od 5 do 48 stron. Wydawnictwa te zaliczane są do wydawnictw nieperiodycznych.

2. Gazety i czasopisma są to wydawnictwa periodyczne. **Gazety** (periodyki informacji ogólnej) są to wydawnictwa będące przede wszystkim źródłem informacji o bieżących wydarzeniach krajowych i zagranicznych. **Czasopisma** (inne periodyki) są to wydawnictwa omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne – fachowe i naukowe, a także wydawnictwa urzędowe.

3. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Za **czytelnika** uważa się osobę, która w ciągu roku sprawozdawczego została zarejestrowana w bibliotece i dokonała co najmniej jednego wypożyczenia.

4. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

5. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Jednostki pogrupowano wyodrębniając:

- działalność **teatrów dramatycznych**, obejmującą dramatyczne i lalkowe przedstawienia teatralne,
- działalność koncertową **filharmonii, orkiestr i chórów**.

6. Informacje o działalności **domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic** opracowano na podstawie sprawozdawczości rocznej.

CHAPTER XII

CULTURE. TOURISM. SPORT

General notes

Culture

1. A book *is understood as a publication containing than 48 pages, while a pamphlet contains 5 to 48 pages. These publications are considered to be non-periodic publications.*

2. *Newspapers and magazines are periodic publications.* ***Newspapers*** *(general information periodical) are publications being primarily a source of information regarding current domestic and foreign event.* ***Magazines*** *(other periodicals) are publications addressing social, political and economic, specialized and scientific issues as well as government publications.*

3. *Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the* ***collection*** *of public libraries.*

A ***borrower*** *is a person who in the course of a reporting year was registered at a library and checked out at least one item.*

4. *Information concerning* ***art galleries*** *includes entities, in which exhibiting is the basic type of activity.*

5. *Information regarding* ***theatres and music institutions*** *concerns professional, artistic and entertainment entities conducting regular performances.*

Theatres include entities, independent in regard to their legal, organizational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

Entities are grouped comprising:

- *the activity of* ***dramatic theatres****, including dramatic and puppet theatrical performances,*
- *the concert activity of* ***philharmonic orchestras, orchestras and choirs****.*

6. *Information concerning the activity of* ***cultural centres and establishments, clubs and community centres*** *is based on annual reporting data.*

7. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo). Wśród kin stałych wyróżnia się - **minipleksy** – posiadające od 3 do 7 sal I **multipleksy** - posiadające 8 sal i więcej.

8. Dane o **abonentach radiowych i telewizyjnych** dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających - na mocy szczególnych przepisów - z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych).

Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odbiorników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

7. *Information regarding* ***cinemas*** *concerns the activity of public cinemas, i.e., established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive and magnetic tape).Among fixed cinemas one can distinguish* ***miniplexes*** *- equipped with 3 to 7 screens and* ***multiplexes*** *- equipped with 8 screens and more.*

8. *Data regarding* ***radio and television subscribers*** *concern persons and institutions, which paid the subscription fee in order to use wireless radio and television receivers. The data also concern persons exempt, on the basis of special regulations, from paying the subscription fee (e.g., disabled war and military veterans).*

Data also concern institutions paying the subscription for using radio and television receivers in vehicles.

Turystyka

1. Termin turystyka - zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r. — oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż 1 rok, w dowolnym głównym celu (służbowym lub osobistym, w tym wypoczynkowym) innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy.

2. Baza noclegowa turystyki dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (od 2011 r. posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych; do 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych).

W ramach:

- obiektów hotelowych do grupy „inne obiekty hotelowe" zalicza się te, które nie spełniają wymagań dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi typowe dla hoteli (np. zajazdy, gościńce),
- pozostałych obiektów do grupy „inne obiekty" zalicza się te, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla poszczególnych rodzajów obiektów oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, ośrodki sportowo-rekreacyjne, ośrodki kolonijne, zakłady uzdrowiskowe).

Tourism

1. Tourism*, in accordance with the Regulation No. 692/2011 of the European Parliament and of the Council (EU) in force since 2012, means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a 1 year, for any main purpose (business or personal purpose, including leisure) other than to be employed by a resident entity in the place visited.*

2. Tourist accommodation facilities *include tourist accommodation establishments, i.e. hotels and similar establishments and other facilities (since 2011 with 10 and more bed places; until 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings).*

Within:

- *hotels and similar facilities, the group "other hotel facilities" has covered facilities which do not meet requirements for hotels, motels and boarding houses, but which provide hotel services (e.g. road houses, inns),*
- *other facilities, the group "miscellaneous facilities" includes facilities which do not correspond to conditions expected in particular facilities, and other facilities used for tourism (e.g. student dormitories, boarding schools, weekend and holiday accommodation establishments, sport and recreational centres, holiday youth centres as well as health establishments).*

3. W informacjach o **obiektach** i **miejscach noclegowych turystyki** nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

4. Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazywany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

5. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych lub **pokoi** jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

6. Placówki gastronomiczne w obiektach w turystycznych obiektach noclegowych obejmują zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe. Do barów i kawiarni zaliczono także: winiarnie, piwiarnie, jadłodajnie itp.; do punktów gastronomicznych - także smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety itp.

3. *Facilities and places temporarily unavailable due to expansion, renovation, etc., are not included in data regarding* ***facilities and the number of bed places for tourists.***

4. Foreign tourists *using tourist accommodation establishments are registered according to country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.*

5. Occupancy rate of bed places or rooms *is a relation of the number of bed places or rooms in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation.*

6. Catering establishments *in tourist accommodation establishments include permanent and seasonal catering facilities and outlets. Catering facilities and cafes also include: wine houses, beer halls, canteens, etc.; catering outlets also include fry houses, drink bars, ice-cream parlours, snack bars, etc.*

Sport

1. Dane o organizacjach kultury fizycznej obejmują wybrane organizacje o ogólnokrajowym zasięgu działania (Akademicki Związek Sportowy, Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start", Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe") i dotyczą głównie rekreacji ruchowej, a w przypadku Polskiego Związku Sportu Niepełnosprawnych „Start" - rehabilitacji ruchowej w środowisku niepełnosprawnych.

2. Dane o **klubach sportowych** publikowane są łącznie z uczniowskimi klubami sportowymi UKS i wyznaniowymi klubami sportowymi.

3. W kategoriach ćwiczących, trenerów i instruktorów sportowych w klubach sportowych (tabl. 15) osoba uprawiająca lub prowadząca zajęcia w kilku rodzajach sportu jest wykazywana tylko jeden raz.

Sport

1. *Data regarding* ***physical education organizations*** *include selected organizations with a national scope of activity (the University Sports Association AZS, the Polish Sports Association for the Disabled "Start", the Society for Promotion of Physical Culture, the Association of "Rural Sports Clubs") and primarily concern recreational activity, and in case of the Polish Sports Association for the Disabled "Start" - rehabilitation activity for persons with disabilities.*

2. *Data* ***regarding sports*** *clubs are published including student sports clubs UKS and religious sports clubs.*

3. *In the category of persons practising sports, coaches and sports instructors in sports clubs (table 15) a person practising or conducting training in several kinds of sports is recognized only once, instead of many times, as before.*

W kategoriach ćwiczących w organizacjach kultury fizycznej (tabl. 15) oraz ćwiczących, trenerów i instruktorów sportowych według dziedzin i rodzajów sportu (tabl. 16) jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia lub prowadzi zajęcia w kilku rodzajach sportu.

W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych rodzajów sportu stosuje się różne granice wieku.

4. Informacje o organizacjach kultury fizycznej oraz klubach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

5. Informacje o wybranych obiektach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co cztery lata.

6. W ramach obiektów sportowych:

- boiska znajdujące się w płycie głównej stadionu nie są wykazywane ponownie jako boiska do gier wielkich,
- boiska, na których można przeprowadzić kilka różnych gier (np. koszykówkę, siatkówkę, piłkę ręczną) wykazywane są raz, jako boiska uniwersalne (wielozadaniowe),
- boiska kryte znajdujące się w halach sportowych lub salach gimnastycznych nie są wykazywane oddzielnie, lecz traktowane jako hale sportowe lub sale gimnastyczne w zależności od typu obiektu, w którym się znajdują.

Informacje o obiektach dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych dotyczą obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo lub o innym niż ruchowy rodzaju niepełnosprawności.

Ścieżka rowerowa (droga dla rowerów) jest to droga lub jej część przeznaczona do ruchu rowerów jednośladowych, oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi. Dane dotyczące ścieżek rowerowych obejmują samodzielne drogi dla rowerów (położone w pasie drogi), drogi wydzielone z jezdni, drogi wydzielone z chodnika oraz drogi zawarte w ciągach pieszo-rowerowych. W danych uwzględniono łączną długość ścieżek będących w zarządzie gminy, starostwa powiatowego i urzędu marszałkowskiego (bez długości szlaków rowerowych położonych np. w lesie).

In the category of persons practising sports in physical education organizations (table 15) as well as persons practising sports, coaches and sports instructors according to sports fields and kinds of sports (table 16) one person may be indicated more than once, depending upon the number of sports practiced or taught.

Persons practising sports are classified as either juniors or seniors, depending on age; various age groups are applied for individual sports.

4. *Information on physical education organizations as well as sports clubs has been compiled on the basis of periodic survey conducted every two years.*

5. *Information on selected sport facilities has been compiled on the basis of periodic survey conducted every four years.*

6. *Within sports facilities:*

- *sports fields located on the main surface of the stadium are not recognized again as sports fields for big games,*
- *sports fields on which several different games can be played (e.g. basketball, volleyball, handball) are recognized once as universal and multi-purpose sports fields,*
- *indoor sports fields located in sports halls or gyms are not recognized separately but treated as sports halls or gyms, depending on the type of facility where they are located.*

Information on sports facilities adapted to the needs of the disabled refer to facilities adapted to the needs of people with physical disability and other than physical type of disability.

Cycle path *(bikeway) is a path or its part dedicated to cycling, marked with appropriate traffic signs. Data concerning cycle paths include separated in-roadway bikeways, physically separated in-road bikeways, shared-use paths, shared in-road bikeways. Data include a total length of cycle paths being managed by gmina, powiat and marshal's*
office (excluding length of cycle routes located e.g. in forests).

Kultura
Culture

TABL. 1(172). **KSIĄŻKI I BROSZURY WYDANE**[a]
BOOKS AND PAMPHLETS PUBLISHED[a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Tytuły ogółem	**132**	**264**	**246**	**282**	***Titles total***
Wydawnictwa naukowe	68	145	110	125	*Scientific publications*
Podręczniki dla szkół wyższych	6	6	3	2	*University textbooks*
Wydawnictwa zawodowe	2	5	11	11	*Professional publications*
Podręczniki szkolne	1	-	-	-	*School textbooks*
Wydawnictwa popularne	27	69	78	93	*Popular science*
Literatura piękna razem	28	39	44	51	*Belles-lettres total*
w tym dla dzieci i młodzieży	9	5	4	2	*of which for children and youth*

[a] Według miejsca wydania.
Ź r ó d ł o: dane Biblioteki Narodowej.

[a] *According to published place.*
S o u r c e: data of the National Library.

TABL. 2(173). **GAZETY I CZASOPISMA WYDANE**[a]
NEWSPAPERS AND MAGAZINES PUBLISHED[a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Tytuły ukazujące się ogółem	**118**	**111**	**120**	**124**	***Titles published as specified total***
W tygodniu:					*Weekly:*
6—2 razy	1	2	2	2	*6—2 times*
1 raz	6	5	12	13	*once*
W miesiącu:					*Monthly:*
3—2 razy	14	13	4	4	*3—2 times*
1 raz	29	21	27	29	*once*
1 raz:					*Once:*
na 2 miesiące	11	11	7	6	*bimonthly*
w kwartale	19	23	22	23	*quarterly*
w półroczu	6	8	10	12	*half-yearly*
w roku	12	11	17	17	*yearly*
Nieregularnie	20	17	19	18	*Irregularly*

[a] Według miejsca wydania.
Ź r ó d ł o: dane Biblioteki Narodowej.

[a] *According to published place.*
S o u r c e: data of the National Library.

TABL. 3(174). **BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)**
PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	271	258	253	253	*Libraries (as of 31 XII)*
w tym na wsi	183	173	165	166	*of which in rural areas*
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII)	78	102	88	87	*Library service points (as of 31 XII)*
w tym na wsi	57	62	.	.	*of which in rural areas*
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII)					*Collection (as of 31 XII)*
w tys. wol.	3985,3	3831,9	3677,7	3651,3	*in thous. vol.*
w tym na wsi	1586,1	1455,1	1312,9	1286,1	*of which in rural areas*
Czytelnicy [a] w tys.	203,7	180,2	152,4	149,1	*Borrowers [a] in thous.*
w tym na wsi	47,1	40,0	34,3	33,1	*of which in rural areas*
Wypożyczenia [ab]:					*Loans [ab]:*
w tysiącach woluminów	3914,6	3349,8	2708,1	2674,1	*in thousands volumes*
w tym na wsi	1052,9	856,4	649,5	627,7	*of which in rural areas*
na 1 czytelnika w wol.	19,2	18,6	17,8	17,9	*per borrower in vol.*
w tym na wsi	22,4	21,4	18,9	18,9	*of which in rural areas*

a Łącznie z punktami bibliotecznymi; w 2015 i 2016 r. przyporządkowane w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej. *b* W latach 2005 i 2010 bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

a Including library service points; in 2015 and 2016 assigned with division into urban areas and rural areas according to the parent entity's registered office. b In 2005 and 2010 excluding interlibrary lending.

TABL. 4(175). **MUZEA**
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Muzea i oddziały muzealne [a]	14	15	17	18	*Museums and branches [a]*
Muzealia [a] w tys.	119,4	121,3	133,3	134,9	*Museum [a] exhibits in thous.*
Wystawy czasowe:	162	129	113	111	*Temporary exhibitions:*
własne [b]	116	103	66	59	*own [b]*
obce [c]	46	26	47	52	*exterior [c]*
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	169,9	161,6	233,9	258,0	*Museum and exhibition visitors in thous.*
w tym młodzież szkolna [d]	57,2	42,3	50,8	55,7	*of which primary and secondary school students [d]*

a Stan w dniu 31 XII. *b* W kraju. *c* Krajowe i z zagranicy. *d* Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

a As of 31 XII. b In Poland. c Domestic and foreign. d Visiting museums in organized groups.

TABL. 5(176). **GALERIE SZTUKI**
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016			*SPECIFICATION*
				ogółem *total*	sektor publiczny *public sector*	sektor prywatny *private sector*	
Galerie (stan w dniu 31 XII)	4	5	4	4	3	1	*Galleries (as of 31 XII)*
Wystawy [a]	79	76	58	73	62	11	*Exhibitions [a]*
w tym z zagranicy	7	11	4	3	3	-	*of which foreign*
Ekspozycje [a]	175	78	58	73	62	11	*Expositions [a]*
Zwiedzający w tys.	110,4	38,2	146,2	81,5	80,9	0,6	*Visitors in thous.*

a W kraju.

a In Poland.

TABL. 6(177). **TEATRY I INSTYTUCJE MUZYCZNE**
THEATRES AND MUSIC INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE		Instytucje [a] *Institutions [a]*	Miejsca na widowni w stałej sali [a] *Seats in fixed halls [a]*	Przedstawienia i koncerty [b] *Performances and concerts [b]*	Widzowie i słuchacze [b] w tys. *Audience [b] in thous.*	*SPECIFICATION*
Teatry i instytucje muzyczne	2005	3	1500	797	175,1	***Theatres and music institutions***
	2010	3	1324	3682	435,2	
	2015	4	3019	1205	231,0	
	2016	**4**	**2973**	**5224**	**562,9**	
Teatry		2	1825	522	100,9	*Theatres*
Filharmonie		2	1148	4702	462,0	*Philharmonic halls*

a Stan w dniu 31 XII. *b* Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.
a As of 31 XII. b Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

TABL. 7(178). **CENTRA KULTURY[a], DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE**
Stan w dniu 31 XII
CENTRES OF CULTURE[a], CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS AND COMMUNITY CENTRES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2009	2015	2016 ogółem *total*	2016 miasta *urban areas*	2016 wieś *rural areas*	*SPECIFICATION*
Instytucje	96	90	78	81	47	34	*Institutions*
centra kultury			8	9	7	2	*centres of culture*
domy kultury	26	25	14	14	13	1	*cultural establishments*
ośrodki kultury	33	37	37	38	23	15	*cultural centres*
kluby	4	4	3	3	3	-	*clubs*
świetlice	33	24	16	17	1	16	*community centres*
Pracownie specjalistyczne	161	165	213	234	170	64	*Specialised workshops*
Imprezy (w ciągu roku)	6165	6309	6585	6855	5771	1084	*Events (during the year)*
Uczestnicy imprez (w ciągu roku) w tys.	919,5	971,5	1211,9	978,8	865,7	113,1	*Event participants (during the year) in thous.*
Kursy (w ciągu roku)	69	58	106	92	61	31	*Courses (during the year)*
Absolwenci kursów (w ciągu roku)	1367	1059	1255	1403	948	455	*Course graduates (during the year)*
w tym dzieci i młodzież szkolna [b]	439	487	464	761	404	357	*of which primary and secondary school students [b]*
Grupy (zespoły) artystyczne	396	409	432	459	380	79	*Artistic groups (ensembles)*
Członkowie grup (zespołów) artystycznych.	6511	7170	6925	6854	5679	1175	*Members of artistic groups (ensembles)*
w tym dzieci i młodzież szkolna [b]	3276	3408	4771	4671	3911	760	*of which primary and secondary school students [b]*
Koła (kluby/sekcje)	198	266	690	719	567	152	*Groups (clubs/sections)*
Członkowie kół (klubów/sekcji)	4539	8306	12932	15391	12802	2589	*Members of groups (clubs/sections)*
w tym dzieci i młodzież szkolna [b]	1733	3042	6772	8248	6822	1426	*of which primary and secondary school students [b]*

a W latach 2005-2014 ujmowane w grupie domów kultury lub ośrodków kultury. *b* Do 2013 r. dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat.
U w a g a. Do 2011 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego, co 2 lata.
a n 2005-2014 presented among cultural establishments or cultural centres. b Until 2013 children and youth below the age of 15.
N o t e. Until 2011 data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 8(179). **KINA STAŁE**
FIXED CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Kina (stan w dniu 31 XII)	18	11	12	12	*Cinemas (as of 31 XII)*
w tym miasta	17	9	11	11	*of which urban areas*
Sale projekcyjne (stan w dniu 31 XII)	18	23	25	30	*Screens (as of 31 XII)*
w tym miasta	17	21	24	29	*of which urban areas*
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII) w tys.	4,7	4,3	4,9	5,0	*Seats (as of 31 XII) in thous.*
w tym miasta	4,6	3,9	4,8	4,9	*of which urban areas*
Seanse:					*Screenings:*
w tysiącach	6,0	31,7	32,4	42,9	*in thousands*
w tym miasta	5,9	31,3	32,1	42,7	*of which urban areas*
na 1 kino.....	333	2880	2696	3575	*per cinema*
Widzowie:					*Audience:*
w tysiącach	213,0	882,4	1006,5	1186,3	*in thousands*
w tym miasta	211,3	876,6	1002,2	1181,1	*of which urban areas*
na 1 kino	11836	80217	83873	98858	*per cinema*
na 1 seans	36	28	31	28	*per screening*

TABL. 9(180). **ABONENCI TELEWIZJI KABLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
CABLE TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
O G Ó Ł E M w tys.	**108462**	**126666**	**120943**	**101040**	***T O T A L in thous.***
Na 1000 ludności	107	125	119	99	*Per 1000 population*

Ź r ó d ł o: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.
S o u r c e: data of the Office of Electronic Communications.

TABL. 10(181). **ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI**
Stan w dniu 31 XII
RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	w tys. *in thous.*				na 1000 ludności *per 1000 population*				
Abonenci radiowi.....	265,9	209,3	209,9	209,4	263,5	204,6	206,2	205,9	*Radio subscribers*
miasta.....	186,4	151,0	151,2	150,8	288,0	232,4	228,7	228,4	*urban areas*
wieś	79,5	58,3	58,7	58,6	219,7	156,3	164,4	164,2	*rural areas*
Abonenci telewizyjni.....	258,2	203,1	202,8	202,3	255,8	198,5	199,2	198,8	*Television subscribers*
miasta.....	180,1	145,8	145,2	144,8	278,3	224,3	219,6	219,2	*urban areas*
wieś	78,1	57,3	57,5	57,5	215,6	153,5	161,3	161,1	*rural areas*

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej.
S o u r c e: data of the Polish Post General Directorate.

Turystyka
Tourism

TABL. 11(182). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI** [a]
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016[c]	*SPECIFICATION*
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	**280**	**298**	**288**	**299**	***Facilities (as of 31 VII)***
w tym całoroczne	176	194	201	207	*of which open all year*
Obiekty hotelowe	109	145	131	134	*Hotels and similar facilities*
hotele	52	66	63	65	*hotels*
motele	6	13	14	15	*motels*
pensjonaty	5	9	14	13	*boarding houses*
inne obiekty hotelowe	46	57	40	41	*other hotel facilities*
Pozostałe obiekty	171	153	157	165	*Other facilities*
domy wycieczkowe	3	-	-	-	*excursion hostels*
schroniska i schroniska młodzieżowe	16	15	10	11	*shelters and youth hostels*
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	15	11	7	8	*of which school youth hostels*
kempingi	5	2	3	4	*camping sites*
pola biwakowe	17	21	15	14	*tent camp sites*
ośrodki wczasowe	44	38	28	28	*holiday centres*
ośrodki kolonijne	3	5	4	4	*holiday youth centres*
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	22	28	24	23	*training-recreational centres*
domy pracy twórczej	1	-	-	-	*creative arts centres*
zespoły domków turystycznych	18	21	19	22	*complexes of tourist cottages*
pokoje gościnne	.	.	10	11	*rooms for rent*
kwatery agroturystyczne	.	.	23	26	*agrotourism lodgings*
inne obiekty	42	23	21	22	*miscellaneous facilities*
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	**17945**	**20283**	**18570**	**19023**	***Bed places (as of 31 VII)***
w tym całoroczne	9347	10619	10840	10989	*of which open all year*
Obiekty hotelowe	5952	7484	7372	7539	*Hotels and similar facilities*
hotele	3655	4597	4612	4614	*hotels*
motele	208	541	651	687	*motels*
pensjonaty	219	453	691	678	*boarding houses*
inne obiekty hotelowe	1870	1893	1418	1560	*other hotel facilities*
Pozostałe obiekty	11993	12799	11198	11484	*Other facilities*
domy wycieczkowe	128	-	-	-	*excursion hostels*
schroniska i schroniska młodzieżowe	686	719	398	475	*shelters and youth hostels*
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	651	528	303	390	*of which school youth hostels*
kempingi	503	177	509	605	*camping sites*
pola biwakowe	1715	1980	1830	1665	*tent camp sites*
ośrodki wczasowe	4683	3557	2856	2894	*holiday centres*
ośrodki kolonijne	478	808	589	559	*holiday youth centres*
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	1853	2882	2447	2568	*training-recreational centres*
domy pracy twórczej	30	-	-	-	*creative arts centres*
zespoły domków turystycznych[b]	1004	1440	1148	1339	*complexes of tourist cottages*[b]
pokoje gościnne	.	.	164	191	*rooms for rent*
kwatery agroturystyczne	.	.	378	439	*agrotourism lodgings*
inne obiekty	913	1236	879	749	*miscellaneous facilities*

a W latach 2005 i 2010 bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; w latach 2015 i 2016 dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. *b* Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu. *c* Dane za 2016 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a In 2005 and 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015 and 2016 concern establishments possessing 10 and more bed places. b Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages. c Data for 2016 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

TABL. 11(182). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI** [a] **(dok.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS [a] *(cont.)*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016[c]	*SPECIFICATION*
Korzystający z noclegów	**542296**	**625965**	**615913**	**641323**	***Tourists accommodated***
w tym turyści zagraniczni	153693	160148	153841	154096	*of which foreign tourists*
Obiekty hotelowe	417261	479221	466297	485865	*Hotels and similar facilities*
hotele	274587	337284	325900	344343	*hotels*
motele	27916	41636	48997	48496	*motels*
pensjonaty	10937	13218	28340	28797	*boarding houses*
inne obiekty hotelowe	103821	87083	63060	64229	*other hotel facilities*
Pozostałe obiekty	125035	146744	149616	155458	*Other facilities*
domy wycieczkowe	5225	-	-	-	*excursion hostels*
schroniska i schroniska młodzieżowe	13003	11128	2734	2649	*shelters and youth hostels*
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	12714	6516	2127	2107	*of which school youth hostels*
kempingi	2050	1192	5147	4620	*camping sites*
pola biwakowe	7619	3698	9046	6994	*tent camp sites*
ośrodki wczasowe	44926	41722	47261	47743	*holiday centres*
ośrodki kolonijne	3225	5215	3347	3311	*holiday youth centres*
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	23600	52016	42966	49087	*training-recreational centres*
domy pracy twórczej	217	-	-	-	*creative arts centres*
zespoły domków turystycznych[b]	9859	13985	12527	13843	*complexes of tourist cottages*[b]
pokoje gościnne	.	.	3443	3976	*rooms for rent*
kwatery agroturystyczne	.	.	6496	6609	*agrotourism lodgings*
inne obiekty	15311	17788	16649	16626	*miscellaneous facilities*
Udzielone noclegi	**1190923**	**1319987**	**1289145**	**1387945**	***Nights spent (overnight stay)***
w tym turystom zagranicznym	240663	225893	270801	300496	*of which foreign tourists*
Obiekty hotelowe	631710	723223	716840	770299	*Hotels and similar facilities*
hotele	396532	485488	505228	545836	*hotels*
motele	28070	50137	58685	60164	*motels*
pensjonaty	17657	26079	55053	61567	*boarding houses*
inne obiekty hotelowe	189451	161519	97874	102732	*other hotel facilities*
Pozostałe obiekty	559213	596764	572305	617646	*Other facilities*
domy wycieczkowe	8993	-	-	-	*excursion hostels*
schroniska i schroniska młodzieżowe	35733	27403	27763	31760	*shelters and youth hostels*
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	34217	19351	25031	29654	*of which school youth hostels*
kempingi	8050	9991	23274	23823	*camping sites*
pola biwakowe	36665	20676	38159	29518	*tent camp sites*
ośrodki wczasowe	243876	174952	196409	197905	*holiday centres*
ośrodki kolonijne	23385	34445	20249	18945	*holiday youth centres*
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	101875	193783	157677	187250	*training-recreational centres*
domy pracy twórczej	931	-	-	-	*creative arts centres*
zespoły domków turystycznych[b]	42317	58506	44402	52949	*complexes of tourist cottages*[b]
pokoje gościnne	.	.	7785	12951	*rooms for rent*
kwatery agroturystyczne	.	.	22490	23466	*agrotourism lodgings*
inne obiekty	57388	77008	34097	39079	*miscellaneous facilities*

a W latach 2005 i 2010 bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; w latach 2015 i 2016 dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. *b* Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu. *c* Dane za 2016 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a In 2005 and 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015 and 2016 concern establishments possessing 10 and more bed places. b Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages. c Data for 2016 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

TABL. 12(183). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI** [a]
FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016[c]	*SPECIFICATION*
Korzystający z noclegów	**153693**	**160148**	**153841**	**154096**	***Tourists accommodated***
Obiekty hotelowe	140541	151190	142779	143245	*Hotels and similar facilities*
hotele	113037	123683	110398	110716	*hotels*
motele	11126	15802	15128	14229	*motels*
pensjonaty	2107	1710	7666	7695	*boarding houses*
inne obiekty hotelowe	14271	9995	9587	10605	*other hotel facilities*
Pozostałe obiekty	13152	8958	11062	10851	*Other facilities*
domy wycieczkowe	1324	-	-	-	*excursion hostels*
schroniska młodzieżowe	613	487	1083	965	*youth hostels*
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	582	358	1048	916	*of which school youth hostels*
kempingi	726	30	240	123	*camping sites*
pola biwakowe	276	277	346	362	*tent camp sites*
ośrodki wczasowe	1648	1610	2674	2763	*holiday centres*
ośrodki kolonijne	-	-	-	6	*holiday youth centres*
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	1354	1943	3117	3446	*training-recreational centres*
zespoły domków turystycznych[b]	798	748	672	684	*complexes of tourist cottages*[b]
pokoje gościnne	.	.	241	150	*rooms for rent*
kwatery agroturystyczne	.	.	412	566	*agrotourism lodgings*
inne obiekty	6413	3850	2277	1786	*miscellaneous facilities*
Udzielone noclegi	**240663**	**225893**	**270801**	**300496**	***Nights spent (overnight stay)***
Obiekty hotelowe	186327	199710	215484	239821	*Hotels and similar facilities*
hotele	148159	158175	167250	188285	*hotels*
motele	11261	17242	16276	14795	*motels*
pensjonaty	5627	3202	16742	18048	*boarding houses*
inne obiekty hotelowe	21280	21091	15216	18693	*other hotel facilities*
Pozostałe obiekty	54336	26183	55317	60675	*Other facilities*
domy wycieczkowe	1831	-	-	-	*excursion hostels*
schroniska i schroniska młodzieżowe	1216	1637	20168	21028	*shelters and youth hostels*
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	984	1370	20034	20862	*of which school youth hostels*
kempingi	1408	41	695	234	*camping sites*
pola biwakowe	816	793	1153	789	*tent camp sites*
ośrodki wczasowe	9963	10275	19446	20781	*holiday centres*
ośrodki kolonijne	-	-	-	66	*holiday youth centres*
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	5206	4863	5414	9741	*training-recreational centres*
zespoły domków turystycznych[b]	2814	2449	2562	2524	*complexes of tourist cottages*[b]
pokoje gościnne	.	.	712	276	*rooms for rent*
kwatery agroturystyczne	.	.	1487	2053	*agrotourism lodgings*
inne obiekty	31082	6125	3680	3183	*miscellaneous facilities*

a W latach 2005 i 2010 bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; w latach 2015 i 2016 dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. *b* Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu. *c* Dane za 2016 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a In 2005 and 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015 and 2016 concern establishments possessing 10 and more bed places. b Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages. c Data for 2016 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

TABL. 13(184). **WYKORZYSTANIE BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI** [ab]
OCCUPANCY IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS [ab]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016[c]	2005	2010	2015	2016[c]	*SPECIFICATION*
	stopień wykorzystania miejsc noclegowych *occupancy rate of bed places*				stopień wykorzystania pokoi *occupancy rate of rooms*				
Obiekty hotelowe	29,8	26,9	27,1	28,2	35,26	33,34	33,6	35,7	*Hotels and similar facilities*
hotele	29,8	30,4	30,3	31,9	35,49	36,72	37,1	40,2	*hotels*
motele	35,3	26,7	24,8	23,9	48,02	36,23	33,4	33,2	*motels*
pensjonaty	25,3	16,5	24,0	26,3	25,62	21,65	30,0	32,6	*boarding houses*
inne obiekty hotelowe	29,8	21,8	19,2	19,2	34,16	26,88	23,4	23,5	*other hotel facilities*
Pozostałe obiekty	27,4	27,9	27,3	29,6	x	x	x	x	*Other facilities*

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 241. *b* W latach 2005 i 2010 bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; w latach 2015 i 2016 dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. *c* Dane za 2016 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a See general notes, item 4 on page 241. b In 2005 and 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015 and 2016 concern establishments possessing 10 and more bed places. c Data for 2016 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

TABL. 14(185). **PLACÓWKI GASTRONOMICZNE W BAZIE NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**
Stan w dniu 31 VII
CATERING ESTABLISHMENTS IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS
As of 31 VII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Restauracje *Restaurants*	Bary *Bars*	Stołówki *Canteens*	Punkty gastronomiczne *Food stands*	*SPECIFICATION*
O G Ó Ł E M 2005	75	77	47	47	***T O T A L***
2010	116	89	50	29	
2015	101	67	44	17	
2016[a]	**107**	**66**	**39**	**13**	
Obiekty hotelowe	91	32	8	3	*Hotels and similar facilities*
hotele	52	16	4	1	*hotels*
motele	13	2	-	-	*motels*
pensjonaty	10	5	1	-	*boarding houses*
inne obiekty hotelowe	16	9	3	2	*other hotel facilities*
Pozostałe obiekty	16	34	31	10	*Other facilities*
schroniska młodzieżowe	-	-	3	-	*youth hostels*
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	-	-	2	-	*of which school youth hostels*
kempingi	-	1	1	1	*camping sites*
pola biwakowe	-	-	2	-	*tent camp sites*
ośrodki wczasowe	6	9	5	2	*holiday centres*
ośrodki kolonijne	-	-	2	-	*holiday youth centres*
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	5	10	11	1	*training-recreational centres*
zespoły domków turystycznych	-	9	4	3	*complexes of tourist cottages*
pokoje gościnne	2	1	1	-	*rooms for rent*
kwatery agroturystyczne	-	-	1	1	*agrotourism lodgings*
pozostałe obiekty	3	4	1	2	*Other facilities*

a Dane za 2016 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a Data for 2016 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

Sport
Sport

TABL. 15(186). **ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE**
Stan w dniu 31 XII
PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS AND SPORTS CLUBS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006	2014	2016	*SPECIFICATION*
ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ				*PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS*
Jednostki organizacyjne	167	66	60	*Organizational entities*
Członkowie	9986	3174	2798	*Members*
Ćwiczący [a]	7718	2894	2649	*Persons practising sports* [a]
KLUBY SPORTOWE				*SPORTS CLUBS*
Jednostki organizacyjne	373	426	485	*Organizational entities*
Członkowie	24750	25282	29003	*Members*
Ćwiczący	23169	24470	30474	*Persons practising sports*
mężczyźni	17809	18569	23765	*males*
kobiety	5360	5901	6709	*females*
w wieku do 18 lat	16659	17045	20626	*aged up to 18*
Sekcje sportowe	726	658	718	*Sports sections*
Trenerzy	280	461	833	*Coaches*
Instruktorzy sportowi	616	633	553	*Sports instructors*
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	366	287	246	*Other persons conducting sports activities*

[a] Dane szacunkowe.
U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

[a] *Estimated data.*
N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 16(187). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH W 2016 R.**
Stan w dniu 31 XII
SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS IN 2016
As of 31 XII

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTÓW	Sekcje *Sections*	Ćwiczący *Persons practising sports*			Trenerzy *Coaches*	Instruktorzy sportowi *Sports instructors*	*SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS*
		ogółem *total*	z liczby ogółem *of total*				
			kobiety *females*	juniorzy i juniorki *juniors*			
Akrobatyka [a]	11	734	617	722	15	14	*Acrobatics [a]*
Badminton	6	160	66	113	1	4	*Badminton*
Boks	6	119	8	61	1	6	*Boxing*
Brydż sportowy	6	94	39	4	1	-	*Bridge*
Hokej	9	232	45	176	8	2	*Hockey*
Jeździectwo [a]	18	265	168	73	3	24	*Equestrian sport [a]*
Judo	14	777	242	668	8	20	*Judo*
Kajakarstwo klasyczne	6	218	74	184	9	7	*Classic canoeing*
Karate [a]	15	797	248	633	10	25	*Karate [a]*
Kick-boxing	10	526	112	290	9	15	*Kick-boxing*
Kolarstwo szosowe	5	112	22	95	3	1	*Road cycling*
Kolarstwo torowe	2	63	14	59	2	-	*Track cycling*
Koszykówka	22	1310	747	1187	44	22	*Basketball*
Lekkoatletyka	23	934	379	680	25	34	*Athletics*
Łucznictwo	3	62	22	44	3	2	*Archery*
Pięciobój nowoczesny	1	46	16	40	2	8	*Modern pentathlon*
Piłka nożna	249	14440	576	9701	484	99	*Football*
Piłka ręczna	32	1340	562	1232	37	33	*Handball*
Piłka siatkowa	57	1871	756	1550	53	45	*Volleyball*
Pływanie	11	918	451	877	26	9	*Swimming*
Podnoszenie ciężarów	4	64	14	13	1	9	*Weight lifting*
Sport motorowy [a]	13	196	20	102	8	5	*Motorsport [a]*
Strzelectwo sportowe [a]	16	838	144	206	16	25	*Sport shooting [a]*
Szachy	10	538	98	381	2	15	*Chess*
Taniec sportowy	4	192	155	157	1	6	*Sport dance*
Taniec towarzyski	3	150	90	148	1	5	*Ballroom dance*
Tenis	12	393	144	302	4	12	*Tennis*
Tenis stołowy	32	670	174	405	18	31	*Table tennis*
Wioślarstwo	1	64	25	52	1	3	*Rowing*
Zapasy w stylu klasycznym	5	201	10	200	5	3	*Greco-Roman wrestling*
Zapasy w stylu wolnym	3	35	35	35	3	3	*Free style wrestling*
Żeglarstwo [a]	2	35	4	-	-	3	*Sailing [a]*

a Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).
a A sports field (consists of number of related kinds of sports).

TABL. 17(188). **WYBRANE OBIEKTY SPORTOWE[a] W 2014 R.**
Stan w dniu 31 XII
SELECTED SPORTS FACILITIES[a] IN 2014
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem *Total*	W tym dostosowane do niepełnosprawnych osób ćwiczących *Of which adapted for the disabled persons practicing sports*	*SPECIFICATION*
Stadiony	77	24	*Stadiums*
w tym piłkarskie	35	11	*of which football*
Boiska do gier wielkich[b]	264	40	*Fields for big games[b]*
w tym piłkarskie	264	40	*of which football*
Boiska do gier małych[b]	119	28	*Fields for small games[b]*
w tym:			*of which;*
koszykówki	16	7	*basketball*
piłki ręcznej	9	4	*handball*
piłki siatkowej	10	3	*volleyball*
Boiska uniwersalne – wielozadaniowe	80	40	*Universal and multipurpose sports fields*
Korty tenisowe	61	18	*Tennis courts*
Hale sportowe	28	20	*Sports halls*
Sale gimnastyczne[c]	26	11	*Gyms[c]*
Pływalnie	20	11	*Swimming pools*
Tory sportowe	11	4	*Sports tracks*
Lodowiska sztuczne mrożone	5	1	*Artificial skating rinks*
Ścieżki rowerowe[d] w km	463,7	.	*Bicycle paths[d] - length in km*

a Bez obiektów przyszkolnych. *b* Łącznie z obiektami niepełnowymiarowymi. *c* Łącznie z salami pomocniczymi. *d* Bez szlaków rowerowych.

a Excluding schools facilities. b Including non-full-size facilities. c Including auxiliary gym. d Excluding bicycle trails.

DZIAŁ XIII
NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Uwagi ogólne

Nauka i technika

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) obejmuje:

– **badania podstawowe**, tj. oryginalne prace badawcze eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobywania nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne;

– **badania stosowane** (w tym badania przemysłowe), tj. prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy zorientowanej przede wszystkim na zastosowanie w praktyce. Prowadzone są w celu opracowywania nowych produktów, procesów i usług. Badania te uwzględniają tworzenie elementów składowych złożonych, budowę prototypów w środowisku laboratoryjnym lub w środowisku symulującym istniejące systemy;

– **prace rozwojowe**, tj. nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów i usług.

Dane z zakresu działalności badawczej i rozwojowej prezentuje się zgodnie z metodologią stosowana przez Eurostat w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)** oraz w układzie **sektorów instytucjonalnych**.

Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 995/2012 z dnia 26 X 2012 r. statystyki dotyczące działalności badawczo-rozwojowej na poziomie regionalnym za 2016 r. zostały opracowane na podstawie danych jednostek lokalnych. Wzorem lat ubiegłych dane dotyczące podmiotów w tabl, 1 opracowano metodą przedsiębiorstw.

1. Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej obejmują:

1) **podmioty wyspecjalizowane badawczo**, tj. podmioty, których głównym (statutowym) celem działalności jest prowadzenie badan naukowych i prac rozwojowych, bądź ich bezpośrednie wsparcie; są to:
   a) instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk; działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 572, z późniejszymi zmianami),
   b) instytuty badawcze działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o instytutach badawczych (tekst jednolity Dz. U. 2017, poz. 1158),
   c) szkoły wyższe,

CHAPTER XIII
SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY

General notes

Science and technology

Research and development (R&D) comprise all activities consisting in conducting and supporting scientific research and experimental methodological manner, undertaken to increase the stock of knowledge of humankind , culture and society, and to devise new applications of available knowledge.

Research and development (R&D) includes:

– ***basic research**, i.e. experimental or theoretical work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundation of phenomena and observable facts, without any particular application or use in view;*

– ***applied research** (of which industrial research), i.e. research undertaken in order to acquire new knowledge, directed primarily towards application or use in practice. It is conducted to develop new products, processes and services or to bring about a significant improvement in existing products, processes and services. This type of research comprises the creation of components of complex systems, construction of prototypes in laboratory or in environment simulating existing systems;*

– ***experimental development**, i.e. acquiring, combining, shaping and using existing scientific, technological, business and other relevant knowledge and skills for the purpose of producing plants and arrangements of designs for new, altered or improved products, processes and services.*

*Data on research and development are presented with methodology applied by Eurostat, in a breakdown by **Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE Rev. 2)** and by **institutional sectors**.*

According to Commission Implementing Regulation (EU) No 995/2012 of 26 X 2012 statistics on Research and Development at regional level for 2015 have been compiled on the basis of local units data. As in previous years, data on entities in table 1 were compiled using an enterprise method.

***1.** Information regarding research and development covers:*

*1) **dedicated research entities**, i.e. entities whose main (statutory) aim is conducting scientific research and experimental development or their direct support; they include*
   a) scientific institutes of the Polish Academy of Sciences operating on the basis of the Law on the Polish Academy of Sciences, dated 30 IV 2010 (uniform text Journal of Laws 2016, item 572, with later amendments),
   b) research institutes operating on the basis of the Law on the Research Institutes, dated 30 IV 2010 (uniform text Journal of Laws 2017, item 1158),
   c) higher education institutions,

d) pozostałe, tj. pozostałe podmioty zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe" oraz inne powiązane z nimi instytucjonalnie jednostki pomocnicze lub nadzorujące, zaklasyfikowane bądź niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe";

2) **podmioty gospodarcze**, które obok swojej podstawowej działalności, prowadzą prace badawczo-rozwojowe;

2. Do **pracujących** (do 2015 r. zatrudnionych) w działalności badawczej i rozwojowej zaliczono:

1) w kategorii **pracowników naukowo-badawczych**:
   a) pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych, badawczo-technicznych, inżynieryjnych i technicznych w wyspecjalizowanych badawczo oraz uczestników studiów doktoranckich prowadzących prace badawczo-rozwojowe,
   b) pracowników naukowych i innych pracujących w działalności badawczej i rozwojowej w podmiotach gospodarczych prowadzących prace badawczo-rozwojowe;
2) w kategorii **techników i pracowników równorzędnych** – pracowników, którzy uczestniczą w działalności badawczej i rozwojowej wykonując zadania naukowe i techniczne zazwyczaj pod kierunkiem pracowników naukowo-badawczych;
3) w kategorii **pozostały personel** - pracowników na stanowiskach robotniczych oraz administracyjno-ekonomicznych uczestniczących w realizacji prac badawczo-rozwojowych lub bezpośrednio z nimi związanych.

3. Dane o **pracujących** (do 2015 r. zatrudnionych), dotyczą osób bezpośrednio zaangażowanych w prace B+R; podawane są w dwóch ujęciach, tj. w osobach i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby faktycznie pracujących w działalności badawczo-rozwojowej. Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawcza i rozwojową.

Dane o **pracujących – personelu wewnętrznym** (w osobach i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy) w 2016 r. obejmują pracujących w danej jednostce w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy. Dane do 2015 r. prezentowane:

1) w osobach obejmowały wyłącznie zatrudnionych w ramach etatowego czasu pracy,
2) w tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy obejmowały zatrudnionych w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy oraz niezatrudnionych w danej jednostce, a wykonujących na jej rzecz prace B+R na podstawie umów cywilno-prawnych

W 2016 r. osoby niezatrudnione w danej jednostce, a wykonujące na jej rzecz prace B+R w ramach umów cywilno-prawnych lub nieodpłatnie (na zasadzie wolontariatu), zaliczane są do **personelu zewnętrznego**.

4. Nakłady na działalność badawczo-rozwojową obejmują **nakłady wewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł

d) other, i.e. other entities classified into NACE Rev. 2 division 72 "Scientific research and development" or other institutionally linked auxiliary or supervising units, classified or unclassified into NACE Rev. 2 division 72 "Scientific research and development";

*2) **economic entities** which apart from their main activity conduct research and development;*

***2. Employed persons** (up to 2015 employees) in R&D*

*1) **researchers (RSE)**:*

a) researchers, academics, research and technical assistants, engineering and technical assistants employed in dedicated research units and students of doctoral studies conducting R&D,

b) researchers and other staff employed in R&D in economic entities conducting R&D;

*2) **technicians and equivalent staff** are persons who participate in R&D by performing scientific and technical tasks, normally under the supervision of researchers;*

*3) **other supporting staff** include skilled and unskilled craftsmen, secretarial and clerical staff participating in R&D projects or directly associated with such projects.*

***3.** Data on **employed persons** (up to 2015 employees) cover personnel directly engaged in R&D; data are presented in two approaches, i.e. persons and full-time equivalents.*

***Full-time equivalent (FTE)** is a conversion unit used to determine the number of person actually employed in research and development. One FTE equals one person-year spent exclusively on R&D.*

*Data on **employed persons – internal personnel** (in persons and full-time equivalents) in 2016 covered persons employed in a given entity under employment contracts and civil law contracts. Data up to 2015 presented in:*

1) persons covered only employees under employment contracts,

2)full-time equivalents covered employees employment contracts and civil law contracts as well as persons not employed in a given entity but performing R&D for it under of civil law contracts.

*In 2016 persons not employed in a given entity but performing R&D for it under civil law contracts or without remuneration (voluntary work) were included in **external personnel**.*

***4.** Expenditures on research and development include **internal expenditures**, including the value of research and development works of a given entity carried out by their own research facilities, regardless of their sources of financing, as*

ich finansowania, a w przypadku nakładów na działalność innowacyjną w przemyśle obejmują również **nakłady zewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych w danej jednostce nabytych od innych jednostek (krajowych i zagranicznych).

Nakłady inwestycyjne na działalność B+R obejmują nakłady poniesione na środki trwałe łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej niezbędnej do wykonania określonych prac B+R, spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych. W 2016 r. zawierają także m.in. nakłady poniesione na wartości niematerialne i prawne oraz oprogramowanie komputerowe, które do 2015 r. zaliczano do nakładów bieżących.

5. Dane o nakładach na działalność badawczą i rozwojową prezentuje się w układzie **sektorów instytucjonalnych**, według kryteriów zbieżnych ze stosowanymi w systemie rachunków narodowych. Dodatkowo wyodrębniono sektor szkolnictwa wyższego. Sektory instytucjonalne występują zarówno jako **sektory wykonawcze**, obejmujące krajowe grupy podmiotów prowadzące badania naukowe i prace rozwojowe, wydatkujące środki na te działalność, jak i **sektory finansujące**, z których środki te pochodzą. Wyróżnia się następujące sektory instytucjonalne:

1) **sektor rządowy** – podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych w systemie rachunków narodowych z wyłączeniem publicznych szkół wyższych;
2) **sektor przedsiębiorstw** – krajowe podmioty gospodarcze, klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektorów przedsiębiorstw niefinansowych, instytucji finansowych oraz gospodarstw domowych, z wyłączeniem prywatnych szkół wyższych;
3) **sektor szkolnictwa wyższego** – krajowe szkoły wyższe: publiczne i prywatne (w tym organizacji wyznaniowych) oraz podległe im instytuty, centra badawcze i kliniki. Od 2016 r. do tego sektora zaliczane są również instytuty naukowe PAN oraz instytuty badawcze prowadzące studia doktoranckie;
4) **sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych** – krajowe podmioty klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, z wyłączeniem szkół wyższych organizacji wyznaniowych;
5) **zagranica** – wyłącznie wśród sektorów finansujących i obejmuje jednostki będące nierezydentami, które dokonują transakcji z jednostkami instytucjonalnymi będącymi rezydentami lub mającymi inne powiązania gospodarcze z rezydentami. Włączone tu są instytucje i organy Unii Europejskiej oraz organizacje międzynarodowe i ponadnarodowe.

*well as in case of expenditures on innovation activities in industry include **external expenditures**, including the value of research and development works of a given entity purchased from other (national and foreign) entities.*

***Capital R&D expenditures** include expenditures on fixed assets together with costs of purchasing or manufacturing research equipment necessary for performing particular R&D projects, meeting the criteria for inclusion in fixed assets, but not included in records of fixed assets until completion of the project. In 2016 they included also i.a. expenditures on intangible assets and computer software which up to 2015 were included in current expenditures.*

***5.** Data on expenditures on research and development are presented in a breakdown by **institutional sectors**, on the basis of criteria coinciding with the ones used in the system of national accounts. Additionally, higher education sector was distinguished. Institutional sectors are distinguished as **performance sectors** covering national groups of entities conducting R&D, spending funds on this activity and **financing sectors** which provide outlays on research and development. The following institutional sectors can be distinguished:*

*1) **government sector** –entities (of general government sector in the system of national accounts; excluding higher education institutions;*
*2) **business enterprise sector** – national economic entities classified in the system of national accounts into non-financial corporations, financial corporations or households sector; excluding private higher education institutions;*
*3) **higher education sector** – national higher education institutions: public and private (of which of religious organisation) and institutes, research centres or clinics supervised by them. Since 2016 this sector has included scientific institutes of the Polish Academy of Sciences and research institutes offering doctoral studies;*
*4) **private non-profit sector** – national entities classified in the system of national accounts into non-profit institutions serving households; excluding higher education institutions of religious organisations;*
*5) **abroad** – only distinguished among financing sectors and covers non-resident units carrying out transactions with resident institutional units or units which have other economic connections with residents. European Union institutions and bodies as well as international and transnational organisations are included.*

6. W tablicach działu wyodrębniono sześć podstawowych dziedzin nauk zgodnie z Klasyfikacją Dziedzin Nauki i Techniki OECD, tj. nauki: przyrodnicze, inżynieryjne i techniczne, medyczne i nauki o zdrowiu, rolnicze i weterynaryjne, społeczne oraz humanistyczne łącznie ze sztuką.

7. Działalność innowacyjna obejmuje szereg działań o charakterze badawczym (naukowym), technicznym, organizacyjnym, finansowym i handlowym, których celem jest opracowanie i wdrożenie innowacji. Prezentowane w dziale dane obejmują działalność innowacyjną w przemyśle i dotyczą opracowywania i wdrażania (wprowadzania na rynek) nowych lub istotnie ulepszonych, w zakresie swoich cech i zastosowań, produktów (wyrobów, usług) - **innowacja produktowa** oraz zastosowania nowych lub istotnie ulepszonych metod produkcji, a także z zakresu logistyki, zaopatrzenia, dystrybucji i wspierających procesy w przedsiębiorstwie - **innowacja procesowa**, przy czym produkty te i procesy są nowe przynajmniej z punktu widzenia wprowadzającego je przedsiębiorstwa.

Nakłady na działalność innowacyjną obejmują nakłady na: badania naukowe i prace rozwojowe (B+R), zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych (gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw — patenty, wynalazki nieopatentowane, licencje, ujawnienia *know-how*, znaki towarowe itp.), zakup oprogramowania, nakłady inwestycyjne na środki trwałe niezbędne do wprowadzenia innowacji (maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia, środki transportu, budynki, budowle oraz grunty), szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną, marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów oraz pozostałe przygotowania do wprowadzenia innowacji produktowych i procesowych.

Produkt nowy jest to produkt (wyrób lub usługa), który różni się znacząco swoimi cechami lub przeznaczeniem od produktów dotychczasowych.

Produkt istotnie ulepszony jest to produkt (wyrób lub usługa) już istniejący, który został znacząco udoskonalony poprzez zastosowanie nowych materiałów, komponentów oraz innych cech zapewniających lepsze działanie produktu.

8. Wynalazek podlegający opatentowaniu - bez względu na dziedzinę techniki - jest to nowe rozwiązanie, posiadające poziom wynalazczy, tzn. niewynikające dla znawcy w sposób oczywisty ze stanu techniki, nadające się do przemysłowego stosowania.

6. *Six main fields of science were listed in the chapter tables according to Fields of Science and Technology Classification of OECD, i.e. natural sciences, engineering and technology, medical and health sciences, agricultural and veterinary sciences, social sciences as well as humanities including the arts.*

7. Innovation activity *comprises many different scientific, technological, organizational, financial and commercial actions aimed at developing and implementing innovations. Data presented in the section include innovation activity in industry and concern the development and implementation (introduction on the market) of new or significantly improved products (goods and services) with regard to their features and applications -* ***product innovation*** *and applications of new or significantly improved production methods and those in the area of logistics, supply, distribution and methods supporting processes in enterprises -* ***process innovation*** *in which this products and processes are novel at least for the enterprise.*

Expenditures on innovation *activity include expenditures on: R&D, acquisition of knowledge from external sources (complete technology in the form of documentation and rights — patents, non-patented inventions, licences, disclosures of know-how, trademarks etc.), acquisition of software, capital expenditures on fixed assets required for introduction of innovations (machinery, technical equipment, tools, transport equipment, buildings constructions and land), personnel training connected with innovation activity, marketing connected with new or significantly improved products and other preparations for the implementation of product and process innovations.*

A ***new product*** *is a product (good or service) that differs significantly in its characteristics or intended uses from the previous products.*

A ***significantly improved*** *product is an existing product (good or service) which has been significantly improved through the use of new materials, components and other characteristics that enhance the performance of this product.*

8. *A* ***patentable invention*** *- regardless of the field of technology - is any new solution which involves an inventive step, i.e. which for an expert does not obviously result from the state of the art and which is capable of industrial application.*

9. Wzór użytkowy podlegający ochronie jest to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci.

Społeczeństwo informacyjne

1. Prezentowane informacje opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań dotyczących wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych, przeprowadzonych metodą reprezentacyjną według zharmonizowanej metodologii stosowanej w krajach Unii Europejskiej.

2. Dane o **przedsiębiorstwach** dotyczą podmiotów gospodarczych w których liczba pracujących przekracza 9 osób i zaliczanych według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) do wybranych sekcji: Przetwórstwo przemysłowe, Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja, Budownictwo, Handel; naprawa pojazdów samochodowych, Transport i gospodarka magazynowa, Zakwaterowanie i gastronomia, Informacja i komunikacja, Obsługa rynku nieruchomości, Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (z wyłączeniem działalności weterynaryjnej), Administrowanie i działalność wspierająca, Pozostała działalność usługowa – naprawa i konserwacja komputerów i sprzęt komunikacyjnego.

3. Pojęcie **administracja publiczna** odnosi się do organów świadczących usługi publiczne, jak i prowadzących typową działalność administracyjną. Możemy do nich zaliczyć na przykład organy podatkowe, instytucje ubezpieczeń społecznych, organy publicznej służby zdrowia, instytucje związane z ochroną środowiska i pozostałe prowadzące działalność publiczną. Administracja publiczna może być szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego.

4. Handel elektroniczny prowadzony przez przedsiębiorstwa polega na składaniu zamówienia (zakup) lub przyjmowaniu przez przedsiębiorstwo zamówienia (sprzedaż) za pośrednictwem sklepu internetowego, formularzy elektronicznych na stronie internetowej przedsiębiorstwa, sieci extranet innego przedsiębiorstwa lub wiadomości typu EDI (wiadomości w uzgodnionym formacie, np. EDIFACT, XML posiadające strukturę umożliwiającą ich automatyczne przetwarzanie). Nie uwzględnia się zamówień przyjmowanych lub składanych za pośrednictwem poczty elektronicznej.

9. *An* ***utility model eligible for protection*** *- a new and useful solution of a technical character related to the shape, structure or assembly of an object permanent form.*

Information society

1. *The information presented has been compiled on the basis of the generalized results of representative surveys on the ICT (Information and Communication Technologies) usage conducted in the European Union according to a harmonized methodology.*

2. *Data on* ***enterprises*** *concern economic entities employing more than 9 persons and included in the selected sections according to the NACE Rev.2: manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply, sewerage and waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade, repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities; information and communication; real estate activities; professional, scientific and technical activities (excluding veterinary activities); administrative and support service activities; other service activities (repair of computers and communication equipment).*

3. Public authorities *refer to both public services and administration activities, e.g. tax, customs, business registration, social security, public health, environment of commune administrations. Public authorities can be at local, regional or national level.*

4. E-commerce conducted by enterprise *type of trade where orders are received or sent via web shop, web forms on a enterprises website, an extranet of another enterprise or via EDI-type messages (which means messages in an agreed format, e.g. EDIFACT, XML allowing their automatic processing), without the email messages typed manually.*

Nauka i technika
Science and technology

TABL. 1(189). **PODMIOTY ORAZ PRACUJĄCY W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
ENTITIES AND INTERNAL PERSONNEL IN RESEARCH AND DEVELOPMENT

A. PODMIOTY
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
O G Ó Ł E M	**17**	**23**	**69**	**71**	***T O T A L***
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	3	#	13	11	*of which R&D dedicated entities*
w tym szkoły wyższe	#	4	#	3	*of which higher education institutions*
w tym:					*of which:*
Przemysł	12	13	38	42	*Industry*
w tym przetwórstwo przemysłowe ..	12	13	37	39	*of which manufacturing*
Usługi [a]	5	10	31	28	*Services* [a]

B. PRACUJĄCY [b]
INTERNAL PERSONNEL [b]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016				*SPECIFICATION*
	ogółem *total*				pracownicy naukowo-badawczy *researchers*	technicy i pracownicy równorzędni *technicians and equivalent staff*	pozostały personel *other supporting staff*	
	w EPC *in FTE*							
O G Ó Ł E M	**#**	**#**	**888,1**	**902,6**	**810,0**	**54,5**	**38,1**	***T O T A L***
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	#	#	646,5	653,9	639,6	#	#	*of which R&D dedicated entities*
w tym szkoły wyższe	#	#	615,0	602,9	597,1	5,8	-	*of which higher education institutions*
w tym:								*of which:*
Przemysł	43,0	79,8	#	217,5	159,0	38,1	20,4	*Industry*
w tym przetwórstwo przemysłowe	43,0	79,8	204,4	217,3	159,0	38,1	20,2	*of which manufacturing*

a Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U). *b* W latach 2005, 2010 i 2015 – zatrudnieni.
a Concern other sections of activity (G-U). b In 2005, 2010 and 2015 – paid employees.

TABL. 2(190). **PRACUJĄCY[a] W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA**
Stan w dniu 31 XII
INTERNAL PERSONNEL[a] IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY EDUCATIONAL LEVEL
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	Ogółem *Total*	Z wykształceniem *Education*				
		wyższym *higher*				pozostałym *others*
		z tytułem naukowym profesora *with title of professor*	ze stopniem naukowym *with scientific degree of*		innym *others*	
			doktora habilitowanego *habilitated doctor[b] (HD)*	doktora *doctor (PhD)*		
O G Ó Ł E M 2010	#	#	#	#	269	57
T O T A L 2015	1173	101	210	474	310	78
2016	**1232**	**97**	**210**	**453**	**368**	**104**
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo ..... *of which R&D dedicated entities*	877	96	209	440	124	8
w tym szkoły wyższe ..... *of which higher education institutions*	830	#	#	438	#	#
w tym: *of which:*						
Przemysł ..... *Industry*	297	-	-	10	208	79
w tym przetwórstwo przemysłowe ..... *of which manufacturing*	287	-	-	10	208	69

a W latach 2005, 2010 i 2015 – zatrudnieni.

a In 2005, 2010 and 2015 – paid employees. b The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

TABL. 3(191). **NAKŁADY[a] NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES[a] ON RESEARCH AND DEVELOPMENT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	2005	2010	2015	2016				
	ogółem *grand total*				nakłady *expenditures*			
					bieżące *current*		inwestycyjne *capital* expenditures	
					razem *total*	w tym osobowe *of which labour costs*	razem *total*	w tym maszyny, urządzenia techniczne[b] *of which machinery, tecnical equipment*[b]
	w mln zł *in mln zl*							
O G Ó Ł E M ..... ***T O T A L***	**35,8**	**45,5**	**89,4**	**83,8**	**66,1**	**37,6**	**17,7**	**12,5**
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo ..... *of which R&D dedicated entities*	#	26,9	37,4	33,6	30,9	20,5	2,7	1,3
w tym szkoły wyższe ..... *of which higher education institutions*	#	#	32,1	27,8	#	16,8	#	0,9
w tym: *of which:*								
Przemysł ..... *Industry*	#	17,1	#	46,3	32,2	15,2	14,1	10,9
w tym przetwórstwo przemysłowe *of which manufacturing*	11,7	17,1	48,1	45,1	32,2	15,2	13,0	10,8

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. *b* Dotyczy „maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi" oraz „środków transportu".

a Internal, excluding depreciation of fixed assets. b Concerns "machinery, technical equipment and tools" as well as "transport equipment".

TABL. 4(192). **NAKŁADY[a] NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG DZIEDZIN NAUK (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES[a] ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY FIELD OF SCIENCE (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
O G Ó Ł E M w mln zł	**45,5**	**89,4**	**83,8**	***T O T A L in mln zl***
Nauki przyrodnicze	3,7	6,1	8,1	*Natural sciences*
Nauki inżynieryjne i techniczne.....	30,2	67,3	64,2	*Engineering and technology*
Nauki medyczne i nauki o zdrowiu	1,2	0,9	#	*Medical and health sciences*
Nauki rolnicze i weterynaryjne	-	2,4	0,9	*Agricultural and veterinary sciences*
Nauki społeczne	9,1	9,5	5,3	*Social sciences*
Nauki humanistyczne i sztuki	1,1	3,1	#	*Humanities and the arts*

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.
a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 5(193). **NAKŁADY [a] NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES [a] ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY INSTITUTIONAL SECTOR (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	w mln zł *in mln zl*			
O G Ó Ł E M	**45,5**	**89,4**	**83,8**	***T O T A L***
sektor:				*sector:*
Rządowy	30,7	24,3	32,4	*Government*
Przedsiębiorstw	11,3	36,0	46,3	*Business enterprise*
Szkolnictwa wyższego	1,6	6,9	3,5	*Higher education*
Prywatnych instytucji niekomercyjnych	#	-	27,4	*Private non-profit*
Zagranica	#	22,1	1,5	*Abroad*

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.
a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 6(194). **NAKŁADY BIEŻĄCE [a] NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW BADAŃ (ceny bieżące)**
CURRENT EXPENDITURES [a] ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY TYPE OF ACTIVITY (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem *Total*	Badania *Research*		Prace rozwojowe *Experimental development*	*SPECIFICATION*
		podstawowe *basic*	stosowane *applied*		
	w mln zł *in mln zl*				
O G Ó Ł E M 2005	15,6	#	#	11,4	***T O T A L***
2010	20,1	#	#	12,1	
2015	57,4	#	#	28,6	
2016	**66,1**	**18,3**	**17,5**	**30,3**	
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	30,9	17,9	9,6	3,4	*of which R&D dedicated entities*
w tym szkoły wyższe	#	17,8	8,6	#	*of which higher education institutions*
w tym:					*of which:*
Przemysł	32,2	#	#	#	*Industry*
w tym przetwórstwo przemysłowe	32,2	#	#	24,6	*of which manufacturing*
Usługi [b]	#	17,9	10,2	#	*Services [b]*

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. *b* Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).
a Internal, excluding depreciation of fixed assets. b Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 7(195). **STOPIEŃ ZUŻYCIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	w % *in %*				
O G Ó Ł E M	**89,5**	**96,3**	**66,2**	**79,0**	***T O T A L***
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	91,7	96,7	98,3	99,2	*of which R&D dedicated entities*
w tym szkoły wyższe	#	#	100,0	100,0	*of which higher education institutions*
w tym:					*of which:*
Przemysł	#	9,8	30,6	58,7	*Industry*
w tym przetwórstwo przemysłowe	#	9,8	30,6	58,7	*of which manufacturing*
Usługi [a]	91,4	96,7	93,4	97,4	*Services [a]*

a Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).
a Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 8(196). **UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ISTOTNIE ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYŚLE [a] W 2016 R.**
SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR SIGNIFICANTLY IMPROVED PRODUCTS IN NET REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY [a] IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2014–2016 *Products – in % – introduced into the market during 2014–2016*			
	ogółem *total*	produkty nowe lub istotnie ulepszone *new or significantly improved product*		w tym eksport ogółem *of which export total*
		dla rynku *to the market*	tylko dla przedsiębiorstwa *only to the enterprise*	
O G Ó Ł E M ***T O T A L***	**5,9**	**2,2**	**3,7**	**4,0**
sektor publiczny *public sector*	4,9	4,9	0,1	0,0
sektor prywatny *private sector*	5,9	2,2	3,7	4,1
W tym przetwórstwo przemysłowe ***Of which manufacturing***	**6,0**	**2,2**	**3,8**	**4,2**
w tym: *of which:*				
Produkcja artykułów spożywczych *Manufacture of food products*	2,5	1,4	1,1	1,7
Produkcja wyrobów tekstylnych *Manufacture of textiles*	5,5	-	5,5	5,3
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny [Δ] *Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker [Δ]*	0,5	0,0	0,4	0,3
Produkcja papieru i wyrobów z papieru *Manufacture of paper and paper products*	7,4	5,7	1,6	2,7
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji *Printing and reproduction of recorded media*	38,8	-	38,8	0,9
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych *Manufacture of chemicals and chemical products*	1,5	0,7	0,7	1,3
Produkcja wyrobów farmaceutycznych *Manufacture of pfarmaceutical products*	1,2	-	1,2	1,2
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych *Manufacture of rubber and plastic products*	7,6	4,2	3,4	2,2
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych *Manufacture of other non-metallic mineral products*	0,8	0,0	0,8	-
Produkcja metali *Manufacture of basic metals*	37,8	8,2	29,6	31,1
Produkcja wyrobów z metali [Δ] *Manufacture of metal products [Δ]*	4,6	3,1	1,5	2,9
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych *Manufacture of computer, electronic and optical products*	0,1	0,1	-	0,0
Produkcja urządzeń elektrycznych *Manufacture of electrical equipment*	6,3	3,1	3,2	1,9
Produkcja maszyn i urządzeń [Δ] *Manufacture of machinery and equipment n.e.c.*	19,6	14,5	5,1	16,3
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep [Δ] *Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers*	6,7	0,7	6,0	5,0
Produkcja mebli *Manufacture of furniture*	0,5	0,1	0,5	0,4

[a] Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2014—2016.

[a] *Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices apply to products introduced into the market during 2014—2016.*

TABL. 9(197). **PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYŚLE [a] WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZO-NYCH INNOWACJI W LATACH 2014–2016**
INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY [a] BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2014–2016

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2014–2016 *Industrial enterprises, which introduced product or process innovation in % of total enterprises during 2014–2016*			
	ogółem *grand total*	nowe lub istotnie ulepszone produkty *new or significantly improved products*		nowe lub istotnie ulepszone procesy *new or significantly improved processes*
		razem *total*	w tym nowe dla rynku *of which new to the market*	
O G Ó Ł E M ***T O T A L***	**36,1**	**24,3**	**12,1**	**28,6**
sektor publiczny *public sector*	26,1	17,4	4,3	17,4
sektor prywatny *private sector*	37,0	24,9	12,8	29,6
W tym przetwórstwo przemysłowe ***Of which manufacturing***	**37,1**	**24,7**	**12,4**	**29,5**
w tym: *of which:*				
Produkcja artykułów spożywczych *Manufacture of food products*	18,2	15,2	6,1	12,1
Produkcja wyrobów tekstylnych *Manufacture of textiles*	7,1	7,1	-	-
Produkcja odzieży *Manufacture of wearing apparel*	11,1	-	-	11,1
Produkcja skór i wyrobów skórzanych *Manufacture of leather and related products*	20,0	-	-	20,0
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny [Δ] *Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker* [Δ]	44,4	16,7	5,6	44,4
Produkcja papieru i wyrobów z papieru *Manufacture of paper and paper products*	54,5	36,4	27,3	45,5
Poligrafia i reporodukcja zapisanych nośników informacji *Printing and reproduction of recorded media*	100,0	50,0	-	100,0
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych *Manufacture of chemicals and chemical products*	28,6	14,3	14,3	28,6
Produkcja wyrobów farmaceutycznych *Manufacture of pfarmaceutical products*	100,0	100,0	-	100,0
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych *Manufacture of rubber and plastic products*	40,0	25,0	15,0	25,0
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych *Manufacture of other non-metallic mineral products*	41,7	16,7	8,3	41,7
Produkcja metali *Manufacture of basic metals*	57,1	57,1	42,9	28,6
Produkcja wyrobów z metali [Δ] *Manufacture of metal products* [Δ]	40,9	27,3	13,6	36,4
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych *Manufacture of computer, electronic and optical products*	28,6	28,6	28,6	14,3
Produkcja urządzeń elektrycznych *Manufacture of electrical equipment*	50,0	50,0	16,7	33,3
Produkcja maszyn i urządzeń [Δ] *Manufacture of machinery and equipment n.e.c.*	66,7	58,3	25,0	58,3
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep [Δ] *Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers*	47,1	35,3	11,8	41,2
Produkcja mebli *Manufacture of furniture*	31,3	18,8	6,3	18,8

[a] W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

[a] *For product and process innovations; data concern economic entities employing more than 49 persons.*

TABL. 10(198). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYŚLE** [a] **(ceny bieżące)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY [a] *(current prices)*

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Ogółem *Total*	W tym nakłady *Of which expenditures*			
			na działalność badawczą i rozwojową [b] *on research and development activity* [b]	na zakup oprogramowania *on the acquisition of the software*	inwestycyjne na maszyny i urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu [c] *capital on the acquisition of machinery and technical equipment, tools and transport equipment* [c]	na szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną *on staff training connected with innovation activity*
		w tys. zł *in thous. zl*				
O G Ó Ł E M	2005	121208	10376	2793	73964	176
	2010	210312	15896	3105	162086	194
	2015	686832	32954	1791	447761	568
	2016	**563614**	**47337**	**#**	**456075**	**#**
W tym przetwórstwo przemysłowe		**561624**	**47069**	**2199**	**454844**	**#**
Of which manufacturing						
w tym:						
of which:						
Produkcja artykułów spożywczych		918	#	-	#	#
Manufacture of food products						
Produkcja papieru i wyrobów z papieru		1319	#	-	#	-
Manufacture of paper and paper products						
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych		37043	#	485	#	#
Manufacture of rubber and plastic products						
Produkcja metali		16317	#	#	15382	#
Manufacture of basic metals						
Produkcja wyrobów z metali [Δ]		20806	#	229	#	#
Manufacture of metal products [Δ]						
Produkcja urządzeń elektrycznych		31800	#	#	#	#
Manufacture of electrical equipment						
Produkcja maszyn i urządzeń [Δ]		24584	13679	404	#	#
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.						
Produkcja mebli		608	-	#	#	-
Manufacture of furniture						

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. *b* Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. *c* Łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem.

a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. b Internal and external expenditures. c Including instruments, movables and endowments.

TABL. 11(199). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ [a] W PRZEMYŚLE WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITES IN INDUSTRY [a] BY SOURCE OF FUNDS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem *Total*	W tym środki *Of which funds*		
			własne *own*	pozyskane z zagranicy (bezzwrotne) *received from abroad (not repayable)*	kredyty bankowe *bank credits*
		w tys. zł *in thous. zl*			
O G Ó Ł E M	2005	121208	96855	1243	22375
T O T A L	2010	210312	155994	27088	21300
	2015	686832	316256	#	#
	2016	**563614**	**295609**	**#**	**22512**
W tym przetwórstwo przemysłowe		**561624**	**293619**	**#**	**22512**
Of which manufacturing					
w tym:					
of which:					
Produkcja artykułów spożywczych		918	#	-	-
Manufacture of food products					
Produkcja papieru i wyrobów z papieru		1319	#	-	-
Manufacture of paper and paper products					
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych		37043	#	-	#
Manufacture of rubber and plastic products					
Produkcja metali		16317	#	-	#
Manufacture of basic metals					
Produkcja wyrobów z metali [Δ]		20806	12572	-	#
Manufacture of metal products [Δ]					
Produkcja urządzeń elektrycznych		31800	31800	-	-
Manufacture of electrical equipment					
Produkcja maszyn i urządzeń [Δ]		24584	#	#	-
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.					
Produkcja mebli		608	608	-	-
Manufacture of furniture					

[a] W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.
[a] *For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons.*

TABL. 12(200). **WYNALAZKI I WZORY UŻYTKOWE** [a]
DOMESTIC INVENTIONS AND UTILITY MODELS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Wynalazki:					*Inventions:*
zgłoszone	33	28	62	67	*patent applications*
udzielone patenty	10	7	23	24	*patents granted*
Wzory użytkowe:					*Utility models:*
zgłoszone	9	6	24	19	*utility model application*
udzielone prawa ochronne	12	9	6	12	*rights of protection granted*

[a] Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.
Ź r ó d ł o: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

[a] Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.
S o u r c e: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Społeczeństwo informacyjne
Information socjety

TABL. 13(201). **PRZEDSIĘBIORSTWA** [a] **WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-TELEKOMUNIKACYJNE**
Stan w styczniu
ENTERPRISES [a] *USING SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES*
As of January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	w % ogółu przedsiębiorstw *in percent of total enterprises*				
Komputery [b]	91,4	98,4	94,5	95,2	*Computers* [b]
Dostęp do Internetu	84,9	95,1	93,4	94,3	*Internet access*
Dostęp do Internetu przez łącze szerokopasmowe [c]	38,6	67,4	93,4	94,3	*Internet access via broadband connection* [c]
w tym mobilne łącze szerokopasmowe	.	16,8	57,9	62,7	*of which mobile broadband*
Własna strona internetowa	39,9	50,6	55,1	61,5	*Own Website*
Media społecznościowe [d]	.	.	15,2	20,9	*Social media* [d]

[a] Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. [b] Stacjonarne i przenośne np. laptopy (notebooki); w latach 2015 i 2016 również smartfony i nettopy; dane nie obejmują komputerów zintegrowanych z innymi urządzeniami na jednej płycie montażowej, komputerów służących do sterowania i regulacji procesów technologicznych oraz w 2005 r. — urządzeń podręcznych (np. palmtopów, PDA). [c] W 2005 r. bez dostępu mobilnego wykorzystującego co najmniej technologię trzeciej generacji (3G), tzn. sieć cyfrową telefonii komórkowej o poszerzonej pojemności umożliwiającej transmisję pakietową. [d] Serwisy społecznościowe, blogi, strony umożliwiające udostępnianie multimediów i narzędzi wymiany informacji Wiki.

[a] Data concern economic entities employing more than 9 persons. [b] Desktop and portable computers e.g. laptops (notebooks); in 2015 and 2016 including smartphones and nettops; data do not include computers integrated to other machines or devices on the same assembly board, computers used for the control and regulation of technological processes as well as in 2005 — handheld computers (palmtops, PDAs). [c] In 2005 excluding mobile broadband connection using at least 3G technology, i.e. digital mobile network of broadened volume enabling video and package transmission. [d] Social networks, blogs, multimedia content sharing websites, Wiki based knowledge sharing tools.

TABL. 14(202). **CELE WYKORZYSTANIA INTERNETU W PRZEDSIĘBIORSTWACH** [a]
PURPOSE OF USING THE INTERNET BY ENTERPRISES [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	w % ogółu przedsiębiorstw *in percent of total enterprises*				
Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z administracją publiczną [b]	62,9	95,7	94,3	94,3	*Enterprises using the Internet in their contacts with public administration* [b]
Przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż przez sieci komputerowe	7,5	7,8	10,7	10,7	*Enterprises which received orders via computer networks*
Przedsiębiorstwa dokonujące zakupów przez sieci komputerowe	24,1	14,6	35,5	35,5	*Enterprises which sent orders via computer networks*

[a] Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. [b] Przedsiębiorstwa wykorzystują Internet głównie w celu: pozyskiwania informacji, pobierania i odsyłania wypełnionych formularzy, obsługi procedur administracyjnych oraz składania ofert dotyczących zamówień publicznych.

[a] Data concerns enterprises with more than 9 persons employed. [b] Enterprises use the Internet mainly for: obtaining information, downloading and returning filled in forms, treating an administrative procedure, submitting a proposal in a public electronic tender system.

DZIAŁ XIV

CENY

Uwagi ogólne

1. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen ok. 1400-1800 reprezentantów towarów i usług.

Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczono przy przyjęciu systemu wag z roku poprzedzającego rok badany.

System wag opracowano na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych. Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu zaadaptowanej na potrzeby zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych (COICOP/HICP).

2. Informacje o **cenach detalicznych** są wynikiem badania cen prowadzonego w zakresie:

- towarów i usług konsumpcyjnych,
- towarów i usług niekonsumpcyjnych nabywanych przez ludność na cele produkcyjno-inwestycyjne związane głównie z rolnictwem.

Źródłem informacji o cenach detalicznych towarów i usług są notowania cen dokonywane przez ankieterów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen.

Ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach, z wyjątkiem cen niektórych artykułów, które obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonywanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

3. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od ich producentów.

Przeciętne ceny roczne obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług - VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

4. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są miesięczne notowania cen dokonane przez stałych ankieterów na celowo wytypowanych ok. 440 targowiskach na terenie całego kraju, w tym na 9 targowiskach w województwie lubuskim.

Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

CHAPTER XIV

PRICES

General notes

1. *The basis for compiling the* ***price indices of consumer goods and services*** *is price observation of about 1400-1800 representatives of goods and services.*

Price indices of consumer goods and services have been calculated applying the system of weights from the year preceding the one under the survey.

The weight system was based on the structure of households' expenditure (excluding own consumption) on purchasing consumer goods and services, derived from the household budgets survey. The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose adapted to the needs of the Harmonized Indices of Consumer Prices (COICOP/HICP).

2. *Information about* ***retail prices*** *comes from the following price surveys:*

- *consumer goods and services,*
- *non-consumer goods and services purchased for production and investment purposes, mainly with agriculture.*

The sources of information on retail prices of goods and services are the following quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions.

Annual prices have been computed as the arithmetic means of the average monthly prices apart from annual prices of selected goods, which have been calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

3. *Data on* ***procurement prices*** *concern prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from their producers.*

Average annual prices were calculated as a quotient of value (without value added tax - VAT) and quantity of each agricultural product.

4. *The information on* ***prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces*** *comes from price quotations of agricultural products, provided by a network of interviewers collecting it on selected about 440 marketplaces throughout the country, of which 9 marketplaces in Lubuskie voivodship.*

Average annual prices were calculated as arithmetic mean of average monthly prices.

TABL. 1(203). **WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH**
PRICE INDICES OF CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	rok poprzedni = 100 *previous year = 100*				
O G Ó Ł E M	**102,3**	**102,8**	**99,6**	**99,8**	***T O T A L***
w tym:					*of which:*
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,0	102,6	98,9	101,0	*Food and non-alcoholic beverages*
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	102,8	105,6	101,5	100,4	*Alcoholic beverages, tobacco*
Odzież i obuwie	93,0	96,9	97,0	97,9	*Clothing and footwear*
Użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	.	103,9	101,7	100,1	*Housing, water, electricity, gas and other fuels*
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	.	102,0	99,8	100,1	*Furnishings, household equipment and routine household maintenance*
Zdrowie	102,5	103,1	102,7	98,9	*Health*
Transport	103,9	107,5	90,7	95,1	*Transport*
Rekreacja i kultura	101,2	101,8	100,9	98,6	*Recreation and culture*
Edukacja	102,5	101,7	100,9	100,9	*Education*

TABL. 2(204). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	w zł *in zl*				
Ryż – za 1 kg	2,77	4,07	3,66	3,60	*Rice – per kg*
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	1,31	1,89	2,25	2,26	*Wheat-rye bread – per 0,5 kg*
Makaron jajeczny – za 400 g	4,33	3,84	3,59	3,57	*Egg pasta – per 400 g*
Mąka pszenna – za 1 kg	1,49	1,74	2,39	2,41	*Wheat flour – per kg*
Mięso wołowe z kością (rostbef) – za 1 kg	16,66	21,70	30,34	28,56	*Beef meat, bone-in (roast beef) – per kg*
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg	13,85	13,69	13,88	13,93	*Pork meat, bone-in (centre loin) – per kg*
Kurczę patroszone – za 1 kg	5,41	6,30	7,05	7,09	*Disembowelled chicken – per kg*
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg	21,34	22,91	26,15	26,04	*Pork ham, boiled – per kg*
Kiełbasa wędzona – za 1 kg	12,85	14,07	13,95	14,82	*Smoked sausage – per kg*
Filety z morszczuka mrożone – za 1 kg	13,31	17,76	23,49	23,97	*Fillets of hake, frozen – per kg*
Karp świeży – za 1 kg	11,38	14,49	13,26	13,95	*Fresh carp – per kg*
Śledź solony odgłowiony – za 1 kg	9,18	10,09	13,48	13,37	*Salted herring, headless – per kg*
Mleko krowie o zawartości tłuszczu 3-3,5%, sterylizowane – za 1 l	2,52	2,59	2,75	2,66	*Cows' milk, fat content 3-3,5%, sterilized – per l*
Ser twarogowy półtłusty – za 1 kg	9,58	12,14	12,96	13,22	*Semi-fat cottage cheese – per kg*
Ser dojrzewający – za 1 kg	17,33	18,47	21,06	20,56	*Ripening cheese – per kg*
Śmietana o zawartości tłuszczu 18% – za 200 g [a]	1,26	1,31	1,56	1,50	*Sour cream, fat content 18% – per 200 g [a]*
Jaja kurze świeże – za 1 szt.	0,35	0,44	0,50	0,52	*Hen eggs, fresh – per piece*
Masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5% – za 200 g	3,18	3,95	4,17	3,99	*Fresh butter, fat content 82,5% – per 200 g*
Olej rzepakowy produkcji krajowej – za 1 l	4,67	5,61	5,78	5,79	*Rape-oil, domestic production – per l*
Pomarańcze – za 1 kg	4,96	5,50	5,03	4,88	*Oranges – per kg*
Jabłka [b] – za 1 kg	2,11	2,47	2,63	2,67	*Apples [b] – per kg*
Buraki [b] – za 1 kg	1,22	1,54	1,77	2,02	*Beetroots [b] – per kg*
Marchew [b] – za 1 kg	1,43	1,83	2,50	2,40	*Carrots [b] – per kg*
Ziemniaki [b] – za 1 kg	0,72	1,34	1,11	1,30	*Potatoes [b] – per kg*

a W latach 2005 i 2010 za 200 ml. *b* Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

a In 2005 and 2010 per 200 ml. b Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

TABL. 2(204). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	w zł *in zl*				
Cukier biały kryształ – za 1 kg	3,23	2,57	2,25	2,81	*White sugar, crystallized – per kg*
Kawa naturalna, mielona – za 250 g	4,66	5,96	6,63	6,69	*Natural coffee, ground – per 250 g*
Herbata czarna, liściasta – za 100 g	2,28	3,56	3,83	4,45	*Black tea, leaf – per 100 g*
Wódka czysta 40% – za 0,5 l	20,07	19,65	23,75[a]	23,58[a]	*Pure vodka 40% – per 0,5 l*
Papierosy – za 20 szt.	5,33	9,14	12,76	13,35	*Cigarettes – per 20 pcs*
Garnitur męski 2-częściowy, z tkaniny z udziałem wełny – za 1 kpl.	429,85	498,73	647,63[a]	532,32[a]	*Men's suit, fabric of wool – per set*
Półbuty męskie skórzane, na podeszwie nieskórzanej – za 1 parę	146,97	168,54	221,95	229,92	*Men's low leather shoes with non-leather sole – per pair*
Półbuty damskie skórzane, na podeszwie nieskórzanej – za 1 parę	142,89	178,88	216,54	217,82	*Women's low leather shoes with non-leather sole – per pair*
Podzelowanie obuwia męskiego – za 1 parę	32,14	38,44	41,67	41,99	*Resoling men's shoes – per pair*
Zimna woda z miejskiej sieci wodociągowej – za 1 m^3	2,61	3,40	4,29	4,42	*Cold water by municipal water-system – per 1 m^3*
Energia elektryczna dla gospodarstw domowych (taryfa całodobowa) [b] – za 1 kWh	0,42	0,58	0,63	0,63	*Electricity for households (all-day tariff) [b] – per kWh*
Gaz ziemny wysokometanowy z sieci dla gospodarstw domowych – za 1 kWh [bc]	1,51	2,63	0,27	0,24	*Natural net-gas, high-methanated for households – per kWh [bc]*
Węgiel kamienny – za 1 t	504,82	768,99	859,27	852,97	*Hard coal – per t*
Ciepła woda – za 1 m^3	14,96	19,25	21,35	21,43	*Hot water – per 1 m^3*
Centralne ogrzewanie lokali mieszkalnych – za 1 m^2 powierzchni użytkowej	5,22	5,35	4,66	4,36	*Heating of dwellings – per 1 m^2 of usable floor space*
Chłodziarko-zamrażarka typu domowego, poj. ok. 340 l [d]	1508,92	1284,54	1073,96	1128,76	*Fridge-freezer, capacity about 340 l [d]*
Pralka automatyczna typu domowego, na 5-7 kg suchej bielizny [e]	1324,11	1100,54	1248,10	1203,88	*Automatic washing machine, dry--linen capacity not exceeding 5-7 kg [e]*
Odkurzacz typu domowego	341,77	302,88	407,83	431,91	*Vacuum cleaner*
Żelazko z nawilżaczem	180,89	139,18	200,45	224,13	*Iron with duschsystem*
Proszek do prania – za 280 [f]	4,49	4,40	5,45	5,58	*Washing powder – per 280 [f]*
Benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktanowa – za 1 l	4,04	4,57	4,63	4,37	*Unleaded 95 octane motor petrol – per l*
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy	1,94	2,12	2,62	2,62	*Regular ticket for travelling by intra-urban bus*
Przejazd taksówką osobową, taryfa dzienna – za 5 km	12,63	15,08	17,56	17,56	*Taxi daily fare – for 5 km distance*
Bilet normalny do kina	12,80	16,03	18,39	18,78	*Regular cinema ticket*
Ondulacja na zimno włosów damskich	55,25	57,73	66,78	65,20	*Women's cold wave*
Mocznik nawozowy 46% N – za 25 kg	23,43	28,89	39,42	35,58	*Urea, nutritive content 46% N – per 25 kg*
Badanie kliniczne krowy	24,25	35,30	46,25	46,10	*Cow's clinical examination*

a Z uwagi na zmianę reprezentanta objętego badaniem cen dane nie w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie. *b* Łącznie z opłatami stałymi i zmiennymi. *c, e, f* W latach 2005 i 2010: *c* – za 1 m^3, *e* – na 5 kg suchej bielizny, *f* – za 400 g. *d* W 2005 r. – pojemność ok. 320 l; w 2010 r. – pojemność ok. 300 l.

a Due to the changes of representative item covered by the price survey data not fully comparable to those published in the previous Yearbook. b Including standing and variable charges. c, e, f In 2005 and 2010: c – per 1 m^3, e – dry-lined capacity not exceeding 5 kg, f – per 400 g. f In 2005 – capacity about 320 l; in 2010 and 2014 – capacity about 300 l.

TABL. 3(205). **PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	w zł *in zl*				
Ziarno zbóż konsumpcyjnych i paszowych – za 1 dt:					*Cereal grain consumer and for feeds – per dt:*
pszenicy	35,81	57,48	67,12	62,34	*wheat*
żyta	27,63	40,99	50,82	52,63	*rye*
jęczmienia	34,46	46,89	56,71	54,17	*barley*
owsa i mieszanek zbożowych	26,52	28,65	53,53	52,12	*oats and mixed cereal*
pszenżyta	28,99	46,56	57,70	57,80	*triticale*
Ziemniaki – za 1 dt	15,64	19,56	27,86	26,39	*Potatoes – per dt*
w tym jadalne (bez wczesnych)	35,35	38,47	40,05	57,94	*of which edible (excluding early kinds)*
Buraki cukrowe – za 1 dt	16,56	11,49	11,96	11,62	*Sugar beets – per dt*
Rzepak i rzepik przemysłowy – za 1 dt	80,54	127,01	143,07	160,51	*Industrial rape and turnip rape – per dt*
Liście tytoniu – za 1 dt	207,14	569,16	537,08	498,03	*Raw tobacco – per dt*
Chmiel surowy – za 1 dt	869,55	.	.	.	*Raw hop – per dt*
Żywiec rzeźny – za 1 kg:					*Animals for slaughter – per kg:*
bydło (bez cieląt)	3,83	4,27	5,76	5,96	*cattle (excluding calves)*
cielęta	5,07	3,69	5,76	5,23	*calves*
trzoda chlewna	3,83	3,93	4,26	4,54	*pigs*
Mleko krowie – za 1 l	0,93	1,07	1,19	1,13	*Cows' milk – per l*
Jaja kurze konsumpcyjne – za 1 szt.	0,15	0,15	0,23	0,18	*Consumer hen eggs – per piece*

TABL. 4(206). **PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH**
AVERAGE MARKETPLACE PRICES RECEIVED BY FARMERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	w zł *in zl*				
Ziarno zbóż – za 1 dt:					*Cereal grain – per dt:*
pszenicy	54,30	81,91	79,92	80,08	*wheat*
żyta	48,02	77,82	55,69	56,63	*rye*
jęczmienia	47,23	84,33	70,24	67,70	*barley*
owsa	42,08	51,25	59,97	60,65	*rye*
pszenżyta	40,67	54,44	63,54	62,23	*barley*
Ziemniaki (bez jadalnych wczesnych) – za 1 dt	53,29	108,81	83,97	99,73	*Potatoes (excluding edible early kinds) – per dt*
Zwierzęta gospodarskie – za 1 szt.					*Livestock – per head*
prosię na chów	132,75	.	.	130,00	*piglet*
Żywiec rzeźny – za 1 kg					*Animals for slaughter – per kg*
trzoda chlewna	3,99	.	.	.	*pigs*
Jaja kurze – za 1 szt.	0,35	0,49	0,62	0,64	*Hen eggs – per piece*

DZIAŁ XV

ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO

Uwagi ogólne

Rolnictwo

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007, do której są zaliczane.

2. Gospodarstwo rolne to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą.**

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną.

Gospodarstwa indywidualne obejmują:

1) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
2) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej (określonej odpowiednimi progami) skali, w tym działy specjalne produkcji rolnej.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, trzody chlewnej, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, daniele) i pszczół, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

3. Zgodnie z definicjami w ust. 2, od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

CHAPTER XV

AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY

General notes

Agriculture

1. *The presented information have been compiled using the* ***kind of activity method*** *and concern agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the sections of the NACE rev. 2 in which they are included.*

2. An agricultural holding *is understood as single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and which conducts agricultural activity.*

Private farm *is understood as an agricultural holding used by a natural person.*

Private farm include:

1) holding whit an area of 1 ha or more of agricultural land;
2) holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting agricultural production (crop and animal output) of significant (determined by the appropriate thresholds) scale, of which special branches of agricultural activities.

An agricultural activity *includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boar, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respect for environment protection requirements (according to the norms).*

3. *According to the definitions in item 2, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds).*

4. Powierzchnia użytków rolnych obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze utrzymywane zgodnie z normami spełniającymi wymogi Ustawy z dnia 5 II 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1551 – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwale i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem powierzchni upraw zaliczanych od 2010 r. do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Dane o powierzchni i produkcji warzyw oraz truskawek uwzględniają ich uprawę w ogrodach przydomowych. Od 2013 r. dane dotyczące truskawek obejmują także uprawy ekologiczne.

Do 2014 r., dane dotyczące powierzchni uprawy drzew i krzewów owocowych uwzględniały także ich uprawę w ogrodach przydomowych oraz poza plantacjami (poza sadami). W 2015 r. dane o powierzchni uprawy drzew i krzewów owocowych dotyczyły wyłącznie sadów, natomiast dane o zbiorach, tak jak w poprzednich latach, obejmowały także produkcję zebraną poza plantacjami (również w ogrodach przydomowych). Od 2016 r. dane dotyczące powierzchni i zbiorów owoców z drzew i krzewów odnoszą się jedynie do ich upraw w sadach. W związku z tym dane dotyczące drzew i krzewów owocowych od 2015 r. są porównywalne jedynie w zakresie zbiorów owoców.

Od 2014 r. powierzchnie upraw warzywniczych, sadowniczych oraz truskawek są szacowane wyłącznie według położenia gruntów.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkółek (**sady**), szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

4. The agricultural land area *including area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.*

Agricultural land in a good agricultural condition *– maintained in accordance with norms meeting requirements of the Law on payments under direct support schemes (uniform text Journal of Laws 2015 item 1551) – is presented on the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.*

Other agricultural land *is agricultural land which is not used and maintained in a good condition.*

Sown area *is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except for the area of crops which since 2010 were included to permanent crops, as well as the area of kitchen gardens and crop area intended for ploughing, cultivated as major crops.*

Data on the area and production of vegetables and strawberries include their cultivation in the kitchen gardens. Since 2013 data on strawberries include also organic cultivation of this species.

Up to 2014, data on the area of fruit trees and bushes included also their cultivation in the kitchen gardens and cultivation outside of plantations (outside of orchards). In 2015 data on area of fruit trees and bushes concerned their cultivation in orchards only. However, data on production, as in previous years, include also fruit harvested outside of plantations (as well as in kitchen gardens). Since 2016 data on area ad fruit production from fruit trees and bushes have related to orchards only. Therefore, data concerning fruit trees and bushes since 2016 are comparable only in the range of fruit production.

Since 2014 the area of vegetables, fruit and strawberries have been estimated only by the field location.

Fallow land *is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).*

Permanent crops *stand for the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries (orchards), nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.*

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

5. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

1) **produkcję roślinną,** tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
2) **produkcję zwierzęcą,** tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego - stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego - stada podstawowego i obrotowego).

Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu oraz na targowiskach.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

6. Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej - ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji - średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego, np. dla 2016 r. - z lat 2015 i 2016.

7. Dane o **produkcji, plonach i skupie zbóż**, strączkowych i oleistych dotyczą ziarna. Dane dotyczące **zbóż** obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe. Dane dotyczące **zbóż podstawowych**, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta - jeśli nie zaznaczono inaczej - nie obejmują mieszanek zbożowych.

Kitchen gardens stand for the area of *crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as part of kitchen gardens.*

Meadows and pastures *are understood as permanent meadows and pastures, and do not include arable land sown with grass as part of crop rotation.*

5. Gross agricultural output *includes of:*

1) ***crop output,*** *i.e., raw (not processed) plant-based products (harvests for a given year);*

2) ***animal output,*** *i.e., production of animals for slaughter, raw (not processed) animal-based products as well as the increase in farm animal stocks (livestock - the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.*

Final agricultural output *is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories of plant and animal-based products and the increase in farm animal stocks (livestock - the basic and working herd).*

Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output *is the sum of agricultural product sales at procurement centers and on marketplaces.*

Agricultural output (gross, final and market) the presented data are not include supplementary area payments calculated for particular year (among others: hop, tobacco, cereals, oilseeds crops, pulses and plants intended for seeds and feed).

6. *The average national current prices for the year preceding the surveyed year were assumed in calculating agricultural output in constant prices (for market sales – prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production - average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruit, for which the average prices for two consecutive years, i.e., the year preceding the surveyed year and the survey year, e.g., for 2016 - the prices from 2015 and 2016, are assumed.*

7. *Data regarding the* ***production, yields and procurement*** *of pulses and oilseeds plants as well as cereals concerns grain. Data concerning* ***cereals*** *include: basic cereals, cereal mixed, maize for grain, buckwheat, millet and other cereals. Data regarding* ***basic cereals****, i.e., wheat, rye, barley, oats and triticale, unless otherwise indicated, do not include cereal mixed.*

Strączkowe na ziarno obejmują: konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (peluszka, wyka, łubin, bobik oraz pozostałe, np. peluszka, mieszanki strączkowe).

Do upraw **przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i od 2003 r. len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykorię). Uprawy **pastewne** obejmują: strączkowe pastewne, motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastewnymi i trawami, a także okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.) oraz kukurydzę na zielonkę.

8. Dane o **ciągnikach rolniczych** dotyczą ciągników 4-kołowych i gąsienicowych.

9. Skup produktów rolnych dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

10. Lata gospodarcze obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2015/16 oznacza okres od 1 VII 2015 r. do 30 VI 2016 r.).

11. Do przeliczeń wskaźników natężenia przyjęto – jeśli nie zaznaczono inaczej – użytki rolne, powierzchnie zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu.

12. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemiopłodów, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej oraz o ciągnikach opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, wyników spisów rolniczych i szacunków.

13. Dane za 2010 r. w zakresie, użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, pogłowia zwierząt gospodarskich, ciągników i zużycia nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych opracowano na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego. Powszechny Spis Rolny przeprowadzony został we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 VI.

14. Dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — prezentuje się według siedziby użytkownika gospodarstwa.

Pulses for grain *include: consumer pulses (peas, beans, broad beans and other) and feed pulses (field peas, vetch, lupine, field beans and others, e.g. field peas, pulses mixed).*

Industrial crops *include: sugar beets, oil-bearing crops (rape, agrimony, poppy, sunflower, soya, mustard and since 2003 oil-flax), fibrous plants (flax, hemp) and other industrial plants (i.e. tobacco, hop, chicory).* ***Feed plants*** *include: pulses, legumes (of which perennial legumes: clover, lucerne and sainfoin) with other feed plants and field grasses, as well as root plants (fodder beet, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip) and maize for green feed.*

8. *Data regarding* ***agricultural tractors*** *concern 4-wheeled and tracked tractors.*

9. Procurement of agricultural products *includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal-based) purchased by economic entities directly from producers.*

10. Farming years *cover the period from 1 VII to 30 VI (e.g. the 2015/16 farming year covers the period from 1 VII 2015 to 30 VI 2016).*

11. *Agricultural land calculated by the registered location of the farm was assumed for calculating results and production factors per area unit — as of June.*

12. *Data regarding the land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production, as well as tractors were compiled on the basis of reports, results of sample surveys, agricultural census and estimation.*

13. *Data for 2010 in terms of land use, sown area, livestock, tractors and consumption of mineral or chemical and lime fertilizers were compiled on the basis of the results of the Agricultural Census. The Agricultural Census was conducted in September 2010 - as of 30 VI.*

14. Data — unless otherwise stated — are presented by the official residence of the land user.

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

1) **lasów publicznych** stanowiących własność:

a) Skarbu Państwa - zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub wieczyście przez:

- Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie „Lasy Państwowe") nadzorowane przez Ministra Środowiska,
- jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
- jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Agencję Nieruchomości Rolnych,

b) gmin (w tym gmin mających od 1999 r. również status miasta na prawach powiatu);

c) innych jednostek publicznych, np. szkół wyższych, instytucji naukowych itp.;

2) **lasów prywatnych** stanowiących własność:

a) osób fizycznych,

b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,

c) spółdzielni produkcji rolniczej,

d) innych osób prawnych.

2. Powierzchnia gruntów leśnych obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),
- przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, płazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz poletka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestrów zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Forestry

1. *Information within the scope of forestry concerns:*

1) ***public forests*** *owned by:*

a) the State Treasury - managed and utilized temporarily or perpetually by:

- State Forestry Organizational Entity "State Forests" (abbreviated as "State Forests") supervised by the Minister of Environment,

- nature protection units (national parks),

organizational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the Agricultural Property Agency,

b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status since 1999);

c)other public units, e.g. higher education institutions, science institutions etc.;

2) ***private forests*** owned *by:*

a) natural persons,

b) land held in common by all or part of the residents of a village,

c) agricultural production co-operatives,

2. Forest land *includes areas of forest as well as land connected with silviculture*

Forest areas *include land with a homogeneous area of at least 0,1 ha:*

- covered by forest vegetation (wooded area),

- temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land ***connected with silviculture*** *includes land used for purpose of forest management: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.*

Zręby są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 5 lat (do 2008 r. - 2 lat) i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat (do 2008 r. - 2 lata) oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (1-20 lat) o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie - 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Płazowiny są to grunty porośnięte drzewami II klasy wieku (21-40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo drzewami III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany rębne i przeszłorębne podlegające jednocześnie użytkowaniu i odnowieniu (pod osłoną), w których co najmniej 50% powierzchni (w drzewostanach użytkowanych rębniami gniazdowymi co najmniej 30% powierzchni) zostało odnowione sztucznie lub naturalnie oraz drzewostany młodszych klas wieku wymagające przebudowy za pomocą rębni złożonych, z uwagi na złe efekty produkcyjne.

Drzewostany w klasie do odnowienia obejmują drzewostany rębne i przeszłorębne użytkowane rębniami złożonymi, które wymagają uprzedniego odnowienia jako bezwzględnego warunku kontynuacji cięć tymi rębniami.

Drzewostany o budowie przerębowej są to drzewostany składające się z grup i kęp drzew o różnym wieku i wysokości, przenikające się nawzajem na całej powierzchni, w których prowadzone są jednocześnie zabiegi związane z użytkowaniem, odnowieniem i pielęgnowaniem lasu.

Przez odnowienia rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuwanego lub usuniętego:

1) odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew;
2) odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na powierzchni lasów z samosiewu i odrośli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Felling sites *are areas temporarily devoid of tree stands within the past 5 years (until 2008 - 2 years) and designated for renewal in coming years.*

Blanks *are areas temporarily devoid of tree stands for longer than 5 years (until 2008 - 2 years) as well as crops and greenwoods in age category I (1-20 years), with plantings at less than 0,5 (full planting at 1,0), designated for renewal in coming years.*

Irregularly stocked open stands *are areas planted with trees in the age II category (21-40 years) with planting of up to 0,3 inclusive, or planted with trees in the III, or higher, age category (41 years or more) with planting of up to 0,2 inclusive, excluding tree stands in the restocking class and in the class for restocking.*

Tree stands in the restocking class *are tree stands which have reached or passed felling maturity being simultaneously utilized and renewed (under cover), in which at least 50% of the area (in tree stands utilized through nested fellings of at least 30% of the area) was renewed artificially or naturally as well as tree stands in the lower age categories requiring reconstruction through complex fellings in view of poor production results.*

Tree stands in the class for restocking *include tree stands that have reached or passed felling maturity, that are utilized through complex fellings and that require prior renewal as the necessary condition for continuation of these fellings.*

Tree stands with a selection structure *are tree stands consisting of groups and clumps of trees of various ages and heights, intermingled throughout the entire stand, in which activity connected with the utilization, renewal and tending of the forest is conducted simultaneously.*

Renewals *are understood as new tree stands forming in place of removed stands:*

1) artificial renewals are tree crops established through planting or sowing;
2) natural renewals are tree crops formed in woodland areas through self-seeding and offshoots, considered full-value and covering at least 50% of the area.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną (niezaliczonych do powierzchni lasów).

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach poza lasami. Występują wzdłuż tras komunikacyjnych i cieków wodnych, wśród upraw rolnych, przy domach i budynkach gospodarczych oraz w obrębie i przy zakładach przemysłowych. Do zadrzewień nie zalicza się: sadów, plantacji, szkółek drzew i krzewów, cmentarzy, urządzonej zieleni komunalnej w miastach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Wskaźnik **lesistości** (lesistość) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni województwa.

Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni lądowej województwa obliczono jako stosunek powierzchni lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną do powierzchni ogólnej województwa pomniejszonej o grunty pod wodami (obejmujące powierzchniowe wody wewnętrzne, powierzchniowe wody płynące oraz stojące); od 2002 r. zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 1034) - do powierzchni lądowej zalicza się grunty pod stawami oraz rowy użytkowane rolniczo.

4. Dane o **pozyskaniu drewna** w układzie sortymentowym zaprezentowano według klasyfikacji jakościowo-wymiarowej określonej Polskimi Normami.

Afforestation *consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture (not included in forest area).*

Plantings *are productive and protective clusters of trees and shrubs outside the forest. The term includes trees along roads, rivers, canals and among agricultural crops, on farmlands and within plants area. The term excludes orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.*

3. *The* ***forest cover*** *indicator (forest cover) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total area of the voivodship.*

Share of forest land in land area of the voivodship *is calculated as the percentage ratio of forest area including land connected with silviculture to the total area of the voivodship without lands under waters (i.e. surface flowing waters and surface standing waters). According to the regulation of the Ministry of Regional Development and Construction from 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016, item 1034) – since 2002 land under ponds as well as ditches used for agricultural purposes have been calculated to land area.*

4. *Data on* ***removals*** *in assortment order were presented according to the quality and size classification defined by the Polish Norms.*

ROLNICTWO
AGRICULTURE

TABL. 1(207). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE**[a]
TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE[a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Gospodarstwa rolne [b] w tys.	51,8	22,1	21,1	20,2	*Agricultural holdings [b] in thous.*
w tym gospodarstwa indywidualne	51,6	21,9	20,9	20,0	*of which private farms*
Powierzchnia użytków rolnych (stan w czerwcu) [b] w tys. ha	480,1	437,7	391,2	399,9	*Agricultural land area (as of June) [b] in thous. ha*
w tym gospodarstwa indywidualne	361,5	326,9	336,0	345,2	*of which private farms*
Udział w ogólnej powierzchni zasiewów (stan w czerwcu) [b] w %:					*Share in total sown area (as of June) [b] in %:*
zbóż podstawowych	65,5	62,6	54,0	57,2	*basic cereals*
w tym gospodarstwa indywidualne	67,6	70,4	54,7	58,0	*of which private farms*
ziemniaków [c]	4,2	1,8	1,8	1,6	*potatoes[c]*
w tym gospodarstwa indywidualne	5,0	2,4	2,1	1,8	*of which private farms*
roślin przemysłowych	4,8	14,9	14,9	13,5	*industrial plants*
w tym gospodarstwa indywidualne	3,3	13,0	14,5	12,5	*of which private farms*
Plony z 1 ha w dt:					*Yields per 1 ha in dt:*
zbóż podstawowych	31,4	36,5	37,8	40,8	*of basic cereals*
w tym gospodarstwa indywidualne	30,5	31,0	36,5	39,3	*of which private farms*
ziemniaków [c]	189	213	191	318	*potatoes[c]*
w tym gospodarstwa indywidualne	188	212	191	318	*of which private farms*
rzepaku i rzepiku	27,5	23,1	29,6	27,4	*of rape and turnip rape*
w tym gospodarstwa indywidualne	26,4	22,7	28,9	27,6	*of which private farms*
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie w przeliczeniowych sztukach dużych (stan w czerwcu) [bde] na 100 ha użytków rolnych	20,9	19,8	22,2	22,4	*Cattle, pigs, sheep and horses in terms of large heads (as of June) [bde] per 100 ha of agricultural land*
w tym gospodarstwa indywidualne	22,5	22,5	21,6	21,4	*of which private farms*
Udział krów w pogłowiu bydła (stan w czerwcu) [b] w %	43,3	40,5	37,7	37,3	*Share of cows in cattle stocks (as of June) [b] in %*
w tym gospodarstwa indywidualne	41,6	38,6	37,7	37,5	*of which private farms*
Udział loch w pogłowiu trzody chlewnej (stan w czerwcu) [be] w %	10,3	8,9	7,1	7,3	*Share of sows in pig stocks (as of June) [be] in %*
w tym gospodarstwa indywidualne	9,9	8,8	6,0	6,1	*of which private farms*
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) [f] na 1 ha użytków rolnych w kg	195,1	240,6	311,1	317,3	*Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) [f] per 1 ha of agricultural land in kg*
Produkcja mleka krowiego w l:					*Production of cows' milk in l :*
na 1 ha użytków rolnych	272	248	218	209	*per 1 ha of agricultural land*
w tym gospodarstwa indywidualne	240	235	184	195	*of which private farms*
na 1 krowę	4461	4093	3002	2995	*per cow*
w tym gospodarstwa indywidualne	4117	3759	2704	2932	*of which private farms*
Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu) [b] na 100 ha użytków rolnych w szt.	4,2	4,4	.	5,1	*Agricultural tractors (as of June) [b] per 100 ha of agricultural land in units*
w tym gospodarstwa indywidualne	5,4	5,7	.	5,7	*of which private farms*
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi) w przeliczeniu na czysty składnik [bg] na 1 ha użytków rolnych w kg	115,5	98,7	104,9	113,1	*Consumption of mineral or chemical fertilizers (including mixed fertilizers) in terms of pure ingredient [bg] per 1 ha of agricultural land in kg*
w tym gospodarstwa indywidualne	125,6	97,4	102,4	112,8	*of which private farms*

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 271. *b* W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. *c* Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. *d* Patrz uwaga do tabl. 11 na str. 286. *e* W 2005 r. stan trzody chlewnej w końcu lipca. *f* Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej. *g* Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2004/05, 2009/10, 2014/15, 2015/2016.

a See general notes, item 3 on page 271. b In 2010 data of the Agricultural Census. c Since 2010 excluding kitchen gardens. d See note to the table 11 on page 286. e In 2005 pigs as of the end of July. f Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. g Concerns respectively the: 2004/05, 2009/10, 2014/15, 2015/16 farming years.

TABL. 2(208). **POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG RODZAJÓW UŻYTKÓW**[a]
Stan w czerwcu
AGRICULTURAL LAND AREA BY LAND TYPE[a]
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem *Total*	W tym gospodarstwa indywidualne *Of which private farms*	*SPECIFICATION*
		w ha	*in ha*	
O G Ó Ł E M	2010	437676	326909	***T O T A L***
	2015	391225	336009	
	2016	**399941**	**345174**	
W dobrej kulturze rolnej		**395707**	**343326**	***In good agricultural condition***
Pod zasiewami		287838	245991	*Sown area*
Grunty ugorowane		7653	6536	*Fallow land*
Uprawy trwałe		4122	3950	*Permanent crops*
w tym sady		3254	3194	*of which orchards*
Ogrody przydomowe		398	393	*Kitchen gardens*
Łąki trwałe		83824	75476	*Permanent maedows*
Pastwiska trwałe		11872	10980	*Permanent pastures*
Pozostałe		4234	1849	***Others***

[a] W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego.

[a] *In 2010 data of the Agricultural Census.*

TABL. 3(209). **GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH**[a]
Stan w czerwcu
FARMS BY AREA GROUPS[a]
As of June

L A T A *Y E A R S*	Gospodarstwa *Farms*									Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa w ha *Average total farm area in ha*	
	w tys. *in thous.*	o powierzchni użytków rolnych – w odsetkach *with agricultural land area of – in percent*									
		do 1,00 ha *up to*	1,01–1,99	2,00–4,99	5,00–9,99	10,00–14,99	15,00–19,99	20,00–49,99	50,00 ha i więcej *and more*	ogółem *total*	w tym użytki rolne *of which agricultural land*
O G Ó Ł E M *T O T A L*											
2010	22,1	2,5	21,1	27,0	18,5	9,9	5,3	9,3	6,4	22,14	19,76
2013	21,3	2,9	20,5	26,7	18,0	9,6	5,1	9,6	7,6	21,49	19,19
2016	**20,2**	**2,5**	**17,5**	**28,2**	**18,2**	**9,6**	**5,8**	**10,0**	**8,2**	**20,94**	**19,76**
W tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE *of which PRIVATE FARMS*											
2010	21,9	1,6	20,0	32,5	23,0	10,1	4,8	6,4	1,6	15,91	14,93
2013	21,0	2,9	20,7	27,0	18,1	9,7	5,1	9,6	6,9	17,32	16,20
2016	**20,0**	**2,5**	**17,7**	**28,4**	**18,4**	**9,7**	**5,8**	**10,0**	**7,5**	**18,31**	**17,25**

[a] W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego.

U w a g a. Od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

[a] *In 2010 data of the Agricultural Census.*

N o t e. Since 2013 data on the basis of period survey conducted every three years.

TABL. 4(210). **DYNAMIKA GLOBALNEJ, KOŃCOWEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe [a])**
INDICES OF GROSS, FINAL AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices[a])

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014	2015	2005	2010	2014	2015	*SPECIFICATION*
	ogółem *total*				w tym gospodarstwa indywidualne *of which private farms*				
	rok poprzedni = 100 *previous year = 100*								
Produkcja globalna	102,0	95,8	108,1	91,8	100,0	102,1	110,9	95,9	*Gross output*
roślinna.....	97,5	86,1	109,1	88,1	91,5	87,5	111,3	92,0	*crop*
zwierzęca	107,8	109,7	106,6	97,0	110,8	123,3	110,3	101,4	*animal*
Produkcja końcowa.....	97,1	94,4	111,3	95,0	94,7	101,8	116,2	98,9	*Final output*
roślinna.....	84,0	78,0	115,8	92,6	75,6	78,8	121,8	96,2	*crop*
zwierzęca	108,2	110,5	106,9	97,4	111,3	124,5	110,7	101,7	*animal*
Produkcja towarowa.....	107,6	99,1	103,9	103,1	101,7	106,9	108,9	105,5	*Market output*
roślinna.....	107,9	84,0	101,7	104,3	93,5	86,3	107,6	104,5	*crop*
zwierzęca	107,3	114,1	106,2	101,9	107,3	127,3	110,3	106,5	*animal*

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 10, pkt. 1) na str. 28.
a See general notes to the Yearbook, item 10, point 1) on page 28.

TABL. 5(211). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe [a])**
STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices [a])

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014	2015	*SPECIFICATION*
	w odsetkach *in percent*				
PRODUKCJA GLOBALNA *GROSS OUTPUT*					
O G Ó Ł E M	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	***T O T A L***
Produkcja roślinna	**53,2**	**53,0**	**59,3**	**55,7**	***Crop output***
Zboża	23,3	18,7	25,6	18,1	*Cereals*
w tym zboża podstawowe	20,1	16,1	20,5	15,3	*of which basic cereals*
w tym: pszenica	7,8	7,3	9,7	6,7	*of which: wheat*
żyto	3,2	2,2	2,7	1,6	*rye*
jęczmień	3,5	2,1	2,7	2,0	*barley*
Ziemniaki	4,3	2,1	2,0	2,2	*Potatoes*
Przemysłowe	4,9	6,6	8,3	7,2	*Industrial*
w tym buraki cukrowe	1,7	0,4	0,7	0,5	*of which sugar beets*
Warzywa	6,2	8,2	8,4	9,2	*Vegetables*
Owoce	2,0	2,5	3,6	5,7	*Fruit*
Siano łąkowe	2,4	3,1	2,3	2,2	*Meadow hay*
Pozostałe	10,1	11,8	9,1	6,7	*Others*
Produkcja zwierzęca	**46,8**	**47,0**	**40,7**	**44,3**	***Animal output***
Żywiec rzeźny [b]	30,7	33,5	27,3	31,1	*Animals for slaughter [b]*
w tym:					*of which:*
bydło (bez cieląt)	1,5	1,8	1,7	1,6	*cattle (excluding calves)*
cielęta	0,1	0,1	0,1	0,1	*calves*
trzoda chlewna	11,7	10,2	6,8	7,2	*pigs*
owce	0,0	0,0	0,0	0,0	*sheep*
drób	17,4	21,2	18,6	22,1	*poultry*
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	0,5	-0,4	0,7	-0,2	*Increase in herd (basic and working)*
Mleko krowie	8,2	6,2	5,7	5,3	*Cows' milk*
Jaja kurze	5,2	6,3	5,9	7,0	*Hen eggs*
Obornik	0,9	0,7	0,6	0,6	*Manure*
Pozostałe	1,3	0,7	0,6	0,6	*Others*
PRODUKCJA TOWAROWA *MARKET OUTPUT*					
O G Ó Ł E M	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	***T O T A L***
Produkcja roślinna	**40,6**	**53,8**	**49,5**	**49,0**	***Crop output***
Zboża	17,1	19,8	20,9	17,4	*Cereals*
w tym zboża podstawowe	14,0	17,7	16,4	15,0	*of which basic cereals*
w tym: pszenica	7,0	7,8	9,2	6,8	*of which: wheat*
żyto	3,4	5,7	2,4	1,9	*rye*
jęczmień	2,0	2,1	1,5	1,6	*barley*
Ziemniaki	1,7	1,6	1,7	1,6	*Potatoes*
Przemysłowe	6,9	12,4	6,6	6,1	*Industrial*
w tym buraki cukrowe	2,4	0,8	0,7	0,7	*of which sugar beets*
Warzywa	6,5	8,1	9,6	9,4	*Vegetables*
Owoce	2,2	3,0	3,8	5,7	*Fruit*
Pozostałe	6,2	8,9	6,8	8,9	*Other*
Produkcja zwierzęca	**59,4**	**46,2**	**50,5**	**51,0**	***Animal output***
Żywiec rzeźny [b]	41,6	32,0	37,1	37,2	*Animals for slaughter [b]*
w tym:					*of which:*
bydło (bez cieląt)	2,0	2,0	2,2	2,0	*cattle (excluding calves)*
cielęta	0,0	0,1	0,2	0,1	*calves*
trzoda chlewna	15,2	7,6	9,2	8,4	*pigs*
owce	0,0	0,0	0,0	0,0	*sheep*
drób	24,2	22,2	25,4	26,6	*poultry*
Mleko krowie	9,6	8,8	7,1	6,4	*Cows' milk*
Jaja kurze	6,7	4,4	5,9	6,9	*Hen eggs*
Pozostałe	1,5	1,0	0,5	0,5	*Others*

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 10, pkt. 1) na str. 28. *b* Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.
a See general notes to the Yearbook, item 10, point 1) on page 28. b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 6(212). **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW** [a]
Stan w czerwcu
SOWN AREA [a]
As of June

ZIEMIOPŁODY	2005	2010	2015	2016 ogółem *total*	2016 w tym gospodarstwa indywidualne *of which private farms*	*CROPS*
	w ha *in ha*					
O G Ó Ł E M	**304115**	**281646**	**277543**	**287836**	**245991**	***T O T A L***
Zboża	238817	206449	178444	192611	165149	*Cereals*
zboża podstawowe	199076	176517	143658	164604	142719	*basic cereals*
pszenica	63069	56235	50028	53384	45012	*wheat*
żyto	54305	42323	21589	30627	26515	*rye*
jęczmień	34684	26397	21369	27336	23753	*barley*
owies	12671	13770	7856	6964	6393	*oats*
pszenżyto	34347	37792	42816	46294	41046	*triticale*
mieszanki zbożowe	19508	10113	6152	5237	5035	*cereal mixed*
gryka, proso i inne zbożowe	2264	9079	9307	7178	6161	*buckwheat, millet and other cereals*
kukurydza na ziarno	17971	10740	19327	15595	11234	*maize for grain*
Strączkowe	3379	6295	20949	15431	13581	*Pulses*
konsumpcyjne	139	835	4885	6353	6005	*edible*
pastewne	3240	5460	16064	9078	7576	*feed*
Ziemniaki	12706	5164	5012	4632	4519	*Potatoes*
Przemysłowe	23415	42060	41458	39111	30850	*Industrial*
w tym:						*of which:*
buraki cukrowe	3514	944	1271	1450	1205	*sugar beets*
oleiste	19308	40185	39885	37251	29331	*oilseeds*
w tym rzepak i rzepik	16778	38921	36775	33779	26232	*of which rape and turnip rape*
Pastewne	14701	15343	25561	19801	16641	*Feed*
w tym:						*of which:*
okopowe	1821	182	87	112	111	*root plants*
kukurydza na paszę	6665	6349	5767	5653	3501	*maize for feeds*
Pozostałe uprawy [b]	11097	6335	6119	16254	15253	*Other crops* [b]

a W 2005 r. łącznie z powierzchnią upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone); w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. *b* Warzywa, truskawki, wysadki okopowych itp.

a In 2005 including permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers); in 2010 data of the Agricultural Census. b Vegetables, strawberries, root plant planting etc.

TABL. 7(213). **ZBIORY I PLONY WYBRANYCH ZIEMIOPŁODÓW**
SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS

ZIEMIOPŁODY	2006–2010[a]	2010	2015	2016[b] ogółem *total*	2016[b] w tym gospodarstwa indywidualne *of which private farms*	*CROPS*
ZBIORY w t *PRODUCTION in t*						
Zboża	703306	753958	649238	813556	684492	*Cereals*
w tym:						*of which:*
zboża podstawowe	579967	643834	542645	672164	573668	*basic cereals*
pszenica	221625	257241	218913	245481	200163	*wheat*
żyto	121097	115294	64582	94174	80969	*rye*
jęczmień	95241	92710	73182	99027	84299	*barley*
owies	27983	37440	20295	20602	19065	*oats*
pszenżyto	114021	141148	165674	212881	189173	*triticale*
mieszanki zbożowe	44004	27777	17467	15891	15649	*cereal mixed*
Ziemniaki	186983	109709	95755	147395	143812	*Potatoes*
Buraki cukrowe	88632	50580	73985	101207	86522	*Sugar beets*
Rzepak i rzepik	78252	89834	108977	92426	72277	*Rape and turnip rape*
Siano łąkowe	291611	307629	367234	378071	360002	*Meadow hay*
PLONY z 1 ha w dt *YIELDS per 1 ha in dt*						
Zboża	29,8	36,5	36,4	41,4	40,5	*Cereals*
w tym:						*of which:*
zboża podstawowe	29,5	36,3	37,8	40,8	39,3	*basic cereals*
pszenica	36,4	45,7	43,8	46,0	44,5	*wheat*
żyto	23,5	27,2	29,9	30,7	30,5	*rye*
jęczmień	27,0	35,1	34,2	36,2	35,5	*barley*
owies	21,0	27,2	25,8	29,6	29,8	*oats*
pszenżyto	32,4	37,3	38,7	46,0	46,1	*triticale*
mieszanki zbożowe	22,2	27,5	28,4	30,3	31,1	*cereal mixed*
Ziemniaki	173	213	191	318	318	*Potatoes*
Buraki cukrowe	402	536	582	698	718	*Sugar beets*
Rzepak i rzepik	27,7	23,1	29,6	27,4	27,6	*Rape and turnip rape*
Siano łąkowe	36,7	37,5	42,0	45,1	47,7	*Meadow hay*

a W okresie wieloletnim - przeciętne roczne. *b* Łącznie z powierzchnią wspólnot gruntowych uwzględnioną w gospodarstwach indywidualnych.
a During long-term period - annual averages. b Including the area of land communities taken into account in the private farms.

TABL. 8(214). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH** [a]
AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES [a]

WARZYWA	2006–2010[b]	2010	2015	2016 ogółem *total*	2016 w tym gospodarstwa indywidualne *of which private farms*	*VEGETABLES*
POWIERZCHNIA [c] w ha — stan w czerwcu *AREA* [c] *in ha — as of June*						
O G Ó Ł E M	**4847**	**2570**	**4048**	**4074**	**4025**	***T O T A L***
Kapusta	787	387	682	476	476	*Cabbages*
Kalafiory	169	101	118	90	90	*Cauliflowers*
Cebula	670	301	667	656	656	*Onions*
Marchew jadalna ..	581	268	449	454	454	*Carrots*
Buraki ćwikłowe ...	368	126	284	242	242	*Beetroots*
Ogórki	439	225	353	307	307	*Cucumbers*
Pomidory	270	113	177	168	168	*Tomatoes*
Pozostałe [d]	1562	1048	1318	1681	1632	*Others* [d]
ZBIORY w t *PRODUCTION in t*						
O G Ó Ł E M	**90270**	**64756**	**83909**	**88297**	**88255**	***T O T A L***
Kapusta	30201	18412	25560	23117	23117	*Cabbages*
Kalafiory	3219	2424	2449	1949	1949	*Cauliflowers*
Cebula	11179	7712	13674	15635	15635	*Onions*
Marchew jadalna ..	13329	9811	12853	14650	14650	*Carrots*
Buraki ćwikłowe ...	7779	4546	5808	6923	6923	*Beetroots*
Ogórki	5742	4205	5081	5551	5551	*Cucumbers*
Pomidory	4358	2815	3335	3476	3476	*Tomatoes*
Pozostałe [d]	14463	14830	15150	16996	16954	*Others* [d]
PLONY z 1 ha w dt *YIELDS per 1 ha in dt*						
Kapusta	384	475	375	486	486	*Cabbages*
Kalafiory	190	240	208	217	217	*Cauliflowers*
Cebula	167	256	205	238	238	*Onions*
Marchew jadalna ..	229	366	287	323	323	*Carrots*
Buraki ćwikłowe ...	212	360	204	286	286	*Beetroots*
Ogórki	131	187	144	181	181	*Cucumbers*
Pomidory	162	249	188	207	207	*Tomatoes*
Pozostałe [d]	93	142	115	101	104	*Others* [d]

a Łącznie z ogrodami przydomowymi; od 2014 r. według położenia gruntów. *b* Przeciętne roczne. *c* W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego, w pozostałych latach dane według szacunków. *d* Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar itp.

a Including kitchen gardens; since 2014 by location of lands. b Annual averages. c In 2010 data of the Agricultural Census, in other years data based on estimation. d Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb etc.

TABL. 9(215). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z DRZEW** [a]
AREA AND PRODUCTION OF FRUIT TREE [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006–2010[b]	2010	2015	2016 ogółem *total*	2016 w tym gospodarstwa indywidualne *of which private farms*	*SPECIFICATION*
POWIERZCHNIA [c] w ha — stan w czerwcu *AREA* [c] *in ha — as of June*						
O G Ó Ł E M	**4873**	**5022**	**3081**	**2569**	**2529**	***T O T A L***
Jabłonie	1880	2535	2025	1548	1515	*Apples*
Grusze	227	132	120	93	93	*Pears*
Śliwy	528	338	275	275	272	*Plums*
Wiśnie	637	294	361	359	355	*Cherries*
Czereśnie	267	389	163	163	163	*Sweet cherries*
Pozostałe [d]	1334	1334	137	131	131	*Others* [d]
ZBIORY [e] w t *PRODUCTION* [e] *in t*						
O G Ó Ł E M	**16056**	**13780**	**29749**	**34974**	**34940**	***T O T A L***
Jabłka	8899	9169	20989	26604	26583	*Apples*
Gruszki	833	514	1129	839	836	*Pears*
Śliwki	1932	1070	2757	2592	2590	*Plums*
Wiśnie	2695	994	2737	2918	2910	*Cherries*
Czereśnie	1055	1622	1409	1375	1375	*Sweet cherries*
Pozostałe [d]	643	412	729	646	646	*Others* [d]

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4, na str. 272. *b* Przeciętne roczne. *c* W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego, w pozostałych latach dane według szacunków; do 2014 r. łącznie z ogrodami przydomowymi; od 2015 r. jedynie uprawy w sadach. *d* Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie. *e* Łącznie z owocami zebranymi poza sadami; od 2016 r jedynie owoce zebrane w sadach.

a See general notes, item 4, on page 272. b Annual averages. c In 2010 data of the Agricultural Census; up to 2014 including kitchen gardens; since 2015 orchard only. d Peaches, apricots, walnuts. e Including fruit harvested outside of orchards; since 2016 fruit harvested in orchards only.

TABL. 10(216). **POWIERZCHNIA I ZBIORY Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH** [a]
AREA AND PRODUCTION OF FRUIT BUSHES AND BERRY FRUIT [a]

OWOCE	2006–2010[b]	2010	2015	2016 ogółem *total*	2016 w tym gospodarstwa indywidualne *of which private farms*	*FRUIT*
POWIERZCHNIA [c] w ha — stan w czerwcu *AREA* [c] *in ha — as of June*						
O G Ó Ł E M	**1946**	**1680**	**3451**	**3100**	**3042**	***T O T A L***
Truskawki [d]	964	734	2791	2386	2348	*Strawberries* [d]
Maliny [e]	104	119	42	49	39	*Raspberries* [e]
Porzeczki	593	556	367	367	367	*Currants*
Agrest	89	47	27	39	39	*Gooseberries*
Pozostałe [f]	197	224	224	259	249	*Others* [f]
ZBIORY [g] w t *PRODUCTION* [g] *in t*						
O G Ó Ł E M	**7835**	**6510**	**13644**	**8647**	**8546**	***T O T A L***
Truskawki [d]	3618	2184	9748	5354	5311	*Strawberries* [d]
Maliny [e]	194	217	186	170	162	*Raspberries* [e]
Porzeczki	2970	3028	2351	2031	2031	*Currants*
Agrest	497	224	123	127	127	*Gooseberries*
Pozostałe [f]	557	857	1237	965	915	*Others* [f]

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4, na str. 272. *b* Przeciętne roczne. *c* W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego, w pozostałych latach dane według szacunków; do 2014 r. łącznie z ogrodami przydomowymi; od 2015 r. dla krzewów jedynie uprawy w sadach, dla truskawek łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych. *d* Od 2010 r. łącznie z poziomkami; do 2009 r. poziomki uwzględniano w pozycji „pozostałe". *e* Łącznie z jeżyną bezkolcową. *f* Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne. *g* Łącznie z owocami zebranymi poza sadami; od 2016 r jedynie owoce zebrane w sadach.

a See general notes, item 4, on page 272. b Annual averages. c In 2010 data of the Agricultural Census, in other years data based on estimation; up to 2014 including kitchen gardens; since 2015 for fruit bushes in orchard only, in case of strawberries area of cultivation in kitchen gardens is included. d Since 2010 including wild strawberries; until 2009 wild strawberries was included in item "others". e Including thornless blackberry. f Chokeberry, blueberry, grape, hazel and others. g Including fruit harvested outside of orchards; since 2016 fruit harvested in orchards only.

TABL. 11(217). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA, OWCE I KONIE** [a]
Stan w czerwcu
CATTLE, PIGS, SHEEP AND HORSES [a]
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	ogółem *total*				w tym gospodarstwa indywidualne *of which private farms*				
	W SZTUKACH *IN HEADS*								
Bydło	69539	69817	73757	75325	54049	57266	64327	63543	*Cattle*
w tym krowy	30087	28278	27792	28080	22464	22084	24264	23845	*of which cows*
Trzoda chlewna [b]	257049	164152	143787	147549	211520	144189	98437	105447	*Pigs* [b]
w tym lochy	26380	14604	10253	10802	20900	7699	5932	6384	*of which sows*
Owce	3610	4115	4457	4397	3257	3633	4457	4114	*Sheep*
w tym maciorki	2440	2535	2654	1948	2254	2398	2654	1816	*of which ewes*
Konie [c]	5982	5923	.	4032	5930	5775	.	3970	*Horses* [c]
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	100459	86729	87166[d]	86776[e]	81158	73507	72650[d]	70951[e]	*In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)*
	NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w szt. *PER 100 ha OF AGRICULTURAL LAND in heads*								
Bydło	14,5	16,0	18,9	19,5	15,0	17,5	19,1	19,2	*Cattle*
w tym krowy	6,3	6,5	7,1	7,3	6,2	6,8	7,2	7,2	*of which cows*
Trzoda chlewna [b]	53,5	37,5	36,8	38,2	58,5	44,1	29,3	31,8	*Pigs* [b]
w tym lochy	5,5	3,3	2,6	2,8	5,8	2,4	1,8	1,9	*of which sows*
Owce	0,8	0,9	1,1	1,1	0,9	1,1	1,3	1,2	*Sheep*
w tym maciorki	0,5	0,6	0,7	0,5	0,6	0,7	0,8	0,5	*of which ewes*
Konie [c]	1,2	1,4	x	1,0	1,6	1,8	x	1,2	*Horses* [c]
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	20,9	19,8	22,2[d]	22,4[e]	22,5	22,5	21,6[d]	21,4[e]	*In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)*

[a] W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. [b] W 2005 r. stan w końcu lipca. [c] Dane szacunkowe; od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata. [d] Do obliczeń przyjęto stan koni z 2013 r. [d] Do obliczeń przyjęto stan koni z 2013 r. [e] Do obliczeń przyjęto stan koni z 2016 r.

U w a g a. Przeliczenia pogłowia zwierząt ze sztuk fizycznych na przeliczeniowe sztuki duże dokonuje się przy przyjęciu współczynników (mnożników): dla bydła – 0,8, dla trzody chlewnej – 0,15, dla owiec – 0,08, dla koni – 1,0.

[a] *In 2010 data of the Agricultural Census.* [b] *In 2005 as of the end of July.* [c] *Estimated data; since 2013 data on the basis of period survey conducted every three years.* [d] *For the calculation we use the horse stocks of 2013.* [d] *For the calculation we use the horse stocks of 2016.*

N o t e. The following ratios (multipliers) are used in calculating livestock in physical units per head in terms of large heads: for cattle – 0,8, for pigs – 0,15, for sheep – 0,08, for horses – 1,0.

TABL. 12(218). **DRÓB** [a]
Stan w końcu roku
POULTRY [a]
As of the end of year

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016 ogółem *total*	2016 w tym gospodarstwa indywidualne *of which private farms*	*SPECIFICATION*
Kury w tys. szt.	2503,9	3690,0	4153,7	4017,4	4016,8	*Hens in thous. heads*
w tym nioski	776,1	1285,0	1446,1	1159,7	1159,2	*of which laying hens*
Gęsi w tys. szt.	134,1	210,0	16,2	26,4	26,4	*Geese in thous. heads*
Indyki w tys. szt.	1728,6	1717,9	1046,8	905,3	807,1	*Turkeys in thous. heads*
Kaczki [b] w tys. szt.	122,7	42,9	48,2	54,2	37,2	*Ducks [b] in thous. heads*
Kury na 100 ha użytków rolnych w szt.	521,5	843,1	1061,7	1040,1	1211,8	*Hens per 100 ha of agricultural land in heads*
w tym nioski	161,7	293,6	369,6	300,3	349,7	*of which laying hens*

a W latach 2005, 2010 i 2015 w wieku powyżej 2 tygodni. *b* Łącznie z drobiem pozostałym.
a In 2005, 2010 and 2015 more than 2 weeks old. b Including other poultry.

TABL. 13(219). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŹNEGO** [a]
PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016 ogółem *total*	2016 w tym gospodarstwa indywidualne *of which private farms*	*SPECIFICATION*
W SZTUKACH *IN HEADS*						
Bydło (bez cieląt)	12,5	12,1	10,6	11,8	8,7	*Cattle (excluding calves)*
Cielęta	1,6	1,4	2,4	0,4	0,1	*Calves*
Trzoda chlewna	363,3	307,0	226,1	214,3	154,7	*Pigs*
Owce	0,2	1,0	0,3	0,1	0,0	*Sheep*
Konie	0,7	0,4	0,3	0,5	0,5	*Horses*
W TONACH WAGI ŻYWEJ *IN TONNES OF LIVE WEIGHT*						
Bydło (bez cieląt)	6,3	6,4	6,1	6,6	4,9	*Cattle (excluding calves)*
Cielęta	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0	*Calves*
Trzoda chlewna	40,5	37,1	33,1	33,8	27,0	*Pigs*
Owce	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	*Sheep*
Konie	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	*Horses*
Drób	75,2	94,8	120,5	126,2	104,2	*Poultry*
Kozy i króliki	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	*Goats and rabbits*

a Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

a Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

TABL. 14(220). **PRODUKCJA MIĘSA[a], TŁUSZCZÓW I PODROBÓW**
PRODUCTION OF MEAT[a], FATS AND PLUCK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
W TONACH *IN TONNES*					
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami)	93,7	105,3	121,7	126,9	*Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck)*
mięso i tłuszcze	89,0	99,9	115,4	120,3	*meat and fats*
wołowe	3,3	3,3	3,1	3,4	*beef*
cielęce	0,1	0,2	0,1	0,0	*veal*
wieprzowe	31,5	29,0	25,8	26,4	*pork*
baranie	0,0	0,0	0,0	0,0	*mutton*
końskie	0,2	0,1	0,1	0,2	*horseflesh*
drobiowe	52,7	66,3	84,4	88,3	*poultry*
kozie i królicze[b]	1,2	1,0	1,9	2,0	*goat and rabbit[b]*
podroby	4,7	5,4	6,3	6,6	*pluck*
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w kg *PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND in kg*					
O G Ó Ł E M	**195,1**	**240,6**	**311,1**	**317,3**	***T O T A L***

a W wadze poubojowej ciepłej. Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. *b* Łącznie z dziczyzną.

a In post-slaughter warm weight. Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption. b Including game.

TABL. 15(221). **PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH**
PRODUCTION OF COWS' MILK AND HEN EGGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		*SPECIFICATION*
				ogółem *total*	w tym gospodarstwa indywidualne *of which private farms*	
Produkcja mleka:						*Milk production:*
w milionach litrów	130,5	108,4	85,2	83,5	67,3	*in million litres*
na 100 ha użytków rolnych w tys. l	271,7	24,8	21,8	20,9	19,5	*per 100 ha agricultural land in thous. l*
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	4461	4093	3002	2995	2932	*Average annual quantity of milk per cow in l*
Produkcja jaj w mln szt.	239,0	259,5	343,7	260,3	260,2	*Eggs production in mln units*
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury nioski w szt.	228	201	258	221	221	*Average annual number of eggs per laying hen in units*

TABL. 16(222). **CIĄGNIKI ROLNICZE** [a]
Stan w czerwcu
AGRICULTURAL TRACTORS [a]
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem *Total*	W tym gospodarstwa indywidualne *Of which private farms*	*SPECIFICATION*
W sztukach.....	2005	20074	19452	*In units*
	2010	19356	18675	
	2013	19380	18796	
	2016	**20302**	**19781**	
Powierzchnia użytków rolnych na 1 ciągnik w ha...	2005	23,9	18,6	*Agricultural land area per tractor in ha*
	2010	22,6	17,5	
	2013	21,0	18,1	
	2016	**19,7**	**17,4**	

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego.
U w a g a. Od 2010 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

a In 2010 data of the Agricultural Census.
N o t e. Since 2010 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 17(223). **ZUŻYCIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIOWYCH W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK** [a]
CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL AND LIME FERTILIZERS IN TERMS OF PURE INGREDIENT [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2004/05	2009/10	2014/15	2015/16 ogółem *total*	2015/16 w tym gospodarstwa indywidualne *of which private farms*	*SPECIFICATION*
W TONACH *IN TONNES*						
Nawozy mineralne lub chemiczne [b]	55448	43182	41036	43687	37321	*Mineral or chemical fertilizers* [b]
azotowe.....	30624	26388	24140	25589	21682	*nitrogenous*
fosforowe.....	12281	7516	5897	6450	5585	*phosphatic*
potasowe.....	12543	9279	10999	11648	10054	*potassic*
Nawozy wapniowe [c].....	16097	17022	11413	19685	16994	*Lime fertilizers* [c]
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w kg *PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND in kg*						
Nawozy mineralne lub chemiczne [b]	115,5	98,7	104,9	113,1	112,8	*Mineral or chemical fertilizers* [b]
azotowe.....	63,8	60,3	61,7	66,3	65,5	*nitrogenous*
fosforowe.....	25,6	17,2	15,1	16,7	16,9	*phosphatic*
potasowe.....	26,1	21,2	28,1	30,2	30,4	*potassic*
Nawozy wapniowe [c].....	33,5	38,9	29,2	51,0	51,3	*Lime fertilizers* [c]

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. *b* Łącznie z wieloskładnikowymi. *c* Łącznie z wapnem defekacyjnym.
a In 2010 data of the Agricultural Census. b Including mixed fertilizers. c includingg defecated lime.

TABL. 18(224). **WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące [a])**
VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices [a])

PRODUKTY ROLNE	2005	2010	2015	2016 ogółem *total*	2016 w tym gospodarstwa indywidualne *of which private farms*	*AGRICULTURAL PRODUCTS*
W TYSIĄCACH ZŁOTYCH *IN THOUSAND ZLOTYS*						
O G Ó Ł E M	**731082,9**	**983715,2**	**1399866,3**	**1348549,2**	**1108611,6**	***T O T A L***
Produkty roślinne	**200952,4**	**355718,6**	**500652,3**	**486491,9**	**366418,7**	***Crop products***
w tym:						*of which:*
Zboża	91397,8	143450,5	274295,5	249147,3	195533,5	*Cereals*
w tym zboża podstawowe	73650,0	129294,6	231483,0	211930,0	168646,4	*of which basic cereals*
pszenica	35838,5	67956,8	118769,4	125787,2	96286,3	*wheat*
żyto	22487,7	29635,8	31310,1	26521,6	22302,8	*rye*
jęczmień	9277,1	12115,5	21400,6	17896,9	14758,4	*barley*
owies i mieszanki zbożowe	921,7	1921,2	1961,8	1440,5	1392,8	*oats and cereal mixed*
pszenżyto	5125,0	17665,3	58041,0	40283,8	33906,2	*triticale*
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	91106,7	143068,7	273181,0	247394,3	193942,8	*of which consumer and for feeds cereals*
w tym zboża podstawowe	73358,9	128913,4	230378,8	210176,9	167055,7	*of which basic cereals*
pszenica	35751,2	67952,0	118363,1	124995,2	95656,7	*wheat*
żyto	22473,0	29635,6	31310,1	26468,6	22249,8	*rye*
jęczmień	9174,5	11746,7	20989,7	17451,1	14312,6	*barley*
owies i mieszanki zbożowe	851,5	1921,2	1908,4	1345,1	1297,4	*oats and cereal mixed*
pszenżyto	5108,7	17657,9	57807,5	39916,9	33539,3	*triticale*
Strączkowe konsumpcyjne [b]	83,9	-	2,3	15,8	15,8	*Edible pulses [b]*
Ziemniaki	1063,8	786,4	3869,4	5549,1	4797,6	*Potatoes*
Buraki cukrowe	21233,3	9514,0	11823,9	11757,4	10093,5	*Sugar beets*
Rzepak i rzepik [b]	37175,5	99259,3	105036,6	80558,3	58344,9	*Rape and turnip rape [b]*
Warzywa	902,1	14909,7	9701,2	15632,4	15559,7	*Vegetables*
Owoce	2449,5	5582,6	9818,3	6201,3	6185,1	*Fruit*
Produkty zwierzęce	**530130,6**	**627996,7**	**899214**	**862057,3**	**742192,9**	***Animal products***
w tym:						*of which:*
Żywiec rzeźny [c]	399430,9	498441,0	770691,3	749724,7	644698,1	*Animals for slaughter [c]*
bydło (bez cieląt)	19170,2	19037,4	29985,0	31724,8	30429,6	*cattle (excluding calves)*
cielęta	76,1	22,1	57,6	99,4	99,4	*calves*
trzoda chlewna	132932,2	121140,6	126350,9	142841,2	122509,2	*pigs*
konie	980,4	574,0	692,5	1303,9	1303,9	*horses*
drób	246272,0	357666,9	613588,0	573755,3	490355,9	*poultry*
Mleko krowie	92203,7	103147,3	100619,9	92587,8	78098,0	*Cow milk*
Jaja kurze konsumpcyjne	27212,2	5282,7	25617,4	15656,5	15652,9	*Consumer hen's eggs*
NA 1 HA UŻYTKÓW ROLNYCH w zł *PER 1 HA OF AGRICULTURAL LAND in zl*						
O G Ó Ł E M	**1523**	**2248**	**3578**	**3491**	**3344**	***T O T A L***
Produkty: roślinne	419	813	1280	1260	1105	*Products: crop*
zwierzęce	1104	1435	2298	2232	2239	*animal*

a Płacone dostawcom; bez podatku VAT. *b* Bez materiału siewnego. *c* W wadze żywej.
a Paid to suppliers; excluding VAT. b Excluding sowing. c In live weight.

TABL. 19(225). **SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

PRODUKTY ROLNE	2005	2010	2015	2016 ogółem *total*	2016 w tym gospodarstwa indywidualne *of which private farms*	*AGRICULTURAL PRODUCTS*
Zboża w t	276317	285202	455314	428415	333880	*Cereals in t*
w tym zboża podstawowe	229123	260970	380036	356750	282922	*of which basic cereals*
pszenica	100006	118231	176791	201396	153939	*wheat*
żyto	81368	72296	61612	50372	41790	*rye*
jęczmień	26761	25801	37510	32729	26675	*barley*
owies i mieszanki zbożowe	3330	6706	3649	2711	2621	*oats and cereal mixed*
pszenżyto	17658	37936	100474	69542	57897	*triticale*
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	275826	284443	453971	426310	331960	*of which consumer and for feeds cereals*
w tym zboża podstawowe	228632	260211	378708	354645	281002	*of which basic cereals*
pszenica	99851	118227	176341	200505	153233	*wheat*
żyto	81326	72296	61612	50290	41708	*rye*
jęczmień	26624	25053	37011	32213	26159	*barley*
owies i mieszanki zbożowe	3211	6706	3565	2581	2491	*oats and cereal mixed*
pszenżyto	17620	37929	100179	69056	57411	*triticale*
Strączkowe konsumpcyjne [a] w t	24	-	2	6	6	*Edible pulses [a] in t*
Ziemniaki w t	6803	4020	13888	21024	17517	*Potatoes in t*
Buraki cukrowe w t	128214	82812	98879	101207	86522	*Sugar beets in t*
Rzepak i rzepik [a] w t	46156	78153	73341	50188	36369	*Rape and turnip rape [a] in t*
Warzywa w t	2352	12998	9054	14123	14097	*Vegetables in t*
Owoce w t	1324	3157	4637	2387	2377	*Fruit in t*
Żywiec rzeźny [b] w t	108348	125987	154787	162365	140605	*Animals for slaughter [b] in t*
bydło (bez cieląt)	5003	4460	5202	5322	5108	*cattle (excluding calves)*
cielęta	15	6	10	19	19	*calves*
trzoda chlewna	34740	30847	29651	31466	27294	*pigs*
konie	198	115	110	190	190	*horses*
drób	68392	90559	119812	125368	107994	*poultry*
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) [c] w t	77714	89858	109753	115155	99620	*Animals for slaughter in terms of meat (including fats) [c] in t*
Mleko krowie w tys. l	98690	96088	84342	81743	68115	*Cows' milk in thous. l*
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	186775	35875	111934	86183	86159	*Consumer hen's eggs in thous. units*

a Bez materiału siewnego. *b* W wadze żywej. *c* Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze poubojowej ciepłej.
a Excluding sowing. b In live weight. c Beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight.

TABL. 20 (226). **EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA ROLNE**
ORGANIC FARMS

LATA *YEARS*	Z certyfikatem *Certified*		W okresie przestawiania *Under conversion*	
	gospodarstwa *farms*	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha *organic agricultural land in ha*	gospodarstwa *farms*	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha *organic agricultural land in ha*
2005	18	786	172	6838
2010	417	19297	416	16500
2015	1056	39339	146	7004
2016	**920**	**32643**	**228**	**10592**

Ź r ó d ł o: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.
S o u r c e: data of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality.

ŁOWIECTWO
HUNTING

TABL. 21(227). **WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA ŁOWNE** [a]
Stan w dniu 10 III
MAJOR GAME SPECIES [a]
As of 10 III

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2005	2010	2015	2016	*GAME SPECIES*
		W SZTUKACH *IN HEADS*			
Łosie	-	-	5	5	*Moose*
Daniele	196	619	1408	1512	*Fallow deer*
		W TYSIĄCACH SZTUK *IN THOUSAND HEADS*			
Jelenie	8,3	9,9	14,3	14,4	*Deer*
Sarny	39,4	48,1	51,7	52,7	*Roe deer*
Dziki.....	14,5	15,9	19,0	19,5	*Wild boars*
Lisy.....	8,1	7,7	9,4	9,6	*Foxes*
Zające	6,9	10,1	12,4	12,2	*Hares*
Bażanty	7,1	13,0	10,0	9,7	*Pheasants*
Kuropatwy	4,9	6,8	5,8	5,3	*Partridges*

a Dane szacunkowe; do 2011 r. nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.
Ź r ó d ł o: dane Agencji Nieruchomości Rolnych, Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

a Estimated data; until 2011 excluding centres of game breeding managed by the State Forests.
S o u r c e: data of the Agricultural Property Agency, the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABL. 22(228). **ODSTRZAŁ**[a] **WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH**
SHOOT [a] *OF MAIN GAME SPECIES*

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2005/06[b]	2010/11[b]	2015/16	2016/17	*GAME SPECIES*
Jelenie	2825	3108	6290	5942	*Deer*
Daniele	14	68	235	234	*Fallow deer*
Sarny	10356	10142	12899	12747	*Roe deer*
Dziki	12798	14922	26662	24152	*Wild boars*
Lisy	5697	5447	6471	6475	*Foxes*
Bażanty	918	3289	2369	2762	*Pheasants*
Kuropatwy	25	26	-	-	*Partridges*

a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego. *b* Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.
Ź r ó d ł o: dane Agencji Nieruchomości Rolnych (do roku łowieckiego 2011/12), Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

a Data concern the hunting economic year defined from 1 IV of a given year to 31 III of the following year. b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.
S o u r c e: data of the Agricultural Property Agency (until the hunting year 2011/12), the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABL. 23(229). **KOŁA I CZŁONKOWIE POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO ORAZ OBWODY ŁOWIECKIE**
Stan w dniu 10 III
CLUBS AND MEMBERS OF THE POLISH HUNTING ASSOCIATION AND HUNTING DISTRICTS
As of 10 III

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Koła łowieckie:					*Hunting clubs:*
liczba [a]	120	120	114	113	*number [a]*
członkowie [b]	5489	6823	5230	5310	*members [b]*
Obwody łowieckie:					*Hunting districts:*
liczba	207	204	204	205	*number*
powierzchnia w tys. ha	1059,0	1060,0	1055,5	1065,5	*area in thous. ha*
w tym na gruntach leśnych	510,1	545,9	542,5	540,9	*of which in forest land*

a, b Dane grupowane według siedziby: *a* — koła łowieckiego, *b* — zamieszkania członka koła.
Ź r ó d ł o: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

a, b Data grouped according to the seat: a — of hunting club, b — of member of hunting club.
S o u r c e: data of the Polish Hunting Association.

LEŚNICTWO
FORESTRY

TABL. 24(230). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH**
Stan w dniu 31 XII
FOREST LAND
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
O G Ó Ł E M w ha	**702436**	**706239**	**709362**	**709652**	***T O T A L in ha***
Lasy	**681639**	**685071**	**688431**	**688959**	***Forests***
Publiczne	673462	675515	675934	676237	*Public*
zalesione	658725	660311	662075	661349	*wooded*
niezalesione	14737	15204	13859	14888	*non-wooded*
własność Skarbu Państwa	671449	673493	673957	674273	*owned by the State Treasury*
zalesione	656790	658366	660177	659464	*wooded*
niezalesione	14659	15128	13780	14809	*non-wooded*
w tym:					*of which:*
w zarządzie Lasów Państwowych	664035	666097	667288	667593	*managed by the State Forests*
zalesione	649433	651710	653549	652824	*wooded*
niezalesione	14602	14387	13739	14769	*non-wooded*
parki narodowe	4607	4607	4607	4607	*national parks*
zalesione	4586	4586	4586	4586	*wooded*
niezalesione	21	21	21	21	*non-wooded*
własność gmin [a]	2013	2021	1956	1950	*gmina [a] owned*
zalesione	1935	1945	1879	1872	*wooded*
niezalesione	78	76	77	79	*non-wooded*
pozostałe	.	.	21	13	*other*
zalesione	.	.	20	13	*wooded*
niezalesione	.	.	2	-	*non-wooded*
Prywatne	8176	9557	12497	12722	*Private*
zalesione	8020	9367	12290	12500	*wooded*
niezalesione	156	190	206	223	*non-wooded*
Grunty związane z gospodarką leśną	**20797**	**21167**	**20931**	**20693**	***Land connected with silviculture***
LESISTOŚĆ w %	**48,7**	**49,0**	**49,2**	**49,3**	***FOREST COVER in %***
UDZIAŁ POWIERZCHNI GRUNTÓW LEŚNYCH W POWIERZCHNI LĄDOWEJ WOJEWÓDZTWA w %	**51,1**	**51,4**	**51,6**	**51,7**	***SHARE OF FOREST LAND IN LAND AREA OF THE VOIVODSHIP in %***

a Dotyczy także gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a It is also concerning gminas which are also cities with powiat status.

Uwaga do tablic 25 i 26

Dane opracowano na podstawie wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów kraju przeprowadzonej w latach 2012–2016 przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej.

Dane z powierzchni próbnych zostały przeliczone na powierzchnię lasów poszczególnych form własności podaną przez Główny Urząd Statystyczny według stanu na 31 grudnia 2015 r. (można je umownie traktować jako dane według stanu na 1 stycznia 2016 r.).

Note to tables 25 and 26

Data prepared on the large-scale forest inventory in the country conducted in 2012–2016 by the Bureau for Forest Management and Geodesy.

Data from sample plots have been converted on forest areas by the property forms given by the Central Statistical Office as at 31 December 2015 (can be conventionally treated as data on 1 January 2016).

TABL. 25(231). **POWIERZCHNIA LASÓW**
FOREST AREAS

A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	Ogółem w ha *Grand total in ha*	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona *Of which wooded area in % of grand total area*							
		razem *total*	drzewostany *tree stands*						
			w klasie wieku *in age group*						w klasie odnowienia [a] i o budowie przerębowej *in restocking class [a] with a selection structure*
			I (1–20 lat *years)*	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe *and higher* (101 lat i więcej *years and older)*	
O G Ó Ł E M ..... ***T O T A L***	**688431**	**97,7**	**13,3**	**13,5**	**30,1**	**16,8**	**15,1**	**7,7**	**1,2**
w tym: *of which:*									
W zarządzie Lasów Państwowych ..... *Managed by the State Forests*	667288	97,7	13,1	13,5	30,3	16,9	15,3	7,4	1,2
Lasy prywatne ..... *Private forests*	12497	97,8	27,5	16,0	28,6	7,6	7,9	10,2	-

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem *Total*		W tym *Of which*		*SPECIES OF TREES*
			w zarządzie Lasów Państwowych *managed by the State Forests*	lasy prywatne *private forests*	
	w ha *in ha*	w odsetkach *in percent*			
O G Ó Ł E M	**688431**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	***T O T A L***
Drzewa iglaste	565607	82,2	83,1	54,6	*Coniferous trees*
w tym:					*of which:*
sosna	549755	79,9	80,8	50,4	*pine*
świerk	9868	1,4	1,5	-	*spruce*
Drzewa liściaste	122824	17,8	16,9	45,4	*Broadleaved trees*
w tym:					*of which:*
buk.....	13557	2,0	1,9	-	*beech*
dąb	41509	6,0	5,7	14,7	*oak*
grab	2361	0,3	0,2	2,1	*hornbeam*
brzoza	33983	4,9	4,9	11,8	*birch*
olsza	17042	2,5	2,2	13,5	*alder*
osika	1730	0,3	0,2	1,2	*aspen*

[a] Łącznie z klasą do odnowienia.

[a] *Including regeneration class.*

TABL. 26(232). **ZASOBY DRZEWNE NA PNIU**
GROWING STOCK OF STANDING WOOD
A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	Ogółem grubizna brutto [a] w tys. m³ *Gross [a] grand total timber in thous. m³*	W tym – w % ogółem – na powierzchni zalesionej *Of which wooded area in % of grand total area*								
		razem *total*	drzewostany *tree stands*						w klasie odnowienia [c] i o budowie przerębowej *in restocking class [c] with a selection structure*	przestoje [b] *hold-over trees [b]*
			w klasie wieku *in age group*							
			I (1–20 lat *years)*	II (21-40)	III (41-60)	IV (61-80)	V (81-100)	VI i wyższe *and higher* (101 lat i więcej *years and older)*		
O G Ó Ł E M ..... ***T O T A L***	**186673,0**	**100,0**	**1,1**	**8,6**	**34,9**	**21,4**	**20,5**	**12,1**	**1,1**	**0,3**
w tym: *of which:*										
W zarządzie Lasów Państwowych ..... *Managed by the State Forests*	180567,6	100,0	1,1	8,6	35,0	21,7	20,7	11,5	1,1	0,3
Lasy prywatne..... *Private forests*	2544,4	100,0	1,5	10,8	43,5	9,7	15,6	18,9	-	-

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem grubizna brutto [a] *Gross [a] total timber*		W tym *Of which*		*SPECIES OF TREES*
			w zarządzie Lasów Państwowych *managed by the State Forests*	lasy prywatne *private forests*	
	w tys. m³ *in thous. m³*	w odsetkach *in percent*			
O G Ó Ł E M	**186673,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	***T O T A L***
Drzewa iglaste	157577,4	84,4	85,4	48,7	*Coniferous trees*
w tym:					*of which:*
sosna	154379,0	82,7	83,6	48,4	*pine*
świerk	2138,4	1,1	1,2	-	*spruce*
Drzewa liściaste	29095,7	15,6	14,6	51,3	*Broadleaved trees*
w tym:					*of which:*
buk	3288,3	1,8	1,7	-	*beech*
dąb	10144,6	5,4	4,9	23,6	*oak*
grab	910,0	0,5	0,3	1,3	*hornbeam*
brzoza	5199,8	2,8	2,8	6,8	*birch*
olsza	5692,3	3,0	2,8	14,3	*alder*
osika	554,7	0,3	0,3	3,2	*aspen*

a W korze. *b* Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym koleją rębności. *c* Łącznie z klasą do odnowienia.
Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.
a Overbark. b Trees not felled in the assumed throughfell order. c Including regeneration class.
S o u r c e: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 27(233). **ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE**
RENEWALS, AFFORESTATIONS AND OTHER FOREST BREEDING WORK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016 ogółem *grand total*	2016 lasy publiczne *public forests* razem *total*	2016 lasy publiczne *public forests* w tym własność Skarbu Państwa *of which owned by the State Treasury*	2016 lasy prywatne [a] *private forests* [a]	*SPECIFICATION*
	w ha *in ha*							
Powierzchnia produkcyjna szkółek leśnych (stan w dniu 31 XII)	230	205	161	161	161	161	.	*Production area of forest nurseries (as of 31 XII)*
Odnowienia i zalesienia	6048	4892	4961	4979	4902	4901	77	*Renewals and afforestations*
odnowienia	5384	4792	4933	4846	4835	4834	11	*renewals*
sztuczne.....	5271	4690	4508	4521	4513	4512	8	*artificial*
zrębów [b]	5202	4618	4499	4506	4498	4498	8	*felling sites* [b]
halizn i płazowin	69	72	9	15	15	14	0	*blanks and irregularly stocked open stands*
naturalne.....	113	102	425	325	322	322	3	*natural*
zalesienia [c].....	664	100	27	134	67	67	67	*afforestations* [c]
Poprawki i uzupełnienia [d]	608	678	357	309	305	305	4	*Corrections and supplements* [d]
Pielęgnowanie [e].....	24267	25948	31617	31019	30883	30883	136	*Tending* [e]
w tym:								*of which:*
upraw [f]	16641	18385	24729	24122	23986	23986	136	*crops* [f]
młodników.....	6928	7447	6843	6875	6875	6875	.	*greenwoods*
wprowadzanie podszytów [g].....	674	116	45	22	22	22	.	*introduction of undergrowth* [g]
Melioracje.....	5921	6061	6722	7659	7659	7659	.	*Drainage*

a Dane szacunkowe. *b* Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów. *c* Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. *d* Dodatkowe wprowadzanie sadzonek w uprawach i młodnikach, w powstałych lukach i przerzedzeniach. *e* Prace hodowlane związane z pielęgnowaniem gleby i drzewostanu w wieku do 20 lat. *f* W lasach prywatnych łącznie z pielęgnowaniem młodników. *g* Sadzenie krzewów lub drzew stale znajdujących się w dolnej warstwie drzewostanu, spełniających rolę pielęgnacyjną.

a Estimated data. b Including renewals protected by tree stands. c Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan. d Additional introduction of seedlings into crops and greenwoods as well as into gaps and thinnings. e Forest breeding work connected with tending soils and tree stands aged up to 20 years. f In private forests including greenwood tending. g Planting bushes or trees remaining in lower layers of a tree stand and serving a tending role.

TABL. 28(234). **POZYSKANIE DREWNA** [a]
REMOVALS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016				*SPECIFICATION*
				ogółem *grand total*	lasy publiczne *public forests*		lasy prywatne *private forests*	
					razem *total*	w tym własność Skarbu Państwa *of which owned by the State Treasury*		
O G Ó Ł E M w dam³	**2773,7**	**2856,2**	**3539,2**	**3572,7**	**3557,1**	**3556,6**	**15,6**	***T O T A L in dam³***
Grubizna.....	**2426,5**	**2576,4**	**3240,1**	**3294,2**	**3278,6**	**3278,1**	**15,6**	***Timber***
Grubizna iglasta	2058,8	2275,2	2842,1	2924,3	2911,8	2911,5	12,5	*Coniferous*
w tym drewno:								*of which:*
wielkowymiarowe	661,2	785,5	875,7	942,2	939,4	939,2	2,8	*large-size wood*
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego	1397,7	1334,8	1809,9	1839,4	1833,6	1833,6	5,8	*medium-size wood for industrial uses*
Grubizna liściasta.....	367,6	301,1	398,0	369,9	366,8	366,6	3,1	*Non-coniferous*
w tym drewno:								*of which:*
wielkowymiarowe	94,4	69,9	79,2	72,8	72,3	72,2	0,5	*large-size wood*
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego	203,8	155,9	209,5	196,3	195,2	195,1	1,1	*medium-size wood for industrial uses*
Drewno małowymiarowe [b]	**347,2**	**279,8**	**299,0**	**278,5**	**278,5**	**278,5**	**-**	***Slash*** [b]
Do przerobu przemysłowego	250,3	174,3	192,9	176,8	176,8	176,8	-	*Slash for industrial uses*
Opałowe	96,9	105,5	106,2	101,7	101,7	101,7	-	*Slash for fuel*
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZCHNI LASÓW w m³	**356,0**	**376,1**	**470,7**	**478,1**	**484,8**	**486,2**	**122,3**	***TIMBER PER 100 ha of FOREST AREAS in m³***

a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień. *b* Wyłącznie w lasach publicznych.
U w a g a. Dla prezentowanych lat nie pozyskano karpiny.
a Excluding logging (large timber) from plantings. b Exclusively in public forests.
N o t e. For presented years the stump wood wasn't gained.

TABL. 29(235). **ZADRZEWIENIA I POZYSKANIE DREWNA Z ZADRZEWIEŃ**
TREES AND SHRUBS OUTSIDE THE FOREST AND REMOVALS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016 ogółem *total*	2016 w tym na gruntach prywatnych *of which on private land*	*SPECIFICATION*
Sadzenie w szt.: drzew	13049	18596	6370	4933	1483	*Plantings in units of: trees*
krzewów	6921	29825	2637	12348	258	*bushes*
Pozyskanie drewna (grubizny) [a] w m^3	14630	20230	27184	29990	20432	*Removals (timber) [a] in m^3*
grubizna iglasta	1352	2618	7103	7663	5902	*coniferous*
w tym drewno wielkowymiarowe ogólnego przeznaczenia	742	1304	3838	4068	3246	*of which large-size general purpose wood*
grubizna liściasta	13278	17612	20081	22327	14530	*non-coniferous*
w tym drewno wielkowymiarowe ogólnego przeznaczenia	3893	4163	7103	7139	5086	*of which large-size general purpose wood*

[a] Dane szacunkowe; nie uwzględniono w danych o ogólnym pozyskaniu drewna (grubizny).
[a] *Estimated data; excluded from data on total removals (timber).*

TABL. 30(236). **POŻARY W LASACH** [a]
FOREST FIRES [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Pożary	869	484	645	278	*Number of fires*
w tym: podpalenia	596	213	233	106	*of which: arsons*
nieostrożność dorosłych	217	185	152	54	*negligence of adults*
Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w ha	233,5	73,4	96,0	33,0	*Area of forest burned in ha*
w tym: podpalenia	192,6	45,5	49,9	9,8	*of which: arsons*
nieostrożność dorosłych	33,0	19,6	14,8	3,5	*negligence of adults*
Przeciętna powierzchnia lasu objęta jednym pożarem w ha.....	0,27	0,15	0,15	0,12	*Average forest areas burned by fire in ha*

[a] Od 2010 r. łącznie z pożarami ugaszonymi bez udziału jednostek straży pożarnej.
Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej i Instytutu Badawczego Leśnictwa.

[a] *Since 2010 including fires extinguished without the participation of fire service units.*
S o u r c e: data of the Main Office of the State Fire Service and the Forest Research Institute.

Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych 2016 r.

Stan w czerwcu

Land use in agricultural holdings in 2016

As of June

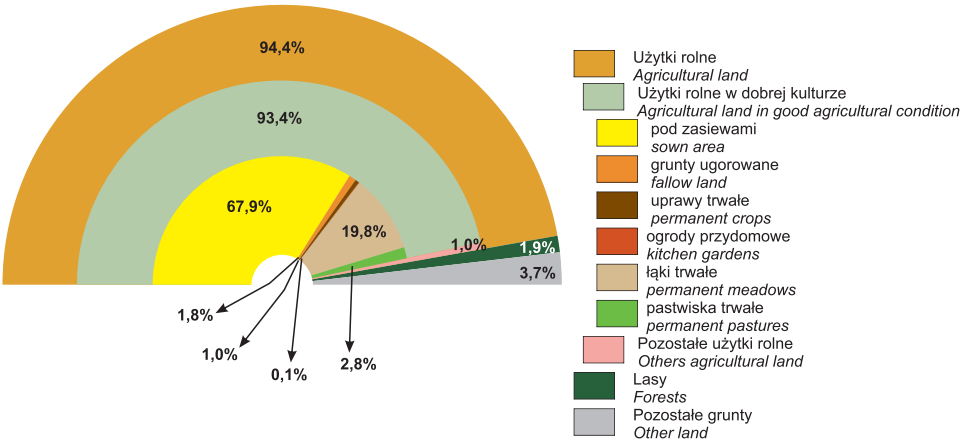

Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2015 r. (ceny stałe 2014 r.)

Structure of market agricultural output in 2015 (constant prices 2014)

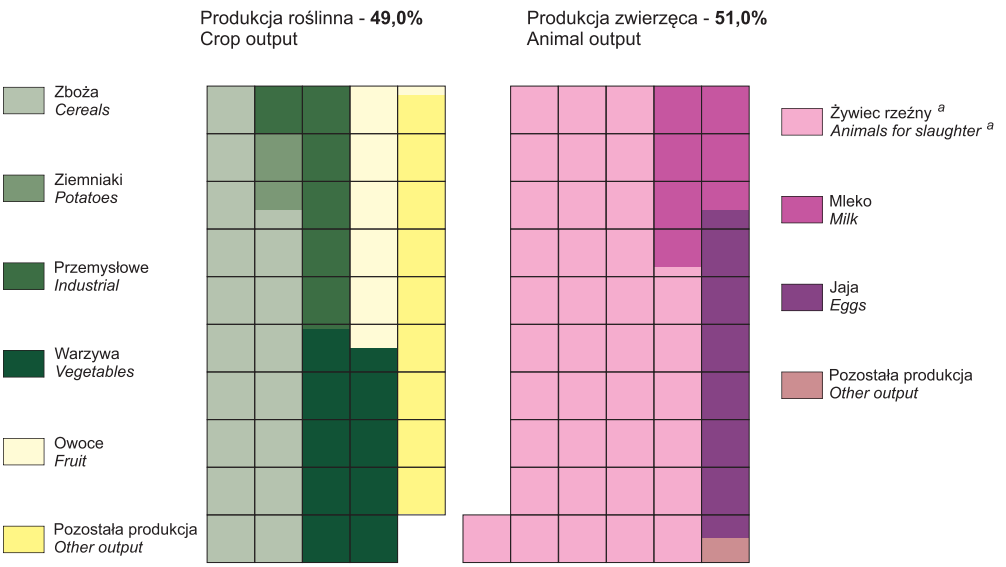

[a] Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

[a] *Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.*

Struktura produkcji budowlano-montażowej[a] (ceny bieżące)
Structure of construction and assembly production[a] (current prices)

Według działów
By divisions

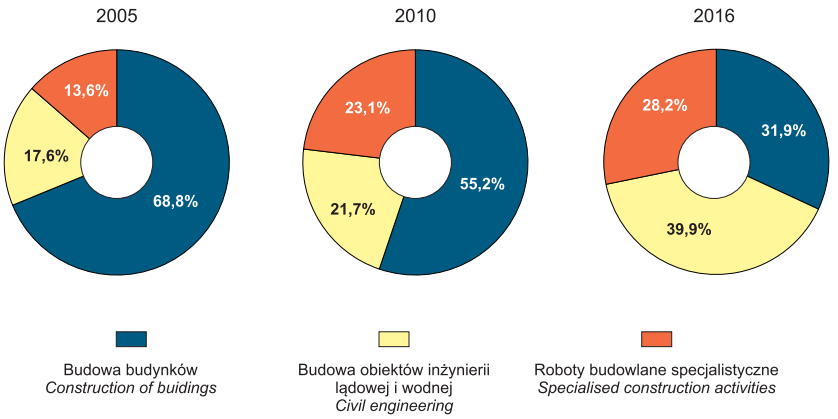

Według rodzajów obiektów budowlanych
By type of constructions

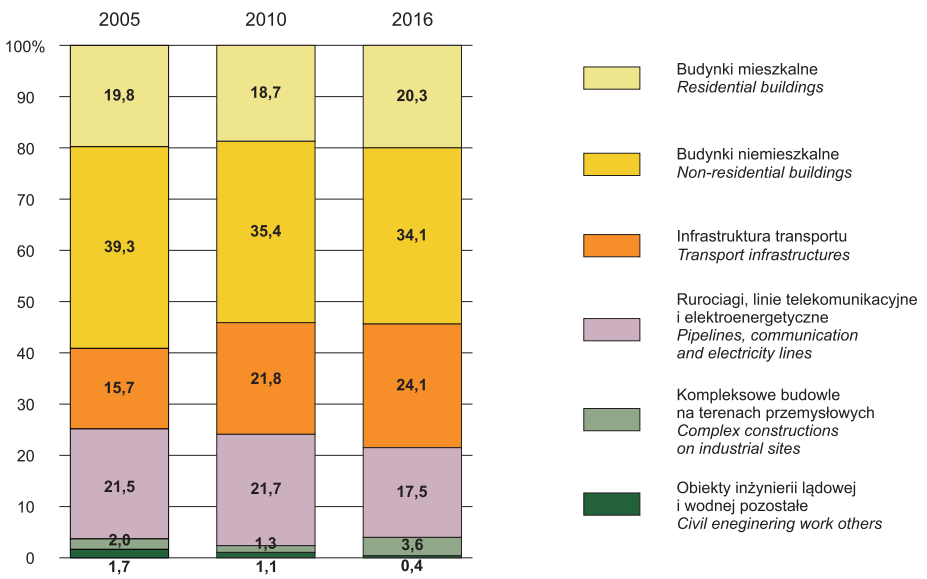

[a] Wykonywane przez przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa lubuskiego, siłami własnymi bez podwykonawców.
[a] *Realized by enterprises which have a seat of board in the Lubuskie voivodship without subcontractors participation.*

DZIAŁ XVI
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO

Uwagi ogólne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych, zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności - PKD 2007, do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie", „Przetwórstwo przemysłowe", „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych" oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją".

Ponadto w tabl. 3 dane o produkcji wyrobów dotyczą podmiotów produkujących wyroby przemysłowe, niezależnie od rodzaju prowadzonej działalności sklasyfikowanej według PKD 2007.

2. Dane opracowano **metodą przedsiębiorstw,** z wyjątkiem informacji o ilości produkcji wyrobów, które opracowano metodą zakładową, tj. według rzeczywistej lokalizacji produkcji, a nie według miejsca siedziby przedsiębiorstwa.

Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 26.

3. Przedstawione w tabl. 3 wyroby prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Wyrobów i Usług - PKWiU 2008 oraz nomenklaturą PRODPOL stosowaną w badaniach produkcji wyrobów przemysłowych, która zharmonizowana jest z Listą PRODCOM, rekomendowaną przez EUROSTAT do badań produktowych w krajach członkowskich UE.

W niektórych przypadkach wyroby prezentuje się według dodatkowych grupowań, stanowiących sumę niektórych pozycji PKWiU/PRODPOL-u.

Ponadto w niektórych wyrobach zastosowano skrócone nazwy.

4. Produkcja sprzedana dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej.

Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych jak i nieprzemysłowych;
3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej.
4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję **ceny bazowej** podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 9 na str. 27.

Jako **ceny stałe** w 2015 r. przyjęto ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.).

CHAPTER XVI
INDUSTRY AND CONSTRUCTION

General notes

Industry

1. *Information within the scope of* ***industry*** *concerns economic entities included, in accordance with NACE rev. 2, in the sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" and "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities".*

Moreover, data in table 3 show industrial products manufactured by entities, irrespective of their kind-of-activity as classified according to NACE Rev. 2.

2. *Data were compiled using the* ***enterprise method****, excluding information concerning the quantity of production of goods, which were compiled using the company method, i.e. by real location of production, not by the seat of enterprise.*

The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 26.

3. *Products in table 3 are presented according to the Polish Classification of Products and Services — PKWiU 2008 and PRODPOL nomenclature applied in surveys on production of industry products which is harmonised with PRODCOM List, recommended by the EUROSTAT for product surveys in EU member states.*

In some cases products are presented according to additional groupings, comprising the sum of some PKWiU/PRODPOL positions.

Moreover, abbreviated names were used for some products.

4. Sold production *concerns the total activity of an economic entity, i.e., both industrial and non-industrial production.*

Sold production of industry includes:

1) the value of finished products sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;
2) the value of paid work and services rendered, i.e., both industrial and non-industrial;
3) lump sum agent fees in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent fees in the case of concluding an agency agreement.
4) the value of products in the form of settlements in kind;
5) products designated for increasing the value of own fixed assets.

Sold production of industry is presented in basic prices. The definition of ***basic price*** *is given in the general notes to the Yearbook, item 9 on page 27.*

Constant prices *in 2015 were adopted as 2010 constant prices (2010 average current prices).*

5. W danych dotyczących produkcji uwzględniono wartość pracy nakładczej.

Praca nakładcza w przemyśle jest to zarobkowe wykonywanie przez osoby fizyczne - na zlecenie i na rachunek podmiotów gospodarczych (nakładców) - czynności polegających na wytwarzaniu wyrobów lub ich części z materiałów powierzonych przez nakładców oraz z surowców własnych lokalnego pochodzenia, np.: słoma, wiklina, trzcina, glina, a także na wykończaniu, uszlachetnianiu, naprawie i konserwacji wyrobów lub ich części oraz świadczeniu innych usług zleconych przez nakładców.

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy i obejmują pracowników pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Budownictwo

1. Informacje w dziale dotyczą działalności podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności - PKD 2007 do sekcji „Budownictwo". Podmioty gospodarcze zwie się dalej podmiotami budowlanymi.

2. Dane według działów PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw.** Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika ust. 5 na str. 26.

3. Produkcja budowlano-montażowa dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmuje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów - wykonane siłami własnymi systemem zleceniowym (tj. na rzecz obcych zleceniodawców) przez podmioty budowlane.

4. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz podziału budynków oddanych do użytkowania według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

5. Informacje o **budynkach oddanych do użytkowania** (przez wszystkich inwestorów):

- w zakresie liczby budynków obejmują tylko budynki nowo wybudowane,
- w zakresie kubatury budynków obejmują budynki nowo wybudowane i rozbudowane (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych - na terenie kraju - w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

5. *In data concerning production, the* value *of outwork is included.*

Outwork *in industry is the paid execution, by natural persons, on the order of and for the benefit of economic entities (outworkers), of activities consisting in the manufacturing of products or their parts from materials supplied by the work provider as well as from raw materials of local origin, e.g.: straw, wicker, reed, clay, and in finishing, refining, repairing and conserving products or their parts as well as in the rendering of other services ordered by the work provider.*

6. *Data regarding* ***average employment and average monthly gross wages and salaries*** *concerns hired employees, i.e. persons employed on the basis of a work agreement and includes full-time and part-time paid employees in terms of full-time employees.*

Construction

1. *Information in the chapter concerns activities of economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2 in the section "Construction". Economic entities are referred to hereafter as construction entities.*

2. *Data according to NACE rev. 2 divisions were compiled using* ***the enterprise method.***

The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 26.

3. Construction and assembly production *concerns activity realized domestically and includes construction works with an investment and a restoration - conservation character as well as temporary construction on construction sites realized by construction entities on the basis of the contract system (i.e. for outside clients).*

4. *The division of construction and assembly production by type of construction as well as the division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Construction Objects (PKOB).*

5. *Information regarding* ***buildings completed*** *(by all investors):*

- *within the scope of the number of buildings includes only newly built buildings,*
- *within the scope of the cubic volume of buildings includes newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).*

6. *Data regarding* ***average employment and average monthly gross wages and salaries*** *concerns hired employees, i.e., persons employed on the basis of a work agreement (labour contact, appointment, promotion or selection) and includes full-time and part-time paid employees, within the country, in terms of full-time employees.*

Przemysł
Industry

TABL. 1(237). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU** [a]
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	2005	2010	2015	2016		
	ceny bieżące *current prices*					2015 = 100 (ceny stałe) *(constant prices)*
	w mln zł *in mln zl*				w odsetkach *in percent*	
O G Ó Ł E M ..... ***T O T A L***	**13616,6**	**23371,3**	**28613,6**	**30689,0**	**100,0**	**107,6**
sektor publiczny ..... *public sector*	839,7	846,4	495,9	514,9	1,7	x
sektor prywatny..... *private sector*	12776,9	22524,9	28117,7	30174,1	98,3	x
w tym: *of which:*						
Przetwórstwo przemysłowe ..... ***Manufacturing***	**12585,6**	**22350,5**	**27594,9**	**29576,0**	**96,4**	**107,5**
w tym: *of which:*						
Produkcja artykułów spożywczych *Manufacture of food products*	1547,9	2063,3	2533,5	2625,9	8,6	105,9
Produkcja napojów..... *Manufacture of beverages*	#	11,5	13,0	9,1	0,0	62,8
Produkcja wyrobów tekstylnych..... *Manufacture of textiles*	250,0	278,9	344,7	475,3	1,5	134,1
Produkcja odzieży..... *Manufacture of wearing apparel*	123,2	102,8	181,8	190,1	0,6	101,1
Produkcja skór i wyrobów skórzanych [Δ]..... *Manufacture of leather and related products*	277,7	242,8	384,1	428,7	1,4	114,3
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny [Δ] ..... *Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker* [Δ]	2580,0	2813,1	3168,4	3413,4	11,1	106,6
Produkcja papieru i wyrobów z papieru..... *Manufacture of paper and paper products*	1199,3	1917,7	2454,4	2592,9	8,4	105,3
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji ..... *Printing and reproduction of recorded media*	16,7	28,1	83,8	178,3	0,6	240,3
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych ..... *Manufacture of chemicals and chemical products*	615,0	638,7	766,5	903,2	2,9	115,2
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych ..... *Manufacture of rubber and plastic products*	584,5	627,3	1050,8	1158,3	3,8	108,0

[a] Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
[a] *Data concern economic entities employing more than 9 persons.*

TABL. 1(237). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU** [a] **(dok.)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY [a] *(cont.)*

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	2005	2010	2015	2016		
	ceny bieżące *current prices*					2015 = 100 (ceny stałe) *(constant prices)*
	w mln zł *in mln zl*				w odsetkach *in percent*	
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) ***Manufacturing (cont.)*** w tym: *of which:*						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych..... *Manufacture of other non-metallic mineral products*	1061,7	1234,7	1482,9	1710,6	5,6	118,1
Produkcja metali ..... *Manufacture of basic metals*	185,5	256,0	#	1737,0	5,7	105,4
Produkcja wyrobów z metali [Δ] *Manufacture of metal products* [Δ]	720,5	1341,3	2134,9	2283,4	7,4	105,6
Produkcja urządzeń elektrycznych..... *Manufacture of electrical equipment*	166,1	278,9	664,7	797,9	2,6	131,2
Produkcja maszyn i urządzeń [Δ]..... *Manufacture of machinery and equipment n.e.c.*	447,9	770,4	1012,9	1150,4	3,7	108,5
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep [Δ] .... *Manufacture of motor vehicles trailers and semi-trailers*	1592,7	3048,4	4843,5	5089,8	16,6	102,4
Produkcja mebli ..... *Manufacture of furniture*	669,2	681,9	1060,3	1217,7	4,0	111,9
Pozostała produkcja wyrobów..... *Other manufacturing*	81,7	89,9	178,5	197,6	0,6	109,2
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń.... *Repair and installation of machinery and equipment*	63,2	112,1	177,8	143,6	0,5	80,5
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja [Δ]..... ***Water supply; sewerage, waste management and remediation activities*** w tym: *of which:*	**#**	**#**	**591,7**	**615,1**	**2,0**	**100,7**
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody..... *Water collection, treatment and supply*	87,2	138,9	#	205,7	0,7	99,1
Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków..... *Sewerage*	#	#	210,0	218,6	0,7	101,0
Gospodarka odpadami; odzysk surowców [Δ]..... *Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery*	#	158,0	183,0	190,9	0,6	104,6

[a] Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
[a] *Data concern economic entities employing more than 9 persons.*

TABL. 2(238). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH W PODMIOTACH GOSPODARCZYCH W PRZEMYŚLE [a] (ceny bieżące)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY BY NUMBER OF PAID EMPLOYEES IN ECONOMIC ENTITIES IN INDUSTRY [a] (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	w mln zł *in mln zl*				
O G Ó Ł E M	**13616,6**	**23371,3**	**28613,6**	**30689**	***T O T A L***
podmioty o liczbie zatrudnionych:					*entities with following number of paid employees:*
49 osób i mniej	1846,1	2391,5	2949,8	3056,9	*49 persons and less*
50–249	4155,3	5862,3	7441,7	8370,1	*50–249*
250–499	2985,4	4019,7	5597,0	6406,6	*250–499*
500 osób i więcej	4629,8	11097,8	12625,1	12855,4	*500 persons and more*

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 3(239). **PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW [a]**
PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS [a]

WYROBY	2005	2010	2015	2016		*PRODUCTS*
				ogółem *total*	udział w produkcji krajowej w % *share in domestic production in %*	
Mięso wieprzowe, świeże lub chłodzone w tys. t	30,6	10,2	7,7	7,4	0,5	*Pork meat, fresh or refrigerated in thous. t*
Mięso z indyków, świeże lub chłodzone w tys. t	45,2	37,1	56,7	60,9	19,0	*Turkey meat, fresh or refrigerated in thous. t*
Kury domowe całe, świeże lub chłodzone w tys. t	5,1	22,0	27,0	32,2	3,7	*Whole chicken meat, fresh or refrigerated in thous. t*
Mleko płynne przetworzone[b] w tys. hl	512,2	286,5	277,8	298,4	0,9	*Processed liquid milk[b] in thous. hl*
Obuwie z wierzchami wykonanymi ze skóry w tys. par	2536	685	#	331	2,4	*Footwear with leather uppers in thous. pairs*
Tarcica iglasta w dam^3	61,8	106,1	77,1	76,8	1,8	*Coniferous sawnwood in dam^3*
Tarcica liściasta w dam^3	13,4	21,3	21,4	21,5	3,9	*Leafy sawnwood in dam^3*
Okna i drzwi, ościeżnice i progi, z drewna w tys. m^2	84,1	31,4	19,3	32,2	0,2	*Windows and doors, their frames and thresholds, of wood in thous. m^2*
Tworzywa sztuczne[c] w tys. t	.	412,1	403,9	447,5	13,7	*Plastics[c] in thous. t*
Meble[d] w mln zł	1474,9	2453,2	1159,5	1323,5	3,4	*Furniture[d] in mln zl*

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. *b* Łącznie z mlekiem przerzutowym do dalszej produkcji. *c* W formach podstawowych. *d* Produkcja sprzedana.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Including milk forwarded for further processing. c In primary forms. d Sold production.

TABL. 4(240). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYŚLE** [a]
AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
O G Ó Ł E M	**59676**	**66673**	**69697**	**70584**	***T O T A L***
sektor publiczny	5414	5832	3465	3435	*public sector*
sektor prywatny	54262	60841	66231	67149	*private sector*
w tym:					*of which:*
Przetwórstwo przemysłowe	**54974**	**61442**	**65263**	**66104**	***Manufacturing***
w tym:					*of which:*
Produkcja artykułów spożywczych	6534	7064	6702	6757	*Manufacture of food products*
Produkcja napojów	508	78	92	71	*Manufacture of beverages*
Produkcja wyrobów tekstylnych	2047	1736	1628	1704	*Manufacture of textiles*
Produkcja odzieży	3192	2236	2069	2074	*Manufacture of wearing apparel*
Produkcja skór i wyrobów skórzanych[Δ]	2278	1282	1492	1479	*Manufacture of leather and related products*
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny[Δ]	6622	6485	5755	5510	*Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker*[Δ]
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	1857	2182	2436	2288	*Manufacture of paper and paper products*
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	88	72	380	667	*Printing and reproduction of recorded media*
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	1590	1456	1399	1475	*Manufacture of chemicals and chemical products*
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	2310	2444	3117	3151	*Manufacture of rubber and plastic products*
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	3434	3641	3610	3878	*Manufacture of other non-metallic mineral products*
Produkcja metali	777	887	1263	1686	*Manufacture of basic metals*
Produkcja wyrobów z metali[Δ]	5289	6613	7899	8545	*Manufacture of metal products*[Δ]
Produkcja urządzeń elektrycznych	1771	1831	2683	2851	*Manufacture of electrical equipment*
Produkcja maszyn i urządzeń	2461	3415	3221	3257	*Manufacture of machinery and equipment n.e.c.*
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep[Δ]	6159	9528	11111	10555	*Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers*
Produkcja mebli	5345	5079	5278	5479	*Manufacture of furniture*
Pozostała produkcja wyrobów	559	474	733	713	*Other manufacturing*
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	776	962	833	725	*Repair and installation of machinery and equipment*
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja[Δ]	**2568**	**3623**	**3972**	**3946**	***Water supply; sewerage, waste management and remediation activities***
w tym:					*of which:*
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	798	1504	1546	1529	*Water collection, treatment and supply*
Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	945	#	1265	1253	*Sewerage*
Gospodarka odpadami; odzysk surowców[Δ]	825	1038	1161	1164	*Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery*

[a] Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
[a] *Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.*

TABL. 5(241). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYŚLE** [a]
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	w zł *in zl*				
O G Ó Ł E M	**2028,08**	**2860,02**	**3576,67**	**3779,63**	*T O T A L*
sektor publiczny	2405,79	3173,75	3630,64	3805,23	*public sector*
sektor prywatny	1990,39	2829,95	3573,90	3778,32	*private sector*
w tym:					*of which:*
Przetwórstwo przemysłowe	**1975,15**	**2814,53**	**3570,76**	**3778,47**	***Manufacturing***
w tym:					*of which:*
Produkcja artykułów spożywczych	1627,74	2403,11	3051,95	3242,32	*Manufacture of food products*
Produkcja napojów	3580,77	2043,59	2619,75	2652,46	*Manufacture of beverages*
Produkcja wyrobów tekstylnych	1581,36	2334,08	2771,86	2881,86	*Manufacture of textiles*
Produkcja odzieży	1194,27	1695,38	2117,27	2295,54	*Manufacture of wearing apparel*
Produkcja skór i wyrobów skórzanych[Δ]	1590,23	2263,48	2970,69	3191,52	*Manufacture of leather and related products*
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny[Δ]	2083,48	2900,12	3739,83	3913,65	*Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker*[Δ]
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	3021,34	3752,84	4637,07	4962,06	*Manufacture of paper and paper products*
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	2405,21	2732,99	2681,51	3377,87	*Printing and reproduction of recorded media*
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	2470,89	3172,54	4031,03	4413,33	*Manufacture of chemicals and chemical products*
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	1775,71	2590,04	3246,67	3558,31	*Manufacture of rubber and plastic products*
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	2427,19	3326,55	4242,47	4504,05	*Manufacture of other non-metallic mineral products*
Produkcja metali	2215,67	3080,81	3964,24	3808,59	*Manufacture of basic metals*
Produkcja wyrobów z metali[Δ]	1933,91	2914,46	3717,24	3907,26	*Manufacture of metal products*[Δ]
Produkcja urządzeń elektrycznych	1818,66	2726,02	3408,17	3684,49	*Manufacture of electrical equipment*
Produkcja maszyn i urządzeń	2734,62	3671,72	4658,40	4742,33	*Manufacture of machinery and equipment n.e.c.*
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep[Δ]	2164,59	2916,92	3669,28	3858,92	*Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers*
Produkcja mebli	1571,81	2357,76	3191,82	3435,77	*Manufacture of furniture*
Pozostała produkcja wyrobów	1961,88	2485,28	3097,15	3347,56	*Other manufacturing*
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	2232,62	2825,78	3525,02	3392,74	*Repair and installation of machinery and equipment*
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja[Δ]	**2192,46**	**2914,41**	**3478,71**	**3639,91**	***Water supply; sewerage, waste management and remediation activities***
w tym:					*of which:*
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	2338,82	3099,30	3774,00	3984,31	*Water collection, treatment and supply*
Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	2287,89	#	3569,43	3720,56	*Sewerage*
Gospodarka odpadami; odzysk surowców[Δ]	1941,58	2645,31	2986,65	3100,69	*Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery*

[a] Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
[a] *Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.*

Budownictwo
Construction

TABL. 6(242). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA** [a] **(ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION [a] *(current prices)*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		*SPECIFICATION*
	w mln zł *in mln zl*				w od-setkach *in percent*	
O G Ó Ł E M	**1512,4**	**2777,1**	**3749,6**	**3552,1**	**100,0**	***T O T A L***
w tym:						*of which*
Podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób	605,9	1257,2	1228,2	1076,3	30,3	*Entities employing more than 9 persons*
budowa budynków [Δ]	416,9	694,2	465,5	343,6	9,7	*construction of buildings*
budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej [Δ]	106,4	273,0	454,2	429,0	12,1	*civil engineering works*
roboty budowlane specjalistyczne	82,6	290,0	308,5	303,7	8,5	*specialised construction activities*

[a] Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa lubuskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców).

[a] *Realized by enterprises which have a seat of board in the lubuskie voivodship without subcontractors participation.*

TABL. 7(243). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA** [a] **WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION [a] *BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (current prices)*

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem *Total*	Roboty o charakterze inwestycyjnym *Works with an investment character*	Remonty i pozostałe roboty *Works with a renovation (restoration) character*	*SPECIFICATION*
		w mln zł *in mln zl*			
O G Ó Ł E M	2005	605,9	492,7	113,1	***T O T A L***
	2010	1257,2	842,2	415,0	
	2015	1228,2	835,3	392,9	
	2016	**1076,3**	**663,9**	**412,4**	
Budynki		**585,5**	**364,1**	**221,3**	***Buildings***
Budynki mieszkalne		218,3	119,5	98,8	*Residential buildings*
budynki mieszkalne jednorodzinne.....		32,4	9,1	23,3	*one-dwelling buildings*
budynki o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe		179,0	108,1	70,9	*two- and more dwelling buildings*
budynki zbiorowego zamieszkania.....		6,9	2,3	4,7	*residences for communities*

[a] Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa lubuskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

[a] *Realized by enterprises which have a seat of board in the lubuskie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.*

TABL. 7(243). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA [a] WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (dok.)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION [a] BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem *Total*	Roboty o charakterze inwestycyjnym *Works with an investment character*	Remonty i pozostałe roboty *Works with a renovation (restoration) character*	*SPECIFICATION*
	w mln zł *in mln zl*			
Budynki (dok.)				***Buildings (cont.)***
Budynki niemieszkalne	367,1	244,6	122,5	*Non-residential buildings*
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	#	#	#	*hotels and similar buildings*
budynki biurowe	19,4	12,1	7,3	*office buildings*
budynki handlowo-usługowe	84,5	63,9	20,6	*wholesale and retail trade buildings*
budynki transportu i łączności	#	#	#	*traffic and communication buildings*
budynki przemysłowe i magazynowe	174,7	108,3	66,3	*industrial buildings and warehouses*
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej	56,4	43,3	13,1	*public entertainment, education, hospital or institutional care buildings*
pozostałe budynki niemieszkalne	25,8	15,3	10,4	*other non-residential buildings*
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	**490,8**	**299,7**	**191,1**	***Civil engineering works***
Infrastruktura transportu	259,0	145,0	114,0	*Transport infrastructures*
w tym:				*of which:*
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe	192,8	92,2	100,6	*highways, streets and roads*
drogi szynowe, drogi kolei napowietrznych lub podwieszanych	36,7	35,1	1,6	*railways, suspension and elevated railways airfield runways*
Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	188,8	135,4	53,4	*Pipelines, communication and electricity lines*
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe	90,8	52,1	38,7	*long-distance pipelines, communication and electricity power lines*
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze	98,0	83,3	14,7	*local pipelines and cables*
Kompleksowe budowle na terenach przemysłowych	38,8	16,7	22,0	*Complex constructions on industrial sites*
Budowle sportowe i rekreacyjne	#	#	#	*Sport and recreation constructions*
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe	#	#	#	*Other civil engineering works*

[a] Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa lubuskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

[a] *Realized by enterprises which have a seat of board in the lubuskie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.*

TABL. 8(244). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA** [a]
BUILDINGS COMPLETED [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Budynki [b]	**2462**	**2518**	**2506**	**2399**	***Buildings*** [b]
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe [c]	1631	1677	1704	1675	*of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings* [c]
miasta	1334	1118	1053	1011	*urban areas*
wieś	1128	1400	1453	1388	*rural areas*
W tym budynki indywidualne [d]	2262	2230	2163	1979	*Of which private buildings* [d]
miasta	1210	908	827	735	*urban areas*
wieś	1052	1322	1336	1244	*rural areas*
w tym:					*of which:*
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe [c]	1594	1579	1577	1490	*one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings* [c]
niemieszkalne	624	537	510	425	*non-residential*
w tym gospodarstw rolnych	101	106	121	107	*of which farm buildings*
Kubatura [e] **w dam³**	**3860,6**	**7037,5**	**4496,3**	**4801,8**	***Cubic volume*** [e] ***in dam³***
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe [c]	1477,9	1485,3	1476,7	1526,9	*of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings* [c]
miasta	2030,2	4836,6	3008,7	2897,9	*urban areas*
wieś	1830,3	2201,0	1487,6	1903,9	*rural areas*
W tym budynki indywidualne [d]	1631,8	1781,5	1599,8	1667,8	*Of which private buildings* [d]
miasta	911,7	811,2	636,2	579,1	*urban areas*
wieś	720,1	970,4	963,7	1088,7	*rural areas*
w tym:					*of which:*
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe [c]	1147,4	1083,6	1049,2	1000,2	*one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings* [c]
niemieszkalne	442,7	666,7	526,2	643,7	*non-residential*
w tym gospodarstw rolnych	77,6	235,6	236,2	306,4	*of which farm buildings*

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 300. *b* Nowo wybudowane. *c* Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). *d* Realizowane przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem. *e* Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a See general notes, item 5 on page 300. b Newly built. c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). d Realized by natural persons, foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent. e Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 9(245). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA [a] WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW**
BUILDING COMPLETED [a] BY TYPE OF BUILDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
			BUDYNKI [b] *BUILDINGS [b]*		
Budynki mieszkalne	**1676**	**1792**	**1780**	**1743**	***Residential buildings***
w tym:					*of which:*
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe [c]	1631	1677	1704	1675	*One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings [c]*
w tym jednorodzinne	1575	1626	1604	1634	*of which one-dwelling buildings*
Budynki zbiorowego zamieszkania	2	1	-	2	*Residences for communities*
Budynki niemieszkalne	**786**	**726**	**726**	**656**	***Non-residential buildings***
w tym:					*of which:*
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	28	14	51	42	*Hotels and similar buildings*
Budynki biurowe	19	19	16	17	*Office buildings*
Budynki handlowo-usługowe	158	123	112	68	*Wholesale and retail trade buildings*
Budynki łączności, dworców i terminali	1	1	1	2	*Communication buildings, stations, terminals and associated buildings*
Budynki garaży	310	282	258	242	*Garage buildings*
Budynki przemysłowe	48	35	55	42	*Industrial buildings*
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	77	83	74	95	*Reservoirs, silos and warehouses*
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	4	10	8	2	*Public entertainment buildings, museums and libraries*
Budynki szkół i instytucji badawczych	1	1	4	4	*School, university and research buildings*
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	3	5	1	1	*Hospital or institutional care buildings*
Budynki kultury fizycznej	11	19	5	3	*Sport halls*
Budynki gospodarstw rolnych	115	123	134	116	*Non-residential farm buildings*
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	9	2	3	4	*Buildings used as places of worship and for religious activities*
			KUBATURA [d] w dam^3 *CUBIC VOLUME [d] in dam^3*		
Budynki mieszkalne	**1535,1**	**1516,9**	**1501,1**	**1564,2**	***Residential buildings***
w tym:					*of which:*
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe [c]	1477,9	1485,3	1476,7	1526,9	*One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings [c]*
w tym jednorodzinne	1100,6	1074,5	1031,7	1014,0	*of which one-dwelling buildings*
Budynki zbiorowego zamieszkania	11,3	2,3	0,5	14,9	*Residences for communities*

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 300. *b* Nowo wybudowane. *c* Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). *d* Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a See general notes, item 5 on page 300. b Newly built. c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). d Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 9(245). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA [a] WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW (dok.)**
BUILDING COMPLETED [a] BY TYPE OF BUILDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
KUBATURA [b] w dam³ (dok.) *CUBIC VOLUME [b] in dam³ (cont.)*					
Budynki niemieszkalne	**2325,5**	**5520,6**	**2995,2**	**3237,4**	***Non-residential buildings***
w tym:					*of which:*
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	29,9	69,3	32,3	26,3	*Hotels and similar buildings*
Budynki biurowe	54,1	62,8	56,5	36,3	*Office buildings*
Budynki handlowo-usługowe	288,7	401,5	425,8	180,3	*Wholesale and retail trade buildings*
Budynki łączności, dworców i terminali	0,5	1,8	4,5	2,0	*Communication buildings, stations, terminals and associated buildings*
Budynki garaży	47,7	36,4	52,8	50,6	*Garage buildings*
Budynki przemysłowe	1137,1	523,4	1066,7	1148,5	*Industrial buildings*
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	408,3	887,9	828,3	1259,7	*Reservoirs, silos and warehouses*
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	5,4	24,2	9,2	0,2	*Public entertainment buildings, museums and libraries*
Budynki szkół i instytucji badawczych	9,0	33,8	28,6	36,7	*School, university and research buildings*
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	8,3	57,5	6,0	1,2	*Hospital or institutional care buildings*
Budynki kultury fizycznej	119,5	2295,9	62,5	1,9	*Sport halls*
Budynki gospodarstw rolnych	167,4	1059,1	408,3	445,4	*Non-residential farm buildings*
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	48,0	45,9	11,8	9,9	*Buildings used as places of worship and for religious activities*

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 300. *b* Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a See general notes, item 5 on page 300. b Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 10(246). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE I PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W BUDOWNICTWIE [a]**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT AND AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN CONSTRUCTION [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Przeciętne zatrudnienie	**5929**	**7953**	**6124**	**6159**	***Average paid employment***
Budowa budynków[Δ]	3750	4377	2445	2334	*Construction of buildings*
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej[Δ]	1051	1642	1883	1898	*Civil engineering works*
Roboty budowlane specjalistyczne	1128	1934	1797	1927	*Specialised construction activities*
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	**1748,30**	**2442,55**	**2866,85**	**2978,27**	***Average monthly gross wages and salaries in zl***
Budowa budynków[Δ]	1741,26	2434,77	2752,79	2875,74	*Construction of buildings*
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej[Δ]	1879,84	2687,95	3116,57	3212,07	*Civil engineering works*
Roboty budowlane specjalistyczne	1649,14	2251,83	2758,79	2872,17	*Specialised construction activities*

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

DZIAŁ XVII
TRANSPORT I TELEKOMUNIKACJA

Uwagi ogólne

Transport

1. Dane dotyczące ogólnej długości **linii kolejowych eksploatowanych** w dniu 31 XII ustalono jako sumę długości linii kolejowych normalnotorowych, wąskotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu.

Linia kolejowa jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

2. **Drogi publiczne** ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 III 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 260) na następujące kategorie: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

3. Do **dróg krajowych** zalicza się:

- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- drogi międzynarodowe,
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i ciężarowy,
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich,
- drogi o znaczeniu obronnym.

Do **dróg wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, **stanowiące** połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

CHAPTER XVII
TRANSPORT AND TELECOMMUNICATIONS

General notes

Transport

1. *Data concerning the total length of* ***railway lines operated*** *on 31 XII was established as the sum of the length of standard gauge, narrow gauge and wide gauge railway lines (data concerning the length of these lines is given in terms of standard gauge lines) operating on that day.*

The railway line *is an element of the rail network between two junction stations (or terminal stations).*

2. *On account of functions in a road network* ***public roads*** *are divided, according to the Law on Public Roads dated 21 III 1985 (unified text: Journal of Laws 2013 item 260), into following categories: national, regional, district and communal roads.*

3. National roads *include:*

- *motorways and expressways as well as roads which are designated to become motorways and expressways,*
- *international roads,*
- *roads which are other links ensuring the efficiency of the national road network,*
- *approach roads to generally accessible border crossings servicing international passenger and freight traffic,*
- *roads which are an alternative to toll motor-ways,*
- *roads which are bypasses around large urban agglomerations,*
- *roads with a military significance.*

Voivodship roads *include roads other than those presented above, which are links between cities, have a large significance for the voivodship and roads with a military significance not included among national roads.*

Powiat roads *include roads other than those mentioned above, which link powiat capital cities with gmina capital cities and gmina capital cities with other such cities.*

Gmina roads *include roads with a local significance not included in the other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.*

Do **dróg miejskich** zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

Do **dróg zamiejskich** zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

4. W latach 2002-2008 informacje o **pojazdach samochodowych i ciągnikach zarejestrowanych** prezentowane są według ewidencji prowadzonej przez starostów, prezydentów miast i burmistrzów, od 2009 r. według centralnej ewidencji pojazdów prowadzonej przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych; do 17 XI 2011 r. - Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. Do 2010 r. dane nie obejmują pojazdów posiadających pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu danego roku.

5. Linia autobusowa jest stałym połączeniem drogowym dwóch krańcowych miejscowości oraz wybranych miejscowości pośrednich przy użyciu jednego lub kilku autobusów regularnie kursujących między tymi miejscowościami według ogłoszonego rozkładu.

Długość linii autobusowej jest to długość trasy w km pomiędzy dwiema krańcowymi miejscowościami niezależnie od ilości kursów autobusów odbywających się na tej linii.

6. Transport samochodowy zarobkowy, zarówno w zakresie przewozu ładunków, jak i pasażerów, obejmuje usługi świadczone odpłatnie przez podmioty, w których transport samochodowy stanowi podstawową działalność gospodarczą; ponadto w zakresie przewozu pasażerów obejmuje również usługi wykonywane odpłatnie przez podmioty prowadzące podstawową działalność gospodarczą inną niż transport samochodowy.

7. Informacje o **komunikacji miejskiej naziemnej** dotyczą **komunikacji autobusowej, tramwajowej i trolejbusowej** i obejmują działalność przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej publicznych i prywatnych.

W danych o komunikacji autobusowej uwzględniono również autobusy pospieszne i mikrobusy oraz obsługę ruchu podmiejskiego i międzymiastowego; dane nie obejmują działalności przedsiębiorstw Państwowej Komunikacji Samochodowej obsługujących niektóre miasta oraz linii i tras komunikacyjnych obsługujących wyłącznie zakłady pracy.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako długość linii komunikacyjnych przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych, tramwajowych, trolejbusowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

Municipal roads *include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities.*

Non-municipal roads *include roads located outside the administrative boundaries of cities.*

4. *In 2002-2008 information on* ***registered vehicles and tractors*** *has been presented according to the evidence maintained by starosts, presidents of cities and mayors, since 2009 according to central vehicle register maintained by the Ministry of Interior; until 17 XI 2011 - the Ministry of Interior and Administrations. Until 2010 data does not include vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the reference year.*

5. A bus line *is a permanent road link between two terminal locations as well as between selected intermediate locations which involves using one or several buses travelling between these locations on a regular basis according to a defined schedule.*

The length of a bus line *is the length of the route in km between the two terminal locations regardless of the number of trips made by buses on that line.*

6. Road transport for hire or reward *with respect to transport of goods as well as transport of passengers includes services for remuneration carried out by entities, for which road transport services are the basic economic activity; moreover, in regard to transport of passengers includes also services for remuneration carried out by entities with basic economic other than road transport.*

7. *Information regarding* ***urban ground transport*** *concerns* ***bus, tram and trolley-bus communication*** *and includes the activity of public and private urban transport enterprises and companies.*

In the data regarding bus service, express buses and microbuses as well as suburban and inter-city service have been also included; data do not include the activity of the Państwowa Komunikacja Samochodowa enterprises servicing some urban areas as well as transport lines and routes exclusively servicing work places.

Transport line *is understood as a route connecting the extreme points of the route of vehicles designated with the same number or letter. The length of the transport lines is the sum of the length of all of the scheduled daytime bus, tram and trolley-bus lines over which vehicles designated with separate numbers or letters travel.*

8. Dane dotyczące **transportu lotniczego** obejmują przewoźników transportu lotniczego rozkładowego (transport pasażerów lub ładunków na stałych trasach i według stałych rozkładów lotów).

9. Dane o **wypadkach drogowych** obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Telekomunikacja

1. Informacje o łączności w ujęciu rzeczowym w zakresie usług telekomunikacyjnych dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej, tj. sieci służącej do świadczenia usług telekomunikacyjnych (z wyłączeniem sieci wewnętrznej - sieci eksploatowanej przez podmioty wyłącznie na własne potrzeby lub założonej w budynkach niemieszkalnych usytuowanych na terenie jednej nieruchomości gruntowej).

2. Usługi łączności obejmują usługi opłacone, wolne od opłat i służbowe.

3. Telefoniczne łącza główne obejmują standardowe łącza główne (abonenci telefonii stacjonarnej) oraz łącza w dostępach ISDN, tj. telefoniczną sieć cyfrową z integracją usług umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci do transmisji głosu, obrazu, faksów i danych.

8. *Data concerning* ***air transport*** *include carriers of scheduled air transport (the transport of passengers or freight on permanent routes and according to established flight schedules).*

9. *Data regarding* ***road traffic accidents*** *cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.*

A ***road traffic accident fatality*** *is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.*

A ***road traffic accident injury*** *is understood as a person who incurred injuries and received medical attention.*

Telecommunications

1. *Information regarding communications, in tangible terms, concerns in scope of telecommunication services — operators of the public telecommunication network, i.e., the network used for rendering telecommunications services (excluding internal networks — networks used by entities exclusively for their own needs or installed in non--residential buildings located on a single piece of real estate).*

2. *Communication services include services paid for, free of charge and official.*

3. Telephone main line *includes standard main line (fixed line telephone subscribers) and accessible ISDN (Integrated Services Digital Network), i.e., a digital phone network with integrated services making it possible to use the same network to transfer voice, image, fax and data.*

Transport
Transport

TABL. 1(247). **LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE** [a]
Stan w dniu 31 XII
RAILWAY LINES OPERATED [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	w km *in km*				
O G Ó Ł E M [b]	**985**	**967**	**909**	**890**	***T O T A L*** [b]
Normalnotorowe	985	967	909	890	*Standard gauge*
w tym zelektryfikowane	329	329	337	337	*of which electrified*
jednotorowe	591	566	508	488	*single track*
dwu – i więcej torowe	394	401	401	402	*double and more track*
Na 100 km² powierzchni ogółem	**7,0**	**6,9**	**6,5**	**6,4**	***Per 100 km² of total area***

a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów, będących zarządcami sieci kolejowej. *b* Nie wystąpiły linie kolejowe szerokotorowe.
a Data concern PKP network and other entities managing railway network. b Broad and gauge lines have not existed.

TABL. 2(248). **DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI**
Stan w dniu 31 XII
HARD SURFACE PUBLIC ROADS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		*SPECIFICATION*
				ogółem *total*	w tym o nawierzchni ulepszonej *of which improved*	
	w km *in km*					
O G Ó Ł E M	**8056**	**8166**	**8608**	**8711**	**7714**	***T O T A L***
miejskie	1509	1645	1810	1826	1741	*urban*
zamiejskie	6547	6522	6798	6884	5973	*non-urban*
Krajowe	838	815	906	906	906	*National*
miejskie	144	120	132	132	132	*urban*
zamiejskie	694	695	774	775	775	*non-urban*
Wojewódzkie	1580	1587	1596	1596	1576	*Regional*
miejskie	178	177	219	219	216	*urban*
zamiejskie	1402	1411	1377	1376	1360	*non-urban*
Powiatowe	3483	3493	3450	3453	3207	*District*
miejskie	407	403	392	390	382	*urban*
zamiejskie	3076	3091	3058	3063	2825	*non-urban*
Gminne	2155	2271	2656	2755	2025	*Communal*
miejskie	780	946	1067	1085	1010	*urban*
zamiejskie	1375	1326	1589	1671	1014	*non-urban*

Ź r ó d ł o : dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.
S o u r c e : data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

TABL. 3(249). **POJAZDY SAMOCHODOWE I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE** [a]
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED ROAD VEHICLES AND TRACTORS [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
O G Ó Ł E M [b]	**458164**	**609231**	**743717**	**780303**	***T O T A L*** [b]
w tym:					*of which:*
Samochody osobowe	347619	469676	577711	607022	*Passenger cars*
Autobusy	1995	2252	2527	2586	*Buses*
Samochody ciężarowe i ciągniki siodłowe [c]	56943	74586	91150	95315	*Lorries and road tractors* [c]
Ciągniki balastowe i rolnicze	22397	26421	28423	28914	*Ballast and agricultural tractors*
Motocykle	26346	32470	39282	41568	*Motorcycles*

a W latach 2015 i 2016 łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku. *b* Bez trolejbusów. *c* Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.

a In 2015 and 2016 including road vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the year. b Excluding trolleybuses. c Including vans.

TABL. 4(250). **LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ** [a]
Stan w dniu 31 XII
REGULAR BUS COMMUNICATION LINES [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Krajowe: liczba	1247	902	756	706	*National: number*
długość w km	57400	35094	26693	24807	*length in km*
dalekobieżne: liczba	26	21	14	12	*long distance: number*
długość w km	6981	6093	4510	3673	*length in km*
regionalne: liczba	290	138	93	92	*regional: number*
długość w km	26275	10004	6238	5894	*length in km*
podmiejskie: liczba	848	670	644	597	*suburban: number*
długość w km	23251	18194	15883	15178	*length in km*
miejskie: liczba	83	73	5	5	*urban: number*
długość w km	893	803	62	62	*length in km*
Międzynarodowe: liczba	1	-	-	-	*International: number*
długość w km	250	-	-	-	*length in km*

a Przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzące regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

a Enterprises employing more than 9 persons, providing regular national and international traffic; excluding urban transport services.

TABL. 5(251). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY** [a]
HIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Komunikacja krajowa					***Domestic communication***
Przewozy ładunków w tys. t	3366,0	2320,9	1940,7	2107,7	*Transport of goods in thous. t*
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	165,4	215,5	220,5	186,7	*Average transport distance per 1 t in km*
Przewozy pasażerów[b] w tys. osób	27048,6	20256,9	15961,4	15490,7	*Transport of passengers[b] in thous.*
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	28,7	27,5	29,2	27,2	*Average transport distance per passenger in km*
Komunikacja międzynarodowa					***International communication***
Przewozy ładunków w tys. t	3864,2	5042,8	4899,8	8432,1	*Transport of goods in thous. t*
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	443,2	912,5	690,5	690,4	*Average transport distance per 1 t in km*
Przewozy pasażerów[b] w tys. osób	32,3	28,0	20,0	20,8	*Transport of passengers[b] in thous.*
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	836,7	416,9	741,3	812,7	*Average transport distance per passenger in km*

a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. *b* Bez przewozów taborem komunikacji miejskiej (w tym taksówkami).

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Excluding transports by urban road transport fleet (of which by taxis).

TABL. 6(252). **KOMUNIKACJA MIEJSKA** [a]
Stan w dniu 31 XII
URBAN TRANSPORT [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Sieć komunikacyjna – linie w km	1404	1334	1119	1144	*Transportation network – lines in km*
autobusowe	1379	1299	1094	1136	*bus*
tramwajowe	25	35	25	8	*tram*
Tabor:					*Fleet of:*
autobusowy: w sztukach	176	177	170	173	*buses: in units*
liczba miejsc w tys.	19,1	18,4	17,1	17,5	*number of seats in thous.*
tramwajowy: w sztukach	40	34	35	35	*trams: in units*
liczba miejsc w tys.	5,8	4,8	5,0	5,0	*number of seats in thous.*
Przewozy pasażerów [b] (w ciągu roku) komunikacją naziemną w mln	53,3	45,4	43,1	42,9	*Transport of passengers [b] (during the year) ground transport in mln*

a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. *b* Dane szacunkowe.

a Data concern urban transport enterprises and companies, employing more than 9 persons. b Estimated data.

TABL. 7(253). **RUCH PASAŻERÓW** [a] **W PORCIE LOTNICZYM**
PASSENGER TRAFFIC [a] *AT AIRPORT*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Pasażerowie przybyli[b] z portów w tys.:					*Passenger arrivals[b] from airports in thous.:*
krajowych	0,3	1,8	5,3	4,0	*domestic*
zagranicznych	0,2	0,2	4,6	0,5	*foreign*
Pasażerowie odprawieni[c] do portów w tys.:					*Passenger departures[c] to airports in thous.:*
krajowych	0,3	2,0	5,6	4,5	*domestic*
zagranicznych	0,2	0,2	1,6	0,5	*foreign*

a Dane nie obejmują dzieci w wieku do 2 lat. *b*, *c* Pasażerowie, dla których port Zielona Góra jest: *b* – portem zakończenia podróży rozpoczętej w porcie krajowym lub zagranicznym, *c* – portem rozpoczęcia podróży kończącej się w porcie krajowym lub zagranicznym.

a Data not include children below the age of 2. b, c Passengers for whom the indicated domestic airport Zielona Góra is: b – the final destination of a journey begun at a domestic or foreign airport, c – the point of departure for a journey terminating at a domestic or foreign airport.

TABL. 8(254). **WYPADKI DROGOWE [a] I ICH OFIARY**
ROAD TRAFFIC ACCIDENTS [a] AND THEIR CASUALTIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Wypadki	**860**	**845**	**639**	**684**	***Accidents***
Na 10 tys. pojazdów samochodowych i ciągników zarejestrowanych [b]	18,8	13,9	8,6	8,8	*Per 10 thous. registered motor vehicles and tractors [b]*
Ofiary wypadków	**1343**	**1221**	**878**	**991**	***Road traffic casualties***
Śmiertelne	174	108	92	113	*Fatalities*
na 100 tys. ludności	17,2	10,6	9,0	11,1	*per 100 thous. population*
Ranni	1169	1113	786	878	*Injured*
na 100 tys. ludności	115,8	108,8	77,0	86,3	*per 100 thous. population*

a Zarejestrowane przez Policję. *b* Pojazdy według stanu w dniu 31 XII; od 2011 r. łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a Registered by the Police. b Vehicles as of 31 XII; since 2011 including road vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the year.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 9(255). **WYPADKI DROGOWE [a] WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYN I RODZAJÓW POJAZDÓW**
ROAD ACCIDENTS [a] BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	*SPECIFICATION*
Wypadki	**639**	**684**	***Accidents***
Z winy kierujących pojazdami	560	616	*Guilt of drivers*
w tym:			*of which:*
niedostosowanie prędkości do warunków ruchu	157	167	*inappropriate speed for road conditions*
nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu	107	145	*non-compliance with vehicle right of way*
nieprawidłowe wyprzedzanie	50	37	*incorrectly overtaking*
nieprawidłowe zachowanie wobec pieszego	82	105	*incorrectly behaviour towards the pedestrian*
niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami	40	20	*not keeping a safe distance between vehicles*
Z winy pieszych	55	50	*Guilt of pedestrians*
w tym nieostrożne wejście na jezdnię	42	36	*of which carelessly entering to the roadway*
Pozostałe [b]	24	18	*Others [b]*
Pojazdy kierujących będących sprawcami wypadków	**560**	**616**	***Vehicles of drivers being accident culprits***
Samochody osobowe	423	459	*Passenger cars*
Motocykle	23	25	*Motorcycles*
Rowery	34	30	*Bicycles*
Motorowery	14	25	*Motor-bicycles*
Samochody ciężarowe	37	53	*Lorries*
Inne pojazdy [c]	29	24	*Other vehicles [c]*
Wypadki z udziałem nietrzeźwych użytkowników dróg	**50**	**68**	***Accidents involving intoxicated road users***
w tym spowodowane przez nietrzeźwych:			*of which caused by intoxicated:*
Kierujących	26	41	*Drivers*
samochodami osobowymi	22	26	*of passenger cars*
motocyklami	-	1	*of motorcycles*
rowerami	1	6	*of bicycles*
motorowerami	2	7	*of motor-bicycles*
samochodami ciężarowymi	1	1	*of lorries*
Pieszych	12	11	*Pedestrians*

a Zarejestrowane przez Policję. *b* Dane obejmują winę pasażerów, współwinę uczestników ruchu oraz inne przyczyny. *c* Łącznie z pojazdami nieustalonymi.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a Registered by the Police. b Data include guilt of passengers, complicity of traffic participants and other reasons. c Including unidentified vehicles.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

Telekomunikacja
Telecommunications

TABL. 10(256). **ABONENCI TELEFONICZNI I APARATY TELEFONICZNE** [a]
Stan w dniu 31 XII
TELEPHONE SUBSCRIBERS AND TELEPHONE SETS [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Telefoniczne łącza główne	333,7	207,6	137,7	134,2	*Telephone main line*
w tym abonenci prywatni [b]	243,9	141,0	95,4	91,6	*of which private subscribers* [b]
miasta	282,3	176,8	118,5	116,4	*urban areas*
w tym abonenci prywatni [b]	199,3	116,3	80,0	74,9	*of which private subscribers* [b]
wieś	51,4	30,8	19,1	17,8	*rural areas*
w tym abonenci prywatni [b]	44,6	24,6	15,4	16,7	*of which private subscribers* [b]
w tym standardowe łącza główne (abonenci telefonii stacjonarnej)	280,3	177,1	118,2	116,6	*of which standard main line (fixed line telephone subscribers)*
miasta	233,6	148,7	100,1	99,9	*urban areas*
wieś	46,7	28,4	18,1	16,7	*rural areas*
Aparaty telefoniczne publiczne samoinkasujące	2299	1129	185	105	*Public pay telephones*
miasta	1675	761	99	49	*urban areas*
wieś	624	368	86	56	*rural areas*

a Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. *b* Posiadający aparaty telefoniczne zainstalowane w mieszkaniach prywatnych.

U w a g a. Telefoniczne łącza główne obejmują standardowe łącza główne oraz łącza w dostępach ISDN (tj. telefoniczną sieć cyfrową z integracją usług umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci dla transmisji głosu, obrazu, faksów i danych).

a Data concern operators of public telecommunication network. b Possessing telephones installed in private dwellings.

N o t e. Telephone main line includes standard main line and accessible ISDN (Integrated Services Digital Network; i.e., a digital phone network with integrated services making it possible to use the same network to transfer voice, image, fax and data).

DZIAŁ XVIII
HANDEL I GASTRONOMIA

Uwagi ogólne

1. Informacje w dziale - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą wszystkich jednostek gospodarki narodowej prowadzących działalność handlową lub gastronomiczną.

Przez **przedsiębiorstwa handlowe** rozumie się podmioty gospodarcze, których podstawowym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczana zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności - PKD 2007 do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle".

2. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują:

1) sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych w:
   - punktach sprzedaży detalicznej, tj. w sklepach (łącznie z aptekami ogólnodostępnymi), składach, składnicach, stacjach paliw, punktach sprzedaży drobnodetalicznej (straganach i ruchomych punktach sprzedaży, punktach aptecznych),
   - hurtowniach oraz u producentów w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców;
2) sprzedaż towarów handlowych (konsumpcyjnych) oraz produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

W wartości sprzedaży detalicznej uwzględniono sprzedaż towarów zarówno ludności, jak i konsumentom zbiorowym, tj. urzędom, instytucjom, żłobkom, przedszkolom itp., nie uwzględniono natomiast sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową (np. sprzedaży produktów rolnych dokonanej przez producentów - rolników, sprzedaży na giełdach samochodowych).

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej w zakresie sprzedaży towarów konsumpcyjnych prezentuje się w dostosowaniu do Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP). W odróżnieniu od grupowań występujących w klasyfikacji COICOP wyodrębnia się „towary nieżywnościowe".

3. Podziału towarów na **konsumpcyjne** i **niekonsumpcyjne** dokonano umownie, zaliczając do niekonsumpcyjnych te towary, których zużycie odbywa się głównie w sferze produkcji. Do towarów niekonsumpcyjnych zaliczono w szczególności towary przeznaczone do produkcji rolniczej (np. maszyny, narzędzia i urządzenia rolnicze, nasiona, pasze, środki ochrony roślin, nawozy sztuczne), materiały budowlane itp.

CHAPTER XVIII
TRADE AND CATERING

General notes

1. *Information in this chapter, unless otherwise noted, concerns all entities of the national economy conducting trade or a catering activity.*

Trade enterprises *are understood as economic entities, the basic activity of which is the sale of commodities, classified in accordance NACE rev. 2 in the section "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles".*

2. *Data concerning* ***retail sales*** *include:*

1) sales of consumer and non-consumer goods in:
   - *retail sales outlets, i.e. in: shops (including public pharmacies), warehouses, repositories, petrol stations and small retail sales outlets (stalls and mobile sales outlets, pharmaceutical outlets),*
   - *wholesalers as well as at producers in quantities indicating purchases for the individual need of the purchaser;*

2) sales of trade commodities (consumer goods) as well as catering production in catering establishments.

Sales of goods both for the general public as well as for collective consumers, i.e., government offices, institutions, nurseries, nurseries schools etc. are included in the value of retail sales. Not included, however, are marketplace sales made by salesmen only paying a stall fee (e.g., sales of agricultural products conducted by farmer-producers, sales at automobile markets).

Data concerning retail sales within the scope of consumer goods sales are presented according to the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP). As opposed to groupings in the COICOP classification "non-foodstuff goods" are presented separately.

3. The division of commodities into ***consumer*** *and* ***non-consumer*** *goods was made on the following basis, non-consumer goods include those goods, the consumption of which occurs primarily in the sphere of production. In particular, goods designated for agricultural production (e.g., agricultural machinery, tools and equipment, seeds, animal feeds, plant protection products, artificial fertilizers), building materials, etc., were included in non-consumer goods.*

Podziału towarów konsumpcyjnych na żywność, napoje alkoholowe i towary nieżywnościowe dokonano szacunkowo.

4. Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych i obcych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstwa handlowego. Do wartości sprzedaży hurtowej zalicza się również wartość sprzedaży zrealizowanej na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu (agenci, aukcjonerzy), jak również wartość sprzedaży zrealizowanej przez tranzyt rozliczany, polegający na przekazywaniu towarów bezpośrednio od dostawcy do odbiorcy z pominięciem magazynów, które tę dostawę realizują.

5. Podziału **sklepów według form organizacyjnych** dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe – 2000 m^2 i więcej, domy handlowe – od 600 do 1999 m^2.

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 do 2499 m^2 prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hipermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m^2 prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechne są to sklepy prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku, o powierzchni sal sprzedażowych od 120 do 399 m^2.

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb, np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp. Do innych sklepów zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m^2

The division of consumer goods into food, alcoholic beverages and non-foodstuff goods was made by estimation.

4. *Data regarding the* ***wholesale sale of commodities*** *include sales from warehouses, in which the commodities stored account for the property of a trade enterprise.* The *value of wholesale also includes the value of sale realized on the basis of a direct payment or contract (agents, auctioneers), as well as the value of sale realized by settled transit consisting in the transfer of commodities directly from the supplier to the client, by-passing the warehouses which realize the delivery.*

5. *The division of* ***stores by organizational form*** *was made* on *the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.*

Department stores and trade stores *are stores with multiple departments, selling a broad and universal assortment, primarily non-*foodstuff *goods, with a sales floor area of 2000 m^2 and more for department stores and from 600 to 1999 m^2 for trade stores.*

Supermarkets *are stores with a sales floor from 400 to 2499 m^2, selling goods in a self-service system and offering a wide* assortment *of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.*

Hipermarkets *are stores with a sales floor above 2500 m^2, selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.*

Universal stores *are stores primarily selling foodstuff goods for daily consumption and also often purchased non-foodstuff goods, with a sales area from 120 to 399 m^2.*

Specialized stores *are stores selling a wide assortment of articles to fully meet specific needs, (e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sporting goods, etc.). Other stores include stores with a sales floor up to 119 m^2.*

6. Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

7. Do **placówek gastronomicznych** zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe, których przedmiotem działalności jest przygotowanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż sześć miesięcy w roku kalendarzowym.

Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

8. Magazyny handlowe (hurtu i rozdzielcze detalu) są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów.

9. Dane o działalności handlowej i gastronomicznej, w tym informacje o sklepach i stacjach paliw opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób dane uogólniono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego na 5% próbie tych jednostek (w przypadku sklepów i stacji paliw – od 2004 r.

Dane o sprzedaży hurtowej, działalności gastronomicznej i magazynach handlowych dotyczą wyłącznie jednostek o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

10. Targowiska są to wyodrębnione tereny i budowle (place, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazary).

Za **targowiska sezonowe** należy uznać te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

6. *Shops include public pharmacies.*

7. Catering establishments *include permanent and seasonal catering establishments and outlets, the scope of activity of which is the preparation and sale of meals and beverages for on-site and take-out consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than six months in a calendar year.*

Mobile retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

8. Trade warehouses *(wholesale and retail distribution) are organizational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing up commodities, occupying separate storage space, equipped with the technical and organizational means as well as with the personnel to service these means and, in addition, registrating the amount and the changes in stocks.*

9*. Data regarding trade and catering activity including information about shops and petrol stations are compiled on the basis of reporting. For entities employing up to 9 persons data have been generalized on the basis of the result of a sample survey conducted on a 5% sample of these entities (in case shops and petrol stations — since 2004).*

Data regarding wholesale, catering activity and trade warehouses concern exclusively entities employing more than 9 persons.

10. Marketplaces *are specific areas and structures (squares, streets, market halls) with permanent or seasonal outlets for small-scale retail sales or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or weekly (bazaars).*

Seasonal marketplaces *are those squares and streets where trade outlets conduct activity for a period of 6 months, in connection with increased demand from buyers (e.g., holiday seaside demand) and this activity is repeated in successive seasons.*

TABL. 1(257). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW (ceny bieżące)**
RETAIL SALES (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
O G Ó Ł E M w mln zł	**9611,5**	**11135,2**	**12403,9**	**13438,3**	***T O T A L in mln zl***
W tym w przedsiębiorstwach handlowych[a]:					*Of which in trade enterprises [a]:*
w milionach złotych	1702,7	1951,9	1920,6	2639,6	*in million zlotys*
w %	17,7	17,5	15,5	19,6	*in %*
Na 1 mieszkańca w zł	**9524**	**10886**	**12167**	**13208**	***Per capita in zl***

a Przedsiębiorstwa handlowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.
a Trade enterprises employing more than 49 persons.

TABL. 2(258). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW WEDŁUG GRUP[a] (ceny bieżące)**
RETAIL SALES BY GROUPS[a] (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
W MILIONACH ZŁOTYCH *IN MILLION ZLOTYS*					
O G Ó Ł E M	**3804,4**	**5252,6**	**6262,2**	**7005,8**	***T O T A L***
W ODSETKACH *IN PERCENT*					
O G Ó Ł E M	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	***T O T A L***
Towary konsumpcyjne	64,8	59,8	77,1	79,5	*Consumer goods*
żywność i napoje bezalkoholowe	20,5	21,1	18,7	17,1	*food and non-alcoholic beverages*
napoje alkoholowe	4,1	5,5	5,3	4,4	*alcoholic beverages*
towary nieżywnościowe	40,2	33,2	53,1	58,0	*non-foodstuffs*
Towary niekonsumpcyjne	35,2	40,2	22,9	20,5	*Non-consumer goods*

a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern enterprises conducting trade activity (excluding catering establishments) employing more than 9 persons.

TABL. 3(259). **SPRZEDAŻ HURTOWA TOWARÓW W PRZEDSIĘBIORSTWACH HANDLOWYCH[a] (ceny bieżące)**
WHOLESALE IN TRADE ENTERPRISES[a] (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
W MILIONACH ZŁOTYCH *IN MILLION ZLOTYS*					
O G Ó Ł E M	**3333,5**	**4788,4**	**6426,2**	**7772,1**	***T O T A L***
W ODSETKACH *IN PERCENT*					
O G Ó Ł E M	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	***T O T A L***
Żywność i napoje bezalkoholowe	21,0	25,9	10,8	19,5	*Food and non-alcoholic beverages*
Napoje alkoholowe	17,0	13,0	1,0	1,5	*Alcoholic beverages*
Towary nieżywnościowe[b]	62,0	61,1	88,2	79,0	*Non-foodstuffs goods[b]*

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. *b* Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.
a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 4(260). **SKLEPY WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW** [a]
Stan w dniu 31 XII
SHOPS BY ORGANIZATIONAL FORMS AND PETROL STATIONS [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Sklepy	**10413**	**10454**	**10312**	**10046**	***T O T A L***
Domy towarowe	2	-	-	-	*Department stores*
Domy handlowe	12	7	4	3	*Trade stores*
Supermarkety	123	171	254	260	*Supermarkets*
Hipermarkety	11	12	15	15	*Hypermarkets*
Sklepy powszechne	209	162	151	136	*Grocery stores*
Sklepy wyspecjalizowane	417	751	1035	1039	*Specialized stores*
Pozostałe sklepy [b]	9639	9351	8853	8593	*Other shops* [b]
Stacje paliw	**370**	**322**	**290**	**324**	***Petrol stations***

a Według lokalizacji sklepu/stacji paliw. *b* Ujęto sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

a According to location of shop/petrol station. b Data concern shops of economic entities employing up to 9 persons; including public pharmacies.

TABL. 5(261). **GASTRONOMIA** [a]
CATERING [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Liczba placówek gastronomicznych (stan w dniu 31 XII)	225	297	298	377	*Number of catering establishments (as of 31 XII)*
w tym restauracje	80	107	99	130	*of which restaurants*
Sprzedaż z działalności gastronomicznej (ceny bieżące) w tys. zł	125116,0	194566,0	207187,4	282222,7	*Sales from catering activity (current prices) in thous. zl*
w tym:					*of which:*
z produkcji gastronomicznej	87677,0	157887,0	176173,1	238834,8	*from catering production*
ze sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych	21685,0	22318,0	16537,1	25659,0	*from the sale of alcoholic beverages and tobacco*

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 6(262). **MAGAZYNY HANDLOWE** [a]
Stan w dniu 31 XII
TRADE WAREHOUSES [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2012	2015	*SPECIFICATION*
Magazyny zamknięte:				*Secured warehouses:*
liczba	686	561	565	*number*
powierzchnia składowa w tys. m^2	284,4	457,2	407,6	*storage area in thous. m^2*
Magazyny zadaszone:				*Roofed warehouses:*
liczba	52	96	100	*number*
powierzchnia składowa w tys. m^2	10,5	110,3	77,4	*storage area in thous. m^2*
Place składowe:				*Storage sites:*
liczba	127	104	105	*number*
powierzchnia składowa w tys. m^2	252,4	333,8	294,5	*storage area in thous. m^2*
Silosy i zbiorniki:				*Siloes and reservoirs:*
liczba	556	216	213	*number*
pojemność w dam^3	23,9	31,1	93,2	*capacity in dam^3*

[a] Hurtu i rozdzielcze detalu; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
U w a g a. Od 2006 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 3 lata.
[a] Wholesale and retail distribution; data concern economic entities employing more than 9 persons.
N o t e. Since 2006 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 7(263). **TARGOWISKA**
Stan w dniu 31 XII
MARKETPLACES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
Targowiska stałe:					*Permanent marketplaces:*
liczba	76	75	73	74	*number*
w tym z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej	69	69	73	73	*of which with predominance of small-retail sales*
powierzchnia w tys. m^2	399,5	407,2	428,7	427,7	*area in thous. m^2*
w tym sprzedażowa	236,9	201,4	208,0	208,1	*of which sales area*
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	6723	5608	5652	5588	*permanent small-retail sales outlets*
w tym na targowiskach czynnych codziennie	5814	4402	4046	4002	*of which at marketplaces opened daily*
Targowiska sezonowe [a] (w ciągu roku)	151	150	112	106	*Seasonal marketplaces [a] (during the year)*
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł	18216,1	14338,5	11657,7	11672,9	*Annual receipts from marketplace fees in thous. zl*

[a] Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.
[a] Number of marketplaces or places located on streets and squares open periodically.

DZIAŁ XIX
FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW

Uwagi ogólne

1. Wyniki finansowe przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do ustawy z dnia 29 IX1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1047, z późniejszymi zmianami).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Dane nie obejmują podmiotów prowadzących działalność bankową, maklerską, ubezpieczeniową oraz towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych, a także samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

1) przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;
3) pozostałe przychody operacyjne, tj. przychody niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością podmiotu, do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z najmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa;
4) przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

CHAPTER XIX
FINANCES OF ENTERPRISES

General notes

1. The financial results of enterprises *are adjusted to the Accounting Act dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1047, with later amendments).*

Data regarding the financial management of enterprises include economic entities keeping accounting ledgers employing more than 9 persons.

Data do not include banks, brokerage houses, insurance companies, investment and pension societies, national investment funds, higher education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in agriculture.

2. Revenues from total activity (sums received and due) *include:*

1) net revenues from sale of products (goods and services), including subsidies on products;
2) net revenues from sale of goods and materials, including sums due from the sale of re-use packages;
3) other operating revenues, i.e., revenues not directly connected with the basic activity of the entity, to which the following are included: profits from the sale of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights), assets (cash) received free of charge, including donated assets, as well as damages, reversed provisions, adjustments of the depreciation value for non-financial assets, revenues from social activities, revenues from the rent or lease of fixed assets and investments in real estate and rights;
4) financial revenues, i.e., revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due in respect of dividends and share in profits, interest on loans granted, interest on term deposits, default interest, profits from the sale of investments, reduction of depreciation write-offs relating to investments due to the fact that the reasons resulting in the permanent loss of their value have ceased to exist (whether partially or totally), surplus of foreign exchange gains over losses.

3. Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

1) koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;

2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);

3) pozostałe koszty operacyjne, do których zalicza się: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe;

4) koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży, z uwzględnieniem opustów, rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

5. Wynik finansowy na działalności gospodarczej jest to suma wyniku finansowego na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych.

3. Costs of obtaining revenues from total activity *include:*

1) the cost of products sold (goods and services), i.e., the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories;

2) the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;

3) other operating costs, to which the following are included: loss on the sale of non-financial fixed assets, i.e., surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale, depreciation of leased or rented fixed assets and assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, indemnities paid, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition, restructuring proceedings, reserves made for future certain liabilities or liabilities, which are likely to occur (loss on current business transaction in), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining premises required for social activity, donations or fixed assets received free of charge;

4) financial costs, in particular, interest from contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on the sale of investments, write-offs updating the value of investment, the surplus of foreign exchange losses over gains.

4. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale *of products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices, taking into account discounts, rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).*

5. The financial result on economic activity *is the sum of the financial result from the sale of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as the result on financial operations.*

6. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych (zyski i straty nadzwyczajne) to skutki finansowe zdarzeń powstających niepowtarzalnie, poza zwykłą działalnością jednostki i niezwiązanych z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, a w szczególności spowodowanych zdarzeniami losowymi.

W 2016 r. wszelkie skutki zdarzeń, które dotychczas wpływały na zyski i straty nadzwyczajne, są zaliczane odpowiednio do pozostałych przychodów operacyjnych i pozostałych kosztów operacyjnych.

7. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej, do 2015 r. korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych.

8. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów. Podatek do- chodowy jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przyznanych ulg. Obejmuje on:

- część bieżącą, tj. podatek wykazany w deklaracji podatkowej za dany okres sprawozdawczy,
- część odroczoną, tj. różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego (w związku z przejściowymi różnicami między wynikiem finansowym brutto a podstawą opodatkowania, wynikającymi z odmienności momentu ujęcia przychodu i kosztu zgodnie z przepisami o rachunkowości a przepisami podatkowymi) na koniec i początek okresu sprawozdawczego.

9. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowe go brutto o obowiązkowe obciążenia.

10. Relacje ekonomiczne przedstawione w tabl. 4 obliczono następująco:

1) **wskaźnik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
2) **wskaźnik rentowności obrotu:**
   - **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności,
   - **netto** jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;

6. Results on extraordinary events *(extraordinary profits and losses) are the financial results of one-time events, outside the usual activity of an entity, and not connected with general risk of activity, and in particular, the result of coincidental events.*

In 2016 all economic effects of the events which previously affected the extraordinary profits and losses are classified as other operating revenues or other operating costs, respectively.

7. The gross financial result *(profit or loss) is the result on economic activity, until 2015 corrected by result on extraordinary events.*

8. Obligatory encumbrances of gross financial result *include corporate income tax and personal income tax as well as other payments resulting from separate regulations. Income tax is the tax on earned profit which an economic entity is obligated to pay after considering abatements granted. It includes:*

- *the current part, i.e., the tax presented in the tax declarations for a given reporting period,*
- *the deferred part, i.e., a difference between the state of provisions and assets, by virtue of deferred tax (because of the temporary differences between the gross financial result and the basis for taxation resulting from the different moments of the income and cost statement, in accordance with the tax and accounting regulations) at the end and the beginning of the reporting period.*

9. The net financial result *(profit or loss) is derived after decreasing the gross financial result by obligatory encumbrances.*

10. *The economic relations presented in table 4 were calculated as follows:*

1) ***cost level indicator*** *as the relation of costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;*
2) ***turnover profitability rate:***
   - ***gross*** *as the relation of the gross financial result to revenues from total activity,*
   - ***net*** *as the relation of the net financial result to revenues from total activity;*

3) **wskaźnik płynności finansowej:**

- **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
- **II stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych i krótkoterminowych należności i roszczeń do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
- **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych (zapasów, krótkoterminowych należności i roszczeń, inwestycji krótkoterminowych oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych czynnych) do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych.

11. Aktywa obrotowe obejmują: zapasy, należności krótkoterminowe, inwestycje krótkoterminowe (środki pieniężne i krótkoterminowe papiery wartościowe) i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Należności z tytułu dostaw i usług są zaliczane do należności krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

12. Kapitały (fundusze) własne ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Obejmują one: kapitał (fundusz) pod- stawowy, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego.

Do 2015 r. obejmowały również należne wpłaty na kapitał podstawowy oraz udziały (akcje) własne. Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

- w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o.o.), akcyjnych, komandytowo-akcyjnych - kapitał zakładowy,
- w przedsiębiorstwach państwowych – fundusz założycielski,
- w spółdzielniach - fundusz udziałowy,
- w spółkach komandytowych, jawnych, cywilnych - kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i w spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszany o zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe

*3) **financial liquidity ratio of:***

- ***first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities excluding special funds,*
- ***second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues and claims to short-term liabilities excluding special funds,*
- ***third degree** as the relation of current assets (inventories, short-term dues and claims, short-term investments and short-term deferred expenditures) to short-term liabilities excluding special funds.*

***11. Current assets** include: stocks, short-term dues, short-term investments (cash equivalents, short-term securities) and short-term inter-period settlements.*

Dues from deliveries and services are included in short-term dues (irrespective of their due date).

***12. Share equity (funds)** is recorded in accounting ledgers according to type and according to the principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity. They include: share capital (fund), supplementary capital (fund), reserve capital (fund) from revaluation, other reserve capital (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous years, net financial result of the turnover year and write-offs from net profit for the turnover year.*

Until 2015 it has also included share capital (fund) not paid up and entity's shares (stock). Share capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

- *initial capital - in limited liability, joint stock, joint stock-limited companies,*
- *founders' capital - in state owned enterprises,*
- *participation fund - in cooperatives,*
- *owners' capital - in limited partnership, unlimited partnership and civil law partnership companies.*

Share capital (fund) in joint stock companies and limited liability companies as well as in cooperatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is decreased by the capital contribution declared but not transferred.

Kapitał zagraniczny to kapitał wniesiony do przedsiębiorstwa w postaci środków finansowych (gotówka, akcje, obligacje), rzeczowych aktywów trwałych (maszyny, urządzenia, środki transportu, nieruchomości) oraz wartości niematerialnych i prawnych (patenty, licencje, itp.) przez podmiot zagraniczny. Do podmiotów zagranicznych zalicza się:

— osoby prawne z siedzibą za granicą,

— osoby fizyczne nieposiadające obywatelstwa polskiego,

— jednostki organizacyjne niebędące osobą prawną z siedzibą za granicą.

13. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania: długoterminowe — gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok, krótkoterminowe — gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

14. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podano na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu) łącznie z wynikami przedsiębiorstw, które zawiesiły działalność lub zostały zlikwidowane w ciągu roku.

Foreign capital *is capital transferred to an enterprise by a foreign entity as financial means (cash, shares, bonds), tangible fixed assets (machinery, technical equipment, transport equipment, real estate) and intangible fixed assets (patents, licenses, etc.). A foreign entity includes:*

— legal persons with the head office located abroad,

— natural persons that do not have Polish citizenship,

— organizational entities without legal personality with the head office located abroad.

13. Liabilities of enterprises (outside capital) *include all liabilities, including liabilities from credits and loans and are divided into: long-term liabilities — when their repayment period on the balance day is longer than one year, and short-term liabilities — when their repayment period on the balance day is no longer than one year.*

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespective of their due date).

14. *Data concerning the finances of enterprises are presented on the basis of annual financial reports (before balance verification) together with the results of enterprises which suspended activities or were liquidated within the course of the year.*

TABL. 1(264). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	w mln zł *in mln zl*				
Przychody z całokształtu działalności	**25487,9**	**40426,2**	**46307,8**	**51409,3**	***Revenues from total activity***
sektor publiczny	1465,7	1238,8	1104,8	1441,4	*public sector*
sektor prywatny	24022,2	39187,4	45203,0	49968,0	*private sector*
w tym:					*of which:*
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług)	16519,2	27494,0	33107,1	36502,9	*Net sales revenues of products (goods and services)*
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	8206,6	11850,1	11938,0	13778,6	*Net sales revenues of goods and materials*
Przychody finansowe	255,8	264,3	487,0	271,5	*Financial revenues*
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	**24273,1**	**38955,5**	**44075,1**	**48811,1**	***Costs of obtaining revenues from total activity***
sektor publiczny	1428,5	1207,6	1059,1	1399,0	*public sector*
sektor prywatny	22844,6	37747,9	43016,0	47412,1	*private sector*
w tym:					*of which:*
Koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług)	16365,6	38011,7	32479,2	35765,6	*Cost of products sold (goods and services)*
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	7211,7	10207,4	10379,8	11815,7	*Value of goods and materials sold*
Koszty finansowe	348,5	433,2	672,6	657,8	*Financial costs*
Wynik finansowy na działalności gospodarczej	**1214,8**	**1470,7**	**2232,7**	**2598,2**	***Financial result on economic activity***
Sektor publiczny	37,2	31,2	45,6	42,4	*Public sector*
Sektor prywatny	1177,6	1439,5	2187,0	2555,8	*Private sector*
Wynik finansowy brutto	**1206,6**	**1469,1**	**2234,7**	**2598,2**	***Gross financial result***
sektor publiczny	37,5	31,2	45,3	42,4	*public sector*
sektor prywatny	1169,1	1437,9	2189,4	2555,8	*private sector*
Zysk brutto	1420,6	1791,1	2538,6	3018,8	*Gross profit*
Strata brutto	214,0	322,0	303,9	420,6	*Gross loss*
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto	**224,6**	**112,0**[a]	**244,8**	**353,3**	***Obligatory encumbrances on gross financial result***
Sektor publiczny	10,0	5,0	13,6	10,4	*Public sector*
Sektor prywatny	214,6	107,0	231,1	342,9	*Private sector*
W tym podatek dochodowy	219,7	112,0	244,8	353,3	*Of which income tax*
Wynik finansowy netto	**982,0**	**1357,0**	**1989,9**	**2245,0**	***Net financial result***
sektor publiczny	27,5	26,2	31,7	32,0	*public sector*
sektor prywatny	954,5	1330,8	1958,2	2212,9	*private sector*
Zysk netto	1201,4	1679,1	2295,6	2634,4	*Net profit*
Strata netto	219,4	322,1	305,7	389,4	*Net loss*

[a] Obejmują tylko podatek dochodowy.

[a] *Include only income tax.*

TABL. 2(265). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKCJI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Przychody z całokształtu działalności *Revenues from total activity*	Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności *Costs of obtaining revenues from total activity*	Wynik finansowy brutto *Gross financial result*	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto *Obligatory encumbrances of gross financial result*	Wynik finansowy netto *Net financial result*
		w mln z *in mln zl*				
O G Ó Ł E M	2005	25487,9	24273,1	1206,6	224,6	982,0
T O T A L	2010	40426,2	38955,5	1469,1	112,0[a]	1357,0
	2015	46307,8	44075,1	2234,7	244,8	1989,9
	2016	**51409,3**	**48811,1**	**2598,2**	**353,3**	**2245,0**
w tym: *of which:*						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..... *Agriculture, forestry and fishing*		558,1	488,5	69,7	0,2	69,5
Przemysł ..... *Industry*		32055,6	30268,4	1787,2	284,3	1502,9
w tym: *of which:*						
przetwórstwo przemysłowe ..... *which manufacturing*		30760,5	29125,8	1634,7	255,1	1379,6
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja[Δ]..... *water supply; sewerage, waste management and remediation activities*		655,1	617,1	38,0	7,6	30,4
Budownictwo ..... *Construction*		1433,9	1291,9	142,1	10,1	132,0
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] *Trade; repair of motor vehicles* [Δ]		10140,6	9786,9	353,7	39,1	314,6
Transport i gospodarka magazynowa ..... *Transportation and storage*		2973,1	2792,2	180,9	11,8	169,1
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ]..... *Accommodation and catering* [Δ]		144,5	132,0	12,4	0,2	12,3
Informacja i komunikacja ..... *Information and communication*		521,2	523,7	-2,5	0,5	-3,0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... *Financial and insurance activities*		1385,9	1380,0	5,9	1,0	4,9
Obsługa rynku nieruchomości [Δ] ..... *Real estate activities*		504,2	483,5	20,7	4,1	16,6
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..... *Professional, scientific and technical activities*		237,5	234,6	2,9	-4,6	7,5
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] *Administrative and support service activities*		447,5	432,4	15,1	2,4	12,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... *Human health and social work activities*		849,8	838,8	11,0	3,6	7,4
Pozostała działalność usługowa ..... *Other service activities*		28,1	26,3	1,7	0,3	1,4

[a] Obejmują tylko podatek dochodowy.

[a] *Include only income tax.*

TABL. 3(266). **PRZEDSIĘBIORSTWA WEDŁUG UZYSKANYCH WYNIKÓW FINANSOWYCH**
ENTERPRISES BY OBTAINED FINANCIAL RESULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Liczba przedsiębiorstw ogółem *Number of enterprises*	Z wynikiem finansowym brutto *With gross financial result*			Z wynikiem finansowym netto *With net financial result*		
			dodatnim (zysk) *positive (profit)*	ujemnym (strata) *negative (loss)*	zerowym (0) *zero (0)*	dodatnim (zysk) *positive (profit)*	ujemnym (strata) *negative (loss)*	zerowym (0) *zero (0)*
			w % ogółu przedsiębiorstw			*in % of total of enterprises*		
O G Ó Ł E M	2005	1303	75,8	21,2	3,0	74,4	22,5	3,1
T O T A L	2010	1384	79,3	20,4	0,3	78,0	21,4	0,6
	2015	1331	83,0	16,8	0,2	82,4	17,1	0,5
	2016	**1335**	**84,8**	**15,1**	**0,1**	**83,8**	**15,8**	**0,4**
sektor publiczny ..... *public sector*		82	78,0	22,0	-	78,0	22,0	-
sektor prywatny ..... *private sector*		1253	85,2	14,6	0,2	84,2	15,4	0,4
w tym: *of which:*								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo *Agriculture, forestry and fishing*		45	86,7	11,1	2,2	86,7	11,1	2,2
Przemysł ..... *Industry*		548	82,7	17,2	0,2	81,8	18,1	0,2
w tym: *of which:*								
przetwórstwo przemysłowe ..... *which manufacturing*		484	82,2	17,6	0,2	81,2	18,6	0,2
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja[Δ] ..... *water supply; sewerage, waste management and remediation activities*		51	86,3	13,7	-	86,3	13,7	-
Budownictwo ..... *Construction*		94	90,4	9,6	-	89,4	10,6	-
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] ..... *Trade; repair of motor vehicles* [Δ]		317	86,8	13,2	-	86,4	13,6	-
Transport i gospodarka magazynowa..... *Transportation and storage*		119	88,2	11,8	-	87,4	12,6	-
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ]..... *Accommodation and catering* [Δ]		14	64,3	35,7	-	64,3	35,7	-
Informacja i komunikacja ..... *Information and communication*		17	58,8	41,2	-	58,8	41,2	-
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa *Financial and insurance activities*		11	100,0	-	-	90,9	9,1	-
Obsługa rynku nieruchomości [Δ] ..... *Real estate activities*		55	92,7	7,3	-	87,3	7,3	5,5
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..... *Professional, scientific and technical activities*		35	85,7	14,3	-	85,7	14,3	-
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] ..... *Administrative and support service activities*		43	86,0	14,0	-	83,7	16,3	-
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... *Human health and social work activities*		24	83,3	16,7	-	83,3	16,7	-
Pozostała działalność usługowa ..... *Other service activities*		5	80,0	20,0	-	80,0	20,0	-

TABL. 4(267). **RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH**
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Wskaźnik poziomu kosztów *Cost level indicator*	Wskaźnik rentowności obrotu *Turnover profitability rate*		Wskaźnik płynności finansowej *Financial liquidity ratio of the*		
			brutto *gross*	netto *net*	I stopnia *first degree*	II stopnia *second degree*	III stopnia *third degree*
			w %		*in %*		
O G Ó Ł E M	2005	95,2	4,7	3,9	27,4	101,6	150,2
T O T A L	2010	96,4	3,6	3,4	24,5	94,1	143,1
	2015	95,2	4,8	4,3	36,0	104,8	163,0
	2016	**94,9**	**5,1**	**4,4**	**34,9**	**106,4**	**163,8**
sektor publiczny ..... *public sector*		97,1	2,9	2,2	117,8	195,3	229,7
sektor prywatny ..... *private sector*		94,9	5,1	4,4	32,9	104,2	162,2
w tym: *of which:*							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo *Agriculture, forestry and fishing*		87,5	12,5	12,5	28,5	105,9	167,2
Przemysł ..... *Industry*		94,4	5,6	4,7	34,9	104,4	163,6
w tym: *of which:*							
przetwórstwo przemysłowe ..... *which manufacturing*		94,7	5,3	4,5	31,6	101,4	161,9
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja[Δ] ..... *water supply; sewerage, waste management and remediation activities*		94,2	5,8	4,6	104,9	170,6	180,9
Budownictwo ..... *Construction*		90,1	9,9	9,2	25,0	116,1	211,2
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] ..... *Trade; repair of motor vehicles* [Δ]		96,5	3,5	3,1	27,1	86,1	153,4
Transport i gospodarka magazynowa..... *Transportation and storage*		93,9	6,1	5,7	23,9	137,9	146,2
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ]..... *Accommodation and catering* [Δ]		91,4	8,6	8,5	44,5	115,5	141,8
Informacja i komunikacja ..... *Information and communication*		100,5	-0,5	-0,6	67,3	126,2	132,2
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa *Financial and insurance activities*		99,6	0,4	0,4	603,2	759,9	798,4
Obsługa rynku nieruchomości [Δ] ..... *Real estate activities*		95,9	4,1	3,3	189,5	243,8	264,4
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..... *Professional, scientific and technical activities*		98,8	1,2	3,2	71,7	165,6	256,8
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] ..... *Administrative and support service activities*		96,6	3,4	2,9	23,0	100,6	111,3
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... *Human health and social work activities*		98,7	1,3	0,9	47,4	128,0	148,4
Pozostała działalność usługowa ..... *Other service activities*		93,9	6,1	5,1	98,4	160,8	217,7

TABL. 5(268). **AKTYWA OBROTOWE PRZEDSIĘBIORSTW**
Stan w dniu 31 XII
CURRENT ASSETS OF ENTERPRISES
As of 31 XII

Lp. *No.*	WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Ogółem *Grand total*	Zapasy razem *total*	Zapasy w tym materiały *materials*	Zapasy w tym półprodukty i produkty w toku *semi-finished products and work in progress*
			w mln zł			
1	**O G Ó Ł E M**	2005	7065,3	2182,4	718,0	272,9
2	***T O T A L***	2010	11367,9	3626,5	1597,0	359,7
3		2015	13672,8	4634,7	1760,6	634,3
4		**2016**	**15620,5**	**5029,5**	**1937,4**	**648,5**
5	sektor publiczny *public sector*		524,4	62,4	24,1	0,2
6	sektor prywatny *private sector*		15096,1	4967,1	1913,3	648,3
	w tym: *of which:*					
7	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo *Agriculture, forestry and fishing*		286,8	98,4	17,9	22,4
8	Przemysł *Industry*		10478,3	3474,1	1826,3	398,1
	w tym: *of which:*					
9	przetwórstwo przemysłowe *which manufacturing*		9944,4	3408,3	1808,5	397,1
10	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja[Δ] *water supply; sewerage, waste management and remediation activities*		251,9	9,3	5,3	0,5
11	Budownictwo *Construction*		881,4	367,4	11,0	214,3
12	Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] *Trade; repair of motor vehicles* [Δ]		2330,6	993,5	47,3	7,2
13	Transport i gospodarka magazynowa *Transportation and storage*		774,5	20,5	11,6	0,5
14	Zakwaterowanie i gastronomia [Δ] *Accommodation and catering* [Δ]		25,7	4,1	1,8	0,9
15	Informacja i komunikacja *Information and communication*		139,7	4,4	0,7	0,4
16	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa *Financial and insurance activities*		45,6	2,1	0,0	-
17	Obsługa rynku nieruchomości [Δ] *Real estate activities*		239,7	2,3	1,2	0,3
18	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna *Professional, scientific and technical activities*		107,4	34,7	1,1	1,9
19	Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] *Administrative and support service activities*		106,8	5,1	1,3	0,5
20	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna *Human health and social work activities*		181,5	17,1	17,0	-
21	Pozostała działalność usługowa *Other service activities*		10,2	2,4	0,2	1,2

Stocks		Należności krótkoterminowe *Short-term dues*		Inwestycje krótkoterminowe *Short-term investments*	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe *Short-term inter-period settlements*	Lp. *No.*
of which						
produkty gotowe *finished products*	towary *goods*	razem *total*	w tym z tytułu dostaw i usług *of which from deliveries and services*			
in mln zł						
527,5	603,5	3493,7	3022,1	1286,9	102,3	1
836,2	797,5	5527,5	4802,4	1946,9	267,1	2
1184,6	988,8	5772,3	4418,0	3018,4	247,3	3
1173,4	**1179,7**	**6816,6**	**5691,4**	**3328,4**	**446,1**	4
6,9	31,2	176,9	147,9	269,1	16,0	5
1166,5	1148,4	6639,6	5543,5	3059,3	430,1	6
55,4	2,4	132,6	70,2	48,9	6,8	7
1035,0	157,2	4451,5	3767,7	2232,9	319,8	8
1010,2	135,2	4282,3	3632,8	1942,8	311,0	9
0,2	3,4	91,4	73,5	146,0	5,1	10
70,4	69,2	380,2	320,1	104,2	29,6	11
8,3	904,9	895,7	750,2	411,3	30,1	12
-	6,6	604,3	495,1	126,5	23,2	13
0,6	0,4	12,9	9,1	8,1	0,7	14
0,9	1,9	62,2	48,7	71,2	2,0	15
-	2,1	9,0	1,7	34,5	0,1	16
-	0,8	49,2	38,5	171,8	16,4	17
0,2	30,9	39,3	35,3	30,0	3,4	18
0,8	1,9	74,4	58,5	22,1	5,1	19
-	0,1	98,6	91,0	57,9	7,9	20
0,0	1,1	2,9	2,4	4,6	0,2	21

TABL. 6(269). **KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW**
Stan w dniu 31 XII
SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Ogółem *Total*	W tym *Of which*			
			kapitał (fundusz) podstawowy *share capital (fund)*	kapitał (fundusz) zapasowy *supplementary capital (fund)*	niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych *undistributed (unsettled) financial result from previous years*	wynik finansowy netto roku obrotowego *net financial result of the turnover year*
		w mln zł *in mln zl*				
O G Ó Ł E M	2005	9251,2	5349,2	2344,0	-458,0	975,6
T O T A L	2010	12251,8	5784,3	4233,7	-705,0	1355,2
	2015	16343,8	6327,5	5627,2	-269,0	2005,8
	2016	**18221,8**	**6625,2**	**6537,3**	**-230,5**	**2252,4**
sektor publiczny ..... *public sector*		1813,2	1341,1	367,4	-48,6	32,3
sektor prywatny ..... *private sector*		16408,6	5284,1	6169,9	-181,8	2220,1
w tym: *of which:*						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..... *Agriculture, forestry and fishing*		340,4	84,5	163,6	8,3	69,5
Przemysł ..... *Industry*		12075,6	3752,9	4453,1	-276,6	1514,4
w tym: *of which:*						
przetwórstwo przemysłowe ..... *which manufacturing*		10631,3	2735,3	4181,1	-256,2	1391,1
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja[Δ] ..... *water supply; sewerage, waste management and remediation activities*		1168,5	934,1	183,4	-15,0	30,4
Budownictwo ..... *Construction*		673,3	145,0	320,0	57,0	130,8
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] *Trade; repair of motor vehicles* [Δ]		2286,3	866,9	887,2	60,6	313,7
Transport i gospodarka magazynowa ..... *Transportation and storage*		607,9	205,4	153,1	18,3	169,1
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ] ..... *Accommodation and catering* [Δ]		56,4	90,7	4,6	-51,1	12,3
Informacja i komunikacja ..... *Information and communication*		109,1	16,8	79,7	14,4	-5,3
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... *Financial and insurance activities*		51,9	15,6	19,7	1,3	4,9
Obsługa rynku nieruchomości [Δ] ..... *Real estate activities*		1325,2	1127,9	159,1	-18,8	16,6
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..... *Professional, scientific and technical activities*		311,5	84,7	133,6	-2,2	7,5
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] .... *Administrative and support service activities*		56,7	12,9	26,3	-1,9	12,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... *Human health and social work activities*		221,8	120,7	118,9	-26,9	7,7
Pozostała działalność usługowa ..... *Other service activities*		39,4	33,8	3,7	-0,3	1,4

TABL. 7(270). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK** [a]
Stan w dniu 31 XII
SHARE CAPITAL OF COMPANIES [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Ogółem *Total*	W tym mienie *Of which estate*			
			Skarbu Państwa *of the State Treasury*	państwowych osób prawnych *of state legal persons*	krajowych osób fizycznych *of domestic natural persons*	osób zagranicznych *of foreign persons*
		w mln zł *in mln zl*				
O G Ó Ł E M *T O T A L*	2005	3203,0	129,9	138,0	569,7	1115,1
	2010	4111,4	134,3	49,6	917,3	1379,3
	2015	4758,8	29,9	11,0	682,2	1259,8
	2016	**5123,7**	**17,5**	**27,6**	**821,6**	**1487,3**
sektor publiczny *public sector*		1336,6	12,9	27,4	1,8	-
sektor prywatny *private sector*		3787,1	4,6	0,2	819,8	1487,3
w tym: *of which:*						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo *Agriculture, forestry and fishing*		80,5	-	17,5	33,8	19,9
Przemysł *Industry*		3472,2	-	8,3	292,8	1323,3
w tym: *of which:*						
przetwórstwo przemysłowe *which manufacturing*		2486,8	-	0,2	286,7	1303,9
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja[Δ] *water supply; sewerage, waste management and remediation activities*		933,8	-	8,0	1,2	19,3
Budownictwo *Construction*		103,0	-	-	92,5	0,1
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] *Trade; repair of motor vehicles* [Δ]		733,5	0,0	0,1	264,7	53,9
Transport i gospodarka magazynowa *Transportation and storage*		160,8	4,6	-	83,2	43,2
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ] *Accommodation and catering* [Δ]		81,1	-	-	1,7	0,4
Informacja i komunikacja *Information and communication*		16,8	0,6	-	11,7	0,4
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa *Financial and insurance activities*		8,6	-	0,1	3,7	-
Obsługa rynku nieruchomości [Δ] *Real estate activities*		158,8	6,5	0,4	4,4	-
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna *Professional, scientific and technical activities*		79,9	5,9	1,3	18,5	29,8
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] *Administrative and support service activities*		6,8	-	-	5,4	0,3
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna *Human health and social work activities*		120,4	-	-	2,1	-
Pozostała działalność usługowa *Other service activities*		33,8	-	-	4,1	16,1

[a] Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

[a] *Data concerns commercial companies, civil law partnerships and others companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.*

TABL. 8(271). **ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW**
Stan w dniu 31 XII
LIABILITIES OF ENTERPRISES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Ogółem *Grand total*	Długoterminowe *Long-term*		Krótkoterminowe *Short-term*		
			razem *total*	w tym kredyty i pożyczki *of which credits and loans*	razem *total*	w tym *of which*	
						kredyty i pożyczki *credits and loans*	z tytułu dostaw i usług *from deliveries and services*
		w mln zł *in mln zl*					
O G Ó Ł E M ***T O T A L***	2005	7356,9	2545,7	1783,2	4811,2	809,3	2687,2
	2010	13015,3	3406,8	1938,0	8069,8	1320,9	4720,1
	2015	12142,9	3640,9	2698,2	8502,0	2001,9	4389,9
	2016	**13877,1**	**4232,5**	**3139,1**	**9644,6**	**2195,8**	**5199,5**
sektor publiczny *public sector*		732,0	493,2	390,8	238,8	47,2	92,4
sektor prywatny *private sector*		13145,2	3739,4	2748,4	9405,8	2148,6	5107,2
w tym: *of which:*							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo *Agriculture, forestry and fishing*		288,7	107,5	78,3	181,2	15,6	98,2
Przemysł *Industry*		9358,6	2917,6	2212,7	6441,0	1558,7	3643,8
w tym: *of which:*							
przetwórstwo przemysłowe *which manufacturing*		8618,7	2442,5	2014,8	6176,2	1488,3	3552,8
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja[Δ] *water supply; sewerage, waste management and remediation activities*		339,1	197,4	150,7	141,7	41,7	47,6
Budownictwo *Construction*		466,6	47,1	39,5	419,5	56,4	169,2
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] *Trade; repair of motor vehicles* [Δ]		1898,2	372,9	264,7	1525,4	360,5	816,9
Transport i gospodarka magazynowa *Transportation and storage*		761,9	229,6	62,0	532,4	110,6	263,0
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ] *Accommodation and catering* [Δ]		50,1	31,7	29,0	18,4	2,0	7,9
Informacja i komunikacja *Information and communication*		110,4	4,3	1,9	106,1	38,5	19,1
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa *Financial and insurance activities*		26,0	20,3	0,4	5,7	2,2	2,2
Obsługa rynku nieruchomości [Δ] *Real estate activities*		476,2	345,5	306,4	130,7	11,6	55,3
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna *Professional, scientific and technical activities*		73,8	31,4	22,4	42,4	14,0	8,9
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] *Administrative and support service activities*		102,9	6,1	5,0	96,9	12,8	36,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna *Human health and social work activities*		234,0	104,3	103,2	129,6	9,8	72,5
Pozostała działalność usługowa *Other service activities*		10,3	5,3	5,3	5,0	1,1	1,9

DZIAŁ XX
FINANSE PUBLICZNE

Uwagi ogólne

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województw), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej. Podstawę prawną określającą te procesy stanowiła w 2005 r. ustawa z dnia 26 XI 1998 r. o finansach publicznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148, z późniejszymi zmianami), od 2010 r. - ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity: Dz.U. 2016 r. poz. 1870, z późniejszymi zmianami) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1241, z późniejszymi zmianami). W przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego również ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 446), ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 814), ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 486) oraz ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 198, z późniejszymi zmianami).

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące dochodów i wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych.

3. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są określane w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy (budżetowy), w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz ustawie o finansach publicznych.

CHAPTER XX
PUBLIC FINANCES

General notes

1. Public finance *include the processes connected with accumulation and allocation of public funds, and particularly: collecting and accumulating revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the budgets of local government units (i.e. gminas, cities with powiat status, powiats and voivodships), incurring liabilities involving public funds, managing public funds and public debt, as well as settlements with the European Union budget. The legal basis defining the above mentioned processes in 2005 was provided by the Law on Public Finances, dated 26 XI 1998 (unified text: Journal of Laws 2003 No. 15, item 148, with later amendments), and since 2010 - the Law on Public Finances, dated 27 VIII 2009 (unified text: Journal of Laws 2016 item 1870, with later amendments) and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241, with later amendments). With respect to the financial management of local government units, the legal basis is additionally provided by the Law on Gmina Local Government (uniform text Journal of Laws 2016 item 446), dated 8 III 1990, the Law on Powiat Local Government, dated 5 VI 1998 (uniform text Journal of Laws 2016 item 814), the Law on Voivodship Local Government uniform text Journal of Laws 2016 item 486), and the Law on Incomes of Local Government Units, dated 13 XI 2003 (uniform text Journal of Laws 2016 item 198, with later amendments).*

2. *The presented data include information regarding revenue and expenditure of the budgets of local government units as well as revenue and costs of local government budgetary establishments.*

3. *Revenue and expenditure of the budgets of local self-government entities are determined in the budgetary act passed by relevant councils for a period of one calendar year (a budgetary year) within the periods and in accordance with the principles set forth in statutory acts and in the Act of Public Finances.*

Miasto na prawach powiatu realizuje jednocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej. Powyższa uwaga dotyczy również samorządowych zakładów budżetowych.

4. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych, tj. w podziale na działy — określające rodzaj działalności oraz paragrafy — określające rodzaj dochodu, przychodu lub wydatku. Dane opracowano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz.U. Nr 38, poz. 207, z późniejszymi zmianami).

Prezentowane dane w zakresie dochodów i wydatków według działów obejmują wszystkie paragrafy dochodowe/ /wydatkowe zrealizowane w danym dziale.

5. Na **dochody jednostek samorządu terytorialnego** składają się:

1) dochody własne, tj.:

a) dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,

b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbowa,

c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze,

d) środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł;

2) dotacje:

a) celowe z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,

City with powiat status fulfils the tasks of a gmina as well as of a powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received by both the gmina and the powiat) as well as expenditure realized jointly by the gmina and the powiat. Therefore in the tables revenue and expenditure of gminas are given without data for cities with powiat status, while revenue and expenditure of cities with powiat status are given jointly with gmina and powiat part of revenue and expenditure. The above note concerns also local government budgetary establishment.

4. *Revenue and expenditure of the budgets of local government units are grouped in accordance with the provisions set forth in the Law on Public Finances, i.e. they are grouped into divisions - defining types of activity, and into paragraphs - defining types of revenue, income or expenditure. The data were compiled in accordance with the decree of the Minister of Finance, dated 2 III 2010 on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds from Foreign Resources (Journal of Laws No. 38, item 207, with later amendments).*

The presented data on revenue and expenditure by divisions cover all the paragraphs of revenue/expenditure realized in that division.

5. Revenues of local self-government entities *comprise:*

1) own revenue, i.e.:

a) revenues from shares in receipts from corporate and personal income taxes,

b) receipts from taxes and fees established and collected on the basis of separate acts, of which the tax on real estate, the agricultural tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, stamp duty,

c) revenue from property, e.g., revenue from renting and leasing as well as agreements with a similar character,

d) funds for the additional financing of own tasks from other sources;

2) grants:

a) targeted grants from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, and tasks realized on the basis of agreements with government administration bodies,

b) przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, płatności z budżetu środków europejskich (paragrafy 200 i 620 oraz od 2015 r. – 205 i 625) według szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych),

c) otrzymane z funduszy celowych (od 2011 r. są tylko państwowe fundusze celowe),

d) pozostałe dotacje, w tym dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego;

3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

6. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.:

1) wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),

2) wydatki na zakup materiałów i usług,

3) dotacje m.in. dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,

4) wydatki na obsługę długu, w tym wydatki z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

7. Od 2010 r. w sektorze finansów publicznych funkcjonują **samorządowe zakłady budżetowe**, które odpłatnie wykonują zadania i pokrywają koszty swojej działalności z przychodów własnych oraz ewentualnych dotacji przedmiotowych, a także z dotacji celowych na zadania bieżące i z dotacji celowych na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji, otrzymanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

8. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano w Głównym Urzędzie Statystycznym na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

b) provided under programmes financed with the European funds and other foreign funds that are not reimbursable and payments from the European funds budget (paragraphs 200 and 620 and since 2015 – 205 and 625) according to the detailed classification of incomes, expenses, revenues and expenditures, and funds from foreign sources),

c) received from appropriated funds (since 2011 state appropriated funds),

d) other grants, of which targeted grants for tasks realized on the basis of agreements between local government units;

3) general subvention from the state budget, comprising: equalisation, educational, compensating, balancing and regional parts.

6. Expenditures of local self-government entities *are divided into: property-related (including investment-related) and current expenditures, such as:*

1) expenditures on wages and salaries (including derivatives),

2) expenditures on the purchase of materials and services,

3) allocations, among others, for organizational and legal units operating within local self-government entities budgets,

4) expenditures on debt servicing, of which expenditures related to granting endorsements and guarantees.

7. *Since 2010 in the sector of public finance are functioning* ***local government budgetary establishments*** *which perform tasks for a fee, and cover the costs related to their activity from own revenues and from possible product grants, as well as from targeted grants for current tasks and targeted grants for financing or co-financing of the investment-related costs, obtained from the budgets of local government units.*

8. *Information concerning local self-government entities budgets is compiled in the Central Statistical Office on the basis of the Ministry of Finance budgetary reports.*

Uwaga do tablic 1,3 i 5

Dane dotyczące budżetów gmin w latach 2005 i 2010 podano łącznie z gminą wiejską Zielona Góra, która z dniem 1 stycznia 2015 r. została włączona do miasta na prawach powiatu Zielona Góra.

Notes to tables 1, 3 and 5

Data concerned the budgets of gminas in 2005 and 2010 are given including rural gmina Zielona Góra, which was included to the city with powiat status Zielona Góra on 1 of January 2015.

TABL. 1(272). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
REVENUE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Ogółem *Total*	Gminy [a] *Gminas* [a]	Miasta na prawach powiatu *Cities with powiat status*	Powiaty *Powiats*	Województwo *Voivodship*
		w tys. zł *in thous. zl*				
O G Ó Ł E M	2005	2812981,0	1507415,7	620057,3	479537,1	205970,9
T O T A L	2010	4230629,0	2185882,5	885319,2	684122,5	475304,8
	2015	4940566,8	2604201,8	1151714,8	695226,4	489423,8
	2016	**5420159,3**	**2928373,0**	**1351266,4**	**709790,6**	**430729,4**
Dochody własne		**2484116,3**	**1375559,0**	**720460,2**	**251663,6**	**136433,5**
Own revenue						
w tym:						
of which:						
Udziały w podatku dochodowym		1062752,8	473363,4	344110,5	128822,8	116456,0
Share in income tax						
od osób prawnych		135136,0	23538,4	19498,3	4928,6	87170,6
corporate income tax						
od osób fizycznych		927616,8	449824,9	324612,2	123894,2	29285,4
personal income tax						
Podatek od nieruchomości		597534,4	443607,8	153926,6	-	-
Tax on real estate						
Podatek rolny		40712,2	40439,7	272,6	-	-
Agricultural tax						
Podatek od środków transportowych		27229,7	18023,5	9206,3	-	-
Tax on means of transport						
Podatek od czynności cywilnoprawnych		36844,3	23947,2	12897,1	-	-
Tax on civil law transactions						
Opłata skarbowa		11243,3	5415,0	5828,3	-	-
Treasury fee						
Dochody z majątku		176007,6	111819,6	50951,8	10550,3	2685,9
Revenue from property						
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze		72864,2	55763,7	7908,7	7466,1	1725,7
of which income from renting and leasing as well as agreements with a similar character						
Środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł		6467,6	4235,3	1626,5	605,8	-
Funds for additional financing of own tasks from other sources						

[a] Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
[a] *Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.*

TABL. 1(272). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW (dok.)**
REVENUE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY TYPE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	Ogółem *Total*	Gminy [a] *Gminas* [a]	Miasta na prawach powiatu *Cities with powiat status*	Powiaty *Powiats*	Województwo *Voivodship*
	w tys. zł *in thous. zl*				
Dotacje ogółem	**1558232,0**	**884094,0**	**297342,1**	**167533,1**	**209262,8**
Total allocations					
Dotacje celowe	1387733,9	865390,9	267908,0	157635,2	96799,8
Appropriated allocations					
z budżetu państwa	1316204,7	842284,7	258138,3	129622,2	86159,4
from the state budget					
na zadania:					
for tasks:					
z zakresu administracji rządowej	1047400,9	690108,2	204320,6	94034,6	58937,4
for government administration tasks					
własne	267321,6	151137,9	53526,5	35447,2	27210,0
for own tasks					
realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	1482,2	1038,6	291,2	140,4	12,0
realized on the basis of agreements with government administration bodies					
na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	22669,4	5766,7	4058,1	12809,2	35,4
for tasks realized on the basis of agreements between entities local self-government entities					
otrzymane z państwowych funduszy celowych	19326,3	7297,8	4905,9	1399,5	5723,2
received from state appropriated funds					
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań	29533,6	10041,7	805,7	13804,4	4881,7
for financial assisance beetween local self-government entities for additional financing of own tasks					
Dotacje z paragrafów 200 i 620 [b]	98488,4	17471,9	19811,5	5817,0	55388,0
Allocations from paragraphs 200 and 620 [b]					
Dotacje z paragrafów 205 i 625 [b]	72009,7	1231,2	9622,6	4080,9	57075,0
Allocations from paragraphs 205 and 625 [b]					
Subwencja ogólna z budżetu państwa	**1377811,0**	**668720,0**	**333464,1**	**290593,9**	**85033,1**
General subsidy from the state budget					
W tym część oświatowa	1052153,2	519293,1	304798,2	209887,0	18174,8
Of which educational part					

[a] Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. [b] Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.
[a] *Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.* [b] *Of the classification of budget revenue and expenditure.*

TABL. 2(273). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2016 R.**
REVENUE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY DIVISION IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	Ogółem *Total*	Gminy [a] *Gminas* [a]	Miasta na prawach powiatu *Cities with powiat status*	Powiaty *Powiats*	Województwo *Voivodship*
	w tys. zł *in thous. zl*				
O G Ó Ł E M ***T O T A L***	**5420159,3**	**2928373,0**	**1351266,4**	**709790,6**	**430729,4**
w tym: *of which:*					
Rolnictwo i łowiectwo *Agriculture and hunting*	74146,4	32502,2	294,6	1136,1	40213,5
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę *Electricity, gas and water supply*	9080,0	9080,0	-	-	-
Transport i łączność *Transport and communication*	207449,5	31509,1	30177,8	28250,4	117512,2
Turystyka *Tourism*	3366,4	2953,8	136,7	7,8	268,2
Gospodarka mieszkaniowa *Dwelling economy*	214073,0	125492,0	69213,8	17898,4	1468,8
Działalność usługowa *Service activity*	27656,7	8462,2	5301,9	13508,6	384,0
Administracja publiczna *Public administration*	35887,8	20326,7	5772,3	4886,1	4902,8
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa *Public safety and fire care*	77211,7	5391,3	25314,8	46505,6	-
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem *Income taxes from legal persons, natural persons and other organizational units without legal personality and expenses associated with their intake*	1892333,6	1065713,8	554479,4	154677,2	117463,3
Różne rozliczenia *Miscellaneous settlements*	1449774,2	682603,5	336457,2	292263,6	138449,8
Oświata i wychowanie *Education*	119988,3	70393,8	40156,4	9087,7	350,5
Ochrona zdrowia *Health care*	27209,1	97,3	1651,3	24057,8	1402,6
Pomoc społeczna *Social assistance*	1048999,6	746992,9	212321,0	87645,0	2040,7
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej *Other tasks in sphere of social policy*	38142,5	4862,9	12006,4	18952,3	2320,8
Edukacyjna opieka wychowawcza *Educational care*	19831,1	10265,1	5997,0	3563,8	5,2
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska *Municipal economy and environmental protection*	140980,6	94249,5	42482,9	2991,3	1257,0
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego *Culture and national heritage*	5505,6	5038,5	164,7	111,2	191,2
Kultura fizyczna *Physical education*	18732,6	10234,5	7250,3	839,3	408,6

[a] Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
[a] *Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.*

TABL. 3(274). **WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
EXPENDITURE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	Ogółem *Total*	Gminy [a] *Gminas* [a]	Miasta na prawach powiatu *Cities with powiat status*	Powiaty *Powiats*	Województwo *Voivodship*
	w tys. zł *in thous. zl*				
O G Ó Ł E M 2005	2855371,4	1517697,6	619948,3	477611,9	240113,6
T O T A L 2010	4833678,4	2529052,3	1040686,8	750589,2	513350,1
2015	4854800,3	2530491,0	1113952,5	718955,3	491401,4
2016	**5188155,3**	**2824618,1**	**1289773,3**	**687345,9**	**386418,0**
Wydatki bieżące	**4596673,2**	**2541013,7**	**1137821,9**	**624823,7**	**293014,0**
Current expenditure					
w tym:					
of which:					
Dotacje	446595,5	146358,0	161627,1	31490,1	107120,3
Allocations					
w tym dla samorządowych zakładów budżetowych	50308,0	8430,1	39508,8	-	2369,1
of which for self-government budgetary establishments					
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	1009125,3	766466,4	204974,9	35927,8	1756,3
Benefits for natural persons					
Wydatki bieżące jednostek budżetowych ..	3076461,9	1596232,5	757439,9	545267,7	177521,6
Current expenditure of budgetary entities					
w tym:					
of which:					
wynagrodzenia	1662798,3	822522,1	416447,6	338071,4	85757,3
wages and salaries					
w tym osobowe	1504014,6	743677,9	379517,6	301914,7	78904,4
of which personal					
pochodne od wynagrodzeń [b]	309216,3	164127,9	74023,0	55470,1	15595,4
derivatives from wages and salaries [b]					
zakup materiałów i usług	901275,8	501249,8	226709,2	104499,5	68817,3
purchase of materials and services					
wydatki na obsługę długu	46505,2	22819,2	8485,9	8959,0	6241,1
expenditures on debt servicing					
Wydatki majątkowe	**591482,1**	**283604,4**	**151951,4**	**62522,2**	**93404,0**
Property expenditure					
W tym inwestycyjne [c]	584815,3	279118,1	151601,4	60691,8	93404,0
Of which investment expenditure [c]					

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. *b* Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych. *c* Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. b Include contributions to compulsory social security and the Labour Fund as well as contribution to the Bridging Pension Fund. c Including allocations for financing investment tasks of self-government budgetary establishments.

TABL. 4(275). **WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2016 R.**
EXPENDITURE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY DIVISION IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	Ogółem *Total*	Gminy [a] *Gminas* [a]	Miasta na prawach powiatu *Cities with powiat status*	Powiaty *Powiats*	Województwo *Voivodship*
	w tys. zł *in thous. zl*				
O G Ó Ł E M ***T O T A L***	**5188155,3**	**2824618,1**	**1289773,3**	**687345,9**	**386418,0**
w tym: *of which:*					
Rolnictwo i łowiectwo *Agriculture and hunting*	97409,6	46390,1	597,5	1198,7	49223,2
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę *Electricity, gas and water supply*	5941,8	5941,8	-	-	-
Transport i łączność *Transport and communication*	537486,4	173956,9	130691,4	71982,7	160855,3
Turystyka *Tourism*	9993,3	8985,7	619,1	51,7	336,8
Gospodarka mieszkaniowa *Dwelling economy*	133387,2	68546,4	53490,6	10714,0	636,1
Działalność usługowa *Service activity*	33548,3	13274,5	5501,3	13494,9	1277,8
Administracja publiczna *Public administration*	500235,2	268543,6	90576,1	76057,8	65057,7
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa *Public safety and fire care*	108166,7	29970,4	31468,1	46691,4	36,8
Obsługa długu publicznego *Public debt servicing*	49877,1	22846,0	8485,9	12304,2	6241,1
Różne rozliczenia *Miscellaneous settlements*	7733,5	2039,0	4636,2	1041,5	16,8
Oświata i wychowanie *Education*	1526411,9	883750,2	433738,8	192541,3	16381,7
Ochrona zdrowia *Health care*	76155,0	17800,1	11361,3	25473,1	21520,5
Pomoc społeczna *Social assistance*	1299000,8	873570,2	280001,9	141740,2	3688,5
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej *Other tasks in sphere of social policy*	89076,3	13430,8	30059,2	34771,6	10814,7
Edukacyjna opieka wychowawcza *Educational care*	129276,2	27819,1	47996,6	48347,5	5113,0
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska *Municipal economy and environmental protection*	290471,5	196699,4	89799,2	2306,6	1666,3
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego *Culture and national heritage*	163532,3	98677,3	31163,4	1705,5	31986,1
Kultura fizyczna *Physical education*	117041,5	70497,4	38047,0	2919,4	5577,7

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 5(276). **PRZYCHODY I KOSZTY SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH**
REVENUE AND COSTS OF SELF-GOVERNMENT BUDGETARY ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	Ogółem *Total*	Gminy [a] *Gminas* [a]	Miasta na prawach powiatu *Cities with powiat status*	Województwo *Voivodship*
	w tys. zł *in thous. zl*			
Przychody 2015	245880,5	75707,3	161567,9	8605,3
Revenue **2016**	**239495,9**	**75868,6**	**155441,5**	**8185,7**
w tym:				
of which:				
Przychody ze sprzedaży wyrobów, składników majątkowych i usług	104103,3	46650,6	53666,8	3785,9
Revenue from sale of products, asset components and services				
Dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego [b]	50335,7	8442,6	39508,8	2384,3
Allocations from local self-government entities budgets [b]				
Koszty 2015	242327,6	74924,6	158968,3	8434,7
Costs **2016**	**241718,2**	**76521,1**	**157330,6**	**7866,4**
w tym:				
of which:				
Materiały i usługi	107351,8	29612,0	74011,3	3728,5
Materials and services				
Podatek dochodowy od osób prawnych	411,3	325,9	85,4	-
Corporate income tax				
Wpłata nadwyżek do budżetów jednostek samorządu terytorialnego	188,0	188,0	-	-
Surplus payments to local self-government entities budgets				

a Bez przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych gmin mających również status miasta na prawach powiatu. *b* Łącznie z dotacjami z budżetu państwa oraz płatnościami w ramach budżetu środków europejskich.

a Excluding revenue and costs of self-government budgetary establishments of gminas which are also cities with powiat status. b Including allocations from the state budget as well as payments within the European funds budget.

DZIAŁ XXI
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE

Uwagi ogólne

Inwestycje

1. Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, udoskonalenia gruntów, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości - MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r.

W przypadku ujemnych różnic kursowych walut suma nakładów na poszczególne grupy rodzajowe może być większa od nakładów na środki trwałe ogółem.

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

CHAPTER XXI
INVESTMENTS. FIXED ASSETS

General notes

Investments

1. Investment outlays *are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernization) of existing capital asset items, as well as outlays on so-called initial investments.*

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets *include outlays on:*

- *buildings and structures (include buildings and places as wells as civil engineering works), of which, i.a., construction and assembly works, design and cost estimate documentations,*
- *machinery, technical equipment and tools (including instruments, moveables and endowments),*
- *transport equipment,*
- *others, i.e., detailed meliorations, improvements to land, livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and investment loans for the period of investment realization (except for interests not included in outlays on fixed assets by units that use International Accounting Standards - IAS) implemented since 1 I 2005.*

In case of foreign exchange losses of currencies, the sum of outlays on particular groups of assets may exceed the total value of outlays on fixed assets.

Other *outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.*

2. Nakłady inwestycyjne – jeśli nie zaznaczono inaczej – zaliczono do odpowiednich sekcji PKD 2007 zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

3. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółki cywilne z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki cywilne z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo: mieszkaniowe, rekreacyjne (nieprzystosowane do stałego zamieszkania) i sakralne – ustalono szacunkowo.

Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytkowania. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytkowania w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonego w końcu i na początku danego roku.

Środki trwałe

1. Do środków trwałych zalicza się kompletne i nadające się do użytku, składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również drogi publiczne, ulice i place łącznie z poboczami i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty i inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

2. *Investment outlays – unless otherwise indicated – are included into the appropriate sections of the NACE Rev. 2 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections according to the criteria of structure destination (concerning, e.g.: residential buildings and places, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).*

3. *The value of investment outlays incurred by:*

- *legal persons and organizational entities without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,*
- *legal persons and organizational entities without legal personality employing up than 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on private residential construction, and private recreational construction (not adapted for permanent residence) and on sacral construction, was estimated.*

The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimate regarding the value of investment outlays in private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e., not including the difference between non-finished construction at the end and at the beginning of a given year.

Fixed assets

1. Fixed assets *include asset components and other objects completed and ready, for usage, with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of tracts of land, long-term plantings, meliorations, water structures, land and livestock (basic herd) as well as since 1 I 2002 co-operative ownership right to residential-premise and co-operative right to non-residential (utilitarian) premise.*

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 I 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 XII 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 I 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2016, poz. 1047, z późniejszymi zmianami).

2. Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Przez **wartość brutto** środków trwałych **w bieżących cenach ewidencyjnych** według stanu w dniu 31 XII należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:
  - przed 1 I 1995 r. - wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
  - po 1 I 1995 r. - wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia,
- w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r. - również wycenę według wartości godzinowej.

Wartość brutto w cenach odtworzenia została ustalona w wyniku aktualizacji (wyceny) środków trwałych w gospodarce narodowej dokonanej według stanu w dniu 1 I 1995 r. zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 I 1995 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także aktualizacji wyceny środków trwałych (Dz. U. Nr 7, poz. 34).

3. Wartość brutto środków trwałych:

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) z liczbą pracujących powyżej 9 osób - opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej pracujących do 9 osób, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji podstawowych i szczegółowych oraz budowli wodnych - ustalono szacunkowo.

Data regarding fixed assets do not include the value of land recognised, since 1 I 1991, as a fixed asset, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12 XII 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529) as well as right of perpetual use of land, regarded as fixed assets since 1 I 2002, in accordance Act of Accounting dated 29 IX 1994 (uniform text: Journal of Laws 2016 item 1047, with later amendments).

2. *The* ***gross value of fixed assets*** *is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).*

The ***gross value*** *of fixed assets* ***at current bookkeeping prices*** *is understood, as of 31 XII:*

- *within the scope of fixed assets designated for exploitation,*
  - *before 1 I 1995 - the value at replacement prices of September 1994,*
  - *after 1 I 1995 - the purchase or manufacturing value at current prices,*
- *in units use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 I 2005 - also revaluation according to fair value.*

The ***gross value at replacement prices*** *was established as a result of the revaluation of fixed assets in the national economy made as of 1 I 1995, in accordance with the decisions of the decree of the Ministry of Finance, dated 20 I 1995, regarding the depreciation of fixed assets and intangible fixed assets, as well as the revaluation of fixed assets (Journal of Laws No. 7, item 34).*

3. *The gross value of fixed assets:*

- *of legal persons and organizational entities without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,*
- *of legal persons and organizational entities without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (natural persons) and recreational not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, basic and detailed meliorations and water structures, was estimated.*

4. Wartość środków trwałych według grup opracowano zgodnie z Klasyfikacją Środków Trwałych. Grupowanie obejmuje:

1) budynki i budowle:

a) budynki i lokale; od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego),

b) obiekty inżynierii lądowej i wodnej (bez melioracji szczegółowych);

2) maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia:

a) kotły i maszyny energetyczne,

b) maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania,

c) specjalistyczne maszyny, urządzenia i aparaty,

d) urządzenia techniczne,

e) narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie;

3) środki transportu;

4) pozostałe środki trwałe, tj.: zasadzenia wieloletnie, melioracje szczegółowe i inwentarz żywy (stado podstawowe).

4. *The* ***value of fixed assets according to groups was compiled in accordance with Classification of Fixed Assets.*** *The grouping includes:*

1) buildings and structures:

a) buildings and places; since 1 I 2002 cooperative ownership right to residential premise as well as cooperative right to non-residential (utilitarian) premise,

b) land and water engineering constructions (excluding detailed meliorations);

2) machinery, technical equipment and tools:

a) boilers and power industry machinery,

b) general usage machinery, equipment and apparatus,

c) special use machinery, equipment and apparatus,

d) technical equipment,

e) tools, instruments, moveables and endowments;

3) transport equipment;

4) other fixed assets, i.e., long-term plantings detailed meliorations and livestock (basic herd).

Inwestycje
Investments

TABL. 1(277). **NAKŁADY INWESTYCYJNE** [a] **(ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS [a] *(current prices)*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	w mln zł *in mln zl*			
O G Ó Ł E M	**7497,2**	**5874,3**	**5670,5**	***T O T A L***
sektor publiczny	2605,3	2130,1	1714,6	*public sector*
sektor prywatny	4891,8	3744,2	3955,9	*private sector*
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	171,0	200,4	181,0	*Agriculture, forestry and fishing*
Przemysł	1979,3	2868,2	2840,0	*Industry*
w tym:				*of which:*
przetwórstwo przemysłowe	910,1	1792,7	2119,1	*manufacturing*
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja [Δ]	314,8	426,6	148,0	*water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Budownictwo	115,1	89,3	154,4	*Construction*
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ]	325,6	290,1	320,8	*Trade; repair of motor vehicles* [Δ]
Transport i gospodarka magazynowa [b]	3184,1	906,5	1034,0	*Transportation and storage* [b]
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ]	28,3	30,0	31,9	*Accommodation and catering* [Δ]
Informacja i komunikacja	11,8	44,0	48,5	*Information and communication*
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	36,6	48,3	17,2	*Financial and insurance activities*
Obsługa rynku nieruchomości [Δ]	624,8	645,0	573,6	*Real estate activities*
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	54,3	63,2	18,0	*Professional, scientific and technical activities*
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ]	38,8	41,7	68,3	*Administrative and support service activities*
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	226,0	175,8	105,1	*Public administration and defence; compulsory social security*
Edukacja	160,3	133,6	67,0	*Education*
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	163,2	179,5	129,5	*Human health and social work activities*
Działalność związana z kulturą rozrywką i rekreacją	365,1	122,8	67,8	*Arts, entertainment and recreation*
Pozostała działalność usługowa	12,9	40,4	13,3	*Other service activities*

a Według lokalizacji inwestycji. *b* Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.
a According to investment location. b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

TABL. 2(278). **NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH[a] (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES[a] (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	w mln zł *in mln zl*			
O G Ó Ł E M	**2344,8**	**3681,5**	**3617,0**	***T O T A L***
sektor publiczny	861,7	1029,6	652,6	*public sector*
sektor prywatny	1483,1	2651,8	2964,4	*private sector*
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	63,7	84,2	69,7	*Agriculture, forestry and fishing*
Przemysł	1623,0	2695,3	2735,0	*Industry*
w tym:				*of which:*
przetwórstwo przemysłowe	858,2	1753,7	2077,1	*manufacturing*
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja[Δ]	105,4	297,8	89,2	*water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Budownictwo	59,9	26,6	33,8	*Construction*
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ]	210,5	196,7	223,3	*Trade; repair of motor vehicles[Δ]*
Transport i gospodarka magazynowa[b]	86,3	311,5	256,7	*Transportation and storage[b]*
Zakwaterowanie i gastronomia[Δ]	14,6	17,1	22,5	*Accommodation and catering[Δ]*
Informacja i komunikacja	5,3	30,2	42,9	*Information and communication*
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	19,0	32,4	12,9	*Financial and insurance activities*
Obsługa rynku nieruchomości[Δ]	84,2	81,4	82,3	*Real estate activities*
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	14,8	23,0	8,3	*Professional, scientific and technical activities*
Administrowanie i działalność wspierająca[Δ]	18,0	8,4	27,0	*Administrative and support service activities*
Edukacja	6,8	7,1	3,0	*Education*
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	122,9	133,7	88,5	*Human health and social work activities*
Działalność związana z kulturą rozrywką i rekreacją	14,5	32,0	9,0	*Arts, entertainment and recreation*
Pozostała działalność usługowa	1,0	1,9	2,1	*Other service activities*

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

TABL. 3(279). **NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH [a] WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES [a] BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Ogółem *Total*	W tym *Of which* budynki i budowle *buildings and structures*	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia *machinery, technical equipment and tools*	środki transportu *transport equipment*
		w mln zł *in mln zl*			
O G Ó Ł E M	2010	1413,9	554,5	700,0	153,4
T O T A L	2015	2736,3	1108,0	1396,6	227,5
	2016	**2582,4**	**810,3**	**1531,9**	**228,4**
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		60,8	27,9	22,8	10,0
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł		2020,5	543,0	1370,8	98,0
Industry					
w tym:					
of which:					
przetwórstwo przemysłowe		1889,0	481,6	1307,2	91,6
manufacturing					
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja [Δ]		84,0	43,7	34,2	6,0
water supply; sewerage, waste management and remediation activities					
Budownictwo		28,9	13,8	7,8	7,3
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ]		141,6	74,0	42,0	25,1
Trade; repair of motor vehicles [Δ]					
Transport i gospodarka magazynowa		112,5	21,4	13,0	77,3
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ]		15,8	4,4	8,1	3,3
Accommodation and catering [Δ]					
Informacja i komunikacja		3,3	1,3	1,5	0,4
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		7,8	4,0	3,2	0,5
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości [Δ]		71,6	66,9	4,1	0,4
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		8,5	3,8	3,4	1,3
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ]		10,8	5,6	1,8	3,4
Administrative and support service activities					
Edukacja		2,7	2,2	0,4	0,1
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		87,8	38,5	48,4	0,8
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		7,6	2,1	4,3	0,0
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa		2,1	1,3	0,2	0,6
Other service activities					

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według siedziby inwestora.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investor seat.

Środki trwałe
Fixed assets

TABL. 4(280). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH** [a] **(bieżące ceny ewidencyjne)**
Stan w dniu 31 XII
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS [a] *(current book-keeping prices)*
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	w mln zł *in mln zl*			
O G Ó Ł E M	**61292,7**	**97568,0**	**102680,5**	***T O T A L***
sektor publiczny	27914,9	53527,7	55253,2	*public sector*
sektor prywatny	33377,7	44040,3	47427,3	*private sector*
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3175,6	3826,5	3929,5	*Agriculture, forestry and fishing*
Przemysł	22180,2	36975,4	39304,4	*Industry*
w tym:				*of which:*
przetwórstwo przemysłowe	11880,7	16510,9	18773,4	*manufacturing*
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja [Δ]	2704,5	4288,2	4461,8	*water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Budownictwo	862,4	1187,5	1312,4	*Construction*
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ]	3265,5	3881,6	4134,6	*Trade; repair of motor vehicles* [Δ]
Transport i gospodarka magazynowa [b]	10546,7	24795,8	25888,6	*Transportation and storage* [b]
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ]	457,0	552,4	582,8	*Accommodation and catering* [Δ]
Informacja i komunikacja	2058,1	1219,1	1462,1	*Information and communication*
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	377,0	475,7	470,7	*Financial and insurance activities*
Obsługa rynku nieruchomości [Δ]	10805,3	13594,3	14164,3	*Real estate activities*
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	405,6	585,2	596,5	*Professional, scientific and technical activities*
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ]	230,3	316,3	341,0	*Administrative and support service activities*
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	2882,2	4075,7	4166,7	*Public administration and defence; compulsory social security*
Edukacja	1628,1	2294,1	2388,5	*Education*
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1243,5	1943,6	1976,0	*Human health and social work activities*
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1015,0	1660,9	1756,1	*Arts, entertainment and recreation*
Pozostała działalność usługowa	160,3	184,0	206,2	*Other service activities*

a Podziału środków trwałych według sekcji PKD dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności. *b* Łącznie z wartością dróg publicznych, ulic i placów.

a The division of fixed assets by NACE rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit. b Including value of public roads, streets and squares.

TABL. 5(281). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH** [a] **(bieżące ceny ewidencyjne)**
Stan w dniu 31 XII
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISES [a] *(current book-keeping prices)*
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
	w mln zł *in mln zl*			
O G Ó Ł E M	**30473,5**	**45191,2**	**48241,1**	***T O T A L***
sektor publiczny	10181,3	19041,6	19724,7	*public sector*
sektor prywatny	20292,1	26149,7	28516,4	*private sector*
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1069,6	1340,7	1323,1	*Agriculture, forestry and fishing*
Przemysł	20275,6	34447,8	36675,3	*Industry*
w tym:				*of which:*
przetwórstwo przemysłowe	11352,4	15791,1	18025,6	*manufacturing*
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja [Δ]	1415,2	2663,7	2781,0	*water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Budownictwo	462,2	476,2	522,8	*Construction*
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ]	2120,1	2342,2	2512,8	*Trade; repair of motor vehicles* [Δ]
Transport i gospodarka magazynowa	668,8	931,7	1187,8	*Transportation and storage*
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ]	299,7	289,8	295,6	*Accommodation and catering* [Δ]
Informacja i komunikacja	1970,1	1076,6	1312,2	*Information and communication*
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	301,2	363,1	356,2	*Financial and insurance activities*
Obsługa rynku nieruchomości [Δ]	1961,8	1896,3	2065,9	*Real estate activities*
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	175,1	192,3	194,9	*Professional, scientific and technical activities*
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ]	72,8	99,8	105,9	*Administrative and support service activities*
Edukacja	33,1	38,4	40,6	*Education*
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	804,1	1275,8	1212,8	*Human health and social work activities*
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	216,8	366,5	386,4	*Arts, entertainment and recreation*
Pozostała działalność usługowa	42,4	54,1	48,8	*Other service activities*

[a] Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; podziału środków trwałych według sekcji PKD dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

[a] *Data concern economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.*

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca
Revenue and expenditure of local self-government entities budgets per capita

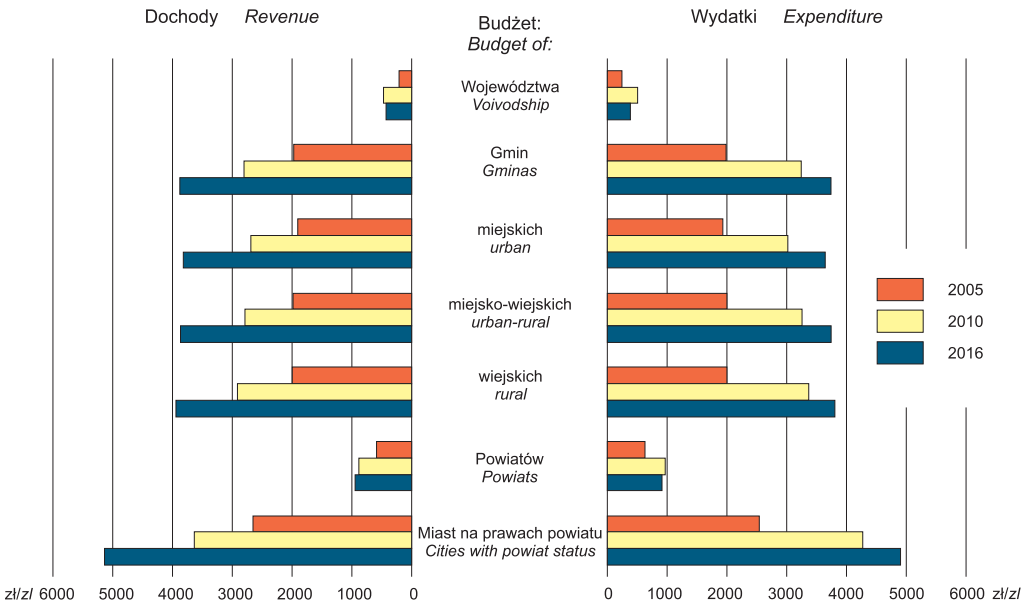

Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)
Structure of gross value added by kinds of activities (current prices)

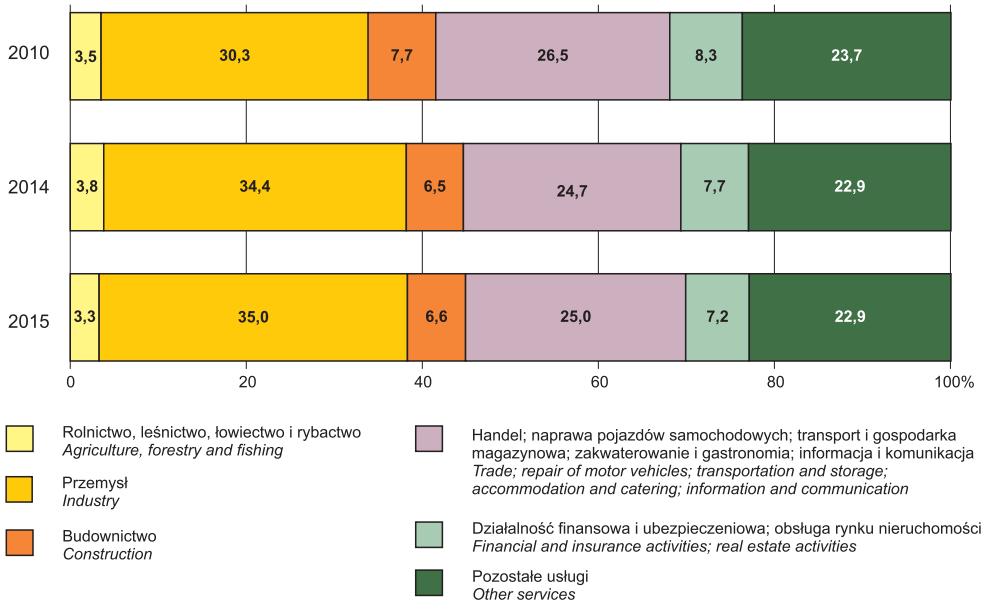

Struktura podmiotów gospodarki narodowej[a] w 2016 r.

Stan w dniu 31 XII

Structure of entities of the national economy[a] in 2016

As of 31 XII

Według form prawnych *By legal status*

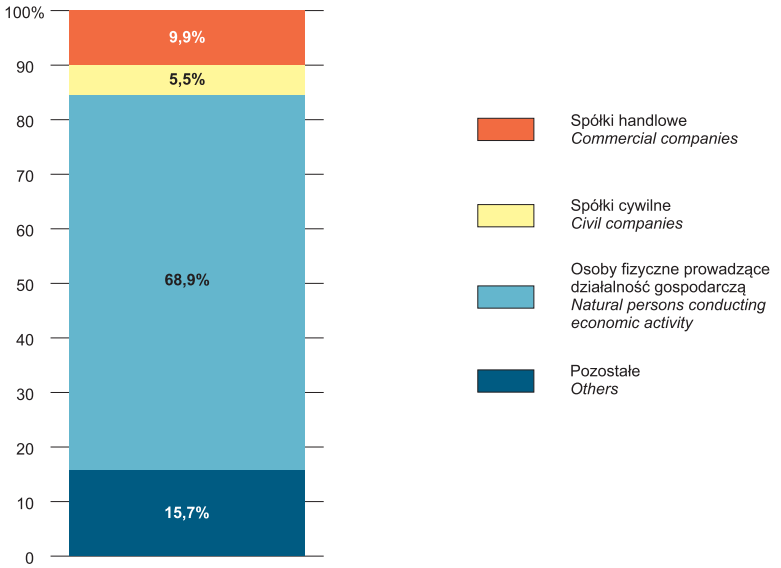

Według sekcji *By sections*

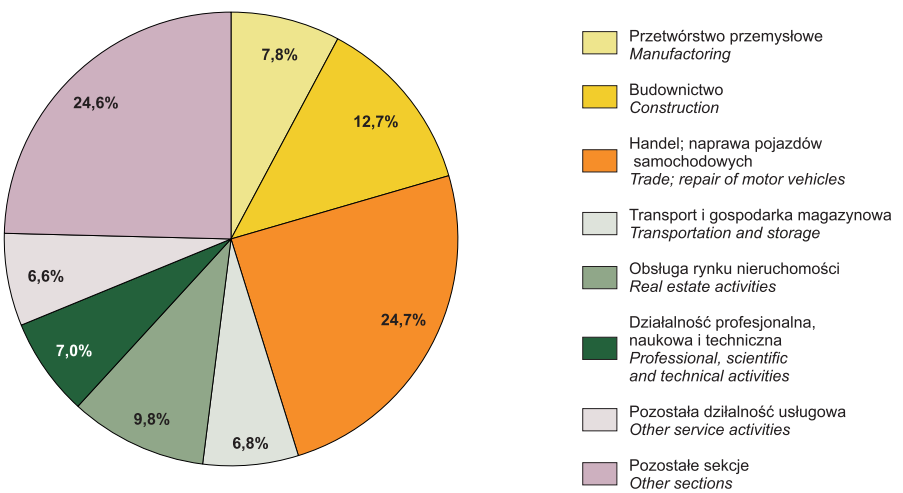

[a] Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
[a] *Excluding persons tending private farms in agriculture.*

DZIAŁ XXII
RACHUNKI REGIONALNE

Uwagi ogólne

1. Rachunki regionalne opracowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków 2010 (ESA 2010)" wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 V 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26.06.2013 r.).

2. W systemie rachunków regionalnych dla każdego województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

3. Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

4. Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

5. Produkcja globalna obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

6. Zużycie pośrednie obejmuje wartość zużytych materiałów (łącznie z paliwami) netto (po odjęciu wartości odpadów użytkowych), surowców (łącznie z opakowaniami), energii, gazów technicznych i usług obcych (obróbka obca, usługi transportowe, najem sprzętu, usługi telekomunikacyjne i obliczeniowe, prowizje płacone za usługi bankowe),

CHAPTER XXII
REGIONAL ACCOUNTS

General notes

1. Regional accounts *were compiled according to the principles of the European System of Accounts 2010 (the ESA 2010), introduced by Regulation No 549/2013 of the European Parliament and of the Council (EU) of 21 V 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26.06.2013).*

2. *The following accounts are compiled in the regional accounts system for each voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.*

3. Gross domestic product (GDP) *presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all domestic institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.*

Current prices from the year preceding the reference year were adopted as constant prices in the calculations of gross domestic product volume indices.

4. Gross value added (GVA) *measures the newly generated value as a result of the production activity of domestic institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.*

5. Gross output *includes the value of goods and services produced by all domestic institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs.*

6. Intermediate consumption *includes the value of consumed materials (including fuels) in net terms (after subtracting the value of recyclable wastes), raw materials (including packaging), energy, technological gases and outside services (outside processing, transport services, equipment*

usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio (FISIM) oraz koszty podróży służbowych (bez diet) i inne koszty (np. koszty reklamy, reprezentacji, dzierżawy i najmu, koszty biletów służbowych, koszty ryczałtów za używanie własnych pojazdów do celów służbowych, opłaty giełdowe i opłaty z tytułu uczestnictwa w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych). Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

7. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem **obrotów wewnętrznych.**

8. Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych składają się z nadwyżki operacyjnej brutto łącznie z dochodem mieszanym brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności. Dochody pierwotne brutto pełnią funkcję kreującą dochody do dyspozycji brutto.

9. Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki bieżące od dochodów, majątku itp., składki netto na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne (świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pozostałe świadczenia społeczne) oraz pozostałe transfery bieżące.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według województw.

10. Grupowanie danych według województw i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**, tj. według siedziby i podstawowego rodzaju działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

rental, telecommunication and accounting services, commissions paid for banking services), financial intermediation services indirectly measured (FISIM) and costs of business trips (excluding travelling allowances) as well as other costs (e.g. advertising, representation, rental and leasing costs, ticket costs for official business, costs of lump-sum payments for using personal vehicles for official business, stock exchange payments as well as payments from participating in the National Depository for Securities). Intermediate consumption is valued at purchaser's prices.

7. *In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including internal turnover is accepted.*

8. Gross primary income in the households sector *is comprised of the gross operating surplus jointly with the gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees, i.e. wages and salaries jointly with contributions to social security and health security paid by employees, contributions to social security paid by employers increased by the Labour Fund and other costs connected with employment) as well as property income. Gross primary income fulfils the function of creating gross disposable income.*

9. Gross disposable income in the households sector *is obtained as a result of correcting gross primary income by: current taxes on income, wealth, etc., net social contributions, social benefits (social security benefits and other social benefits) and other current transfers.*

Indices of gross real disposable income in the households sector by voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by voivodships.

10. *Data grouping by voivodships and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities was conducted applying the* ***local kind-of-activity unit method****, i.e. by the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.*

11. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego **sektora instytucjonalnego** są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

1) sektor przedsiębiorstw niefinansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe) i prowadzące księgi rachunkowe,
2) sektor instytucji finansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym, pomocniczą działalnością finansową oraz ubezpieczeniami,
3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono podmioty gospodarki narodowej działające na zasadach określonych w ustawie o finansach publicznych oraz podmioty, których system finansowy został określony odrębnymi ustawami, a których podstawowym źródłem finansowania są dotacje z budżetu państwa, a także przedsiębiorstwa publiczne i instytucje niekomercyjne spełniające kryteria ESA 2010 w zakresie klasyfikacji do tego sektora,
4) sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób i prowadzące uproszczoną ewidencję księgową, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł,
5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

12. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek szarej gospodarki oraz działalności nielegalnej. Szara gospodarka obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sektora prywatnego z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do 49 osób (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nierejestrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi prostytucji).

11. *Criteria of rating a given unit of the national economy among institutional sectors are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:*

1) non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services) and keeping accounting books,
2) financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation, auxiliary financial activity as well as insurance activity,
3) general government sector which includes entities of the national economy operating according to the principles described in the Law on Public Finance, entities for which the financial system was defined in special regulations and the main source of financing of which are subsidies from the state budget as well as public corporations and non-profit institutions that meet the ESA 2010 criteria of classification to this sector,
4) households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons and keeping simplified accounting books as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources,
5) non-profit institutions serving households sector which includes: social organizations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organizations.

12. *The estimation of the hidden economy and illegal activities is included in the regional accounts. Hidden economy covers the legal concealed production estimated for registered economic entities of private sector employing up to 9 persons (irrespective of the legal form), employing from 10 to 49 persons (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work, primarily within the service activity (including people providing prostitution services).*

W ramach **działalności nielegalnej** ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści z tytułu świadczenia usług prostytucji przez inne osoby, produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

13. Dane z rachunków regionalnych za lata 2010-2014 prezentowane w niniejszej publikacji zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji publikacji w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych. Rewizja wynika z wdrożenia wytycznych zawartych w najnowszym „Podręczniku deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych" (MGDD, edycja 2016) oraz wdrożenia dodatkowych zaleceń Komisji Europejskiej. Zmiany związane z wdrożeniem zapisów tego podręcznika mające znaczenie dla Polski dotyczyły m.in. zakresu podmiotowego sektora instytucji rządowych i samorządowych oraz rejestracji abonamentu radiowo-telewizyjnego.

14. Szczegółowy opis zmian wprowadzonych do rachunków narodowych znajduje się w notatce informacyjnej GUS: „Skorygowany szacunek produktu krajowego brutto za 2016 rok" z dnia 23 X 2017 r., dostępnej na strnie http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/skorygowany-szacunek-produktu-krajowego-brutto-za-2016-rok,9,3.html

15. Wyjaśnienia dotyczące rachunków regionalnych (uwagi metodyczne oraz podstawowe pojęcia) zamieszczono w publikacji „Produkt krajowy brutto − Rachunki regionalne w 2015 r."

*Within **illegal activities** there were included estimations concerning activity of people deriving profits from exploiting prostitution, production and trafficking in narcotics as well as smuggling of cigarettes.*

13. *Data from regional accounts for the years 2010-2014, presented in this publication, were changed in relation to those previously published, following revision in annual national accounts. Revision results from implementation of the guidelines included in the newest edition of the "Manual on Government Deficit and Debt" (MGDD, 2016 edition) as well as the additional European Commission's recommendations. Changes connected with introducing the provisions of this manual of importance to Poland, concerned i.a. subjective range of the general government sector as well as radio and TV licence fees recording.*

14. *Detailed description of the changes introduced in the national accounts can be found in the CSO news release: "Revised estimate of gross domestic product for the year 2016" of 23 X 2017, available at http://stat.gov.pl/en/topics/national-accounts/annual-national-accounts/revised-estimate-of-gross-domestic-product-for-the-year-2016,6,1.html*

15. *Explanations concerning regional accounts (methodological notes and basic concepts) are placed in the publication "Gross Domestic Product – Regional Accounts in 2015".*

TABL. 1(282). **PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	2010	2014	2015	2010	2014	2015
	w mln zł *in mln zl*			w odsetkach *in percent*		
O G Ó Ł E M ..... ***T O T A L***	**32449**	**38416**	**39814**	**x**	**x**	**x**
W tym wartość dodana brutto ..... ***Of which gross value added***	**28534**	**34061**	**35321**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
w tym sektor: *of which sector:*						
przedsiębiorstw niefinansowych ..... *non-financial corporations*	13826	17576	18536	48,5	51,6	52,5
instytucji rządowych i samorządowych ..... *general government*	4854	5658	5737	17,0	16,6	16,2
gospodarstw domowych ..... *households*	9103	9963	10219	31,9	29,3	28,9
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..... *Agriculture, forestry and fishing*	987	1294	1156	3,5	3,8	3,3
Przemysł ..... *Industry*	8661	11710	12355	30,4	34,4	35,0
w tym przetwórstwo przemysłowe ..... *of which manufacturing*	6794	9233	9785	23,8	27,1	27,1
Budownictwo ..... *Construction*	2185	2203	2324	7,7	6,5	6,6
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ], transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia[Δ], informacja i komunikacja..... *Trade; repair of motor vehicles[Δ], transportation and storage, accommodation and catering[Δ], information and communications*	7577	8421	8817	26,6	24,7	25,0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości[Δ]..... *Financial and insurance activities, real estate activities*	2355	2611	2533	8,3	7,7	7,2
Pozostałe usługi ..... *Other services*	6770	7822	8135	23,7	23,0	23,0
NA 1 MIESZKAŃCA[a]..... ***PER CAPITA***[a]	**31723**	**37635**	**39052**	**x**	**x**	**x**

[a] W złotych.
[a] *In zlotys.*

TABL. 2(283). **PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA DOCHODÓW (ceny bieżące)**
BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME ACCOUNT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2015	*SPECIFICATION*
	w mln zł *in mln zl*			
Produkcja globalna	68009	78749	80650	*Gross output*
Zużycie pośrednie	39474	44689	45328	*Intermediate consumption*
Wartość dodana brutto	28534	34061	35321	*Gross value added*
w tym koszty związane z zatrudnieniem	12234	14177	14582	*of which compensation of employees*
Nadwyżka operacyjna brutto	16288	19943	20682	*Gross operating surplus*

TABL. 3(284). **NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH**
NOMINAL INCOME IN THE HOUSEHOLDS SECTOR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2015	*SPECIFICATION*
Dochody pierwotne brutto:				*Gross primary income:*
w milionach złotych	22228	25112	25681	*in million zlotys*
na 1 mieszkańca w zł	21731	24601	25189	*per capita in zl*
Dochody do dyspozycji brutto:				*Gross disposable income:*
w milionach złotych	22435	24703	25242	*in million zlotys*
na 1 mieszkańca w zł	21933	24200	24759	*per capita in zl*

DZIAŁ XXIII

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Uwagi ogólne

Prezentowane dane dotyczą podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON i obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 VI 1995 r. o statystyce publicznej (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1068) z późniejszymi zmianami oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 XI 2015 r. (Dz. U. poz. 2009) w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń.

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

Rejestr REGON jest na bieżąco aktualizowany na podstawie danych o podmiotach gospodarki narodowej, przekazywanych drogą elektroniczną z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, Krajowego Rejestru Sądowego, Systemu Informacji Oświatowej oraz Centralnego Rejestru Podmiotów Krajowej Ewidencji Podatników, oraz – w przypadku pozostałych podmiotów – na podstawie wniosków zgłaszanych do właściwych urzędów statystycznych. Kompletność i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązku. Ponadto od 2011 r. do aktualizacji rejestru wykorzystywane są informacje z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) dotyczące zgonów osób fizycznych, które były wpisane do rejestru REGON.

CHAPTER XXIII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

General notes

Presented data concern entities of the national economy recorded in the REGON register and include legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

The National Official Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of the CSO. The rules for running the register are defined by the Law on Official Statistics, dated 29 VII 1995 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1068) with later amendments and the provisions of the decree of the Council of Ministers of 30 XI 2015 (Journal of Laws item 2009) on the mode and methodology of running and updating the National Official Business Register, application, questionnaire, certificate specimens and detailed condition.

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning to them unique identification numbers.

The REGON register is updated on a current basis with the use of data on entities of the national economy transferred through the electronic system from the Central Registration and Information on Business, the National Court Register, the Educational Information System as well as the Central Business Entity Register of the National Taxpayer Register, and – for the remaining entities – on the basis of applications submitted to the relevant statistical offices. The completeness and correctness of the register is contingent on the timely compliance with the above-mentioned obligation. In addition, since 2011 the register has been updated with information from the Common Electronic System of Population (PESEL) on the deaths of natural persons, who were registered in the REGON.

TABL. 1(285). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ[a] W REJESTRZE REGON**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY[a] IN THE REGON REGISTER
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	*SPECIFICATION*
O G Ó Ł E M	**102070**	**106110**	**111272[b]**	**111756[b]**	***T O T A L***
sektor publiczny	5860	4577	4731	4767	*public sector*
sektor prywatny	96204	101533	105731	106075	*private sector*
w tym:					*of which:*
Przedsiębiorstwa państwowe	41	8	1	1	*State owned enterprises*
Spółki	12257	13460	16409	17154	*Companies*
w tym:					*of which:*
handlowe	6074	7428	10290	11010	*commercial*
cywilne	6140	6002	6080	6100	*civil*
Spółdzielnie	510	476	486	478	*Co-operatives*
Fundacje	115	172	378	421	*Foundations*
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	1997	2643	3302	3410	*Associations and social organizations*
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	77389	78324	77599	77032	*Natural persons conducting economic activity*

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. *b* W podziale według sektorów własności nie uwzględniono podmiotów, które w rejestrze REGON nie mają wpisanego rodzaju własności.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b The division by the ownership sections does do not include entities, which have not registered the type of ownership in the REGON register.

TABL. 2(286). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ[a] W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY[a] IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	Ogółem *Grand total*	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej *Legal persons and organizational entities without legal personality*							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą *Natural persons conducting economic activity*
		razem *total*	w tym *of which*						
			przedsiębiorstwa państwowe *state owned enterprises*	spółki handlowe *commercial companies*			spółki cywilne *civil law partnerships*	spółdzielnie *co-operatives*	
				razem *total*	w tym *of which*				
					jednoosobowe Skarbu Państwa *sole-shareholder companies of the State Treasury*	z udziałem kapitału zagranicznego *with foreign capital participation*			
O G Ó Ł E M 2005	102070	24681	41	6074	15	2323	6140	510	77389
T O T A L 2010	106110	27786	8	7428	10	2698	6002	476	78324
2015	111272[b]	33673	1	10290	5	2846	6080	486	77599
2016	**111756[b]**	**34724**	**1**	**11010**	**4**	**2922**	**6100**	**478**	**77032**
w tym: *of which:*									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo .... *Agriculture, forestry and fishing*	3418	1058	-	665	1	213	147	77	2360
Przemysł ..... *Industry*	9503	3227	1	2336	2	779	761	61	6276
w tym przetwórstwo przemysłowe ..... *of which manufacturing*	8685	2765	1	1954	1	705	725	60	5920
Budownictwo ..... *Construction*	14153	1879	-	1215	-	282	598	40	12274
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] .... *Trade; repair of motor vehicles[Δ]*	27645	5775	-	3127	-	914	2547	69	21870
Transport i gospodarka magazynowa ..... *Transportation and storage*	7557	992	-	700	-	168	272	3	6565
Zakwaterowanie i gastronomia[Δ] ..... *Accommodation and catering[Δ]*	3105	737	-	302	-	117	401	4	2368
Informacja i komunikacja *Information and communications*	2046	453	-	323	1	39	117	8	1593

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. *b* W podziale według rodzajów działalności nie uwzględniono podmiotów, które w rejestrze REGON nie mają wpisanego rodzaju przeważającej działalności.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b The division by the kind of activities does not include entities, which have not registered the predominant kind of activity in the REGON register.

TABL. 2(286). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ[a] W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY[a] IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	Ogółem *Grand total*	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej *Legal persons and organizational entities without legal personality*							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą *Natural persons conducting economic activity*
		razem *total*	w tym *of which*						
			przedsiębiorstwa państwowe *state owned enterprises*	spółki handlowe *commercial companies*			spółki cywilne *civil law partnerships*	spółdzielnie *co-operatives*	
				razem *total*	w tym *of which*				
					jednoosobowe Skarbu Państwa *sole-shareholder companies of the State Treasury*	z udziałem kapitału zagranicznego *with foreign capital participation*			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... *Financial and insurance activities*	2900	344	-	228	-	22	90	16	2556
Obsługa rynku nieruchomości[Δ] ..... *Real estate activities*	10937	10047	-	437	-	92	113	155	890
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..... *Professional, scientific and technical activities*	7793	1243	-	759	-	138	422	13	6550
Administrowanie i działalność wspierająca[Δ] ..... *Administrative and support service activities*	2935	606	-	461	-	97	117	20	2329
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne.... *Public administration and defence; compulsory social security*	698	698	-	-	-	-	-	-	-
Edukacja ..... *Education*	3356	1837	-	70	-	10	70	3	1519
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... *Human health and social work activities*	6109	720	-	214	-	15	250	4	5389
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..... *Arts, entertainment and recreation*	1978	1306	-	77	-	13	84	1	672
Pozostała działalność usługowa ..... *Other service activities*	7454	3633	-	93	-	23	111	4	3821

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 3(287). **SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 XII
COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Ogółem *Grand total*	Spółki kapitałowe *Companies*			Spółki osobowe [a] *Partnerships* [a]		
			razem *total*	akcyjne *joint stock*	z ograniczoną odpowiedzialnością *with limited liability*	razem *total*	w tym *of which*	
							jawne *unlimited partnerships*	komandytowe *limited partnerships*
O G Ó Ł E M	2005	6074	5479	171	5308	595	550	22
T O T A L	2010	7428	6584	162	6422	844	678	111
	2015	10290	9026	164	8862	1264	786	387
	2016	**11010**	**9647**	**167**	**9480**	**1363**	**792**	**476**
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..... *Agriculture, forestry and fishing*		665	617	3	614	48	32	15
Przemysł ..... *Industry*		2336	2115	58	2057	221	119	95
w tym przetwórstwo przemysłowe ..... *of which manufacturing*		1954	1771	56	1715	183	107	71
Budownictwo ..... *Construction*		1215	1078	14	1064	137	72	59
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] ..... *Trade; repair of motor vehicles* [Δ]		3127	2681	37	2644	446	305	131
Transport i gospodarka magazynowa .... *Transportation and storage*		700	596	9	587	104	57	45
Zakwaterowanie i gastronomia[Δ] ..... *Accommodation and catering* [Δ]		302	274	-	274	28	16	12
Informacja i komunikacja ..... *Information and communications*		323	307	6	301	16	5	9
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa *Financial and insurance activities*		228	193	11	182	35	19	11
Obsługa rynku nieruchomości[Δ] ..... *Real estate activities*		437	370	7	363	67	40	24
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..... *Professional, scientific and technical activities*		759	657	11	646	102	41	35
Administrowanie i działalność wspierająca[Δ] ..... *Administrative and support service activities*		461	429	4	425	32	16	16
Edukacja ..... *Education*		70	61	1	60	9	7	2
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna .... *Human health and social work activities*		214	111	1	110	103	55	15
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..... *Arts, entertainment and recreation*		77	73	5	68	4	3	1
Pozostała działalność usługowa ..... *Other service activities*		93	83	-	83	10	5	5

[a] W województwie lubuskim wśród spółek osobowych zarejestrowanych było: w 2015 r. — 55 spółek partnerskich i 36 spółek komandytowo-akcyjnych, w 2016 r. — 56 spółek partnerskich i 39 spółek komandytowo-akcyjnych.

[a] *There were only in 2015 — 55 professional partnerships and 36 limited joint-stock partnerships, in 2016 — 56 professional partnerships and 39 limited joint-stock partnerships registered in whole Lubuskie Voivodship.*

TABL. 4(288). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE [a] WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
ENTITES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED [a] BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Ogółem *Grand total*	W tym *Of which*						
			spółki *companies*					spółdzielnie *co-operatives*	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą *natural persons conducting economic activity*
			razem *total*	w tym *of which*			cywilne *civil law partnerships*		
				handlowe *commercial*					
				razem *total*	w tym *of which*				
					akcyjne *joint-stock*	z ograniczoną odpowiedzialnością *with limited liability*			
O G Ó Ł E M	2005	7990	642	307	2	276	334	5	6782
T O T A L	2010	11779	666	416	7	347	250	7	10451
	2015	9833	1095	908	6	766	185	5	8234
	2016	**9341**	**1016**	**857**	**3**	**734**	**154**	**1**	**7847**
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		211	34	33	-	29	1	-	177
Agriculture, forestry and fishing									
Przemysł		677	159	140	2	124	19	-	518
Industry									
w tym przetwórstwo przemysłowe		603	104	87	2	74	17	-	499
of which manufacturing									
Budownictwo		2287	124	97	-	74	26	-	2163
Construction									
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ]		1975	271	226	-	209	45	1	1702
Trade; repair of motor vehicles [Δ]									
Transport i gospodarka magazynowa		724	81	72	1	56	9	-	641
Transportation and storage									
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ]		269	27	18	-	14	9	-	242
Accommodation and catering [Δ]									
Informacja i komunikacja		228	33	30	-	28	3	-	195
Information and communications									

[a] Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
[a] Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 4(288). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE [a] WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**
ENTITES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED [a] BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	Ogółem *Grand total*	W tym *Of which*						
		spółki *companies*					spółdzielnie *co-operatives*	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą *natural persons conducting economic activity*
		razem *total*	w tym *of which*					
			handlowe *commercial*			cywilne *civil law partnerships*		
			razem *total*	w tym *of which*				
				akcyjne *joint-stock*	z ograniczoną odpowiedzialnością *with limited liability*			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... *Financial and insurance activities*	238	41	37	-	30	4	-	197
Obsługa rynku nieruchomości [Δ] *Real estate activities*	277	44	39	-	29	5	-	88
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..... *Professional, scientific and technical activities*	613	75	67	-	58	8	-	537
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] ..... *Administrative and support service activities*	419	63	58	-	53	5	-	356
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ..... *Public administration and defence; compulsory social security*	4	-	-	-	-	-	-	-
Edukacja ..... *Education*	275	12	7	-	6	5	-	175
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... *Human health and social work activities*	390	21	16	-	8	5	-	363
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..... *Arts, entertainment and recreation*	116	12	9	-	8	3	-	81
Pozostała działalność usługowa ..... *Other service activities*	518	18	7	-	7	7	-	412

[a] Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
[a] *Excluding persons tending private farms in agriculture.*

TABL. 5(289). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE [a] WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
ENTITES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED [a] BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*		Ogółem *Grand total*	W tym *Of which*						
			spółki *companies*					spół-dzielnie *co--opera-tives*	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą *natural persons conducting economic activity*
			razem *total*	w tym *of which*			cywilne *civil law partner-ships*		
				handlowe *commercial*					
				razem *total*	w tym *of which*				
					akcyjne *joint--stock*	z ograniczoną odpowiedzialnością *with limited liability*			
O G Ó Ł E M	2005	4822	353	74	7	52	278	8	4312
T O T A L	2010	7113	245	97	6	71	147	6	6704
	2015	8528	257	116	1	76	141	9	8002
	2016	**8762**	**267**	**142**	**3**	**88**	**125**	**7**	**8322**
w tym: *of which:*									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..... *Agriculture, forestry and fishing*		208	4	3	-	3	1	4	200
Przemysł ..... *Industry*		686	43	37	1	27	6	-	641
w tym przetwórstwo przemysłowe ..... *of which manufacturing*		641	38	32	1	25	6	-	601
Budownictwo ..... *Construction*		1904	45	20	1	14	25	-	1857
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] ..... *Trade; repair of motor vehicles [Δ]*		2428	67	30	1	18	37	-	2358
Transport i gospodarka magazynowa ..... *Transportation and storage*		755	19	10	-	6	9	-	736
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ] *Accommodation and catering [Δ]*		284	10	5	-	3	5	-	274
Informacja i komunikacja ..... *Information and communications*		170	5	3	-	2	2	1	164

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5(289). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE [a] WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**
ENTITES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED [a] BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE *SPECIFICATION*	Ogółem *Grand total*	W tym *Of which*						
		spółki *companies*					spółdzielnie *co-operatives*	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą *natural persons conducting economic activity*
		razem *total*	w tym *of which*			cywilne *civil law partnerships*		
			handlowe *commercial*					
			razem *total*	w tym *of which*				
				akcyjne *joint-stock*	z ograniczoną odpowiedzialnością *with limited liability*			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... *Financial and insurance activities*	306	17	12	-	2	5	-	288
Obsługa rynku nieruchomości [Δ] .. *Real estate activities*	94	11	5	-	3	6	2	71
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..... *Professional, scientific and technical activities*	491	21	8	-	4	13	-	470
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] ..... *Administrative and support service activities*	391	9	5	-	5	4	-	382
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ..... *Public administration and defence; compulsory social security*	3	-	-	-	-	-	-	-
Edukacja ..... *Education*	226	5	1	-	-	4	-	167
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... *Human health and social work activities*	284	4	3	-	1	1	-	280
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..... *Arts, entertainment and recreation*	81	1	-	-	-	1	-	69
Pozostała działalność usługowa *Other service activities*	449	6	-	-	-	6	-	365

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.